

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិស័យៈ

ចរិយាបិដក

៧៧

បោះពុម្ពលើកទី ១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ស.ស. ២៥០៧

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស

ពុទ្ធវិសោ

ឧមោ ភស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

វគ្គបង្គំមនកណ្ណោ

[១] ព្រហ្មា ច លោកាធិបតី សហម្បតី

កកតញ្ចលំ អន្តរំ អយាចថ

សន្តិធំ សត្តាប្បវជន្ធជាតិកា

នេសេហិ ធម្មំ អនុតម្បិមំ បដន្តិ ។

ភគវា លោកាធិបតី នរុត្តមោ

កកតញ្ចលំ ព្រហ្មកលោហិ យាធិតោ

សន្តិធំ ធិរាប្បវជន្ធជាតិកា

នេសេហិ ធម្មំ អនុតម្បិមំ បដន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ពុទ្ធវិស្ស

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

វគ្គបង្គំមនកណ្ណោ

[១] គ្រានោះ សហម្បតីព្រហ្ម ជាអធិបតី

នៃលោក ធ្វើអញ្ជូលីអារាធនាព្រះសម្ពុទ្ធជា ពួក

សត្វក្នុងលោកនេះ មានចូលីគឺកតាទិក្ខុលេសក្នុង

ភ្នែក ស្រាលស្មើនឹងហើយ សូមព្រះអង្គសម្តែង

ធម៌ សូមព្រះអង្គអនុគ្រោះពួកសត្វនេះ ។ ពួក

ព្រហ្មធ្វើអញ្ជូលី អារាធនាព្រះមានព្រះភាគ ជា

អធិបតីនៃលោក ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងនរាណៗ ពួកសត្វ

ក្នុងលោកនេះ មានព្រាហ្ម មានចូលី គឺកតាទិក្ខុ

លេសក្នុងភ្នែកស្រាលស្មើនឹងហើយ សូមព្រះអង្គ

សម្តែងធម៌ សូមព្រះអង្គអនុគ្រោះពួកសត្វនេះ ។

ទេសេតុ សុភតោ ធម្មំ	ទេសេតុ អមតំ បទំ
លោកា នមច្ចកម្មាយ	ធម្មំ ទេសេតុ នាយក(១)។

សម្បជ្ជវិជ្ជាចរណស្ស តាទី. ១

ជិត្តសង្ឃនិម្មិតហោតវិលោ

តថាភតស្សប្បដិបកលស្ស

ឧប្បជ្ឈី តារាងតា សុខសុភ ។

តំ សុត្តា កកក សុត្តា ឥទ្ធ រចនាប្រវត្តិ

អង្គរតា តែ អមតស្ស ឆ្នាំ

၂၄၂ နေရာအားလုံး ပဋိပက္ခ နေရာ

វិហាសសញ្ញា បត្តិណាំ ឧ ភាស

ធម៌ បណ្ឌិត មន្ត្រី ព្រះបាទ ។

១២. ប. ភាគី លោកាធិបតី ឧត្តមោ . . . ធ្វើ ទេសចរ តាមកន្លែង ដទៃយើ ជាថ្មីទ្បយំ

H. G. Olf, M.D.

សូមព្រះសុគតសម្តែងធម៌ សូមសម្តែងព្រះវិញ្ញាណឈ្មោះអមតៈ
បាត្រព្រះនាយក សូមព្រះមាតាព្រះភាគ សម្តែងធម៌ ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោកទាំងឡាយ ។

ព្រះភព៌ាគត ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាវិនិច្ឆ័យណៈ

ជាតាចិត្តល ទ្រទ្រង់នូវពន្លឺ ទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ

ជាចំណុច ព្រះអង្គឥតមានបុគ្គលផ្ដើមបាន ទ្រង់

មានសេចក្តីតុណ្ហ កើតឡើង ក្នុងសត្វទាំងពួង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា ជ្រងំព្រះបណ្តាប់ពាក្យ

នោះហើយ ក៏ទ្រង់ពេលឡើងក្បែរនេះ

ទ្វារនៃព្រះវិញ្ញាណនោះ របើកហើយ សត្វទាំង

ឡាយណា មានសាស្ត្រសាទ សត្វទាំងនោះ

ចូរបញ្ចេញនូវសត្វចុះ បង់ត្រព្រហ្ម ភព៌គត

សំគាល់ ខ្ញុំសូមក្នុងឡើយលំបាក បានជាមិន

សម្តែងធម៌ ដ៏ទូតម ដែលគោតគណៈហើយ

ចំពោះវេទស្កតាំងឡាយ ។

កកវា តស៊ី សមយេ វេនេយ្យាដំ ដុតម្សតោ
អនាមិកា តស៊ី មុនិបុត្តវេ ។
អនុត្តរមេន កមរេន ពាកណសិមុតាភមិ
តស៊ី ហិ បល្លង្កវេ ធិសីទិ កកវា តតា ។
បញ្ចុដ្ឋិ វត្តិយា ឧត្តា ធម្មចក្កម្សវត្តយិ
ទុត្តំ ទុត្តសមុប្បាទិ ធិរោធំ មក្ខមុត្តមិ ។
បវត្តយិ តិ កកវា សសី តេ បញ្ចវត្តិយា
អដ្ឋាសកោដិ តតា ព្រហ្មនេវគណា សហ ។
បវេស្មី សង្ខតាតេ ធម្មាភិសមយា លក្ខ
តោណ្ឌញ្ញោ កុទ្ធិយោ វិប្បា មហាទាមោ ច អស្សជ្ជិ ។
វិជិតា តេន បរេន សព្វេបិ អនុបុព្វសោ
អដ្ឋាសកោដិ តតា ព្រហ្មនេវគណា សហ ។
បវេស្មី សង្ខតាតេ សោតាបត្តិដលំ តតា
អនុត្តរមេន កមរេន រាជគហមុបសង្កមិ ។

សម្មយោនា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ជូនព្រះដល់ពួក
វេនេយ្យសត្វ ព្រះអង្គទ្រង់ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ទ្រង់តុខ-
ដំណើរទៅអំពីដើមអដបាលនិគ្រាធ ។ ព្រះអង្គស្តេចចូល
ទៅកាន់ក្រុងពាកណសី ដោយព្រះតុខដំណើរ តាមលំដាប់
គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើបល្លង្កដ៏ប្រសើរនោះ
ឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រ គឺទុក្ខសច្ច១
ទុក្ខសមុប្បាទសច្ច១ និរោធសច្ច១ មគ្គសច្ច៧ ទុក្ខម ១ ឱ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដល់ពួកបញ្ចវត្តិយកិក្ខុ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រនោះឱ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ គ្រានោះ ពួក
អសីតបញ្ចវត្តិយកិក្ខុទាំងនោះ គឺ កោណ្ឌញ្ញៈ កុទ្ធិយៈ វិប្បៈ
មហានាម អស្សជ្ជិ ព្រមទាំងពួកព្រហ្មនិក្ខេវតា ១៨ កោដិ
ក៏បានស្រាស់ដីដំឡើងមិ ក្នុងបវេស្មីបាត ។ គ្រានោះឯង
ពួកបញ្ចវត្តិយកិក្ខុទាំងអស់ ព្រមទាំងពួកព្រហ្ម និក្ខេវតា
១៨ កោដិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ណែនាំនាំឱ្យលំដាប់
ធម្មចក្រនោះ និងដោយធម៌ដ៏វិទ្យោគ ក៏បានលុះសោតាបត្តិ-
ផល ក្នុងបវេស្មីបាតនោះ តាមលំដាប់ ។ ព្រះសាស្តា
ស្តេចទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដោយតុខដំណើរ តាមលំដាប់ ។

វេទ្យុវនមហាវិហារេ	វិហារសិ មុនិពុទ្ធកេ
តំ សុត្វា តំម្ហិសារោ ធម៌	កកវន្តមុបសង្កមិ ។
ឯកានននហុតេនេវ	បរិវារា មហា អហុ
ធម៌បត្តទុច្ចបមាលាធិធម៌	កកវន្តមគិច្ចជយេ ។
តស្មី សមាគមេយេវ	តាមាធិនេវ ទេសយេ
ទេសនាបរិយោសានេ	រាជានម្បមុជំ តនា ។
ចតុរាសីតិសហស្សនំ	ធម្មាភិសមយោ អហុ
តំ សុត្វា ធម៌តា រាជា	នេវ ទូតានិ មេសយេ ។
នេវសហស្សបរិវារេហិ	បត្តន្តំ យាចេតេ មុនិ
នេវសហស្សបរិវារា	អហត្ថុតុហាតមុំ ។
តាឡុនាយិ បរិយោសានេ	ភិក្ខុវេសំ តហេត្វា សោ
សហស្សបរិវារេហិ	កកវន្តំ ធម៌ន្តយេ ។
ធម៌ន្តមនិវារេសត្វា	មហាមក្ខំ បដិបជ្ជតិ
វិសតិសហស្សភិក្ខុហិ	ចាយាសិ សត្យបុន្តិកេ ។

ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវេទ្យុ-
វនមហាវិហារ ព្រះបាទតម្ហិសារ ទ្រង់ត្រូវដំណឹងនោះហើយ
ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះរាជាមានពួក
បរិវារច្រើន ចំនួន ១១ ម៉ឺនប្រ កាន់ប្រទ័ប គ្រឿងក្រអូប ធូប
និងផ្កាកម្រងជាដើម ឬជាព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់សម្តែងរោសនៃកាម ក្នុងទីប្រជុំនោះឯង លុះចប់
ទេសនា ព្រះរាជាគេតសេចក្តីរីករាយ ក្នុងកាលនោះ ។ ពួក
សត្វ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់ប្រ បានត្រាស់ដឹងធម៌ ព្រះរាជាជាពុទ្ធ-
បិតា លុះត្រូវដំណឹងនោះហើយ ទើបបញ្ជូនទូត ៧ ប្រទៅ ។
ទូតទាំងឡាយ ព្រមទាំងបរិវារ ៧ ពាន់ ក៏សូមផ្គូសនឹងព្រះមុនី
ពួកទូតទាំងនោះ មានបរិវារ ៧ ពាន់ ក៏បានលុះព្រះអហត្ថ ។
ក្នុងកាលជាទាន់ក្រោយបំផុត កាឡុចាយិមានបរិវារមួយពាន់
កាន់យកគេរាជានិក្ខុហើយ លោកក៏នឹមន្តិព្រះមានព្រះភាគ
មក ។ ព្រះពុទ្ធជាសត្វដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ
ក៏ស្តេចទៅកាន់ផ្ទះ រស្មីចេញទៅជាមួយនឹងភិក្ខុតាមីនប្រ ។

អនុត្តរមេន កមរេន កាបិលវត្តមុតាគមិ
 រោហិណិយា នធិតីរេ តាជិហារមកាសិ សោ ។
 តស្មី បល្លង្គមជ្ឈម្ហិ ធិសីទិ សក្យបុត្តរោ
 មហាវេស្សន្តរធម្មំ ទេសេត្វា កកវា បិតុ
 ចតុរាសីតិសហស្សា ធម្មាភិសមយោ អហុ(១)។

ន ហោតេ(២) ជាធម្មំ សនេវមនុស្សា(៣)

តុទ្វា អយំ តីទិសកោ នុត្តរោ
 ឥន្ទ្រតលំ បញ្ញាតលញ្ច តីទិសំ
 តុទ្ធតលំ លោកហិតស្ស តីទិសំ ។

ន ហោតេ(២) ជាធម្មំ សនេវមនុស្សា(៣)

តុទ្វា អយំ ឡិទិសកោ(៤) នុត្តរោ
 ឥន្ទ្រតលំ បញ្ញាតលញ្ច ឡិទិសំ(៥)
 តុទ្ធតលំ លោកហិតស្ស ឡិទិសំ(៥) ។

១ ឧ. ម. តំ សុត្វា រាគវា សុត្វា . . . ធម្មាភិសមយោ អហុតិសម គាថាយោ ន ទិស្សត្ថំ ។
 ២ ឧ. ន កោ ហេតិ ទិស្សត្ថំ ។ ៣ ឧ. ម. សនេវមនុស្សាតិ ទិស្សត្ថំ ។ ៤ ឧ. ម. ឯទិសកោ
 ៥ ឧ. ម. ឯទិសំ ។

ព្រះអង្គស្តេចទៅកាន់ព្រះកបិលវត្ត ដោយព្រះដំណើរ តាម
 លំដាប់ ទ្រង់ធ្វើបារាយ័នគ្រង់ឆ្នេរស្ទឹងរោហិណី ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាសក្យដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់គ្រង់កណ្តាលនៃ
 បល្លង្គនោះ សម្តែងមហាវេស្សន្តរជាតក ថ្វាយព្រះវរបិតា
 ពួកសត្វ ៨ មុន ៤ កាន់រួច ក៏បានគ្រាស់ដឹងនូវធម៌ ។

ពួកមនុស្សព្រមទាំងទៅតាម៖ មិនបានដឹងដូច្នេះ

ថា ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ទ្រង់ទុក្ខមជាតិទេវធរដូចម្តេច
 ឥន្ទ្រតលនិងបញ្ញាតល តែដូចម្តេច តុទ្ធតល
 របស់ព្រះសាស្តា ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វលោក
 ដូចម្តេច ។ ពួកមនុស្សព្រមទាំងទៅតាម៖ មិន
 បានដឹងដូច្នេះថា ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ទ្រង់ទុក្ខមជាតិ
 នរោធនបែបនេះ ឥន្ទ្រតលនិងបញ្ញាតល បែប
 នេះ តុទ្ធតល របស់ព្រះសាស្តា ជាប្រយោជន៍
 សត្វលោក បែបនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិទ្យា

ហត្ថាហំ ឧស្សយិស្សយិ ពុទ្ធាលំ អនុត្តរំ

ចន្ទំ មាឃយិស្សមិ ធនេ វតទមន្តាភិ ។

កុម្មា មហារាជិកា តាវត្ថីសា

យាមា ច ទេវា តុសិតា ច វិម្មិតា

បរវិម្មិតា យេចិច ព្រហ្មកាយិកា

អាទិច្ឆិតា វិបុលមគ៌សុ យោសំ ។

ឧភាសិតា ច បឋវី សទេវតា

ពុទ្ធ ច លោកន្តរិកា អសំវុតា

តមោ ច តិក្ខោ វិហតោ តទា អហ្ម

និស្វាទ អន្ទេរកថាជីហិវិ ។

សទេវតទ្ធាមនុស្សត្ថសេ

អាគា ឧទ្យាហ វិបុលា វដាយថ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិទ្យា

(ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបអនុស្សយន្តិកាទាំង
នោះដូច្នោះហើយ) ទើបទ្រង់ព្រះចម្លាច បើដូច្នោះ តថាគត
នឹងសម្តែងនូវពុទ្ធភាវជ័យប្រសើរ និម្មិតច្រើនប្រដាប់ដោយ
កែវ ឆ្លង់អាគាស ។

ទេវតាទាំងឡាយណា គឺកុម្មទេវតាភិ មហារាជិក-
ទេវតាភិ តាវត្ថីសទេវតាភិ យាមទេវតាភិ តុសិត-
ទេវតាភិ និម្មានតិទេវតាភិ បរវិម្មិតវសិត្តិទេវតាភិ
ព្រហ្មទាំងឡាយណាភិ ពួកទេវតានិងព្រហ្មទាំងនោះ
រីករាយហើយ បានធ្វើនូវសម្លេង ឲ្យឮកងរំពងខ្លួនខ្លួន ។
ផែនដីព្រមទាំងទេវលោក ក៏ភ្លឺព្រាងព្រាង ទាំងពួក
សត្វទេវតា នៅក្នុងលោកន្តរិកាច្រើន ក៏ដកមានអ្វីបិទ
បាំង ទាំងនឹងដំឡើងក្លាទៀតសោត ក៏ខ្វាក់ខ្វាយចេញ
ក្នុងកាលនោះ គេអាចមើលឃើញនូវបាដិហារ្យជា
អស្ចារ្យបាន ។ ពន្លឺដ៏ធំឡាយលើសលុប កើត
ឡើងដល់ពួកទេវតា គន្ធា មនុស្ស និង ការក្ស ។

ឥមស្មី លោកោ បរស្មី បុរេយ
 អនោមិ ឧទ្ធិ តិវយញ្ច វិសុតំ ។
 សត្តត្ថោ អននិវេ វិធាយកោ
 សត្តា អហ្ម ទេវមនុស្សបូជិតោ
 មហានុភារោ សតបុញ្ញលក្ខណោ
 ធម៌ស្មសិ អន្នោគតាជីវិវិយំ^(១) ។

តស្មី សមាគមេ សត្តា អកុក្ខា នកេ តលេ
 សំនេរុបព្វតំ វឌ្ឍិ ចន្ទមំ មាបយិ ជិដោ ។
 ធម៌សហស្សិលោកនាតុ-ទេវតា ជិធម៌សន្តិកោ
 តថាគតំ ធម៌ស្មត្ថា ពុទ្ធបូជិ ករិស្ម តេ^(២) ។

សោ យាចិតោ ទេវវរេន ចតុមា
 អត្ថំ សមេត្តត្ថា តថា នុត្តរោ
 ចន្ទមំ^(៣) មាបយិ លោកនាយកោ
 សុនិដ្ឋិតំ សត្វតននិដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. អន្នោគតាជីវិវិយំ ។ ២ ឧ. ម. តស្មី សមាគមេ សត្តា ... ពុទ្ធបូជិ ករិស្ម តេតិ
 ឥវយេវ ភាវិកាយ ម ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ឧត្តម ឧត្តតិ ទិស្សតិ ។

ព្រះសាស្តាព្រះអង្គទុក្ខមជ្ឈិមសត្វ មិនមានអាក្រក់
 ណាមួយប្រសើរលើស តែងដឹកនាំសត្វ ដែល
 ទៅតាមនិមន្តស្សតែងបូជា មានតាមភាពច្រើន
 មានបុញ្ញលក្ខណៈច្រើន ទ្រង់សម្តែងបាដិហា-
 វិយ័យស្មារ្យ ផ្សាយទៅក្នុងលោកទាំងពីរ គឺ
 លោកនេះ និងលោកដទៃផង ក្នុងទិសខាង
 ក្រោម ទិសខាងលើ និងទិសទាំងផង ។

ព្រះដ៏ស្រីជាសាស្តាចារ្យ ទ្រង់ហោះទៅដង្ហែម្តាយកាស
 ទ្រង់និម្មិតក្នុងនិមន្តជាទីរីករាយ ឲ្យជាទីចង្អុលក្នុងទីប្រជុំនោះ ។
 ទៅតាមនិមន្តមុនលោកនាតុនោះ ក៏បានត្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 តថាគត ក្នុងសំណាក់នៃព្រះដ៏ស្រី ហើយធ្វើពុទ្ធបូជា ។

គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុអង្គនោះ ទ្រង់ទុក្ខមជ្ឈិមនេះ
 ដែលទៅតាមប្រសើរអាណាចនាហើយ គឺទ្រង់ពិចារណា
 ខ្លីអត្ត ព្រះលោកនាយក ទ្រង់និម្មិតទីចង្អុល តាក់
 តែងដោយគន្លឹះទាំងអស់ សម្រេចដោយល្អហើយ ។

សុទ្ធិ ច អនិច្ចារយោ ធម្មតោ វេ

តិច្ឆាជិយំ វេ កកវំ វសី អហ្ម

ចង្គមំ មាបយិ លោកនាយកោ

សុទ្ធិជ្ជិតំ សត្វរតន្តជ្ជិតំ ។

នសសហស្សំ លោកនាតុយា សិទេវបទុត្តមេ ជម្ពេរ

នស្សសិ បដិច្ចាជិយា ចង្គមេ រតនាមយេ ។

នសសហស្សំ អតិក្កាម្ម ចង្គមំ មាបយិ ជិនោ

សត្វសោវណ្ណាមយា បស្ស ចង្គមេ រតនាមយេ ។

តុលាសង្ខាជាធុត្តា(១) សោវណ្ណាជលកត្តតា

វេទិតា សត្វសោវណ្ណា ធុត្តតោ បស្សសុ ជិម្ពិតា ។

អណិម្ពត្តាវលុកាតិណ្ណា ជិម្ពិតោ រតនាមយោ

ធុត្តតោ វេ ធុត្តតោ សត្វា សត្វវិសីវ ធុត្តតោ ។

១ ១. តុលាសង្ខាជាធុត្តា ។ ២. តុលាសង្ខាជាធុត្តា ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ទាត់ក្នុងបាដិហារ្យ ពា

យ៉ាង គឺ វេទិតាបាដិហារ្យ ១ អនិច្ចារយោបាដិ-

ហារ្យ ១ អនុសាសន៍បាដិហារ្យ ១ ព្រះ

លោកនាយក ទ្រង់និម្មិតទ័ពស្រ្តីម ភាគតែង

ដោយរតនៈទាំងអស់ សម្រេចល្អហើយ ។

ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែង (ទូរ្យបាដិហារ្យ) លើវិស្សម សម្រេច

ដោយកែលើភ្នំសិទេវជ័ត្តម ដោយលំដាប់ ដូចជាសសរនៃ

លោកនាគទាំងមួយមុខ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់និម្មិតទ័ពស្រ្តីមជា

វិការៈនៃមាសសុទ្ធ ត្រង់ខាងនៃទ័ពស្រ្តីមដ៏សម្រេចដោយកែ

កន្លងលោកនាគមួយមុខ ។ ទ្រង់និម្មិតទូរ្យវែវទាំងឡាយ ជា

វិការៈនៃមាសសុទ្ធ មានមេធាវ្យលទិសផ្ទាំងប្រព្រឹត្តិ ៧ ក្រាល

ដោយក្តារមាស ត្រង់ចំហៀងទាំងសងខាង (នៃរតនៈច្រើននិង

សុវណ្ណច្រើននោះ) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់និម្មិតរតនៈច្រើនដ៏តោ

តាសដោយខ្សែចំ ជាវិការៈនៃកែវមណីនិងកែវម្ពត្តា ញ៉ាំងទិស

ទាំងឡាយក្តី ព្រាងព្រាយ ហាក់ដូចជាព្រះភាគិក្សរេឡើង ។

តស្មី ចង្កមនេ ដំរេ ឡត្តិ បរិវេណត្ថលោក
 វិរោចមាដោ សុត្តន្តោ ចង្កមេ ចង្កមី ដំរេ ។
 ទិព្វំ មន្ទារំ បុប្ផំ បទុមំ ចារិយត្ថកំ
 ចង្កមនេ ឱត្តិវន្តិ សុត្ថេ នេវ សមាគតា ។
 បស្សន្តិ តំ នេវសង្ខា ធនសហស្សំ សមាគតា
 ធនស្សមាថា និបតន្តិ តុដ្ឋហដ្ឋា បមោទិតា ។
 តាវត្ថីសា ច យាមា ច តុសិតា ចាបិ នេវតា
 ដិម្ហានតិដោ នេវ យេ នេវ វសវត្ថិដោ
 ឧទក្ខតិតា សុមថា បស្សន្តិ លោកនាយកំ ។

សៈនេវកន្ធានុបុស្សត្ថសា

នាតា សុបណ្ណា អថវាបិ តត្ថក

បស្សន្តិ តំ លោកហិតា ធុកម្បតិ

នកេវ អន្ធានុបុស្សត្ថសា ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ព្រម
 ប្រការ ទ្រង់រៀនក្នុងច្បាប់ច្រើននោះ ព្រះដ៏ស្រឡាត់ច្រើន
 លើច្បាប់ច្រើន ។ ទេវតាទាំងអស់មកប្រជុំគ្នាហើយ រោយរាយ
 ខ្ញុំផ្កាមន្ទារ ផ្កាឈូក និងផ្កាបារិច្ឆកព្រឹក្សជាទិព្វ ក្នុងច្បាប់
 ច្រើន ។ ពួកទេវតាមួយមុខលោកនាគ ដែលមកប្រជុំគ្នា
 បានឃើញព្រះមានភាគអង្គនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ
 ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ ។ ទេវតាទាំងឡាយណាជាទីតាវត្ថីវ្យ
 ផង ជាទីយាមៈផង ជាទីតុសិតផង ទេវតាជាទីនិម្មានវត្ថុផង
 ទេវតាជាទីវសវត្ថុផង ទេវតាទាំងនោះ មានចិត្តអណ្តែតខ្ពស់
 ឡើង មានចិត្តរីករាយ មើលមើលព្រះលោកនាយក ។

ពួកទេវតា ពួកគន្ធា ពួកមនុស្ស និងពួកអារក្ស

ពួកនាគ ពួកគ្រុឌ ទាំងពួកក៏ខ្លា ក៏ឃើញព្រះ

សម្មាសម្ពុទ្ធច្បាស់ ទ្រង់មានព្រះវិញ្ញាណអនុគ្រោះ ដោយ

ប្រយោជន៍ ដល់សត្វលោកនោះ ហាក់ដូចជា

មណ្ឌលព្រះចន្ទ្រខ្ពស់ត្រដែត ឆ្លងពិភព ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

អាភស្សន សុភកិល្លា វេហប្បណ អភិជ្ជា ច(១)

សុសុទ្ធសុត្តវត្ថុវសនា តិដ្ឋន្តិ បញ្ចលីកតា ។

មុត្តន្តិ មុច្ឆិ បដ បញ្ចលីកតិ

មជ្ជារិ ចន្ទនត្ថណ្ឌមិស្សតិ

ភមន្តិ ចេលានិ ច អម្ពរេ តនា

អហោ ជិនោ លោកហិតានុកម្មកោ ។

តុវិ សត្វា ច គេតុ ច ជនោ យូរោច ចាលិដិ

បរាយនោ បតិដ្ឋា ច ជិនោ ច និបទុត្តមោ ។

នសសហស្សិលោកនាតុយា នេវតាយោ មហិទ្ធិកា

បរិវរេត្វា នមស្សន្តិ តុដ្ឋហដ្ឋា បរោធិតា ។

១ ន. ម. ជិតោ បរិ វេរិតោ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ពួកព្រហ្មជាតិអាភស្សនៈផង ជាតិសុភកិល្លាផង ជាតិវេហ-
ប្បណផង ជាតិអភិជ្ជាផង ស្ងៀកសំពត់សស្គុ ឈរផ្គង
អញ្ចលី ។

(ពួកព្រហ្មជាតិនោះ) បញ្ចេញខ្លួនផ្ដាច់ខ្លួនវិបុស្ស
មានពណ៌៩ ដំណាយដោយលំអិតខ្លីមធ្យមធំផង
បង្គំលម្អិតសំពត់ទាំងឡាយផង ឮដំណាស់ក្នុង
កាលនោះ (ហើយកាលថា) តើឃ្លី ព្រះ
ដ៏ទស្រី ទ្រង់អនុគ្រោះ ដោយប្រយោជន៍ដល់
សត្វលោក ។

ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យផង ជាទង់ផង ជាទង់ដ៏យផង ជា
ប្រាសាទផង ជាទង់ប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខផង ជាប្រវិបារបស់
ពួកសត្វផង ទ្រង់ទុក្ខមជាតិសត្វជើង៤ ផង ។ ពួកវេរិតាក្នុង
មួយមុខលោកនាគ ដែលមានប្លង់ច្រើន មានចិត្តគ្រេកអរ
ស្រស់ស្រាយ រីករាយ មកចោមរោម ហើយថ្វាយបង្គំ ។

ទេវតា ទេវតាញា វ	បសុដ្ឋា តុដ្ឋមាធសា
បញ្ចវណ្ណិកបុប្ផហិ	បូជយន្តិ ធនសភី ។
បសុដ្ឋន្តិ តំ ទេវសង្ឃា	បសុដ្ឋា តុដ្ឋមាធសា
បញ្ចវណ្ណិកបុប្ផហិ	បូជយន្តិ ធនសភី ។
អហោ អច្ឆរិយំ លោកេ	អត្ថនំ លោមហំសនំ
ន មេទិសំ ភូតបុព្វំ	អន្តរំ លោមហំសនំ ។
សកសកម្មំ ភវំនេ	និស្សិទ្ធិត្វា ន ទេវតា
ហសន្តិ តា មហាហសិតំ	និស្សាទន្តរកំ នរក ។
អាតោសដ្ឋា វ កុម្មដ្ឋា	តិណោសនិទិវាសិនោ(១)
កតញ្ញា ធមសុដ្ឋន្តិ	តុដ្ឋហដ្ឋា បមោទិតា ។
យេច ធីយាយុកា ជាតា	បុញ្ញវន្តោ មហិន្ទិកា
បមោទិតា ធមសុដ្ឋន្តិ	បូជយន្តិ ធនសភី ។

១ ឧ. ពិណបន្តនិវាសិនោ ។ ឃ. ពិណបន្តនិវាសិនោ ។

ពួកទេវតានិងពួកទេពកញ្ញា មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តត្រេក-
 អរ បូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រសើរជាងនរៈ ដោយផ្កាមាន
 ពណ៌ ៥ ។ ពួកទេវតាទាំងឡាយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្ត
 ត្រេកអរ ឃើញព្រះអង្គ ក៏នាំគ្នាបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រសើរ
 ជាងនរៈ ដោយផ្កាមានពណ៌ ៥ (ហើយគោលថា) ឧហ្មិ ។
 អស្ចារ្យចម្លែកណាស់ គួរឲ្យត្រឡប់មក ក្នុងលោក ឯសេចក្តី
 អស្ចារ្យគួរឲ្យត្រឡប់មក បែបនេះ មិនដែលកើតឡើងសោះ
 ឡើយ ។ ពួកទេវតាទាំងនោះ អង្គុយក្នុងភព របស់ខ្លួនៗ
 រីករាយខ្លាំង ព្រោះឃើញទ្រង់សេចក្តីអស្ចារ្យ ឲ្យដឹងភាសា ។
 ពួកភាសាសង្គតទេវតា ពួកក្នុងសង្គតទេវតា និងពួកទេវតា
 ដែលនៅកាស្រ័យឲ្យដឹងស្តេច និងឈើដាច់ ត្រេកអរស្រស់
 ស្រាយ រីករាយខ្លាំង នាំគ្នាផ្គងអត្តាលនិមន្ត ។ ទាំងពួក
 នាគដែលមានកាយវៃផង មានបុណ្យច្រើន មានបុព្វច្រើន
 ក៏រីករាយ ថ្វាយបង្គំ បូជាព្រះពុទ្ធ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងនរៈដែរ ។

សង្ខតិយោ បវត្តន្តិ អប្បរេ អនិលត្ថាសេ
 ចម្ពុនន្ទានិ វិទេន្តិ ទិស្វានន្ទរតំ នគេ ។
 សង្ខា ច បណាវា ចេវ អដោមិ ទេស្លាមា(១) តហ្ម
 អន្តលិត្តស្មី វជ្ជយន្តិ ទិស្វានន្ទរតំ នគេ ។
 អត្ថតោ វត ឆោ អជ្ជ ឧប្បជ្ជិ លោមហំសនោ
 ចុវមត្តសិទ្ធិ លភាម ខណោ ឆោ បដិចាដិតោ ។
 តុន្ទោតិ តេសំ សុត្វាន បិទិ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ
 តុន្ទោ តុន្ទោតិ តាវយន្តា តិជ្ជន្តិ បញ្ចលិតតា ។
 ហិម្ពាវំ សាធុការត្ថ ឧត្ត្យជ្ជិ សម្មាណនិ
 បដា ច(២) វិវិទា ភកខេ វត្តន្តិ បញ្ចលិតតា ។

តាយន្តិ សេន្យន្តិ វ វិទយន្តិ ច

កុដាជិត្តោជេន្តិ ច នត្ថយន្តិ ច

មុត្តាន្តិ បុប្ផំ បទ បញ្ចវណ្ណិតំ

មន្ទារំ ចម្ពុនច្បណ៌មិស្សតំ ។

១. ឧ. ម. ទី៩៣ ។ ២. ឧ. បណ្ណាវា ឧត្តិ ។

ចាប្រៀងទាំងឡាយប្រព្រឹត្តទៅ ពូជីណកាស ជាផ្លូវនៃរូប
 តួកខេត្តា កំណើត ព្រោះឃើញនូវសចត្តិកស្វាប្ប ពូជី
 អាតាស សំនុំ ប្រវែង សំភារដ៏ច្រើន ក៏ប្រគល់ទៅឲ្យផ្គង
 ក្នុងកណ្តាលអាតាស ព្រោះឃើញនូវសចត្តិកស្វាប្ប ពូជី
 អាតាស ។ ការព្រំពេម តើតទៀងដល់តួកយើង ក្នុងថ្ងៃ
 នេះ ចំឡែកពេកណាស់ហ្ន៎ តួកយើងបាននូវការសម្រេច
 ប្រយោជន៍ ដ៏ទៀងទាត់ ខណៈឈ្នះថាតួកយើងបានខាន់
 ហើយ ។ បិតិកំភើតឡើង ដល់ទៅតាំងនោះ ក្នុងខណៈ
 នោះឯង ព្រោះពួកក្សត្រីព្រះពុទ្ធ ទៅតាំងនោះ ឈរ
 ផ្គងអញ្ចល់ គោលសរសើរព្រះពុទ្ធ ។ ពួកសត្វផ្សេងៗ
 ផ្គងអញ្ចល់ ញ៉ាំងសំឡេងទ្រហឹងអធិកធិ រំលោភសាធុការ
 សំឡេងហើឡប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកណ្តាលអាតាស ។

ទៅតាំងឡាយ ច្រៀង ហូច ប្រគំ ទេវដ

កំ ជម្រះនូវផ្កាមន្ទារិះ មានពណ៌ ៥ ដែល

ឈរច្រឡំ ដោយលំអិត នៃខ្លឹមចន្ទី ។

យេតេនី លោកេនី វន្តនេយ្យា វន្តនី វេយ្យា វន្តនី យេ
 សត្វសេដ្ឋា មហាវិរ សនិសោ កេ នវិជ្ជតិ ។
 សាវីបុត្តា មហាបុត្តា សមាជិជ្ជា នកោវិទោ
 គិដ្ឋត្វដេ មីតោយេវ មស្សតិ លោកេនាយកំ ។
 សុដ្ឋត្វ សាលកដិវ ចន្ទីវ តតនេ យថា
 មជ្ឈត្តិកេវ សុវិយំ ឱលោកេតិ នកសកំ ។
 ជលន្តំ និបត្តត្វិវ តុលាសុវិយំ ឧត្តតិ
 ត្បមប្បកាធុរភ័តិ មស្សតិ លោកេនាយកំ ។
 មញ្ញន្តំ ភិក្ខុសតានំ តតតតិដ្ឋាន តានិជំ
 ធិណសវនំ វិមលានំ ឧលោន សន្និទាតយិ ។
 លោកេប្បសាទនំ នាម ទានិហិវំ និទស្សយិ
 អម្ពេវ តត្ថ តត្ថានំ វន្តស្សាម មយំ ជិជំ ។

ដល់ដឹងឡាយលាភច្រើន ក្នុងលោក ដែលគួរតែថ្វាយបង្គំ ឬ
 ដល់ដឹងឡាយលាភ គួរដល់ការថ្វាយបង្គំ បត់ត្រប្រារព្ធបាន
 ព្យាយាមធំ ប្រារព្ធជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាងដល់ទាំងអស់
 នោះ បុគ្គលស្មើនឹងព្រះអង្គមិនមានឡើយ ។ ព្រះសាវីបុត្រ
 មានប្រាជ្ញាជ្រះច័ន ជាអ្នកល្អាសក្នុងសមាជិកនិងឈាន បិតានៅ
 លើក្នុងជីវិត ឃើញព្រះលោកនាយក ។ សំឡឹងមើលព្រះ
 សម្ពុទ្ធច្រង់ប្រសើរជាងនរ ហាក់ដូចជាដើមកំផ្លុំ ដែលមាន
 ផ្កាភ័ក្ត្រស្អាត ដូចព្រះចន្ទ្រកល្យាណភាស ឬដូចជាព្រះ
 អាទិត្យគ្រង់ជាក់ ។ ឃើញព្រះលោកនាយក មានស្មើផ្សាយ
 ចេញមួយព្យាម ជ្រះភ្លឺដូចឈើប្រចាំទ្វីប ឬដូចព្រះអាទិត្យ
 ស្រទន់ ដែលរំលឹកនឹងរះឡើង ។ ឧលោននោះ ព្រះសាវីបុត្រ
 បានប្រជុំពួកភិក្ខុចំនួន ៥០០ រូប ជាអ្នកមានសាឡសកិច្ចធ្វើ
 ហើយ ជាភាគីបុគ្គល ជាព្រះវិណាស្រព ប្រាសចាកមន្ទិល
 ហើយសម្តែងនូវបាដិហារិយៈ ឈ្មោះលោកប្បសាទនៈថា
 ពួកយើងនឹងទៅក្នុងទីនោះ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះដ៏ស្រី ។

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧

ជលន្ត្រី ដ៏បក្សីរំពៃ វិជ្ជា កកដេ យថា
 មជ្ឈន្ត្រី កកដេ សុរិយ បស្សន្ត្រី លោកនាយក ។
 បញ្ចក្ខន្ធសត្វ សត្វ បស្សន្ត្រី លោកនាយក
 រហន្ត្រី វិជ្ជាសន្ត្រី សុដ្ឋន្ត្រី បដ្ឋន្ត្រី យថា ។
 អក្ខន្ត្រី បក្សីហេតុន តុដ្ឋហេតុ បមោទិតា
 ឧបស្សន្ត្រី ឧបស្សន្ត្រី សត្វនោ ចក្ខុលក្ខណៈ ។
 សារីបុត្រា មហាបុត្រា កោវណ្ណសមសាទិសោ
 សមាទិដ្ឋន្ត្រី ឧត្តស្រីលោ វន្តន្ត្រី លោកនាយក ។
 កន្ត្រីតោ កាលមេយោវ ដ៏ល្អប្បលសមសាទិសោ
 ឥន្ទ្រតលេន អសមោ មោក្ខល្លោនោ មហិន្ទ្រតោ ។
 មហាតស្សបៈ ឥន្ទ្របិ ឧត្តតត្តន្ត្រី ឧត្តតត្តន្ត្រី ។
 ឧត្តតត្តន្ត្រី ឧត្តតត្តន្ត្រី ថោមតោ សត្វវណ្ណតោ ។
 ឧត្តតត្តន្ត្រី ឧត្តតត្តន្ត្រី អន្ត្រីតោ មហាតល្លោ
 ឧត្តតត្តន្ត្រី ឧត្តតត្តន្ត្រី អន្ត្រីតោ មហាតល្លោ

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧

ឃើញព្រះលោកនាយក រុក្ខវ្យាដ៏ដូចឈើប្រចាំខ្លួន ដូចផ្លែ-
 បន្ទាញដ៏មាតាស ឬដូចព្រះរាជិត្យត្រង់ដាក់ ។ ក៏ក្នុង
 ៥០០ ប្រ ឃើញព្រះលោកនាយក ជ្រងំថ្លាស្អាត ដូចអន្ទង់
 ទឹក ឬដូចផ្កាឈូកដែលកែស្ទុះស្អាត ក៏ត្រេកអរ ស្រស់
 ស្រាយ រីករាយ ហើយផ្គងអញ្ញាល្អក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទ
 ដ៏ប្រដាប់ដោយលក្ខណៈនៃចក្រ របស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះ
 សារីបុត្រ មានប្រាជ្ញាច្រើន ប្រាកដស្មើដោយផ្កាស្លឹកខ្ចុយ
 ដ៏ ជាអ្នកល្អាសក្នុងសមាជិកនិយោន ក្រាបថ្វាយបង្គំខ្ញុំ
 ព្រះលោកនាយក ។ ព្រះមោក្ខល្លោនោមានប្ញដ្ឋច្រើន ឥតមាន
 បុគ្គលស្មើ ដោយកម្លាំងនៃប្ញដ្ឋ ប្រាកដស្មើដោយផ្កាឈូក
 ទៀវ ប្រៀបដូចជាភាលមេយតំទេ ។ ព្រះមហាតស្សបៈត្រូវ
 រុក្ខវ្យាដ៏ដូចជាមាស ដែលព្រះសាស្តាសរសើរ លើកតម្កើង
 តំកល់ក្នុងឋានដ៏ប្រសើរ រាជបុគ្គលគុណ ។ ឯព្រះអន្ត្រីតោ
 ជាអ្នកប្រសើរ ជាដ៏ល្អបុគ្គលមានចក្ខុទិព្វ មានព្វក្រើន
 ជាអ្នកប្រសើរក្នុងព្រាតិ បិតានៅក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។

អាបត្តិអបាបត្តិយា សតេតិច្ឆាយ កោវិណោ
 វិធមយេ អក្ខនិក្ខតោ ឧបាលិ សត្តវណ្ណៈតា ។
 សុខុមនិបុណត្ថបដិវិដោ កថិកាវិ បវរោ កណ៌
 ឥសិ មន្តាធិយា បុត្តា បុណ្ណា ធាមាតិ វិស្សុតា ។
 ឯតេសំ ចិត្តមត្តាយ ឧបត្ថកុសលោ មុនិ
 កត្តុច្ឆេទោ មហាវិរោ កថេសិ អត្តោ គុណំ ។
 ចត្តារោ តេ អសង្ខយ្យា កោដិ យេសំ ន ធាយតិ
 សត្តកាយោ ច អាកាសោ ចក្កវណ្ណា អនន្តកា
 ពុទ្ធាណា អប្បមេយ្យំ ន សត្តា ឯតេ វិជានិគំ ។
 តិមេតិ អន្តរិយំ លោកេ យំ មេ ឥន្ទ្រិកុត្តរំ
 អញ្ចា តហ្វ អន្តរិយា អត្ថតា លោមហិសតា ។

ព្រះបាទសុរាស្ត្រ ព្រះបាទសុរាស្ត្រ ព្រះបាទសុរាស្ត្រ ព្រះបាទសុរាស្ត្រ
 នៅក្នុងព្រះសាស្ត្រសរសើរតាំងទុក ជាអ្នកប្រសើរ
 ខាងវិទ្យា ។ ក៏ក្នុងក្នុងនៃនាងមន្តាវិ ព្រះបាទសុរាស្ត្រ បុណ្ណៈ
 អ្នកចាត់ចុះឱ្យអត្ថដ៏ល្អិតល្អន់ ប្រសើរជាងពួកធម្មកថិក ជាអ្នក
 មានពួក ។ ព្រះមុនី ទ្រង់ស្វាសក្នុងភាពរួមរមា ទ្រង់ជ្រាប
 ឱ្យចិត្តនៃក្នុងច្បាយនុ៎ះ ទ្រង់មានព្យាយាមធំ កាត់នូវសេចក្តី
 សង្ស័យ ទ្រង់សម្តែងឱ្យគុណ របស់ព្រះអង្គ ។ ទីបំផុតនៃ
 អសង្ខយ្យតាំងច្បាយណា ដែលបុគ្គលដឹងមិនបាន អសង្ខយ្យ
 តាំងនោះ មាន ៤ ប្រការ អសង្ខយ្យតាំងនុ៎ះ គឺ ពួកសត្វ ១
 អាកាស ១ ចក្កវណ្ណមិនមានទីបំផុត ១ ពុទ្ធាណាដែលប្រមាណ
 មិនបាន ១ បុគ្គលមិនអាចដឹងបានឡើយ ។ (ព្រះសាស្ត្រទ្រង់
 ត្រាស់ថា) ការដែលគេថាគតធ្វើប្លង់ក្នុងកាយ ណា ការធ្វើប្លង់ក្នុងកាយ
 ។ នឹងទុកជាហេតុអស្ចារ្យក្នុងលោក ដូចម្តេចបាន ព្រោះ
 ហេតុជាអស្ចារ្យចម្លែកគួរត្រិះរម ដល់ទៅរៀន នៅមានច្រើន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិល

យនាហំ តុសិតេ កាលេយ សន្តុសិតោ ឆាមហំ តនា
 នសសហស្សំ សមាគម្ម យាចន្តិ អញ្ញាសី មមំ ។
 កាលោយំ តេ មហាវិរ ឧប្បជ្ឈ នាតុត្ថុច្ឆយំ
 សនេតំ តាវយនោ តុជ្ឈស្សុ អមតំ បទំ ។
 តុសិតា កាយា ចរិត្វាន យនា ឧត្តមិ កុច្ឆយំ
 នសសហស្សំ លោកនាតុ កម្មតិ ធរណី តនា ។
 យនាហំ មាតុត្ថុតោ សម្មជាតោ ធិត្ថមិ
 សាធុការំ បវត្តន្តិ នសសហស្សំ បកម្មេ ។
 ឧត្តន្តិ មេ សមោ នត្ថិ ជាតិតោ អភិធិត្ថមេ
 សម្ពោធិយំ អហំ សេដ្ឋោ ធម្មចក្ខប្បវត្តនេ ។
 អហោ អច្ឆរិយំ លោកេ តុន្ទានំ តុណាមហន្តតា
 នសសហស្សំ លោកនាតុ ធម្មការំ^(១) បកម្មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិល

កាលវេលាគឺជាគត ដោយទៅប្រគល់ឲ្យសត្វៈ ក្នុង
 ពួកទៅប្រគល់ឲ្យសត្វ កាលនោះ ទៅតាមយុទ្ធសាស្ត្រ
 ភាគ មកប្រជុំគ្នា ធ្វើអញ្ញាសីអាករធានាគឺជា បតីគ្រូ
 អង្គមានឡាយមធំ កាលនេះគួរដល់ព្រះអង្គហើយ សូម
 ព្រះអង្គជ្រងំតើត ក្នុងផ្ទៃនៃព្រះមាតា ចម្លងមនុស្សលោក
 ព្រមទាំងទៅលោក សូមជ្រងំត្រាស់ដឹងនូវព្រះវិញ្ញាណ ឈ្មោះ
 អមតៈ ។ កាលណា គឺជាគតច្បាស់តាមពួកទៅតាមឧត្តសត្វ
 មកបាបបដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃ (នៃមាតា) កាលនោះ លោកភាគ
 មួយមុន និងព្រះធរណី ញាប់ញ័រ ។ កាលវេលាគឺជាគត
 ប្រសូតចាកផ្ទៃមាតា ក៏ដឹងខ្លួនច្បាស់លាស់ ពួកទៅតាមព្រះ
 សាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ លោកភាគមួយមុន ញាប់ញ័រ ។
 គឺជាគត មិនមានបុគ្គលស្ម័គ្រ ក្នុងការចុះកាន់គតិព្រះមាតានៃ
 គឺជាគតជាបុគ្គលប្រសើរជុំគត ក្នុងការប្រសូតចាកផ្ទៃមាតា
 ក្នុងការត្រាស់ដឹង និងការញាប់ធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ឧ ។
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមានគុណដ៏ធំ ជាអស្ចារ្យក្នុងលោក គោក
 ណាស់ លោកភាគមួយមុន ញាប់ញ័រ អស់ពីរ ៦ លើក ។

ឱកាសោ ច បហា អាសិ	អន្តរំ លោមហំសនិ
ភគវា ច តម្កិ សមយេ	លោកដេដ្ឋា នកសគោ ។
សនេកំ ទស្សយន្តោ	ឥន្ទ្រិយា ចន្តនី ជិលោ
ចន្តមេ ចន្តមន្តោ	ករេសិ លោកនាយកោ ។
អន្តរា ច ជិវត្តតិ	ចតុហត្ថេ ចន្តមេ យថា
សារីរុត្តោ មហាចញ្ញោ	សមាជិជ្ឈា នកោវិលោ ។
បញ្ញាយ មាមិប្បត្តោ	បុជ្ជតិ លោកនាយកំ
តីរិសោ តេ មហារី	អភិធិហារេ នរត្តម ។
តម្កិ គោលេ តយា វី	បន្តិតា ពោជិមុត្តមា
នាជំ សីលញ្ច នេត្តម្កំ	បញ្ញារីយញ្ច តីរិសំ ។
ខន្តិសត្តមនិដ្ឋានិ	មេត្តៈបត្តា ច តីរិសា
នសតារមី មហារី	តីរិសា លោកនាយក
តតិ ឱរហារមី បុណ្ណា	បរមត្តហារមី តតិ ។

ព្រឹត្តិវិធីកំលើតយាម ទាំងបេចក្តីសក្ការៈ គួរត្រៀមរោម កំលើត
 ឡើង ។ សម័យនោះ ព្រះជីវិតស្រីមានព្រះភាគ ជាចម្បង
 ក្នុងលោក ប្រសើរជាងនេះ ទ្រង់ចង្រ្កមបង្ហាញឲ្យមនុស្ស
 លោក ត្រាមគាំដទៃលោក មើលឃើញដោយច្បង ។ ព្រះ
 លោកនាយក ចង្រ្កមក្នុងចង្រ្កម ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ទ្រង់
 មិនត្រឡប់វិញ ត្រង់ពាក់កណ្តាល ហាក់ដូចជាចង្រ្កមក្នុងទី
 ចង្រ្កមប្រវែងហត្ថ ។ ព្រះសារីបុត្រមានប្រាជ្ញាច្រើន ឡើយ
 គួរសក្តិសមាជិជ្ឈនិយាន ជាអ្នកដល់ខ្ញុំបាទប្រាជ្ញា បាន
 គ្រាបបង្គំទូលសួរព្រះលោកនាយកដូច្នេះថា បតិគ្រព្រះអង្គមាន
 ព្យាយាមធំ ទ្រង់ប្រសើរជាងនេះ អភិធិហាររបស់ព្រះអង្គត្រង់
 ដូចម្តេច បតិគ្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ពោជិញ្ញាណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 ព្រះអង្គប្រាជ្ញា តាំងពីក្នុងកាលណា ។ ពាន សីល នេត្តម្កៈ
 បញ្ញាខ្ពង់វិរិយៈ តើដូចម្តេច ខន្តិ សច្ចៈនិងអធិដ្ឋាន មេត្តាខ្ពង់
 ទាបត្វា តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ដោះលោក
 នាយក បារមី ១០ តើដូចម្តេច ទាបបារមី ១០ ដែលបរិច្ចណ៍
 តើដូចម្តេច ហេតុបារមី ១០ ដែលបរិច្ចណ៍ តើដូចម្តេច ។

ពុទ្ធសូត្រ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

កតិកម្មអធិដ្ឋាយ អធិបតី ច ភីទិសា
 ភីទិសា ចារមី ហោន្តិ ជីវា លោកស្មី ភីទិសា ។
 មេត្តា កុណា មុទិតា ឧបេត្តា ចាបិ ភីទិសា
 ភីទិសំ ពុទ្ធជន្មានំ កេវលំ បរិច្ចាយ(១) ។
 តស្ម បុដ្ឋោ វិយា កាសិ(២) ករីកមទុកិរោ
 និព្វាបយន្តោ បាធយំ ហាសយន្តោ សនេវតិ ។
 អតីតពុទ្ធាន ជីវាន ទេសិតំ
 និត្តិជ្ឈិតំ ពុទ្ធបរម្យោកតំ
 បុព្វេ និវាសានុកតាយ ពុទ្ធិយា
 បកាសយំ លោកហិតំ សនេវកេ ។

១ ឧ.ម. កតិកម្មអធិដ្ឋាយ . . . កេវលំ បរិច្ចាយនិ ឥមេ បាធា ៩ ទិស្សន្តិ ។ ២៩.
 វិទ្យាសិ ។

អធិបតីធម៌ចាំឡាយ អធិដ្ឋាយទុកិកម្ម ដូចម្តេច ព្រាហ្ម
 ចាំឡាយ ដូចម្តេច អ្នកប្រាជ្ញចាំឡាយក្នុងលោក តើដូច
 ម្តេច ។ មេត្តា កុណា មុទិតា និងឧបេត្តា តើដូចម្តេច ព្រះ
 ពុទ្ធគ្រង់បំពេញពុទ្ធធម៌ ដ៏ពញ្ញាលញ្ញ ដូចម្តេច ។ ព្រះពុទ្ធ
 គ្រង់មានព្រះសូរសៀងតំពោះ ដូចជាសត្វករិក គ្រង់ញ្ញាង
 ហឫទ័យ (ខែត្វកសត្វ) ឲ្យលេច ញ្ញាងមនុស្សលោក ព្រម
 ចាំឡាយលោក ឲ្យស្រស់ស្រាយ ដែលព្រះសាវ័ច្ចុត្តសាក-
 ស្សរហើយ គ្រង់ដោះស្រាយដល់ព្រះសាវ័ច្ចុត្តនានាវិញ ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រង់ប្រកាស ឲ្យរឿង(១) ដែលព្រះ
 ដ៏ស្រីជាអតីតពុទ្ធចាំឡាយ គ្រង់សម្តែងចង
 ទុកហើយ ដែលជាប់ធម៌តាំងពីព្រះពុទ្ធចបង្ក
 ជាប្រយោជន៍ ក្នុងលោក ព្រមចាំឡាយលោក
 ដោយប្រាជ្ញាដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមបុព្វទិវស ។

១- រឿងដែលលោកចង់ទុក គឺ កោត្រ អាយុ ដើមកោត្រព្រឹត្តិ លោកសាវ័ច្ចុត្តស្ម័យត
 ឧបដ្ឋាន មាតា ជីវា បុត្រ ភរិយាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

បឋមោ ទីបង្អួចទ្វិវិសោ

បីតិចារមោជ្ឈជននំ សោតសស្សវិលោជនំ
 សព្វសម្បត្តិបដិលាភិ ចិត្តំ(១) កក្កា សុណាម មេ ។
 មននិម្មននំ សោតនុទំ សំសារបរិមោធនំ
 សព្វនុក្ខត្វយំ មក្ខំ សក្កន្ធិ បដិបជ្ជេ ។

រតនបង្គមនកលោ និដ្ឋិតោ ។

បឋមោ ទីបង្អួចទ្វិវិសោ

[២] កក្កា ច សតសហស្សេ ចតុរោ ច អសន្និយេ
 អមរំ នាម នករំ នស្សនេយ្យំ មលោរមំ ។
 នសហិ សន្នេហិ អវិវិត្តំ អន្ធិចានសមាយុត្តំ
 ហត្ថិសន្នំ អស្សសន្នំ កេរិសន្នុរថាវិ ច ។

អ្នកតាំងឡាយ ចូរតាំងចិត្តប្រុងស្តាប់ (ឲ្យពុទ្ធវិស្សនសទា)
 របស់គេថាគត ជាគ្រឿងញ៉ាំងបីតិចិន្តាមោជ្ឈៈឲ្យកើត បន្ទោ-
 បង់ឲ្យសរ គឺសេចក្តីសោកបាទ ជាហេតុបានឲ្យសម្បត្តិទាំង
 ពួង ។ អ្នកតាំងឡាយចូរប្រតិបត្តិឲ្យមគ្គ ជាគ្រឿងញ៉ាំងឲ្យ
 សេចក្តីស្រវឹង បន្ទោបង់ឲ្យសេចក្តីសោក អាចរងរន្ធច្បែរ
 ហកសន្ធិរ ជាគ្រឿងរស់រវើក នៃទុក្ខទាំងពួងបាន ដោយ
 គោរពចុះ ។

ចប់ រតនបង្គមនកលោ ។

ទីបង្អួចទ្វិវិសោ ទី ១

[២] ក្នុង ៤ អសន្និយ្យនិងមួយសែនកប្ប មាននគរ
 ឈ្មោះអមរវតី ជាទីគរគួរពិតពិលរមិលរមិល ជាទីរីករាយ
 នៃចិត្ត ជាទីគរហិច្ចណៈដោយបាយនិងទឹក ទាំងមិនស្ងាត់
 ដោយមានសំឡេង ១០ យ៉ាង គឺ សម្លេងដំរី សម្លេងសេះ
 សម្លេងស្លា សម្លេងស្ល័ត្ន និងសម្លេងរថ ជាដើម ។

ចាន់ដ៏ ចៅ ចៅ	អង្គរវត្ត អង្គរវត្ត
ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ	សត្វកម្ម ឧក្រិ(១) ។
សត្វកម្ម ឧក្រិ	នាគាជ ឧក្រិ
សមិទ្ធិ ឧក្រិ(២)	អាកាស ឧក្រិ
ឧក្រិ អង្គរវត្ត	សុមេរុ ឧក្រិ ព្រាហ្មណ៍
អង្គរវត្ត ឧក្រិ	បញ្ចក្ខណ៍ ឧក្រិ
អង្គរវត្ត ឧក្រិ	តិរច្ឆ័យ ឧក្រិ
លក្ខណ៍ ឧក្រិ	សត្វកម្ម ឧក្រិ
អង្គរវត្ត ឧក្រិ	ឧក្រិ ឧក្រិ
ឧក្រិ ឧក្រិ	សត្វកម្ម ឧក្រិ(៣) ។
សត្វកម្ម ឧក្រិ	ឧក្រិ ឧក្រិ(៤)
ឧក្រិ ឧក្រិ	ឧក្រិ ឧក្រិ(៥) ឧក្រិ(៦)
ឧក្រិ ឧក្រិ	ឧក្រិ ឧក្រិ

១ ម. សត្វកម្ម ឧក្រិ ។ ២ ឧ. ម. ឧក្រិ ឧក្រិ ។ ៣ ឧ. ម. សត្វកម្ម ឧក្រិ ។ ៤ ម. សត្វកម្ម ឧក្រិ ។ ៥ ឧ. ម. ឧក្រិ ឧក្រិ ។ ៦ ម. សត្វកម្ម ឧក្រិ ។

ចាន់ដ៏ ចៅ ចៅ អង្គរវត្ត អង្គរវត្ត ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ(១) ។ សត្វកម្ម ឧក្រិ នាគាជ ឧក្រិ អាកាស ឧក្រិ អង្គរវត្ត អង្គរវត្ត សុមេរុ ឧក្រិ ព្រាហ្មណ៍ បញ្ចក្ខណ៍ ឧក្រិ តិរច្ឆ័យ ឧក្រិ លក្ខណ៍ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ(៣) ។ សត្វកម្ម ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ(៤) ឧក្រិ ឧក្រិ(៥) ឧក្រិ(៦) ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ

ចាន់ដ៏ ចៅ ចៅ អង្គរវត្ត អង្គរវត្ត ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ(១) ។ សត្វកម្ម ឧក្រិ នាគាជ ឧក្រិ អាកាស ឧក្រិ អង្គរវត្ត អង្គរវត្ត សុមេរុ ឧក្រិ ព្រាហ្មណ៍ បញ្ចក្ខណ៍ ឧក្រិ តិរច្ឆ័យ ឧក្រិ លក្ខណ៍ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ(៣) ។ សត្វកម្ម ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ សត្វកម្ម ឧក្រិ(៤) ឧក្រិ ឧក្រិ(៥) ឧក្រិ(៦) ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ ឧក្រិ

យន្តនិម្មិតំ បូតិកាយំ ឆានាគុណាបបូតិ
 ឆន្ទយិត្វា ឆន្ទយិត្វា អនបេត្តា អនត្តិកោ ។
 អត្ថិ ហេហិតិ សោ មត្តា ឆសោ សត្តា ឆហេតុយ
 បរិយេសិស្សាមិ តំ មត្តំ កវតោ បរិមុត្តយោ ។
 យថាបិ ធុរេត្តា វិជ្ជន្ត ឥទ្ធិ ឆាមបិ វិជ្ជតិ
 ឯវំ កវេ វិជ្ជមាធន វិករេ ឥន្ទ្រត្វកោ ។
 យថាបិ ធុរេត្តា វិជ្ជន្ត អបរិ វិជ្ជតិ សីតលំ
 ឯវំ តិវិជ្ជតិ វិជ្ជន្ត ឆិញ្ចា ឆឥន្ទ្រត្វកំ ។
 យថាបិ ឆាបេ វិជ្ជន្ត កល្យាណាបបិ វិជ្ជតិ
 ឯវំ ឆាបេ វិជ្ជន្ត អជាតិ ឥន្ទ្រត្វកំ ។
 យថា ក្នុងគតោ បុរិសោ តណ្ហាតំ ឆិស្វា ឆបូតិ
 ឆ កវេសតិ តណ្ហាតំ ឆ ឆោសោ តណ្ហាតិស្សសោ ។

បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរតែលះបង់កាយស្អុយនេះ ដែលពេញ
 ដោយសាគសព្វផ្លូវ ។ ជាអ្នកមិនអាចរក្សាបាន មិនមាន
 សេចក្តីត្រូវការ ហើយនឹងចេញទៅ ។ ដូច្នោះនឹងមានពិត
 ដូច្នោះ មិនមែនជាមិនមានហេតុទេ បុគ្គលអាចទៅបាន
 អាត្មាអញនឹងស្វែងរកដូច្នោះ ដើម្បីដោះខ្លួនចាកគត ។
 កាលបើទុក្ខមាន សុខក៏មាន យ៉ាងណា កាលបើគតមាន
 ការប្រាសចាកគត បុគ្គលគួរតែប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 កាលបើក្បាលមាន គ្រឿងកំដៅក៏មាន យ៉ាងណា កាលបើ
 ភ្លើង ៣ ប្រការមាន ព្រះនិព្វានដែលបុគ្គលគួរប្រាថ្នា ក៏មាន
 យ៉ាងនោះដែរ ។ កាលបើតុបមាន បុណ្យក៏មាន យ៉ាង
 ណា កាលបើជាតិមាន ព្រះនិព្វានមិនមានជាតិ ដែលបុគ្គល
 គួរប្រាថ្នាក៏មាន យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរសដែលប្រឡាក់
 លាមក ឃើញស្រូវពេញដោយទឹក ហើយមិនស្វែងរកស្រះ
 ទោសនោះ មិនមែនជាទោសនៃស្រះទេ យ៉ាងណាមិញ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ឯវំ តិលេសមលនោវេនំ វិជ្ជន្ត អមតន្តន្ទោ
 ឧ កវេសតិ តទ្ធកំ ឧ នោសោ អមតន្តន្ទោ ។
 យថា អវីហំ បរិវុត្តោ វិជ្ជន្ត កមជំបថេ
 ឧ បលាយតិ សោ បុរិសោ ឧ នោសោ អញ្ចាសស្ស
 សោ ។

ឯវំ តិលេសបរិវុត្តោ វិជ្ជមានេ សិវេ បថេ
 ឧ កវេសតិ តំ មគ្គំ ឧ នោសោ សិវមញ្ញសេ ។
 យថា ព្យាដំគោ បុរិសោ វិជ្ជមានេ តិគ្គិកោ
 ឧ តិគ្គិកាបេតិ តំ ព្យាដំ ឧ សោ នោសោ តិគ្គិកោ ។
 ឯវំ តិលេសព្យាដំហំ ទុត្តិកោ បរិប័ន្និកោ
 ឧ កវេសតិ អាចរិយំ ឧ សោ នោសោ វិជាយកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

កាលបើស្រះ គឺព្រះវិញ្ញាណ មានហើយ បុគ្គលមិនស្វែងរកស្រះ
 សម្រាប់លាង នូវកិលេសជាមន្ទិលចេញទេ ពោសនោះ មិន
 មែនជាពោសនៃស្រះ គឺវិញ្ញាណទេ គឺជាពោសរបស់បុរស ក៏
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរស ដែលត្រូវសត្រូវទាំងឡាយចោមតំទូ
 ហើយ កាលបើផ្លូវសម្រាប់តែទៅមាន តែបុរសនោះមិនតែទៅ
 ពោសនោះ មិនមែនជាពោសនៃផ្លូវទេ យ៉ាងណា បុគ្គលត្រូវ
 កិលេសប្រព័ន្ធហើយ កាលបើផ្លូវព្រះវិញ្ញាណមាន តែមិនស្វែង
 រកផ្លូវនោះ ពោសនោះ មិនមែនជាពោស នៃផ្លូវវិញ្ញាណទេ គឺ
 ជាពោសរបស់បុគ្គលនោះឯង យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរសដែល
 មានផ្លូវ កាលបើពេទ្យមាន តែមិនទ្រព្យពេទ្យនោះព្យាបាលផ្លូវ
 ពោសទេ ពោសនោះ មិនមែនជាពោសនៃពេទ្យទេ យ៉ាងណា
 បុគ្គលត្រូវផ្លូវ គឺកិលេសទាំងឡាយ ចៀតចៀនហើយ ដល់នូវ
 សេចក្តីទុក្ខ មិនស្វែងរកសាចារ្យ ពោសនោះមិនមែនជាពោស
 នៃសាចារ្យទេ គឺជាពោសរបស់បុគ្គលនោះឯង យ៉ាងនោះដែរ ។

យន្តដំបូង ឬតិកាយំ	នាណកុណាបបូរិតំ
ធម្មយត្វាន កង្ខេប្យំ	អនបេត្តា អនត្ថិតោ(១)។
យថា ធម្មិកុណាបបូរិតោ	កក្កោ ធម្មំ ជិក្ខុយំ
មោធិយត្វាន កង្ខេប្យំ	សុខំ សេវី សយំ វសំ ។
តាថវិមំ ឬតិកាយំ	នាណកុណាបសព្វយំ
ធម្មយត្វាន កង្ខេប្យំ	អនបេត្តា អនត្ថិតោ ។
យថា ឧស្សាសធម្មំ(២)	កក្កសំ នរោរិយោ
ធម្មយត្វាន កង្ខេប្យំ	អនបេត្តា អនត្ថិតោ ។
ឯវមេវាហំ វិមំ កាយំ	នាណកុណាបបូរិតំ
ធម្មយត្វាន កង្ខេប្យំ	វត្ថុំ កត្វា យថា កុដិ ។

(បើដូច្នោះ) គួរតែពន្យល់ លះបង់កាយស្អុយនេះ ដែល
 ពេញដោយសាកសពផ្សេងៗ ចេញ គប្បីជាអ្នកមិនមាន
 សេចក្តីការឡោះអាស័យ មិនមានសេចក្តីត្រូវការរូប ហើយ
 ចេញទៅ ។ បុរសបានស្រាយសាកសព ដ៏គួរខ្លាចអើម
 ដែលជាប់ពង្រីក គប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ នៅតាមទំនើង
 ខ្លួន មានអំណាចខ្លួនឯង យ៉ាងណាមិញ ។ អាត្មាអញគួរតែ
 លះបង់កាយស្អុយនេះ ដែលជាវិប្បមូលមក នូវសាកសព
 ផ្សេងៗចេញ ហើយគប្បីជាអ្នកមិនការឡោះអាស័យ មិន
 មានសេចក្តីត្រូវការ ចេញទៅ យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរសស្រ្តី
 តាំងឡាយ ទៅបន្ទាបនឹងនូវកិសៈ ក្នុងបង្គំហើយ ឥត
 មានការឡោះអាស័យ ឥតមានសេចក្តីត្រូវការ ដើរចេញទៅ
 យ៉ាងណាមិញ ឯអាត្មាអញ នឹងលះបង់នូវកាយស្អុយនេះ
 ដែលពេញដោយសាកសពផ្សេងៗ ចេញទៅ ដូចបុរស
 ស្រ្តីតាំងឡាយ ដែលបន្ទាបនឹងនូវក្នុងបង្គំ ដូច្នោះឯង ។

១ ឧ.ម. បណ្ណ : ២ ឧ. សាមី ឆ្មេងៗ ឆ្មេងៗ ចាស់ៗ ។

ម្ចាស់ទូកខឹងឡាយ កែងលះបង់ទូកចាស់ ដែលពុកជុយលេច
ចូលទឹក ឥតមានការឡោះទាល់យ ឥតត្រូវការវិញ យ៉ាងណា
មិញ អាត្មាអញខឹងលះបង់ទូកាយនេះ ដែលមានទ្រូង ៧ ច្បាប់
និច្ច ហើយចេញទៅ ដូចជាម្ចាស់ទូកលះចោលទូកចាស់ដូច្នោះ
ឯង ។ បុរសកាលដើរទៅជាមួយនឹងតួកចោរ យកទ្រព្យជាប់
ទៅផង ឃើញភ័យអំពីការខូចខាតទ្រព្យ ក៏លះបង់ហើយដើរ
ទៅ យ៉ាងណា កាយនេះ ក៏មានឧបទានស្ទើរដោយមហារថា
អាត្មាអញខឹងលះបង់កាយនេះចេញ ព្រោះខូចខាតកុសល-
ធម៌ យ៉ាងនោះដែរ ។ លុះគេចាត់គិតឃើញយ៉ាងនេះហើយ
ក៏នាំទ្រព្យជាច្រើនយះកាដី ដល់តួកដទៃដែលមានទីពឹង និង
តួកដទៃដែលឥតទីពឹង ហើយចូលទៅកាន់ព្រហ្មមីពាន្ត ។ មាន
ភ្នំមួយ ឈ្មោះធម្មិក នៅជិតព្រហ្មមីពាន្ត គេចាត់ធ្វើអាស្រម
សាងបណ្ណសាលាវិទ្យាភ្នំនោះ ។ គេចាត់ និម្មិតខ្ញុំវិស្សន្ទ៍
ដែលត្រាស់ចាកទោស ៥ ប្រការ នៅវិទ្យាសាស្ត្រមហានោះ
នាំមកនូវអភិញ្ញាទាន ដែលប្រកបដោយគុណ ៨ ប្រការ ។

សាដកំ បដហី តត្ថ	ឃវនោសធុចាតតិ
កកតិ ធិវសេសី	ឆានសគុណមុចាតតិ ។
អដ្ឋនោសសមាតិណ្ឌិ	បដហី បណ្ណសាលកិ
តត្ថមី តត្ថម្យលិ	កុណាហិ នសហុចាតតិ ។
វាបិទំ ពេបិទំ ធានិ	បដហី ធិវសេសតោ
អនេកគុណសម្បជ្ជិ	បវត្តនលមាទយី ។
តត្ថប្បធានិ បដហី	ធិសដ្ឋដ្ឋានចង្គមេ
អនាទម្ពិ សត្តាហេ	អភិញ្ញាតលចាបុណិ ។
ឯវំ មេ សិទ្ធិបត្តស្ស	វសីភូតស្ស សាសនេ
ទីបង្គំរា ធាម ជីវោ	ឧប្បជ្ជិ លោកោយកោ ។
ឧប្បជ្ជន្តេ ច ជាយន្តេ	ឧប្បជ្ជន្តេ ធម្មនេសនេ
តត្ថរា ធិមិត្តេ ធាន្តសំ	លាណតិសមប្បតោ ។

លះបង់សំពត់សាដក ដែលប្រកបដោយពោស៨ ប្រការ ក្នុងកាស្រមបទនោះ ស្លៀកសំពត់សម្បកាលី ដែលប្រកប ដោយគុណ ១២ ប្រការវិញ ។ លះបង់បណ្ណសាលា ដែល ប្រកបដោយពោស ៨ ប្រការ ចូលទៅកាន់គល់ឈើដែល ប្រកបដោយគុណ ១០ យ៉ាង ។ លះបង់ស្រូវដែលគេព្រោះ គេង ដោយមិនសេសសល់ កាន់យកផ្ទៃឈើដែលជ្រះងង បរិបូណ៌ដោយគុណច្រើនប្រការ ។ គឺជាគតផ្គងព្យាយាមក្នុង កាស្រមបទនោះ (ញ៉ាំងយប់និងថ្ងៃឱ្យកន្លងទៅ) ក្នុងទីអង្គុយ ទីឈរ និងទីចង្រ្គម បានលុះអភិញ្ញាតលះ ក្នុងរំពង ៧ ថ្ងៃ ។ កាលគឺជាគត សម្រេចអភិញ្ញាហើយ ជាអ្នកមានវិសី ក្នុង សាសនានៃតាបស កាលនោះ ព្រះដ៏ស្រី ព្រះនាមវិបស្សី ជាមាយាតវិនិច្ឆ័យ ទ្រង់កើតឡើង ។ កាលព្រះពុទ្ធចាប់ បដិសន្ធិផង ប្រសូតផង កាលត្រាស់ដឹងផង សង្កែតធម្មចក្រ ផង គឺជាគតជាអ្នកផ្ដែកស្តាប់ស្តាប់ ដោយសេចក្ដីត្រេកអរ ក្នុងឈាន ប៉ុន្តែមិនបានឃើញឱ្យខំទិញរាំង ៤ ឡើយ ។

បច្ចុប្បន្នៈធនវិសេសៈ ធនវិសេសៈ តថាគត៌
 តស្ស អាគម៌ មគ៌ គោត្តម៌ តុដ្ឋហន្តសា ។
 អហន្តេន សមយេន ធនវិសេសៈ សត្តស្សមា
 តុដ្ឋហន្ត កតត្ថនិ គត្តម៌ អត្តរេ តតា ។
 វេទជាតិ ជនិ ធនវិសេសៈ តុដ្ឋហន្ត បរោជនិ
 ធនវិសេសៈ តតតា មនុស្សេ បុត្តិ តាវេន ។
 តុដ្ឋហន្ត មនុស្សេ វេទជាតា មហាជនោ
 តស្ស សោធិយតិ មត្តោ អត្តសំ វេទមាយនំ ។
 តេ មេ បុត្តា វិយាកំសុ តុដ្ឋោ លោកេ អនុត្តរោ
 ធនវិសេសៈ តតតា ធនវិសេសៈ ធនវិសេសៈ
 តស្ស សោធិយតេ មត្តោ អត្តសំ វេទមាយនំ ។
 តុដ្ឋោតិ មម សុត្តាន បិទិ ធនវិសេសៈ តាវេន
 តុដ្ឋោ តុដ្ឋោតិ តតតា តស្ស សោធិយតេ មត្តោ អត្តសំ វេទមាយនំ ។

ព្រះបរមរាជវាំង ព្រះបរមរាជវាំង ព្រះបរមរាជវាំង
 តថាគត បាននាំគ្នាដំរើផ្លូវជាវិបក ខែព្រះតថាគតនោះ ។
 សម័យនោះឯង តថាគតបញ្ចក្រមាស្រមរបស់ខ្លួន កាល
 រលាស់ចំរើសម្បករណ៍ ហោះទៅឯអាគាស តថាគតឃើញ
 ជនកំពុងតែពេញចិត្តគ្រូគរ ស្រស់ស្រាយ រីករាយ ក៏ចុះ
 អំពីអាគាសហើយសួរមនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងខណៈនោះថា
 មហាជនគ្រូគរ ស្រស់ស្រាយ រីករាយ ពេញចិត្ត ដំរើ
 ផ្លូវ តទ្វិស ប្រឡាយ ដើម្បីអ្នកណា ។ ពួកជនទាំងនោះ
 ដែលតថាគតសួរហើយ ក៏ឆ្លើយប្រាប់ថា ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ
 ក្នុងលោក ជាព្រះដ៏ស្រី ព្រះនាមវិបក្ខន្ធ ជាលោកនាយក
 ទ្រង់កើតឡើងហើយ ពួកយើងខ្ញុំដំរើផ្លូវ តទ្វិស ប្រឡាយ
 ដើម្បីព្រះពុទ្ធវិបក្ខន្ធនោះ ។ បិតាកើតឡើងដល់តថាគត ក្នុង
 ខណៈនោះ ព្រះតែពុទ្ធក្លាយជាព្រះពុទ្ធ តថាគតទទួញថា
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះពុទ្ធ ដូច្នេះ ហើយក៏បាននាំគ្នាសម្ភវ ។

តត្ថ វេត្តា វិចិត្តសិ	តុដ្ឋា សិវិត្តហានសោ
វេត វិជានិ វេតិស្សិ	ឧណ្ណា វេតា ឧបច្ចតា ។
យេ តុទ្ធស្ស សោធម៌	ឯកោកាសិ ធនាដ មេ
អហិ វេតិស្សិ	អញ្ញសិ វេតិស្សិ ។
អនិ វេត មមោកាសេ	សោធម៌ អញ្ញសិ តណ
តុប្បា តុប្បាតិ ចិត្តន្តោ	មត្តិ សោធម៌ហន្តនា ។
អនិ វេត មមោកាសេ	ធម៌ប្បិកោ មហាមុនិ
ចត្វា វេតិស្សិ វេតិស្សិ	ធម្មតិកោ វេតិស្សិ
វេតិស្សិ វេតិស្សិ	បដិបដ្ឋិ អញ្ញសិ វេតិស្សិ ។
បច្ចុប្បនា វេតិស្សិ	វេតិស្សិ វេតិស្សិ តណ
អាហានិកា ធម្ម	សាធុការ វេតិស្សិ ។
វេត មមោកាសេ បស្សនិ	មនុស្ស បស្សនិ វេតិស្សិ
តុប្បា វេត បញ្ចលិកា	អនុយន្តិ តណ ។

តថាគតបិកោវេតិស្សិប្រាសាទនេះ ព្រាហ្មណ៍ មានចិត្តគត់ស្ងួត
 គិតថា ព្រាហ្មណ៍នឹងបញ្ចូលចូលក្នុងស្រុកនេះ កុំ
 ឲ្យខ្លាចក្នុងខែវេទន៍ឡើយ ។ (លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏និ-
 យាយៅរកបរាជន៍) បើអ្នកទាំងឡាយដោះដូរថ្វាយព្រះ
 ពុទ្ធ ឲ្យឲ្យតាមមួយដល់គាត់ដង គាត់នឹងដោះដូរថ្វាយ
 ដែរ ។ កាលនោះ ពួកដងទាំងនោះ ក៏ឲ្យតាមមួយ ដល់
 តថាគតដើម្បីដោះដូរ តថាគតគិតថា ព្រះពុទ្ធព្រះពុទ្ធ ដូច្នេះ
 ដោះដូរចេញពីក្នុងតាមនោះ ។ កាលដែលតាម (ដូរ)
 របស់តថាគត ធ្វើមិនបានសម្រេចនៅឡើយ ស្រាប់តែព្រះ
 ជិនស្រីជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះនាមវិបស្សិ៍ ស្តេចយាងមកតាមដូរ
 ជាមួយនឹងព្រះវិញ្ញាណស្រី ៤ សែនប្រ សុទ្ធតែជាអ្នកបាន
 អភិញ្ញា ៦ ជាតាមចិត្តស ប្រាសចាកមន្ទិល ។ ការប្រាក
 ទទួល (ព្រះសាស្តា) ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ស្ទើរទាំងឡាយជាច្រើន
 ក៏លាន់ព្រះឡើងគ្រឹកគរគ្រង ពួកមនុស្សនឹងទៅតា ក៏គ្រក-
 កា ញ៉ាំងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ពួកទេវតាឃើញពួក
 មនុស្ស ឯពួកមនុស្សក៏ឃើញពួកទេវតា ទេវតានឹងមនុស្ស
 ទាំងពីរភ្នែកនេះ បានផ្គុំគ្នា ដើរដង្ហែព្រះតថាគត ។

ទេវា ទិវេហិ គុវិយេហិ មនុស្សា វាមនុស្សេហិ ច
 ឧត្តោមិ តេ វជ្ជយន្តា អនុយន្តិ តថាគតំ ។
 ទិវំ មន្ទារំ បុរិវំ បទុមំ ចារិយត្ថតំ
 ទិសោទិសំ ទុត្តរន្តិ អាគាសេ នកតា(១) មរ ។
 ទិវំ ចន្ទនច្ចុល្លាញ វេកទ្វញ តេវលំ
 ទិសោទិសំ ទុត្តរន្តិ អាគាសេ នកតា(១) មរ ។
 ចម្បតំ សលន្តំ ធិមំ ឆាតបុន្នាគកេតតំ
 ទិសោទិសំ ទុត្តរន្តិ(២) ភូមិវលកតា នក ។
 កេសេ បុញ្ញត្វាហំ តត្ថ វាកចំ ច ចម្ពតំ
 កលលេ បត្តវត្វា ន អកុដ្ឋោ ធិបជ្ជហំ ។
 អក្កមិវា ន មំ តុទ្ធោ សហ សិស្សេហិ កច្ចតុ
 មា នំ កលលំ អក្កមិវត្ថ ហិតាយ មេ កវិស្សតិ ។

១ ឧ. អាគាសេ នកតា ។ ម. អាគាសេ នកតា ។ ២ ឧ. ទុត្តបន្តិ ។

ពួកទេវតាប្រគំបុស្សត្រៀមទិវាវង្សាយ ពួកមនុស្សក៏ប្រគំបុស្ស-
 ត្រៀមវាចនាបុស្សចង្សាយ ពួកទេវតាទាំងមនុស្សទាំងពីរ
 ក្រុមនេះ ប្រគំក្នុងដង្ហែព្រះភថាគត ។ ពួកទេវតាដែលបិត-
 នៅឲ្យដ៏អាគាស កំរោយរាយជាមន្ទារវបុស្ស ផ្កាឈូក ផ្កាបារិ-
 ច្ឆត្តកព្រឹក្សជាដើម ឲ្យដ៏អាគាសអំពីទិសតូចទិសធំ ។ ពួកទេវតា
 ដែលបិតនៅឲ្យដ៏អាគាស កំរោយរាយលំអិតខ្លឹមចន្ទន៍ទិញផង
 គ្រឿងក្រូចដ៏ប្រសើរទាំងអស់ផង អំពីទិសតូចទិសធំឲ្យដ៏អា-
 គាស ។ ពួកមនុស្សដែលបិតនៅលើផែនដី កំរោយរាយជា
 ចម្បា ផ្កាស្រស់ ផ្កាក្នុង ផ្កាខ្លីង ផ្កាបុស្សនាគ និងផ្កាការកស
 អំពីទិសតូចទិសធំ ។ ភថាគត វិសាយសក់ គ្រឿងប្រទេស
 នោះ ហើយគ្រាលចិវិសម្បករឈី និងកំណាត់វិស្សករឈី
 គក់ ហើយដេកផ្កាប៉មុខ (អធិដ្ឋានថា) សូមព្រះពុទ្ធត្រាមទាំង
 ពួកសិស្ស ជាទំអាត្មាអញយាងទៅចុះ សូមកុំជាទំកក់ឡើយ
 ការមិនជាទំលើកកានោះ នឹងជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ។

កាលតបាតករដករលីវែងដី ក៏មានសច្ច័ត្តិច្រើនរយាយចិត្ត
យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញប្រាថ្នាដុតកំលសចំងឡាយរបស់
អញ ក្នុងវិថីនេះក៏បាន ។ តែចម្រើយដ៏ខ្លី អាត្មាអញធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដោយគេខ្វែងខ្វែលគេមិនដ្បាល ក្នុងចំនេះ
អាត្មាអញគប្បីដល់នូវសត្វញ្ញតញ្ញាណ ជាអ្នកច្របូចច្រាបចាក
កំលស ញ៉ាំងលោកព្រមទាំងខែលោក ឲ្យច្របោះ (ចាក-
សង្សារ) ។ ប្រយោជន៍អ្វីអាត្មាអញជាបុរស សរសើរកម្លាំង
ធ្ងន់ទៅម្នាក់ឯង អាត្មាអញគួរដល់នូវសត្វញ្ញតញ្ញាណ ចម្លង
មនុស្សលោកព្រមទាំងខែលោក ។ អាត្មាអញនឹងបានដល់
នូវសត្វញ្ញតញ្ញាណ ចម្លងប្រជុំដ៏នៃច្រើន ដោយអធិការនេះ
ដែលអាត្មាអញធ្វើចំពោះព្រះពុទ្ធ ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ។ គថា
គតនឹងកាត់ខ្សែសង្សារ កំបាត់បង់គតាទាំង ៣ ឡើងជិះលើ
នាវាគឺធម៌ នឹងចម្លងមនុស្សលោក ព្រមទាំងខែលោក ។

ធិបតីភោ ហោតវិទូ អហុតិធំ បដិគ្គហោ
 ឧស្ស័សោតោ មី វត្តាន ឥទំ វចនមត្រាវី ។
 បស្សថ ឥទំ តាបសំ ជដិលំ ឧត្តតាបធំ
 អបរមេយេ ឥតោ កេយេ តុន្តោ លោតោ ភវិស្សតិ ។
 អហុ(១) កេចិលវុយោ រដ្ឋា ធិត្តមិត្តា តថាគតោ
 បដាធំ បទហិត្តាន កត្តា ឧត្តរតាវតី ។
 អដលាវត្តមូលស្មី ធិសិទិត្តា តថាគតោ
 តតុ មាយាសំ បក្ខយេ លោត្តរមុបេហិតិ ។
 លោត្តរាយ តិរម្ហិ មាយាសំ អទិ(២) សោ ជិលោ
 បដិយត្តវមត្តេន តោធិមូលម្ហិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្តិណំ កត្តា តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តុត្តមូលម្ហិ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។

១ ឧ. អបិ ។ ម. អយោ ។ ២ ឧ. ម. អភា ។

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្អស់ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ច្បាស់លាភ ទ្រង់ត្រូវ
 ទទួលគ្រឿងបូជាទាំងឡាយ ទ្រង់ឈរត្រូវសីលៈ របស់
 គយគន ត្រាស់រាគ្យនេះថា (ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ) អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរមើលតាមសន្លេង ជាដដិល មានគបៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 តាមសន្លេង នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធក្នុងលោក ក្នុងកប្បប្រ-
 មាណមិនបាន អំពីកប្បនេះទេ ។ សត្វនេះ នឹងចេញចាក
 ក្រុងឈ្មោះកេចិលវុត្ត ជាទីកកយ តំកល់ព្យាយាម ធ្វើទុក្ខ-
 ភវិយា ។ សត្វនេះ អង្គុយទៀបគល់អដបាលព្រឹក្ស ទទួល
 បាយាសដែលនាងសុជាតាថ្វាយក្នុងទីនោះ នឹងចូលទៅកាន់
 ស្ទឹងនេត្តាក ។ ព្រះជិនស្រីនោះ បានទទួលបាយាសនោះទៀប
 ឆ្នេរស្ទឹងនេត្តាកហើយ នឹងត្រឡប់មកតាមផ្លូវដែលគេតាក់តែង
 យ៉ាងប្រសើរ (អង្គុយ) ទៀបគល់រោងព្រឹក្ស លំដាប់នោះ
 តាមសន្លេងយសង្គំនេះ ធ្វើប្រទក្សិណតោធិមណ្ឌល នឹងបាន
 ត្រាស់ដឹងខ្ញុំអនុត្តរសម្មាសម្ពុទ្ធជាញ្ញាណ ទៀបគល់អស្សត្តុព្រឹក្ស ។

ឥសស្ស ជីវិតា មាតា មាយា ធាម ភវិស្សតិ
 មិតា សុត្តោនុបោ ធាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ ។
 តោលិតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អធិសវា វីតកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាណេត្តា ធាមុបដ្ឋាតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមិ ជំនំ ។
 ទេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អធិសវា វីតកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោនិ តស្ស ភគវតោ អស្សតោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា ។
 នន្ទមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា
 អាយុ វស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស យសស្សនោ ។
 ឥន្ទំ សុត្តានុ វចនំ អសមស្ស មហេសិលោ
 អាមោទិតា នរមរ្យ ពុទ្ធវិជ្ជក្កោ អយំ ។

វិញ្ញាណវិស្ស ទី ១

ព្រះជីវិតាមាតា របស់ពាយសនោះ នឹងមាននាមថាព្រះនាង
 មាយាទេវី ព្រះបិតាព្រះនាមសុត្តោនុបោ ឯតាបសនេះ នឹង
 មានឈ្មោះថាព្រះគាតប អត្តសាវកទាំងពីររូបគឺ តោលិតៈ ១
 ឧបតិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមានភាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មាន
 ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ភិក្ខុជាឧបដ្ឋាករឈ្មោះតាមនុ
 នឹងបម្រើព្រះជីវិតនេះ ។ អត្តសាវកាពីររូបគឺ នាងទេមា ១
 ឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអ្នកមិនមានភាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មាន
 ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ។ ឈើជាទីត្រាស់ដឹងរបស់
 ព្រះមានព្រះគាតនោះ ហៅថាអស្សត្រឹក្ស ឯឧបាសកជា
 ឧបដ្ឋាកដ៏ប្រសើរពីររូប គឺ ចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវកៈ ១ ។ នាង
 នន្ទមាតានិងនាងឧត្តរា ជាឧបដ្ឋាយិកាដ៏ប្រសើរ ព្រះគាតម
 មានយសនោះ មានព្រះជន្ម១០០ វស្សា ។ តួកមនុស្សនិង
 ទេវតា លុត្តោតាឡាត្រាត្រាណ៍របស់ព្រះពុទ្ធជីបង្ក ច្រើនស្រើង
 រកគុណដ៏ធំ ឥតមានច្រកលះស្ទុះនេះហើយ ក៏រីករាយដោយ
 ភិក្ខុជា សុរមេតតាបសនេះ ជាតូចតូចក ខែព្រះពុទ្ធ ។

ឧត្តរន្តិសង្កា វត្តន្តិ អប្បោជេន្តិ(១) ហសន្តិ ច
 កតញ្ញវី ឧបស្សន្តិ ធិសសហស្សីសនេវកា ។
 យធិមស្ស លោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាទេ ហេស្សាម សម្មាសា វមំ ។
 យថា មនុស្សា ននិ តត្ថា បដិគិទ្ធិ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាគិទ្ធិ កហេត្វាន ឧត្តរន្តិ មហាននិ ។
 វេវេវេ មយំ សព្វេ យធិ មុញ្ញាមមំ ជំជំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាទេ ហេស្សាម សម្មាសា វមំ ។
 ជីបន្តិកេ លោកវិទូ អាហុតិជំ បដិគូហោ
 មម កម្មំ បតិវត្តត្វា ធិត្វិណាចាធម្មន្តិវ ។
 យេ តត្ថ អាស្សំ ជិនបុត្តា សព្វេ បធិត្វិណាមកិសុ មិ
 ទេវា មនុស្សា អសុរា យត្វា អភិវាទេត្វាន បក្កមំ ។

១ ឧ.ម. អប្បោជេន្តិ ។

សម្មាសា វមំ ឧត្តរន្តិសង្កា វត្តន្តិ អប្បោជេន្តិ(១) ហសន្តិ ច
 កតញ្ញវី ឧបស្សន្តិ ធិសសហស្សីសនេវកា ។
 យធិមស្ស លោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាទេ ហេស្សាម សម្មាសា វមំ ។
 យថា មនុស្សា ននិ តត្ថា បដិគិទ្ធិ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាគិទ្ធិ កហេត្វាន ឧត្តរន្តិ មហាននិ ។
 វេវេវេ មយំ សព្វេ យធិ មុញ្ញាមមំ ជំជំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាទេ ហេស្សាម សម្មាសា វមំ ។
 ជីបន្តិកេ លោកវិទូ អាហុតិជំ បដិគូហោ
 មម កម្មំ បតិវត្តត្វា ធិត្វិណាចាធម្មន្តិវ ។
 យេ តត្ថ អាស្សំ ជិនបុត្តា សព្វេ បធិត្វិណាមកិសុ មិ
 ទេវា មនុស្សា អសុរា យត្វា អភិវាទេត្វាន បក្កមំ ។

ឧស្សង្គិ មេ មន្ត្រីក្រុង	សសស្សៈ លោកនាយក
សយនា វុដ្ឋហិត្វាន	បល្ល័ង្ក អាគុដ្ឋី តនា ។
សុខេន សុខិតោ ហោមិ	ចាមោដ្ឋេន បមោទិតោ
បិតិយា ច អភិស្សន្ទោ	បល្ល័ង្ក អាគុដ្ឋី តនា ។
បល្ល័ង្ក ធិសិទិត្វា	ឯវំ ចិន្តេសិហំ តនា
វស្សតោ អហំ ឈានេ	អភិញ្ញាបារមិទ្ឋតោ ។
សហស្សយម្ពិ ^(១) លោកម្មិ	សសយោ ធិត្ថិ មេ សហ
អសរោ ឥទ្ធិធម្មេសុ	អលភី ឡិធិសិ សុខិ ។
បល្ល័ង្កកុដៈន មយ្ហំ	ឧសសហស្សធិវាសិលោ
មហាធានំ បវត្តេសុំ	ធុវំ តុទ្រោ ភវិស្សសិ ។
យា ចុព្វេ ពោធិសត្តានំ	បល្ល័ង្កវរាមកុដេ
ធិមិត្តានិ បទិស្សន្តិ	តានិ អដ្ឋ បទិស្សរ ។
សីតំ ព្យាបកតំ ហោតិ	ឧល្ហាញ ឧបសម្មតិ
តានិ អដ្ឋ បទិស្សន្តិ	ធុវំ តុទ្រោ ភវិស្សសិ ។

១ ម. ឧសសហស្ស ។

កាលព្រះលោកនាយក ព្រះបាទជ័យវរ្ម័ន ក្នុងព្រះបរមប្រាសាទ
របស់គាត់គេ គាត់គិតកំព្រាកចាកទីដេក ហើយពែនក្នុង
ក្នុងកាលនោះ ។ គាត់គិតជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ដោយសេច-
ក្តីសុខ រីករាយដោយបារមាជ្ជៈ ជួញដូរដោយបិតិ អន្តិយ
ពែនក្នុងក្នុងកាលនោះ ។ គាត់គិតអន្តិយពែនក្នុង គិតយ៉ាង
នេះ ក្នុងកាលនោះថា អាត្មាអញជាអ្នកស្លាប់ក្នុងឈាន ដល់ខ្សែ
អត្រិយនៃអភិញ្ញា ។ ក្នុងលោកធាតុទាំងមួយនាទី មិនមានពួក
ឥសី ស្មើដោយអាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញដកមានបុគ្គលស្មើ
ក្នុងឥទ្ធិធម៌ទាំងឡាយ អញបានខ្សែសេចក្តីសុខបែបនេះ ។ ក្នុង
កាលដែលគាត់គិត អន្តិយពែនក្នុងគិតយ៉ាងនេះ ពួកមហាព្រហ្ម
ដែលនៅអាស្រ័យក្នុងលោកធាតុមួយម៉ឺន ក៏ញ័រស្រងូតទាំងឡាយ
លាន់ឆ្ងាយ លោកនឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ និមិត្ត
ទាំងឡាយណា ក្នុងកាលជាទីគិតក្នុង នៃភោគិសត្វទាំងឡាយ
ប្រាកដក្នុងកាលមុន និមិត្តទាំងនោះ ក៏ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ ។
គ្រូជាកំស្លាត់បាត់ទៅ ទាំងក្តៅក៏ស្ងប់ម្លប់ និមិត្តទាំងនោះ
ក៏ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។

ឧសសហស្សី លោកនាគតុ ជិស្សន្តោ ហោតិ ជិកតុលា
 តាធិ អដ្ឋ បដិស្សន្តិ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។
 បហាវតា ឧ វាយន្តិ ឧ សន្តិ ភវិស្សសិ ។
 តាធិ អដ្ឋ បដិស្សន្តិ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។
 ជលជា ជលជា(១) បុត្តា សព្វ បុត្តន្តិ តាវទេ
 តេបដ្ឋ បុត្តតា សព្វ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។
 លតា វាយនិវ តុត្ថា ជលំ ជាវន្តិ(២) តាវទេ
 តេបដ្ឋ ជលិតា សព្វ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។
 អាតាសដ្ឋា ធម៌ កុម្មដ្ឋា រតនា ជោតន្តិ តាវទេ
 តេបដ្ឋ រតនា ជោតន្តិ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។
 មាណស្សីតា ធម៌ ជិញ្ញា ធម៌ ភវិយា វជ្ជន្តិ តាវទេ
 តេបដ្ឋ ភោ អភិវន្តិ ធុរិ តុទ្ធោ ភវិស្សសិ ។

១ ឧ.ម. ១៣៧ ។ ២ ម. ឧសតា ហោតិ ជិស្សន្តិ ។

លោកនាគតុ តាំងមួយម៉ឺន ក៏ដកហាចសៈច្រូត ដកកែវ ចិញ្ចត
 តាំងនោះ ក៏ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាព្រះ
 ពុទ្ធប្រាកដ ។ ខ្យល់ធំទាំងឡាយក៏ឈប់បក់ ស្ទឹងទាំងឡាយ
 ក៏ឈប់ហូរ ចិញ្ចតតាំងនោះ ក៏ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ លោក
 នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ ផ្កាទាំងឡាយ ដែលកើត
 លើគោក កើតក្នុងទឹក ក៏កើតឧណៈនោះ ផ្កាទាំងអស់
 នោះ ក៏បាញ់ផ្កាក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ
 ប្រាកដ ។ វល្លិទាំងឡាយក្តី ឈើទាំងឡាយក្តី ទ្រទ្រង់ទ្រ
 វែង ក្នុងឧណៈនោះ វល្លិទាំងឡាយក្តី ក៏បាញ់
 វែងក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ កែវ
 ទាំងឡាយ ដែលបិទនៅក្នុងអាតាសក្តី បិទនៅលើដៃន
 ដីក្តី ដែលរុញរៀងក្នុងឧណៈនោះ កែវទាំងនោះ ក៏រុញ
 រៀងក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។
 គ្រឿងត្បូងត្បូងទាំងឡាយ ជាបេសមនុស្ស និងជាទិព្វ
 ដែលប្រគល់ឧណៈនោះ ត្បូងត្បូងទាំងឡាយនោះ ក៏លាត់
 ឡើងក្នុងថ្ងៃនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។

វិចិត្តបុត្រា កកតា	អភិវស្សន្តិ តាវទេ
តេបិ អដ្ឋ បទិស្សន្តិ(១)	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។
មហាសមុទ្ទោ អាកុជតិ	នសសហស្សំ បកម្បតិ
តេបដ្ឋតោ អភិវស្សន្តិ	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។
និរយេ នសសហស្សា	អភិវស្សន្តិ តាវទេ
តេបដ្ឋ និព្វតា អភិវស្សន្តិ	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។
វិមលោ មោតិ សុរិយោ	សព្វា និស្សន្តិ តាវតា
តេបិ អដ្ឋ បទិស្សន្តិ	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។
អនោរុដ្ឋេន(២) ឧទតិ	បហិយា ឧត្តិដ្ឋិ តាវទេ
តិបដ្ឋតិដ្ឋតេ មហិយា	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។
តាកតណា វិរោចន្តិ	នក្ខត្តា កកតមណ្ឌលេ
វិសាទា ចន្ទិនាយុត្តា	ធុរិ តុន្តោ ភវិស្សសិ ។

១ ម. វិស្សន្តិ ។ ២ ឧ. អនោរុដ្ឋេន ។

ផ្កាដំរីចិត្តតាំងឡាយ បុរោយពុទ្ធអភិវាទសាសនាបង្កើតឡើងនោះ ព្រំដំរីចិត្តតាំងនោះ ក៏ប្រាកដក្នុងវិថីនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។ មហាសមុទ្រ ក៏ស្រកចុះ លោកធាតុតាំងមួយមុខ ក៏ប្រាប់បង្ហាញ ក្នុងឧទាហរណ៍នោះ មហាសមុទ្រនិងលោកធាតុតាំងនោះ ក៏លាន់ពួកនិងតាំងក្នុងវិថីនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។ ភ្លើងក្នុងឧទាហរណ៍មុខមុខ ក៏រលត់ក្នុងឧទាហរណ៍នោះ ភ្លើងតាំងនោះ ក៏រលត់ក្នុងវិថីនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។ ព្រះអាទិត្យ ប្រាសចាកមន្ទិលដោយទាំងក្នុងក៏ប្រាកដ ព្រះអាទិត្យនិងដោយទាំងនោះ ក៏បានប្រាកដក្នុងវិថីនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។ ក្នុងកាលគ្មានភ្លើង ទឹកក៏ផុសផុលឡើងលើផែនដី ក្នុងឧទាហរណ៍នោះ ទឹកក៏ផុសឡើងលើផែនដី ក្នុងវិថីនេះ លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។ ពួកដោយទាំងឡាយក៏ដើររឿង ដោយនក្ខត្តាឬក្សតាំងឡាយ ប្រកបដោយព្រះចន្ទ្រវិសាខ (ក៏ដើររឿង) ក្នុងមណ្ឌលនៃអាកាស លោកនឹងបានត្រាស់ជាប្រាជ្ញប្រាកដ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុរយោ

វិលាសយា ធិរិសយោ	ធិត្ថមន្តិ សតាសយោ
តេបជ្ជំ អាសយា ធុន្ទា	ធុរិ តុន្ទោ ភវិស្សសិ ។
ន ហោតិ អរតិ សត្តានំ	សន្តដ្ឋា ហោន្តិ តាវនេ
តេបជ្ជំ សង្ខេ ធុន្តដ្ឋា	ធុរិ តុន្ទោ ភវិស្សសិ ។
រោតា តទ្ធិបសម្មន្តិ(១)	ជិយន្តា ធិវិនស្សតិ
តានិបជ្ជំ បទិស្សន្តិ	ធុរិ តុន្ទោ ភវិស្សសិ ។
រោតា តទា តទុ ហោតិ	នោសោ មោហោវិនស្សតិ
តេបជ្ជំ វិគតា សង្ខេ	ធុរិ តុន្ទោ ភវិស្សសិ ។
កយំ តទា ន ភវតិ	អជ្ជិបេតំ បទិស្សតិ
តេន លិង្គេន ជាយាម	ធុរិ តុន្ទោ ភវិស្សសិ ។

១ ឧ.ម. ធុន្តបសម្មន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុរយោ

ចំណែកឯពួកសត្វនៅក្នុងវិស្វ ពួកសត្វដ៏ក្នុងជ្រោះ ក៏ចេញ
 ចាកលំនៅរបស់ខ្លួន ពួកសត្វទាំងអស់នោះ ក៏បោះបង់លំនៅ
 ចោលក្នុងវិថ្វនេះ លោកនឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាសាទ ។
 សេចក្តីអនុវត្តមិនមានដល់សត្វទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយជា
 អ្នកត្រេកអរ ក្នុងទីនោះនោះ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ ជាអ្នក
 ត្រេកអរក្នុងវិថ្វនេះ លោកនឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាសាទ ។
 ពេតទាំងឡាយ ដ៏ស្រាល ។ ក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ទាំងសេចក្តី
 ស្រេកឃ្លានក៏វិនាសទៅ ការស្ងប់ពេត និងការវិនាសសេចក្តី
 ស្រេកឃ្លានទាំងនោះ ក៏ប្រាកដក្នុងវិថ្វនេះ លោកនឹងបាន
 គ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាសាទ ។ ពេតក៏ស្រាកស្រាន្តៈទៅ ពេសៈ
 មោហៈ ក៏បាត់បង់ទៅ ក្នុងកាលនោះ ពេតនិងកិលេស
 ទាំងអស់នោះ ក៏ប្រាសចេញទៅក្នុងវិថ្វនេះ លោកនឹងបាន
 គ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាសាទ ។ ឯក៏យមិនមាន ក្នុងកាលនោះ
 ការមិនមានក៏យម្ល៉េះ ក៏ប្រាកដក្នុងវិថ្វនេះ ព្រោះហេតុនោះ
 រឿបរយដ៏ដឹងថា លោកនឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាសាទ ។

ធូលីកំខ្លាត់ខ្លាយទៅទាំងស្រុង លោកខ្លាត់ខ្លាយធូលី ក៏ប្រាកដ
 ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបធូលីយើងដឹងថា លោក
 ខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ ក្នុងស្តុយ ក៏ដាច់ចេញ
 ក្នុងខ័ណ្ឌ ក៏ផ្សាយទៅ ក្នុងចិត្តនោះ ក៏ផ្សាយចេញក្នុងថ្ងៃនេះ
 លោកខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ ពួកទៅតាប៉ងឮ
 រៀនសូត្រអក្ខរក្រហមចេញ ដែលប្រាកដ ពួកទៅតាប៉ង
 អស់នោះ ក៏ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ លោកខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះ
 ពុទ្ធប្រាកដ ។ ពួកសត្វខ្មោចប៉ងអម្បាលមាន ដែលប្រាកដ
 ក្នុងឧណៈនោះ ពួកសត្វខ្មោច ប៉ងអស់នោះឯង ក៏ប្រាកដ
 ក្នុងថ្ងៃនេះ លោកខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ ក្នុង
 កាលនោះ ដង្ហាន់ប៉ងឡាយក្តី សន្ទុះទ្វារប៉ងឡាយក្តី ភ្នំ
 ប៉ងឡាយក្តី ជាគ្រឿងរាវមិនមានឡើយ ក៏តែងសន្ទុះ
 ទ្វារនិងភ្នំប៉ងឡាយនោះ ក៏ខ្លាយទៅជាពាក្យ (ប្រាកដ)
 ក្នុងថ្ងៃនេះ លោកខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ ចុត
 ខឹងឧបបត្តិ មិនមាន ក្នុងឧណៈនោះ និងភ្នំប៉ងនោះ ក៏
 ប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះ លោកខឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧

(ឥម ធម៌ត្ថា ធម៌សុត្តិ សុត្តន្តបិដក ចាលាដំ(១))

ធម៌បុត្ត បុត្តបិ វិហារិ មា ធម៌ត្ថ អភិក្កម

មយំបេតំ វិហារិម ធម៌ ពុទ្ធា កវិស្សសិ ។

ពុទ្ធស្ស វចនំ សុត្តា ធម៌សមាស្សនំ ចូកយំ

តុដ្ឋហដ្ឋោ បមោទិតោ ឃីវិ ចន្ទេសិបាទ្គតា ។

អន្តរាស្សនំ ពុទ្ធា អមោយវចនា ដិសា

វិសិដ្ឋំ ធម៌ត្ថ ពុទ្ធានំ ធម៌ ពុទ្ធា កវិស្សសិ ។

យថា ធម៌ត្ថ ធម៌ លេស្សំ(២) ធម៌ បុត្តតិ កូមិយំ

តៈថវ ពុទ្ធសេដ្ឋានំ វចនំ ធម៌សស្សតិ ។

១ ឧ. ឧ. ជេ. ពា. ៨ វិស្សត្តិ ។ ២ ឧ. លុទ្ធ ។ ម. លុទ្ធ ។

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧

(ធម៌ត្ថាដំនេះក៏ប្រាកដដល់សព្វទាំងឡាយ ដើម្បីប្រាសដំនែរ
 ទូរអនុត្តរសម្ពោធិញ្ញាណ) (ពួកសត្វពោលថា បពិត្រសុរាមត-
 តាបស) សូមលោកផ្គងព្យាយាមឲ្យមាំមួនឡើង កុំត្រឡប់
 កុំថយក្រោយឡើយ ពួកយើងដឹងច្បាស់ថាហេតុនេះថា លោក
 នឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធប្រាកដ ។ គឺជាគតលុះព្យាបាទរបស់
 ដងទាំងពីរពួក គឺព្រះពុទ្ធ ខឹងទៅតា ទាំងមួយមុខចក្រវាឡ
 ហើយ ក៏ត្រេកតា ស្រស់ស្រាយ រីករាយ គឺគតុក្កតាល
 នោះយ៉ាងនេះថា ធម៌ត្ថាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនដែលមាន
 ព្រះពុទ្ធដ៏តាបែកជាពីរទេ ព្រះដ៏ស្រីទាំងឡាយមិនដែលមាន
 ព្រះពុទ្ធដ៏តាឥតអំពីទេ ព្រះពុទ្ធដ៏តារបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ
 មិនដែលឃ្លៀងឃ្លាតទេ គាតាអញនឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធ
 ប្រាកដ ។ ដ៏ដ៏ដែលគេចោលទៅ ព្រះដ៏តាតាស ខៀងតែ
 ឆ្ងាត់មកលើដៃនដីវិញ យ៉ាងណា តាតារបស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រ-
 សើរទាំងឡាយ ក៏ខៀងទាត់ប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។

វិគមី ធន្តិ តុន្តាធន្តិ	ធន្តិ តុន្តា កវាមិហំ
យថា វិគមី សត្វសត្តាធន្តិ	មរណំ ធន្តិសស្សតំ
តថេវ តុន្តសេដ្ឋាធន្តិ	វចនំ ធន្តិសស្សតំ ។
យថា វត្តិកាយេ បត្តេ	សុវិយុក្ខមនំ ធន្តិ
តថេវ តុន្តសេដ្ឋាធន្តិ	វចនំ ធន្តិសស្សតំ ។
យថា ធន្តិកុស្តសយនស្ស	សីហស្សនននំ ធន្តិ
តថេវ តុន្តសេដ្ឋាធន្តិ	វចនំ ធន្តិសស្សតំ ។
យថា អាចន្តសត្តាធន្តិ	ការមោរោមនំ ធន្តិ
តថេវ តុន្តសេដ្ឋាធន្តិ	វចនំ ធន្តិសស្សតំ ។
ហន្ត តុន្តករេ ធម្មេ	វិចិត្រាមី ឥន្ទ្រានិសា
ធន្តិ គរោ ធន្តិសា	យាវតា ធម្មនាតុយា ។

ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះតុន្តាធន្តិ វាឆ្លាតវៃ បំណងបង្ហាញឲ្យដឹង ពន្លា
អញ្ញាធន្តិបានគ្រាន់ជាព្រះតុន្តាប្រាកដ សេចក្តីស្លាប់របស់សត្វ
សត្វ ទៀងទាត់ប្រាកដ យ៉ាងណា ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះតុន្តា
ប្រសើរឆ្លាតវៃ ទៀងទាត់ប្រាកដ ដូច្នោះដែរ ។ កាល
ដែលពត្រីអស់៧ ព្រះអាទិត្យទៀងតែរះឡើង យ៉ាងណា
ព្រះបន្ទូល របស់ព្រះតុន្តាធន្តិប្រសើរឆ្លាតវៃ ក៏ទៀងទាត់
ប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ សីហាដែលចេញពីដំណក
តែងបន្ទីសម្លេង យ៉ាងណា ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះតុន្តាធន្តិប្រសើរ
ឆ្លាតវៃ ក៏ទៀងទាត់ប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ ការ
សម្រាលគតិ ទ្រព្យដែលមានគតិធ្ងន់ ជាប់របស់ទៀងទាត់
យ៉ាងណា ព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះតុន្តាធន្តិប្រសើរឆ្លាតវៃ ក៏
ទៀងទាត់ប្រាកដ យ៉ាងនោះដែរ ។ បើដូច្នោះ ពន្លាអញ្ញាធន្តិ
ជ្រើសរើសកត្តាភាគធំៗឆ្លាតវៃ ពីខាងនេះពីខាងនោះ
គឺខាងសី ខាងក្រោម វិសាលៗ ១០ ដប់បដល់ធម្មនាតុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវគ្គ

វិនិច្ឆ័យនោ តណា ទិក្ខុ បឋមំ នាទចារមី
 បុព្វុកេហិ មហេសីហិ អនុចិណ្ឌំ មហាបថំ ។
 ឥមំ ភិំ បឋមំ តាវ ទិក្ខុំ កត្វា សហាទិយេ
 នាទចារមីតំ កច្ច យទិ តោធិ បត្តមិច្ឆសំ ។
 យថាបិ កុម្ភោ សម្មុល្លោ យស្ស កស្សចិ
 អនោកតោ

វិនិច្ឆ័យនោ តណា ទិក្ខុ បឋមំ នាទចារមី ។
 បុព្វុកេហិ មហេសីហិ អនុចិណ្ឌំ មហាបថំ ។
 ឥមំ ភិំ បឋមំ តាវ ទិក្ខុំ កត្វា សហាទិយេ
 នាទចារមីតំ កច្ច យទិ តោធិ បត្តមិច្ឆសំ ។
 យថាបិ កុម្ភោ សម្មុល្លោ យស្ស កស្សចិ
 អនោកតោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវគ្គ

កាលនោះ គថាគត កំពុងជ្រើសរើស កំពុងឃើញបាន-
 បារមី ជាដំបូង ជាតទុង្គន៍ ដែលរោធិសត្វទាំងឡាយអំពី
 បូកណាបាច់សន្សំមក (ហើយខ្លួនខ្លួនឯងថា ម្ចាស់សុមេធា-
 បណ្ឌិត) អ្នកចូរសមាទាន ធ្វើទូរំទានបារមី ជាដំបូងនេះ
 ឲ្យទាំងម្ចាស់ បើអ្នកចង់លុះទូរំទានក្នុងព្រាណ ចូរបំពេញទូរំទាន-
 បារមីចុះ ។ ក្នុងដែលមានទឹកពេញ បុគ្គលណាមួយ ផ្គាប់
 ចុះ ចាក់មិនឲ្យសល់ទឹក ទឹកមិនដក់នៅក្នុងក្អមនោះ យ៉ាង
 ណា អ្នកបើឃើញពួកស្វមមក នោះរថាគបាប ខ្លួនខ្លួន ឬ
 មធ្យម ចូរឲ្យបាន កុំឲ្យសសសល់ ឲ្យដូចជាក្អមដែលគេ
 ផ្គាប់ដូច្នោះ ។ ពុទ្ធជមីទាំងឡាយ មិនមែនមានគ្រឹមប៉ុណ្ណោះ
 ទេ គាត់អញ្ជើញជ្រើសរើសរកពុទ្ធជមីដទៃទៀត ដែលជា
 ធម៌ញ៉ាំងរោធិព្រាណឲ្យសម្រេច ។ កាលនោះ គថាគត
 កំពុងជ្រើសរើសរក ក៏ឃើញសីលបារមីទី ២ ដែលរោធិ-
 សត្វទាំងឡាយអំពីបូកណា ផ្គាប់សេច ផ្គាប់អាស្រ័យមក

បដិមា វិបស្សនាវិសោ

វិបស្សនាវិសោ ទី ១

ឥមំ ភិ ធុតិយំ តាវ ធម្មំ កត្វា សមាធិយ
 សីលចារមិតំ កច្ច យទិ តោនី បន្តមិច្ឆសិ ។
 យថាបំ ចាមរី វាលំ កិស្មត្ថំ បដិលក្ខិតំ
 ឧបេតិ មរណំ តត្ថ ធម្មំ កោលេតិ វាលនី ។
 តថេវ ចត្វសុ ភូមីសុ សីលាធិ បរិច្ចរយ
 បរិក្ខត្វ សត្វនា សីលំ ចាមរី វិយ វាលនី ។
 ធម្មំ ហេតេ ឯត្ថកាយេវ តុទ្ធនម្មា ករិស្សរ
 អញ្ញាបិ វិចិស្សាមិ យេ ធម្មា តោនីចាចនា ។
 វិចិធន្តោ តនា ធម្មំ តតិយំ នេត្តម្មចារមី
 មុត្តកេហិ មហេសីហិ អាសេវិតំ ធម្មេវិតំ ។
 ឥមំ ភិ ធុតិយំ តាវ ធម្មំ កត្វា សមាធិយ
 នេត្តម្មចារមិតំ កច្ច យទិ តោនី បន្តមិច្ឆសិ ។

(ហើយខ្ញុំខ្លាចខ្លួនឯងថា ខ្មោលសុមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូរ
 សមាទាន ធ្វើសីលបារមីទី ២ នេះ ឲ្យមាំមួន បើអ្នកចង់លុះ
 ខ្ញុំតោនីកាណា ចូរបំពេញខ្ញុំសីលបារមីចុះ ។ សត្វចាមរី
 (កាលឃើញ) កេមកខ្ញុំយចំភក់ទីនេះបស់អ្វីមួយ ស្វីស្វាបំភង្គទី
 នោះ មិនព្រមផ្គាប់កខ្ញុំយចាលឡើយ យ៉ាងណាមិញ អ្នក
 ចូរបំពេញខ្ញុំសីលទាំងឡាយ ក្នុងភូមិទាំង ៤ ចូរក្សសីល
 សត្វកាល ឲ្យដូចជាសត្វចាមរី ក្សកខ្ញុំយ យ៉ាងនោះចុះ ។
 កុំខ្វេចទាំងឡាយ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ តាត្តា-
 អញ ទីនៃជ្រើសរើសកត្តាធម៌ដទៃទៀត ដែលជាធម៌ញាង
 តោនីកាណាឲ្យសម្រេច ។ កាលនោះ តថាគត កំពុង
 ជ្រើសរើសរក ក៏បានឃើញនេត្តម្មបារមីទី ៣ ដែលតោនី-
 សត្វទាំងឡាយ អំពីបូពណ៌ ធ្លាប់សេច ធ្លាប់សាស្រ្តយមក
 (ហើយខ្ញុំខ្លាចខ្លួនឯងថា ខ្មោលសុមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូរ
 សមាទាន ធ្វើនេត្តម្មបារមីទី ៣ នេះ ឲ្យមាំមួន បើអ្នក
 ចង់លុះ ខ្ញុំតោនីកាណា ចូរបំពេញខ្ញុំនេត្តម្មបារមីចុះ ។

យថា អន្តយេវ បុរិសោ	ចិវិ វុដ្ឋោ ពុត្តន្តិទោ
ន ឧត្ត ភកំ អភិជៈនតិ	មុត្តិយេវ កវេសតិ ។
តថេវ ភំ សុត្វកវេ	បស្ស អន្តយេវ វិយ(១)
នេត្តម្បាកិមុទោ ហោហិ	កវេតោ បរិមុត្តិយោ ។
ន ហោតេ ឯត្តកាយេវ	តុទ្ធជម្ពា ភវិស្សរេ
អតោច វិចិស្សនិ	យេ ធម្មា តោជិចាចនា ។
វិចិជន្តោ តទា ធន្តិ	ឧត្តន្តំ បញ្ញាបារមី
បុត្វតោហិ មហោសីហិ	អាសេវនំ ធិសេវនំ ។
វេមី ភំ ឧត្តន្តំ តាវ	ធម្មំ កត្វា សមាធិយ
បញ្ញាបារមីនំ កុច្ឆ	យនិ តោនី បត្តមិច្ឆសិ ។
យថាបិ ភិក្ខុ ភិក្ខុន្តោ	ហំធម្មត្ថន្តមជ្ឈិមេ
កុណានិ ន វិវុដ្ឋន្តោ	ឯវំ លកនិ ហោបនិ ។
តថេវ ភំ សុត្វកាលំ	បរិបុច្ឆន្តោ តុនំ ជនំ
បញ្ញាបារមីនំ កត្វា	សន្តោនី មាបុណិស្សសិ ។

១ ឧ.ម. អន្តយេវ វិយ ។

បុរសដែលជាប់នៅក្នុងគុក អស់ការយូរ ត្រូវសេចក្តីខ្ពុត
 បៀតបៀនហើយ វែមនឹងញ្ចាំងសេចក្តីត្រេកអរ ឲ្យកើត
 ឡើងក្នុងគុកនោះទេ វែមនឹងស្វនរកការព្រូ (ចាកគុកនោះ)
 យ៉ាងណា អ្នកចូរឃើញ ឲ្យភពាំងអស់ ដូចជាគុកចុះ ចូរ
 បែរមុខទៅរកឧត្តម្មៈ ដើម្បីរួចចាកគុក យ៉ាងនោះដែរ ។ តុទ្ធជ-
 ធម៌វាំងឡាយ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ពាក្យអញនឹង
 ជ្រើសរើសរកតុទ្ធជធម៌ដទៃទៀត ដែលជាធម៌ញ្ចាំងតោជិញ្ញា-
 ណឲ្យសម្រេច ។ កាលនោះ គេបានតំព្រឹកជ្រើសរើសរក
 ក៏បានឃើញបញ្ញាបារមីទី ៤ ដែលតោជិសត្វវាំងឡាយអំពី
 បូពណ្ឌន្ទាប់សេនា ទ្វាប់កាស្រ័យមក (ហើយខ្លួនខ្លួនឯងថា
 ខ្មាលសុមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូរសមាធន ធ្វើបញ្ញាបារមីទី ៤
 នេះ ឲ្យមាំមួន បើអ្នកចង់ដល់ខ្យល់តោជិញ្ញាណ ចូរបំពេញ
 ឲ្យបញ្ញាបារមីចុះ ។ ភិក្ខុកាលប្រព្រឹត្តចិណ្ឌបាត មិនរំលងខ្យល់
 ត្រកូលវាំងឡាយ នោះថេកខាប ខ្ពង់ខ្ពស់ បួមធម្មរ វែមនឹង
 បានចង្អៀន ល្មមញ្ចាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងណា អ្នក
 បើសាកសួរដឹងជាអ្នកប្រាជ្ញ សត្វកាល នឹងដល់ខ្យល់បញ្ញាបារមី
 ហើយបានលុះខ្យល់តោជិញ្ញាណមិនខាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បាលី វិចិត្របិដក

ន ហេតេ ឯត្ថកាយេវ តុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ
 អញ្ញាចិ វិនិច្ឆស្សមិ យេ ធម្មា តោធិបាធនា ។
 វិនិច្ឆន្តា តតា ធម្មតិ បក្ខមំ វិរិយោរមិ
 បុត្វកេហិ មហេសីហិ អាសេវិតំ ធិសេវិតំ ។
 ឥមំ ភិក្ខុ បក្ខមំ តាវ ធន្នំ កត្វា សមាធិយ
 វិរិយោរមិតំ កត្វ យទិ តោធិ បក្ខមិច្ឆសិ ។
 យេវាចិ សីហោ មិគកតា ធិសង្កដ្ឋានចង្កមេ
 អលីនវិរិយោ ហោតិ បក្ខហិតមនោ សនា ។
 តថេវ ភិក្ខុ សត្វភាវេ បក្ខយេ វិរិយំ ធន្នំ
 វិរិយោរមិតំ កត្វា សម្ពោធិ មាបុណិស្សសិ ។
 ន ហេតេ ឯត្ថកាយេវ តុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ
 អញ្ញាចិ វិនិច្ឆស្សមិ យេ ធម្មា តោធិបាធនា ។

បាលី វិចិត្របិដក

តុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ ឯត្ថកាយេវ តុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ ។ ពត្ថាអញ្ញ
 នឹងប្រើសរសេរកតុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ ។ ដែលជាធម៌ញ្ញាធិតោធិ-
 ញ្ញាណឱស្សប្រេត ។ កាលនោះ គេបានកត់ត្រាប្រើសរសេរ
 រក ក៏បានឃើញវិរិយបារមី ៥ ដែលតោធិសត្វទាំងឡាយ
 អំពីបូកណា ធ្លាប់សេច ធ្លាប់ព្រមយមក ហើយទូន្មានខ្លួនឯង
 ថា ម្ចាស់សុមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូលមាតាន ធ្វើវិរិយបារមី
 ៥ នេះ ឱ្យមាំមួន បើអ្នកចង់លុះឱ្យតោធិញ្ញាណ ចូរបំពេញឱ្យ
 វិរិយបារមីចុះ ។ សត្វសីហាជាស្តេចនៃម្រឹក មានព្យាយាម
 មិនឱ្យញា មានចិត្តផ្អផ្អសត្វកាល ក្នុងការអង្គុយ ឈរ ដើរ
 យ៉ាងណា អ្នកគួរផ្អផ្អព្យាយាមឱ្យមាំមួន ក្នុងករណីទាំងឡាយ
 យ៉ាងនោះចុះ លុះដល់ឱ្យវិរិយបារមីហើយ នឹងបានសម្រេច
 តោធិញ្ញាណ មិនខានឡើយ ។ តុទ្ធជម្ពា ករិស្សរេ មិន
 មែនមានត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ពត្ថាអញ្ញ នឹងប្រើសរសេរកតុទ្ធជ-
 ម្ពា ករិស្សរេ ដែលជាធម៌ញ្ញាធិតោធិញ្ញាណឱស្សប្រេត ។

វិភិទន្តោ តតា ធន្ទិ	ធន្ទិ ឧទ្ទិចារមី
បុព្វកេហិ មហេសីហិ	អាសេវិតំ ធន្ទិសេវិតំ ។
ឥមំ តំ ធន្ទិ តាវ	ធន្ទិ កក្កា សហាទិយ
តត្ថ អន្ទេជ្ឈមនសោ	សម្ពោជី មាបុណិស្សសិ ។
យថាបិ បវរី បាម	សុចិច្ចិ អសុចិច្ចិ ច
សត្វំ សហតិ ធន្ទិកុចិ	ច កកេតិ បដិយទ្ធិយំ ។
តតេវ តំបិ សត្វសំ(១)	សម្មាធាវមាធន្ទិមោ
ឧទ្ទិចារមីតំ កក្កា	សម្ពោជី មាបុណិស្សសិ ។
ឧ មោតេ ឯត្ថកាយេវ	តុទ្ធជម្ពា កវិស្សេវ
អញ្ញេបិ វិភិទន្តស្សមិ	យេ ធន្ទា តោនិចាចជា ។

១ ម. តំ សព្វពរី ។

កាលនោះ គង់នៅក្នុងជ្រៃសរសរក ក៏បានឃើញឧទ្ទិ-
 ចារមីទី៦ ដែលរោធិសត្វទាំងឡាយ អំពីបូរាណធ្លាប់សេត
 ធ្លាប់អាស្រ័យមក (ហើយឧទ្ទានខ្លួនឯងថា ម្ចាស់សុមេធា-
 បណ្ឌិត) អ្នកចូរសមាទាន ធ្វើឲ្យឧទ្ទិចារមីទី៦ នេះ ឲ្យមាំ
 មួន អ្នកកុំមានចិត្តបែកដាច់ពី ក្នុងឧទ្ទិចារមីនោះ ទ័ងបានដល់
 នូវរោធិញ្ញាណ មិនខានឡើយ ។ ធម្មតាផែនដី វេមន៍អត់-
 ប្រាំ ចំពោះវត្ថុទាំងឡាយ ពោះស្អាតក្តី មិនស្អាតក្តី ដែល
 គេដាក់ចុះហើយ វេមន៍មិនធ្វើឲ្យសេចក្តីថ្លាថ្លាក់ និងសេច-
 ក្តីត្រេកអរឡើយ យ៉ាងណា ។ អ្នកកុំគួរអត់ប្រាំ នូវការ
 រាប់មាន និងការមើលងាយ របស់តួកដទៃទាំងឡាយ យ៉ាង
 នោះដែរ លុះដល់នូវឧទ្ទិចារមីហើយ ទ័ងបានសម្រេចសម្ពោ-
 ធិញ្ញាណ មិនខានឡើយ ។ តុទ្ធជម្ពិទាំងឡាយ មិនមែន
 មានត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ អាត្មាអញទ័ងជ្រៃសរសរក កុទ្ធជម្ពិ
 ដទៃទៀត ដែលជាធម៌ញ្ញាណរោធិញ្ញាណ ឲ្យសម្រេច ។

វិចីនន្តោ តតា ធន្តិ	សត្តមំ សត្វហារមី
បុព្វកេហិ មហេសីហិ	អាសេវិតំ និសេវិតំ ។
សមំ ភំ សត្តមំ តាវ	ធន្តិ តតា សមាធិយ
តតុ អន្តរាធិវេនា	សម្ពាធិ បាបុណីស្សសិ។
យថាបិ ឱសនិ បាម	តុលាក្ខតា សនេវតេ
សមយេ ឧត្តរស្សេវា	ន វេក្ខមតិ វិចីនេ ។
តថេវ ភំបិ សត្តេសុ	មា វេក្ខមសិ វិចីនេ
សត្វហារមីតំ តតា	សម្ពាធិ បាបុណីស្សសិ។
ន ហេតុ ឯត្ថកាយេវ	តុទ្ធនន្តា កវិស្សេវ
អញ្ញេបិ វិចីនិស្សមិ	យេ ធម្មា តោនិហេតវា។
វិចីនន្តោ តតា ធន្តិ	អដ្ឋមិ អនិដ្ឋានហារមី
បុព្វកេហិ មហេសីហិ	អាសេវិតំ និសេវិតំ ។

កាលនោះ គង្គាគតកំពុងជ្រើសរើសរក ក៏បានឃើញសត្វ-
 បាមីទី៧ ដែលរោងសត្វទាំងឡាយអំពីបូរណ ភ្ជាប់សត
 ភ្ជាប់អាស្រ័យមក (ហើយខ្លួនខ្លួនឯងថា ម្ចាស់សុរាជ-
 បណ្ឌិត) អ្នកចូលមាតាន ធ្វើសត្វបាមីទី៧នេះ ឲ្យមានមុខ
 កុំមានពាក្យបែកជាពីរ ក្នុងសត្វបាមីនោះ នឹងបានសម្រេច
 សម្ពាធិញ្ញាណមិនខានឡើយ ។ ធម្មតាផ្កាយព្រឹក ជាដង្ហើម
 របស់លោក ព្រមទាំងទេវលោក រមែងមិនប្លាតចាកវិថី
 ក្នុងរដូវភ្លៀង ឬរោមន្តរដូវឡើយ យ៉ាងណា ។ អ្នកកុំប្លាត
 ចាកវិថី ក្នុងសត្វទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ លុះដល់ខ្ញុំ
 សត្វបាមីហើយ នឹងបានសម្រេចសម្ពាធិញ្ញាណ មិនខាន
 ឡើយ ។ តុទ្ធដមទាំងឡាយ មិនមែនមានត្រឹមប៉ុណ្ណេះទេ
 អាត្មាអញ នឹងជ្រើសរើសរកតុទ្ធដមដទៃទៀត ដែលជាធម៌
 ញ្ញាណញ្ញាណឲ្យសម្រេច ។ កាលនោះគង្គាគត កំពុង
 ជ្រើសរើសរក ក៏បានឃើញអធិដ្ឋានបាមីទី៨ ដែលរោង-
 សត្វទាំងឡាយ អំពីបូរណភ្ជាប់សត ភ្ជាប់អាស្រ័យមក

ព្រះបរម ព្រះរាជកាយស្វ ព្រះវិសេ

ព្រះបរម ព្រះរាជកាយ ស្វ ព្រះវិសេ

ឥមំ ភូ អដ្ឋមំ តាវ ធម្មំ កត្វា សមាធិយ
 តត្ថំ ភូ ធម្មលោ ហត្ថា សម្ពោធិ ចាបុណ្ហស្សសិ ។
 យថាមិ បព្វតោ សេលោ អចលោ សុបតិដ្ឋិតោ
 ន កម្មតិ ភូសវតេហិ សកដ្ឋានេវ តិដ្ឋតិ ។
 តថេវ ភូ អធិដ្ឋានេ សត្វនា អចលោ កវ
 អធិដ្ឋានេចារមិតំ កត្វា សម្ពោធិ ចាបុណ្ហស្សសិ ។
 ន ហោតេ ឯត្ថកាយេវ តុន្ទធម្មា កវិស្សវេ
 អត្ថាមិ វិចិត្តស្សមិ យេ ធម្មា តោធិចាចនា ។
 វិចិត្តនោ តនា ធម្មំ ធម្មំ មេត្តាចារមិ
 បព្វតេហិ មហេសីហិ អាសេវិតំ ធិសេវិតំ ។
 ឥមំ ភូ ធម្មំ តាវ ធម្មំ កត្វា សមាធិយ
 មេត្តាយ អសមោ ហោហិ យទិ តោធិ បត្តមិច្ឆសិ ។

(ហើយទូន្មានខ្លួនឯងថា ម្ចាស់សុរមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូរសមា-
 ធាន ធ្វើអធិដ្ឋានបារមី៧ នេះឲ្យមាំមួន អ្នកកុំញាប់ញ័រក្នុងអធិដ្ឋាន-
 បារមីនោះ នឹងបានសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណមិនខានឡើយ ។
 ក្នុងឥតកម្រិត តាំងនៅសិល្បៈមិនឆ្ងាយ ដោយឡែកដ៏ខ្លាំងក្លា
 រមែងតាំងនៅ ក្នុងទីរបស់ខ្លួនដែល យ៉ាងណា អ្នកចូរកុំ
 កម្រិត ក្នុងអធិដ្ឋានបារមី សត្វកាល យ៉ាងនោះដែរ លុះ
 ដល់ខ្ញុំអធិដ្ឋានបារមីហើយ នឹងបានសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណ
 មិនខានឡើយ ។ កុំខ្វះខាតខ្លាំងឡើយ មិនមែនមានត្រឹមតែ
 ប៉ុណ្ណោះទេ អាត្មាអញ នឹងជ្រើសរើសរកកុំខ្វះខាត
 ដែលជាធម៌ញ្ញាណញ្ញាណ ឲ្យសម្រេច ។ កាលនោះ
 គឺជាគត កំពុងជ្រើសរើសរក ក៏ឃើញមេត្តាបារមី៧ ដែល
 រោធិសត្វខ្លាំងឡើយអំពីបូកណា ធ្លាប់សេព ធ្លាប់អាស្រ័យមក
 (ហើយទូន្មានខ្លួនឯងថា ម្ចាស់សុរមេធបណ្ឌិត) អ្នកចូរសមា-
 ធាន ធ្វើខ្ញុំមេត្តាបារមី៧ នេះឲ្យមាំមួន អ្នកចូរកុំឲ្យមាន
 បុគ្គលដទៃស្ទើរដោយមេត្តា បើអ្នកចង់លុះខ្ញុំរោធិញ្ញាណ ។

ឧត្តិតា តសិតា ភីតា កត្តា ព្យាប័តមា ឧសា
 មហាជនា សមាគម្ម ធិបតី មុខាគម្ម ។
 ភី ភវីស្សតិ លោកស្ស កល្យាណំ អដ ចាបតិ
 សត្វោ ឧបទ្ទតោ លោកោ តំ វិលោធនេហិ ចក្កមា ។
 តេសំ តទា សញ្ញាមេសិ ធិបតី មហាមុនី
 វិសង្ខា ហោជ មា កាជ ឥមស្មី មហាវិគម្ភនេ ។
 យមហំ អជ្ជ ព្យាគាសី តុរោ លោកេ ភវីស្សតិ
 ឯសោ សម្មសត្តិ ធម្មំ បុព្វតំ ជិនសេវិតំ ។
 តស្ស សម្មសតោ ធម្មំ ពុទ្ធភូមិមសេសតោ
 តេនាយំ កម្មតិ មហី ធនសសហស្សំ សនេវតេ ។

ពួកមហាជនមានចិត្តខ្លាំងក្លា ភិក្ខុយ ភ្នាក់ផ្អែល មាន
 ចិត្តញ័រចំប្រប់ មកប្រជុំគ្នាហើយចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធជីបង្គំ
 (ហើយទូលសួរថា) បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ ហេតុអ្វី ឬ
 ហេតុអ្វីក្រក់ដូចេ្នះ ទីនេះមានដល់មនុស្សលោក លោកទាំង
 មូល ត្រូវសេចក្តីអន្តរាយហើយ ហើយ សូមព្រះអង្គ
 ជ្រះមត្តាប្រោស បន្ទាប់នឹងសេចក្តីអន្តរាយនោះចេញ ។ ត្រា
 នោះ ព្រះមហាមុនីជីបង្គំ ជ្រងំញ៉ាងមហាជនទាំងនោះឲ្យ
 យល់ច្បាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំមានសេចក្តីរង្ស៊ីស
 កុំខ្លាចចំពោះការញាប់ញ័រផែនដីនេះឡើយ ។ ដ្បិតថាគត
 បានព្យាករណ៍ថ្ងៃនេះថា សុរមធបណ្ឌិតនេះ ទីនេះបានត្រាស់
 ជាព្រះពុទ្ធក្នុងលោក (គង្គកាលជាអនាគត) សុរមធបណ្ឌិត
 ទុំ កំពុងពិចារណាធម៌ ដែលព្រះដ៏ស្រីអំពីបូកណាប៉ាសេត
 មក ។ កាលសុរមធបណ្ឌិតពិចារណាធម៌ក៏ត្រូវដឹង ដោយ
 ឥតសេសសល់ ព្រោះហេតុនោះ បានដឹងដ៏ទាំងមួយមុន
 លោកធាតុ ក្នុងលោកត្រង់ទាំងនេះលោក ញាប់ញ័រ ។

កុន្ធស្នំ វេចនំ សុត្វា	មនោ និព្វាតិ(១) តាវនេ
សទ្ធេ មំ ឧបសង្កម្ម	បុណ្ណំ អភិវដ្តិសុ ។
សមាធិយិត្វា កុន្ធកុណំ	និព្វានំ កត្វា ន មាណសំ
និប្បត្តិ ធម្មសង្ឃិតា	អាសនា វុដ្ឋហិ តណា ។
និព្វំ ហនុស្សិកំ បុព្វំ	នេវ មាណសកា ឧភោ
សមោភិវដ្តិ បុព្វហិ	វុដ្ឋហនុស្ស អាសនា ។
វេទយន្តិ ច តេ សោត្តិ	នេវ មាណសកា ឧភោ
មហន្តិ បន្តិកំ តុប្បិ	តំ លក្ខស្នំ យថា វិជ្ជិតំ ។
សត្វតិយោ វិវដ្តនុ	សោតោ ពោតោ វិវដ្តនុ(២)
មា តេ កវត្តន្តកយោ	ធម្មស្នំ វិប្បំ តោ និប្បត្តមំ ។
យថា សមយេ សឡត្ថេ	បុព្វនិ បុព្វេនា ធុរា
តថេវ វិ មហាវីរ	កុន្ធាណោ បុព្វសិ ។

១ ឧ. ម. ពិភ្ចាបេ ។ ២ ឧ. សព្វហោ វិទេស្យតិ វិស្សតិ ។

ចិត្ត (វិទេសហដេ) កំលែងស្រប ក្នុងឧបាសាសនា ព្រោះ
 បានស្តាប់ព្រះបន្ទូល បេសព្រះពុទ្ធ ពួកមហាជនទាំងអស់
 គ្នា ក៏ចូលមកកតថាគត ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំម្តងទៀត ។
 ព្រោះនោះ គថាគត សមាទាននូវពុទ្ធកុណ ធ្វើចិត្តឱ្យមាំមួន
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធជីបង្គំ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ។
 ពួកទេវតា ពួកមនុស្ស ទាំងអស់ពួក ក៏រោយរាយផ្កាទិព្វ និង
 ផ្កាជាវរបស់មនុស្ស ចំពោះសុមេធបណ្ឌិត ដែលក្រោកចាក
 អាសនៈ ។ ពួកទេវតានិងពួកមនុស្ស ទាំងអស់ពួកនោះ បាន
 ឮសូត្រ (ពោលថា) តំណែងដ៏ធំដែលលោកប្រាថ្នាហើយ
 សូមលោកបាន ឮតំណែងនោះ សមគួរតាមប្រាថ្នាចុះ ។
 ចង្រ្រាំងតាំងតូង ចូរបរវិសចៀសចេញទៅ សេចក្តីសោក
 និងរោគ ក៏ចូរចៀសវាងចេញទៅ សេចក្តីអន្តរាយ កុំបីមាន
 ដល់លោកឡើយ សូមលោកបានលុះ ឮសព្វពាក្យពោល
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ឆាប់ ។ ចុះ ។ កាលដល់ដូច្នេះ ពួកឈឺមាន
 ផ្កា វេទនាបញ្ចេញផ្កា យ៉ាងណា បរិត្រតាបសមានព្យាយាម
 ដ៏ លោកចូរបញ្ចេញផ្កា ដោយពុទ្ធកុណ យ៉ាងនោះដែរ ។

បឋមោ វិញ្ញាណក្ខន្ធវិសោ

យថា យេ កេចិ សម្ពុត្តា ធូរឃ្មើ ធនសាវរី
 តថេវ ភិ មហារី ធូរយ ធនសាវរី ។

យថា យេ កេចិ សម្ពុត្តា ពោធិមណ្ឌម្ហិ តុដ្ឋវេ
 តថេវ ភិ មហារី តុដ្ឋវេស្កុ ជិនកោធិយំ ។

យថា យេ កេចិ សម្ពុត្តា ធម្មចក្កំ បវត្តឃ្មើ
 តថេវ ភិ មហារី ធម្មចក្កំ បវត្តយ ។

ធូល្លាមាយំ យថា ចច្ចោ បរិច្ចល្លោ វិរោចតិ
 តថេវ ភិ ធូល្លាមាជា វិរោច ធនសសហស្សិយំ ។

កហុឡត្តោ យថា សុរិយោ តាបេន អតិរោចតិ
 តថេវ លោកា មុត្តាត្វា វិរោច សិរិយា តុរិ ។

យថា យា កាចិ ននិយោ ឌិសវន្តិ មហោធនី
 ឯវិ សុវេកា លោកា ឌិសវន្តិ តវន្តិកេ ។

វិញ្ញាណក្ខន្ធវិសោ ១

ព្រះសម្ពុត្តតាំងឡាយណាមួយ ទ្រង់បំពេញហើយ ក្នុងព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធទាំង ១០ យ៉ាងណា បតិក្រតាបសមានព្យាយាមធំ លោកចូរ
 បំពេញព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធទាំង ១០ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះសម្ពុត្តតាំងឡាយ
 ណាមួយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង ខៀបគល់រោធិមណ្ឌៈ យ៉ាងណា
 បតិក្រតាបសមានព្យាយាមធំ លោកចូរត្រាស់ដឹង ខៀបគល់
 រោធិមណ្ឌៈ ខែព្រះជិនស្រី យ៉ាងនោះ ។ ព្រះសម្ពុត្តតាំង
 ឡាយណាមួយ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងណា
 បតិក្រតាបសមានព្យាយាមធំ សូមលោកញ៉ាំងធម្មចក្រ ឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងនោះចុះ ។ ព្រះចទ្ទ្រៈតាញ់រឹង វេទន៍រុន-
 រឿងក្នុងវិញ្ញាណក្ខន្ធវិសោ យ៉ាងណា លោកក៏មានចិត្តតាញ់
 ចូររុនរឿងក្នុងលោកភាគ ទាំងមួយមុខ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះ
 ភាគិក្សដែលរួចផុតអំពីពហុ វេទន៍រុនរឿងដោយកំដៅ យ៉ាង
 ណា លោកចូររួចចាកលោកធម៌ ចូររុនរឿងដោយពុទ្ធសិរី
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្ទឹងតាំងឡាយណាមួយ វេទន៍ហូរទៅប្រជុំ
 ក្នុងមហាសមុទ្រ យ៉ាងណា ពួកលោកព្រមទាំងទៅលោក
 ក៏វេទន៍ប្រជុំក្នុងសំណាក់ របស់លោក យ៉ាងនោះដែរ ។

តេហិ ដុតិច្ឆសត្តោ សោ និសង្ខេប្ន សមាទិយ
 តេ ធម្មេ បរិច្ចរេន្តា បរិទំ ចារិសី តតា ។

សុមេធាថា(១) និដ្ឋិតា ។

តតា តេ កោដិយិត្វាន សសង្ខំ លោកេនាយ កំ
 ឧបកញ្ចំ សារណំ តស្ស ធិបត្តស្ស សត្តុយោ ។
 សារណាគមនេ កញ្ចំ ធិវេសេសិ តថាគតោ
 កញ្ចំ បញ្ចសុ សីលេសុ សីលេ និសរិទេ បរិ ។
 កស្សចិ នេតិ សាមញ្ញំ ចតុរោ ផលមុត្តមេ
 កស្សចិ អសមេ ធម្មេ នេតិ សោ បដិសម្ពិទា ។
 កស្សចិ វាសនាបត្តិយោ អដ្ឋ នេតិ ធរាសគោ
 តិស្សោ កស្សចិ វិជ្ជាយោ ធម្មតិញ្ញា បរេច្ឆតិ ។

១ ឧ. សុមេធាវត្តកថា ។ ម. សុមេធបដ្ឋិតា កថា ។

ត្រាវនា៖ សុបេធបណ្ឌិតវា៖ ដែលពួកវេទនាទិដ្ឋមនុស្ស
 ទាំងនោះ ស្ទើរចសរសើរហើយ ក៏សមាទាននូវបារមីធម៌ទាំង
 ១០ បំរើពញាបារមីធម៌ទាំងនោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃធំ ។

ចប់ សុមេធាថា ។

ត្រាវនា៖ ពួកឧបាសកឧបាសិកាទាំងនោះ ញ៉ាំងព្រះលោក-
 នាយក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃឲ្យឆាន់ចូរហើយ ក៏ដល់នូវព្រះ
 សាស្តាច្ចប្បវត្តនោះដូច្នេះ ។ ព្រះគតាគត ទ្រង់ញ៉ាំងបុគ្គល
 ខ្លះ ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងសារណាគមន៍ ញ៉ាំងបុគ្គលខ្លះ ឲ្យតាំងនៅ
 ក្នុងសីល ៥ ញ៉ាំងបុគ្គលដទៃទៀត ឲ្យតម្កល់នៅក្នុងសីល
 ១០ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានមគ្គ ដល់បុគ្គលខ្លះ ប្រទានផល
 ដ៏ឧត្តមទាំង២ ដល់បុគ្គលខ្លះ ប្រទានបដិសម្ពិទា ជាធម៌
 ឥតមានអ្វីស្មើ ដល់បុគ្គលខ្លះ ។ ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរជាង
 នោះ ទ្រង់ប្រទានសមាបត្តិ៨ ដ៏ប្រសើរ ដល់បុគ្គលខ្លះ
 ប្រទានវិជ្ជា៣ ដល់បុគ្គលខ្លះ អភិញ្ញា ៦ ដល់បុគ្គលខ្លះ ។

តេជ យោតេជ ជនកាយំ ឡីវនតិ មហាមុនិ
 តេជ វិជ្ជាវិកំ អាសិ លោកនាថស្ស សាសនំ ។
 មហាបាទុស្កកត្តោ ធិបត្តិសនាមៈកា
 តហ្វ ជនេ តាយតិ បរិមោទតិ ទុក្ខតិ ។
 តោជនេយ្យជនំ ទិស្វា សតសហស្សបិ យោជនេ
 ខណេន ឧបកត្តាន តោជនិ តំ មហាមុនិ ។
 បរិមាគិសមយេ តុត្ថោ តោជិសតមតោជយិ
 ទុតិយាគិសមយេ នាថោ ទុតិកោជិមតោជយិ ។
 យនា ច នេវកវន្តិ តុត្ថោ ធម្មមនេសយិ
 ទុតិកោជិសហស្សនំ តតិយាគិសមយោ អហ្វ ។
 សន្និបាតា នយោ អាស្សំ ធិបត្តិស្ស សត្តនោ
 តោជិសតសហស្សនំ បរិមោ អាសិ សនាគនោ ។

ព្រះមហាមុនីទ្រង់ទូន្មានពួកជន ដោយន័យដ៏ជ្រៅប្រកប
 នោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាសាសនានៃព្រះលោកនាថ
 ជាគុណជាតិដ៏ធំទូលាយ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមទីបង្អស់ មាន
 ព្រះហឫតា (ដូចព្រះចន្ទ្រក្នុងថ្ងៃ ១២ កើត) មានផងខ្លួនមូល
 ភ្នំដូចគោកសក ទ្រង់ចម្រើនពួកជនច្រើន ឲ្យរួចចាកទុក្ខតិ ។
 ព្រះមហាមុនី ទ្រង់ឃើញពួកជនដែលគួរត្រាស់ដឹង បិតានៅ
 ក្នុងទីមួយសែនយោជន៍ ទ្រង់ចូលទៅជិតហើយញ្ជាត់ពួកជន
 នោះឲ្យត្រាស់ដឹងក្នុងខណៈនោះ ។ ក្នុងការត្រាស់ដឹងទី ១
 ព្រះពុទ្ធទ្រង់ញាត់ពួកទៅតា ១០០ កោដិ ឲ្យត្រាស់ដឹង ក្នុង
 ការត្រាស់ដឹងទី ២ ព្រះលោកនាថ ទ្រង់ញាត់ពួកទៅតានិង
 មនុស្ស ៨០ កោដិឲ្យត្រាស់ដឹង ។ កាលណា ព្រះពុទ្ធទ្រង់
 សម្តែងធម៌ក្នុងតារានៃទៅតា កាលនោះ ពួកទៅតា ៨០ ពាន់
 កោដិ (បានត្រាស់ដឹង) នេះជាការត្រាស់ដឹងទី ៣ ។ ព្រះ
 សាស្តាទីបង្អស់ មានសាវកសន្និបាត (ការជួបជុំសាវក) ញាតិ
 គឺ សន្និបាតលើក ទី ១ មានភិក្ខុសង្ឃមួយសែនកោដិ ។

ព្រះប្រាសាទ វត្តភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩០០

បុរេ បាវនាស្រី	បរិវេណគោត ដំណើរ
ចំណាស់ វិភាសនា	សម្មាសុ សុភាសនាដំណើរ ។
យុទ្ធិ កាល មហាវិហារ	សុទ្ធស្នងសិល្បៈចូល
ឧត្តរកោដិសហស្សហិ	បរិវេណ មហាមុនី ។
អហិ គោត សមយោធន	ដំណើរ ឧត្តរាបនោ
អន្តរាគម្ពី ចរណា	បញ្ចកិញ្ញាសុ បាវនា ។
នសវិសសហស្សានិ	ធម្មាភិសមយោ អហិ
ឯកទ្ធិន្ទ អភិសមយោ	គណនាតា អសន្ទិយោ ។
វិស្វាភិ តហ្មធិញ្ញ	និទ្ទំ ដំណើរ អហិ តនា
ដ៏បង្កើត កតវត្ត	សាសនំ សុវិសោធនំ ។
ចត្តាវិ សុភសហស្សានិ	ធម្មាភិញ្ញា មហាវិហារ
ដ៏បង្កើត លោកវិទ្យា	បរិវេណ សុទ្ធា ។
យោ គោត គោត សមយោធន	ដំណើរ មាណស្សី
អប្បត្តិមានសា សេត្តា	ករហិតា កវិទ្យា តេ ។

ព្រះប្រាសាទ វត្តភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩០០

កាលដែលព្រះជន្មស្រី ប្រុងយាងទៅក្នុងវិស្វាភិលោកិយៈ
 នាទៈ ពួកព្រះវិណាស្រព ប្រាសចាកមន្ទិលចំនួន ១០០
 កោដិ មកប្រជុំគ្នា (នេះជាសន្និបាតលើកទី២) ។ កាលព្រះ
 មហាមុនី មានព្យាយាមធំ ប្រុងបរិវេណជាមួយនឹងពួកភិក្ខុ
 ៨០កោដិ ឲ្យដឹកសុទ្ធស្នង (នេះជាសន្និបាតលើកទី៣) ។
 សម័យនោះ គេបានជាតាមស មានផ្នួសសក់ មានព្យាយាម
 ដ៏ក្លៀវក្លា ត្រាច់ទៅឲ្យដឹកកាស ជាអ្នកបានដល់នូវត្រើយនៃ
 អភិញ្ញាទាំង៩ ។ ពួកសត្វចំនួន ៣ម៉ឺន បានត្រាស់ដឹងនូវ
 សច្ចៈ ការត្រាស់ដឹងរបស់សត្វ នឹងរាប់ថា ១ ឬ ២ រាប់មិន
 អស់ឡើយ ។ សាសនារបស់ព្រះទីបង្គំ មានព្រះភាគ ជា
 គុណជាតំបន់លាយ មានជនច្រើន ស្តុកស្តម្ភ សាយភាយ គឺ
 ព្រះអង្គប្រុងដំណើរល្អហើយ ក្នុងកាលនោះ ។ ពួកព្រះវិណា-
 ស្រព ចំនួន ២ ដែលរូប បានលុះអភិញ្ញា ៦ មានប្លង់ច្រើន
 តែងវិហារមាត្រៈពុទ្ធិទីបង្គំ ដែលប្រុងជ្រាបច្បាស់នូវលោក
 សត្វកាល ។ ក្នុងសម័យនោះ ពួកជនណាមួយ ដែល
 មិនបានលុះព្រះអរហន្ត នៅជាសេត្តបុគ្គល លះបង់នូវការ
 កើតជាមនុស្ស ពួកជននោះ រមែងត្រូវគេគិតដៀល ។

សុប្បត្តិ ចាវចនំ អរហន្តេហិ តាធិហិ
 ចំណាសវេហិ វិមលេហិ ឧបសាគតិ សព្វនា ។
 នករំ វម្មាវតី ឆាម សុទេវេ ឆាម ឧត្តិយោ
 សុមេនា ឆាម ជនិកា ធិបត្តិស្ស សត្តុនោ ។
 ធន វស្សសហស្សានិ អតារំ អជ្ឈាវសី ជិដោ
 ហំសា កោត្តា មាយុក ច តយោ ចាសាធម្មត្តមា ។
 តិណិ សតសហស្សានិ ឆាវយោ សមលង្គតា
 បទុមា ឆាម សា ឆាវី ឧសកត្តុនោ ឆាម អត្រេជា ។
 ជិបិត្តេ ចតុរោ ជិស្វា ហត្ថិយោនេន ជិត្តមិ
 អន្ធនធនសមាសានិ បទានំ បទហំ ជិដោ ។
 បទានឆាវី ចវិគ្គាន អតុជ្ឈិ មាណសា មុនិ
 ព្រហ្មនា យាធិតោ សន្តោ ធិបត្តិកោ មហាមុនិ ។
 វត្តចក្កោ មហាវិរោ នន្ទាតមេ វសី ជិដោ
 ជិសិវេន្ទា សិរិសមូលម្ពិ អកាសិ តិវិយមន្តុនំ ។

សាសនា (របស់ព្រះពុទ្ធវិបស្សនានោះ) រឹតសាយល្អ រុងរឿង
 ដោយពួកព្រះអរហន្ត ទិណស្រា ជាតាទិបុគ្គល ប្រាស-
 ពាកមន្តិល សព្វកាល ។ នគរបស់ព្រះសាស្តាព្រះនាមទិ-
 បស្ស ឈ្មោះវម្មាវតី ក្សត្រីយ៍ព្រះនាមសុរេវៈ (ជាព្រះបិតា)
 ព្រះជនិកាព្រះនាមសុរេវា ។ ព្រះជិនស្រី នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ
 អស់មួយម៉ឺនឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានការខ្ពង់ គឺហឿន-
 ប្រាសាទ ១ កោតប្រាសាទ ១ មយុប្រាសាទ ១ ។ ពួក
 ភាវិកា សែននាក់ សុទ្ធសឹងតែតាក់តែងយ៉ាងល្អ នារីឈ្មោះ
 បទុមាមាន (ជាមហេសី) ព្រះវេសព្រះនាមឧសកត្តុន ។
 ព្រះជិនស្រីឃើញនិមិត្តទាំង ៤ ទ្រង់ចេញទៅ (ចូល) ដោយ
 យានដំរី ទ្រង់ផ្គងព្យាយាម អស់ ១០ ខែឥតខ្ចោះ ។ លុះព្រះ
 មុនីមានព្រះទ័យប្រព្រឹត្តព្យាយាមហើយ ក៏បានគ្រាស់ជាព្រះ
 ពុទ្ធ ព្រះមហាមុនីវិបស្ស ត្រូវព្រហ្មភាពធានាហើយ ។ ព្រះ
 ជិនស្រីមានព្យាយាមធំ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មប្រាសប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 វត្តនេះ ទ្រង់គង់ទៀបគល់ច្រេស ធ្វើខ្ញុំការញ៉ាំងភិក្ខុ ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយល្យ ពុទ្ធវិសោ

សុមង្គលោ ច តិស្សោ ច អហោស្សំ អគ្គសាវតោ
 សាគរតា ជាឧបដ្ឋានោ ធិបង្គរស្ស ឥត្ថុយោ ។
 នព្វា ចេវ សុនព្វា ច អហោស្សំ អគ្គសាវតោ
 ពោធិ តស្ស កកវតោ បិច្ឆលីតិ បុព្វតិ ។
 តថុស្ស កល្យាណា ជាម អហោស្សំ អគ្គបដ្ឋតោ
 សិរិមា សោណា ឧបដ្ឋតោ ធិបង្គរស្ស ឥត្ថុយោ ។
 អសីតិហត្ថធុរោ ធិបង្គរោ មហាធុរោ
 សោភតិ ធិបកុក្កោវ សាលរាជាវ ធុល្លិតោ ។
 បកា ធិឆ្វាវតី តស្ស សមន្តា ធិសយោជនេ
 សតសហស្សស្សនិ អាយុ តស្ស មហោសិលោ ។
 តាវតា តិដ្ឋនាវោ សោ តារសិ ជនតិ តហ្មិ
 ជោតយិត្វាន សន្តិម្ពី មន្តារត្វា មហាជនំ ។
 ដលិត្វា អក្កិត្តុក្កោវ ធិត្ថតោ សោ សសាវតោ
 សា ច ឥន្ទិ សោ ច យសោ តានិ ច បាទេសុ ចក្កុ-
 រតនានិ ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ព្រះសុមង្គលៈ និងព្រះតិស្សៈ ជាអគ្គសាវត ព្រះសាគរៈជា
 ឧបដ្ឋាករបស់ព្រះសាស្តាវិបស្សី ។ នាងនន្ទានិងសុនន្ទា ជា
 អគ្គសាវតា ពោធិព្រឹក្សរបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេ
 ហៅថាដើមលៀប ។ ឧបាសកឈ្មោះតថុស្សៈនិងកល្យាណៈ
 ជាឧបដ្ឋាកដ៏ប្រសើរ នាងសិរិមា និងនាងសោណា ជាឧបដ្ឋា-
 យិតា របស់ព្រះសាស្តាវិបស្សី ។ ព្រះមហាមុនីវិបស្សី មាន
 កំពស់ ៨០ ហត្ថ ល្អដូចឈើច្របា់រួច ឬដូចដើមសាលរាជ-
 ព្រឹក្ស មានផ្កាភ័ក្ត្រស្អុយ ។ រស្មីរបស់ព្រះអង្គឡាយទៅ
 ចម្ងាយ ១០០ យោជន៍ជុំវិញ ព្រះមហោសីនោះ មានព្រះជន្ម
 មួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ធរមាននៅឡើយ ទ្រង់ញ៉ាំង
 ព្រះសុខមុឡីរុក្ខរឿង ចម្លងមហាជន ញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើនឲ្យ
 ច្រង់ចាកសន្ធឹកវដ្ត ។ ព្រះវិបស្សីនោះ ព្រមទាំងសាវតនិក្ខាន
 ទៅ ដូចគំនរភ្លើងដែលរុក្ខរឿងលេក់ទៅដូច្នោះ ឬដូចនោះភ្លើ-
 យសនោះភ្លើ ទាំងចក្ករតនៈឆ្នាំព្រះបាទព្រះនារត្តិ កំរលត់ទៅ ។

ទុតិយោ កោណ្ឌញ្ញទូរវិសោ

សត្វំ សមន្តវាហិតំ ធនុំ វិត្តា សត្វសម្ពាទតិ
 ទីបង្កើត ដំណើរ សត្វា ធនុំ វិត្តា ធនុំ វិត្តា ។
 តត្ថេវ តស្ស ជីនដូរោ ធនុំ សុត្វេនយោជនោ
 បត្តិវិវា បរិក្ខារំ បរិក្ខារតត្វា សត្វនោ
 កោដិមូលេ តនា ដូរោ តិយោជនសម្ពាទតិ(១) ។

ទីបង្កើតវិសោ បរិក្ខារ ។

ទុតិយោ កោណ្ឌញ្ញទូរវិសោ

[៣] ទីបង្កើតស្នូ អបរេន កោណ្ឌញ្ញា ធាម ធាយ កោ
 អនុត្តរតោមិត្តយសោ អប្បមេយេហ្វា ធនុំ សនោ ។
 ធាណ្ឌបមោ សោ មនេន សីលេន សាក្ខបមោ
 សមាជិតា មេរូបមោ ញាណេន តត្វបមោ ។

១ ទ. ម. អយំ បច្ចិមតាថា ន ទិស្សតិ ។

កោណ្ឌញ្ញទូរវិសោ ទី ២

សម្ពត្តិវាងអស់ កំរិតនាទេវ ឥហ្មំ សត្វវាងត្រូវជា
 របស់សូម្បទេវ ព្រះដ៏ស្រីជាសាស្តាចារ្យ ព្រះនាមទីបង្កើត
 ទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងវត្តនេះ ។ ព្រះសូមរបស់ព្រះដ៏ស្រីនោះ
 កំតសំពាច់ យោជន៍ (គេសាងទុក) ក្នុងវត្តនេះនោះឯង ។
 គ្រានោះ (ពួកជនកសាង) ព្រះសូមកំតសំ ពា យោជន៍
 ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស (សម្រាប់បញ្ចុះ) បាត្រ និង ចីវរ
 គ្រឿងបរិក្ខារ និងគ្រឿងប្រើប្រាស់ របស់ព្រះសាស្តា ។

ចប់ ទីបង្កើតវិសោ ទី ១ ។

កោណ្ឌញ្ញទូរវិសោ ទី ២

[៣] សម័យវាងក្រោយ អំពីព្រះសម្ពុទ្ធទីបង្កើតមក ព្រះ
 លោកនាយក ព្រះនាមកោណ្ឌញ្ញា ទ្រង់មានគេជះរកទីបង្កើត
 គ្មាន មានយសរាបមិនបាន មានគុណប្រមាណមិនបាន មិន
 ដោយបុគ្គលគ្របសង្កត់បាន ។ ព្រះអង្គមានការអត់ធ្ងន់ប្រៀប
 ដោយធាណី មានសីលប្រៀបដោយសាគរ មានសមាធិ
 ប្រៀបដោយភ្នំសុមេរុ មានញាណប្រៀបដោយអាកាស ។

៥ ទ្រៀយពាលោកោដ្ឋង្គ- មគ្គសត្វឡតាសនំ
 មគ្គាសេសិ សនា ពុទ្ធា ហិតាយ សត្វចាលិនំ ។
 ធម្មតក្កំ បរត្ថន្ត កោណ្ឌញ្ញ លោកនាយកោ
 កោដិសតសហស្សានំ បរមោភិសមយោ អហំ ។
 តតោ បរិបិ ទេសេន្ត ទរម្បនំ សមាគមេ
 ទុតិកោដិសហស្សានំ ទុតិយាភិសមយោ អហំ ។
 តតិយេ អភិមន្តន្ត យនា ធម្មទេសយិ
 អសីតិកោដិសហស្សានំ តតិយាភិសមយោ អហំ ។
 សន្និច្ចតា តយោ អសំ កោណ្ឌញ្ញស្ម មហេសិវោ
 ចីណាសវនំ វិមលានំ សន្និច្ចតាន តានិនំ ។
 កោដិសតសហស្សានំ បរមោ អសិ សមាគមោ
 ទុតិយោ កោដិសហស្សានំ តតិយោ ទុតិកោដិនំ ។
 អហំ តេន សមយេន វិជិតាវី ធម៌ ទុតិយោ
 សមុទ្ធអន្តមន្តន ឥស្សរិយំ^(១) វត្ថុយាមិហំ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រង់ប្រោសលោកោដ្ឋង្គ ប្រកាសព្រះសង្ឃៈ
 កោដ្ឋង្គ និងមគ្គសត្វ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សត្វសត្វតាំង
 ឡាយ សត្វកាល ។ កាលព្រះកណ្ឌញ្ញ ជាលោកនាយក
 ទ្រង់សម្តែងធម្មចក្ក ពួកសត្វមួយសែនកោដិ បានសម្រេច
 មគ្គផល លើកទី១ ។ លំដាប់គំរាងនោះ កាលព្រះអង្គទ្រង់
 សម្តែងធម៌ ក្នុងសមាគម នៃមនុស្សចំនួន៧៧៧ ពួកសត្វ
 ៧៧៧ កោដិ បានសម្រេចមគ្គផល លើកទី២ ។ កាល
 ព្រះលោកនាយក ទ្រង់សម្តែងធម៌ញាញ់ពួកតិរិយ ពួកសត្វ
 ៧៧៧ កោដិ បានសម្រេចមគ្គផល លើកទី៣ ។ ព្រះ
 មហេសីកណ្ឌញ្ញ មានសាវកសន្និបាត ៣ លើក គឺ
 សន្និបាតទី ១ មានព្រះវិណាស្រព ដែលប្រាសចាកមន្ទិល
 មានចក្ខុស្ងប់ម្ខាស់ មានចក្ខុនឹងនឹង ចំនួនមួយសែនកោដិ
 សន្និបាតទី២ មានព្រះវិណាស្រពមួយកោដិ សន្និបាត
 ទី៣ មានព្រះវិណាស្រព៧៧៧ កោដិ ។ ក្នុងសម័យនោះ
 គេបានកើតជាក្សត្រ មានឈ្មោះថា វិជិតាវី បានញ្ញាត
 ឥស្សរិយយសឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់សមុទ្រជាទីបំផុត ។

កោដិសត្វសហស្សានិ	វិមលកម្មី មហេសីដ៏
សហ លោកក្នុងនាម	ចាមន្តេន តប្បយី ។
សោចិ មិ ឡាន្តា ឡានាសិ	កោណ្ឌញ្ញោ លោកា-
	បាយកោ
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កាប្ប	ឡាន្តា លោកោ ភវិស្មតិ ។
អហ្ម កាបិលក្កយា រម្មា	និក្ខមិត្តា តថាគតោ(១)
បដានិ បដហិតាន	កត្វា ទុក្ខរកាវតំ ។
អដហលក្កម្មលស្មី	និសីទិត្តា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ	នេរញ្ញោឡុបហិតំ ។
នេរញ្ញោយ តិរម្ពិ	ចាយាសំ អនិ សោ ជីនេ
បដិយត្តវាមក្កេន	តោធិម្ពលម្មំ ឯហិតំ ។
តតោ បដិក្កិណំ កត្វា	តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ(២)
អស្មត្តវក្កម្មលម្មំ(៣)	ឡាជ្ឈិស្មតិ មហាយសោ

១ ឧ. ម. តថាថាវាយំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សព្វត្ថ ហិវេសុ អនិហលក្កម្មលស្មី
 ។ ល ។ ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ ធិមេ ថាហិ ន វិជ្ជុន្តិយេវ ។ ៣ ឧ. ម. អស្មត្តម្មល សម្មត្ថ
 វាយតិ ។

គថាគតបាននិប្បត្តនាស្រព មួយសែនកោដិ ដែល
 ប្រាសចាកមន្ទិល ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ព្រមទាំងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជា
 ទីតាំងដ៏ប្រសើរ របស់លក្ខណៈ ឲ្យបានស្តាប់ស្តាប់ ដោយ
 ម្លប់ចំណីដ៏ថ្លៃថ្លា ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាលោកយក ព្រះនាម
 កោណ្ឌញ្ញៈអង្គនោះ ទ្រង់ព្យាករគថាគតថា ក្នុងកម្សាន្ត
 ប្រមាណមិនបាន អំពីកម្សាន្តនេះ បុរសនេះ នឹងបានជាព្រះគុដ្ឋ
 ក្នុងលោក ។ សត្វ (នេះ) នឹងចេញអំពីក្រុងកបិលពស្ថ ជា
 ទីរករយ ហើយនាំនិសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើទុក្ខកិរិយា ។ សត្វ
 (នេះ) នឹងអង្គុយទៀបគល់អដបាលព្រឹក្ស ទទួលបាយាស
 ក្នុងទីនោះ ហើយនឹងចូលទៅកាន់ស្ទឹងនេរញ្ញា ។ ព្រះ
 ជីនស្រីអង្គនោះ នឹងទ្រង់សោយបាយាស ទៀបរន្ទ្រស្ទឹង
 នេរញ្ញា ហើយចូលទៅឯគល់តោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ
 ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។ គំនិតនោះមក សត្វ (នេះ)
 មានយសច្រើន ធ្វើប្រទក្សិណតោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយ
 នឹងស្រាស់ជើង ទៀបគល់អស្មត្ថព្រឹក្ស (ដើមរោង) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរិស

ឥសស្ស ជនីកា មាតា មាយា ឆាម ឥសស្សតិ
 ជិតា សុខោនោ ឆាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ។
 កោលីតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិកា
 អនាសវា វីតរតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 អាណោ ឆាមុបដ្ឋាកោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិកា
 អនាសវា វីតរតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោជី តស្ស ភគវតោ អស្សតោតិ បវុត្តិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវកោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា ។
 ធន្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា
 អាយុ វស្សសតំ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិយោ។
 ឥទំ សុត្វាធន វរិទំ អសមស្ស មហេសិយោ
 អមោទិតា ធរប្ប តុន្តវិជ្ជកោ អយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរិស

ព្រះមាតាបង្កើត ១២ព្រះសង្ឃនេះ នឹងមានព្រះនាមថាមាយា
 ព្រះបិតា មានព្រះនាមថាសុខោនោ ១២ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ មាន
 ព្រះនាមថាតាឆម ព្រះថេរៈ ឈ្មោះកាលីតៈ ១ ឧបតិស្សៈ
 ១ មិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកម្រក មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់
 មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវ័ក ព្រះថេរៈឈ្មោះកានន្ទ
 នឹងជាឧបដ្ឋាក បម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះ
 ខេមា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាក
 កម្រក មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវ័ក ។ តោជីព្រឹក្ស
 របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេហៅថា អស្សត្រឹក្ស
 ទុបាសកជាឧបដ្ឋាកដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវកៈ
 ១ ។ ទុបាសិតាជាឧបដ្ឋាយិកាដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះធន្ធមាតា ១
 ឧត្តរា ១ ព្រះតាឆម ដ៏ទ្រង់យសអង្គនោះ មានព្រះជន្មាយុ
 ១០០ ឆ្នាំ ។ តួកមុខស្សនឹងទៅតា បានស្តាប់ភាសិតរបស់
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលស្មើ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ
 នេះហើយ ក៏រីករាយថា បុរសនេះជាពូជពូកែនៃព្រះពុទ្ធ ។

ឧត្តរជ្ជិសត្វា វត្តន្តិ	អន្តោជន្តិ(១) ហសន្តិ ក
កតញ្ញស្ថំ ធម្មស្សន្តិ	នសសហស្សីសនេវតា ។
យនិមស្សនោកតាជស្ស	វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
អនាគតម្ហំ អន្តោនេ	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
យថា មនុស្សននិ តវត្ថា	បដិវត្តំ វិវជ្ឈិយ
ហេដ្ឋាភិវត្តំ កហេត្វាន	ឧត្តរជ្ជិ មហាននិ ។
ឯវមេវ មយំ សព្វេ	យនិ មុត្តាមិមំ ជិនំ
អនាគតម្ហំ អន្តោនេ	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
តស្សាហំ វចនំ សុត្វា	ភិយ្យោ ចិត្តំ បសាធយី
តមេវ អត្ថំ សាធនោ	មហារជ្ជំ ជិនេ អនំ
មហារជ្ជំ ននិក្ខាន(២)	បព្វជី តស្ស សន្តិកេ ។
សុត្តន្តំ វិជយញ្ញាបិ	នវត្ថុសត្តសាសនំ
សត្វំ បរិយាប្បណិក្ខាន	សោកយី ជិនសាសនំ ។

១ ឧ. ម. អញ្ញាដ្ឋន្តិភិបិ ជាថា ។ ២ ឧ. បដិវត្តាន ។

ពួកមនុស្សត្រូវទាំងទៅតាមយុត្តិធម៌ មានការរៀនហៅរៀន
ផង ទៅផង ហើយផង ធ្វើអញ្ញាល័យមហាផង យើង
ទាំងឡាយ បើយូរមកផលក្នុងសាសនា របស់ព្រះលោក
នាថកោណ្ឌក្ខៈអង្គនេះ គង់នឹងបានដូចចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះ
គោតមអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន ។ ពួកមនុស្ស
កាលនឹងឆ្លងស្ទឹង បើយូរកំពង់ចំពោះទុក្ខ គង់នឹងកាន់យក
កំពង់រាងក្រាម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំ យ៉ាងណា យើងទាំង
អស់គ្នា បើលះបង់ព្រះដ៏ស្រីនេះហើយ គង់នឹងបានដូច
ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត
មិនខាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ តថាគត បានស្តាប់ឲ្យព្រះ
គម្រាស់ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះ
ថ្លាគ្រែរោត កាលញ៉ាំងប្រយោជន៍នោះឲ្យសម្រេច បាន
ថ្វាយរាជសម្បត្តិដ៏ធំ ចំពោះព្រះដ៏ស្រី លុះថ្វាយរាជសម្បត្តិ
ដ៏ធំហើយ ទើបចូលក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គ ។ តថាគត
បានរៀនព្រះសូត្រ ព្រះវិទ្យា វិន័យសត្តសាសនាមានអង្គ ៩
ទាំងអស់ ហើយញ៉ាំងសាសនានៃព្រះដ៏ស្រីឲ្យជ្រះរឿង ។

តតុប្បមត្តោ វិហារន្តោ វិសដ្ឋដ្ឋានចត្តបេ
អភិញ្ញាបារមី កត្តា ព្រហ្មលោកមកត្តាបំ ។
ឧករំ រម្មតី ជាម សុខន្តោ ជាម ខត្តិយោ
សុជាតា ជាម ជនិកា កោណ្ឌញ្ញស្សមហេសិដោ។
នស វស្សសហស្សនិ អការមជ្ឈេ ច សោ វសិ
រុចិ សុរុចិ សុកោ ច តយោ ចាសាធម្មត្ថមា ។
តិណិ សតសហស្សនិ ជាវិយោ សមលង្គតា
រុចិទេវី ជាម សា ជាវី ជីវិតសេនោ ជាម អត្រាដា។
និមត្តេ ចតុរោ និស្វា រថយានេន និគ្គមិ
អន្ធននសមាសានិ បដានំ បទហំ ជិដោ ។
ព្រហ្មនា យាចិតោ សន្តោ កោណ្ឌញ្ញោ និបទុត្តោ
វត្តចក្កោ(១) មហារិកោ ទេវនិក្ខ(២) មហារិកោ(៣)។
កន្តោ ទេវ សុកន្តោ ច អហេសិំ អត្តសាវកា
អនុរុត្តោ ជាបុប្ផាភោ កោណ្ឌញ្ញស្សមហេសិដោ។

១. ឧ.ម. វត្តចក្កំ ។ ២. ឧ.ម. ចសវោ នន្តិ ។ ៣. ឧ.ម. ពាតវត្តមេ។

គតានិច្ចប្រមាទ កាលនៅក្នុងទីនោះ បាទសម្រេចរកៈ
ញាបារមី ក្នុងទីអង្គុយនិងទីចង្រ្គម ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្ម-
លោក ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកាណ្ឌញ្ញៈ ទ្រង់ស្វែងរកទ្វារ
គុណដ៏ធំ មាននគរឈ្មោះរម្មតី មានព្រះបិតា ព្រះនាម
សុនន្ទៈ ព្រះមាតាព្រះនាមនាងសុជាតាទេវី ។ ព្រះអង្គគង់
នៅក្នុងកណ្តាលផ្ទះ អស់មួយហ្មឺនឆ្នាំ ឯប្រាសាទដ៏ប្រសើរ
សម្រាប់ព្រះអង្គ មាន ៣ គឺ បុព្វប្រាសាទ ១ សុរុព្វប្រាសាទ
១ សុគប្រាសាទ ១ ។ នាវ ៣ វសន មានគ្រឿងប្រដាប់
សមរម្យ នាវជាគិរិយានោះព្រះនាមច្រើនទៅ មានព្រះពជ្ជបុត្រ
១ ព្រះអង្គព្រះនាមជីវិតសេន ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ឃើញនិ-
មិត្ត ២ យ៉ាង ទ្រង់ចេញជោយរថយាន ទៅតាំងសេចក្តីព្យា-
យាម អស់ ១០ វសន ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកាណ្ឌញ្ញៈ
មានព្រះទ័យស្ងប់ម្លប់ ព្រះអង្គទុក្ខមង្គលសត្វទូទាំង មាន
ចក្រប្រច្រឹត្តទៅ មានព្យាយាមច្រើន គ្រវីមហាព្រហ្មតា-
កន្តា ក្នុងមហារិទ្ធ បេសព្វក្តោះទៅតា ។ ព្រះវរះឈ្មោះ
កន្ទៈ ១ សុកន្ទៈ ១ ជាអត្តសាវក ព្រះវរះឈ្មោះអនុរុត្តជា
ទេវជាករបស់ព្រះពុទ្ធកាណ្ឌញ្ញៈ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ។

តិស្ស ច ឧបតិស្ស ច អហេស្មំ អគ្គសាវិតា
 សាលកល្យាណិកា ពោធិ កោណ្ឌញ្ញស្ស មហេ-
 សិលោ ។

សោណោ ច ឧបសោណោ ច អហេស្មំ អគ្គបដ្ឋកា
 ធម្មា ចេវ សិរិមា ច អហេស្មំ អគ្គបដ្ឋកា ។

សោ អដ្ឋាសីតិហត្ថាធិ អច្ចុក្កតោ មហាមុធិ

សោកតិ ឧឡ្ហកជារ សុរិយោ មជ្ឈន្តិកោ យថា ។

វស្សសតសហស្សាធិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ

តាវតា តិដ្ឋមាធ�ោ សោ តាវេសិ ជននំ តហំ ។

ជំណាសវេហិ វិមលេហិ វិចិត្តា អាសិ មេននិ

យថា កកជំ ឧឡ្ហកិ ឃរំ សោ ឧបសោកថ ។

តេថ ធាតា អប្បវេយ្យា អសង្ខេតា ធុរាសនា

វិជ្ជចាតំ ធស្មេត្តា ធិត្ថតា តេ មហាយសា ។

កុំភ័យ ឈ្មោះតិស្ស ១ ឧបតិស្ស ១ ជាអគ្គសាវិតា សាល-
 កល្យាណិក្រឹត្យជាពោធិ របស់ព្រះពុទ្ធកោណ្ឌញ្ញៈ ទ្រង់ស្វែង
 រកនូវគុណដ៏ធំ ។ ឧបាសក ឈ្មោះសាណៈ ១ ឧបាសា-
 ណៈ ១ ជាអគ្គបដ្ឋក ឧបាសិការឈ្មោះនន្ទា ១ សិរិមា ១ ជា
 អគ្គបដ្ឋកាយិកា ។ ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ មានកំពស់ ៨៨
 ហត្ថ ទ្រង់ល្អល្អដូចព្រះចន្ទ្រ ពុំនោះសោត ដូចព្រះភាគិក្យ
 ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ ព្រះអង្គមានព្រះជន្មាយុ មួយសែនឆ្នាំ
 ជាតំណត់ ទ្រង់បិទនៅ អស់កាលដកបរនោះ ទ្រង់ញ៉ាំង
 ប្រជុំផងជាច្រើនទីទ្រង់ (ចាកកំលាំងសង្សារ) ។ ដែនដី
 ដ៏វិចិត្រ ដោយព្រះវិញ្ញាណស្រពាំងឡាយ ដែលអស់មន្ទិល
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់រុំរឿងដូចមួយ ដែលល្អដោយ
 ពួកផ្កាយ ។ ព្រះនាគគួរ តាំងអម្បាលនោះ មានគុណ
 ប្រមាណមិនបាន មានសន្តានមិនកម្រើក បុគ្គលចូលរក
 រកបានដោយកម្រ សម្តែងខ្ញុំប្លឺ ដូចការធ្លាក់ចុះនៃផ្នក-
 បន្ទោរ ព្រះអាហន្តដ៏មានយសដ៏ទាំងនោះ និរ្យានហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

សា ច អតុលីយា ជីនស្ស វត្ថុ ញាណបរិភាវតោ
សមាធិ

សត្វំ សមន្តរហិតំ ឧត្តរិត្តា សត្វសង្ខារតិ ។
កោណ្ឌញ្ញោ សិរិទ្ធភេ(១) តុន្តោ ឧត្តារមម្ហិ(២) ជិត្តតោ
តត្ថោ ចេតិយេ តស្ស សត្តយោជនមុស្សិតោតិ ។

កោណ្ឌញ្ញពុទ្ធវិសោ ទុតិយោ ។

តតិយោ មង្គលពុទ្ធវិសោ

(២) កោណ្ឌញ្ញស្ស អបរេន មង្គលោ នាម នាយកោ
តមំ លោកេ ធិហត្ថាន ធម្មោក្កមគំការយិ ។
អតុលាសិ បភា តស្ស ជីនេហត្ថោហិ ឧត្តរិ
ចន្ទសុរិយប្បកំ ហត្ថា ឧសសហស្សី វិរោចតិ ។
សោមិ តុន្តោ បភាសេសិ ចតុរោ សច្ចវត្ថុមេ
តេ តេ សច្ចរសំ វិត្តា វិរោទេន្តិ មហាតមំ ។

១ ទ. ម. បរិវេ ។ ២ ទ. ម. ចត្តារមម្ហិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

ចំណែកវិជ្ជា របស់ព្រះដ៏ស្រ្តីហោះ ជាតុលាសត្វផ្ទឹងថ្លែងបាន
សមាធិមានញាណអប់រំហើយ របស់ចំងងឹត វិនាសស្លូត្យ
ទៅ សង្ខារទាំងពួង ជាប់របស់ទុក្ខតិច ។ ព្រះកោណ្ឌញ្ញ-
សម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រទ្រង់សិរិ ទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងទន្លាម ពួក
មហាជនបានបញ្ចុះ (ព្រះអង្គ) របស់ព្រះអង្គនោះ ក្នុងចេតិយ
មានកម្ពស់ ៧ យោជន៍ ក្នុងទន្លាមនោះឯង ។

ចប់ កោណ្ឌញ្ញពុទ្ធវិសោ ទី ២ ។

មង្គលពុទ្ធវិសោ ទី ៣

(៤) កាលខាងក្រោយ អំពីព្រះសម្ពុទ្ធកោណ្ឌញ្ញៈមក ព្រះ
លោកនាយកព្រះនាមមង្គលៈ ទ្រង់កំចាត់បង្កើតក្នុងលោក
ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ទូរគប់ភ្លើងគឺព្រះធម៌ ។ ពន្លឺរបស់ព្រះអង្គឥត
ផ្ទឹងបាន ជាពន្លឺរលីសលុបផាងព្រះដ៏ស្រ្តីដទៃ គ្របសង្កត់
ពន្លឺព្រះចន្ទនិងព្រះភាគិញ្យ ផ្អែម្យ៉ឹងអស់មួយហ្នឹងលោកនាយក ។
ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គ្គនោះ ទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈ៤ដ៏ប្រសើរ ពួកសត្វ
នោះៗ បានដឹកសសច្ចៈ ហើយកំចាត់បង្កើតជិតិមាហៈ ។

តត់យោ ធម្មតាប្បវេណី

មង្គលកុម្មុវង្ស ទី ៣

បត្វាជ កោដិមតុលី បឋមេ ធម្មតេសយោ
 កោដិសតសហស្សាដំ បឋមាភិសមយោ^(១) អហ្ម ។
 សុវន្តទេវកវេនេ តុរោ ធម្មតេសយោ
 តតា កោដិសតសហស្សាដំ ទុតិយាភិសមយោ អហ្ម
 យេនា សុវន្តោ ធម្មតេសយោ សម្មទុម្ពសង្កមិ
 តតា អាហាដិ សម្មតោ ធម្មតេសយោ វត្ថុមិ ។
 សុវន្តស្សាទុច្ចា ៦^(២) តតាសុំ ទុតិយាកោដិយោ
 សត្វេ តេ ធម្មតេសយោ អហេសុំ ឯហិកិតុតា ។
 សង្ខតាតា តយោ អាសុំ មង្គលស្ស មហេសិយោ
 កោដិសតសហស្សាដំ បឋមោ អាសិ សមាគមោ ។
 កោដិសតសហស្សាដំ ទុតិយោ អាសិ សមាគមោ
 តតិយេ ទុតិយាកោដិដំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ បានដល់នូវកោដិក្លាណា ជាគុណវេន
 ថ្មីៗបាន កាលសម្ព័ន្ធធមិជាដំបូង ពួកសត្វមួយសែនកោដិ
 បានសម្រេចមគ្គផល លើកទី ១ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រង់សម្ព័ន្ធធមិ
 ក្នុងសុវន្តទេវកវេនេ កាលនោះ ពួកសត្វមួយសែនកោដិ បាន
 សម្រេចមគ្គផល លើកទី ២ ។ កាលព្រះបាទសុទន្ទចក្រតតិ
 គ្រង់ចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កាលនោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រង់វាយ
 សួរ គឺព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរឡើងខ្ពស់ ។ កាលនោះ ពួកដទៃដែល
 តាមវិហាព្រះបាទសុទន្ទៈ មានចំនួន ៨០ កោដិ ផងទាំងអស់
 នោះ បានជាឯហិកិតុត ឥតសេសសល់ (លើកទី ៣) ព្រះ
 មង្គលសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានសាវកសង្ខិប្បាត
 ៣ លើក គឺ សង្ខិប្បាតលើកទី ១ មានព្រះវិណាស្រពមួយ
 កោដិ សង្ខិប្បាតលើកទី ២ មានព្រះវិណាស្រព មួយសែន
 កោដិ សង្ខិប្បាតលើកទី ៣ មានព្រះវិណាស្រព ៨០ កោដិ ។

១ ម. ធម្មតេសយោ ។ ២ ឧ. ម. សុវន្តស្សាទុច្ចា ជនពាតិ ទិស្សតិ ។

ទីណាសវាងំ វិមលាងំ តតា អាសិ សមាគមោ(១)
 អហំ តេន សមយេន សុត្តិ នាម ព្រាហ្មណោ ។
 អដ្ឋាយិកោ មន្តេនេ តិណ្ឌំ វេទាន ចារក្ខ
 តមហំ ឧបសង្កម្ភំ សវណំ កត្វាន សត្តុនោ ។
 សត្តុប្បមុខំ សង្ខំ កទ្ធិមាលេន វូជយិ
 វូជេត្វា កទ្ធិមាលេន កវចានេន តប្បយិ ។
 សោមិ មំ តុន្តោ ព្យាកាសិ មង្គលោ ធិបទុត្តមោ
 អបរិមេយេន វេតា កម្មេ អយំ តុន្តោ កវិស្សតិ ។
 អហុ កមិល្យាយា រម្មា ធិក្ខមិត្វា តថាកតោ(២)
 បដាធិ បទហិត្វាន កត្វា ទុក្ការកាវតំ ។

១ ខ. ទុតិយោ ពោធិសហស្សានំ តតិយោ ឧត្តិកោធិនំ
 ទីណាវាងំ វិមលាងំ តតា អាសិ សមាគមោតិ ទិស្សត្តំ ។
 ម. ទុតិយោ ពោធិសហស្សានំ តតិយោ ឧត្តិកោធិនំ
 ទីណាសវាងំ វិមលាងំ តតា អាសិ សមាគមោតិ ទិស្សត្តំ ។
 ២ ខ. ម. សុត្តន្ត ហិមេស្ម តំទំ ធាតុយាទុយំ ន ទិស្សតិយេវ ។

សមាគមក្នុងគាលៈនោះ សុទ្ធតែព្រះវិណាស្រាត ប្រាសហក
 មន្ទិល សម័យនោះ គឺជាគតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសុត្តិ ។
 គឺជាគតអ្នករៀនមន្ត ចងចាំមន្ត ដល់ទូរក្រើយនៃវេទទាំង៣
 ចូលទៅតាមព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ហើយបានដល់ព្រះសាស្តា
 ជាទីតាំង ។ គឺជាគតបានបូជាព្រះសង្ឃ មានព្រះតុទ្ធជាប្រធាន
 ដោយគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាកម្រង លុះបូជាដោយគ្រឿង
 ក្រអូប និងផ្កាកម្រងហើយ ក៏ញ៉ាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃឲ្យនាំទំស្គប់
 ស្គាល់ ដោយទឹកដោះរះតា ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់នាមមង្គលៈនោះ
 ព្រះអង្គទុក្ខមង្គលសត្វទូទៅ ទ្រង់ទំនាយគឺជាគតជា ក្នុង
 រោងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះទៅ បុរសនេះនឹង
 បានគ្រាប់ជាព្រះតុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញអំពីក្រុងកបិល-
 ពិស្ស ជាទីកើតរយ តាំងរសចក្ខុព្យាយាម ធ្វើទុក្ខកិរិយា ។

ពត៌ដោ បង្គួលព្រះសាសន

អដបាលុត្តម្ភលស្ម័	ធិសីទិត្វា គតាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ្ហ	ទេវញ្ញាមុបេហិតិ ។
ទេវញ្ញាបយ តីរម្ហិ	ចាយាសំ អធិសោ ជិដោ
បដិយត្តវមគ្គេន	ពោធិម្ភលម្ហិ ឯហិតិ ។
គតោ បទក្ខណំ កត្វា	ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
អស្សត្តុត្តម្ភលម្ហិ	តុដ្ឋិស្សតិ មហាយសោ ។
ឥមស្ស ជិដិកា មាតា	មាយា បាម កវិស្សតិ
ចិតា សុត្រោធខោ បាម	អយំ ហេស្សតិ គោតមោ ។
អបាសវំ វីតរតា	សន្តិចិត្តា សមាហិតា
កោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា ។
អាធិបតោ បាមុបដ្ឋាកោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមិ ជិដិ ។
ទេមា ឧប្បលវណ្ណោ ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
អបាសវំ វីតរតា	សន្តិចិត្តា សមាហិតា ។

ពត៌ដោព្រះសាសន ២៨

សត្វ (នេះ) ទ័ងអង្គុយទៀបគល់ដេញាលត្រឹក្ស បាមបង្គួល
 បាយាសក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្នឹងនៅព្រាង ។ ព្រះ
 ជិនស្រីអង្គនោះ ទ្រង់សោយបាយាសទៀបច្រើនស្នឹងនៅព្រាង
 ហើយចូលទៅជិតគល់ នៃពោធិត្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរដែល
 គេចាត់ចែង ។ លំដាប់អំពីនោះទៅ ព្រះជិនស្រី មានយាស
 ច្រើន នឹងធ្វើប្រទក្សណ៍ទូរពោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយនឹង
 ត្រាស់ដឹងទៀបគល់អស្សត្តុត្រឹក្ស ។ ព្រះមាតាបង្កើតរបស់
 ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ នឹងមានព្រះនាមថា មាយា ព្រះបិតាព្រះនាម
 ថា សុត្រោធនៈ ឯបុរសនេះជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមគោតម ។
 ព្រះចរៈឈ្មោះកាលិតៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមានអា-
 សវៈ ប្រាសចាករតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មានចិត្តកម្ពស់មាំ
 ទ័ងបានជាអគ្គសាវក ព្រះចរៈឈ្មោះអាធិទូ ទ័ងបានជាឧ-
 បដ្ឋាក បម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះចរៈឈ្មោះទេមា ១
 ឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាករតៈ
 មានចិត្តស្ងប់ មានចិត្តកម្ពស់មាំ ទ័ងបានជាអគ្គសាវក ។

តោនី តស្ស កកវតោ អស្សត្ថោតិ បុត្តតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហោស្សន្តបដិកា ។
 នន្ទមាតា ច ឧត្តក អត្តា ហោស្សន្តបដិកា
 អាយុ វស្សសតំ តស្ស តោតមស្សយសស្សិលោ ។
 ឥន្ទំ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហោសិវោ
 អាមោទិតា នាម្យ ពុទ្ធវិជ្ជន្តរោ - អយំ ។
 ឧត្តដ្ឋិសត្វា វត្តន្តំ អម្មោជេន្តិ ហាសន្តិ ច
 កតត្វាលី នមស្សន្តិ នសសហស្សីសនេវតា ។
 យនិមស្សលោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្តកម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរោ ហោស្សម សម្មទា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននី តរត្តា បដិគិក្ខុំ វិវជ្ឈិយ
 ហេត្វាគិក្ខុំ កហេត្វាន ឧត្តវន្តិ មហា ននី ។

ឈើសម្រាប់គ្រាប់ដឹង របស់ព្រះហឫទ័យព្រះភាគ រត្នៈនោះ គេ
 ហៅថា អស្សត្ថត្រីក្ស (ដើមតោនី) ។ បាសករឈ្មោះចិត្ត ១
 ហត្ថាឡវតៈ ១ នឹងបានជាអត្តបដិកា ។ បាសិការឈ្មោះ
 នន្ទមាតា ១ ឧត្តក ១ នឹងបានជាអត្តបដិកា ព្រះគោតម
 មានយសនោះ ជ្រងំមានព្រះជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួកមនុស្ស
 នឹងទៅតា បានព្រះពុទ្ធវិជ្ជានោះ របស់ព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គល
 ស្មើ ស្មើនៃកេតុណ្ណដ៏ធំហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយថា បុរស
 នេះ ជាពូជពូកែនៃព្រះពុទ្ធ ។ ពួកមនុស្ស ព្រមទាំងទៅតា
 មួយហ្នឹងលោកឆាតុ មានសំឡេងហើយផង ទះដៃផង សើចផង
 ធ្វើអត្ថាលីនមស្តាផងថា យើងទាំងឡាយ បើឃ្លានមគ្គផល
 ក៏សាសនា របស់ព្រះលោកនាថ្ងៃនេះ គង់នឹងបានសម្រេច
 ចំពោះព្រះកត្រ វៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក៏កាលជាអនាគត
 មិនខាន ។ ពួកមនុស្សកាលឆ្លងស្ទឹង បើឃ្លានកំពង់ចំពោះមុខ
 គង់កាន់យកកំពង់ខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំ យ៉ាងណា ។

ឯវៈមវ មយី សរេត្វ	យនិ បុត្តាមិមី ជិនិ
អនាគតម្ហិ អន្តរាធន	ហេស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធា វេទិ។
តស្សាបិ វេទនិ សុត្វា	កិរយ្យា ចិត្តំ បសាទយី
ឧត្តរំ វត្ថុមជ្ឈិមាសី	នសចារមិច្ចរិយា ។
តនា បីតិទុក្ខហន្តោ	សម្ពោធិវេចត្តិយា
ពុទ្ធន្ទ ធន្ទាធមំ កេហំ	បព្វជី តស្ស សន្តិកេ ។
សុត្តន្តំ វិនយេក្ខាបិ	នវន្តសត្តសាសនំ
សត្វំ បរិយាបុណិទ្ធាន	សោភយី ជិនសាសនំ ។
តត្ថប្បមត្តោ វិហារេន្តោ	ព្រហ្មំ ភាវេត្វា ភាវនំ
អភិញ្ញាសុ ចារមី កត្វា	ព្រហ្មលោកមគក្ខិហំ ។
នករំ ឧត្តរំ នាម	ឧត្តរោ នាម ឧត្តិយោ
ឧត្តរោ នាម ជនិកា	មន្តលស្ស មហេសិវោ ។

យើងទាំងអស់គ្នា បើឃ្លានព្រះជិនស្រីអង្គនេះ គង់ទីងបាទ
 សម្រេចចំពោះព្រះគក្ក្រ នៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជា
 អនាគតមិនខាន យ៉ាងនោះដែរ ។ តថាគត បានស្តាប់ព្រះ
 គម្រាស់ របស់ព្រះពុទ្ធនោះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តជ្រះថ្លាគ្រឿង
 បានអធិដ្ឋានត្រួតទៅទៀត ដោយការបំពេញបារមី ១០ ។
 ក្នុងកាលនោះ តថាគតចំរើនបីតិ ថ្វាយផ្ទះរបស់តថាគត ចំ-
 ពោះព្រះពុទ្ធ ហើយបួសក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ ដើម្បីសម្រេច
 ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ។ តថាគតបានរៀនព្រះសូត្រ ព្រះ
 វិន័យនិងសត្តសាសនាមានអង្គ៨ ទាំងអស់ ហើយញ្ញាណ-
 សនាវនៃព្រះជិនស្រីឲ្យល្អឡើង ។ តថាគតមិនប្រមាទ កាល
 នៅក្នុងទីនោះ ចំរើនព្រហ្មវិហារ បានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី
 ហើយក៏បានទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោក ។ ព្រះមន្តលសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ស្វែងរកឲ្យគុណដ៏ មានទតវល្ល្លោះឧត្តរៈ មហាក្សត្រ
 ព្រះនាមឧត្តរៈ ជាព្រះជិតា ព្រះមាតា ព្រះនាមឧត្តរ ។

នា វស្សសហស្សនិ	អតារិ អដ្ឋាវសិ សោ
យសវា សុចិមា សិរិមា	តយោ ចាសាធិបុត្តមា ។
សមត្ថិសសហស្សនិ	នារិយោ សមលដ្ឋតា
យសវតី ធាម ធារិ	សិវលោ ធាម អក្រដោ។
និមិត្តេ ចតុរោ និស្វា	អស្សយោធនន និក្ខមិ
អន្ធនអដ្ឋមាសានិ	បដាចំ បទហំ ជិវោ ។
ព្រហ្មជា យានីតា សន្តោ	មន្តលោ លោកិយាយកោ
វត្តចក្កោ មហាវិរោ	ចរេសិ និបទុត្តមោ ។
សុទេវោ ធម្មសេនោ ច	អហេសំ អក្កសាវិកា
ចាលិតោ ធាមុបដ្ឋាកោ	មន្តលស្ស មហេសិវោ ។
សិវលោ ច អសោកា ច	អហេសំ អក្កសាវិកា
តោជិ ភស្ស កកវតោ	ធាក្កុក្កោតិ វិច្ឆតិ ។
នព្វោ ចេវ វិសាខោ ច	អហេសំ អក្កបដ្ឋតា
អនុទ្ធព ចេវ សុមោ ច	អហេសំ អក្កបដ្ឋតា ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់នៅគ្រប់គ្រងរាជដំណាក់ រស់ ៩ ពាន់
 ឆ្នាំ មានប្រាសាទ ៣ ដ៏ល្អឥតខ្ចី គឺ យសវប្រាសាទ ១ សុចិម-
 ប្រាសាទ ១ សិរិមប្រាសាទ ១ មានតួកនារី ៣ ហ្នឹងនាក់ មាន
 ខ្លួនប្រដាប់សមរម្យ នារីជាតិយា ឈ្មោះយសវតី មានព្រះ
 រាជបុត្រ ឈ្មោះសិវលៈ ។ ព្រះដ៏ស្រីទ្រង់ឃើញនិមិត្ត ៤
 ហើយទ្រង់ចេញទៅ ដោយយានសេះ តាំងសេចក្តីព្យាយាម
 អស់ ៨ ខែឥតខ្ចី ។ ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមមន្តិលៈ មាន
 ព្រះវ័យស្ងប់ម្ខាង ទ្រង់មានចក្រប្រព្រឹត្ត៧ មានព្យាយាម
 ទ្រង់ប្រសើរជាងសត្វទ្វេបាទ ត្រូវមហាព្រហ្មតាពន្លាហើយ ទើប
 ស្តេចត្រាច់ទៅ គឺសម្តែងធម៌ ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះសុខវៈ ១
 ធម្មសេនៈ ១ ជាអគ្គសាវ័ក ព្រះថេរៈឈ្មោះបាលិតៈ ជាបុ-
 ជ្ជាករបស់ព្រះមន្តិលសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។ ព្រះ
 ថេរីឈ្មោះសិវលោ ១ អសោកា ១ ជាអគ្គសាវ័ក ដើមឈើ
 ត្រាស់ដឹង របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅថាភាគព្រឹក្ស
 (ដើមខ្លីធំ) ។ ឧបាសកឈ្មោះនន្ទៈ ១ វិសាខៈ ១ ជាអគ្គបុ-
 ជ្ជាក ឧបាសិកាឈ្មោះអនុទ្ធព ១ សុមនា ១ ជាអគ្គបុជ្ជាយិកា ។

អដ្ឋាសិទ្ធិតតាធិ	អន្តតតោ មហាមុនី
តតោ ធិត្តាវតី វិសិ	អនេកសតសហស្សិយោ ។
ធិត្តាវតី វស្សសហស្សាធិ	អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
តាវតា តិដ្ឋមាថោ សោ	តាវសិ ជនតិ តហំ ។
យថាបិ សាករេ ឧម្មិ(១)	ន សត្តា តេ កលោតុយេ
តថេវ សាវតា តស្ស	ន សត្តា តេ កលោតុយេ ។
យាវ អដ្ឋាសិ សម្ពុត្តោ	មង្គលោ លោកនាយកោ
ន តស្ស សាសនេ អត្ថិ	សតិលេសមរណំ តទា ។
នឧត្តាគំ ធារយិត្វាន	សម្ពារត្វា មហាជនំ
ជលិត្វា ធុមតេត្វាវ	ធិត្វតោ សោ មហាយសោ ។
សម្ពារធិ សកាវតំ	នស្សយិត្វា សនេវក
ជលិត្វា អត្ថិត្តោត្វាវ	សុរិយោ អន្តតតោ យថា ។
ឧយ្យានេ វេស្សរេ ធាម	តុត្តោ ធិត្វាយិ មង្គលោ
តត្ថោវស្ស ជិនថ្វោ	តិសយោជនមុត្តតតាតិ ។

មង្គលពុទ្ធវិសោ ឥតិយោ ។

ព្រះមហាមុនីទ្រង់មានកម្ពស់ ៨៨ ហត្ថ ស្មើច្រើនសែន ផ្សាយ
ចេញអំពីកាយព្រះអង្គ ។ ព្រះជន្មាយុរបស់ព្រះអង្គ ៩ ហ្មឺនឆ្នាំ
ជាតំណត់ ព្រះអង្គទ្រង់បិតនៅដកបរោះ ញ៉ាំងពួកជនច្រើន
ឲ្យឆ្លង (វង្សសង្សារ) ។ លកក្នុងសាគរ គេមិនអាចរាប់បាន
យ៉ាងណាមិញ សាវតាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ក៏គេមិនអាចរាប់
បាន យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះមង្គលសម្ពុត្ត ជាលោកនាយក
ទ្រង់បានបិតនៅ ដកបណា មរណៈប្រកបដោយកិលេស មិន
មានក្នុងសាសនាព្រះអង្គ ដកបរោះ ។ ព្រះសម្ពុត្តទ្រង់មាន
យសាច្រើនអង្គនោះ ទ្រង់ទូលំទូលាយគឺព្រះធម៌ ហើយញ៉ាំង
មហាជនឲ្យឆ្លង ដ៏រុងរឿងដូចជាផ្កាយដុះកន្ទុយ ទ្រង់បរិនិព្វាន ។
ព្រះសម្ពុត្តទ្រង់សម្ពុត ទូលំទូលាយប្រប្រល ខែសង្ការ ដល់ពួក
មនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា រុងរឿងដូចនំទារភ្លើង តុំនោះសាក
ដូចព្រះភិក្ខុវិជ្ជាវិជ្ជាបដិបទ្ធិអស្គន្តិត ។ ព្រះមង្គលសម្ពុត្ត ទ្រង់
បរិនិព្វាន ក្នុងឧទ្យានវិស្សនៈ ព្រះស្នូបរបស់ព្រះជិនស្រី
អង្គនោះ មានកំពស់ ៣០ យោជន៍ មាននៅក្នុងទីនោះឯង ។

បច្ចតោ សុមនព្ភទវិសោ

(៥) មង្គលស្នៈ អបរេន សុមោ នាម នាយកោ
 សព្វធម្មេហំ អសមោ សព្វសត្តានមុត្តមោ ។
 គណា អមតកេរិយោ(១) អាហានិ មេឡេ បុរេ
 ធម្មសង្ខសមាយុត្តិ(២) នវង្គជំនសាសនំ ។
 វិជិដិត្វា តិលេសេ សោ បត្តោ សម្ពោធមុត្តមំ
 មាបេសិ នករំ សត្តា សទ្ធម្មបុរវត្ថមំ ។
 ជិវន្តរំ អកុដិលំ ធុជុំ វិបុលវិត្ថតិ
 មាបេសិ សោ មហាវីរី សតិប្បដ្ឋានវរុត្តមំ ។
 នលេ ចត្តារំ សាមញ្ញ ចតស្ស្ស បដិសម្ពិទា
 ធម្មតិញ្ញាដ្ឋសមាបត្តិ បសារេសំ តត្ថ វិជយំ ។
 យេ អប្បមត្តា អទិលា ហិរិវិយេហុចាកតា
 តេ តេ ឥមេ កុណារេ អាធិយន្តិ យថា សុខំ ។

១. គណ អមតកេរិយោ ។ ២. ធម្មសង្ខសមាយុត្តិ អន្តរាយំ ទិស្សតិ ។

សុមនព្ភទវិស្ស ទី ៤

(៥) កាលខាងក្រោយ អំពីព្រះមង្គលសម្ពុទ្ធមក ព្រះ
 លោកនាយក ព្រះនាមសុមនៈ រកបុគ្គលស្មើគ្នានដោយធម៌
 តាំងតួង ព្រះអង្គទុក្ខមង្គលសព្វសត្វ ។ កាលនោះ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ទូលសួរ គឺអមតៈ ប្រកបដោយស័ង្វ គឺធម៌ជាសាសនា
 របស់ព្រះជិនស្រីមានអង្គ៨ ក្នុងមេឡេបុរី ។ ព្រះសាស្តាអង្គ
 នោះ ទ្រង់ឈ្នះតិលេស ហើយសម្រេចទៅសម្ពោធិញ្ញាណ
 ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់សាងនគរជាបុរី គឺព្រះសទ្ធម្មដ៏ប្រសើរខ្ពង់
 ខ្ពស់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់សាងផ្លូវធំ មិនមានចន្លោះ ជាផ្លូវមិន
 រៀច ជាផ្លូវត្រង់ មានទទឹងដ៏ធំទូលាយ គឺសតិប្បដ្ឋាន ដ៏
 ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់លាតសាមញ្ញផល៤ បដិ
 សម្ពិទ្ធ ៤ អតិញ្ញា ៦ សមាបត្តិ៨ ក្នុងផ្លូវនោះ ។ ពួក
 សត្វណាមិនមានសេចក្តីប្រមាទ មិនរំលឹកស ប្រកបដោយ
 សេចក្តីខ្មាសបាប មិនសេចក្តីព្យាយាម ពួកសត្វនោះ ។
 តែងកាន់យកគុណ ដ៏ប្រសើរតាំងនេះ តាមសច្ចៈ ។

ឯវមេវ តេន យោគេន ឧទ្ធករោ មហាជំនំ
 តោធនិ បឋមំ សន្តា តោជិសតសហស្សិយោ ។
 យម្ហំ តាលេ មហាវិរោ ឡុំនិ តិវុយេ កលោ
 តោជិសតសហស្សនិ(១) ឡុំនិយេ ធម្មទេសនេ ។
 យធា ទេវំ មនុស្សា ច សមត្តា វិភាសានសា
 ជិរោធបញ្ញំ វុច្ឆិសុ សំសយត្តាមិ មាទសំ ។
 តធាបិ ធម្មទេសនេ ជិរោធបវិធិបនេ
 ឡុំនិតោជិសហស្សនិ តតិយាភិសមយោ អហុ ។
 សន្និចារតា តយោ អាសុំ សុមនស្ស មហាសិរោ
 ជំណាសនំ វិមលានំ សន្និចិត្តាន តាជិជំ ។
 វស្សំ វុជ្ជស្ស កកវតោ អភិសង្ករោ បរិវរោ
 តោជិសតសហស្សនិ បរិវរសិ តតាកតោ ។

១. តោជិសហស្សនិសម្ពុទ្ធ វិជិតិ វិស្សនិ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ស្រាច់ស្រង់បរិហារន ដោយសេចក្តីព្យាយាម
 នោះ យ៉ាងនេះឯង បានញ្ញាតិសត្វ មួយសែនរោង ឲ្យគ្រាស់
 ដឹង លើកទី ១ ។ ព្រះសាស្តា មានព្យាយាមច្រើន ទ្រង់ឲ្យ
 ទេវទត្តកតិវិយ ក្នុងកាលណា កាលនោះ សត្វមួយសែនរោង
 (បានសម្រេចគុណវិសេស) ក្នុងធម្មទេសនា លើកទី ២ ។ ពួក
 ទេវតាទាំងមនុស្ស មានសេចក្តីព្រះព្រៀងគ្នា មានចិត្តស្រួលចូល
 សួរច្រសោ ក្នុងនិរោធដឹង សេចក្តីសង្ស័យផង សេចក្តីប្រាថ្នា
 ក្នុងចិត្តផង ក្នុងកាលណា កាលនោះ ពួកសត្វ ៨០ រោងរោង
 បានសម្រេចមគ្គផល លើកទី ៣ ក្នុងធម្មទេសនាជាគ្រឿងចក្ខុ
 ឲ្យនិរោធិ ។ ព្រះសុមេសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកឲ្យគុណដ៏ធំ មាន
 សាវកសន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាពួកព្រះវិណាស្រត
 ប្រាសចាកមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ ទាំងមានចិត្តនឹងដឹង ។
 កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញស្វារហើយ កាលកិត្តុសង្ឃ
 ប្រកាសបរិវារណាហើយ ព្រះតថាគត ទ្រង់បរិវារណា ដោយ
 កិត្តុច្ចន្តមួយសែនរោង (នេះជាសន្និបាត លើកទី ១) ។

តត្ថា បរិ សន្និទ្ធាតេ វិមលេ កក្កាធិបតី ។
 ឧត្តរិកោដិសហស្សនំ ឧត្តរិយោ អាសិ សមាគមោ ។
 យទា សក្កោ ទេវរាជា តុទ្ធនស្សនមុច្ចាគមិ
 អសីតិកោដិសហស្សនំ ឧត្តរិយោ អាសិ សមាគមោ ។
 អហំ តេន សមយេន ធាតុរាជា មហិទ្ធិកោ
 អតុលោ ធាម ធានេន ឧប្បន្នកុសលសត្វយោ ។
 តនាហំ ធាតុកវធា ធិត្តមិត្តា សញ្ញាតិក
 ធាតាទំ ធិត្តតុរិយេហិ សសង្ខំ ធិនមុបដ្ឋហិ ។
 កោដិសតសហ្សនិ អន្ធានេន កប្បយី
 បច្ចេកឧស្សយុកំ ធិត្តា សរណំ តមុច្ចាគមិ ។
 សោមិ មំ ឡោត្តា ឡាតាសិ សុមនោ លោកនាយកោ
 អបរិមេយេ វេតោ កប្បេ អយំ ឡោត្តា ភវិស្សតិ ។
 អហុ កបិល្លយោ រដ្ឋា ធិត្តមិត្តា តថាគតោ
 បុណ្ណំ បទហិត្វាន កត្វា ឧត្តរតាវកំ ។

ក្នុងការប្រជុំដ៏វែងឆ្ងាយនោះបក មានសន្និបាតលើកទី២ នៃព្រះ
 វិណាស្រព៨០ ពាន់កោដិ លើកត្ថានបតិកមិនមានមន្ទិល ។
 កាលសក្កៈទេវរាជចូលមកគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាសន្និបាតលើកទី
 ៣ របស់ព្រះវិណាស្រព៨០ ពាន់កោដិ ។ ក្នុងសម័យនោះ
 តថាគត កើតជាស្តេចនាគ មានប្អូនច្រើន មានឈ្មោះថា
 អតុលៈ ជាអ្នកសន្សំកុសល ។ កាលនោះ តថាគតចេញ
 អំពីកក្កាធាតុ ជាមួយនឹងត្បូងត្បាតិ បានទៅបម្រើព្រះជិនស្រី
 ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដោយតម្រូវជាទិព្វរបស់នាគ ។ តថាគត
 បានញ៉ាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ មួយសែនកោដិ ឲ្យធាន់ស្តាប់ស្តល់
 ដោយបាយទឹក ហើយថ្វាយសំពត់មួយគូ មួយអង្គ ហើយ
 យកព្រះភិក្ខុសង្ឃនោះជាទីតាំង ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមនៈ
 ជាលោកនាយកអង្គនោះ ទ្រង់ព្យាករតថាគតថា ក្នុងកប្ប
 មានប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ នាគរាជានេះនឹងបាន
 គ្រាប់ជាព្រះពុទ្ធ ។ សក្កៈនេះ នឹងចេញអំពីគ្រងកបិលតស្ក
 ជាទីកេរ្តិ៍យ ទៅតម្កល់សេចក្តីព្យាយាម ធ្វើទុក្ខតិរិយា ។

អដបាលុត្តម្ភមូលស្មី ជិសីទិក្ខា តថាគតោ
 តត្ថ ឆាយាសំ បក្កយ្ហំ នេរញ្ញរម្មៈបហិតិ ។
 នេរញ្ញរាយ តិរម្លិ ឆាយាសំ អទិ សោ ជំនោ
 បដិយត្តវមក្កេន តោទិមូលម្លិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្តិណំ កត្វា តោទិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តរត្តមូលម្លិ តុជ្ឈីស្សតិ មហាយសោ
 សមស្ស ជនិកា មាតា មាយា ឆាម ភវីស្សតិ
 មិតា សុទ្ធោននោ ឆាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ
 អនាសវំ វីតរាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 កោលីតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវេក
 អាធនោ ឆាមុបដ្ឋានោ ឧបច្ឆិស្សតិមិ ជិនំ ។

សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់អដបាលុត្តម្ភ ទទួលបាយស
 ក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងនេរញ្ញរ ។ ព្រះជិន-
 ស្រីអង្គុយនោះ ទ្រង់សោយបាយស ទៀបនូវស្ទឹងនេរញ្ញរ
 ហើយស្តេចចូលមក ទៀបគល់តោទិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដែលគេ
 ចាត់ចែងដ៏ប្រសើរ ។ លំដាប់តពីនោះមក ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមាន
 យសៈច្រើនអង្គនោះ ទ្រង់ធ្វើប្រទក្សណ៍តោទិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ
 ហើយនឹងគ្រាស់ដឹង ទៀបគល់អស្សត្តព្រឹក្ស ។ ព្រះមាតា
 បង្កើត របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា
 ព្រះនាមសុទ្ធោននៈ ឯនាគរាជនេះ នឹងបានគ្រាស់ជាព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមៈភាគម ។ ព្រះវេរៈវេណ្ណៈកាលិកៈ ១
 ទុបតិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមានកាសវៈ មិនមានរាគៈ មានចិត្ត
 ស្ងប់ស្ងៀម មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវ័ក ព្រះវេរៈ
 វេណ្ណៈកានន្ទ នឹងជាទុបដ្ឋាក បម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។

ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
អនាសវា វីតកតា សន្តិច្ឆតា សមាហិតា ។
ពោធិ តស្ស កកវតោ អស្សត្ថាតិ បុព្វតិ
ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋតា ។
នន្ទមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋតា
អាយុ វស្សសតិ តស្ស គោតមស្ស យសស្សិវោ ។
ឥទ្ធិ សុត្វា វចនំ អសមស្ស មហោសិវោ
រោមោទិតា ធរមរុ តុទ្ធវិជ្ជន្តរោ អយំ ។
ឧត្តរជ្ជិសន្ធា វត្តនិ អន្លោជេន្តិ ហសន្តិ ច
តតញ្ចាសី នមស្សន្តិ នសសហស្សី សនេវតា ។
យនិមស្ស លោកនាថស្ស វិរដ្ឋិស្សាម សាសនំ
អនាគតម្ហិ អន្តរេ ហោស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធ ឥមំ ។
យថា មនុស្សា ននី តវត្ថា បដិច្ចតំ វិរជ្ជិយ
ហេដ្ឋាតិទំ កហេត្វាន ឧត្តរន្តិ មហាននី ។

ព្រះបរិវេណ្ឌៈខេមា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអ្នកបិទបាន
អាសវៈ មិនមានកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់ហ៊ុំ
នឹងជាអត្តសាវិតា ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង ខែព្រះមាន
ព្រះភាគនោះ ហៅថាអស្សត្ថាតិ ឧបាសកឈ្មោះចិត្ត ១
ហត្ថាឡវតៈ ១ នឹងជាអត្តឧបដ្ឋាក ។ ឧបាសកាឈ្មោះ
នន្ទមាតា ១ ឧត្តរា ១ នឹងជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ព្រះគោតម
ជ្រើសរើសអង្គនោះ នឹងមានព្រះជន្ម ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួក
មនុស្សនឹងទៅតា បានស្តាប់ពុទ្ធជីតានេះ របស់ព្រះមហោសី
មិនមានបុគ្គលស្មើ ហើយភីរករយថា នាគរាជនេះ នឹងជា
ពូជពន្លកនៃព្រះពុទ្ធ ។ ពួកមនុស្ស ព្រមទាំងវេតាមួយមុខ
លោកនាគ ស្រែកហៅទ្បើងផង ទះដៃផង សើចផង ធ្វើ
អញ្ចលើមស្តារផងថា យើងទាំងឡាយ បើនឹងឃ្លានមគ្គផល
ក្នុងសាសនា ខែព្រះលោកនាគអង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេច
ចំពោះព្រះក្រុងខែព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិន
ខាន ។ ពួកមនុស្សកាលឮសូរដ៏ បើឃ្លានកំរងចំពោះមុខ
គង់កាន់យកកំរងខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំ យ៉ាងណា ។

ឯវមេវ មយំ សត្វ	យនិ មុត្តាមិមំ និធិ
អនាគតម្ហិ អត្តារន	ហោស្សាម សម្មាសា ឥមំ ។
តស្សាបិ វចនំ សុត្វា	ភិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយំ
ទុត្តរំ វត្តមជ្ជដ្ឋានី	នសហាវមិប្បិយា ។
មេខលំ ឆាម នករំ	សុទត្តោ ឆាម ទត្តិយោ
សិរិមា ឆាម និធិតា	សុមនស្ស មហោសិរិយោ ។
នវំ វស្សសហស្សនិ	អតារិ អជ្ឈាវសិ សោ
ចរុត្តោ សុចរុត្តោ វដិសោ	តយោ ចាសាទមុត្តមោ ។
តេសជ្ជិសតសហស្សនិ	ឆារិយោ សមល្លត្តា
វដិសតី ឆាម ឆារី	អនូបមោ ឆាម អត្រដោ ។
និមិត្តេ ចតុរោ និស្វា	ហត្ថិយានេន និក្ខេមិ
អនូននសតាសានិ	បដានំ បទហំ ជិវោ ។

យេនិពាំងអស់គ្នា បើយ្យាងព្រះជិនស្រីអង្គនេះ គង់ទីនិព្វាន
សម្រេចក្នុងវិចិត្រព្រះកត្ត ខែព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាល
ជាអនាគតមិនខាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ តថាគតបានស្តាប់
ព្រះកម្រាស់ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា
ក្រៃលែង បានអនុវត្តកត្តាទៅទៅទៀត ដោយការបំពេញ
បារមី១០ ។ ព្រះសុមនសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានទី
គ្រងឈ្មោះមេខលៈ មានមហាក្សត្រព្រះនាមសុទត្តៈ ជាព្រះ
បិតា មានព្រះមាតាព្រះនាម សិរិមា ។ ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងព្រះ
រាជដំណាក់ អស់ ៩ ពាន់ឆ្នាំ មានប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ៣ គឺ
ចន្ទប្រាសាទ ១ សុចន្ទប្រាសាទ ១ វដិសប្រាសាទ ១ ។ ពួក
នារី ៦៣ វសននាក់ មានរូបប្រដាប់សមរម្យ នារី (ជាអគ្គ-
មហេសី) ព្រះនាមវដិសតី ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមអនូបមៈ ។
ព្រះជិនស្រីឃើញនិមិត្ត៤ ហើយទ្រង់ចេញបព្វដ្ឋា ដោយ
យានដំរី ទ្រង់តាំងសេចក្តីព្យាយាម អស់ ១០ ខែ៩ រាត្រី ។

ព្រហ្មណ យាទិគោ សន្តោ សុមាណោ លោកនាយកោ
 វត្តចន្ទោ មហាវិរោ មេខលេ បុរវត្តមេ ។
 សរណោ ភាវិតតោ ច អហេស្សំ អត្តសាវិតោ
 ឧទេនោ ជាមុបដ្ឋាកោ សុមនស្ស មហេសិទោ ។
 សោណោ ច ឧបសោណោ ច អហេស្សំ អត្តសាវិតោ
 សោមិ ឲ្យឆោ អសមសមោ ឆាកម្មលេ អតុជ្ឈមេ ។
 វុណោ លេវ សរណោ ច អហេស្សំ អត្តបដ្ឋាកោ
 ចាលា ច ឧបចាលា ច អហេស្សំ អត្តបដ្ឋាកោ ។
 ឧត្តត្ថនេន សោ ឲ្យឆោ ឧត្តិហត្តមុក្កតោ
 កត្វាឧត្តិកសង្កាសោ ឧសសហស្សំ វិរោចតិ ។
 ឧត្តិ វស្សសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
 តាវតា តិជ្ជមាណោ សោ តាវេសិ ជនតិ តាហំ ។

ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសុមនៈ មានព្រះជ័យស្វរម្លាប់
 ជ្រងំមានចក្រប្រព្រឹត្តតោ មានព្យាយាមធំ ស្រូវព្រហ្មណពន្ធនា
 ក្នុងមេខលបុរីដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ព្រះថេរវេណ្ណៈសរណៈ ១
 ភាវិតតៈ ១ ជាអត្តសាវិត ព្រះថេរវេណ្ណៈទេវនេ ជាឧបដ្ឋាក
 របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមនៈ ជ្រងំស្វែងរកឲ្យគុណដ៏ធំ ។
 ព្រះថេរវេណ្ណៈសោណោ ១ ឧបសោណោ ១ ជាអត្តសាវិតា ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ស្មើដោយព្រះពុទ្ធ ដែលឥតមានបុគ្គលស្មើ ជ្រងំ
 បានត្រាស់ដឹង រៀបគល់នាគព្រឹក្ស ។ ឧបាសកវេណ្ណៈវុណៈ
 ១ សណៈ ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាក ឧបាសកវេណ្ណៈចាលា ១
 ឧបចាលា ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ។ ឯព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ
 ជ្រងំមានកំពស់ ៨០ ហត្ថ មានលំអនៃព្រះរូប ប្រហែលដូច
 គ្រឿងបូជាមាស ជ្រងំរុនរឿងក្នុងមួយហ្នឹងលោកធាតុ ។ ព្រះ
 ជន្មាយុ (របស់ព្រះអង្គ) ៨ ហ្នឹងឆ្នាំជាក់ណាស់ ព្រះអង្គជ្រងំបិត
 នៅដកបោះនោះ ជ្រងំញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើន ឲ្យគ្រង (វេស្សនីយ៍) ។

តារាលីយេ តារយិត្វា តោធនេយ្យេ អតោធយេ
 បរិធិត្វាយិ សម្ពុត្វា ឧទ្យុកជាវ អត្ថមិ ។
 តេ ច វិណាសកំ ភិក្ខុ សោ ច តុត្វា អសាទិសោ
 អតុលំ បកំ ឧស្សយិត្វា ជិត្វតា តេ មហាយសា ។
 តញ្ច ប្រាណាមតុលីយេ តាធិ ច អតុលីយាធិ រតនាធិ
 សត្វំ សមន្តរាហិតំ ឧទ្យុត្វា សត្វសង្ខារតិ ។
 សុមនោ យសធកេ តុត្វា អង្គារមម្ពិ ជិត្វតា
 តត្ថេវ តស្ស ជិន្ននោ ចតុយោជនមុត្តតោ ។

ព្រះសម្ពុត្វ ទ្រង់ចម្រើនក្នុងសត្វដែលត្រូវចម្រើន ទ្រង់បានដាស់
 ភ្លឺនក្នុងសត្វដែលគួរដាស់ភ្លឺន ហើយទ្រង់បរិវិញ្ញាណ ដូច
 ព្រះចន្ទ្រអស្ចន្តិត ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ជាព្រះវិណាស្រតា
 ភ្នំ ព្រះសម្ពុត្វអង្គនោះភ្នំ ទ្រង់មិនមានបុគ្គលណាស្មើ ទ្រង់
 បញ្ចេញរស្មីឥតថ្លឹងថ្លែងបាន ព្រះវិណាស្រតា មានយស
 ច្រើនទាំងនោះ វិញ្ញាណហើយ ។ ព្រះញាណនោះ ជាគុណ
 ឥតមានអ្វីថ្លឹងបានផង រតនៈទាំងនោះ ឥតមានអ្វីថ្លឹងបានផង
 របស់ទាំងអស់នេះវិនាសសូន្យទៅ សង្ខារទាំងក្នុង ជា
 របស់ទទេតិក ។ ព្រះសុមនសម្ពុត្វ ទ្រង់យស ទ្រង់
 បរិវិញ្ញាណក្នុងអង្គារម ព្រះស្រួបរបស់ព្រះដ៏ស្រស់អង្គនោះ
 មានកំរស់ ៤ យោជន៍ ប្រតិស្ឋាននៅក្នុងអាការៈនោះ ។

សង្គ្រោះបំផុត ឧទ្ធចក្ខុវិស័យ ពុទ្ធវិសោ

បញ្ចមោ វេទិតពុទ្ធវិសោ

(៦) សុមនស្ស អបរេន វេរតោ នាម នាយកោ
 អនុបមោ អសនិសោ អតុលោ ឧត្តមោ ជីវោ ។
 សោមិ ធម្មំ បតាសេសំ ព្រហ្មជា អភិយា ចិតោ
 ទទ្ធាតុវត្ថាធិ អប្បវត្តំ កវាករេ ។
 តស្មាភិសមយា តីណិ អហសំ ធម្មទេសនេ
 គណនាយ ឧវត្តត្វោ បវមាភិសមយោ អហុ ។
 យនា អវិទូមំ ភជំ វិទេសិ វេរតោ មុនិ
 តនា កោដិសហស្សាធិ ឧតិយាភិសមយោ អហុ ។
 សត្តាហំ បដិសល្លាថា វុដ្ឋហិត្វៈ នកសកោ
 កោដិសនំ នវម្បនំ វិទេសិ ឧត្តមេ ផលេ ។

សង្គ្រោះបំផុត ឧទ្ធចក្ខុវិស័យ ពុទ្ធវិសោ

វេទិតពុទ្ធវិសោ ទី ៥

(៦) កាលវាងៈក្រោយ អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមនៈមក
 មានព្រះលោកនាយក ព្រះនាមវេរតៈ មិនមានបុគ្គលប្រៀប
 មិនមានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលថ្លឹងបាន ព្រះអង្គទុក្ខម ទ្រង់
 ឈ្នះពួកហាវ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គៈនោះ លុះមហាព្រហ្មភាពធនា
 ហើយ ទ្រង់ប្រកាសធម៌ ដ៏កំណត់ដោយខ្លួនឯងឆាប់ ជាធម៌
 មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកត្តាចក្ខុវិស័យ ។ ក្នុងការសម្តែងធម៌នៃព្រះ
 វេរតសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ មានការត្រាស់ដឹងមគ្គផល ៣ លើក គឺការ
 ត្រាស់ដឹងលើកទី ១ មិនគប្បីពោលដោយការរាប់ចំនួនបាន ។
 ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមវេរតៈ ទ្រង់ទូន្មានព្រះបាទអានិម្ហៈ ក្នុង
 កាលណា កាលនោះ ពួកសត្វមួយនាងកោដិ បានត្រាស់
 ដឹងមគ្គផល លើកទី ២ ។ ព្រះនកសកៈ ទ្រង់ត្រាកបាកទី
 ពួនសម្លំ អស់៧ថ្ងៃ ហើយទូន្មានពួកមនុស្សនិងទៅតាមួយ
 រយកោដិ (ឱ្យតាំងនៅ) ក្នុងផលដ៏ទុក្ខម លើកទី ៣ ។

បញ្ចមោ វេតនុវិសោ

សន្និបាតា តយោ អាសិ វេតស្ស មហេសិលោ
 ខីណាសវំ វិមលាជំ សុវិមុត្តា ឧ តាជិជំ ។
 អតិក្កន្ធកណ្ឌឧបមា បមមា យេ សមាគតា
 តោជិសតសហស្សជំ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ ។
 យោ សោ បញ្ចាយ អសមោ តស្ស ចក្កាបុត្តតោ
 សោ តទា ព្យាជិតោ អាសិ បត្តោ ជីវិតសំសយំ ។
 តស្ស តិណ្ឌឧប្បាយ យេ តទា ឧបកតា មុជិ
 តោជិសតសហស្សជំ^(១) ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ ។
 អហំ តេ ឧ សមយេ ឧ អតិទេវេ នាម ព្រាហ្មណោ
 ឧបកត្វា វេតំ ពុទ្ធំ សរណំ តស្ស តញ្ចហំ ។
 តស្ស សីលំ សមាជិត្វា បញ្ចកុណមធុតុំ
 ថោមយិត្វា យថាជានិមំ ឧត្តរិយំ អទាសហំ ។

១. តោជិសតសហស្ស អហត្ថោ ។ ឧ. តោជិសតសហស្ស អហត្ថោ ។

ពវេនុវិសោ ទី ៨

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាធិបតេ ទ្រង់ស្វែងរកគុណធំ មានពវេនុ-
 សន្និបាត ព្យាបាល ក្នុងត្រូវព្រះវិណាស្រព ប្រាសចាក
 មន្ទិល មានព្រះជ័យប្រស្រឡះដោយប្រពៃ មានចិត្តនឹងជឿ
 គឺ សន្និបាតលើកទី ១ កន្លងផុតផ្លូវនៃការរាប់ (រាប់ពុំបាន)
 សន្និបាតលើកទី ២ មានព្រះអរហន្តមួយសែនកោដិ ។ ព្រះ
 អគ្គសាវ័កអង្គណា រកបុគ្គលស្មើគ្នាដោយប្រាជ្ញា ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តតាមធម្មចក្រ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ កាលនោះ ព្រះ
 អគ្គសាវ័កនោះ មានព្យាជិ ដល់នូវការសង្ស័យក្នុងជីវិត ។
 កាលនោះ ពួកព្រះអរហន្តចូលទៅតាមព្រះមុនី ដើម្បីសាក-
 សួរគោរព របស់ព្រះអគ្គសាវ័កនោះ មានចំនួនមួយសែន
 កោដិ នេះជាសន្និបាតលើកទី ៣ ។ សម័យនោះ គេថាគត
 កើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះអតិទេវៈ បានចូលទៅតាមព្រះ
 វេតសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយបានយកព្រះអង្គជាទីនឹក ។ គេថាគត
 បានសរសើរសីល សមាជិ និងបញ្ញា គុណដ៏ប្រសើររបស់
 ព្រះអង្គ ហើយបានថ្វាយសំពត់ទុក្ខពស្ថ័នៈ តាមកម្លាំង ។

សោមិ មំ តុន្ទោ ត្បា កាសិ វេតោ លោកោយោកោ
អបរិមេយ្យ វេតោ កាប្ប អយំ តុន្ទោ កវិស្សតិ ។
អហុ កាបិល្យោយា រម្មា ជិត្តមិត្តា តថាគតោ
បទាជំ បទាជិត្តាជ កត្វា ទុក្ខារកាវតំ ។
អជចាលុក្ខត្ថូលស្មី ជិសំជិត្តា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ បត្តយេ លោក្ខារមុបេហិតិ ។
លោក្ខារយ វិរម្មិ ចាយាសំ អជិ សោ ជិដោ
បដិយត្តវមក្ខេន ពោជិមូលម្មំ ឯហិតិ ។
តតោ បទក្ខិណំ កត្វា ពោជិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
អស្មន្តរុក្ខមូលម្មំ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
សមស្ស ជជិតា មាតា មាយា ជាម កវិស្សតិ
បិតា សុត្តោនោ ជាម អយំ ហេស្សតិ តោតោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមវេតៈ ជាលោកនាយកអង្គនោះ ទ្រង់ព្យា-
ភាវថាគតថា ក្នុងកប្បមានប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ
ទៅ ត្រាហ្មណ៍នេះនឹងបានគ្រាន់ជាព្រះតុទ្ធ ។ សត្វនេះនឹង
ចេញអំពីគ្រងកបិលពស្តុជាទីរករយ ហើយតាំងសេចក្តីព្យា-
យាម ធ្វើទុក្ខកិរិយា ។ សត្វនេះនឹងអង្គុយ ទៀបគល់អដ-
បាលព្រឹក្ស ទទួលបាយាសក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់
ស្នឹងទេពញា ។ ព្រះជីវិតស្រីអង្គនោះ ទ្រង់សោយបាយាស
ទៀបរត្នស្នឹងទេពញា ហើយចូលទៅទៀបគល់រោងព្រឹក្ស
តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេបានចាត់ចែង ។ លំដាប់អំពីនោះ
មក ព្រះទ្រង់យសង្គំ ទ្រង់ធ្វើប្រទក្សិណរោងមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ
ហើយនឹងគ្រាន់ដឹង ទៀបគល់អស្សត្រព្រឹក្ស ។ ព្រះមាតាបង្កើត
នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាមសុត្តោ-
នេះ ត្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាព្រះតុទ្ធព្រះនាមគាតម ។

បញ្ចកោ បរិពត្តិវិសោ

អនាសវា វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
តោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវតា
អាណោ ជាមុបដ្ឋាតោ	ឧបដ្ឋិស្សន្តិមំ ជីនំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវតា
អនាសវា វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
ពោធិ តស្ស ភកវតោ	អស្សន្តោតិ បុព្វតិ
ចិត្តោ ច ហត្ថាធូវតោ	អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋតា ។
នន្ទមាតា ច ឧត្តរា	អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋតា
អាយុ វស្សសតិ តស្ស	តោតមស្ស យសស្សិវោ ។
ឥន្ទំ សុត្វាណ វចនំ	អសមស្ស មហេសិវោ
អាមោទិតា ឆាម្យ	តុន្តវីជន្តរោ អយំ ។

បរិពត្តិវិសោ ទី ២

ព្រះថេរៈ ឈ្មោះកាលិកៈ ១ ទុបតិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមាន
 ភាសាៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់
 មាំ នឹងជាអគ្គសាវ័ក ព្រះថេរៈឈ្មោះកាទន្ធ នឹងជាទុបដ្ឋាក
 បម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរី ឈ្មោះខេមា ១ ទុប្បល-
 វណ្ណា ១ ជាអ្នកមិនមានភាសាៈ ប្រាចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់
 រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវ័ក ។ ឈើសម្រាប់
 គ្រាស់ជីង នៃព្រះមានព្រះភាគាចារៈ ហៅថាអស្សន្តច្រឹក្ស
 ទុបាសកឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាធូវ័កៈ ១ នឹងជាអគ្គទុបដ្ឋាក ។
 ទុបាសិកាឈ្មោះនន្ទមាតា ១ ទុត្តរា ១ នឹងជាអគ្គទុបដ្ឋាយិកា
 ព្រះតាគម ជ្រើយសអង្គនោះ មានព្រះជន្ម ១០០ ឆ្នាំ ។
 ពួកមនុស្សនឹងខេត្តា បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធជីវិតនេះ របស់ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលស្មើ ជ្រើសស្វែងរកទូរុក្ខណជីវិតហើយ
 គ្រកអថ ក្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាពូជពូកនៃព្រះពុទ្ធ ។

ឧត្តរជ្ជិសន្តា វត្តន្តិ អន្តោជន្តិ ហសន្តិ ច
 កតត្បាលី ធម្មស្សន្តិ ធនសសហស្សី សនេវតោ ។
 យេនិមស្ស លោកនាថស្ស វិវជ្ឈិស្សម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តារេន ហេស្សម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននីតត្តា បដិវត្តនំ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាវត្តនំ កហត្វាន ឧត្តរជ្ជិ មហាននី ។
 ឯវេមវេ មយំ សព្វេ យេនិ មុត្តាមិមំ និទំ
 អនាគតម្ហិ អន្តារេន ហេស្សម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សាបិ វចនំ សុត្វា កិយេកា ចិត្តំ បសានយិ
 ឧត្តរំ វត្តមនិដ្ឋានី ធនសាវាមិប្បយា ។
 តនាបិ តំ ពុទ្ធនម្ហិ សវិត្វា អនុប្រហយិ
 អាហរិស្សមិ តំ ធម្មំ យំ មហ្ហំ អភិបត្តិតំ ។

ពួកមនុស្សច្រើនទាំងឡាយ ម្តងលើសលោកនាថ ស្រែកហៅ
 ឡើងផង ទះដៃផង សើចផង ធ្វើអញ្ញាលីមហាផង ថា
 ពួកយើងបើឃ្លានមគ្គផល ក្នុងសាសនាបស់ព្រះលោកនាថ
 អង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេចចំពោះព្រះកត្ត ទៃព្រះសាស្តា
 អង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន ។ ពួកមនុស្សកាលឆ្ងល់
 ស្ទើរ បើឃ្លានកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់យកកំពង់ខាងក្រោម
 ហើយឆ្លងស្ទើរធំ យ៉ាងណា ។ យើងទាំងអស់គ្នា បើឃ្លាន
 ព្រះដទៃស្រីអង្គនេះ គង់នឹងបានជួបក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ទៃ
 ព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ តថាគតបានស្តាប់ព្រះតម្រាស់ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ
 ហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឱ្យត្រូវត្រួតព្រឹក បានអធិដ្ឋានឱ្យវត្តនៈ៧
 ទៀត ដោយការបំពេញបារមី ១០ ។ កាលនោះ តថាគតនឹក
 ឃើញ ហើយបានគប់ពុទ្ធភារកធម៌នោះ ទាំងបានបំពេញ
 ឱ្យពុទ្ធភារកធម៌នោះ តាមគួរដល់សេចក្តីប្រាថ្នាទៃតថាគត ។

ឧត្តរំ សុទ្ធាត្ថំ ឆាម	វិបុលោ ឆាម ឧត្តិយោ
វិបុលា ឆាម ជនិកា	វេទស្ស មហាសិរោ ។
ឧទ្ធស្សសហស្សនិ	អតារិ អន្ល្កវសិ សោ
សុទ្ធស្សនោ ច រតនក្ខំ	អាវេន្នោ ច វិក្ខុសិសោ
បុត្តាកម្មាភិជិត្តតា	តយោ ឆាសាធម្មត្ថមា ។
តេត្តិសសតសហស្សនិ	ឆារិយោ សមល្មត្ថតា
សុទ្ធស្សនោ ឆាម ឆារិ	វុលោ ឆាម អត្រដោ ។
ជិមិត្តេ ចតុរោ ជិស្វា	វេយ្យោនេន ជិត្តមិ
អន្ធនសត្តមាសាជិ	បដានិ បទហិ ជិរោ ។
ព្រហ្មនា យាចិត្តា សន្តោ	វេរោ លោកាយោកោ
វត្តចក្កោ មហាវិរោ	វុលោកមេ វសិ ជិរោ ។

ព្រះវេទសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានទីក្រុង ឈ្មោះ
 សុធឆ្វកៈ មានព្រះមហាក្សត្រព្រះនាមវិបុលៈ ជាព្រះបិតា មាន
 ព្រះមាតា ព្រះនាមវិបុលា ។ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់នៅ
 គ្រប់គ្រងព្រះរាជដំណាក់អស់ ៦ រាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ
 ដែលកើតដោយបុព្វកម្ម មាន ៣ គឺ សុទ្ធស្សនប្រាសាទ ១
 រតនក្ខិប្រាសាទ ១ អាវេន្នប្រាសាទ ១ ដែលគេស្អិតស្អាង
 ហើយ ។ ពួកនារី ៣៣ ដែលនាក់ មានប្រតិភព័ន្ធសមរម្យ
 ឯនារីជាអគ្គមហេសី ព្រះនាមសុទ្ធស្សនា មានព្រះរាជបុត្រ
 ព្រះនាមវុលោ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ឃើញចំណិត ៤ យ៉ាង
 ហើយទ្រង់ចេញបង្ហា ដោយវេយ្យោន ហើយតាំងសេចក្តី
 ព្យាយាម អស់ ៧ ខែឥតខ្ចោះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាម
 វេរិសៈ ជាលោកនាយក មានព្រះជ័យស្វប្បម្ភាច ទ្រង់ញ៉ាំង
 ចក្រឲ្យប្រព្រឹត្ត៧ ទ្រង់មានព្យាយាមច្រើន ទ្រង់ឈ្នះមា
 ត្រូវមហាព្រហ្មភាពធនាហើយ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវុលោកមេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

វុរុណោ ប្រាជ្ញនេវោ ច	អរោស្សី អក្ខសារីកា
សម្ពុតោ ធាតុបដ្ឋានោ	វេរតស្ស មរោសិដោ ។
កត្តា ចេវ សុកត្តា ច	អរោស្សី អក្ខសារីកា
សោមិ ពុទ្ធា អសមសមោ	ធាតុមូលេ អនុជ្ឈម ។
វុរុណោ ច សរោ ច	អរោស្សី អក្ខបដ្ឋកា
ចាលា ច ឧបចាលា ច	អរោស្សី អក្ខបដ្ឋកា ។
ឧទ្ទត្ថៈ ១១ សោ ពុទ្ធា	អសីតិហត្ថម្ភក្កតោ
ឧកាសេសិ និសា សត្វា	ឥន្ទុកេតតុវ ឧត្តតោ ។
តស្ស សរីរេ និព្វត្តា	បកាមាលា អនុត្តរា
និវា វា យនិ វា វត្ថុ	សមត្តា ជរតិ យោជនំ ។
សជ្ឈិវស្សសហស្សនិ	អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
តាវតា តិដ្ឋមាទោ សោ	តាវសិ ជនតំ តាហំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុវារ្យ

ព្រះថេរៈឈ្មោះវុរុណៈ ១ ព្រហ្មវេរៈ ១ ជាអក្ខសារីក ព្រះ
 ថេរៈឈ្មោះសម្ពុតៈ ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះវេរតសម្ពុត ទ្រង់
 ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។ ព្រះថេរី ឈ្មោះកត្តា ១ សុកត្តា ១
 ជាអក្ខសារីកា ឯព្រះសម្ពុត្តន្តមានបុគ្គលស្ម័គ្រនោះ ទ្រង់
 បានត្រាស់ដឹង ទៀបដើមខ្លាំង ។ វុរុណោឈ្មោះវុរុណៈ ១
 សរោ ១ ជាអក្ខឧបដ្ឋាក វុរុណសិការឈ្មោះចាលា ១ ឧប-
 ចាលា ១ ជាអក្ខឧបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មាន
 កំពស់ព្រះអង្គ ៨០ ហត្ថ ទ្រង់ញ៉ាំងទិសទាំងបួន ឲ្យភ្ញៀវ-
 រឿង ដូចទង្គិយរបស់ព្រះឥន្ទ្រ ដ៏ខ្លាំងខ្ពស់ ។ កម្រងស្ម័គ្រ
 ប្រសើរ កើតក្នុងសរីរៈនៃព្រះអង្គ ផ្សាយចេញមួយយោជន៍
 ជុំវិញ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។ ព្រះសម្ពុត្តន្តនោះ មានព្រះ
 ជន្មាយុ ៦ ហ្មឺនឆ្នាំ ជាកំណត់ ទ្រង់បិតនៅអស់កាលដកប
 នោះ ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំនេះច្រើនឲ្យខ្លាំង (ពាក្យស្តីសង្សារ) ។

នស្សយិត្តា តុទ្ធិតលំ អមតំ លោកោ បកាសយំ

និព្វានំ អនុបាទានោ យថាគុបាទាននសង្ខយា ។

សោ ច កាយោ រតននិរោ វោ ធន ធម្មោ អសានិសោ

សទ្ធិំ សមន្តរហិតំ ននុ វិត្តា សព្វសង្ខារាតិ ។

វេវេតោ យសធមោ តុដ្ឋោ និព្វតោ សោ មហាបុត្តោ

នាតុវិត្តាវតំ អាសិ តេសុ តេសុ បទសតោតិ ។

វេវេតុទ្ធវិសោ បញ្ចមោ ។

ឆដ្ឋោ លោភិតពុទ្ធវិសោ

[៧] វេវេតស្ស អបរេន សោភិតោ នាម នាយតោ

សមាហិតោ សន្តិចិត្តោ អសមោ អប្បដិប្បកុលោ

លោភិតពុទ្ធវិសោ ទី ៦

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់សម្ពុត្តកម្លាំងនៃព្រះពុទ្ធ ហើយច្រង់ប្រកាស

អមតធម៌ ក្នុងលោក ព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ច្រង់

បរិនិព្វាន ព្រោះអស់ទុក្ខាន ដូចភ្លើងដែលអស់កំញុម ។

ព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គនោះ មានពណ៌ដូចកែវ ព្រះធម៌របស់

ព្រះអង្គ មិនមានអ្វីស្មើដូចទេ របស់ទាំងអស់វិចារសស្សន្យទៅ

សង្ខារទាំងពួងទទេពិត ។ ព្រះវេវេតសម្មាសម្ពុទ្ធ ច្រង់យស

អង្គនោះ ច្រង់មានបុណ្យប្រើន ច្រង់បរិនិព្វានហើយ ព្រះ

នាគរបស់ព្រះអង្គ បានសាយភាយទៅ ក្នុងព្រះទសនោះ

ដោយចំណែកៗ ។

ចប់ ឆដ្ឋពុទ្ធវិសោ ទី ៥ ។

លោភិតពុទ្ធវិសោ ទី ៦

[៧] កាលខាងក្រោយអំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវេវេតៈមក មានព្រះ

លោកនាយកព្រះនាមសោភិតៈ មានព្រះហឫទ័យកំភល់ខ្លាច មាន

ព្រះហឫទ័យស្ងប់ មិនមានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ចឹម ។

សោ ជិវោ សកកេហម្មំ	ហនសំ វិជិត្តយំ
បត្តាន កេវលំ ពោធិ	ធម្មចក្កំ បវត្តយំ ។
យាវ ទុទ្ធិ អវិចិតោ	កវត្តា នាបិ ហេដ្ឋតោ
វត្តន្តរេ ឯកបរិសា	អហោសិ ធម្មទេសនេ ។
តាយ បរិសាយ សម្ពុទ្ធោ	ធម្មចក្កំ បវត្តយំ
តណាយ ធនវត្តោ	បវត្តាភិសមយោ អហ ។
តតោ បរិបិ ទេសេន្ត	ធម្មទុំ សមាភមេ
ធនុតិកោដិសហស្សនំ	ធនុតិយាភិសមយោ អហ ។
តុបាបិ រាជបុត្តោ	ជយសេនោ នាម ឧត្តិយោ
អារាមំ រោបយិត្តាន	តុទ្ធេ និយ្យធយំ តនា ។
តស្ស យាតំ បតិវត្តោ	ធម្មំ ទេសេសិ ចតុម្ពា
តនា កោដិសហស្សនំ	តតិយាភិសមយោ អហ ។

ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងបំណងក្នុងព្រះវិជ្ជាប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ក្នុងព្រះដំណាក់របស់ព្រះអង្គ ទ្រង់បានសម្រេចសម្ពោ-
 ធិញ្ញាណដោយសព្វគ្រប់ ហើយទ្រង់សម្តែងព្រះធម្មចក្រ ។
 ខាងលើ រាប់អំពីអវិចិត្តកេរ្តិ៍ទៅ ខាងក្រោម រាប់អំពី
 កវត្តព្រហ្មចូរមក ក្នុងចន្លោះនេះ គេញដោយបរិស័ទ័ត្រម្យ៉ាង
 ក្នុងការសម្តែងធម្មទេសនា ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 សម្តែងព្រះធម្មចក្រ ដល់បរិស័ទនោះ ការត្រាស់ដឹងធម៌លើក
 ទី១ គេមិនឆ្ងល់ពាលដោយការរាប់ចំនួនបានឡើយ ។ លំ-
 ដាប់អំពីនោះមកទៀត កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្តែងធម៌ក្នុងទី
 សមាគម នៃមនុស្សចំនួន១២៧ មានក្នុងបរិស័ទ៩៩ អ៊ុំនេះកោដិ
 ត្រាស់ដឹងធម៌ លើកទី២ ។ មួយវិញទៀត កាលនោះ ព្រះ
 រាជបុត្រ ជាក្សត្រ ព្រះនាមជយសេន ជាស្នូនរេថ្វាយព្រះ
 សម្ពុទ្ធ ។ ព្រះចក្ខុមសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសការបូជានៃព្រះបាទ
 ជយសេននោះ ហើយសម្តែងធម្មទេសនា ក្នុងកាលនោះ
 មានបរិស័ទមួយពាន់កោដិ ត្រាស់ដឹងធម៌ លើកទី ៣ ។

សុទ្ធិបាតា គយោ អាសិ សោភិតស្ស មហោសីនោ

វិណាសកំ វិមលាដំ សន្តិស្ថាន តាដំ ។

ទុក្ខតោ ធាម សោ រាជា ធាដំ ទេតិ ធុត្ថមេ

តត្ថិ ធានេ សមាគត្តិ អរហន្តា សតតោដិយោ ។

បុណ្យាបរិ បូកតលោក ធាដំ ទេតិ ធុត្ថមេ

តតា ធុតិកោដិដំ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

ទេវលោកេ វសិត្វាន យនា ឧបេហាតី ដិលោ

តតា អសីតកោដិដំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

អហន្តេន សមយេន សុដាតោ ធាម ព្រាហ្មណោ

តតា សសាវតី តុទ្ធិ អន្ធមាធន តប្បយី ។

ព្រះសាភិតសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានសាវកសន្តិ-

បាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រព ព្រាសបាត

មន្ទិល មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តទំងន់ធ្ងន់ គឺកាលព្រះរាជា

ព្រះនាមទុក្ខតៈអង្គនោះ ទ្រង់ថ្វាយទានចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធប៉ុថ្ន-

ថ្វាជាដ៏ទុរជន ក្នុងវេលាថ្វាយទាននោះ មានអរហន្តមួយរយ

កោដិ និមន្តមកប្រជុំគ្នា (នេះជាសន្និបាតលើកទី ១) ។ មួយ

វិញទៀត មានពួកបរិស័ទថ្វាយទាន ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធប៉ុថ្ន-

ថ្វាជាដ៏ទុរជន ក្នុងកាលនោះ មានពួកបរិស័ទ ៩០ កោដិ

(មកប្រជុំគ្នា) នេះជាសន្និបាតលើកទី ២ ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់

គង់ក្នុងវេលាក ហើយស្តេចចុះ ចាកវេលាក ក្នុងកាល

ណា កាលនោះ មានពួកបរិស័ទ ៨០ កោដិ (មកប្រជុំគ្នា)

នេះជាសន្និបាតលើកទី ៣ ។ សម័យនោះ គឺជាគតកើតជា

ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសុដាតៈ កាលនោះ គឺជាគតនិមន្តព្រះពុទ្ធ

ព្រមទាំងសាវ័ក ឲ្យឆាន់វត្តស្តាប់ស្តាប់ ដោយបាយនិងទឹក ។

សោចិ មំ តុទ្ធោ ត្យា កាសិ	សោភិតោ លោកា-
	នាយកោ
អបរិមេយេ វតោ កុប្បេ	អយំ តុទ្ធោ ភវិស្សតិ ។
អហុ កបិល្លយោ រដ្ឋា	និគ្ខមិត្តា តថាគតោ
បដាជំ បទហិត្វាន	កត្វា ទុក្កកោរតំ ។
អដបាលុក្ខម្ពលស្មី	និស័ទិត្វា តថាគតោ
តត្ថ មាយាសំ បក្កហ	នេវញ្ញរុក្ខបេហិតិ ។
នេវញ្ញរុយ ភិវិទ្ធំ	មាយាសំ អនិ សោ និទេ
បដិយត្តវមក្កេន	តោនិម្ពលម្ពំ វិហិតិ ។
តតោ បទត្តិណំ កត្វា	តោនិមល្លំ អនុត្តរំ
អស្សត្តុក្ខម្ពលម្ពំ	តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ
នមស្ស ជនិកា មាតា	មាយា នាម ភវិស្សតិ
បិតា សុទ្ធោននោ នាម	អយំ ហេស្សតិ កោតមោ

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមសាភិក្ខុៈ ថាវលាភនាយកអង្គនោះ ទ្រង់
 ព្យាភាគថាគតថា ក្នុងកប្បប្រមាណនិមន្តាន អំពីកប្បនេះទៅ
 ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹង
 ចេញអំពីក្រុងកបិលព័ស្តុជាទីរករាយ ហើយតាំងសេចក្តីព្យា-
 យាម ធ្វើទុក្ខកើតិយា ។ សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៅទៀបគល់
 នៃអដបាលុក្ខម្ពលស្មីនោះ ហើយចូលទៅ
 កាន់ស្មឹងនេវញ្ញា ។ ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ បានសោយបា-
 យាស ទៀបឆ្នេរស្មឹងនេវញ្ញា ហើយចូលទៅគង់ទៀបគល់
 នៃតោនិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។
 លំដាប់អំពីនោះមក ព្រះជិនស្រី ទ្រង់យសធម៌អង្គនោះ ទ្រង់
 ធ្វើប្រទក្សិណតោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយនឹងបានគ្រាន់ដឹង
 ទៀបគល់នៃអស្សត្តុក្ខម្ពលស្មី ។ ព្រះមាតាបង្កើត របស់ព្រះពុទ្ធ
 អង្គនោះ នឹងមានព្រះនាមថាមាយា ព្រះបិតាព្រះនាមសុទ្ធោ-
 នេះ ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកាតម ។

ធម្មោ លោកិតពុទ្ធវិសោ

អនាសវា វីតកតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
កោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
អាធនោ ធាមុបដ្ឋាកោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជំជំ ។
ខេនា ឧប្បលវណ្ណោ ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
អនាសវា វីតកតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
កោធិ តស្ស ភកវតោ	អស្សតោតិ វរុដ្ឋតិ
ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ	អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋកា ។
និទ្ទមាតា ច ឧត្តរា	អត្តា ហោស្សន្តិបដ្ឋកា
អាយុ វស្សសតិ តស្ស	តោតមស្ស យសស្សិលោ។
ឥទំ សុត្វាធិ វចំ	អសមស្ស មហោសិលោ
អមោធិតា ធរមរុ	តុទ្ធវីជ្ជត្តោ អយំ ។

លោកិតពុទ្ធវិសោ ទី ២

ព្រះវេរៈឈ្មោះ កាលិកៈ ១ ឧបភិស្ស ១ មិនមានកាសវៈ
 ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់ មានចិត្តកម្ពស់មាំ នឹង
 ជាអត្តសាវិត ព្រះវេរៈឈ្មោះ កាន់ខ្ញុំ នឹងជាឧបដ្ឋាក បម្រើ
 ព្រះដ៏ស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះវេរៈឈ្មោះ ខេនា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១
 មិនមានកាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រង្វាប់ មាន
 ចិត្តកម្ពស់មាំ នឹងជាអត្តសាវិត ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង
 នៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេហៅថា អស្សត្ថព្រឹក្ស ។
 បាសកឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវតៈ ១ នឹងជាអត្តឧបដ្ឋាក ។
 ឧបាសិការឈ្មោះនិទ្ទមាតា ១ ឧត្តរា ១ នឹងជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា
 ព្រះតោតមទ្រង់យសអង្គនោះ មានព្រះដង្កូ ១០០ ផ្កា ។ ពួក
 មនុស្សនឹងទៅតា លុះបានស្តាប់ព្រះតុទ្ធវិសោនេះ របស់ព្រះ
 សោភិតសម្បុទ្ធ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ
 ហើយក៏រតកយថា ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាតូចតាតូចនៃព្រះតុទ្ធ ។

ឧត្តរន្តិ សុត្តា វត្តន្តិ	អញ្ញោដេន្តិ ហសន្តិ ច
កតញ្ញា ធម្មសុត្តិ	នសសហស្សី សនេវតា។
យនិមស្ស លោកនាមស្ស	វិវជ្ឈិស្សម សាសនំ
អនាគតម្ហិ អន្ធានេ	ហេស្សាម សម្មទា វិបិ។
យថា មនុស្សា ននី តវត្ថា	បដិគិក្ខុំ វិវជ្ឈិយ
ហេដ្ឋាគិក្ខុំ កហេត្វាន	ឧត្តរន្តិ បហា ននី ។
ឯវេមវ មយំ សព្វេ	យនិ មុត្តាមិមំ និទំ
អនាគតម្ហិ អន្ធានេ	ហេស្សាម សម្មទា វិបិ ។
តស្សាបិ វចនំ សុត្វា	តុដ្ឋា សំវិក្ខមា នសោ
តមេវត្ថមនុបត្តិយា	ទុក្ខំ ជិតិមតាសហំ ។
សុធម្មំ ជាម នករំ	សុធម្មោ ជាម ខត្តតោ
សុធម្មា ជាម ជនិកា	សោភិតស្ស មហេសិ នោ។
នវស្សសហស្សានិ(១)	អតារំ អជ្ឈាវសិ សោ(២)
តុមុនោ នឡិដិ បទុមោ	តយោ ចាសានមុត្តមា ។

១ ១. នវវិស្សសហស្សានំ ។ ម. ១សវិស្សសហស្សានំ ។ ២ ១. ម. អជ្ឈលោ វសិ ។

ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញាវង្សោ ក្នុងចូលចំណែកនាគ ព្រាហ្មណ៍
ស្រែកហែង ហែង ហែង ហែង ហែង ហែង ហែង ហែង ហែង ហែង
ថា ពួកយើង បើទីនិយាមបុគ្គល ក្នុងសាសនាបស់ព្រះ
លោកនាមនេះ គង់ទីនិយាមសម្រេច ចំពោះព្រះកត្ត ខែ
ព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មិនខាន ។ ពួក
មនុស្សកាលចូលស្ទឹង បើយូរកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់យក
កំពង់ខាងក្រោម ហើយចូលស្ទឹងធំ យ៉ាងណា ។ យើងទាំង
អស់គ្នា បើយូរព្រះជិនស្រីអង្គនេះទៅ គង់ទីនិយាមសម្រេច
ចំពោះព្រះកត្តខែព្រះសប្តុអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ក៏
យ៉ាងនោះដែរ ។ ចំណែកនាគនាគ លុះបានស្តាប់ព្រះតុទ្ធវិទា
របស់ព្រះសប្តុអង្គនោះ ក៏មានចិត្តក្រេកអរ មានចិត្តរត់ស្ទុក
ហើយបានធ្វើទូកប្រាជ្ញាឲ្យខ្លាំងខ្លួន ដើម្បីសម្រេចប្រយោជន៍
នោះ ។ ព្រះសោភិតសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកទូកនាគដ៏ធំ មាន
នគរឈ្មោះសុធម្មៈ ព្រះមហាក្សត្រព្រះនាមសុធម្មៈ ជាព្រះចិតា
ព្រះមាតា ព្រះនាមសុធម្មា ព្រះសោភិតសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់
គ្រប់គ្រងដំណាក់ អស់ ៨ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរមាន
ពា គឺ កុម្មុទប្រាសាទ ១ ទន្លេប្រាសាទ ១ បទុមប្រាសាទ ១ ។

តិច្ឆាវិ(១) សេហស្សនិ នវិយោ សមលង្គតា
 កិមីលា នាម សា(២) នវី សីហោ បាមាសិ អគ្រោជា ។
 និមិត្តេ ចតុរោ និស្វា កាសាទេនាភិទិក្ខុមិ
 សត្តាហំ បដាននាវិ ចរិត្តា បុរិសុត្តមោ ។
 ព្រហ្មជា យាចិតោ សន្តោ សោភិតោ លោកនាយកោ
 វត្តចក្កោ មហាវិរោ សុធម្មយ្យានមុត្តមេ ។
 អសមោ ច សុនេត្តោ ច អហេសំ អគ្គសាវិកា
 អនោមោ នាមុបដ្ឋាកោ សោភិតស្ស មហេសិវេរោ ។
 នកុលា ច សុជាតា ច អហេសំ អគ្គសាវិកា
 តុដ្ឋមាថោ ច សោ តុត្តោ នាមមូលេ អតុដ្ឋមេ ។
 រម្មោ ចេវ សុនេត្តោ(៣) ច អហេសំ អគ្គបដ្ឋកា
 នកុលា ចេវ ចិត្តា ច អហេសំ អគ្គបដ្ឋកា ។

១ ឧ. អសុត្តិ ។ ម. សុត្តន្ត ។ ២ ឧ. សមន្ត តាម សា ។ ម. សា មណីលា តាម ។
 ៣ ឧ. ម. សុត្តោ ។

ត្ថវិ ៤ តាមបាត ពាក្យសាត់តែងសមាប្ប ឯនវីជាអគ្គ-
 មហេសី ឈ្មោះកិមីលា មានព្រះរាជបុត្រ ឈ្មោះសីហា ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនឹងខ្ពស់ជាងបុរស ទ្រង់ឃើញទិវង្គត ៤ យ៉ាង ហើយ
 ស្តេចចេញទៅទ្រង់ព្រះជួស ដោយប្រាសាទ ទៅប្រព្រឹត្តបដាន-
 ចារ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ព្រះសោភិតសម្មាសម្ពុទ្ធជា លោកនាយក មាន
 ព្រះជ័យស្វបាម្លាច់ ទ្រង់មានចក្រប្រព្រឹត្តទៅ មានព្យាយាមច្រើន
 គ្រូមហាព្រហ្មពោធិនាហើយ ក្នុងសុធម្មទ្យានដ៏ប្រសើរ ។
 ព្រះថេរៈ ឈ្មោះអសមៈ ១ សុនេត្តៈ ១ ជាអគ្គសាវិក ព្រះថេរៈ
 ឈ្មោះអនាមៈ ជាទុបដ្ឋាករបស់ព្រះសោភិតសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់វិស្វត
 កេតុលាដ៏ធំ ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះនកុលា ១ សុជាតា ១ ជាអគ្គ-
 សាវិកា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ កាលត្រាស់ដឹង ទ្រង់ត្រាស់រៀប
 រើសខ្ចីផង ។ ឧបាសកឈ្មោះម្នា ១ សុនេត្តៈ ១ ជាអគ្គទុបដ្ឋាក
 ឧបាសិកា ឈ្មោះនកុលា ១ ចិត្តា ១ ជាអគ្គទុបដ្ឋាយិកា ។

អដ្ឋបញ្ញាសរគង្គំ	អដ្ឋកុតោ មហាមុនី
គុកាសេនិ ទិសា សត្វា	សត្វាសីវ ឧក្កតោ ។
យថា សុដុល្លំ បវេនំ	នាតាគទ្វេហិ ធូបិទំ
តថេវ តស្ស ចាវចនំ	សីលគទ្វេហិ ធូបិទំ ។
យថាមិ សាគរោ នាម	នស្សនេន អតប្បិយោ
តថេវ តស្ស ចាវចនំ	សវនេន អតប្បិយំ ។
ឧត្តរិស្សសហស្សានិ	នាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
តាវតា ធិដ្ឋមាវោ សោ	តាវសិ ជននំ តហំ ។
ឧត្តរិ អនុសិដ្ឋិត្វ	ធិត្វាន សេសតេ ជនេ
ហុតាសនោវ តាបេត្វា	ធិត្វតោ សោ សសាវតោ ។
សោ ច តុន្តោ អសមសមោ	តេ ច សាវតា តលប្បត្តា
សត្វំ សមន្តរហិតំ	នន្ទ វិត្តា សត្វសង្ការតិ ។

ព្រាហ្មណ៍បុត្រី ប្រជុំពេលកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រជុំញាតិជនទាំង
 ឆ្លងឲ្យគ្នាផ្សំផ្សំ ដូចព្រះពរិយាស្សនៈឡើង ។ ក្រែងដែល
 មានផ្ការឈើកល្យ ដែលអប់រំដោយក្លិនក្រអូបរដ្ឋស្រី ។ យ៉ាង
 ណា ពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ តែងអប់រំដោយ
 ក្លិនក្រអូបគឺសីល គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ ធម្មតាសាគរ គេតែង
 មិនឆ្អែត ដោយការមិនមើល យ៉ាងណា ពាក្យប្រដៅរបស់
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គេមិនឆ្អែត ដោយការស្តាប់ គឺយ៉ាង
 នោះដែរ ។ ព្រះអង្គមានព្រះជន្ម៧ ហ្នឹងឆ្លាត់កំណត់ ព្រះ
 អង្គគង់នៅដកបអស់កាលបុណ្ណោះ ប្រជុំញាតិប្រជុំជនឲ្យគ្នា
 (ផ្អែសង្សារ) ។ ព្រះអង្គត្រាស់ទាំងសាវ័ក ប្រជុំឲ្យតាំង ទីង
 ការប្រៀនប្រដៅចំពោះជនដ៏សេស ហើយញាតិជនទាំងនោះ
 ឲ្យមានព្យាយាមផុតពីជាតិសសដូចរត្នី រួចបរិនិព្វាន ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធស្នី ដោយព្រះពុទ្ធ ឥតមានបុគ្គលស្នីអង្គនោះក្តី
 ពួកសាវ័កទាំងនោះ ដែលដល់ខ្ញុំកម្លាំងក្តី របស់ទាំងអស់
 នេះ ក៏នែសស្សឲ្យទៅ សង្ខារទាំងឡាយ ជាប់រស់ទៅទៀត ។

សត្តមោ អនោមទស្សត្រៃវិសោ

សោភិតតោ វាសន្តោ សីហារាមភ្នំ ធិបតីតោ

ធាតុវត្ថុវត្ថុ អាសិ តេស្ត តេស្ត បទេសតោតិ ។

សោភិតត្រៃវិសោ ធម្មោ ។

សត្តមោ អនោមទស្សត្រៃវិសោ

[១] សោភិតស្ន អបរេន សន្តោ ធិបតីតោ

អនោមទស្ស អមិតយសោ តេជសី ធាតុវត្ថុតោ ។

សោ ធម្មា តទ្ធិនំ សត្វំ វិទ្ធិសេត្វា តយោ កវេ

អនិវត្តកមនំ មត្តំ ទេសេសិ ទេវមាទុសេ ។

សាគរេវ អសង្ខតោ បព្វតោវ ធុរាសនោ

អាគារសាវ អនន្តោ សោ សាលកជារ ធុល្លតោ ។

អនោមទស្សត្រៃវិសោ ទី ១

ព្រះសោភិតសម្ពុទ្ធវិប្រសើរ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងសីហារាម

ព្រះធាតុ (របស់ព្រះអង្គ) សាយភាយទៅ ក្នុងប្រទេសនោះ

តាមចំណែក ។ ។

ធម៌ សោភិតត្រៃវិសោ ទី ២ ។

អនោមទស្សត្រៃវិសោ ទី ៣

[២] កាលជាខាងក្រោយ អំពីព្រះសោភិតសម្ពុទ្ធមក

មានព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមអនោមទស្ស ព្រះអង្គប្រសើរជាង

សត្វទ្វេបាវ ទ្រង់មានយសរាប់មិនបាន ទ្រង់មានគេជះ ទ្រង់

កម្របុគ្គលកន្លងបាន ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់កាត់ចំណង់ទាំងអស់

កំចាត់បង់គតាទាំង ៣ ហើយសម្តែងផ្លូវសម្រាប់ដើរឆ្ពោះទៅ

រកនិព្វាន មិនត្រឡប់វិញ បំពោះទៅនឹងមនុស្ស ។ ព្រះ

អនោមទស្សអង្គនោះ ទ្រង់មិនរំភើប ដូចជាសាគរ គេគ្រប

សង្កត់បានដោយក្រ ដូចជាក្នុង ទ្រង់មានគុណរកទីបំផុតគ្មាន

ដូចជាអាគារ មានព្រះកាយកែវពញា ដូចជាស្តេចឈើ ។

ឧស្សនេនបិ នំ ពុទ្ធិ តោសិតា ហោន្តិ ចាណិដោ
 ព្យាហរន្តិ កិរិ សុត្វា អមតំ ហេតុណន្តិ តេ ។
 ធម្មាភិសមយោ តស្ស ឥន្ទោ ដីតោ តតា អហ្ម
 កោដិសតាដិ អភិសមីសុ បវេមេ ធម្មនេសនេ ។
 តតោបរិ អភិសមយេ វស្សន្តេ ធម្មវដ្តិយោ
 អសីតតោដិ អភិសមីសុ ធុតិយេ ធម្មនេសនេ ។
 តតោបរិ ហិ វស្សន្តេ តប្បយន្តេ ចាណិដិ
 អដ្ឋសត្តតិកោដិដិ តតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 សន្និចាតា តយោ អាស្សំ តស្សបិ ច មហោសិដោ
 អភិក្កាពាលប្បត្តានំ វុច្ឆិតានំ វិមុត្តិយា ។
 អដ្ឋសត្តសហស្សានំ សន្និចាតា តតា អហ្ម
 បហីនមនោហានំ សន្និចិត្តាន តាដិដិ ។

ត្នកសត្វ គ្រាន់តែឃើញប្រាសបញ្ចូលផ្គុំនោះ ក៏មានសេចក្តីស្រេក-
 កា សត្វទាំងនោះ ពុំបានស្តាប់មធ្យោវេទ ដែលលាន់ឮ ក៏
 បានដល់កម្មវិនិច្ឆ័យ ។ កាលនោះ ការត្រាស់ដឹងធម៌របស់
 ព្រះអង្គ ក៏ដំឡើងឡើងទៅ ចំនួនត្នកសត្វ ១០០ កោដិ បាន
 ត្រាស់ដឹងក្នុងការសម្តែងធម៌ លើកទី ១ ។ លំដាប់អំពីនោះមក
 កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចុះ ឡើងភ្នំធម៌ ក្នុងអភិសមីយ ត្នកសត្វ
 ៨០ កោដិ បានត្រាស់ដឹង ក្នុងការសម្តែងធម៌ លើកទី ២ ។ តំរូវ
 នោះមកទៀត កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ចុះត្រាស់ភ្នំធម៌ គឺធម៌
 ទ្រង់ញ៉ាំងត្នកសត្វឲ្យឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់ (ដោយធម៌) ត្នកសត្វ ៧៨
 កោដិ បានសម្រេចមគ្គផល លើកទី ៣ ។ ព្រះអរហន្តមទស្សី
 អង្គនោះ ទ្រង់ស្វែងរកឲ្យគុណដ៏ធំ មានសាវតសន្និបាត ៣
 លើក ដែលស្មុំតែជាព្រះអរហន្ត បានសម្រេចអភិក្កាពាលៈ
 កែវពញាដោយវិមុត្តិ គឺសន្និបាតលើកទី ១ កាលនោះ មានព្រះ
 អរហន្ត ៨ វិសេន ដែលមានសេចក្តីស្រវឹង និងសេចក្តីស្រឡាញ់
 លះបង់ហើយ មានសន្តានស្ងប់ម្ខាង ទាំងមានចិត្តនឹងដឹង ។

សត្វហោ អរោមរស្សៈព្រះវិសោ

សត្វសត្វសហស្សានិ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ
 អនុស្សាវរីយោ វិរាជានិ ឧបសម្ពាទ តាទិទិ ។
 ធូន្ទិ សត្វសហស្សានិ តតិយោ អាសិ សមាគមោ
 អភិញ្ញាតលប្បត្តានិ ធិត្ថតានិ តបស្សនិ ។
 អហន្តេន សមយេន យេត្តោ អាសិ មហិន្ទិកោ
 ធនោនិ យក្ខតោនិ វសវត្ថិនិ សស្សនោ ។
 តនាចំ តំ ពុទ្ធវិ ឧបកត្តា មហេសិនិ
 អនុចារេន តប្បេសី សសង្ស័យោ កតាយតំ ។
 សោមិ មំ តនា ព្យាកាសិ វិសុទ្ធនយោ មុនិ
 អបរិមេយេ ឥតោ កប្បេ អយំ ពុទ្ធា កវិស្សតិ ។
 អហុ កបិល្លយោ រម្មា ធិត្ថមិត្តា តថាគតោ
 បដានំ បទុហិតាន កត្វា ធុត្តារកាវតំ ។

អរោមរស្សៈព្រះវិសោ ៣

សុទ្ធិបាតលើកទី ២ មានព្រះអរហន្ត ៧ វិសោ ដែលបើកមាន
 ទីទួលគឺកំលេស ប្រាសចាកទួលគឺកំលេស ទាំងមានសត្វាន
 ស្ងប់ម្ខាង មានចិត្តនឹងជឹង ។ សុទ្ធិបាតលើកទី ៣ មានព្រះ
 អរហន្ត ៦ វិសោ ដែលបានសម្រេចអភិញ្ញាតលៈ មានទុក្ខ
 រំលត់ហើយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកំលេស ។ សម័យនោះ
 គឺជាគតកើតជាយក្ស មានប្អូនច្រើន ជាធំជាងពួកយក្សច្រើន
 គោដ៏ ក្នុងវិសវត្ថុខែរលាក ។ កាលនោះ គឺជាគតបានចូល
 ទៅកាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រសើរអង្គនោះ ព្រះអង្គស្វែងរកទូកុណា
 ដ៏ធំ ហើយអង្គុសព្រះលោកនាយក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃទ្យ
 វន្តស្តាប់ស្តាប់ ដោយបាយនិងទឹក ។ ឯព្រះមុនីអង្គនោះ
 ទ្រង់មានព្រះនេត្រដ៏បរិសុទ្ធ ទ្រង់ព្យាករគឺជាគតជា ក្នុងកប្ប
 មានប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះទៅ យក្សនេះនឹងបាន
 ត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញចាកក្រុងកបិលពស្តុ
 ជាទីរករយ ហើយទាំងសព្វក្តីព្យាយាម ធ្វើទុក្ខកិរិយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

អដកាលុត្តម្ភមូលស្តី ចិសីទិត្តា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ្ហ នេត្តាមុបេហិតិ ។
 នេត្តាមុបេហិតិ ចាយាសំ អនិ សោ ជំពោ
 បដិយត្តវមក្កេន តោជិម្ពលម្ហិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្តិណំ កត្វា តោជិម្ពលំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តុត្តមូលម្ហិ តុដ្ឋិស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ស ជំពិកា មាតា មាយា បាម គវិស្សតិ
 បិតា សុត្តោនិបា បាម អយំ ហេស្សតិ តោគមោ ។
 អនាសវំ វីតរតា សន្តិចិត្តា សមាហិតា ។
 តោលំតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អាណោ បាមុបដ្ឋាតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជំជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អនាសវំ វីតរតា សន្តិចិត្តា សមាហិតា ។

សត្វនេះ នឹងឆ្លើយទៅទៀតដល់នៃអដកាលុត្តម្ភ ។ មូល
 ចាយាស្ត្រនឹងនោះ រួចហើយចូលទៅកាន់ស្តង់នៃព្រាហ្ម ។
 ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ទ្រង់សោយចាយាស ទៀតឆ្នាំស្តង់
 នៃព្រាហ្ម ហើយក៏ចូលទៅ ឯគល់តោជិត្រឹក្ស តាមផ្លូវ
 ដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។ តតាំងនោះមក ព្រះ
 ជិនស្រី មានយសច្រើន ទ្រង់ធ្វើប្រទក្សិណតោជិម្ពល្លាដ៏
 ប្រសើរ ហើយបានត្រាស់ដឹង ទៀតគល់នៃអស្សត្តុត្រឹក្ស ។
 ព្រះមាតាបង្កើតនៃព្រះសម្ពុទ្ធនេះ នឹងមានព្រះបាមថាមាយា
 ព្រះបិតាព្រះនាមសុត្តោនៈ យក្សនេះ នឹងបានជាព្រះក្នុងព្រះ
 នាមតោគម ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះតោលិតៈ ១ ឧបតិស្សៈ
 ១ មិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង
 មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវិក ព្រះថេរៈឈ្មោះតោន្ត
 នឹងជាឧបដ្ឋាក ហម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះ
 ខេមា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១ មិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ
 មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវិក ។

សត្វពោ អនេបទ្បុត្បវិសោ

អនេបទ្បុត្បវិសោ ទី ៣

តោធិ តស្ស កតវតោ អស្សត្ថាតិ បុព្វតិ
 ចិត្តា ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា
 អាយុ វស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិវោ ។
 វេទំ សុត្វាន វេទំ អសមស្ស មហេសិវោ
 អាមោធិតា ធរមរ តុទ្ធវិជ្ជក្ករោ អយំ ។
 ឧត្តរិដ្ឋសត្វា វត្ថុតិ អន្លោដេត្តិ ហស្ថតិ ច
 តតញ្ញាសី ឧមស្សន្តិ ឧសសហស្សី សនេវតា ។
 យធិមស្ស លោកនាថស្ស វិវដ្ឋិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្ធានេ ហេស្សាម សម្មទា វេទំ ។
 យថា មនុស្សា ធម៌ តត្ថា បដិគិក្ខុ វិវដ្ឋិយ
 ហេដ្ឋាតិក្ខុ កហេត្វាន ឧត្តរន្តិ មហានធី ។

ឈើសប្រាប់ប្រាស់រឹង របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ គេហៅ
 ថាអស្សត្ថត្រឹម ។ បុរសកាល្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវតៈ ១
 នឹងជាអត្តបដ្ឋាក ។ បុរសកាល្មោះឧទ្ធមាតា ១ ឧត្តរា ១
 នឹងជាអត្តបដ្ឋាយិកា ព្រះតោតមដ៏ទ្រង់យសអង្គនោះ មាន
 ព្រះដន្ទាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួកមនុស្សនិងវេទវតា លុះបានស្តាប់
 ព្រះតុទ្ធវិជ្ជាវេទនេះ របស់ព្រះអនេបទ្បុត្បវិសោ មិនមានបុគ្គលស្មើ
 ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយថា យក្សនេះ
 ជាពូជពូកនៃព្រះតុទ្ធវ ។ ពួកមនុស្សប្រមាទាំងវេទវតា មួយ
 ហ្មឺនលោកនាគ ទាំងស្រែកហើរផង ទះដៃផង សើចផង
 ធ្វើអញ្ញាល័នមស្តាផងថា ពួកយើង បើនឹងឃ្លានមគ្គផលក្នុង
 សាសនា របស់ព្រះលោកនាគអង្គនេះ គង់នឹងបាទសម្រេច
 ចំពោះព្រះតត្ថនៃព្រះសាស្តានេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិន
 ខាន ។ ពួកមនុស្ស កាលគ្រប់ស្តី បើឃ្លានកំរាងចំពោះមុខ
 គង់កាន់យកកំរាងខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំ យ៉ាងណា ។

ឯកោមេវ មយំ សុត្ថេ	យេនិ មុត្តារាមិមំ ជិនី
អនាគតម្ហិ អន្តរាជ	ហេស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធ វិមំ ។
តស្សាបិ វចនំ សុត្ថា	តុដ្ឋា សិវិត្តមាណសោ
ទុត្តរំ វត្តមជ្ជិដ្ឋាសី	នសោរាមិបូរិយោ ។
ឯកំ ចន្ទវតី ធាម	យេសវា ធាម ទត្ថិយោ
មាតា យសោធរា ធាម	អនោមទស្សីស្ស សត្តុដោ ។
នសវស្សសហស្សានិ	អតារិ អដ្ឋាវសិ សោ
សិវិ ឧបសិវិ វុឡោ	តយោ ពាសាធម្មិត្តមា ។
តេវីសតិសហស្សានិ	ធារិយោ សមលន្តតា
សិវិមា ធាម សា ធារិ	ឧបសាលោ ធាម អត្រដោ ។
ជិមិត្តេ ចតុរោ ជិស្វា	សិវិត្តាយាភិជិត្តមិ
អន្ធននសហសានិ	បដានំ បនហិ ជិនោ ។

ពួកយើងទាំងអស់គ្នា បើប្លង់ព្រះជិនស្រីអង្គនេះ គង់ចំនីបាន
 សម្រេច ចំពោះព្រះគក្កព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត
 មិនខាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ចំណែកកថាគត លុះបានស្តាប់
 ព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះអរោមទស្សីអង្គនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ
 មានចិត្តគក់ស្ងួត បានអធិដ្ឋាន ខូវិត្តត្រេកអរ ដោយការ
 បំពេញបារមីទាំង ១០ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមអរោមទស្សី
 មាននគរឈ្មោះចន្ទវតី មហាក្សត្រព្រះនាមយសវា ជាព្រះបិតា
 ព្រះមាតា ព្រះនាមយសោធរា ។ ព្រះអរោមទស្សីអង្គនោះ
 ទ្រង់នៅគ្រប់គ្រងព្រះរាជដំណាក់ អស់មួយហ្មឺនឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏
 ប្រសើរ មាន ៣ គឺ សិវិប្រាសាទ ១ ឧបសិវិប្រាសាទ ១
 វុឡប្រាសាទ ១ (សម្រាប់ព្រះអង្គ) ។ ពួកនារី ២ ហ្មឺន ៣ នាក់
 នាក់ មានរូបប្រដាប់សមរម្យ នារីជាអគ្គមហេសីនោះ ព្រះនាម
 សិវិមា មានព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមឧបសាលា ។ ព្រះជិនស្រី
 ទ្រង់បានឃើញខ្លះនិមិត្ត ២ យ៉ាង ហើយស្តាប់ចេញទៅដោយវ
 (ត្រៃវិស្វត) ទ្រង់គង់សេចក្តីព្យាយាម អស់ ១០ ខែឥតខ្ចោះ ។

សុត្តន្ត អនោមទស្សប្បវេណី

ត្រហ្មុល យា ធិតោ សន្តោ អនោមទស្សី មហាមុនី
 វត្តចន្ទោ មហាវិរោ សុទស្សន្ទយ្យា នម្ពត្ថមេ ។
 ធិសគោ ច អនោមោ ច អហោស្សី អត្តសាវតា
 វុរុណា ធានុបដ្ឋានោ អនោមទស្សីស្ស សត្តុនោ ។
 សុទ្ធក ច សុមនា ច អហោស្សី អត្តសាវតា
 តោ ធិ តស្ស តតវតោ អដ្ឋោនិ បុព្វតិ ។
 នន្ទិវុទ្ធោ សិរិវុទ្ធោ អហោស្សី អត្តបដ្ឋតា
 ឧវណ ច បទុមា ច អហោស្សី អត្តបដ្ឋតា ។
 អដ្ឋបណ្ណា សាវតនំ អត្តត្ថតោ មហាមុនី
 បកា ធិត្ថាវតី តស្ស សតវសីវ ឧត្តតោ ។
 វស្សសតសហស្សនិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវន
 តាវតា តិដ្ឋមាណោ សោ តាវសី ជនតិ តហ្មី ។

អនោមទស្សប្បវេណី ទី ៣

ព្រះអនោមទស្សីមហាមុនី មានព្រះវ័យស្ងប់រម្ងាប់ មានព្យា-
 យាមច្រើន ដែលព្រហ្មអាកាធិនាហើយ ទ្រង់សម្តែងធម្មចក្រ
 ក្នុងសុទស្សនទ្យានដ៏ឧត្តម ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះនិសកៈ ១
 អនោមៈ ១ ជាអត្តសាវត ឯព្រះថេរៈ ឈ្មោះវុរុណៈ ជា
 ទុបដ្ឋាក របស់ព្រះសាស្តា ព្រះនាមអនោមទស្សីនោះ ។
 ព្រះថេរី ឈ្មោះសុទ្ធក ១ សុមនា ១ ជាអត្តសាវតា ឈឺ
 សម្រាប់ត្រាស់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគទន្ធនោះ ហៅថាអ-
 ដ្ឋនព្រឹក្ស (ដ៏មអង្រ្កង) ។ ទុបាសក ឈ្មោះនន្ទិវុទ្ធៈ ១ សិរិ-
 វុទ្ធៈ ១ ជាអត្តទុបដ្ឋាក ទុបាសិកាឈ្មោះ ទុបលា ១ បទុមា ១
 ជាអត្តទុបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះមហាមុនី មានកំណត់ ៥៨ ហត្ថ
 តន្ត្រីនៃព្រះអង្គផ្សាយចេញទៅ ដូចព្រះភាគិក្យនេះឡើង ។ ព្រះ
 អង្គមានព្រះជន្មាយុ មួយសែនឆ្នាំ ជាកំណត់ ទ្រង់បិតនៅអស់
 កាលឯកលនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើនឲ្យចូល (វត្តស្សា) ។

សង្គមវិជ្ជា ឧបាសម្ពាយសៀវភៅ

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទដ្ឋកថា អរហន្តបិដក តាមដំណើរ
 វិភាគកថា វិមលបិដក សោកតិ ជនសាសនិក
 សោ ច សត្តា អមិតយសោ យុត្តា តាម អតុល្លយោ ជ
 សត្វ សមន្តបាតិ ធនុ វិត្តា សត្វសម្ពាទតិ ។
 អនោមទស្សី ជិវោ សត្តា ធម្មាភមម្ហិ ជិវុតោ
 តត្ថោ តស្ស ជិវុតោ ឧត្ថោ បទ វិសត្តិ ។

អនោមទស្សីធម្មវិសោ សត្តោ ។

អដ្ឋមោ បទុមពុទ្ធវិសោ

(៧) អនោមទស្សីស្ស អបរេន សម្ពុត្តោ ធម្មត្ថមោ
 បទុយោ នាម នាមន អសមោ អប្បជិបុត្តលោ ។

សង្គមវិជ្ជា ឧបាសម្ពាយសៀវភៅ

ពាក្យជាប្រធាន គឺសាសនា កែលម្អហើយ ដោយពួកអរហន្ត
 ជាតាច្ចុប្បត្តល ប្រាសចាកកតៈ ប្រាសចាកមន្ទិល សាសនា
 របស់ព្រះជិនស្រី ល្អត្រូវរឿង ។ ឯព្រះសាស្តាអង្គនោះ មាន
 យសរាប់មិនបានក្តី គួរនែសាវ័កចាំនោះ មានគុណថ្វីតមិន
 បានក្តី របស់ចាំន (នោះ) វិនាសសូន្យទៅ សង្ខារចាំនពួង
 ជាប់របស់ទេពិត ។ ព្រះជិនស្រី ជាសាស្តា ព្រះនាម
 អនោមទស្សី ទ្រង់បរិច្ចាគក្នុងធម្មាភម ឯព្រះសូបបញ្ចុះព្រះ
 ធាតុ របស់ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ មានកំតស៍ ២០ យោជន៍
 ប្រតិស្ឋាននៅក្នុងអារាមនោះ ។

ចប់ អនោមទស្សីពុទ្ធវិសោ ទី ៧ ។

បទុមពុទ្ធវិសោ ទី ៨

(៨) ក្នុងកាលខាងក្រោយ អំពីព្រះសម្ពុត្តព្រះនាមអនោម-
 ទស្សីមក មានព្រះសម្ពុត្តព្រះនាមបទុមៈ ទ្រង់ទុក្ខជាង
 សង្ខារដឹងពីរ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ឥតមានបុគ្គលប្រៀបផ្ចឹម ។

តស្មាបិ អសមំ សីលំ	សមាធិបិ អនន្តកោ
អសរេន្ទយ្យំ ញាណាវំ	វិមុត្តិបិ អន្ធិបមា ។
តស្មាបិ អតុលតោជស្ស	ធម្មចក្កាប្បវត្តនេ
អភិសមយា តយោ អាស្សំ	មហាតមបកហោ ។
បឋមាភិសមយេ តុន្តោ	កោដិសតមពោធិយំ
ទុតិយាភិសមយេ ធិរោ	នុតិកោដិមពោធិយំ ។
យនា ច បទុមោ តុន្តោ	ខុរិ សកមត្រដំ
តនា អសីតិកោដីនំ	តតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
សន្និទាតា តយោ អាស្សំ	បទុមស្ស មហាសីនោ
កោដិសតសហស្សនំ	បឋមោ អាសិ សមាគមោ ។
កបិទន្តាសមយេ	ទុប្បន្នេ កបិទចីវរេ
ធម្មសនាបតិក្កាយ	ភិក្ខុ សិទ្ធិស្ម ចីវរំ ។

សីលនៃព្រះអង្គ ឥតមានសីលនៃបុគ្គលដទៃស្មើ ចាំបាច់សមាធិ
 ក៏រកទីបំផុតគ្មាន ព្រះញាណាដ៏ប្រសើរ នឹងរាប់ពុំបាន ចាំបាច់វិមុត្តិ
 ក៏មិនមានទុបមា ។ កាលដែលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមៈ ព្រះ
 អង្គនោះ មានគង់នៅនឹងមិនបាន ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តៈ
 មានការត្រាស់នូវធម៌បំលើក ដែលដោះស្រាយបន្ទាត់បង់ នូវ
 នឹងគង់ជីវិត ។ គឺព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ញ៉ាំងសត្វ ១០០ កោដិ ឲ្យត្រាស់
 ដឹង ក្នុងការត្រាស់ដឹងទី ១ ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រោស ទ្រង់ញ៉ាំងសត្វ
 ៨០ កោដិ ឲ្យត្រាស់ដឹង ក្នុងការត្រាស់ដឹង ទី ២ ។ មួយទៀត
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមៈ ទ្រង់ទូន្មានព្រះធារសរបស់ព្រះអង្គ ក្នុង
 កាលណា កាលនោះ ពួកសត្វ ៨០ កោដិ ត្រាស់ដឹង លើកទី
 ៣ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមៈ ជាមហាសី មានសាវកសន្និបាត
 ចារលើក គឺសន្និបាតលើកទី ១ មានភិក្ខុមួយសែនកោដិ ។ កាល
 កបិទចីវរកើតឡើងហើយ ក្នុងសម័យជាទីត្រាលនូវកបិទ ភិក្ខុ
 ចាំបាច់ឡាយ បានដទៃចីវរ ដើម្បីប្រគល់ព្រះធម្មសោហតី ។

តតា តេ វិមណា ភិក្ខុ ធម្មតិញ្ញា មហាទ្ធិតា
 ភិណ្ឌំ សតសហស្សានិ សមីសុ អបរាជិតា ។
 បុរាណំ សោ នវុសតោ បវនេ វាសំ ឧបាគមិ
 តតា សមាគមោ អាសិ ទ្ធិន្ទំ សតសហស្សានិ ។
 អហន្តេន សមយេន សីហោ អាសិ មិតាភិក្ខុ
 វិវេកមនុក្ខហន្តិ បវនេ អន្តសំ ជិនិ ។
 វង្សតា សិរសា ពានេ កត្វាន តំ បទត្ថាណំ
 តិក្ខុត្ថំ អភិបាទិតា សត្តាហំ ជិនមុបដ្ឋហិ ។
 សត្តាហំ វសមាបត្តិយា វុដ្ឋហិតា តថាគតា
 មនសា ចិន្តយិត្វាន តេជភិក្ខុ សមាធយំ ។
 តនាបិ សោ មហាវិរា តេសំ មជ្ឈេ វិយាគរិ
 អបរិមេយេ វតោ កម្មេ អយំ ពុទ្ធា កវិស្មតិ ។

ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុទាំង៣១សម្របនោះ សុទ្ធតែប្រាសទៅ
 មន្ទិល មានអភិញ្ញា ៦ មានបង្ខំច្រើន ជាអ្នកមិនទាល់ចាញ់
 បានមកប្រជុំគ្នា នេះជាសន្និបាតលើកទី ២ ។ មួយវិញ្ញាៗត
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមៈអង្គនោះ ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនេះ
 ស្តេចចូលទៅកាន់លំនៅក្នុងព្រៃធំ ក្នុងកាលនោះ មានភិក្ខុ ២
 សែនរូបជួបជុំគ្នា នេះជាសន្និបាតលើកទី ៣ ។ សម័យនោះ
 គង់គត កើតជាសត្វសីហា គ្របសង្កត់លើពួកម្រឹត បាន
 ឃើញព្រះដ៏ទស្រី ព្រះអង្គកំពុងចំរើនទូរវិវេក ក្នុងព្រៃធំ ។
 គង់គតបានថ្វាយបង្គំទូរព្រះបាទទាំងគូ ដោយសិរៈ ហើយ
 ធ្វើប្រទក្សិណព្រះអង្គ រួចបង្ខំឡើងទូរសីហានោះ អស់ ៣
 ជន បានបម្រើព្រះដ៏ទស្រី អស់៧ថ្ងៃ ។ ព្រះគង់គតទ្រង់
 ចេញចាកសមាបត្តិដ៏ប្រសើរ អស់៧ ថ្ងៃ ហើយទ្រង់ព្រះ
 ចិត្តដោយព្រះហឫទ័យ រួចទ្រង់ប្រមូលមក ទូរភិក្ខុចំនួន
 មួយកោដិ ។ កាលនោះ ព្រះមហាវិរៈនោះ ទ្រង់ព្យាករក្នុង
 កណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ទាំងមួយកោដិនោះថា ក្នុងកប្បប្រមាណ
 មិនបាន អំពីកប្បនេះ សត្វសីហានេះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ ។

អហ្ម កបិល្យាយា រម្មា ធិត្ថមិត្តា តថាគតោ
 បដាជំ បដហិត្វាជ កត្វា ធិត្ថមិត្តា តថាគតោ ។
 អដបាល្យក្ខម្ភលស្មី ធិសីធិត្វា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បក្ខយ ទេវញ្ញមុបេហិតិ។
 ទេវញ្ញរាយ តិរម្ពិ ចាយាសំ អធិ សោ ជិណោ
 បដិយត្តវមក្ខេន ពោធិម្ភលម្ពំ ឯហិតិ ។
 តត្ថា បដត្ថិណំ កត្វា ពោធិបល្លំ អនុត្តរំ ។
 អស្មន្តរុក្ខម្ភលម្ពំ តុដ្ឋិស្សតិ មហាយៈសា។
 តមស្ស ជិវិតា មាតា មាយា ធាម កវិស្សតិ
 បិតា សុត្វោននោ ធាម អយំ ហោស្សតិ តោតមោ។
 អយាសវា វីតកតា សន្តិចិត្តា សមាហិតា
 តោលិតោ ឧបតិស្សេន ប អត្តា ហោស្សតិ សាវតា
 អាណេនោ ហេតុន្ទាតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។

សត្វនេះ នឹងចេញចាកក្រុងជាងគ្រប់គ្រង ឈ្មោះកបិល្យាយា
 ហើយតម្កល់សេចក្តីព្យាយាម នឹងធ្វើទុក្ខករិយា ។ សត្វ
 នេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់នៃអដបាល្យក្ខម្ភ ទទួលបាយាស
 ក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងទេវញ្ញ ។ ព្រះជិនស្រី
 អង្គុយនោះ នឹងសោយទូរ្យបាយាស ទៀបទ្រវស្ទឹងទេវញ្ញ
 ហើយស្តេចចូលទៅ ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ
 ដែលគេជម្រះហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធមានយសធំ
 ទ្រង់ធ្វើទូរ្យការប្រទេស្យណពោធិមណ្ឌៈ ដ៏ប្រសើរ ហើយនឹង
 គ្រាស់ដឹង ទៀបគល់នៃអស្សន្តព្រឹក្ស ។ ព្រះមាតាបង្កើតនៃ
 ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាមសុត្វោននៈ
 ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនេះ នឹងមានព្រះនាមតោតម ។ ព្រះកាលិតៈ
 ១ ព្រះទេវតិស្សៈ ១ នឹងបានជាអត្តសាវិត សុទ្ធតែមិនមាន
 កសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ
 កិត្តជាទេវតាឈ្មោះអាណន្ទ នឹងបម្រើទូរ្យព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។

ខេមា ទប្បលវណ្ណា ឆ អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតោ
 អនាសវា វិតរតា សន្តិគ្គា សហហិតា ។
 តោនិ តស្ស គតវតោ អស្សត្ថោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តា ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា ។
 ឧទ្ធចាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា
 អាឡុ វស្សសតិ តស្ស តោតបស្ស យសស្សិវោ ។
 វតី សុត្វាធិ វចនំ អសមស្ស មហេសវិវោ
 អាហោទិតា នវម្ប តុន្តវដ្ឋន្តោ អយំ ។
 ឧត្តដ្ឋិសត្តា វត្តន្តិ អន្លោដេន្តិ ហេសន្តិ ឆ
 កតតញ្ញលំ ធមស្សន្តិ ធនសសហស្សិ សនេវតា ។
 យនិមស្ស លោកនាធមស្ស វិវដ្ឋិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្លោធិ ហេស្សាម សម្មាសា វម្ថំ ។

ព្រះនាងខេមា ១ ព្រះនាងទប្បលវណ្ណា ១ បិទមានពាសវៈ
 ប្រាសចាកពតៈ មានចិត្តស្ងប់ល្អាប់ មានចិត្តតាំងមាំ ទីនឹងជា
 អគ្គសាវតា ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹងនៃព្រះមានព្រះភាគអង្គ
 នោះ ហៅថាអស្សត្ថព្រឹក្ស ។ បាសកឈ្មោះចិត្តតហបតី ១
 ឈ្មោះហត្ថាឡវតហបតី ១ ទីនឹងជាអគ្គបដ្ឋាក ។ នាងឧទ្ធចា
 តា ១ នាងឧត្តរា ១ ទីនឹងជាអគ្គបដ្ឋាយិកា ព្រះជន្មយុវនៃ
 ព្រះភាគម មានយសអង្គនោះ កំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។ ទេវតា
 ទាំងមនុស្សទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់នូវព្រះបន្ទូលនេះ រេសរេស
 ព្រះពុទ្ធព្រះនាមមុខៈ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណធំ រកបុគ្គលស្មើ
 គ្មាន ក៏មានចិត្តត្រេកអរថា សក្ខីសីហានេះ ជាតូចតាមក
 នៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហៅឡើង ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ឯមនុស្ស
 ព្រមទាំងទេវតា ទាំងមួយហ្នឹងលោកនាគ ក៏ទះវែងស្រីច ផ្គង
 អញ្ញាល័នមស្តៅថា បើពួកយើងឃ្លានមគ្គផល ក្នុងសាសនា
 នៃព្រះលោកនាគនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងនឹងបាន
 សម្រេច បំពេញព្រះត្រៃ នៃព្រះភាគអង្គនេះពុំខាន ។

យថា មនុស្ស ធនី តន្ត្រា បដិសិទ្ធិ វិជ្ជាយ

ហេតុនិមិត្ត កហេតុនិមិត្ត ឧត្តរនិមិត្ត មហានិមិត្ត ។

ឯវមេវ មយំ សព្វេ យនិ មុត្តាមិមំ ជិនំ

អនាគតម្ហិ អនាគត ហេតុនិមិត្ត សម្មាសា ឥមំ ។

តស្ម័យមិ វចនំ សុត្តា ភិយ្យា ចិត្តំ បសាទយិ

ឧត្តរំ វត្តមនិជ្ជាសិ ធនសាវត្ថមិយំ ។

ចម្បតិំ ធាម ធនំ អសមា ធាម ឧត្តរិយា

អសមា ធាម ធនំ ធនំ ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា អសមា ធាម ឧត្តរិយា ។

ធនំ ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ឧត្តរិយា ។

មនុស្សទាំងឡាយ កាលត្រូវបានបង្កើត ហើយបានត្រូវកំណត់ដោយ

ចំពោះមុខ គឺដោយការត្រូវបានកំណត់ដោយគ្រាម ហើយត្រូវបាន

ស្ថិតនៅក្នុងដី យ៉ាងណា យើងទាំងអស់គ្នា បើយើងត្រូវ

ដឹងស្រីនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងគង់នឹងសម្រេច

ក្នុងវិចិត្រនេះត្រូវបានត្រូវបានគេតាមនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ឯកថាគតលុះបានត្រូវបានបង្កើត នៃព្រះសម្មាសា ទ្រង់ព្រះនាម

បទុមៈនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាត្រឡប់ បានអធ្ម

ដ្ឋានឲ្យវត្តដ៏លើសលុប ដោយការបំពេញឲ្យបានទាំង ១០ ។

ព្រះសម្មាសាព្រះនាមបទុមៈ ទ្រង់ស្វែងរកក្នុងគុណដ៏ធំ មាននគរ

ឈ្មោះចម្បកៈ មានមហាក្សត្រ ព្រះនាមអសមៈជាបិតា មាន

ព្រះមាតាព្រះនាមអសមា ។ ព្រះសម្មាសាព្រះនាមបទុមៈនោះ

នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះអស់មួយម៉ឺនឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន ៣

ខ្នង គឺនូវប្រាសាទ ១ ស្រុប្រាសាទ ១ យសក្កប្រាសាទ ១ ។

មាននារីបីមុខបំភ្លឺប្រសើរ សឹងតែក្រៃលែង ឯនារីជាអគ្គមហេសី

នោះ ឈ្មោះនាងឧត្តរា មានព្រះរាជឧបាស ព្រះនាមបទុមៈ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ធកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ធិមិត្តេ ចតុរោ ធិស្វា រដយានេន ធិត្ថមិ
 អន្ធនអដ្ឋមាសាធិ^(១) មធានំ មនហំ ជិវោ ។
 ព្រហ្មជា យាធិតោ សន្តោ មនុសោ លោកនាយតោ
 វត្តចក្កោ មហាវិរោ ធនញ្ញាយ្យានមុត្តមេ ។
 សាលោ ច ឧបសាលោ ច អហោសំ អត្តសាវតា
 វុណោ ជាមុបដ្ឋាតោ មនុសស្ស មហាសិបោ ។
 រាជា ចេវ សុរាជា ច អហោសំ អត្តសាវតា
 តោធិ តស្ស ភកវតោ មហាសាលោកិ វុត្តតិ ។
 សគិយោ ចេវ អសមោ ច អហោសំ អត្តបដ្ឋតា
 រុចិ ច ឧទ្ទិមារា ច អហោសំ អត្តបដ្ឋតា ។
 អដ្ឋបល្លាសរតនំ អត្តត្ថតោ មហាមុនិ
 មកា ធិញ្ញវតី តស្ស អសមោ សព្វតោ ធិសា ។

ព្រះជិនស្រី ព្រង់បានឃើញទូរិមិត្ត ៤ យ៉ាង ហើយស្តេចចេញ
 មហាភិមិត្តប ដោយយានគំរេ ព្រង់តម្កល់ទូរិយាម អស់
 ៨ខែត្រ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមៈ ជាលោកនាយក ជា
 មហាវិរៈ ត្រូវព្រហ្មអាណន្តនាហើយ ទើបព្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទ្វារទង្គិប្រសើរ ឈ្មោះធនញ្ញៈ ។ ភិក្ខុឈ្មោះ
 សាលៈ ១ ឈ្មោះឧបសាលៈ ១ ជាអត្តសាវក ភិក្ខុឈ្មោះ
 វុណៈ ជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមៈ ព្រង់ស្វែងរក
 ទូរិគុណជំ ។ ព្រះនាងរាជា ១ ព្រះនាងសុរាជា ១ ជាអត្តសាវកា
 ឈើសម្រាប់គ្រាស់ដីនី ខែព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅថា
 មហាសាលាៈ (ដើមម្រំ) ។ ទុបសករឈ្មោះសកិយៈ ១ ឈ្មោះ
 អសមៈ ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាក ទុបសិកាឈ្មោះ រុចិ ១ ឈ្មោះ
 ឧទ្ទិមារា ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមៈ
 ជាមហាមុនី ព្រង់មានកំរាស់ ៥៨ ហត្ថ កម្រងស្មីខែព្រះមហា
 មុនីអង្គនោះ តែងផ្សាយចេញសព្វទិស ទាំងនតមានអ្វីស្មី ។

១ ឧ. អន្ធនំ អន្ធមាសន្តិ ទិស្សតិ ។

អង្គមេ បុរមពុទ្ធវិសោ

ធនុប្បកា សុរិយប្បកា រតនគ្រិយណិប្បកា
 សត្វាបិ តា ហតា ហោន្តិ បត្វា ជិនប្បកុត្តមំ ។
 វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
 តាវតា តិដ្ឋមាណោសោ តាវេសិ ជនតំ តហំ ។
 បរិបត្តិហានសេ សត្តេ តោធម៌ត្វា អសេសតោ
 សេសតោ(១)អនុសាសេត្វា ធិត្វតោ សោ សសាវតោ ។
 ឧរោតាវ តចំ ជិណ្ឌំ វុឡបត្តំ ចាធមោ
 ជហិត្វា សត្វសត្វាវ ធិត្វតោ សោ យថា សិទ្ធិតំ ។
 បទុមោ ជិនវរោ សត្វា ធម្មាភមម្ហំ ធិត្វតោ
 ធាតុវត្ថាវតី អាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោតិ ។

បុរមពុទ្ធវិសោ អង្គមេ ។

អង្គមេ បុរមពុទ្ធវិសោ

ស្មីព្រះបទ្ធ ស្មីព្រះរាជគ្រូ ស្មីកែវបណ្ឌិ ស្មីចាំផ្កាសំ
 នោះ ក៏សាបសូន្យទៅ ព្រោះប៉ះទីនគ្នាបស់ព្រះជិនស្រីដ៏
 ឧត្តម ។ ព្រះជន្មាយុ (របស់ព្រះមហាមុនីនោះ) មួយសែន
 ឆ្នាំដាក់ណាស់ ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ កាលទ្រង់ព្រះជន្មនៅ
 ដកហូរនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំផងច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកសង្គារ) ។
 ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងសត្វដែលមានវត្ថុយចាស់
 គ្នា ឲ្យត្រាស់ដឹងមិនមានសេសសល់ ទ្រង់ប្រៀបប្រដៅសត្វ
 ទាំងឡាយ ដែលសេសសល់ ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ជាមួយ
 នឹងសាវ័ក ។ ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ ទ្រង់លះបង់ខ្ញុំសត្វ
 ទាំងឡាយ ដូចជាតាស់ដែលលះបង់ខ្ញុំសំណាគចាស់ ឬដូចជា
 ដើមរឈើផ្រែខ្ញុំស្លឹកចាស់ ហើយទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ដូចជា
 អណ្តាតប្រជុំបង្កបោះ ។ ព្រះសាស្តាព្រះនាមបទុមៈ ជាព្រះ
 ជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងធម្មាភម មានព្រះធាតុ
 ផ្សាយទៅ ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ។

និមោ ធារទត្ថទ្វិលោ

[១០] ចន្ទមស្ស អបរេន សម្ពុត្តោ និបទុត្តមោ
 ធារនោ ធាម ធាមេន អសមោ អប្បដិប្បកុលោ ។
 សោ កុត្តោ ចក្កវត្ថុស្ស ជេដ្ឋោ ធម៌តទិរសោ
 អាមុត្តមឈ្យាភរណោ(១) ឧយ្យាធំ ឧបសង្កមិ ។
 តត្ថាសិ កុត្តោ វិបុលោ អភិរូតោ ព្រហ្មា(២) សុចិ
 តមជ្ឈបត្តា និសីទិ មហាសោណាស្ស ហេដ្ឋតោ ។
 តត្ថ(៣) ញាណវុប្បជិ អនន្តំ វជិរូបមិ
 តេន វិចិទិ សង្ខារេ ឧត្តរជ្ជមវក្កជ្ជតំ ។
 តត្ថ សទ្ធកិលេសានិ អសេសមភិកាហយិ
 ចាបុណិ តេវលំ តោធិ កុទ្ធអោណោ ច ចុដ្ឋស ។

១ ឧ. អាមុត្តមឈ្យាភរណោ ។ ម. អាមុត្តមឈ្យាភរណោ ។ ២ ទ. ព្រហ្មា ។ ៣ ឧ. ធម្មវិណ្ឌ ។

ធារទត្ថទ្វិល្ប ទី ៩

[១០] ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ នៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមបុរៈ
 មក មានព្រះសង្ឃៗព្រះនាមនោះ ទ្រង់ទុក្ខជាងសត្វដឹង
 ពីរ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ឥតមានបុគ្គលប្រៀបដ្ឋម ។ ព្រះ
 គង្គនោះ ជាព្រះរាជបុត្រច្បង ជាព្រះរាជទេសជាទីស្រឡាញ់
 របស់ស្តេចក្រតត្តិ ទ្រង់បានពាក់ខ្សែកែវមណី និងគ្រឿងតា-
 ករណៈ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ទ្បាន ។ ក្នុងទ្បាននោះ
 មានឈើមួយដើម ឈ្មោះមហាសោណាព្រឹក្ស ជាឈើសម
 រម្យ ធំ ល្អស្អាត ព្រះសង្ឃៗស្តេចទៅដល់ ទូរដើមឈើនោះ
 ហើយ ទ្រង់គង់ខាងក្រោមនៃឈើនោះ ។ ព្រះញាណប្រ-
 សើវរាជបិដ្ឋតគ្មាន មានទុបមាដូចជាកែវដែរ បានកើតឡើង
 (ដល់ព្រះគង្គ) ក្នុងទីនោះ ព្រះគង្គពិចារណាទូរសង្ខារទាំង
 ទ្បាយ ដោយព្រះញាណនោះ ដូចជាបុគ្គលដែលផ្តប់បង្គាប់
 ឡើងខ្សែកាដនេះ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះគង្គទ្រង់បន្ទាត់បង់ ទូរ
 កិលេសទាំងឡាយ មិនឲ្យសេសសល់ ហើយបានសម្រេច
 ទូរតោធិញាណទាំងអស់ផង ទូរពុទ្ធអោណាទាំង ១២ ផង ។

ចាមុណីត្វាង សង្កេតិ ធម្មចន្ទី បវត្តយ
 កោដិសតសហស្សនំ បវត្តាភិសមយោ អហ្ម ។
 មហាទោណំ ធាតុកដិ វិជយន្តោ មហាមុនី
 ចាដិហោ តណកាសិ ធម្មស្សយន្តោ សនេវកោ ។
 តណ ទេវមនុស្សនំ តម្មិ ធម្មប្បកាសនេ
 ឡុតិកោដិសហស្សនំ តវិសុ សត្វសំសយំ ។
 យម្ពិ កាលេ មហាវិរា ឱវនិ សកមត្រងិ
 អសីតិកោដិសហស្សនំ តតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 សន្និហតា តយោ អាសិ ធារធម្ម មហេសំធា
 កោដិសតសហស្សនំ បវត្តោ អាសិ សមាគមោ ។
 យនា ពុទ្ធា ពុទ្ធសុណំ សនិទានំ បកាសយិ
 ឡុតិកោដិសហស្សនំ សមីសុ វិមលា តណ ។

លុះព្រះអង្គសម្រេចខ្ញុំសង្ខេបហើយ ទើបទ្រង់សម្តែង ព្រះ
 ធម្មចក្រ សត្វមួយសែនកោដិ បានត្រាស់ដឹងជាដំបូង ។
 ព្រះមហាមុនីខ្លាចនេះស្តេចនាគ ឈ្មោះមហាវិរា ក្នុង
 កាលនោះ ទ្រង់ត្រូវលំនាំពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា ហើយ
 ទ្រង់ធ្វើខ្ញុំបាដិហោ ។ ក្នុងកាលនោះ ទេវតានិងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ៩០ ពាន់កោដិ បានគូងផុតខ្ញុំសេចក្តីសង្ស័យ
 ទាំងអស់ ក្នុងការប្រកាសនូវព្រះធម៌នោះ នេះជាការត្រាស់
 ដឹងទី ២ ។ ព្រះមហាវិរៈ ទ្រង់ខ្លាចខ្ញុំបុគ្គលឆ្អឹងរបស់ព្រះ
 អង្គ ក្នុងកាលណា (កាលនោះ) ពួកសត្វចំនួន ៨០ កោដិ
 បានត្រាស់ដឹង ក្នុងលើកទី ៣ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមនាទៈ
 ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ មានសាវកសន្និបាត ៣ លើក គឺ
 សន្និបាតលើកដំបូង មានពួកព្រះអរហន្តប្រមាណមួយសែន
 កោដិ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រកាសពុទ្ធគុណ ព្រមទាំងវិនិច្ឆ័យក្នុង
 កាលណា កាលនោះ ព្រះអរហន្តប្រមាណ ៩០ ពាន់កោដិ
 ប្រាសចាកមន្ទិល មកប្រជុំគ្នា នេះជាសន្និបាតលើកទី ២ ។

យនា វេរោចនោ យានោ វោនំ ធនោតិ សត្តុនោ
 តនា សមីសុ ជិនបុត្តា អសីតិសតសហស្សំវោ។
 អហន្តេន សមយេន ជជិលោ ឧត្តតាបនោ
 អន្តលិត្តេន អាសី បញ្ចាគិញ្ញាសុ ចារក្ខ។
 តនាចាហំ អសមសមី សសង្ឃំ សបរិជនំ
 អន្តចារេន តប្បេត្តា ចន្តនេនាគិប្បជយី ។
 សោមិ មិ តនា ត្បាកាសិ ធារនោ លោកនាយកោ
 អបរិមេយេន វេនោ កប្បេ ឡានោ លោកេ ភវិស្សតិ ។
 អហ កមិល្បយា រម្មា ឯត្តមិត្តា តថាកតោ
 បនាទំ បនហិត្តាន តត្វា ធុត្តរកាវតំ ។
 អជបាលុត្តប្បលស្មី ឯសិទិត្តា តថាកតោ
 តត្ត ចាយាសំ បត្តយេ នេត្តរម្មបេហិតិ ។

នាគរាជៈឈ្មោះវេរោចនៈ បានថ្វាយទានដល់ព្រះសាស្តា ក្នុង
 កាលណា កាលនោះ ពួកសាវ័កជាបុគ្គលនៃព្រះជិនស្រី ប្រ-
 មាណ ៨០ វសន បានមកប្រជុំគ្នា (នេះជាសន្និបាតលើកទី
 ៣) ។ សម័យនោះ គឺជាគតជាតាបស មានផ្នត់សក់ មាន
 ព្យាយាមភ្លៀវត្រា បានដល់ត្រើយ នៃអភិញ្ញាទាំង៥ គ្រាប់
 ពៅតាមអាគាសបាន ។ គ្រានោះ គឺជាគតបានញ៉ាំងព្រះ
 សម្ពុទ្ធ ដែលស្មើដោយព្រះពុទ្ធមិនមានបុគ្គលស្មើ ត្រឹមទាំង
 ព្រះសង្ឃ និងជនជាហិស័ទ ឲ្យផ្ដែកស្តាប់ស្តាប់ ដោយបាយ
 និងទឹក ហើយចូលដោយខ្លួនច្បង ។ គ្រានោះ ព្រះនារទៈ
 ជាលោកនាយកអង្គនោះ ទ្រង់បានព្យាករគឺជាគតថា ក្នុង
 កប្ប ប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះទៅ តាបសនេះ នឹង
 បានជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងលោក ។ សត្វនេះនឹងចេញចាកក្រុង
 កមិល្បស្ត ជាទីក្រេកអរ តម្កល់ទូលំទូលាយ ហើយ
 ធ្វើទុក្ខភិរិយា ។ សត្វនេះនឹងគង់រៀបគល់នៃអជបាលព្រឹក្ស
 ខន្ធលបាយាសក្នុងទីនោះ ច្របូលទៅកាន់ស្ទឹងនេត្តរ ។

នេរញ្ញាយ ត្រីម្មិ	មាយាសំ អធិ សោ ជីនោ
បដិយត្តវមក្កេន	ពោធិមូលម្មិ ឯហិតំ ។
តតោ បទត្តិណំ កត្វា	ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
អស្សត្តត្ថមូលម្មិ	តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
ឥមស្ស ជជិកា មាតា	មាយា ធាម កវិស្សតិ
មិតា សុទ្ធាននោ ធាម	អយំ ហេស្សតិ តោតមោ ។
អនាសវា វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
កោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
អាណន្ទោ ធាមុបដ្ឋាកោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
អនាសវា វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។

ព្រះជីវិតស្រីអង្គនោះ ពឹងសោយទូរមាយាស ទៀបឆ្នេរស្ទឹង
 នេរញ្ញា ហើយស្ដេចចូលមកទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវ
 ដ៏ប្រសើរដែលគេតាក់តែងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធ
 ទ្រង់មានយសធំ នឹងធ្វើប្រទក្សណៈពោធិមណ្ឌៈ ដ៏ប្រសើរ
 ហើយនឹងត្រាស់ដឹង ទៀបគល់នៃអស្សត្ថព្រឹក្ស ។ ព្រះមាតា
 បង្កើតរបស់ព្រះកុំឡេះនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាមសុ-
 ខោទនៈ ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមតាគម ។ ព្រះកោលិតៈ
 ១ ព្រះឧបតិស្សៈ ១ មិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មាន
 ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ នឹងជាអត្តសាវិត ភិក្ខុជាទ-
 បដ្ឋាករឈ្នះអាទទុះ នឹងបំរើព្រះជីវិតស្រីនេះ ។ នាងខេមា
 ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១ មិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ
 មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ នឹងជាអត្តសាវិត ។

តោ ធិ តស្ស ភក្កវតោ អស្សត្ថាតិ បុព្វតិ
 ធិត្ថា ច ហត្ថាធិវតោ អត្ថា ហេស្សនុបដ្ឋិតា ។
 ឧទ្ទមាតា ច ឧត្តរា អត្ថា ហេស្សនុបដ្ឋិតា
 អាយុ វស្សសត្ថំ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិហោ ។
 ឥទ្ធិ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហេសិលោ
 អាមោទិតា ធរមរ ពុទ្ធវិជ្ជន្តោ អយំ ។
 ឧត្តរិយស្ថា វត្ថុនិ អន្តោជន្តិ ហសន្តិ ច
 កតញ្ញវី ឧមស្សន្តិ ធនសសហស្សី សនេវតោ ។
 យនិមស្ស លោកនាថស្ស វិជ្ជិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរា ហេស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធ ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននី តត្ថា បដិធិត្ថំ វិជ្ជិយ
 ហេដ្ឋាតិវុត្ថំ កហេត្វាន ឧត្តរន្តិ មហាននី ។

ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង ខែព្រះហស្តព្រះភាគច្រើននោះ ហៅ
 ថាស្សត្ថុព្រឹក្ស ។ បាសក ឈ្មោះចិត្តតហបតី ១ ឈ្មោះ
 ហត្ថាធិវត្ថុតហបតី ១ នឹងជាអត្ថបដ្ឋាក ។ នាងនន្ទមាតា ១
 នាងឧត្តរា ១ នឹងជាអត្ថបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះជន្មាយុរបស់ព្រះ
 នោកមមានយសអង្គនោះ កំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។ ទៅតាមនឹង
 មនុស្សទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលនេះ របស់ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលស្ម័គ្រ ជ្រងែស្វន្តរក្សត្រុណធំ
 ក៏ក្រេកអរថា ដដែលនេះ ជាពូជពន្ធក្នុងព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេង
 ហោ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ មនុស្សព្រមទាំងទៅតា ទាំងមួយមុខ
 លោកនាគ ក៏ទង្វើដៃ សើចក្អាកក្អាយ ធ្វើអញ្ញាលនមស្តារថា
 បើពួកយើងនឹងឃ្លានមន្តស្រី ក្នុងសាសនាខែព្រះលោកនាគ
 អង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងនឹងនឹងបានសម្រេច
 ចំពោះព្រះត្រ័យព្រះភោគមអង្គនេះ ។ មនុស្សទាំងឡាយ
 កាលឮន័យស្តី បើឃ្លានខ្វះកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់យកកំពង់
 ខាងក្រោម ហើយឮន័យស្តីពីព្រះវិសេ យ៉ាងណាមិញ ។

ឯវាចា មឃី សព្វ យទិ មុត្តាមិមំ ជិដិ ,
 អនាគតត្ថំ អន្តរេ ហេស្សម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សហំ វចនំ សុត្វា កិយ្យោ ហាសេត្វាន មាណសំ
 អធិដ្ឋហំ វត្ថុំ ឧត្ថំ ធនបារមិច្ឆិយា ។
 ឧករំ ធាតុតិ ធាម សុខេវេ ធាម ទត្ថិយោ
 អនោមា ធាម ជនិកា ធារនស្ស មហេសិលោ ។
 ឧវស្សសហស្សនិ អតារំ អដ្ឋាវសិ សោ(១)
 ជិតោ វិជិតាភិកោ តយោ ចាសាធម្មត្ថមា ។
 តិចត្តារំ សហស្សនិ ធារិយោ សមលង្គតា
 វិជិតសេនា ធាម សា ធារំ ឧទ្ទត្តោ ធាម អត្រដោ ។
 ធិមិក្ខេ ចតុរោ ជិស្វា បទសា ភមទេន ជិត្តមិ
 សត្តាហំ បធានធារំ អធិ បុរិស្ថតមោ ។

១ ឧ.ម. អដ្ឋ ឆា វសិកំ ទិស្សន្តិ ។

ហើយឆ្លងទាំងស្រុង ប្រាប់ព្រះវិហារស្រីអង្គរ ក្នុងសាលា
 អនាគត ពួកយើងគង់រស់នៅប្រែប្រួល ក្នុងចំណោមព្រះក្រុម
 នៃព្រះនាគមន្ត្រីនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គឺជាគតបាទ
 បានព្រះពុទ្ធជីតា នៃព្រះពុទ្ធអង្គនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឱ្យ
 រីករាយ ដោយក្រែងលែង បានអធិដ្ឋានឱ្យវត្ថុ ដ៏លើសលុប
 ដោយការបំភ្លេចឱ្យបាត់ទាំង១០ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមនាទៈ
 ទ្រង់ស្វែងរកឱ្យគុណដ៏ធំ មាននគរឈ្មោះធារិតិ មហាស្រុក
 ព្រះនាមសុខោ ជាព្រះបិតា ព្រះមាតា ព្រះនាមអនោមា ។
 ព្រះនាទៈនោះ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ អស់ ៧ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទ
 ដ៏ប្រសើរមាន ៣ ខ្នង គឺ ដីគប្រាសាទ ១ ដីគប្រាសាទ ១
 អតិកមប្រាសាទ ១ ។ មាននារី ៣-៤ ពាន់ប្រុស សុទ្ធសឹង
 ស្អិតស្អាងល្អ ព្រះនារី (ដែលជាអគ្គមហេសី) នោះ ព្រះ
 នាមវិជិតសេនា ឯព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមឧទ្ទត្តរៈ ។ ព្រះ
 ពុទ្ធជាបុរសវត្ថុដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ទេញមើញ ឱ្យខិតខំទាំង ៤
 ហើយស្តេចចេញមហាភិទ្រ្តម ដោយការយាងទៅដោយ
 ព្រះបាទផ្ទាល់ ហើយទ្រង់ប្រព្រឹត្តព្យាយាម អស់ ៧ ថ្ងៃ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ព្រហ្មជា យោជិតោ សន្តោ ធារោ លោកនាយតោ
 វត្តចក្កោ មហាវិហោ ធនញ្ញយ្យាធម្មតមេ ។
 ភទ្ទសាលោ ជិតមិត្តោ អហោសំ អក្ខសាវិកា
 វាសេដ្ឋោ ជាមុបដ្ឋាតោ ធារនិស្សំ មហោសិលោ ។
 ឧត្តរា ធម្មតិ ថេរ អហោសំ អក្ខសាវិកា
 ពោជិតស្សំ កកវតោ មហាសោណោតិ វត្តតិ ។
 ឧត្តរិដ្ឋោ វសោភោ ច អហោសំ អក្ខបដ្ឋតោ
 វត្តវិ ច កណ្ឌិ ច អហោសំ អក្ខបដ្ឋតោ ។
 អដ្ឋាសិវតិវត្តនាជិ អន្តក្កតោ មហាមុនិ
 កក្កាធន្យកសញ្ញាសោ ធនសសហស្សំ វិហោចតិ ។

ព្រះនារទៈជាលោកនាយក ជាមហាវិហារស ត្រូវព្រហ្ម
 អាភពនារហ័យ ទើបទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តៈ ៧ ក្នុង
 ទទ្យានដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះធនញ្ញៈ ។ ភិក្ខុឈ្មោះកក្កសាលៈ ១
 ឈ្មោះជិតមិត្តៈ ១ ជាអក្ខសាវិក ភិក្ខុឈ្មោះវាសេដ្ឋៈ ជា
 មុបដ្ឋាក បេសព្រះសម្ពុទ្ធនារទៈ ទ្រង់ស្វែងរកទូរគុណដ៏ធំ ។
 នាងឧត្តរា ១ នាងធម្មតិ ១ ជាអក្ខសាវិកា ឈើសម្រាប់
 គ្រាស់ដីធ្លី ខែព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេហៅថា មហា-
 សោណាព្រឹក្ស ។ ឧបាសកឈ្មោះឧត្តរិដ្ឋៈ ១ ឈ្មោះវសភៈ ១
 ជាអក្ខមុបដ្ឋាក ឧបាសកឈ្មោះវត្តវិ ១ ឈ្មោះកណ្ឌិ ១
 ជាអក្ខមុបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះមហាមុនី ទ្រង់មានកំពស់៨៨
 ហត្ថក្រពុំ មានព្រះរូប ស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈខែ
 មាស បានញ៉ាំងលោកធាតុទាំងមួយមុំ ឲ្យភ្លឺរស្មី ។

តស្ម័ ត្បាមប្បកាតាណា ធិន្ទាវតី ធិសោធិសំ
 ធិន្ទរំ ធិនំ វត្តិ យោជនំ ធិនេ សុដា ។
 ធិ កេចិ តេន សមយេន សមត្ថា យោជនេ ធិតា
 ឧត្តា បដិបេ ឧជ្ឈលេន្តិ តុន្ទរិសិហិ ឧត្តតា ។
 ធិតុវស្សសហស្សាធិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
 តាវតា តិជ្ជមាណោ សោ តាវសិ ធិនំ តហំ ។
 យថា ឧទ្យុកិ កតនំ វិចិត្តំ ឧបសាភតិ
 តាវេវ សាសនំ តស្ម័ អវហាន្តិហិ សោភតិ ។
 សំសារសោតិ តាវណាយ សេសតេ បដិបន្តតេ
 ធម្មសេតុំ ធីន្ទំ តត្ថា ធិតុតោ សោ ធិនេសតោ ។
 សោមំ តុតោ ធិសមសរោ តេចិ ធិណាសវំ
 អតុលតេជា
 សត្វំ សមន្តរហិតំ ធីន្ទំ វិត្តា សត្វសង្ខារតិ ។

ព្រះតាមរបស់ព្រះអង្គ មានស្មើប្រមាណប្រយោជន៍ តែង
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសតូចទិសធំ តែងផ្សាយទៅកាន់វិប្រមាណ ១
 យោជន៍ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ជាទិសទ្វារ សព្វ ។ កាល ។ សម័យនោះ
 ផនទាំងឡាយពួកខ្លះ នៅក្នុងវិប្រមាណមួយយោជន៍ដោយដុំព្រា
 ត្រូវស្ម័គ្រទាំងឡាយនៃព្រះពុទ្ធ គ្របសង្កត់ហើយ មិនបាច់អុជ
 ភ្លើងគប់ ឬអុជភ្លើងប្រឆាំងទាំងឡាយឡើយ ។ ព្រះជន្មាយុកំ-
 ណត់ ប្រាំបួនសែនឆ្នាំគត់ កាលទ្រង់ព្រះជន្មាយុនៅដរាបនោះ
 តែងញ៉ាំងប្រជុំជនដ៏ច្រើនឲ្យឆ្លង ពាកសង្សារ ។ តាកាសដ៏វិចិត្រ
 រុន្សៀង ដោយផ្កាយទាំងឡាយ យ៉ាងណា សាសនា របស់ព្រះ
 នារទៈអង្គនោះ ក៏រុន្សៀងដោយព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមនារទៈ ប្រសើរជាងពួកនារទៈអង្គ
 នោះ ទ្រង់ធ្វើស្តាន គឺព្រះធម៌ឲ្យមាំ ដើម្បីចម្លងទូទាំងទ្វារ
 ដ៏សេស ដែលកំពុងដើរទៅ ដើម្បីឆ្លងទូទាំងទ្វារ គឺសង្សារ
 ហើយបរិនិព្វាន ។ ព្រះពុទ្ធស្ម័គ្រដោយព្រះពុទ្ធ ដែលគ្មានបុគ្គល
 ស្មើអង្គនោះក្តី ព្រះវិណាស្រពទាំងឡាយ មានគេដង្ហើមតុំ
 បាន ទាំងអម្បាលនោះក្តី ក៏និព្វានបានបង្កើតសំ របស់ទាំងពួងក៏
 អន្តរោធនសំ ហើយ ។ សង្ខារទាំងពួង ជាប់សំសារសូន្យតិច ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

នាវនោ ជិន្នសុគោ ធិត្ថុតោ សុទ្ធសង្ខារោ មុរេ
 តថេវ ដូចវិហារ ចតុរយោជនមុត្តតោតិ ។

នាវនុវិសោ នវិហារ ។

ទសមោ បទុមត្ថវពុទ្ធវិសោ

[១១] នាវនុសង្ខារោ មុរេ មុត្តតោ ធិបទុត្ថមោ
 មុត្តតោ នាម ជិន្នោ អនុត្តរោ សាគរូបមោ ។
 មណ្ឌិតោ ច សោ អាសិ យម្ពី តុត្ថោ អដាយថ
 ទស្សន្តតុសលា ជនតា តម្ពី តាម្ប អដាយថ ។
 មុត្តតោស្ស កតវតោ មមេ ធម្មនេសនេ
 តោជិសតសហស្សនំ ធម្មាភិសមយោ អហំ ។
 តតោបរិច្ច វស្សន្ត តប្បយន្តេ ច ចាណីនេ
 សត្តត្ថសសហស្សនំ ទុតិយាភិសមយោ អហំ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

ព្រះនារទៈ ជាព្រះជិន្នស្រីប្រសើរ ទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងព្រះ
 សុទ្ធសង្ខារបុរី ព្រះស្តេចស្រីប្រសើរ មានកម្ពស់ប្រមាណ ៤
 យោជន៍ ។

ចប់ នាវនុវិសោ ទី ១ ។

បទុមត្ថវពុទ្ធវិសោ ទី ១០

[១១] ក្នុងកាលខាងក្រោយ អំពីព្រះពុទ្ធព្រះនាមនារទៈមក
 មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមត្ថវៈ ទ្រង់ទុក្ខដាច់សត្វជីវិត
 ទ្រង់ឈ្នះមារ ទ្រង់មិនរំភើប ទេវតាដូចសាគរ ។ ព្រះពុទ្ធ
 នេះទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បណា កប្បនោះ ឈ្មោះមណ្ឌ-
 កប្ប ប្រជុំផ្លូវមានកុសលដុះឡើងហើយ តែងកើតក្នុងកប្ប
 នោះ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមត្ថវៈ ទ្រង់
 សម្តែងនូវព្រះធម៌ជាដ៏ម្យ៉ាង សត្វខឹងឡាយ ប្រមាណមួយ
 វិសេនកោដិ ក៏បាត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិរុត្តន៍ ។ លំដាប់តំពី
 នោះមក កាលព្រះបរមសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមត្ថវៈ ទ្រង់បង្ក
 ចុះនូវធម៌ ទ្រង់ញ៉ាំងពួកសត្វ ឲ្យវិវត្តស្តាប់ស្តាប់ ពួកសត្វ
 ប្រមាណ ៣ ម៉ឺន ៧ ពាន់ បានត្រាស់ដឹងក្នុងលើកទី ២ ។

យម្ហិ កាលេ មហាវិហា អាណន្ទិ ឧបសគ្គមិ
 វិទុ សន្តិកំ ឧបកម្មា អាហារិ អមតត្ថុកិ ។
 អាហារេ អមតភេរិម្ហិ វស្សន្តេ ធម្មវដ្តិយោ
 បញ្ញាសសតសហស្សនំ តតិយោភិសមយោ អហ។
 ឧវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វចាណំនិ
 ទេសនាតុសលោ តុដ្ឋោ តារសិ ជិនតំ តហិ ។
 សន្និចាតា តយោ អាសំ បំធុម្ពត្តវស្សំ សត្តុនោ
 កោដិសតសហស្សនំ វេសិ វេតារបព្វតេ
 យនា តុដ្ឋោ អសមសលោ វសិ វេតារបព្វតេ
 ធុតិកោដិសហស្សនំ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ។
 បុន ចារិកំ បក្កន្តេ តាមនិកមវដ្តតោ
 អស័តិកោដិសហស្សនំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ។

ក្នុងកាលណា ព្រះមហាវិហារេ ស្ដេចចូលទៅក្រព្រះបាទ ៣០
 នទ្ធជាព្រះបិតា លុះស្ដេចចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះបិតាហើយ
 ទ្រង់ទូលសួរ គឺអមតធម៌ ។ កាលសួរ គឺអមតធម៌ ដែល
 ព្រះអង្គទ្រង់ទូលហើយ ភ្ញៀវគឺធម៌កំណត់ចុះ (ក្នុងកាលនោះ)
 ពួកសត្វប្រមាណ ៥ លាន បានគ្រាស់ដឹងក្នុងលើកទី ៣ ។
 ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឆ្ងាសក្នុងទេសនា ទ្រង់ខ្មោចពន្យល់ ចម្លងទូរ
 សត្វទាំងឡាយ បានចម្លងហើយទូរប្រជុំជនជាច្រើន ។ ព្រះ
 សាស្ដាព្រះនាមបុព្វម្ពត្តវៈ មានសាវកសន្និបាត ៣ លើក គឺ
 សន្និបាតលើកទី ១ មានព្រះវិណាស្រព ប្រមាណមួយវសន
 កោដិ ។ កាលណា ព្រះសម្ពុទ្ធ ស្នើដោយព្រះអគីតពុទ្ធ
 រកបុគ្គលស្ម័គ្រាន ទ្រង់តាំងនៅលើក្ដារវេតារបព្វត (ក្នុងកាល
 នោះ) ជាសន្និបាតលើកទី ២ មានព្រះវិណាស្រព ប្រមាណ
 ៨០ ពាន់កោដិ ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ចៀសចេញចាកស្រុក
 ចាកនិគមនឹងជន ទៅកាន់ចារិកម្ពតទៀត នេះជាសន្និបាត
 លើកទី ៣ មានព្រះវិណាស្រពប្រមាណ ៨០ ពាន់កោដិ ។

អហៈន្ត ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ
 សោចិមំ ទុក្ខោ កាសិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ និស្សិទ្ធិ
 សត្វសហស្សេតិកា កាសិ អយំ ទុក្ខោ កាសិ
 អហៈ កាសិ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 អដលា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 តត្ថ ចាយាសិ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា
 ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 តត្ថ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 អស្សា ឧបាសិកា ឧបាសិកា

សម្មាសម្ពុទ្ធិ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 អដលា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 តត្ថ ចាយាសិ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា
 ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 តត្ថ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 អស្សា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 ឧបាសិកា ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 តត្ថ បណ្ឌិតំ ឧបាសិកា ឧបាសិកា
 អស្សា ឧបាសិកា ឧបាសិកា

ឥមស្ស ជិដិកា មាតា ហាយា ឆាម ភវិស្សនិ
 បិតា សុត្តោទិដោ ឆាម អយំ ហេស្សនិ ភោតមោ ។
 អនាសវា វិត្តភតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 ភោលីតា ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សនិ សាវិតា
 អាឡោ ឆាមុបដ្ឋាភោ ឧបដ្ឋិស្សនិមំ ជិដិ ។
 ទេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សនិ សាវិតា
 អនាសវា វិត្តភតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 ពោធិ សស្ស ភកវតោ អស្សត្ថាតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវិភោ អត្តា ហេស្សនុបដ្ឋិតា ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សនុបដ្ឋិតា
 អាយុវស្សសនំ វស្ស ភោតមស្ស យសស្សិដោ ។
 ឥដិ សុត្តាន វចនំ អសមស្ស មហេសិដោ
 អាហោទិតា ឆាមុ តុល្លវិជ្ជកោ អយំ ។

ព្រះមាតាបង្កើត នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមហាយោ ព្រះ
 បិតា ព្រះនាមសុត្តោទនៈ ឯព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាម
 ភោតម ។ ព្រះភោលីតៈ ១ ព្រះឧបតិស្សៈ ១ ជាអគ្គសាវិក
 សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកភកៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់
 មានចិត្តតាំងមាំ ភិក្ខុជាឧបដ្ឋាករឈ្មោះអាទទ្ធ នឹងបម្រើព្រះ
 ជិនស្រីអង្គនេះ ។ នាងទេមា ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអគ្គ-
 សាវិតា សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកភកៈ មានចិត្តស្ងប់
 រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង នៃព្រះមាន
 ព្រះភាគនោះ ហៅជាអស្សត្ថត្រឹម ឧបាសករឈ្មោះចិត្តគហ-
 បតី ១ ឈ្មោះហត្ថាឡវិភក្ខបតី ១ នឹងជាអគ្គឧបដ្ឋាក ។ នាង
 ឧទ្ធមាតា ១ នាងឧត្តរា ១ នឹងជាអគ្គឧបដ្ឋាយិកា ព្រះជន្មាយុ
 របស់ព្រះភោតម ដ៏មានយសអង្គនោះ កំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។
 ទេវតា នឹងមនុស្សទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់ព្រះបទនេះ
 នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រកបុគ្គលស្មើគ្មាន ទ្រង់ស្វែងរកទូរក្នុងរាជ្យ
 ហើយក៏ត្រេកអរថា ដ៏ដ៏ល្អនេះ ជាពូជពន្ធនៃព្រះពុទ្ធ ។

ឧត្តរន្ទ្រិសុទ្ធា វត្តន្ទ្រិ អន្តោដេន្ទ្រិ ហសន្ទ្រិ ច
 កតត្ថាលី ធម្មសុទ្ធទ្រិ ធនសសហស្ស្ទ្រិ សនេវតា ។
 យនិមស្ស លោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនិ
 អនាគតម្ហិ អន្តោនេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននិ តាត្ថា បដិវត្តិ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាវត្តិ តហេត្វាន ឧត្តរន្ទ្រិ មហា ននិ ។
 ឯវមេវ មយំ សព្វេ យនិ មុត្តាមិមំ និទំ
 អនាគតម្ហិ អន្តោនេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សាបិ វេទំ សុត្វា ឧត្តរំ វត្តមនិដ្ឋហិ
 អតាសី ឧត្តំ(១) នន្ទ្រិ ជិត្តំ ធនសចារបិប្បវិយា ។
 ព្យាហតា វត្តិយា សព្វេ វិមនា ឧត្តនា តនា
 ន តេសំ តេជិ បរិចារន្ទ្រិ រដ្ឋតោ និព្វកន្ទ្រិ តេ ។

សម្លេងហោក៏ប្រព្រឹត្តទៅ មនុស្សព្រមទាំងទៅគា ទាំងក្មេង
 ហ៊ុនលោកជាតុ ក៏ទៅដៃស៊ីចក្កាត្តាយ ធ្វើអញ្ញាល័យមស្ការ
 ថា បើពួកយើងយូនមគ្គផលក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកនាថ
 អង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងគង់ទីនឹងបានសម្រេច
 ចំពោះព្រះក្រក្រព្រះភោគមៈនេះ ។ មនុស្សទាំងឡាយ កាល
 ឆ្លងស្ទឹង បើយូនកំពង់ ក្នុងទីចំពោះមុខ គង់កាន់យកទូរ
 កំពង់ខាងក្រោម ហើយឆ្លងទូរស្ទឹងធំបានដែរ យ៉ាងណា ។
 យើងទាំងអស់គ្នា បើយូនព្រះជីនស្រីនេះ ក្នុងកាលជាអនា-
 គត គង់បានសម្រេចក្នុងទីចំពោះព្រះក្រក្រ ប្រែព្រះភោគម
 នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គឺជាគតបានព្រះបទ្ទូល នៃព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះហើយ បានអធិដ្ឋានវត្តដ៏ល្អសលុបរឿងទៅ
 បានធ្វើទូរព្យាយាម ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ តំបូន ដោយការបំពេញ
 ទូរបានទាំង ១០ ។ ក្នុងកាលនោះ គឺរយៈពេលទាំងពួងអាក់អន់
 តូចចិត្ត វិនាសខ្ចាត់ខ្ចាយ បរិស័ទពួកនូវនៃគឺរយៈពេលទាំងនោះ
 មិនបំរើគឺរយៈពេលនោះ ក៏នាំគ្នាចៀសចេញចាកផែនដី ។

សព្វ តន្ត្រី សមាគម្ពុទ្ធ ឧបាសម្ពុទ្ធ តន្ត្រីសន្តិកេត
 តុំ ធានា មហាវីរ សរណំ ហោហិ ចត្តមា ។
 អនុគម្មតោ កាណិកោ ហិតេសី សត្វចាណំនិ
 សម្មត្តេ តិគ្គិយេ សព្វ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
 ឯវំ ធិរក្កុលំ អាសិ សុញ្ញនំ តិគ្គិយេហិ តំ
 វិចិត្តំ អរហន្តោហិ វសីក្ខតេហិ តាទិហិ ។
 ធនំ ហិសវតី ធាម វាទន្តោ ធាម ទត្តិយោ

តិគ្គិយទាំងពួង មកប្រជុំគ្នាភ្នំចំនោះ ហើយពុទ្ធចូលទៅក្នុង
 សំណាក់ ខែព្រះពុទ្ធ (ហើយតោលថា) បតិគ្រព្រះមហាវីរៈ
 សូមព្រះអង្គជាទីពឹងតុំទាក់ (នៃយើងខ្ញុំទាំងឡាយ) បតិគ្រព្រះ
 អង្គមានចក្ខុ សូមព្រះអង្គជាទីពឹង ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុគម្មតោ
 ទ្រង់ប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ស្វែងរកប្រយោជន៍ ដល់
 សត្វទាំងពួង ទ្រង់ញ៉ាំងតិគ្គិយទាំងអស់ ដែលមកប្រជុំហើយ
 ឲ្យបំបែក ក្នុងសីល ៥ ។ សាសនា (បេសព្រះសម្ពុទ្ធ
 ព្រះនាមបទុម្ពុត្តរនោះ) មិនកែវ ជាសាសនាសូម្បី ពាក្យ
 ពួកតិគ្គិយយ៉ាងនេះ សាសនានោះ វិចិត្រហើយដោយព្រះ

តិចគ្គារិ សហស្សនិ	នារិយោ សមលន្តតា
វស្សលទត្តា នាម(១) នារី	ឧត្តរោ នាម(២) អត្រដោ ។
និមិត្តេ ធនុរោ ទិស្វា	តាសាធនាភិទិត្តមិ
សត្តាហំ បដាននារី	អចរិ បុរិសុត្តនោ ។
ព្រហ្មជា យាភិតោ សន្តោ	បទុមុត្តរោ វិនាយកោ
វត្តធន្តោ មហាវិរោ	មិច្ឆិលុយ្យានមុត្តមេ ។
នេវិលា ច សុជាតោ ច	អហោសំ អគ្គសាវតា
សុមរោ នាមុបដ្ឋាកោ	បទុមុត្តរស្ស សត្តនោ ។
អមិតា អសមា ចេវ	អហោសំ អគ្គសាវតា
ពោធិ តស្ស ភកវតោ	សលន្នោតិ បុព្វតិ
អមិតោ(៣)ចេវ តិស្សោ ច	អហោសំ អគ្គបដ្ឋិតា
ហត្ថា ចេវ សុចិត្តា ច	អហោសំ អគ្គបដ្ឋិតា ។

១ ឧ. ម. វស្សនោ នាម ។ ២ ម. ឧត្តរោ ។ ៣ ឧ. ម. វិគិត្តោ ។

មាននារីបីបួននាក់ តាវត្ថនិក្ខុ ឯនារីដែលជាអគ្គបរិបេសិក្ខុ
 ឈ្មោះវស្សលទត្តា ព្រះរាជបុត្រព្រះនាមឧត្តរៈ ។ ព្រះជីវិតស្រី
 ប្រសើរជាងបុរស ទ្រង់ឃើញខ្ញុំនិមិត្តតាំង ២ យ៉ាង ហើយ
 ស្តេចចង្វាក់ ដោយប្រាសាទ ទ្រង់ប្រត្រិតសេចក្តីព្យាយាម
 អស់ពីថ្ងៃ ។ ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ជាទាយក ជាមហាវិបុល
 ត្រូវព្រហ្មភាពធនាហើយ ទើបទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រត្រិតរាជ
 ក្នុងទទួលនឹងប្រសើរ ឈ្មោះមិច្ឆិលា ។ ភិក្ខុឈ្មោះទិវល ១
 ឈ្មោះសុជាតៈ ១ ជាអគ្គសាវតា ភិក្ខុឈ្មោះសុមនៈ ជាបុប្ផក
 របស់ព្រះសាស្តាព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។ ភិក្ខុនិរឈ្មោះអមិតា ១
 ឈ្មោះអសមា ១ ជាអគ្គសាវតា ឈឺសម្រាប់ត្រាស់ដឹងនៃព្រះ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅថា សលទ្បត្តិស្វ (ដើមស្រល់) ។
 ទបាសកឈ្មោះអមិតៈ ១ ឈ្មោះតិស្សៈ ១ ជាអគ្គបុប្ផក
 ទបាសិកាឈ្មោះហត្ថា ១ សុចិត្តា ១ ជាអគ្គបុប្ផាយិកា ។

ឧសោ បុព្វត្ថវត្ថុវិសោ

បុព្វត្ថវត្ថុវិសោ ទី ១១

អដ្ឋបញ្ញាសរគង្គិ អដ្ឋត្ថតោ មហាមុច្ចិ
 កត្តា ឧក្សិកសង្កាសោ ទ្ធិត្ថសរសត្ថលោក ។
 ត្ថុត្ថា^(១) កត្តាជា កិត្តិ ច រុត្តា ឧកសិល្យត្ថយោ
 ឧ តស្សវរណំ អត្ថិ សមត្ថា ទ្វាធសយោជនេ ។
 វស្សសតសហស្សនិ អាបេ វិជ្ជតិ តាវនេ
 តាវតា តិដ្ឋមាថោ សោ តាវសិ ជននំ តហំ ។
 សត្តារត្ថា តហុជញ្ញំ^(២) ជិដ្ឋិតា សត្វសិសយំ
 ជលិត្វា អត្ថិត្តរោ ជិត្តតោ សោ សសាវតោ ។
 បទុមុត្តរោ ជិនោ តុត្ថោ ឧទ្ធារមម្ពិ ជិត្តតោ
 តត្ថោ តស្ស ជូបវោ ទ្វាធសមុទ្វេធយោជនេតិ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរម្មតិ ទ្រង់បានកំតាស់ ៥៨ បានក្រពុំ មានព្រះ
 អង្គដ៏ល្អល្អៗ ព្រាងដោះដោយគ្រឿងបូជា ជាវិសោនៃមាស
 មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ព្រាង ប្រការ ។ ទ្វារក្តី គន្លឹះទ្វារក្តី
 ជញ្ជាំងក្តី ឈើក្តី ភ្នំជក្តី ជាគ្រឿងកំណែ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ
 ក្នុងទីប្រមាណ ១២ យោជន៍ដោយជុំវិញ មិនមានឡើយ ។
 ព្រះដន្ទាយុមានកំណត់ មួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ
 ទ្រង់ព្រះដន្ទាយុនៅជរាបនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើន ឲ្យ
 ឆ្លង (ចាកសង្ការ) លុះទ្រង់ចម្លងជនជាច្រើនហើយ កាត់ខ្សែ
 សេចក្តីសង្ស័យទាំងពួង ហើយបរិនិព្វាន ជាមួយនឹងសាវ័ក
 ដូចជាគំនរភ្លើងដែលរងរងរឿង ហើយរលក់ទៅដូច្នោះ ។
 ព្រះកុទ្ធដ៏ស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បរិនិព្វានក្នុងនាគាម
 ព្រះស្នូបដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះអង្គ មានកំតាស់ ១២ យោជន៍
 (ដែលគេសាងហើយ) ក្នុងនាគាមនោះ ។

បុព្វត្ថវត្ថុវិសោ ឧសោ ។

ចប់ បុព្វត្ថវត្ថុវិសោ ទី ១១ ។

១ ឧ. ម. កុដា ។ ២ ឧ. ម. ពហុជនំ ។

ឯកាទសមោ សុមេធពុទ្ធវិសោ

[១២] បទុមុត្តរស្មអមរេន សុមេធ�ោ ឆាម ឆាយកោ
 ឧរាសនោ ឧក្កតេនោ សព្វលោកុត្តមោ ជីវោ។
 បសន្ធនេត្តោ សុមុខោ ព្រហ្មា ឧដ្ឋិ បតាបវា
 ហិរេសី សព្វសត្តានំ ពហុ មោទេសិ ពទ្ធា ។
 យនា តុន្តោ មាបុណិត្តោ កេវលំ កោធិមុត្តមំ
 សុទ្ធសន្និដ្ឋិ ឯកេវ ធម្មចក្កំ បវត្តយិ ។
 តស្សាបិ អភិសមយោ ភីណិ អហោសំ ធម្មទេសនេ
 កោធិសតសហស្សានំ បវមាភិសមយោ អហុ។
 បុនាបរំ តុម្ពកុណ្ឌំ យក្ខកា ធមយំ ជីវោ
 ទុតិកោធិសហស្សានំ ទុតិយាភិសមយោ អហុ។

សុមេធពុទ្ធវិសោ ទី ១៧

[១២] ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាម
 បទុមុត្តរេមក មានព្រះពុទ្ធព្រះនាមសុមេធព្រះគង្គជាឆាយក
 គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ទ្រង់មានព្រះគង្គដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជា
 ព្រះជិនស្រី ដ៏ប្រសើរឧត្តមជាងលោកទាំងមូល ។ ព្រះគង្គ
 មានព្រះវគ្គប្រាំស្ពាន មានព្រះកត្តល្អល្អៗ មានព្រះសិរីរាជ
 មានព្រះសិរីគ្រង់ល្អ មានព្រះគង្គ ទ្រង់ស្វែងរកប្រយោជន៍
 ដល់សត្វទាំងឡាយ ទ្រង់ញ៉ាំងសត្វទាំងឡាយច្រើន ឲ្យច្របាច
 ចំណង់ ។ កាលណា ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានដល់ខ្ញុំកោធិញ្ញាណ
 ដ៏ឧត្តមសព្វគ្រប់ហើយ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុង
 ឧត្តរឈ្មោះសុទ្ធសន្និដ្ឋិ ។ ក្នុងការសម្តែងធម្មទេសនាទ្រង់ព្រះ
 ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធព្រះគង្គនោះ មានការត្រាស់ដឹង៣លើក គឺ
 ការត្រាស់ដឹងទី១ មានពួកសត្វមួយសែនកោដិ ។ ធម្មករៀត
 ការត្រាស់ដឹងទី ២ មានពួកសត្វប្រមាណ ៨០ ពាន់កោដិ
 ក្នុងត្រាវដល់ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ទូន្មានយក្ស ឈ្មោះកុម្ពកុណ្ឌៈ។

បុណ្យបរិ អមិតេយ្យ សា	ចតុស្កន្ធិ បកាសយិ
អសីតិកោដិសហស្សនិ	តតិយោភិសមយោ អហ្ម។
សន្និបាតា តយោ អាស៊ី	សុមេធស្ស មហេសីនោ
ជីណាសវនិ វិមលានិ	សន្និច្ចត្តាន តាជីនិ
សុទ្ធសន្និច្ចត្តាន ធម្ម	ឧបេកក្ខំ ជីនោ យនា
តនា ជីណាសវនិ ភិក្ខុ	សមីសុ សតកោដិយោ។
បុណ្យបរិ ទេវត្រៃដ	ភិក្ខុនិ កាប័ធន្តតេ
តនា ឧត្តរកោដិជិ	ឧត្តរយោ អាសិ សមាគមោ។
បុណ្យបរិ ទិសតលោ	យនា ចរតិ ចារិកំ
តនា អសីតិកោដិជិ	តតិយោ អាសិ សមាគមោ។
អហន្តេន សមយេន	ឧត្តរោ ឆាម មាណវោ
អសីតិកោដិយោ មយ្ហិ	យេវ សន្និច្ចតិ ធនិ ។

ធម្មករៀត ការគ្រាសង្ឃជីវិត ៣ មានពួកសត្វ ៨០ ពាន់កោដិ
 ក្នុងគ្រាដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានយសរាជ្យមិនបាន ទ្រង់ប្រកាស
 នូវសច្ចៈ ៤ ប្រការ ៗ ព្រះសុមេធមហេសី មានសាវ័ក-
 សន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រព ប្រាស
 ចាកមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តនឹងជីវិត គឺក្នុងកាល
 ដែលព្រះជិនស្រី ស្តេចចូលទៅក្នុងនគរសុទ្ធសុទ្ធៈ មានភិក្ខុ
 ជាព្រះវិណាស្រព ១០០ កោដិ បានមកប្រជុំ (នេះសន្និ-
 បាតលើកទី១) ។ ធម្មករៀត សន្និបាតលើកទី ២ មានភិក្ខុ
 ប្រមាណ ៩០ កោដិ (មកប្រជុំ) ក្នុងពេលគ្រាលកបិទលើភ្នំ
 ទេវក្ខន្ធ ។ ធម្មករៀត សន្និបាតលើកទី ៣ មានភិក្ខុប្រមាណ
 ៨០ កោដិ មកប្រជុំ ក្នុងកាលព្រះទេសតលស្តេចទៅកាន់
 ចារិក ។ សម័យនោះ គេថាគតកើតជាមាណវាឈ្មោះទុត្តរៈ
 គេថាគេបានសន្សំទ្រព្យទុកក្នុងផ្ទះ ប្រមាណ ៨០ កោដិ ។

កោវលំ សុភំ ធិត្វាន	សសង្ខេ លោកនាយកោ
សវណំ តស្ស ឧបកត្តំ	បព្វជ្ជំ អភិរោចយី ។
សោចិ មំ តថា ព្យាកាសំ	តកោន្តោ អនុមោទនំ
តិសកកម្មសហសម្ពិ	អយំ ទុក្ខោ កវិស្សតិ ។
អហុ កមិល្លយា រដ្ឋា	ធិត្វបិគ្គា តថាគតោ
បដានំ បទហិត្វាន	កត្វា ទុក្ខាភារិកំ ។
អដបាលុក្ខមូលស្មី	ធិសីធិត្វា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ្ហ	ទេវត្តារមុបេហិតិ ។
ទេវត្តារាយ ភិរម្មិ	ចាយាសំ អនិសោ ធិនោ
បដិយត្តវរមក្កេន	តោធិមូលម្ពិ ឃហិតិ ។
តតោ បទត្ថិណំ កត្វា	តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
វស្សត្តុក្ខមូលម្ពិ	តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
ឥមស្ស ជនិកា ហតា	មាយា នាម កវិស្សតិ
បិតា សុត្តោននោ នាម	អយំ ហោស្សតិ តោតមោ ។

គតាគត្វាយព្រាហ្មណ៍អស់ ឥតមានរបស់សល់ ដល់ព្រះ
 លោកនាយក ក្របខ័ងព្រះឆ្ន័ ហើយបានយកព្រះលោក-
 នាយកនោះជាទីតាំង បានពន្យាចិត្តបំពេញបព្វជ្ជា ។ ត្រា
 នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើទូរអនុមោទនា ហើយព្យាករគតាគត
 ជា ក្នុងកម្មទី៣០ ពាន់ មាណពានៈ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ
 (ឬយអង្គ) សត្វនេះ នឹងចេញចាកក្រុងកបិលពស្ថ ជាទីរក
 រាយ ហើយតម្កល់ទូរព្យាយាម ធ្វើទុក្ខតិរិយា ។ សត្វនេះ
 នឹងអង្គុយនៅ ទៀបគល់អដបាលព្រឹក្ស ទទួលបាយាសក្នុង
 ទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្នឹងនៃព្រាហ្ម ។ ព្រះជិនស្រីអង្គ
 នោះ នឹងសោយបាយាស ទៀបឆ្នេរស្នឹងនៃព្រាហ្ម ហើយ
 ស្តេចចូលទៅ ទៀបគល់នៃពោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ
 ដែលគេតាត់តែងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានយសធំ
 នឹងធ្វើប្រទក្សិណ ខ្លះពោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយនឹង
 ត្រាស់ដឹង ទៀបគល់នៃអស្សត្រឹក្ស ។ ព្រះមាតាបណ្ឌិត
 របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនេះ នឹងមានព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា
 ព្រះខាងសុត្តោននៈ ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមតាតម ។

អនាសវា វិភាគា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
កោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
អាណោ បាឡបដ្ឋាកោ	ឧបដ្ឋស្សតិមំ ជំជំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណោ ច	អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
អនាសវា វិភាគា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
តោជិ តស្ស ភគវតោ	អស្សុត្តាតិ បវុច្ឆតិ
ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ	អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា ។
នន្ទមាតា ច ឧត្តរា	អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា
អាយុ វស្សសន្តិ តស្ស	តោតមស្ស យសស្សិយោ ។
ឥទ្ធិ សុត្វាន វចនំ	អសមស្ស មហេសិយោ
អាមាទិតា ធរម្ម	តុន្តវ័ជន្តរោ អយំ ។

ព្រះកាលិកៈ ១ ព្រះទេវតិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមានពាសវៈ
 ប្រាសចាកកម្រេក មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ
 នឹងជាអត្តសាវិក ភិក្ខុជាទេវដ្ឋានឈ្មោះអាណន្ទ នឹងបម្រើទ្វារ
 ព្រះដ៏ស្រីអង្គនោះ ។ នាងខេមា ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១
 ជាអ្នកមិនមានពាសវៈ ប្រាសចាកកម្រេក មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់
 មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអត្តសាវិក ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់
 ដឹង របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅថាអស្សុត្តាតិក្ស
 ទបាសកឈ្មោះចិត្តតហបតិ ១ ហត្ថាឡវតហបតិ ១ នឹងជា
 អត្តទេវដ្ឋាន ។ ទបាសិកាឈ្មោះឧទ្ធមាតា ១ ឧត្តរា ១ នឹងជា
 អត្តទេវដ្ឋានិកា ព្រះដ៏ឆ្ងាយព្រះភាគម មានយសនោះ មាន
 កំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។ ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ លុះបាន
 ស្តាប់ទ្វារព្រះបន្ទូលនេះ នៃព្រះមហេសី មិនមានបុគ្គលស្មើ
 ក៏មានចិត្តក្រេកអរថា មាណវានេះ ជាពូជពន្ធកនៃព្រះពុទ្ធ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយទី១ ពុទ្ធសូត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូត

ឧត្តរន្តិសុទ្ធា វត្តន្តិ	អន្លោងេន្តិ ហសន្តិ ច
តតត្ថាលី ធម្មសុទ្ធិ	ធនសសហស្សី សនេវតា ។
យនិមស្ស លោកនាថស្ស	វិវជ្ឈិស្សិម សាសនំ
អបាគតម្ហិ អន្តរាធន	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
យថា មនុស្ស ធនី តតត្ថា	បដិគិក្ខុំ វិវជ្ឈិយ
ហេដ្ឋាគិក្ខុំ កហេត្វាន	ឧត្តរន្តិ មហាធនី ។
ឯវេសេវ មយំ សព្វេ	យនិ មុត្តរមិមំ ធនំ
អបាគតម្ហិ អន្តរាធន	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
តស្សាបិ វេចនំ សុត្វា	កិយេក ធនី បសាទយី
ឧត្តរី វត្តមនិដ្ឋាសី	ធនសាវមិម្ហិយា ។
សុត្តន្តិ វិនយញ្ញាបិ	ធន្តសុត្តសាសនំ
សត្វំ បរិយាមុណិត្វាន	សោគយី ធនសាសនំ ។
តត្ថប្បមត្តោ វិហារត្តោ	ធនិសង្កដ្ឋានចម្ព៌មេ
អភិញ្ញាបាមី បត្វា	ប្រាហ្មណ៍តមកញ្ចិហំ ។

សម្លេងហើកប្រព្រឹត្តទៅ អន្លោងេន្តិទៅវា ហ៊ានប្រាស
 លោកនាតុ ក៏ដឹងស៊ីចក្កាក្លាយ ធ្វើអន្លាឈមស្តាប់ថា បើ
 ពួកយើងនឹងឃ្លានមគ្គុដល ក្នុងសាសនានៃព្រះលោកនាថអង្គ
 នេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងនឹងបានសម្រេច ចំពោះ
 ព្រះកត្តនៃព្រះតាតមនេះ ។ មនុស្សទាំងឡាយ កាលឆ្លង
 ស្ទឹង បើឃ្លានកំរង់ទៅវិចំពោះមុខ គង់កាន់យកកំរង់រាង
 ក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំបានដែរ យ៉ាងណា ។ ពួកយើង
 ទាំងអស់គ្នា បើឃ្លានព្រះដ៏ស្រីនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត
 គង់បានសម្រេច ក្នុងវិចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះតាតមនេះ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ តថាគត បានស្តាប់ព្រះបន្ទូល នៃព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធនេះហើយ បានញ្ញាតិចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្រវែលង បាន
 អធិដ្ឋានវត្តដ៏លើសលុប ដោយការបំភោគញ្ញាទូរ្យបាមី ១០ ។
 តថាគតបានរៀនទូរ្យព្រះសូត្រ ព្រះវិន័យ និងសុត្តសាសនៈ
 ដែលមានអង្គ ៩ ទាំងអស់ ហើយញ្ញាតិសាសនានៃព្រះដ៏ស្រី-
 ស្រីឲ្យឈ្លងរឿង ។ តថាគតជាអ្នកមិនប្រមាទ ក្នុងសាសនា
 នោះ កាលតថាគតនៅ ក្នុងវិជ្ជុយ ទិលរ ឆ័ន្ទទិដ្ឋា ក៏
 បានដល់អភិញ្ញាបាមី ហើយទៅកើតក្នុងព្រហ្មណ៍ ។

ព្រះសុទ្ធព្រះនាមសុប្បធិៈ ជាបរមេសី បាបព្រះមគ្គវេទនៈ
 សុខស្សនៈ ព្រះបរមាភ័យ ព្រះនាមសុខត្ថៈ ជាព្រះបិតា
 ព្រះមាតាបង្កើត ព្រះនាមសុខត្ថា ។ ព្រះសុមេធសម្ពុទ្ធនោះ
 ទ្រង់នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ អស់ ៨ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន
 កញ្ចប់ គឺសុទ្ធព្រាសាទ ១ កញ្ចប់ប្រាសាទ ១ សិរីវិទ្យា
 ប្រាសាទ ១ ។ មាននារីប្រមាណ ១៦ ពាន់រូប សុទ្ធសឹងតែ
 គាត់តែងល្អះហើយ ឯនារីដែលជាអគ្គមហេសីនោះ ព្រះនាម
 សុមនា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមបុទព្វៈ ។ ព្រះជើងស្រីទ្រង់
 ឃើញទូរទិមគ្គ ៤ យ៉ាង ហើយស្តេចចេញទៅដោយហត្ថិ-
 យាន ទ្រង់តម្កល់ព្យាយាម អស់ ៨ ខែគត់ ។ ព្រះលោក-
 នាយក ព្រះនាមសុមេធិៈ ជាមហាវីរៈ ត្រូវព្រហ្មភាពធនា
 ហើយ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទស្សនវិស្វក
 រឈ្មោះសុខស្សនៈ គិត្តរឈ្មោះសរណៈ ១ រឈ្មោះសព្វគាមៈ
 ១ ជាអគ្គសាវ័ក របស់ព្រះសុមេធិៈ ដែលទ្រង់ស្វែងរក
 ទូរគុណដ៏ធំអង្គនោះ គិត្តជាទីបង្ហាត រឈ្មោះសាគរៈ ។

ពោធិ៍ ចេវ សុត្តន្ត ៨	អយោស្សំ អកុសាវិតា
តោនី តស្ស កកវតោ	ទិម្ហុក្កោតិ(១) បុរុក្កតិ ។
ឧត្តរេលោ ចេវ យសវេ ៨	អយោស្សំ អកុបដ្ឋតា
យសា ឆាម សិវិក ៨(២)	អយោស្សំ អកុបដ្ឋតា ។
អដ្ឋាសិកាតនាទិ	អកុក្កតោ មហាមុទិ
ឧកាសេតិ ទិសា សញ្ញា	ចន្ទោ តាវគណោ យថា ។
ចក្កវត្ថុមណិ ឆាម	យថា តបតិ យោជនី
តថេវ តស្ស រតនំ	សមញ្ញា ជវតិ យោជនី ។
ធម្មតិវស្សសហស្សនិ	អាយុ វិជ្ជតិ តាវគេ
តាវតា តិដ្ឋមាថោ សោ	តាវសិ ជននំ តហំ ។
តេវិជ្ជាធម្មតិញ្ញាហិ	តលឃ្មត្តេហិ តាទិហិ
សហត្ថុលមិទំ រាសិ	អរហន្តេហិ សាសនំ ។

១ ១. ម. មហានិម្មតិ ។ ២ ១. ម. យសោធន សិវិក ចតិ វស្សត្ថិ ។

ក៏ទុក្ខនិរន្តរៈពោធិ៍ ១ ពេញនិរន្តរៈពោធិ៍ ១ ជាមគ្គសិកា ឈរ
 សម្រាប់ត្រាស់ជំងឺ នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ហៅថា ទិម្ហុ-
 ត្រឹក្ស (ដើមស្លឹក) ។ ទុក្ខសកល្លោះ ទុក្ខវេលៈ ១ ឈ្លោះ
 យសវៈ ១ ជាអគ្គុបដ្ឋាក ទុក្ខសិកាឈ្លោះយសា ១ ឈ្លោះ
 សិវិក ១ ជាអគ្គុបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះមហាមុទិ ទ្រង់មានកំតាស់
 ៨៨ ហត្ថក្រពុំ ទ្រង់ញ៉ាំងទិសទាំងបួនទ្រវី ដូចព្រះចន្ទ រុក្ខ-
 រឿងកន្លងក្នុងផ្កាយ ។ កែវមណីរបស់ស្តេចចក្រតត្ថិ ភ្លឺរុក្ខ-
 រឿងអស់ទីប្រមាណមួយយោជន៍ យ៉ាងណា រតនៈ គឺពន្លឺនៃ
 ព្រះមានព្រះភាគនោះ តែងផ្សាយទៅកាន់ទី ប្រមាណមួយ
 យោជន៍ដោយជុំវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះដង្ហាយមានកំ-
 ណត៍ ៨ មុខឆ្នាំគត់ ព្រះសុមេធាន្តៈនោះ កាលទ្រង់ព្រះដង្ហាយ
 នៅដេកបនោះ តែងញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លងចាកសង្សារ ។
 ព្រះសាសនានេះ កុះករដោយពួកព្រះអរហន្ត ដែលមាន
 វិជ្ជា ៣ និងអភិញ្ញា ៦ ដល់នូវកម្លាំង ជាតាទិបុគ្គល ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិសោ

តេចិ សុខេ អមិតយសា វិប្បមុត្តា ជិវ្វបដិ
 ញាលាណោកំ និស្សយិត្វា ជិវ្វតា តេ មហាយសក ។
 សុមេតោ ជិវ្វតេ តុត្ថោ មេតាភមម្ពិ ជិវ្វតោ
 ធាតុវត្ថាវតំ ភាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោតិ ។

សុមេតុវិសោ ឯកទសោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវិសោ

[១៣] តត្ថោ មណ្ឌកប្បម្ពិ សុជាតោ ធាម ធាយតោ
 សីហោនុ ទិសកត្តត្ថោ អប្បមេយ្យោ ទុកសតា ។
 ចត្ថោ វិមលោ សុត្ថោ សតិសីវ បតាមក
 ឯវំ សោភតិ សម្ពុត្ថោ ជលត្ថោ សិរិយា ភោតា ។
 ចាតុណ្ហត្វាជ សម្ពុត្ថោ តោវលំ តោធិមុត្តមំ
 សុមន្តលម្ពិ ឯករេ ធម្មចក្កំ បវត្តយិ ។

ព្រះអរហន្តចាំងក្នុងនោះ សិរិវិហារយសរាប់ម៉ឺនបាន សុដោតុ
 ច្របុតហើយ មិនមានឧបដិធានស្រព្វ ព្រះអរហន្តចាំងនោះ មាន
 យសធំ បានសម្ព័ន្ធនូវពុទ្ធិ គឺព្រះញាណ ហើយនិព្វានទៅ ។
 ព្រះពុទ្ធព្រះនាមសុមេតៈ ជាព្រះជិនស្រីប្រសើរ ទ្រង់និព្វាន ក្នុង
 មេធារាម ព្រះធាតុផ្សាយទៅក្នុងប្រទេសចាំងឡាយនោះ ។ ។

ចប់ សុដោតុវិស្ស ទី ១១ ។

សុដោតុវិស្ស ទី ១២

[១៣] ក្នុងមណ្ឌកប្បនោះឯង មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាឆាយក
 ព្រះនាមសុជាតៈ ទ្រង់មានព្រះហនុកា ដូចជាចង្ក្រវៃនៃឆសីហៈ
 ទ្រង់មានព្រះសុវង្ស ដូចជា-កន្លែងតាមសកៈ ទ្រង់មានព្រះតុណ្ហ
 ប្រមាណមិនបាន គេគ្របសង្កត់មិនបាន ។ ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏បរិសុទ្ធ
 ប្រាសចាកមន្ទិល ដូចជាព្រះចន្ទ្រ មានកេជៈ ដូចជាព្រះអាទិត្យ
 ភ្លឺរស្សីដោយព្រះសិរី សព្វៗ កាល យ៉ាងនេះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ដល់នូវតោធិញ្ញាណ ដ៏ប្រសើរសព្វគ្រប់ហើយ ទ្រង់ញ៉ាំង
 ព្រះធម្មចក្រឱ្យប្រច្រៀតទៅ ក្នុងព្រះនគរ ឈ្មោះសុមន្តលៈ ។

នេសេន្តោ បរិ ធម្មំ សុជាតោ លោកនាយតោ
 អសីតិគោដី អភិសមីសុ បរមេ ធម្មំ ទិសនេ ។
 យនា សុជាតោ អភិកយសោ នេវ វស្សមុចាភមិ
 សន្តត្ថិសសតសហស្សនំ ទុតិយោភិសមយោ អហុ ។
 យនា សុជាតោ អសមោ ឧបកញ្ចំ មិត្តុ សន្តត្ថិ
 សន្តិសតសហស្សនំ តតិយោភិសមយោ អហុ ។
 សន្តិចាតា ភយោ អាស្មី សុជាតស្ស បហេសិនោ
 ទិណាសវំនំ វិមលាជំ សន្តិចិត្តាន តាធិនំ ។
 អភិកាពលប្បត្តានំ អប្បត្តានំ កកកវេ
 សន្តិសតសហស្សនំ បរមី សន្តិបតិសុ តេ ។
 វុធាបរិ សន្តិចាតេ តិទិវេកេហាលោ ជិដេ
 បញ្ញាសសតសហស្សនំ ទុតិយោ អាសី សមាគមោ ។

កាលព្រះលោកនាយក ព្រះហឫស្សៈ ទ្រង់សម្តែងថ្កុំ
 ធម៌ដ៏ប្រសើរ សក្ខីទាំងឡាយចំនួន ៨០ គោដី បានសម្រេច
 មគ្គផល ក្នុងព្រះធម្មទេសនាជាដ៏ច្រើន ។ កាលណា ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុជាតៈ ទ្រង់មានយសរាប់មិនបាន ស្តេច
 ចូលទៅកាន់ព្រះវិស្វកុដ្ឋិនវេលោក កាលនោះ ការត្រាស់
 ដឹងទូរធម៌លើកទី ២ មានពួកសត្វ ៣៧ វិសេន ។ កាលណា
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសុជាតៈ រកបុគ្គលស្មើគ្នាន ស្តេចចូលទៅ
 កាន់សំណាក់ព្រះរាជបិតា កាលនោះ ការត្រាស់ដឹងទូរធម៌
 ទី ៣ មានពួកសត្វ ៦០ វិសេន ។ ព្រះសុជាតមហេសីមាន
 សាវកសន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាព្រះវិញ្ញាណស្រព
 ប្រាសចាកមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ជាតាទិបុគ្គល ជាអ្នក
 ដល់ទូរអភិកាពលប្បត្តានំ ជាអ្នកមិនដល់ (ទូរភារកើត) ក្នុងកត
 តូចនិងកតធំ គឺព្រះអរហន្តទាំងនោះ ប្រមាណ ៦០ វិសេន
 បានមកប្រជុំ ជាសន្និបាតលើកដ៏ច្រើន ។ ភមកខៀវ ការប្រជុំ
 ក្នុងកាលដែលព្រះជិនស្រី ទ្រង់ចុះទៅលោក នេះជា
 សន្និបាតលើកទី ២ មានព្រះវិញ្ញាណស្រព ចំនួន ៨០ វិសេន ។

ឧបសង្កម្ម ឧបសក្កំ(១)	តស្ស យោ អត្តសារវតោ
ចត្វាហិ សតសហស្សហិ	សម្ពុទ្ធំ ឧបសង្កម្មំ ។
អហន្តេន សមយេន	ចតុទ្ទិប្បម្ភំ ឥស្សរេក
អន្តលិក្ខតរោ អាសី	ចក្កវត្ថំ មហាទ្វាលោ ។
ចតុទ្ទិមេ មហារដ្ឋំ	រតនេ សត្ត ឧត្តមេ
តុទ្ធេ និយ្យនយិត្វាន	បត្វជី តស្ស សង្ខារោ ។
អារាមិតោ ជនបនេ	ឧដ្ឋានំ បដិបិណ្ឌិយ
ឧបនេន្តិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស	បច្ចយំ សយនាសនំ ។
សោចិ មីតោ(២) ព្យាគាសំ នសសហស្សម្ភំ ឥស្សរេក	
តិសកប្បសហស្សានំ	អយំ តុទ្ធោ ភិស្សុតិ ។
អហំ កបិល្លយោ រម្មា	និក្ខមិត្វា តថាគតោ
បដានំ បនហិត្វាន	កត្វា ឧត្តរតារិកំ ។

១ ឧ. ឧបសង្កមនោះ និស្សក់ ។ ម. ឧបសង្កមនោះ និស្សក់ ។ ២ ឧ. ម. ពុំបោះ ។

អត្តសាវ័កណា របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះឈរស្តាំជានិច្ច ព្រោះ
ចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរជាងគេ អត្តសាវ័កនោះ
បានចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ មួយអង្វែងដោយភិក្ខុ ប្រមាណ
៤ វសនប្ប (នេះជាសន្និបាតលើកទី ៣) ។ សម័យនោះ
គេចាត់គណៈស្តេចចក្រភត្តិ មានកម្លាំងច្រើន ជាធំក្នុងទ្វីបទាំង ៤
អាចហោះទៅក្នុងសាកាសបាន ។ គេចាត់គណៈប្រាយន្ទ្រវរុណ-
សម្បត្តិជាច្រើនក្នុងទ្វីបទាំង ៤ នូវកែវដ៏ទុក្ខមទាំង ៧ ប្រការ
ចំពោះព្រះពុទ្ធ ហើយបួសក្នុងសំណាក់ នៃព្រះសម្ពុទ្ធអង្គ
នោះ ។ អាណិកជនទាំងឡាយ ក្នុងជនបទ បានប្រមូលមកទូរ
ស្វយសាសាត ជាបច្ច័យ ទីដេក ទីអង្គុយ ហើយនាំចូលទៅ
ថ្វាយដល់ភិក្ខុសង្ឃ ។ កាលនោះ ព្រះសុជាតសម្ពុទ្ធនោះ
ទ្រង់ព្យាករគេចាត់គណៈ ក្នុងទ្វីបផុតនៃកប្ប ៣០ តាន់ ស្តេច
ចក្រភត្តិអង្គនេះ នឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ជាធំក្នុងមួយម៉ឺន
លោកនាគ ។ សត្វនេះ នឹងស្តេចចក្រភត្តិក្រុងកបិលពស្ថ
ជាទីរករាយ ហើយគម្ពលនូវព្យាយាម ធ្វើទុក្ខភក្តិយា ។

អដលាសុត្តន្ធមូលស្និ វិសីទិតា តថាគតោ
 តត្ថ នាយាសំ មក្ខយ ខេត្តារម្មបេហិតិ ។
 ខេត្តារម្ម ត្រិម្ពី នាយាសំ អទិ សោ ជីវេនា
 បដិយត្តវាមក្កេន តោធិមូលស្និ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្តិណំ តត្ថា តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្មត្តរត្តមូលស្និ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ម ជជិតា មាតា មាយា នាម ភវិស្សតិ
 បិតា សុទ្ធោទនោ នាម អយំ ហោស្សតិ តោតមោ ។
 អនាសវំ វីតពតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោលិតោ ឧបតិស្សា ច អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
 អានន្តោ នាមុបដ្ឋាតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
 អនាសវំ វីតពតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។

សត្វនេះ នឹងអង្គុយនៅទៀបគល់រាងបាលត្រីក្ស ទទួលរង
 បាយាសក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងនេត្តោ ។ ព្រះ
 ជិនស្រីអង្គនោះ នឹងសោយទូរ្យបាយាស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេ-
 ត្តោ ហើយស្ដេចចូលទៅ ទៀបគល់រោធិត្រីក្ស តាមផ្លូវដ៏
 ប្រសើរ ដែលគេតាត់តែង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានយស
 ធំ ធ្វើប្រឡង ទូរ្យរោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយត្រាស់
 ដឹងទៀបគល់រាងបាលត្រីក្ស ។ ព្រះមាតាបង្កើត របស់ព្រះ
 សម្ពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាមសុទ្ធោទនៈ
 ព្រះតុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមតាតម ។ ព្រះតោលិតៈ ១ ព្រះឧប-
 តិស្សៈ ១ ជាអ្នកមិនមានកាសវៈ ប្រាសចាកគម្រក មានចិត្ត
 ស្ងប់ម្យ៉ាង មានចិត្តកម្រាល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវិត ក៏ក្នុងរាងបង្កាត
 ឈ្មោះកាន់ទុំ នឹងបម្រើទូរ្យព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ខាងខេមា
 ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១ មិនមានកាសវៈ ប្រាសចាកគម្រក
 មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង មានចិត្តកម្រាល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវិត ។

ពោធិ តស្ស កតតោ អស្សត្ថោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាន្តរកា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋតា
 អាយុ វស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស យសស្សនោ ។
 វេទំ សុត្វា វេទំ អសមស្ស មហេសិ ហោ
 អាមោទិតា ធរម្យ តុទ្ធវិជ្ជកោ អយំ ។
 ឧត្តរិយស្ថា វត្តន្តិ អន្លោដន្តិ ហសន្តិ ច
 កតញ្ចលី ឧមស្សន្តិ ឧសសហស្សិ សនេវតា ។
 យទិមស្ស លោកនាមស្ស វិជ្ជិស្សម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរេ ហេស្សម សម្មា វេទំ
 យថា មនុស្ស ធនី តរត្ថា បដិវត្តំ វិជ្ជិយ
 ហេត្ថាវត្តំ កហេត្ថា ឧត្តរត្តិ មហាធនី ។

ឈើសម្រាប់ប្រាសដី របស់ព្រះបាទព្រះភាគហេ ហៅថា
 អស្សត្ថោតិ ។ បាបករណៈចិត្តកហេតិ ១ ឈ្មោះហត្ថ-
 ឡវកកហេតិ ១ ជាអត្ថបដ្ឋក ។ នាងឧទ្ធមាតា ១ នាង
 ឧត្តរា ១ ជាអត្ថបដ្ឋក ព្រះជន្មាយុនៃព្រះភាគម ដ៏ទ្រង់
 យសអង្គនោះ មានកំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។ មនុស្ស និងរាតា
 ទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលនេះ នៃព្រះពុទ្ធកប្បក្កល
 ស្មើគ្នាទ្រង់ស្វែងរកទូរគុណដ៏ធំ ហើយក្រេកអរថា ស្តេច
 ចក្រភពអង្គនេះ ជាពូជពន្ធនៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហោ ក៏
 ប្រព្រឹត្តរាល់ ពួកមនុស្ស ព្រមទាំងរាតា ទាំងមួយមុខ
 លោកនាគ ក៏ទៅដល់ចក្ខុភក្តិយ ធ្វើអញ្ជើញ នមស្ការថា
 បើពួកយើងយូរមកក្នុង ក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកនាគ
 អង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ពួកយើងទាំងអស់គ្នា គង់បាន
 សម្រេច ក្នុងទីចំពោះព្រះក្រូ ព្រះភាគមនេះពុំខាន ។
 ពួកមនុស្សកាលឆ្លងស្ទឹង បើយូរកំពង់ក្នុងទីចំពោះមុខ គង់
 កាន់យកកំពង់ខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងដ៏បានដែរ យ៉ាងណា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុវារ្យុបិសេក

ឯវាសោ មហិ សាវេ	យេវិ មុត្តាមិមំ និទំ
អនាគតត្ថំ អន្តរាទេ	ហេស្សាម សម្មាសា ៩មំ ។
តស្សាបិ វចនំ សុត្វា	គិយ្យោ ហាសំ ជនេ អហំ
អធិដ្ឋហិ វត្ថំ ឧត្ថំ	នសទាវមិម្ហិយោ ។
សុត្តន្តំ វិនយក្ខាមិ	នវត្ថុសុត្តសាសនំ
សទ្ធិ បរិយាប្បណិទ្ធាន	សោគយី និទសាសនំ ។
តត្ថប្បមន្តោ វិហារន្តោ	ព្រហ្មំ កាវេន្ទា កាវនំ
អភិក្កាសុ ចារមី កត្វា	ព្រហ្មនោកាមកត្តាហំ ។
សុមជ្ឈលំ ធាម នករំ	ឧត្តនោ ធាម ឧត្តិយោ
ហុតា បកាវតី ធាម	សុជាតស្ស បហេសិទោ ។
នវស្សសហស្សាទំ	អតារំ អជ្ឈាវសិ សោ
សិរិ ឧបសិរិ ចន្ទោ	តរយោ ចាសានមុត្តមា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុវារ្យុបិសេក

ក្នុងយើងទាំងអស់គ្នា ហើយបានព្រះជីវិតស្រីវត្តនេះ ក្នុងកាល
 ជាអនាគត គង់នឹងបានសម្រេច ក្នុងចំពោះព្រះកត្ត ២
 ព្រះគាតមនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គឺជាគតបានស្តាប់ឲ្យ
 ព្រះបន្ទូល ទៃព្រះពុទ្ធនោះហើយ បានញ៉ាំងសេចក្តីរីករាយ
 ឲ្យរីករាយដោយក្រៃលែង ហើយបានអធិដ្ឋាន ឲ្យវត្តដ៏លើស
 លុប ដោយការបំពេញឲ្យបានទាំង ១០ ។ គឺជាគតបាន
 រៀនឲ្យព្រះសូត្រផង ព្រះវិន័យផង សុត្តសាសនាដែលមាន
 អង្គ ៨ ទាំងអស់ផង ហើយបានញ៉ាំងសាសនាទៃព្រះជីវិត
 ស្រី ឲ្យល្អឡើង ។ កាលគឺជាគត នៅក្នុងសាសនានោះ
 ជាអ្នកមិនមានប្រមាទ បានចំរើនឲ្យការងារដ៏ប្រសើរ ហើយ
 បានដល់ឲ្យបាន ក្នុងអភិក្កាទាំងឡាយ ហើយទៅកើត
 ក្នុងព្រហ្មលោក ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុដាតៈ ទ្រង់ស្វែង
 ឲ្យគុណដ៏ធំ មានព្រះនគរឈ្មោះសុមន្ទលៈ ព្រះមហាក្សត្រ
 ព្រះនាមឧត្តរៈ ជាព្រះបិតា ព្រះមាតា ព្រះនាមបកាវតី ។
 ព្រះសុដាតសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ អស់ ៩ ពាន់
 ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ (របស់ព្រះពុទ្ធនោះ) មានព្រះខ្នង
 គឺសិប្រាសាទ ១ ទប់សិប្រាសាទ ១ ចន្លោះប្រាសាទ ១ ។

តេជីសតិសៈហស្តានិ ធារិយោ សមលន្ត្រតា
 សិរិន្ទា ធាម ធារី ឧបសេនោ ធាម អគ្រដោ ។
 ចិមិត្តេ ចតុរោ ជិស្វា អស្សយោនេន ជិត្តមិ
 អន្ធនេនវិមាសានិ បដានិ បទហិ ជិលោ ។
 ព្រហ្មចារិយោ ចិស្វា សន្តោ សុជាតោ លោកធាយោកោ
 វត្តតត្តោ មហាវិរោ សុមន្តស្សយោនេនគុត្តមេ ។
 សុទស្សនោ សុទេវោ ច អហោសំ អក្កសាវតោ
 ធារោ ធាមុបដ្ឋាគោ សុជាតស្ស បរោសិលោ ។
 ធាតា ធាតសមាហា ច អហោសំ អក្កសាវតោ
 ពោធិ តស្ស គកវតោ មហាវេជ្ជតិ វុច្ឆតិ ។
 សោ ច វុត្តោ យនត្តោ(១) អត្ថិទ្ធោ ហោតិ បត្តិកោ
 ឧដ្ឋវិសោ ព្រហ្មា ហោតិ ធន្សនេយ្យោ មនោរមោ ។

១ ឧ. ម. ឃេតុវិហា ។

មាននាប្រមាណ ២ ប៉ុន្មាន ពាន់នាក់ សុទ្ធសឹងតែពាក់កែវ
 ល្អហើយ ឯនាវីដែលជាអគ្គមហេសី ព្រះនាមសិរិន្ទា ព្រះ
 រាជបុត្រ ព្រះនាមឧបសេនៈ ។ ព្រះជនស្រីទ្រង់ឃើញនូវនិមិត្ត
 ២ យ៉ាង ហើយស្តេចចេញទៅដោយយានសេះ តម្កល់ទូល្យា-
 យាម អស់៧ ខែគត់ ។ ព្រះសម្តេចព្រះនាមសុជាតៈ ជាលោក
 នាយក ជាមហាវិរៈ ត្រូវព្រហ្មភាពធានាហើយ ទើបទ្រង់ញ៉ាំង
 ធម្មចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីលានដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះសុមន្តលៈ ។
 ភិក្ខុឈ្មោះសុទស្សនៈ ១ ឈ្មោះសុទេវៈ ១ ជាអក្កសាវត ភិក្ខុ
 ឈ្មោះ ឆារទៈ ជាឧបដ្ឋាកនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសុជាតៈ ទ្រង់
 ស្វែងរកគុណធំ ។ ភិក្ខុនិឈ្មោះនាតា ១ ឈ្មោះនាតសមាណ ១
 ជាអក្កសាវតា ឈើសម្រាប់គ្រាប់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ
 ហៅថា មហាវេជ្ជត្រីក្ស (ដើមទូស្សីធំ) ។ ឫស្សីនោះ មាន
 ដើមតាន់ មិនមានប្រហោង មានស្លឹកច្រើន ជាទូស្សីមាន
 ដើមត្រង់ មានដើមធំ គួររមែលរមែល ជាវិភក្តយនៃចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុទ្ទវគ្គ

ឯកត្តត្តោ បវុទ្ធាត្ថា	តតោ សាទា ច កិច្ចតិ
យថា សុត្តត្តោ មោរហត្តោ	ឯវំ សោភតិ សោ ធុរមា ។
ឧ តស្ស តណ្ហាតោ ហោន្តិ	ឆាបិ ធិន្តិ មហា អហ្ម
វិតិណ្ឌាសាទោ អវិរឡោ	សទ្ធាន្តោ មមោរហោ ។
សុទត្តោ ថេវ ធិត្តោ ច	អហោសិ អក្កបដ្ឋតា
សុត្តន្តោ ថេវ បទុមា ច	អហោសិ អក្កបដ្ឋតា ។
បញ្ចាសរតថោ អាសិ	ឧទ្ធចត្តន្តោ(១) សោ ជិវោ
សព្វាគារវរូបេតោ	សទ្ធកុណាមុចាតតោ ។
តស្ស បកា អសមសមា	ធិន្តាវតិ សមន្តតោ
អប្បមាណា អតុល្លយោ	ឧបមេហិ អទូបមោ ។
ទុត្តវស្សសហស្សនិ	អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
តាវតា តិដ្ឋមាថោ សោ	តាវេសិ ជននំ តហំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុទ្ទវគ្គ

ជាបូស្សនៃប្រយោជីវ ល្អកណ្តាល់ឡើងហើយ ឯថែកកំរែក
ចេញអំពីដើមនោះជា ៥ ថែក ឬស្សីនោះជាឈើល្អ ដូចជា
បាច់នៃកន្ទុយក្អែក ដែលគេចង់ល្អហើយដូច្នោះ ។ ឬស្សី
នោះ ជាឬស្សីឥតបន្ទា ឥតប្រះហង្គ មានថែកត្រស៊ូត្រសាយ
ដេរជាសង្វាយថែក មានម្លប់ត្រវែល ជាទីកកយនៃចិត្ត ។
ទបាសកៈឈ្មោះ សុទត្តៈ ១ ឈ្មោះចិន្តៈ ១ ជាអត្តទបដ្ឋាក
ទបាសិកៈឈ្មោះនាងសុកត្រា ១ នាងបទុមា ១ ជាអត្តទបដ្ឋា-
យិកា ។ ព្រះដ៏ស្រីអង្គៈនោះ មានកំណត់ ៥០ ហត្ថក្រពុំ
ទ្រង់ប្រកបដោយអាការប្រសើរគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់ប្រកបដោយ
គុណទាំងឡាយ ។ ស្មើនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ស្មើដោយស្មើ
នៃព្រះពុទ្ធ ដែលមិនមានបុគ្គលស្មើ តែងផ្សាយចេញទៅ
ក្នុងវិជ្ជុញ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ មានព្រះគុណប្រមាណមិនបាន
មានព្រះគុណវ្លឹងមិនបាន មិនមានទុបមា ដោយសេចក្តី
ទុបមាទាំងឡាយឡើយ ។ ព្រះជន្មាយុ មានកំណត់ ៩០
តាន់ឆ្នាំគត់ ព្រះក្មេងអង្គៈនោះ កាលគង់ព្រះជន្មាយុនៅដកប
នោះ តែងញ៉ាំងប្រជុំដទៃជាច្រើន ឲ្យច្រង (បាសន្ស័រ) ។

យថាបិ សាគរេ ឧម្ព័ ភគវេ តាវកា យថា
 ឯវិ តនា តាវចនំ អរហន្តេហិ ចិត្តតំ ។
 (តេវិជ្ជាធន្ទកិញ្ញាហិ(១) តលម្បត្តេហិ តាធិហិ
 សនាតុលមិទំ អសិ អរហន្តេហិ តាធិតំ)
 សោ ច តុទ្ធោ អសមសមោ គុណានិ ច តាធិ
 អតុលីយានិ
 សត្វំ សមន្តេហិតំ ធនុវិត្តា សត្វសង្ខារតិ ។
 សុជាតោ ជីវេវេវ តុទ្ធោ សេលាកមម្ពំ ចិត្តតោ
 តត្ថេវ ចេតិយោ សត្តំ តិណិ តាវតម្ពត្តតោតិ ។

សុជាតព្រះវិស្ណុ ព្រាហ្មណ៍ ។

ពេលវេលា បិយទស្សន៍ព្រះវិស្ណុ

(១២) សុជាតស្ស អមរេន សយម្ពុ លោកនាយកោ
 ធុរាសនោ អសមសមោ បិយទស្សំ មហាយសោ ។

១ តេវិជ្ជាហិ ធន្ទកិញ្ញាហិតំ យត្ថេវេវ ។

ក្នុងកាលនោះ សាសនាបស់ព្រះពុទ្ធនោះ ដ៏ចម្រើនដោយព្រះ
 អរហន្តទាំងឡាយ ដូចជាលកក្នុងសាគរ ឬដូចជាផ្កាយក្នុង
 ភាសាស ។ សាសនានេះ កុះករដោយព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
 ដែលមានវិជ្ជា ៦ និងអភិញ្ញា ៦ លោកដល់នូវកំណត់ ជាតាទិ-
 បុគ្គល ។ ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ស្នើដោយព្រះពុទ្ធ រកបុគ្គលស្នើ
 គ្មាន គុណទាំងឡាយនោះ ជាគុណថ្លឹងពុំបាន ធម្មជាតិទាំង
 ត្រង់ ក៏អន្តរបានអស់ ។ ហ្ន៎ សង្ខារទាំងត្រង់ ជាយសៈសោះ
 សូន្យទេ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុជាតៈ ជាព្រះដ៏សម្រប-
 សើរ បរិនិព្វានក្នុងសេលាកម ព្រះចតិយរបស់ព្រះសាស្តា
 មានកំតត់ ឮ តាវត (ដែលគេសាង) ក្នុងសេលាកមនោះ ។

ចប់ សុជាតព្រះវិស្ណុ ទី ១២ ។

បិយទស្សន៍ព្រះវិស្ណុ ទី ១៣

(១២) ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ នៃព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាម
 សុជាតៈមក មានព្រះពុទ្ធច្រង់ព្រះនាមបិយទស្សំ ជាសយម្ពុ
 ជាលោកនាយក ច្រង់មានយសច្រើន គេគ្របសង្កត់បាន
 ដោយក្រ ព្រះអង្គស្នើដោយព្រះពុទ្ធដែលដកមានបុគ្គលស្នើ ។

សោតិ ភុត្តោ អភិកយេសោ អាទិថោវ វិរោចតិ
 ធិហន្តាន តមំ សង្ខំ ធម្មតក្កំ បវត្តយេ ។
 តស្សាថិ អតុលតេជស្ស អហោសំ អភិសមយោ តយោ
 កោដិសតសហស្សានិ បវមាភិសមយោ អហុ ។
 សុខស្សនោ ទេវរាជា មិច្ឆាធិដ្ឋិមរោចយិ
 តស្ស ធិដ្ឋិ វិរោទេត្តោ សត្តា ធម្មមទេសយេ ។
 ជនសន្និចារោ អតុលោ មហា សន្និបតិ តទា
 ធា(១)កោដិសហស្សានិ ធុតិយាភិសមយោ អហុ ។
 យទា ធាណមុទំ ហត្ថិ វិរោតិ ធរសារមិ
 អស័តិកោដិសហស្សានិ តតិយាភិសមយោ អហុ ។
 សន្និចារា តយោ អាស្សំ តស្សាថិ ធិយទស្សនោ
 កោដិសតសហស្សានិ បវមោ អាសិ សមាគមោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គារៈ ទ្រង់មានយសប្រមាណចំនុះបាន ទ្រង់រៀន
 រៀនដូចជាព្រះអាទិត្យ ទ្រង់កំចាត់បង់ទូរ័ស្មីតាំងពួង ទ្រង់
 ញ៉ាំងធម្មចក្រចាំងពួងឱ្យប្រព្រឹត្តៈ ៧ ។ ព្រះពុទ្ធនោះ មាន
 គេដទ្ធិ៍មិនបាន មានការត្រាស់ដឹង ៣ លើក គឺការត្រាស់
 ដឹងទី ១ មានពួកសត្វមួយសែនកោដិ ។ ទេវរាជព្រះនាម
 សុខស្សនៈ តាប់ព្រះវ័យនឹងមិច្ឆាធិដ្ឋិ ព្រះសាស្តា កាល
 ទ្រង់បញ្ចូលបង់ទូរ័ស្មី នៃសុខស្សនៈទេវរាជនោះ ទ្រង់បាន
 សម្តែងធម៌ ។ ក្នុងកាលនោះ ការប្រជុំជនៈច្រើនថ្វីនឹងមិនបាន
 ជាការប្រជុំធំ ឈ្មោះថាត្រាស់ដឹងទី ២ មានពួកសត្វ ៩ តាន់
 កោដិ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាសារថី ទូន្មាន
 ទូរ័ស្មី ទ្រង់ទូន្មានដ៏រី ឈ្មោះរោណមុខៈ ក្នុងកាលនោះ
 ឈ្មោះថាត្រាស់ដឹងទី ៣ មានពួកសត្វ ៨០ កោដិ ។
 ព្រះវិយាទស្សីព្រះនោះ មានសាវ័កសន្និបាត ៣ លើក គឺ
 សន្និបាតលើកទី ១ មានពួកព្រះអរហន្តមួយសែនកោដិ ។

តតោបរំ ធីត្ថិតិកោដិ សមីសុ ឯកតោ មុនី
 តតិយេ សន្និចារត្ថិ អសីតិកោដិយោ អហ្ម ។
 អហន្តេន សមយេន កស្សនោ ឆាម មាណវេ(១)
 អជ្ឈាយិកោ មន្តេនេ តិណ្ឌំ វេនាន ចារក្ខ ។
 តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន បសាទំ ជនយី អហំ
 កោដិសតសហសេស្វហំ សង្ឃារមំ អមាបយី ។
 តស្ស ធីត្វាន អារមំ ហន្នោ សំវិត្តមាណសោ
 សវណេ បញ្ចសីលេ ធម្មំ កត្វា សមាធយី ។
 សោមិ មំ តុន្នោ ត្បា កាសិ សង្ឃមជ្ឈេ និសីទិយ
 អជ្ឈាសកកម្មសតេ អយំ តុន្នោ កវិស្សតិ ។
 អហ្ម កបិល្លយា ម្នា និក្ខមិត្វា តថាគតោ
 បដាទំ បទហិត្វាន កត្វា ធុក្ករកាវតិ ។

តថានោមក ព្រះវិណាស្រតវាំងមួយ ជាអ្នកប្រាជ្ញចំនួន ៨០
 កោដិ បានមកប្រជុំព្រមក្នុងទីជាមួយគ្នា នេះជាសន្និបាតលើក
 ទី ២ ក្នុងសន្និបាតលើកទី ៣ មានព្រះវិណាស្រត ៨០ កោដិ ។
 សម័យនោះ គឺជាគតកើតជាមាណវ ឈ្មោះកស្សប្រ ជាអ្នក
 ស្វាគ្យយមន្ត ចងចាំមន្ត ដល់នូវគ្រើយខែត្រវែង ។ គឺជាគត
 បានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបិយទស្សនៈ នោះ ហើយ
 បានញ្ញាំងសេចក្តីជ្រះថ្លា ឲ្យកើតឡើង គឺជាគត បានសាងនូវ
 សង្ឃារម ដោយទ្រព្យប្រមាណមួយសែនកោដិ ។ គឺជាគត
 បានថ្វាយអារាម ដល់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ហើយមានចិត្តរីករាយ
 មានចិត្តសង្ឃឹម បានសមាទានសវណ្ឌធម៌ និងសីល ៥ ធ្វើ
 ឲ្យមាំមួន ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលសង្ឃហើយ
 ទ្រង់ព្យាករគឺជាគតថា មាណវនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ
 ក្នុងកម្សិ ១.៨០០ ។ សត្វនេះ នឹងចេញចាកត្រង់កបិលពស្ថ
 ជាទីរីករាយ ទៅតម្កល់ការព្យាយាម ហើយធ្វើទុក្ខតិរិយា ។

អដបាលុត្តម្ភលស្មី	ធិសីទិត្វា តថាគរតា
តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ្ហ	នេរញ្ញរម្មបេហិតិ ។
នេរញ្ញរយ តិរម្ហិ	ចាយាសំ អទិ សោ ជិលោ
បដិយត្តវមក្កេន	ពោធិម្ភលម្ហិ ឯហិតិ ។
តតោ បទិត្តិណំ តត្វា	ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ ។
អស្មត្តរុត្តម្ភលម្ហិ	តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
នមស្ស ជនិកា មាតា	ម៉ាយា ហេម ភវិស្សតិ
បិតា សុត្តោននោ ធាម	អយំ ហោស្សតិ តោតមោ ។
អនាសវំ វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
តោលិតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
អាធន្តោ ហេមុបដ្ឋាតោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិតា
អនាសវំ វីតរតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។

សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់ វែងដេបាលព្រឹក្ស ទទួល
 បាយសក្កន៍នោះ ហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់ស្ទឹងនោះឆ្ងាយ ។
 ព្រះជីនស្រីអង្គុយនោះ នឹងទ្រង់សោយទូបាយស ទៀបរដ្ឋា
 ស្ទឹងនោះឆ្ងាយ ហើយស្ទូចចូលទៅ ទៀបគល់នៃពោធិព្រឹក្ស
 តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេតាក់តែងហើយ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះមានយសធំ នឹងធ្វើប្រទក្សិណ ខូចពោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ
 ហើយត្រាស់ដឹង ទៀបគល់នៃអស្សត្រឹក្ស ។ ព្រះមាតា
 បង្កើតនៃព្រះតុទ្ធអង្គុយនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាម
 សុត្តោនៈ ព្រះតុទ្ធអង្គុយនេះ ព្រះនាមតាតម ។ កិច្ចឈ្នះ
 កាលច្បះ ១ បតិស្សៈ ១ ជាអត្តសាវិត ជាអ្នកមិនមាន
 អាសវៈ អស្មកតៈ មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម មានចិត្តតាំងមាំ គិត
 ជាឧបដ្ឋាក ឈ្នះកាន់ទូ នឹងបម្រើព្រះជីនស្រីអង្គុយនោះ ។
 នាងខេមា ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអត្តសាវិតា ជាអ្នកមិន
 មានអាសវៈ អស្មកតៈ មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម មានចិត្តតាំងមាំ ។

តោធិ តស្ស កកវតោ	អស្សតោតិ បុព្វតិ
ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ	អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋិតា ។
ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរ	អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋិតា
អាយុ វស្សសតិ តស្ស	តោតមស្ស យសស្សិនោ ។
ឥទ្ធិ សុត្វាន វចនំ	អសមស្ស មហេសិដោ
អាមោធិតា នវម្ភ	ពុត្តវិជ្ជន្តរោ អយំ ។
ឧត្ត្រដ្ឋិសន្តា វត្តន្តិ	អប្បោដេន្តិ ហសន្តិ ច
កតក្ខណ្ឌ ឧមស្សន្តិ	ឧសសហស្ស៍សនេវតោ ។
យទិមស្ស លោកនាមស្ស	វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
អនាគតម្ហិ អត្វានេ	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
យថា មនុស្សា ននី តាត្ថា	បដិធិត្តំ វិវជ្ឈិយ
ហេដ្ឋាតិត្តំ កហេត្វាន	ឧត្តរន្តិ មហាននី ។

ឈើសប្រាប់ត្រាស់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ គេហៅថា
 អស្សត្រឹក្ស ។ បុរសក៏ឈ្មោះចិត្តគហបតី ១ ឈ្មោះហត្ថាឡ-
 វតគហបតី ១ ជាអត្តបដ្ឋាក ។ បុរសកា ឈ្មោះឧទ្ធមាតា ១ ឧត្តរ ១ ជាអត្តបដ្ឋាយិកា ព្រះដ៏ឆ្ងាយនៃព្រះ
 តោតម មានយសអង្គនោះ មានកំណត់ ១០០ ឆ្នាំ ។ វេរតា
 នឹងមនុស្សទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់នូវព្រះបទនេះ នៃ
 ព្រះមហេសី កេបុត្តលស្មីតាន ក៏ជ្រេកអរថា មាណវនេះ
 ជាពូជពន្ធនៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហើកប្រព្រឹត្តទៅ មនុស្ស
 នឹងវេរតា ទាំងមួយមុខលោកឆាក ក៏ខរដៃសើចក្អកក្អាយ
 ធ្វើអញ្ជូលីឧមស្សថា បើពួកយើង នឹងឃ្លានមគ្គផល ក្នុង
 លាសនា នៃព្រះលោកនាមស្សនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត
 ពួកយើងគង់បានសម្រេចបគ្គផល ចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះ
 តោតមនេះ មិនខាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ កាលនឹងឆ្លង
 ស្ទឹង បើឃ្លាននូវកំពង់ ក្នុងទីចំពោះមុខហើយ គង់កាន់យក
 កំពង់ខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងនឹងបានដែរ យ៉ាងណា ។

ឯវមេវ មយំ សព្វេ	យនិ មុត្តារាមិមំ ជិនំ
អនាគតម្ហិ អន្តរេ	ហោស្មាម សម្មាសមំ ។
តស្មាបិ វេទនំ សុត្វា	កិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយំ
ទុត្តរំ វត្តមជ្ជដាសី	នសហាមិច្ឆរិយា ។
សុធឆំ ឆាម ននរិ	សុនេត្តា ឆាម ទត្តិយោ
សុចន្ទា ឆាម ជជិកា	មិយនស្សីស្ស សុត្តោ ។
នវស្សសហស្សានិ	អតារំ អជ្ឈាវសំ សោ
សុខិម្ពលវិមលគិរិកូហា	តយោ ចាសានមុត្តមា ។
តេត្តិសតិសហស្សានិ	ឆារិយោ សមលង្គតា
វិមលា ឆាម សា ឆារិ	កក្កាតាវេន្យអត្រដោ ។
និមិត្តេ ចតុរោ និស្វា	វេយ្យាទេន និក្ខមិ
ធម្មាសំ បដានចារិ	អចរិ បុរិសុត្តមោ ។

យើងទាំងអស់គ្នា បើឃ្លាងព្រះជីវិតស្រីអង្គនេះហើយ ក្នុង
 កាលជាអនាគត ពួកយើងនឹងបានសម្រេច ក្នុងទីបំរើព្រះ
 កត្រៃនៃព្រះនាគមៈនេះ គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ លុះតែជាគតបាន
 ស្តាប់ព្រះបទូល នៃព្រះពុទ្ធអង្គនេះហើយ បានញ៉ាំងចិត្តឲ្យ
 ជ្រះថ្លាដោយក្រែកលែង ហើយអធិដ្ឋានវត្តលើសលុប ដោយ
 ការបំពេញឲ្យបានមាំមង ១០ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមប៉យ-
 ទស្សី មានព្រះនគរឈ្មោះសុធឆ្ារៈ មានព្រះមហាក្សត្រព្រះ
 នាមសុទត្តៈ ជាព្រះបិតា មានព្រះមាតា ព្រះនាមសុចន្ទា ។
 ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ អស់៧ តាន់ឆ្នាំ ប្រា-
 សាទង្គិប្រសើរមាន ៣ ខ្នង គឺសុខិម្ពលប្រាសាទ ១ វិមល-
 ប្រាសាទ ១ គិរិកូហាប្រាសាទ ១ ។ មាននារីប្រមាណ ៣៣
 តាន់នាក់ សុទ្ធសឹងតែតាក់តែងល្អ ឯនារីដែលជាអគ្គមៈហសី
 នោះ ព្រះនាមនាងវិមលា ព្រះរាជបុត្រហង្គិត ព្រះនាម
 កក្កាតាវេន្យៈ ។ ព្រះជីវិតស្រី ជាបុរសប្រសើរ ទ្រង់ឃើញ
 ឲ្យនិមិត្ត ៤ យ៉ាង ហើយស្តេចចេញទៅ ដោយយានគឺថេរ
 ហើយទ្រង់ប្រព្រឹត្ត ឲ្យសេចក្តីព្យាយាម អស់ ៦ ខែគត់ ។

ព្រហ្មណ៍ យាងតែ សន្តោ មិយទស្សី មហាមុទិ
 វត្តចក្កោ មហាវិហារ ឧសភុយ្យាទេ មនោរមេ ។
 ចាស្តតោ សព្វទស្សី ធម៌ អរោស្មី អគ្គសាវតា
 សោភិតោ ជាមុបដ្ឋាកោ មិយទស្សីស្ម័ សត្វបោ ។
 សុជាតា ធម្មទិដ្ឋា ធម៌ អរោស្មី អគ្គសាវតា
 ពោធិ តស្ស កកវតោ តត្ថោតិ បវុត្តិ ។
 សន្តោ ធម្មតោ ថេរ អរោស្មី អគ្គបដ្ឋាកា
 វិសាខា ធម្មទិដ្ឋា ធម៌ អរោស្មី អគ្គបដ្ឋាកា ។
 សោមី តុន្តោ អមិតយសោ ទ្វត្តិសវលត្ថលោ
 អសីតិហត្ថមុទ្វេនោ សាលកជារ ទិស្សតិ ។
 អត្ថិយា ចទ្ធសុរិយាទិ ឧត្តិ តាទិសិកា បកា
 យថា អហុ បកា តស្ស អសមស្ស មហាសិលោ ។

ព្រះមហាមុទិ ព្រះនាមមិយទស្សី ជាព្រះមហាវិហារស ត្រូវ
 ព្រហ្មណ៍ធានាហើយ ទើបប្រជុំញាតិធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុង
 ឧសភុយ្យាទេ ជាទីកកវត្ថុ ។ ភិក្ខុ ឈ្មោះបាលិតៈ ១
 ឈ្មោះសត្វទស្សី ១ ជាអគ្គសាវត ភិក្ខុឈ្មោះសោភិតៈ ជាបុ-
 ជ្ជាកនៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមមិយទស្សី ។ ភិក្ខុទី ឈ្មោះសុជាតា
 ១ ឈ្មោះធម្មទិដ្ឋា ១ ជាអគ្គសាវតា ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង
 នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ គេហៅថា កត្ថព្រឹក្ស (ដើមថ្លាង) ។
 ឧបាសកឈ្មោះសន្តកៈ ១ ធម្មិកៈ ១ ជាអគ្គបុរាណ ឧបាសិកា
 ឈ្មោះនាងវិសាខា ១ ឈ្មោះនាងធម្មទិដ្ឋា ១ ជាអគ្គបុរាណិកា
 ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មានយសរាជមិនបាទ មានលក្ខណៈដ៏
 ប្រសើរ ព្រះ ព្រះ មានកំរិត ៨០ ហត្ថ ទ្រង់ប្រាកដ
 ដូចជាស្តេចនៃឈើ ឈ្មោះសាលត្រឹក្ស ។ រស្មីនៃភ្លើង រស្មី
 នៃព្រះចន្ទ្រ និងរស្មីនៃព្រះភាគិក្ស ប្រាកដដូចជារស្មីនៃព្រះ
 ក្បួនហេសី ដែលរកបុគ្គលរស្មីគ្មាននោះ មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុទ្ទវិសោ

តស្ស ចំ ទេវទេវស្ស អាយុ តាវត្តតា អហុ
 ធុរ្តិវស្សសហស្សនិ លោកេ អដ្ឋាសិ ចតុម្ពា ។
 សោមិ ពុទ្ធា អសមសមោ យុត្តានិច្ច តានិ អតុលិយានិ
 សទ្ធិ សមន្តរហិតំ(១) ធុរ្តិវត្តា សត្វសង្ខារតិ ។
 ចិយេនស្សី មុនិវរោ អស្សត្តារមម្ហិ និព្វតោ
 តត្ថេវ តស្ស និធម្មោ តិណិ យោជនមុត្តតោតិ ។

ចិយេនស្សីទុទ្ទវិសោ គោសោ ។

បូទសមោ អត្ថទស្សីព្រិទ្ធវិសោ

(១៥) តត្ថេវ មណ្ឌកប្បម្ហិ អត្ថទស្សី មហាយេសោ(២)
 មហាតមំ និហត្វាន បត្តោ សត្តោជមុត្តមំ ។

១ ឧ. តមន្តហិតំ ។ ២ ឧ. ឧសារោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទុទ្ទវិសោ

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាវេតីនប្រសើរឆ្លងឆេះ មានព្រះវត្តបុរោ
 ដកបរោ គឺព្រះចក្ខុសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បិតនៅក្នុងរលាភ របស់ ៩០
 ពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះពុទ្ធដែលមិនមានបុគ្គលស្មើអង្គនោះក្តី គួរនៃ
 សាវ័កទាំងអម្បាលនោះក្តី មានគុណថ្វីងកុំបាន របស់ទាំងអស់
 នេះ អន្តរោទៈ ៧ ឧប្បាស្មាវតាំងពួង ជាប់សំសារ
 សូន្យទៈ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបិយទស្សី ជាព្រះមុនីប្រសើរ
 ទ្រង់ហ៊ុនក្លាន ក្នុងអស្សត្តារម ព្រះសូបនៃព្រះជីវិតស្រីអង្គ
 នោះ មានកំរស់ ៣ យោជន៍ (គេបានសាងហើយ) ក្នុង
 អស្សត្តារមនោះ ។

ធម៌ ចិយេនស្សីព្រិទ្ធវិសោ ទី ១៣ ។

អត្ថទស្សីព្រិទ្ធវិសោ ទី ១៤

(១៥) ក្នុងមណ្ឌកប្បនោះឯង មានព្រះពុទ្ធព្រះនាមអត្ថទស្សី មាន
 យសធំ ទ្រង់កំរាត់បង់ជីវិតធំ សាម្រេងសាម្រាញ់ក្លាយជីវិតធំ ។

ប្រាហ្មណ៍ យា ចិន្តា សន្តោ ធម្មចក្កំ បរត្ថយិ
 អមតេន តប្បយី លោកំ ធនសសហស្សំ សនេវតា ។
 តស្សាបិ លោកនាជស្ស អហេសំ អភិសមយោ តយោ
 កោដិសតសហស្សានិ បវេណីសមយោ អហ ។
 យថា ពុទ្ធា អត្ថនស្សី ចរតិ នេវចារិកំ
 កោដិសតសហស្សានិ ធុតិយាភិសមយោ អហ ។
 ធុនាបរិ យថា ពុទ្ធា នេសេសិ បិតុ សន្តិកេ
 កោដិសតសហស្សានិ តតិយាភិសមយោ អហ ។
 សន្និចាតា តយោ អាសិ តស្សាបិ ច អហេសិ នោ
 ចីណាសវំ វិមលាជំ សន្តិចត្តាន តាទិជំ ។
 អដ្ឋង្គតិសហស្សានិ បវេមោ អាសិ សមាគមោ
 អដ្ឋាសីតិសហស្សានិ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រូវប្រាហ្មណ៍នាហើយ ទើបប្រជុំញាតិធម្មបក្រ
 ទ្វិប្រព្រឹត្តទៅ ហើយញាតិធម្មស្សនិទានទៅតា ទាំងមួយហ្នឹង
 លោកនាគុ ឲ្យផ្អែកដោយទឹកអម្រឹត ។ ព្រះលោកនាគុនោះ
 ទ្រង់មានការត្រាស់ដឹង ពាលើក គឺ ការត្រាស់ដឹងលើកទី ១
 មានពួកសត្វចំនួនមួយសែនកោដិ ។ ការត្រាស់ដឹងលើកទី ២
 មានពួកសត្វចំនួនមួយសែនកោដិ ក្នុងកាលដែលព្រះពុទ្ធ ទ្រង់
 ព្រះនាមអត្ថនស្សី ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ទៅចារិក ។ តមក ការ
 ត្រាស់ដឹងលើកទី ៣ មានពួកសត្វ ចំនួនមួយសែនកោដិ ក្នុង
 កាលដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះ
 បិតា ។ ព្រះមហាសីអង្គនោះ មានសាវកសន្និបាត (ការជួបជុំ
 សាវក) ពាលើក ដែលសុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រព ប្រាសចាក
 មន្ទិល មានព្រះវិជយស្វរ ប្រកបដោយតាទិគុណ គឺ សន្និបាត
 លើកទី ១ មានពួកព្រះវិណាស្រព ចំនួន ៧៨ ពាន់អង្គ សន្និបាត
 លើកទី ២ មានពួកព្រះវិណាស្រព ចំនួន ៨៨ ពាន់អង្គ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិល

អដ្ឋសត្តនិសហស្សនំ តតិយោ ពាសិ សមាគមោ
អនុបាទាវមុត្តានំ វិមលានំ មហាសំនំ ។
អហន្តេន សមយេន ជជិលោ ឧត្តតាបោ
សុសិហោ នាម នាមេន មហិយា សេដ្ឋសម្មតោ ។
ទីក្វំ មទ្ធាវំ បុប្ផំ បទុមំ ចារិទ្ធត្ថតំ
នេវលោកា អាហរិត្ថា សម្ពុទ្ធំ អភិបូជយី ។
សោមិ មំ ពុម្ពោ ព្យាកាសិ អត្ថនស្សី មហាមុនិ
អដ្ឋារសេ កាប្បសតេ អយំ ពុទ្ធា កវីស្សនិ ។
អហុ កាចិល្យាយា រម្មា ជិក្ខុមិត្តា តថាគតោ
បដានំ បដហិត្វាន កត្វា ឧត្តរការិកំ ។
អដចាលរុត្តម្បូលស្មី ជិសំ ជិត្វា តថាគតោ
តត្ថ ថាយាសំ បក្កយ ធរញ្ញាមុចេហិតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិល

សុទ្ធិបាតលើក ទី ៣ មានពួកព្រះវិណាស្រព ចំនួន ៧៨
តាមរង្វង់ សុទ្ធិតែមានព្រះទ័យដុតស្រឡះ ឥតប្រកាន់ ប្រា-
បាទមន្ទិល ជាអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ។ ក្នុងសម័យនោះ
តថាគតកើតជាជដិល ឈ្មោះសុសិមៈ មានតបដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
ដែលគេសន្មតថា ជាបុគ្គលប្រសើរលើផែនដី ។ តថាគត
បាននាំយកកងមន្ត្រាវបុស្ស ក្តៅឈូក និងផ្កាបារីច្រូតព្រឹក្ស
ជាទីក្វំ អំពីខេត្តលោក មកបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ឯព្រះ
ពុទ្ធ ជាមហាមុនី ព្រះនាមអត្ថនស្សីអង្គនោះ ទ្រង់បាន
ព្យាករតថាគតថា តាបសនេះ នឹងបានក្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុង
កប្បទី ១.៨០០ ។ សត្វនេះ នឹងចេញអំពីបុរី ជាទីរករាយ
ឈ្មោះកបិលតសុ តម្កល់ព្យាយាម ហើយធ្វើទុក្ខតិរិយា ។
សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់ នៃអដបាលព្រឹក្ស ខ្ទល
មដុបាយាសក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងនេត្យា ។

បុគ្គលិក ឬបុគ្គលិក

ពាក្យព្រឹត្តិ ១

នេត្តាកយ ភិក្ខុ ចាយាសំ អនិ សោ ជិដោ
 បដិយត្តវមក្ខេន តោជិម្ពលម្ពិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទិត្តិណំ កត្តា តោជិម្ពលំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តវត្តម្ពលម្ពិ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ស ជជិតោ មាតា មាយា ធាម កវិស្សតិ
 បិតា សុត្តោននោ ធាម អយំ ហេស្សតិ តោតមា ។
 អនាសវា វិភកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 តោលិតោ ឧបតិស្មោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវត្តា
 អាណត្តា ធាម្មបដ្ឋាតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជំជំ ។
 ទេហា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវត្តា
 អនាសវា វិភកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោជិ តស្ស ភកវតោ អស្សត្តាតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋតា ។

ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ពឹងលើយបុត្រាយាស ទៀបច្រកស្ទឹង
 នេត្តាក ហើយចូលទៅទៀបគល់ខែរោងព្រឹក្ស តាមផ្លូវដី
 ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 យសធំ នឹងធ្វើប្រទក្សណៈតាមមណ្ឌលៈ ហើយត្រាស់ដឹងខ្ញុំ
 អនុត្តរសម្មាសម្ពុទ្ធិញ្ញាណ ទៀបគល់អស្សត្តព្រឹក្ស ។ ព្រះ
 ជននៃព្រះពោធិសត្វនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាម
 សុត្តោនៈ បុរសនេះ នឹងជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតោម ។
 ព្រះកាលៈតៈ ១ ព្រះទុបតិស្សៈ ១ នឹងជាអត្តសាវ័ក ជាអ្នក
 មិនមានអាសវៈ អស់រតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តត្រង់
 មាំ កិត្តជាទុបដ្ឋាក ឈ្មោះតានទ្ធ នឹងប្រើព្រះជិនស្រីអង្គ
 នេះ ។ ព្រះទេហាថេរី ១ ព្រះទុប្បលវណ្ណាថេរី ១ នឹងជា
 អត្តសាវ័ក ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ អស់រតៈ មានចិត្តស្ងប់
 រម្ងាប់ មានចិត្តត្រង់មាំ ។ ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង នៃព្រះ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅជាអស្សត្តព្រឹក្ស គហបតីឈ្មោះ
 ចិត្តៈ ១ គហបតីឈ្មោះហត្ថាឡវតៈ ១ នឹងជាអត្តទុបដ្ឋាក ។

នន្ទមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហោស្ម័ន្តបដ្ឋិតា
 អាយុ វស្សសតំ វស្ស តោតមស្ស យសស្សិនោ។
 ឥទ្ធិ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហោសិនោ
 អាមោទិតា នាម្យ តុទ្ធវិជ្ជក្កេ អយំ ។
 ឧត្តរដ្ឋសន្តា វត្តន្តិ អម្ពោនេន្តិ ហសន្តិ ច
 កតញ្ចលី នមស្សន្តិ នសសហស្សី សនេវតា។
 យនិមស្ស លោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្សនម សាសនំ
 អនាកតម្ហិ អន្ទានេ ហោស្សម សម្មទា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា នន្ទិ កត្វា មជ្ជតិកុំ វិវជ្ឈិយ
 ហោជ្ជាតិកុំ កហោត្វាន ឧត្តរន្តិ មហានន្ទិ ។
 ឯវមេវ មយំ សព្វេ យនិ មុត្តានិមំ ជិនិ
 អនាកតម្ហិ អន្ទានេ ហោស្សម សម្មទា ឥមំ ។

នាងនន្ទមាតា ខ នាងឧត្តរា ខ នឹងជាអគ្គបដ្ឋាយិកា ព្រះ
 គោតម មានយសអង្គនោះ ទ្រង់មានព្រះជន្មាយុ មួយរយឆ្នាំ ។
 ពួកមនុស្សនិងទេវតា បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធវិការនេះ នៃព្រះមហេសី
 ទ្រង់ស្នើដោយព្រះពុទ្ធ ដែលនិមន្តមានបុគ្គលស្នើហើយ ក៏រីករាយ
 ថា បុរសនេះ ជាពូជពូកនៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហើ ក៏
 ប្រព្រឹត្តទៅ ពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា ទាំងមួយហ្នឹងរលាកឆាកុ
 នាំគ្នាទៅដៃ អបអរ ធ្វើអញ្ជើញនិមន្តស្តាប់ថា ហើយនឹងនឹងឃ្លាន
 មគ្គផល ក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកនាថអង្គនេះ ពួកយើងគង់
 នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះគោតមនេះ ក្នុងកាល
 ជាអនាគតមិនឆាប់ ។ ពួកមនុស្សកាលទ្វងស្នើ ហើយនឹងកំពង់
 ចំពោះមុខហើយ គង់នឹងទៅកាន់កំពង់ឆាន់ក្រោម ហើយទ្វង
 ស្នើនឹងបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ហើយនឹង
 ព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ក៏គង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះភក្ត្រនៃ
 ព្រះគោតមអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត យ៉ាងនោះដែរ ។

តស្មា បិ វចនំ សុត្វា តុដ្ឋោ សិវិក្កមា ធម្មោ
 ឧត្តរំ វត្តមជ្ជិមំ ធម្មោ ធម្មោ វិហារិយា ។
 សោភនំ ធម្មោ ធម្មោ សាគរោ ធម្មោ ឧត្តរោ
 សុទ្ធសុទ្ធា ធម្មោ ធម្មោ អនុទស្សន្តិយំ ហសិវោ ។
 ធម្មោ វស្សសហស្សនំ អតារិ អដ្ឋិវសិ សោ(១)
 អមរតិសុភិកិរិយា ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ។
 តេត្ថិស តិសហស្សនំ ធម្មោ សមល្លត្តា
 វិសាខា ធម្មោ សា ធម្មោ សេណោ ធម្មោ អត្រោ ។
 ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ អស្សយា ធម្មោ ធម្មោ
 អនុទស្សន្តិយំ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ធម្មោ ។
 ប្រាជ្ញា ធម្មោ ធម្មោ អនុទស្សន្តិយំ ធម្មោ ធម្មោ
 វត្តចត្តោ ធម្មោ ធម្មោ អនុទស្សន្តិយំ ធម្មោ ធម្មោ ។

លុះតែជាតិ បានស្តាប់តាមនេះ នៃព្រះលោកចាស់អង្គរនោះ
 ហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ មានចិត្តរីករាយ ទំនងដ្ឋានវត្ត
 តទៅទៀត ដើម្បីបំពេញបារមី ១០ ប្រការ ។ ព្រះមហា-
 សី ព្រះនាមអនុទស្សន្តិយំ មានចិត្តរីករាយសាគរោ មាន
 ព្រះមហាក្សត្រព្រះនាមសាគរ (ជាព្រះបិតា) មានព្រះជននី
 ព្រះនាមសុវស្សនា ។ ព្រះអនុទស្សន្តិយំ ទ្រង់ត្រង់ត-
 ហង្គន អស់ ៩.០០០ ឆ្នាំ មានប្រាសាទប្រសើរ ៣ ខ្នង គឺ
 ប្រាសាទឈ្មោះអមរតិ ១ ប្រាសាទឈ្មោះ សុភិកិ ១ ប្រាសាទ
 ឈ្មោះតិរិយាចនៈ ១ ។ នាវ ៣៣.០០០ ប្រូ សឹងប្រដាប់
 យ៉ាងសមស្រួល ព្រះនាវ (ជាអនុមហាសី) នោះ ព្រះនាម
 វិសាខា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមសេណោ ។ ព្រះជនស្រីទ្រង់
 ឃើញនិមិត្ត ៤ យ៉ាង ហើយទ្រង់ស្តាប់ចេញទៅដោយយាន
 លេះ តំកល់ព្យាយាម អស់ ៨ ខែគត់ ។ ព្រះអនុទស្សន្តិយំ
 យសធំ មានព្យាយាមធំ ទុក្ខមង្គល ៨៨ គ្រូប្រាជ្ញាភាពនោះហើយ
 ទើបទ្រង់ញ៉ាំងដួចក្រឡាប្រតិភូតទៅ ក្នុងទេវានដ៏ថ្លៃថ្លា ។

១ ឧ. អមរតិ សុភិកិ តិរិយាចន ។ ឬ. អមរតិសុភិកិរិយា ។

សាឆ្មា ច ឧបសាឆ្មា ច	អហោស្សំ អគ្គសាវកា
អគយោនាមុបដ្ឋានោ	អគ្គនិសង្កស្សំ មហោសិវោ ។
ធម្មា ចេវ សុធម្មា ច	អហោស្សំ អគ្គសាវកា
ពោធិ តស្ស ភគវតោ	ចម្បកោតិ បុព្វតិ ។
ឧត្តុឡោ ចេវ និសកោ ច	អហោស្សំ អគ្គបដ្ឋកា
មគិលា ច សុធម្មា ច	អហោស្សំ អគ្គបដ្ឋកា ។
សោមិ តុឡោ អសមសរោ	អសីតិវតធម្មតោ
សោភតិ សាលរាជាវ	ឧទ្យុរាជាវ បូរិតោ ។
តស្ស ចាគជិតា វិសិ	អនេកសតកោជិយោ
ឧទ្ធិ អរោ ធម្មជិសា	ជរត្តិ យោជនំ សនា ។
សោមិ តុឡោ ឧវុសកោ	សព្វសត្តត្ថោ អុនិ
វស្សសតសហស្សនិ	លោកេ អដ្ឋាសិ ចត្តមា ។

ព្រះមហេសី ព្រះនាមអនុទស្សី មានអគ្គសាវក៍ពីរអង្គ គឺ
 ព្រះសន្តិៈ ១ ព្រះឧបសន្តិៈ ១ មានកិច្ចជាឧបដ្ឋាក ឈ្មោះ
 អគយៈ ។ មានព្រះបេរីឈ្មោះធម្មា ១ សុធម្មា ១ ជាអគ្គសាវកា
 ឈើសម្រាប់គ្រាប់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ គេហៅថា
 ចម្បកត្រីក្ស ។ ឧបាសកឈ្មោះនកុឡៈ ១ ឈ្មោះនិសកៈ ១
 ជាអគ្គឧបដ្ឋាក នាងមគិលា ១ នាងសុនទ្ធា ១ ជាអគ្គឧបដ្ឋា-
 យិកា ។ ឯព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ស្មើដោយព្រះពុទ្ធ ដែល
 មិនមានបុគ្គលស្មើ មានកំពស់ ៨០ ហត្ថ ទ្រង់រុំរឿងហាក់
 ដូចដើមសាលរាជត្រីក្ស ឬដូចព្រះចន្ទ្រពញាវង់ ។ រស្មីជា
 ប្រក្រតី នៃព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ប្រើខរយៈកាជី តែងផ្សាយទៅ
 កាន់ទិស ទាំង១០ ទាំងខាងលើ ទាំងខាងក្រោម ចម្ងាយ
 មួយយោជន៍ សព្វៗ កាល ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ
 ប្រសើរជាងដទៃ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងសត្វទាំងពួង ជាអ្នកប្រាជ្ញមាន
 បញ្ញាចក្ខុ បិតាទៅក្នុងមនុស្សលោក អស់មួយសែនឆ្នាំ ។

អត្ថុលំ នស្សត្វា ធិកាសំ វិហោចត្វា សនេវតោ
 សោមិ អនិច្ចតំ បត្តោ យេវត្ថុចាទា ទស្សន្ទយា ។
 អត្ថុទស្សី ជំនវកោ អចោមារាមម្ពិ និត្តតោ
 ចាត្រុត្តារកំ អាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោតិ ។

ធម្មទស្សន្ទវិសោ ធុរុសមោ ។

បណ្ណាល័យ ធម្មទស្សន្ទវិសោ

[១៦] តត្ថោ មណ្ឌកប្បដ្ឋិ ធម្មទស្សី មហាយសោ
 តមច្ចការំ វិជមិត្វា អតិរោចតិ សនេវតោ ។
 តស្សា មិ អត្ថុលតេជស្ស ធម្មចក្កប្បវត្តកោ
 តោជិសតសហស្សនំ បវមាភិសមយោ អហុ ។

ព្រះពុទ្ធនោះ ទ្រង់សម្ដែងតន្ត្រីថ្មីធីត្តុបាន ញ៉ាំងមនុស្សលោក
 ព្រមទាំងទេវលោក ឲ្យរុងរឿង ហើយទ្រង់ដល់នូវអនិច្ចតា-
 ធម៌ ដូចជាភ្លើងអស់កំញាម ។ ព្រះអគ្គទស្សីដ៏ទស្រីដ៏ប្រសើរ
 ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងអចោមារាម មានការសាយភាយទៅនៃ
 ព្រះធាតុ ក្នុងប្រទេសទាំងឡាយនោះ ។ ។

ចប់ ធម្មទស្សន្ទវិសោ ទី ១៤ ។

ធម្មទស្សន្ទវិសោ ទី ១៥

[១៦] ក្នុងមណ្ឌកប្បនោះឯង មានព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមធម្មទស្សី
 មានយសធំ ទ្រង់កំចាត់បង្កើតអន្តការ ហើយញ៉ាំងមនុស្ស-
 លោក ព្រមទាំងទេវលោក ឲ្យរុងរឿង ។ ការត្រាស់ដឹង
 លើកទី១ មានពួកសត្វមួយសែនកោដិ ក្នុងការញ៉ាំងធម្មចក្រ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ នៃព្រះធម្មទស្សីនោះ ទ្រង់មានគេដោះថ្មីធីត្តុបាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស គុទ្ធវិណ្ឌ

យនា តុន្តោ ធម្មទស្សី វិទេសិ សត្វាបិ វេសិ
 តនា ធម្មតិកោដីនំ ធុតិយាភិសមយោ អហ្ម។
 យនា សន្តោ ឧបកត្តិ សចរិសោ វិបាយកំ
 តនា អសីតិកោដីនំ តតិយាភិសមយោ អហ្ម។
 តស្សាបិ ទេវទេវស្ស សន្និច្ចាតា តយោ អាស្មំ
 ទីណាសវានំ វិមលានំ សន្និច្ចាតា តានំ ។
 យនា តុន្តោ ធម្មទស្សី សរណោ វស្សី ឧចាគមិ
 តនា កោដិសហស្សានំ ចមរោ អាសិ សមាគមោ។
 មុនាបរំ យនា តុន្តោ ទេវតោ ឯតិ មាទុសំ
 តនាបិ សតកោដីនំ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ។
 មុនាបរំ យនា តុន្តោ មគ្គានេសិ ធុតេ តុណោ
 តនា អសីតិកោដីនំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធវិណ្ឌ

ការត្រាស់ដឹងលើកទី ២ មានសត្វចំនួន ៩០ កោដិ ក្នុងកាល
 ដែលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមធម្មទស្សី ទ្រង់ទូន្មានវេសិ ឈ្មោះ
 សត្វយៈ ។ ការត្រាស់ដឹងលើកទី ៣ មានសត្វចំនួន ៨០
 កោដិ ក្នុងកាលដែលសក្កទេវរាជ ព្រមទាំងបរិស័ទ ចូលទៅ
 គាល់ព្រះធម្មទស្សី ទ្រង់ជានាយក ។ ព្រះធម្មទស្សីនោះ
 ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា មានសាវ័កសន្និបាត ៣ លើក
 សុទ្ធតែជាព្រះវិណាស្រត មានមន្ទិលទៅប្រាសហើយ មាន
 ព្រះវិជយស្លាប់ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ សន្និបាតលើកទី ១
 មានព្រះវិណាស្រត មួយរាន់កោដិ ក្នុងវេលាដែលព្រះពុទ្ធ
 ព្រះនាមធម្មទស្សី ទ្រង់ចូលទៅកាន់វស្សា ក្នុងអារាម ឈ្មោះ
 សរណៈ ។ សន្និបាតលើកទី ២ មានព្រះវិណាស្រតចំនួន
 ១០០០ កោដិ ក្នុងវេលាដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ស្តេចចុះចាក
 ទៅលោក មកកាន់មនុស្សលោក ។ មួយទៀត សន្និបាត
 លើកទី ៣ មានព្រះវិណាស្រត ចំនួន ៨០ កោដិ ក្នុង
 វេលាដែលព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសនូវគុត្តគុណតាំងឡាយ ។

បណ្ណាល័យ បុរាណវិទ្យា

អហន្តេន សមយេន សន្តោ អាសី ពុរិទ្ធនោ
 ទិព្វកន្ទេន មាលេន តុរិយេន អភិបូជយី ។
 សោមិមំ តនា^(១) ព្យាកាសិ ទេវមជ្ឈេន ទិសិទិយ
 អដ្ឋាសតប្បសរេត អយំ តុន្ទោ ភវិស្សតិ ។
 អហុ កបិលវ្យាយា រម្មា ទិក្ខុមិត្តា តថាគតោ
 បដាទំ បទហិត្តាន កត្វា ទុក្ខារកាវកំ ។
 អដបាលុក្ខមូលស្មី ទិសិទិត្តា តថាគតោ
 តត្ថ បាយាសំ បត្តយ្ហ ទេវញ្ញមុបេហិតិ ។
 ទេវញ្ញាយ តិរម្កិ បាយាសំ អទិ សោ ជិលោ
 បដិយត្តវមក្កេន ពោធិមូលម្មិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្ថិណំ កត្វា ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តវក្ខមូលម្មិ តុដ្ឋិស្សតិ មហាយសោ ។

បណ្ណាល័យ បុរាណវិទ្យា ៧៨

ក្នុងសម័យនោះ គេបានកត់ជាព្រះវង្ស ឈ្មោះបុរិទ្ធនោះ បាន
 បូជាព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ដោយត្រៀមក្រអូប ផ្កាកម្រង និងត្បូងត្រ្រី
 ទិព្វ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់គង់ចំកណ្តាលភូមិទៅតា ហើយ
 ព្យាករគេបានកត់ថា ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ទៅ១៨នេះ នឹងបាន
 គ្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញពីបុរីជាទីគួរគេកអា
 ឈ្មោះកបិលពស្មី ទៅរកលំព្យាយាម ធ្វើទុក្ខតិរិយា ។ សត្វ
 នេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់នៃអដបាលព្រឹក្ស ទទួលបាយាសក្នុងទី
 នោះ ហើយចូលទៅឯស្ទឹងទេវញ្ញា ។ ព្រះពុទ្ធជិនស្រីអង្គនោះ
 បាននាងបាយាស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងទេវញ្ញា ហើយនឹងគ្រឡប់ទៅ
 ឯគល់ពោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះជិនស្រីនាយសធំ នឹងធ្វើប្រទត្យណពោធិ-
 បណ្ណៈដ៏ប្រសើរ ហើយគ្រាស់ដឹង ទៀបគល់អស្សត្តព្រឹក្ស ។

ឥសីស្ស ជនិកា មាតា មាយា ឆាម កវិស្សតិ
 មីតា សុត្តោទេវោ ឆាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ ។
 តោលីតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អនាសវា វីតរាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាទេវោ ឆាមុបដ្ឋាកោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ ។
 ទេមា ឧប្បលវណ្ណោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អនាសវា វីតរាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 ពោជិ តស្ស ភគវតោ អស្សតោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវិកោ អត្តា ហេស្សន្តិ ឧបដ្ឋាកោ ។
 ទទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តិ ឧបដ្ឋាកោ
 អាយុវស្សសតំ តស្ស តោតបស្ស យសស្សនោ ។
 ឥទំ សុត្តាទ វចនំ អសមស្ស មហាសិលោ
 អាមោទិតា ឆាមរូ តុន្តវិជ្ជក្កោ អយំ ។

ព្រះជនទី ខែព្រះភគវត្ថុនេះ ព្រះនាមមាយាវេរី ព្រះបិតា
 ព្រះនាមសុត្តោទេវៈ វេរីពជនៈ ទីនីពានជាព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 នាមភាគម ។ ព្រះបរិវេណ្ឌៈកាលិតៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១
 ទីនីជាអត្តសាវក ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ មានពន្លឺអស់ហើយ
 មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតក់លំអំ ភិក្ខុជាឧបដ្ឋាក ឈ្មោះ
 អាទទ្ធី ទីនីបម្រើព្រះជេស្រ្តអង្គនេះ ។ ព្រះទេពាថវី ១
 ព្រះឧប្បលវណ្ណៈថវី ១ ទីនីជាអត្តសាវកា ជាអ្នកមិនមាន
 អាសវៈ មានពន្លឺអស់ហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្ត
 តក់លំអំ ។ ដើមរឿយសម្រាប់គ្រាសំដឹង ខែព្រះមានព្រះ
 ភាគអង្គនោះ ហៅជាអស្សត្រ័ត្រក្ស ឧបាសកឈ្មោះចិត្តៈ ១
 ឈ្មោះហត្ថាឡវិកៈ ១ ទីនីជាអត្តឧបដ្ឋាក ។ នាងទទ្ធមាតា ១
 នាងឧត្តរា ១ ទីនីជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ព្រះភាគមមានយសអង្គ
 នោះ មានព្រះជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួកមនុស្ស ទីនីទៅតា
 លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធជីកានេះ ខែព្រះមហាសី ឥតមានបុគ្គល
 ស្មើ ភីភិកាយថា ព្រះអង្គនេះ ជាពុទ្ធជននៃព្រះពុទ្ធ ។

[illegible]

សម្លេងហើ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ពួកមនុស្សគ្រប់វាំងៗទៅ រាំង
មួយ ហ្នឹងលោកនាគ វាគ្មានដែរអបអរ ធ្វើតាមលំនមស្តារថា
បើពួកយើងយូនមគ្គជល ក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកនាគ
អង្គនេះ ពួកយើងគង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះកត្តនៃព្រះ
គោតមនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន ។ ពួកមនុស្ស កាល
នឹងឆ្លងស្ទឹង ឃើញនឹងកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់យកកំពង់រាំង
ក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងធំបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ពួកយើង
រាំងអស់គ្នា ឃើញនឹងព្រះជិនស្រីនេះ គង់នឹងបានសម្រេច
ចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះគោតម ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន
យ៉ាងនោះឯង ។ គឺជាគិត លុះបានស្តាប់ភាសិតនៃព្រះជិនស្រី
អង្គនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឱ្យជ្រះថ្លាត្រឡប់ បានអធិដ្ឋាន
វត្តតាវា ដើម្បីបំរើព្រះបាទ ១០ ។ ព្រះសាស្តាព្រះ
នាមធម្មទស្សី មានទីក្រុងឈ្មោះសរណៈ មានមហាក្សត្រព្រះ
នាមសរណៈ ជាព្រះបិតា មានព្រះជននី ព្រះនាមសុនន្ទា ។

អដ្ឋទស្សីសហស្សនិ អនាមិ អដ្ឋាវសិ សោ
 អរោ វិរោ សុទស្សនោ តយោ ចាសាធម្មត្ថោ ។
 ចត្តាឡីស សហស្សនិ ធារិយោ សមលង្គតា
 វិចិត្រាលី ធាម ធារិ អត្រោ បុញ្ញវឌ្ឍនោ ។
 ធិមិត្ត ចតុរោ ធិស្វា ចាសារោ ធាតិធិត្ថមិ
 សត្តាហំ បដាទចារិ អចរិ បុរិសុត្ថោ ។
 ប្រហុតា យាតិតា សុត្តា ធម្មទស្សី ឧកសោ
 វត្តចាត្តោ មហាវិហោ មិកតាយេ ធម្មត្ថោ ។
 បទុមោ បុស្សទេវោ ច អហោសំ អក្កសាវតា
 សុទត្តោ^(១) ធម្មបដ្ឋាតោ ធម្មទស្សីស្ស សុត្តោ ។
 ខេមា ច សច្ចនាមា ច អហោសំ អក្កសាវតា
 តោធិ តស្ស តតវតោ តិម្ហជាលោតិ^(២) វុច្ឆតិ ។

១ ឧ.ម. សុទត្តោ ។ ២ ឧ. ធម្មជាលោតិ ។ ម. ធម្មជាលោតិ ។

ព្រះធម្មទស្សីអដ្ឋនាម ទ្រង់គ្រប់គ្រងគេចានុរាម អស់៧ ពាន់ឆ្នាំ
 ទ្រង់មានប្រាសាទ ពង្សី គឺប្រាសាទឈ្មោះអរដៈ ១ ប្រាសាទ
 ឈ្មោះវិរដៈ ១ ប្រាសាទឈ្មោះសុទស្សនៈ ១ ។ តួនាវីចំនួន
 ៤០ ពាន់ សឹងប្រដាប់ខ្លួនយ៉ាងសមស្រួល នាវី (ជាអគ្គមហេសី)
 ឈ្មោះវិចិត្រាលី ព្រះរាជបុត្រ ឈ្មោះបុញ្ញវឌ្ឍនៈ ។ ព្រះធម្ម-
 ទស្សី ជាបុរសដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ឃើញនូវវិនិច្ឆ័យ ៤ ហើយទ្រង់
 ចេញទៅទាំងប្រាសាទ ទៅប្រព្រឹត្តព្យាយាម អស់ ៧ ថ្ងៃ ។
 ព្រះពុទ្ធព្រះនាមធម្មទស្សី ប្រសើរជាងពួកដទៃ មានព្យាយាមធំ
 ទត្តមជាងដទៃ ត្រូវប្រាសាទនោះហើយ ទើបទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងដីគោយន៍ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាម
 ធម្មទស្សី មានព្រះបទុមត្ថោ ១ ព្រះបុស្សទេវត្ថោ ១ ជាអគ្គ-
 សាវ័ក ព្រះសុទត្ថោត្ថោ ជាបង្គោក ។ មានព្រះខេមារាជី ១
 ព្រះសច្ចនាមារាជី ១ ជាអគ្គសាវ័ក រើមរោយសម្រាប់ត្រាស់
 ជីវិត ខែព្រះមានព្រះតាតនាមៈ គេហៅថា វិម្ពជាលព្រឹក្ស ។

បណ្ណាល័យ ធម្មសុត្តន្តបិដក

ធម្មសុត្តន្តបិដក ទី ១៨

សុគតោ កង្ខេបស្សហោ ចេវ អហេសំ អក្កបដ្ឋតា
 សាធិសា(១) ច កង្ខេបស្ស(២) ច អហេសំ អក្កបដ្ឋតា ។
 សោមំ តុន្តោ អសមសមោ អសីតិហត្ថម្ភតោ
 អតិរាចតិ តេជេន ធនសសហស្សន្តិ ជាតុយា ។
 សុដុល្លោ សាលរាជារ វិជ្ជាវ កតេន យថា
 មជ្ឈន្តិកេវ សុរិយោ ឯវំ សោ ឧបសោកថ ។
 តស្សាបិ អតុលភេជស្ស សមគំ អាសិ ជីវិតំ
 វស្សសតសហស្សនិ លោកេ អដ្ឋាសិ ចតុមា ។
 ឌុតាសំ ធន្សយិត្វាន វិមលំ កត្វាន សាសនំ
 ចរិ(៣) ចន្តោវ កតេន ធិត្វតោ សោ សសាវ កាតិ ។

សុគតហេតុ ១ កង្ខេបស្សហេតុ ១ ជាអត្តបដ្ឋក នាង
 សាធិសា ១ នាងកង្ខេបស្ស ១ ជាអត្តបដ្ឋក ។ ព្រះពុទ្ធ
 នោះ ទ្រង់ស្នើដោយព្រះពុទ្ធ ដែលមិនមានបុគ្គលស្នើ ទ្រង់
 មានកំរស់៨០ ហត្ថ ទ្រង់រៀនក្រវែលន៍ ដោយគេជះ
 ក្នុងមួយហ្មឺនលោកធាតុ ។ ដើមសាលរាជព្រឹក្ស មានផ្កា
 រីកស្កុះស្កាយល្អ ផ្ទេរតបន្តោលើភាគាស ព្រះអាទិត្យនាថ្ងៃ
 គ្រង់ រៀនល្អ យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់
 រៀនល្អ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មានគេជះ
 ថ្មីគំបាន មានជីវិតដ៏ស្នើល្អ ព្រះពុទ្ធមានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់បិត
 នៅក្នុងលោក អស់មួយវសន្តា ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ព្រម
 ទាំងសាវ័ក ទ្រង់សម្តែងស្នើ ធ្វើសាសនាមិនឲ្យមានមន្ទិល
 ដូចព្រះចន្ទ្រ កាលរៀនឲ្យដ៏ភាគាស ហើយចរិតត្រង ។

១ ១. ម. សាធិយា ។ ២ ១. វិជ្ជយា ។ ម. កង្ខេបស្ស ។ ៣ ១. វិជេយយិ ។ ។ ម. វេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ធម្មទស្សី មហាវិរោ តេសានាមម្ពិទ្ធិ^(១) ជិក្ខុតោ
 តស្សេវ សោ ជូមវិរោ តីណិ យោជនមុត្តតោតិ។

ព្រះធម្មទស្សី ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ទ្រង់បរិវេណានក្នុងពាក្យ
 ឈ្មោះរាសៈ ព្រះស្លូបដ៏ប្រសើរនោះ របស់ព្រះពុទ្ធអង្គ

ធម្មទស្សីពុទ្ធវិសោ បណ្ណសមោ ។

នោះឯង មានកំរាស់ ព្យាយាមធំ ។

ចប់ ធម្មទស្សីពុទ្ធវិសោ ទី ១៥ ។

សោឡសមោ សិទ្ធតព្វទិវិសោ

សិទ្ធតព្វទិវិសោ ទី ១៦

[១៧] ធម្មទស្សីស្ស អបរោ ភិក្ខុតោ លោកនាយកោ
 ជិហត្ថាន តមី សត្វំ សុវិយា អត្តកុតោ យថា។
 សោមិ បត្វាន សម្ពោជី សត្តារោត្តោ សរទេវតំ
 អភិវស្សិ ធម្មាមយេន ជិក្ខុបេត្តោ សរទេវតំ ។
 តស្សាបិ អតុលតេជស្ស អហោសិ អភិសមយោ តយោ
 តោជិសតសហស្សាជំ បវេណាភិសមយោ អហេ។

[១៧] ក្រោយអំពីព្រះធម្មទស្សីមក មានព្រះលោកនាយក
 ព្រះនាមសិទ្ធតៈ ទ្រង់កំរាត់បង់នឹងតាំងអស់ បីដូចព្រះ
 ភាគិយៈឡើង ។ ព្រះសិទ្ធតៈអង្គនោះ ទ្រង់ដល់នូវសម្ពោ-
 ជិត្តាណ ហើយចម្លងមនុស្សព្រមព័ន្ធចៅតា បង្កើតឲ្យនឹក
 ធម៌ ហើយញ៉ាំងមនុស្ស ព្រមព័ន្ធចៅតា ឲ្យលេចចុក ។
 ព្រះអង្គមានគេដង្ហើមពុំបាន ទ្រង់មានការគ្រាស់ដឹង ពលើក
 គឺ ការគ្រាស់ដឹងលើកទី ១ មានពួកសត្វមួយសែនកោដិ ។

១ ម. ណាណម្ពិ ។

១ ឧ. យុទ្ធ ។ ម. យុទ្ធ ។ ២ ទ. ទ្រុឌ ។ ៣ ឧ. ម. ពន្លឺ បិទ បិទ ឆ្នេរ ទិស ឆ្នេរ ។
ម. ពន្លឺ បិទ បិទ ឆ្នេរ ។

គមក ការត្រាស់ដឹងលើកទី ២ មានពួកសត្វ ៩០ កោដិ ក្នុង
 កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទ្រង់សួរតើធម៌ ក្នុងវិជ្ជាឈ្នះភិក្ខុ ៗ ការ
 ត្រាស់ដឹងលើកទី ៣ មានពួកសត្វ ៩០ កោដិ ក្នុងកាលដែល
 ព្រះពុទ្ធប្រសើរជាងជនគង្គៈនោះ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ទៀបភ្នំឈ្នះ
 វេតារ ៗ ព្រះមហេសី ព្រះនាមសិទ្ធក្លៈ មានសន្និបាត ៣
 លើក សុទ្ធតែព្រះវិណាស្រព ឥតមានមន្ទិល មានចំគូសរូប
 ម្ខាស់ ប្រកបដោយតាទិគុណ ៗ ហ៊ានគំនិតបាត់ទាំង ៣ ក្នុង
 សមាគមនៃព្រះវិណាស្រព ដែលមិនមានមន្ទិលនេះ មានចំនួន
 ១០០ កោដិម្តង ៩០ កោដិម្តង ៨០ កោដិម្តង ៗ សម័យ
 នោះ តថាគតជាតាបស ឈ្មោះមង្គលៈ មានគេដោះខ្លង់ខ្លួន
 គេគ្របសន្លឹកមិនបាទ ជាអ្នកប្រកបដោយកម្លាំង នៃអភិញ្ញា ៗ
 តថាគតបាននាំវិជ្ជាព្រឹទ្ធមកថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសិទ្ធក្លៈ ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ទទួលយកហើយ ទ្រង់បានត្រាស់ព្រះគម្រាស់នេះថា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស ពុទ្ធសោ

បស្សថ វេទំ តាបសំ ជជិសំ ឧត្តតាបនំ
 ចតុន្ទ្រតេ វេតោ កាប្បេ អយំ ពុទ្ធា កវិស្សតិ ។
 អហុ កបិលវ្តយា រម្មា ជិត្វាមិត្វា តថាគតោ
 បបាជំ បទហិត្វា កត្វា ទុក្ខាភារកំ ។
 អជបាលុក្ខមូលស្មំ ជិសំ ជិត្វា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ លោក្ខាមុបេហិតិ ។
 លោក្ខាភយ តិរម្ហំ ចាយាសំ អនិ សោ ជិបោ
 បជិយត្តវមក្កេន កោជិមូលម្ហំ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្តិណំ កត្វា កោជិមណ្ឌំ អទុត្តរំ
 អស្សត្តវត្ថុមូលម្ហំ ពុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
 វេបស្ស ជជិតា មាតា មាយា ជាម កវិស្សតិ
 ចិតា សុទ្ធានុនោ ជាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស ពុទ្ធសោ

អ្នកខាងឡាយ ចូរមើលដង្ហែតាបស ដែលមានគបៈខ្ពង់-
 ខ្ពស់នេះចុះ តាបសនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុង
 កម្សាន្ត ៧៤ អំពីកម្សាន្តនេះ ។ សត្វនេះ នឹងចេញពីបុរី
 ឈ្មោះកបិលពស្ត ជាទីរករយ ទៅតំកល់ព្យាយាម ធ្វើ
 ទុក្ខតិរិយា ។ សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់អដបាលុក្ខ
 ទទួលបាយាសក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ម័គ្វនៃខេត្តា ។
 ព្រះដ៏ស្រីអង្គនោះ បានសោយបាយាស ទៀបរន្ទស្ម័គ្វ
 នៃខេត្តា ហើយស្តេចត្រឡប់ចូលទៅតំកល់តាជិត្រិក្ស តាម
 ផ្លូវប្រាសាទ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
 ដ៏ស្រី ជ្រងំមានយសធំ ធ្វើប្រទក្សិណកោជិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ
 ហើយនឹងត្រាស់ដឹង ទៀបគល់នៃអស្សត្រ័ក្ស ។ ព្រះដ៏និ
 នៃព្រះតាតនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា ព្រះនាមសុ-
 រោទនៈ តាបសនេះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតោតម ។

សិទ្ធិព្រះបាទ

កោសិកា ឧបត្ថម្ភ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អនាសវា វិភកតា សន្តិចិត្តា សមាហិតា
 អាណន្តោ ធម្មបដ្ឋានោ ឧបដ្ឋិតិមំ ជំជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវតា
 អនាសវា វិភកតា សន្តិចិត្តា សមាហិតា ។
 ពោធិ តស្ស ភកវតោ អស្សត្ថោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាធូវតោ អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋតោ ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋតោ
 អាយុ វស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិលោ ។
 វេទំ សុត្វានំ វេទំ អសមស្ស មហេសីលោ
 អាមោទិតា ធម្មរូ តុទ្ធវិជ្ជកោ អយំ ។

សិទ្ធិព្រះបាទ ១២

ព្រះកោលិកៈ ១ ព្រះបតិស្សៈ ១ ទីន័ជាអត្តសាវក សុទ្ធតែ
 មិនមានកាលៈ មានភកៈអស់ហើយ មានចិត្តស្ងប់ម្ខាង មាន
 ចិត្តតម្កល់មាំ ក៏ក្នុងឧបដ្ឋាក ឈ្មោះអាទន្ទ ទីន័បម្រើព្រះជិន-
 ស្រីអង្គនេះ ។ ខេមាថេរី ១ ឧប្បលវណ្ណាថេរី ១ ទីន័ជាអត្ត-
 សាវកា សុទ្ធតែមិនមានកាលៈ មានភកៈអស់ហើយ មាន
 ចិត្តស្ងប់ម្ខាង មានចិត្តតម្កល់មាំ ។ ដើមឈើដាច់ត្រាស់ដឹង
 នៃព្រះមានដេតនោះ ហៅថា អស្សត្ថព្រឹក្ស ចិត្តតហបតី ១
 ហត្ថាធូវតហបតី ១ ទីន័ជាអត្តឧបដ្ឋាក ។ នាងឧទ្ធមាតា
 ១ នាងឧត្តរា ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ព្រះគោតមទ្រង់យស
 អង្គនោះ មានព្រះជន្មាយុ មួយរយឆ្នាំ ។ បុគ្គលទ្រង់ទៅតា
 បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនេះ នៃព្រះមហេសី ឥតមានច្បុក្កល
 ស្មើ ក៏រីករាយថា តាបសនេះ ជាពូជគន្ធកនៃព្រះពុទ្ធ ។

ឧត្តរជ្ជិសន្តា វត្តន្តិ អន្តោជេន្តិ ហសន្តិ ច
 កតត្ថាស្ថ ធម្មស្មន្តិ ធម្មសហស្សំ សនេវតា ។
 យនិមស្ស លោកនាថស្ស វិជ្ជិស្សម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាជេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននី តត្ថា បដិវត្តំ វិជ្ជិយ
 ហេដ្ឋាវត្ថំ កហេត្វាន ឧត្តរជ្ជិ មហាននី ។
 ឯវេមេ មយំ សត្វេ យនិ មុត្តាមិមំ ជិនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរាជេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សបិ វេជនំ សុត្ថា កិយ្យោ ជន្តិ បសាទយី
 ឧត្តរ វត្តន្តិ ជន្តិសី ធម្មតាមិវុទ្ធា ។
 វេការំ ធាម ធម្មំ ឧទេនោ ធាម ឧត្តិយោ
 សុដស្សា ធាម ជនិកា សិទ្ធិត្ថស្ស មហេសីនោ ។

សម្តែងហិក្ខុប្រតិក្កុវេ ពួកមនុស្សព្រមទាំងរាងវា ទាំង
 មួយហ្នឹងលោកនាតុ ខាងខាងដៃអបអរ ធ្វើអញ្ជើញមកសួរថា
 បើពួកយើងនឹងឃ្លានមគ្គផល ក្នុងសាសនាព្រះលោកនាថ
 អង្គនេះ ពួកយើងគង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះកត្តនៃ
 ព្រះភាគមនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន ។ ពួកមនុស្ស
 កាលឆ្លងស្ទឹង ឃើញឯកំពង់ចំពោះមុខ គង់ទៅកាន់កំពង់
 ខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងដំបាន យ៉ាងណា ។ ពួកយើង
 ទាំងអស់ ឃើញព្រះជីវិតស្រីអង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេច
 ចំពោះព្រះកត្តព្រះភាគមនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន
 យ៉ាងនោះដែរ ។ គឺជាគត លុះស្តាប់តាមតន្ត្រីនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 នាមសិទ្ធក្នុងនោះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លាក្រលែង បាន
 អធិដ្ឋានក្នុងទៅ ដើម្បីបំពេញបាវិទ្យាទាំង ១០ ។ ព្រះមហេសី
 ព្រះនាមសិទ្ធក្នុងនោះ មានទីក្រុងឈ្មោះវេសាវៈ ព្រះមហាក្សត្រ
 ព្រះនាមទេវទេវៈ ជាព្រះបិតា ព្រះជននីព្រះនាមសុដស្សា ។

សោធនសមាសស្សនិ

នស វស្សសមាសស្សនិ អតារី អន្តរាវសិ សោ
 កោតាសុប្បលកោតាតទុនា តយោ ចាសា ធម្មត្ថមា ។
 តិសោធនសមាសស្សនិ ធារិយោ សមលន្តតា
 សុមនា ធាម សា ធារី អនុបមោ ធាម អត្រដោ ។
 ធិមិត្តេ ធម្មរោ ធិស្វា សិវិកាយាគិធិត្ថមិ
 អន្ធននសមាសនិ បដានំ បទហំ ជីវោ ។
 ព្រហ្មាណ យាធិតោ សន្តោ សិទ្ធពុតោ លោកោយកោ
 វត្តកកោ មហារីរោ មិត្តនាយេ ធម្មត្ថមោ ។
 សម្ពុលោ ច សុមិត្តោ ច អហោសំ អត្ថសាវិកា
 វេរតោ ធាមុបដ្ឋាកោ សិទ្ធពុតស្ស មហោសិវោ ។
 សិវលោ ច សុរាមា ច អហោសំ អត្ថសាវិកា
 កោធិ តស្ស កកវតោ កណ្ឌិកោរោតិ វុត្ថតិ ។

សិទ្ធពុតវគ្គ ទី ១៦

ព្រះសិទ្ធពុត្ថៈនោះ គ្រប់គ្រងតហដ្ឋាន អស់ប្ដូរហ៊ុនផ្ទាំ មានប្រា-
 សាជ័យប្រសើរ ជាខ្ពង់ គឺភាសាសុប្រាសាទ ១ ទប្បលប្រាសាទ
 ១ កោកទុប្រាសាទ ១ ។ ភាវី ៤៨.០០០ ប្រ សឹងមានខ្លួន
 តាក់តែងល្អ ភាវីជាអត្ថមហោសី ព្រះនាមសុមនា មានព្រះរាជ-
 បុត្រ ព្រះនាមអនុបមៈ ។ ព្រះជនស្រីទ្រង់ឃើញឧបត្ថ ៤ យ៉ាង
 ក៏ចង្វាក់ដោយវ កម្ពស់ព្យាយាម អស់ ១០ ខែគត់ ។ ព្រះ
 លោកនាយក ព្រះនាមសិទ្ធពុត្ថៈ មានព្យាយាមធំ ប្រសើរជាងផង
 ត្រូវព្រហ្មណ៍ធនារហ័យ ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តៈទៅ ក្នុងមិត្ត-
 នាយវន ។ ព្រះមហោសី ព្រះនាមសិទ្ធពុត្ថៈ មានព្រះសម្ពុលរត្ន ១
 ព្រះសុមិត្តត្ថេរ ១ ជាអត្ថសាវិក ភិក្ខុឈ្មោះវេរតៈ ជាទបដ្ឋាក ។
 ព្រះសិវលោ ១ ព្រះសុរាមា ១ ជាអត្ថសាវិក ដើមរឈើជា
 ទីត្រាស់ជីវិត នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ហៅថាកណ្ឌិការព្រឹក្ស ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុប្បិយោ ច សុត្តន្តោ ច អយោស្មី អកុបដ្ឋតោ
 រម្មា ចេវ សុរម្មា ច អយោស្មី អកុបដ្ឋតោ ។
 សោ តុទ្ធោ សង្ខតំ(១) អយោសិ ធនមុត្តតោ
 តត្ថ ធនមុត្តតោ សង្ខតំ សោ ធនសហស្សំ វិហេតតិ ។
 សោ បិ តុទ្ធោ អសមសមោ អតុលោ អប្បដិប្បត្តលោ
 វស្សសតសហស្សំ ធិ លោកេ អដ្ឋាសិ ចត្តមា ។
 វិបុលឃ្មកំ ធនស្មយិត្វា បុច្ឆាមេត្វា ធន សាវកេ
 វិលាសេត្វា វសមាបត្តិយា ធិត្ថតោ សោ សសាវកោ ។
 សិទ្ធត្ថោ មុនិវេ តុទ្ធោ អនោមាមម្ហំ ធិត្ថតោ
 តត្ថេវ តស្ស ដូចវិហេ ចតុយោជនមុត្តតោតិ ។

សិទ្ធត្ថនូវសោ សោធម្មសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុប្បិយតិបាបតី ១ សម្មាសម្ពុទ្ធគហបតី ១ ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ
 រម្មា បាសិតា ១ សុរម្មា បាសិតា ១ ជាស្រីបម្រើប្រសើរ ។
 ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មានតំរស់ ៦០ ហត្ថ ទ្រង់ខ្ពស់ដល់
 អាតាស ប្រាស្រ្តស្មើដោយគ្រឿងចូជាមាស ទ្រង់ជ្រើស
 អស់មួយហ្មឺនលោកធាតុ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ស្មើដោយ
 ព្រះពុទ្ធដែលមិនមានបុគ្គលស្មើ ឥតមានបុគ្គលថ្មីដ៏បាន ឥត
 មានបុគ្គលប្រៀបផ្ចឹមបាន ទ្រង់មានចក្ខុ បិតនៅក្នុងលោក
 អស់មួយវសនឆ្នាំ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់
 សម្រែងឆ្នាំគ្រប់ ហើយទាំងសាវ័ក ឲ្យសាយភាយទៅ
 ទ្រង់ក្រសាលដោយសមាបត្តិដ៏ប្រសើរ ហើយបរិនិព្វាន ។
 ព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ទ្រង់បរិនិព្វាន
 ក្នុងអនោមាមម ព្រះសូបដ៏ប្រសើរ នៃព្រះអង្គនោះ មានតំរស់
 ៤ យោជន៍ ប្រតិស្ថាននៅ ក្នុងអនោមាមមនោះឯង ។

ពាក្យព្រះបាទ ព្រះសិវៈ

[១៥] សិទ្ធិក្នុងស្រុក អចរេន អសហោ អប្បជិបុត្តលោ
 អនុត្តសៈលោ^(១) អមិតយសោ តិរស្ស លោកត្ត-
 បាយកោ ។

តមទ្ធការី វិធមិត្តា ឱកាសត្វា សនេវតំ
 អនុតម្បកោ មហាវិរោ លោកេ ឧប្បជ្ជិ ចត្តមា ។
 តស្សបិ អតុលា ឥន្ទ្រិ អតុលា សីលសមាធិយោ
 សទ្ធក្ខារមី កត្វា ធម្មចក្ខំ បវត្ថយិ ។
 សោ ភុទ្ធានុសសមាស្ស្នំ វិញ្ញាបេសិ តិរិ សុច្ឆិ
 កោធិសតាធិ អភិសមីសុ បមេ ធម្មនេសនេ ។
 ធុតិយោ ធុតិកោធិធិ តតិយេ សង្ខិកោធិយោ
 តទ្ធានោ សោ បមោចេសិ សម្បត្ត ធរម្ប តតា ។

១ ម. អនុត្តរេនោ ។

ព្រះសិវៈ ទី ១៧

[១៨] ក្រោយពីព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសិទ្ធិក្នុងមក មានព្រះ
 ពុទ្ធ ព្រះនាមសិវៈ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ទ្រង់
 មិនមានបុគ្គលៈស្ម័គ្រ មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ចឹមបាន មានសីល
 រកទីបំផុតគ្មាន មានយសរាប់ពុំបាន ទ្រង់មានសេចក្តីអាណិត
 អាសូរ មានព្យាយាមធំ មានចក្ខុ ទ្រង់រកឃើញក្នុងលោក
 ក៏ចាត់បង្គំនឹងអនុការ ញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក
 ឱ្យភ័យស្លាប់ហើយ ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មានប្ញទ្ធិប្ញវិធីពុំបាន
 មានសីលសមាធិប្ញវិធីពុំបាន ព្រះអង្គសម្រេចទូទៅទាំងអស់ ក្នុង
 ធម៌រាំងក្នុង ហើយទ្រង់ញ៉ាំងចក្រនឹងមិ ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។
 ព្រះពុទ្ធនោះ ទ្រង់បញ្ចេញព្រះសូរៈសៀងដ៏ជ្រះស្អាតល្អ ក្នុង
 លោកធាតុមួយហ្មឺន ពួកសត្វទាំងមួយរយកោដិ សឹងបាន
 ត្រាស់ដឹង ក្នុងសារសម្តែងធម៌លើកទី១ ។ ការត្រាស់ដឹង
 លើកទី២ មានពួកសត្វ ៨០ កោដិ ការត្រាស់ដឹងលើកទី ៣
 មានពួកសត្វ ៦០ កោដិ ពេលនោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះទ្រង់ដោះ
 មនុស្សទី១៧៧២ ដែលមកដល់ឱ្យច្រើនចាកចំណង់គឺមាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិលា

សុទ្ធិចាតា តយោ អាសិ តិស្សស្ស ច មហេសិលោ(១)

ចីណាសវាទំ វិមលាទំ សន្តចិត្តាន តាទិទំ ។

ចីណាសវសតសហស្សានិ បរមោ អាសិ សមាគមោ

ធុតិសតសហស្សានិ ធុតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

អាសិសតសហស្សានិ តតិយោ អាសិ សមាគមោ

ចីណាសវាទំ វិមលាទំ ឫទ្ធិតាទំ វិមុត្តិយោ ។

អហន្តន សមយេន សុជាតោ ធាម ទត្តិយោ

មហាកោតំ ធម្មយុត្តា បព្វជី វេសិបព្វជី ។

មយំ បព្វជេតេ សន្តេ ឧប្បជី លោកនាយកោ

កុរុនាតិ សន្តិ សុត្វាន ចិត្តំ មេ ឧបបជ្ជេ ។

ទិក្ខំ មន្ទារំ ឫទ្ធិ បទុរិ ហិរិធឫតិ

ឧកោ ហេតុហិ បក្កយា ជុនមាណោ ឧបាគមី ។

១១. ម. វិស្ស លោកនាយកោ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិលា

ព្រះតិស្សមហេសី មានសាវកសុទ្ធិបាត ៣ លើក ដែល

សុទ្ធិសីទីតែជាពួកព្រះចីណាស្រព មិនមានមន្ទិលគឺកិលេស

មានចិត្តស្ងប់ម្ដាប់ ប្រកបដោយតាទិទុណ ។ សុទ្ធិបាត

លើកទី ១ មានព្រះចីណាស្រពមួយសែនអង្គ សុទ្ធិបាតលើក

ទី ២ មានព្រះចីណាស្រព៧០ សែនអង្គ ។ សុទ្ធិបាតលើក

ទី ៣ មានព្រះចីណាស្រព៨០ សែនអង្គ សុទ្ធិតែជាអ្នកអស់

អាសវៈ ឥតមានមន្ទិលគឺកិលេស រឹតហើយដោយវិមុត្តិ ។

គ្រោះនោះ គឺជាគតជាគ្រូត្រនាមសុជាតៈ លះហាលកោតៈ

ដ៏ច្រើន ហើយទៅបួសជាវេសី ។ កាលដែលគតគត បួស

ស្រេចហើយ ព្រះលោកនាយកទ្រង់ភ័ក្ត្រឡើង គឺជាគតភ័ក្ត្រ

មានបីគឺ ព្រោះបានស្តាប់សម្លេងថាព្រះពុទ្ធ ។ គឺជាគតបាន

កាន់យកផ្កាមន្ទារព្រឹក្ស ផ្កាឈូក ខ័ងផ្កាបារិវត្តកព្រឹក្ស ជា

ទិព្វ ដោយដៃទាំងពីរ ដង្កូវរលាស់ ហើយចូលទៅតាស់ ។

ពន្លាតយោ វិស្សត្តវិសោ

ចាតុវណ្ណ បរិវត្តិ^(១) តិស្សី លោកគ្គនាយក
 តមហំ បុម្ភំ កហេត្វាន មន្តៈកេ ជារយេ ជិនំ ។
 សោមិ មំ ឥនា^(២) ព្យាកាសំ ជនមជ្ឈេ ជិសីជិយេ
 ទ្វានុតេ ឥតោ កហេ អយំ តុទ្ធា កវិស្សតិ ។
 អហុ កាបល្លយា វណ្ណ ជិត្តមិត្តា តថាគតោ
 បដានំ បដហិត្វាន កត្វា ធុត្តវកាវតំ ។
 អដលាវុត្តមូលស្មី ជិសីជិត្វា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បក្កយេ ខេត្តវមុបេហិតិ ។
 ខេត្តវាយ តិវម្ភិ ចាយាសំ អនិ សោ ជិនោ
 បដិយត្តវមក្កេន តោជិមូលម្ភិ ឯហិតិ ។
 តតោ បដិត្តិណំ កត្វា តោជិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តវុត្តមូលម្ភិ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។

១ ឧ.ម. បុគ្គលិកវិគ្គំ ។ ២ ឧ. ពុទ្ធា ។

តិវ្យត្តវិស្ស វិ ១៧

គថាគតាវត្ថុនោះ បាំងលើព្រះសិរ្ស ខែព្រះជិនស្រីព្រះ
 នាមភិស្សៈ ជាលោកគ្គនាយក ដែលមានបរិស័ទ ៤^(១)
 ចោមពេម ។ ព្រះពុទ្ធសង្គនោះ ទ្រង់គង់កណ្តាលប្រជុំដង
 ហើយព្យាគរគថាគតាលនោះថា ក្នុងកប្បវ ៨២ អំពីមណ្ឌ-
 កប្បវនេះទៅ តាមសន្លេ ទីនឹងបានត្រាស់ថាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វ
 នេះទីនឹងចេញពីប្តី ឈ្មោះកបិលនាស្ត ជាទីត្រេកអរ ទៅកម្ពស់
 ព្យាយាម ធ្វើខ្ពស់កំរើយា ។ សត្វនេះ ទីនឹងអង្គុយទៀបគល់
 អដបាលព្រឹក្ស ទទួលបាយាសត្រង់ទីនោះ ហើយទីនឹងចូល
 ទៅកាន់ស្ទឹងខេត្តវក ។ ព្រះជិនស្រីសង្គនោះ បានសោយ
 បាយាស ទៀបខ្នារស្ទឹងខេត្តវក ហើយចូលទៅទៀបគល់
 តោជិត្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធនាងយសធំ ទ្រង់ធ្វើប្រទក្សិណតោជិ-
 មណ្ឌដ៏ប្រសើរ ហើយត្រាស់ដឹងទៀបគល់អស្សត្តព្រឹក្ស ។

១ បានដល់វត្តិយបរិស័ទ ១ ប្រាហ្មណបរិស័ទ ១ ឥន្ទ្របរិស័ទ ១ សមណ-
 បរិស័ទ ១ ។ អន្តិកថា ។

ឥមស្ស ជនិកា មាតា មាយា នាម ភវិស្សតិ
 វិកា សុត្តានុនោ នាម អយំ ហេស្សតិ កោតមោ ។
 កោលិកោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អនាសវំ វីតកតា សន្តិគ្គា សមាហិតា
 អាណេន្ទោ នាមុបដ្ឋាកោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជំជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អនាសវំ វីតកតា សន្តិគ្គា សមាហិតា ។
 ពោធិ តស្ស ភគវតោ អស្សត្ថោតិ បុត្តតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាន្ទវតោ អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា ។
 ឧទ្ធអាតា ច ឧត្តកា អត្តា ហេស្សន្តិបដ្ឋកា
 អាយុវស្សសតិ តស្ស កោតមស្សយសស្សនោ ។
 ឥទំ សុត្តានុ វចនំ អសមស្ស មហេសិបោ
 អាហោទិតា លាម្ប តុទ្ធវិជ្ជកោ អយំ ។

ព្រះជនទី ១ នៃព្រះពុទ្ធនេះ ព្រះនាមមាយោ ព្រះបិតាព្រះនាម
 សុត្តានុនោ ភាសានេះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមៈតាតម ។
 ព្រះកាលិកៈ ១ ព្រះឧបតិស្សៈ ១ នឹងជាអគ្គសាវក សុទ្ធតែ
 មិនមានភាសាវៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មាន
 ចិត្តតម្កល់មាំ គិតជាឧប្បដ្ឋក ឈ្មោះមានទុំ នឹងបម្រើព្រះ
 ជិនស្រីអង្គនេះ ។ នាងខេមាចើ ១ នាងឧប្បលវណ្ណាចើ
 ១ នឹងជាអគ្គសាវកា សុទ្ធតែមិនមានភាសាវៈ ប្រាសចាក
 កតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ ។ ដើម្បីឈឺ
 សម្រាប់គ្រាសំដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេហៅថា
 អស្សត្ថោតិ បុត្តតិ ចិត្តគហបតី ១ ហត្ថាន្ទវតគហបតី ១ ជាអគ្គ-
 ឧបដ្ឋក ។ និទ្ទេហាតាឧបាសិកា ១ ឧត្តកឧបាសិកា ១ ជា
 អគ្គឧបដ្ឋាយិកា ព្រះនោតម មានយសអង្គនោះ ទ្រង់មាន
 ព្រះជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ តួកមនុស្សនិងៈទៅតា បានស្តាប់
 ខ្ញុំព្រះពុទ្ធជីការនេះ នៃព្រះមហេសី ទ្រង់ឥតមានបុគ្គលស្មើ
 ហើយរីករាយថា ភាសានេះ ជាពុទ្ធវិជ្ជក នៃព្រះពុទ្ធ ។

សព្វសមោ គិល្បកុរុវិសោ

គិល្បកុរុវិសោ ទី ១៧

ឧត្តរជ្ជិសន្ធា វត្តន្តិ អន្លោដន្តិ វេសន្តិ ច
 កតញ្ញលី ធម៌សុន្តិ ធម៌សសហស្សី សនេវតា ។
 យនិមស្ស លោកនាមស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរា ឧ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ធម៌ វេសន្តា បដិគិក្ខុំ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាតិក្ខុំ កហេត្វា ឧ ឧត្តរន្តិ មហាធម៌ ។
 ឯវមេវ មយំ សព្វេ យនិ មុក្ខាមិមំ ជំនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរា ឧ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សបិ វេនំ សុត្វា កិយ្យោ ចិត្តំ បសាធយី
 ឧត្តរំ វត្តបដិដ្ឋាសី ធម៌សព្វាមិកុរុយា ។
 ទេមកំ នាម ធម៌កំ ជនសន្ធា នាម ឧត្តិយោ
 បនុតា នាម ជនិកា តិស្សស្សន មហេសវិសោ ។

សម្លេងហើ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ពួកបទុស្សត្រមទាំង១៧ ទាំង
 មួយមុខលោកនាម វេសន្តាទេវវេស អបអរសាទរ ធ្វើអញ្ញលី
 នមស្ករថា បើយើងយូរមកផល ក្នុងសាសនាព្រះលោក-
 នាថអង្គនេះ គង់យើងបានសម្រេច ចំពោះព្រះកត្តនៃព្រះ
 គោតមនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនឆាន ។ ពួកបទុស្សកាល
 ធ្ងន់ស្លឹង បើយូរកំរងចំពោះមុខ គង់នឹងកាន់យកកំរងវាង
 ព្រាម ហើយធ្ងន់ស្លឹងធំបាន យ៉ាងណា ពួកយើងទាំងអស់
 គ្នា បើយូរព្រះជំនឿស្រីអង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះ
 ព្រះកត្តនៃព្រះគោតមនេះ ក្នុងអនាគត យ៉ាងនោះដែរ ។
 កថាគត លុះបានស្តាប់ទូរព្រះកុរុជីវិត នៃព្រះជំនឿស្រីអង្គនោះ
 ហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យរឹងរិតតែជ្រះថ្លាថែមទៀត ទំនងដ្ឋានវត្តគ
 ទៅ ដើម្បីបំពេញបារមីទាំង ១០ ។ ព្រះមហេសីព្រះនាម
 តិស្សៈ មានជំនឿឈ្មោះទេមកៈ មានព្រះមហាក្សត្រ ព្រះ
 នាមជនសន្តៈ ជាព្រះបិតា មានព្រះជននី ព្រះនាមបនុតា ។

លុត្តរៈបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធសូត

លុត្តរៈបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធសូត

សត្តវស្សសហស្សានិ អតារិ អដ្ឋវសិ សោ
 កុណសេសោនាមិយនិសគោ^(១) តយោ ចាសាធម្មត្ថមា
 សមត្ថិសសហស្សានិ ធារិយោ សមលង្គតា
 សុកម្ហា ធាម សា ធារិ អាធម្មោ ធាម អត្រដោ ។
 និមិត្តេ ចតុរោ និស្វា អស្សយានេន និក្ខមិ
 អន្ធនតំ អន្ធិហសំ បដានំ បទហិ ជីវោ ។
 ព្រហ្មនា យា ចិតោ សង្ខោ តិស្សោ លោកក្កនាយតោ
 វត្តតត្តោ មហាវិរោ យសវតីនាយមុត្តមេ ។
 ព្រហ្មទេវេ ច ឧទយោ ច អហោសំ អត្តសាវតា
 សមគោ^(២) ធាមុបដ្ឋាវតា តិសស្ស ច មហោសិវោ ។
 ជុស្សោ ចេវ សុទត្តា ច អហោសំ អត្តសាវតា
 រោជ តស្ស ភគវតោ អសនោតិ បុព្វតិ ។

១ ឧ. តួហសេសនាវិនិសកា ។ ឧ. កុម្មុរោ ធារិយោ បទុរោតិ ទិស្សត្ថំ ។ ២ ឧ. ម.
 សមគោ ។

ព្រះតិស្សនោះ ទ្រង់គ្រប់គ្រងព្រះរាជគហស្ថាន អស់ ៧
 ពាន់ឆ្នាំ មានប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ៣ ខ្នង គឺប្រាសាទឈ្មោះ
 កុណសេសៈ ១ ប្រាសាទឈ្មោះ អនាទិយៈ ១ ប្រាសាទ
 ឈ្មោះនិសកៈ ១ ។ ពួកនារី ចំនួន ៣ ហ្នឹងនាក់ សុទ្ធសឹងតែ
 ភាគតែងខ្លួនល្អ ឯនាងនារី ជាអគ្គមហេសីនោះ ព្រះនាម
 សុកម្ហា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមពនន្ទ ។ ព្រះជីវិតស្រឡាត់
 ឃើញនិមិត្តចាំង ៤ ក៏យាងចេញទៅ ដោយយានសេះ
 ទៅតម្កល់ព្យាយាម អស់កាលកន្លះខែគត់ ។ ព្រះលោក-
 នាយក ព្រះនាមតិស្សៈ ប្រសើរក្នុងលោក មានព្យាយាមធំ
 ត្រូវព្រហ្មអាណន្ទនាហើយ ទើបទ្រង់ញ៉ាំងច្រកធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ក្នុងយសវតីនាយវ័នដ៏ទុក្ខម ។ ព្រះព្រហ្មទេវត្រូវ ១ ព្រះ
 ទទយត្រូវ ១ ជាអគ្គសាវ័ក គឺតួឈ្មោះសមគៈ ជាទេវដ្ឋាន
 នៃព្រះមហេសី ព្រះនាមតិស្សៈ ។ នាងជុស្សាបើ ១ នាង
 សុទត្តាបើ ១ ជាអគ្គសាវ័ក ដើមឈើជាទីប្រាស័នីនៃ
 ព្រះមាណវាគៈនោះ ហៅថា អសនត្រីក្ស (ដើមផ្លែ) ។

សម្ពុលោ ច សិរី(១) ចេវ អហោសំ អកុបដ្ឋតា
 តីសាគោតមី ឧបសេនា អហោសំ អកុបដ្ឋតា ។
 សោចិ តុន្ទោ សដ្ឋិតនោ អហា ឧច្ឆត្តនេ ជិនោ
 អនុបមោ អសទិសោ ហិមវា វិយ ធិស្សតិ ។
 តស្សាបិ អតុលតេជស្ស អាយុ អាសិ អនុត្តរោ
 វស្សសតសហស្សាធិ លោកេ អដ្ឋាសិ ចតុមា។
 ឧត្តមី បរិ សេដ្ឋិ អនុកោត្វា មហាយសំ
 ជលិត្វា អត្តិត្តន្ទោវ ធិត្ថតោ សោ សសាវតោ។
 វណហតោវ អបិលេន សុរិយេន វិយ ឧស្សរោ
 អនុត្តារោវ ធិបេន ធិត្ថតោ សោ សសាវតោ។
 តិស្សោ ជិនវរោ តុន្ទោ ធន្ទាមម្ពិ ធិត្ថតោ
 តន្តោវតស្សជិនដូចោ តីណិ យោជនសមុស្សិតោតិ(២)។

ពិស្សត្តន្តវិសោ សត្តរសោ ។

សម្ពុលគហបតី ១ សិរិគហបតី ១ ជាអត្តបុគ្គល កិសា-
 គោតមីឧបាសិកា ១ ឧបសេនាឧបាសិកា ១ ជាអត្តបុ-
 គ្គាយិកា ។ ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធានាឯង ទ្រង់មានកំរាស់ ៦០
 ហត្ថ ឥតមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមបាន ឥតមានបុគ្គលស្មើបាន
 ប្រាកដដូចក្នុងហិមវាត ។ ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ទ្រង់មានគេដះ
 ថ្មីធំកុំបាន ទ្រង់មានព្រះជន្ម មួយសែនឆ្នាំ ព្រះអង្គមិនមាន
 បុគ្គលក្រៃលែងជាង ទ្រង់មានចក្ខុ បិតនៅក្នុងលោក ។
 ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់សាយន្តវិយសធំ
 ដ៏ទុក្ខម ប្រះស័រ រុំជឿងដូចគំនរភ្លើង ហើយបរិនិព្វាន ។
 ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ
 ដូចជាក្លៀង (វេលាបាត់៧) ព្រោះឡស់ ឬដូចទឹកសឡើម
 (អស់៧) ព្រោះព្រះអាទិត្យ ឬដូចឆ័ត្រ (បាត់៧) ព្រោះ
 ប្រឌឹប ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមតិស្សៈ ជាព្រះជិនស្រីដ៏ប្រះស័រ
 បរិនិព្វានក្នុងនាម ព្រះសូមព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ពួកមហា-
 ជនសាងទុក កំរាស់ ៣ យោជនី ក្នុងនាមនោះ ។

អដ្ឋវគ្គសមា បុស្សពុទ្ធវិសោ

[១៩] តត្ថេវ មណ្ឌកប្បវត្តិ អារហ៍ សត្តា អនុត្តរោ
 អនុបមោ អសមសមោ ពុស្សោ លោកគត្តបាយកោ ។
 សោចិ សត្វំ តមំ ហត្ថា វិជដេត្វា មហាជជំ
 សនេវតំ តប្បយន្តោ អភិវស្មិ អមតម្ពុតា ។
 ធម្មចក្កំ បវត្តេន្ត ដុស្សេន្ត ធម្មត្ថមន្តលេ
 អសីតិសតសហស្សនំ បវមាភិសមយោ អហ្ម ។
 ធម្មតិសតសហស្សនំ ធម្មតិយាភិសមយោ អហ្ម
 អសីតិសតសហស្សនំ តតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 សន្និចាតា តយោ អាសិ បុស្សស្ស ច មហាសិរោ
 ចំណាសវនំ វិមលានំ សន្និចត្តាន តាធិនំ ។
 សន្និសតសហស្សនំ បវមោ អាសិ សមាគមោ
 បញ្ញាសសតសហស្សនំ ធម្មតិយោ អាសិ សមាគមោ ។

បុស្សពុទ្ធវិសោ ទី ១៨

[១៩] ក្នុងមណ្ឌកប្បវត្តនាឯង មានព្រះសាស្តា ព្រះនាម
 បុស្សៈ ទ្រង់មិនមានបុគ្គលក្រលែងជាង មិនមានបុគ្គលប្រៀប
 ផ្ទឹមបាន ស្មើដោយព្រះពុទ្ធដែលមិនមានបុគ្គលស្មើ ជានាយក
 ប្រសើរ ក្នុងលោក ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់កំចាត់បង្កើត
 ទាំងអស់ ហើយគ្រោះដោះត្រៀងចាក់ស្រែងធំ (កិលេស) ទ្រង់
 ញ៉ាំងមនុស្សព្រមទាំងខែតា ឲ្យវិញ្ញាណស្តាប់ស្តាប់ ទ្រង់បង្កើតត្រៀង
 ទឹកអម្រឹតចុះមក ។ កាលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបុស្សៈ ញ៉ាំងចក្រ
 គឺធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តៈ៧ ការត្រាស់ដឹងលើកទី ១ មានពួកសត្វ
 ៨០ វសន ក្នុងមន្ទិលនៃវិថីនក្ខត្តបូក្ស ។ ការត្រាស់ដឹងលើក
 ទី២ មានពួកសត្វ ៩០ វសន ការត្រាស់ដឹងលើកទី ៣ មាន
 ពួកសត្វ ៨០ វសន ។ ព្រះបរមោសី ព្រះនាមបុស្សៈ មាន
 សាវ័កសន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាពួកព្រះវិណាស្រព
 គឺមានមន្ទិលគឺកិលេស មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ប្រកបដោយតាទិ-
 គុណ ។ សន្និបាតលើកទី ១ មានព្រះវិណាស្រព ៦០ វសន
 សន្និបាតលើកទី ២ មានព្រះវិណាស្រព ចំនួន ៥០ វសន ។

ចត្តាឡីសសតសហស្សានំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ
អនុបាទា វិមុត្តានំ វេទ្ធិន្ទបដិសន្ធិនំ ។
មហាន្តេន សមយេន វិជិតោ យាម(១) ខត្តិយោ
ធម្មយិត្វា មហារដ្ឋំ បព្វជី តស្ស សន្តិកេ ។
សោមិ មំ ទុន្ទោ ព្យាកាសិ បុស្សោ លោកក្ក-
នាយកោ
ទ្រេនុតេ ឥតោ កក្កេ អយំ ទុន្ទោ កវិស្សតិ ។
អហុ កក្កល្យយា រម្មា ធិក្ខមិត្វា តថាគតោ
បដានំ មនហិតាន កត្វា ទុក្ខកាការិកំ ។
អដបាលុក្ខមូលស្មី ធិសីធិត្វា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ បក្កយ្ហំ នេរញ្ញាមុបេហិតិ ។
នេរញ្ញរាយ តិរម្កិ ចាយាសំ អធិ សោ ជិណោ
បដិយត្តវរមក្កេន តោធិមូលម្កិ ឯហិតិ ។

សន្និបាតលើកទី ៣ មានពួកព្រះវិណាស្រតា ៤០ សែន
លោកជុំស្រឡាហើយ ព្រោះមិនប្រកាន់ មានជំនាតជាតិ
កាន់ផ្គាំចំហើយ ។ សម័យនោះ គឺជាគតជាត្រូវ ព្រះ
នាមវិជិតៈ លះចោលរាជសម្បត្តិដ៏ធំ ទៅចូលក្នុងសំណាក់
ព្រះក្មេងនោះ ។ ព្រះក្មេងជាម្ចាស់ ព្រះនាមបុស្សៈ ជាលោក-
គ្គនាយកនោះ បានទ្រង់ព្យាករថាគតថា ក្នុងកម្មវិធី ៧២
អំពីកម្មនេះទៅ កិច្ចនេះ ទ័ងបានស្រស់ជាព្រះក្មេង ។ សត្វ
នេះ ទ័ងចេញអំពីកម្មលក្ខណ៍ ជាទីរីករាយ ទៅតម្កល់
ព្យាយាម ធ្វើទុក្ខកើតិយា ។ សត្វនេះ ទ័ងអន្តរៈទៀបគល់
នៃអដបាលុក្ខ ទទួលបានសក្ខីទិវានោះ ហើយចូល
ទៅកាន់ស្នឹងនេរញ្ញា ។ ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ បានសោយ
បាយាស ទៀបរដ្ឋស្នឹងនេរញ្ញា ហើយស្តេចទៅឯគល់នៃ
តោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។

តតោ បទត្ថំណំ កត្តា ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តុត្តមូលម្ហំ តុជ្ឈីស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ស ជជិតា មាតា មាយា ធាម ភវិស្សតិ
 មិតា សុទ្ធានោ ធាម អយំ ហោស្សតិ តោតមោ ។
 តោលីតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិកា
 អនាសវំ វីតរាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាទៈខ្លា ធាមុបដ្ឋាតោ ឧបជ្ឈីស្សតិមំ ជិជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហោស្សន្តិ សាវិកា
 អនាសវំ វីតរាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 ពោធិ តស្ស ភកវតោ អស្សត្តោតិ បវុទ្ធិតិ
 ជិតោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហោស្សន្តបដ្ឋតា ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហោស្សន្តបដ្ឋិតា
 អាយុ វស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិវោ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធមានយសធិ ធ្វើប្រទត្យណៈពោធិមណ្ឌៈ
 ជីវ្រស្ស ហើយត្រាស់ដឹង ខៀបគល់អស្សត្តុត្រឹក្ស ។ ព្រះ
 ជននី នៃព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះមិតាព្រះនាម
 សុទ្ធានោ ភិក្ខុនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាម
 តោតម ។ ព្រះតោលីតៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១ នឹងជាអគ្គសាវិក
 សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាករាគៈ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់
 មានចិត្តតម្កល់មាំ ភិក្ខុជាឧបដ្ឋាត រឿងនោះនឹងបម្រើ
 ព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ខេមាភិក្ខុនី ១ ឧប្បលវណ្ណាភិក្ខុនី ១
 នឹងជាអគ្គសាវិកា សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាករាគៈ
 មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ ។ ដើមរឿងជាទីត្រាស់
 ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគនោះ ហៅថា អស្សត្តុត្រឹក្ស ចិត្ត-
 គហបតី ១ ហត្ថាឡវតគហបតី ១ នឹងជាអគ្គឧបដ្ឋាត ។
 នាងឧទ្ធមាតា ១ នាងឧត្តរា ១ នឹងជាអគ្គឧបដ្ឋាយិកា ព្រះ
 តោតម មានយសក្តីនោះ មានព្រះជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។

ឥន្ទ្រ វិទ្យា វិទ្យា	អសមស្ស មហេសី ជា
អាមោទិតា ធរម្ប	តុន្តរីជន្ន អយំ ។
ឧត្តរីជន្ន វត្តន្ត	អញ្ញោជន្តិ ហសន្តិ ច
កតញ្ញលី ធម្មស្សន្តិ	ធម្មសហស្សី សនេវកា ។
យន្តិមស្ស លោកយាជស្ស	វិជ្ជិស្សាម សាសនំ
អនាគតម្បិ អន្តរាជ	ហេស្សាម សម្មាស ឥមំ ។
តស្សនិ វិទ្យា វិទ្យា	តិយ្យោ ជិត្តិ បសាទយំ
ឧត្តរី វត្តមជ្ជិកាសី	ធម្មតាមិច្ឆិយា ។
សុត្តន្តំ វិទយញ្ញាជំ	ឧត្តរសត្តសាសនំ
សត្វំ បរិយាបុណ្ឌត្វាជ	សោកយំ ជិទសាសនំ ។
តត្ថប្បមត្តោ វិហារត្តោ	ព្រហ្មំ ភាវត្វា - ភាវនំ
អភិញ្ញាសុ ចារមី កត្វា	ព្រហ្មលោកមកត្តិហំ ។

ពួកមនុស្សនិងទេវតា លុះឮព្រះក្មេងដ៏ត្រង់ត្រង់ នៃព្រះមហេសី
 ឥតមានបុគ្គលស្មើហើយ ក៏រីករាយថា ភិក្ខុនេះ ជាពូជនាម
 នៃព្រះក្មេង ។ សម្លេងហើកប្រព្រឹត្តទៅ ពួកមនុស្សនិងទេវតា
 ទាំងមួយម៉ឺនលោកធាតុ នាំគ្នាទះដៃអបអរ ធ្វើអញ្ញាលីនមស្ការថា
 បើពួកយើងនឹងឃ្លានមគ្គផល ក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកនាម
 អង្គនេះ គង់នឹងសម្រេច ក្នុងចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះនាគម
 នេះ ក្នុងកាលអនាគតនិមន្ត ។ ចំណែកខាងតថាគត បាន
 ស្តាប់ព្រះក្មេងដ៏ត្រង់ត្រង់ នៃព្រះបុស្សសម្ពុទ្ធនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ
 រឹងតែត្រជ្រះថ្លា ហើយទំអធិដ្ឋានវត្តតទៅទៀត ដើម្បីបំពេញ
 បារមីទាំង ១០ ប្រការ ។ តថាគត រៀនយកនូវព្រះសូត្រដង
 ព្រះវិទ្យាដង ពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះសាស្តា ប្រកបដោយអង្គ
 ៧ ទាំងអស់ដង ហើយញ៉ាំងសាសនាព្រះជិនស្រីឲ្យរឹងរៀង ។
 តថាគតនិមន្តប្រមាទ សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងសាសនានោះ ទំ
 ចម្រើនភាវនា ដែលប្រកបដោយព្រហ្មវិហារ ហើយដល់នូវ
 បារមីក្នុងអភិញ្ញាទាំងឡាយ ហើយទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

ចាលា ច ឧបចាលា ច អហោស្សំ អគ្គសារីគា
 តោធិ តស្ស ភគវតោ អាមលតោតិ វុត្តតិ ។
 អនញ្ញយោ វិសាខោ ច អហោស្សំ អគ្គបដ្ឋតា
 បទុមា សិរិនាគា ច អហោស្សំ អគ្គបដ្ឋតា ។
 អដ្ឋបណ្ណាសរតនំ សោមិ អច្ចុត្តតោ មុនិ
 សោភតិ សតិសីរ ឧទ្យានជាវ អរិកោ ។
 ធុរិកិស្សសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវនេ
 តាវតា តិដ្ឋមាខោ សោ តាវសិ ជននំ តហំ ។
 ឱវទិត្តា តហូ សត្ត សត្តារត្តា តហូ ជនេ
 សោមិ សត្តា អនុលយសោ និព្វតោ សោ សសារីគោ ។
 បុស្សោ ជិនេវេ សត្តា សេនាភមម្ពំ និព្វតោ
 ជាតុវត្តារតិ អាសិ តេសុ តេសុ បនេសតោតិ ។

នាងចាលាភិក្ខុនី ១ នាងឧបចាលាភិក្ខុនី ១ ជាអគ្គសារីគា
 ដើមរយិសម្រាប់គ្រាស់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេ
 ហៅថា អាមលកក្រឹក្ស (ដើមកន្ទួនព្រៃ) ។ អនញ្ញតហបតី ១
 វិសាខតហបតី ១ ជាអគ្គបដ្ឋាក នាងបទុមា ១ នាងសិរិនាគា
 ១ ជាអគ្គបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះមុនីអង្គនោះ មានកំតាស់ ៥៨
 ហត្ថ ទ្រង់រុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យ ដូចព្រះចន្ទ្រៈពញាវង់ ។
 ទ្រង់មានព្រះជន្ម ៨០ ពាន់ឆ្នាំ ព្រះអង្គកាលទ្រង់ធមោននៅ
 ឡើយ បានចម្លងប្រជុំជនជាច្រើន ។ ព្រះសាស្តាអង្គនោះ
 ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់មានយសប៉ងគុំបាន ទ្រង់ទូន្មានពួក
 សត្វជាច្រើន ហើយចម្លងពួកសត្វជាច្រើន រួចបរិវេណ ។
 ព្រះជិនប្រសិប្បសិរ ព្រះនាមបុស្សៈ ទ្រង់ជាសាស្តា បរិ-
 វេណហើយក្នុងសេនាភម ការផ្សាយចេញទៅ នៃព្រះជាតុ
 មានក្នុងប្រទេសទាំងឡាយនោះ ។ ។

ឧទ្ទេសតិកា វិបស្សន្ត្រៃហោ

សព្វកាលេន ភាសតោ វត្ថា(១) ឧបនិស្សា ដិលោ
 តេនិ ធម្មវិ កន្ថា តតិយាភិសមយោ អហ។ ។
 សង្ខបាតា តយោ អាស្មិ វិបស្សន្ត្រៃហោ មហាសិលោ
 វិណាសវនំ វិមលានំ សន្តចិត្តាន តានិ ។
 អដ្ឋសង្ខសតសហស្សានំ(២) បឋមោ អាសិ សមាគមោ
 ភិក្ខុសតសហស្សានំ ធីតិយោ អាសិ សមាគមោ ។
 អស័តិភិក្ខុសហស្សានំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ
 តត្ថ ភិក្ខុកណ្ឌមជ្ឈេ សម្ពុត្តោ អតិរោចតិ ។
 មហាន្តេន សមយេន ជាគរាជា មហិទ្ធិតោ
 អនុលោ នាម នាមេន បុត្រាវនោ ជុតិវុតោ ។
 លោកានំ នាគកោដិដំ បរិវារត្ថានហំ តតា
 វជ្ជេនា ធិត្វត្រិយេហំ លោកៈជដ្ឋំ ឧបាគមី ។

១ ឧ.ម. សុត្ត. ។ ២ ឧ. អដ្ឋសង្ខសហស្សានំ ។

វិបស្សន្ត្រៃហោ ទី ១១

ភិក្ខុតាំងនោះ អាស្រ័យព្រះជិនស្រី កាលទ្រង់សម្តែងដោយ
 អាគារចាំងព្រួង ក៏បានសម្រេចនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ នេះជាការត្រាស់
 ដឹងលើកទី ៣ ។ ព្រះមហាសី ព្រះនាមវិបស្សី មានសាវតៈ
 សន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែពួកព្រះវិណាស្រត ឥតមាន
 មន្ទិលគឺកំលេស មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង ប្រកបដោយតាមិគុណ ។
 គឺសន្និបាតលើកទី ១ មានពួកព្រះវិណាស្រត ចំនួន ៦៨ វិសេន
 សន្និបាតលើកទី ២ មានពួកព្រះវិណាស្រត ចំនួនមួយវិសេន ។
 សន្និបាតលើកទី ៣ មានភិក្ខុចំនួន ៨ ហ្មឺន ព្រះសម្ពុទ្ធជ្រៀត
 ក្នុងកណ្តាលពួកភិក្ខុនោះ ។ សម័យនោះ គឺជាគតតើតជាស្តេច
 នាគ ឈ្មោះអគុលៈ មានបូជ្ជច្រើន មានបុណ្យ ទ្រទ្រង់តទី ។
 ក្នុងកាលនោះ គឺជាគត មានពួកនាគច្រើនតោង រោមរាម
 ប្រគំត្បក្រ្រើដ៏ជាជាទិព្វ ហើយចូលរទាំងពួកព្រះលោកវេជ្ជៈ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូត

ធូបសង្កម្ពិទ្ធាន សម្ពុទ្ធិ វិបស្សនី លោកនាយកំ
 មណិមុត្តារតន្តចិន្ទំ សត្វាករណវិក្ខុសិន្ទំ
 ជិមៈន្តត្វា ធម្មកដស្សៈ សុវណ្ណបិមមទាសហំ ។
 សោមិ មិ តុន្ទោ ក្បាតាសិ សង្ឃមរដ្ឋ ជិសីនិយ
 ឯកធុតិ ឥតោ កឃ្ម អយំ តុន្ទោ ភវិស្សតិ ។
 អហុ កមិលវ័យា រម្មា ជិត្វមិទ្ធា តថាគតោ
 បដាជំ បទហិត្វាជ តត្វា ធុត្តារតាវិតំ ។
 អដបាលុក្ខត្វលស្មី ជិសីនិទ្ធា តថាគតោ
 តត្វ ចាយាសំ បក្ខយ ទេវញ្ញមុបេហិតិ ។
 ទេវញ្ញកាយ តិវម្ហិ ចាយាសំ អនិ សោ ជិដោ
 បជិយត្តវាមក្កេជ ពោជិម្ហលម្ហិ ឯហិតិ ។

លុត្តនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូត

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និមន្តព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី
 ជាលោកនាយក ហើយថ្វាយតាំងទាន ដែលជាដោយកែវ-
 មណី និងកែវមុត្តា ដ៏ស្អិតស្អាងហើយដោយអាករណៈគ្រប់
 យ៉ាង ដល់ព្រះអង្គជាធម្មកដ ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នោះ ទ្រង់
 គន្លឹះនៅក្នុងកណ្តាលសង្ឃ ហើយព្យាករតថាគតថា ក្នុងកម្ម
 ទី ៧១ អំពីមណ្ឌកប្បទេ រស្មីចនាគនៈ នឹងបានត្រាស់ជា
 ព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញពីកម្មលក្ខណៈ ជាទីត្រេក-
 អរ ទៅតម្កល់ព្យាយាម ធ្វើទុក្ខភិយា ។ សត្វនេះនឹងអង្គុយ
 ទៀបគល់អដបាលុក្ខត្វលស្មី ទទួលបាយសក្កន៍ទីនោះ ហើយ
 ចូលទៅកាន់ស្ទឹងទេវញ្ញា ។ ព្រះជិនស្រីអង្គុយនោះ បាន
 សោយបាយស ទៀបរន្ទ្រស្ទឹងទេវញ្ញា ហើយចូលទៅឯគល់
 ពោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។

តតោ បដិគ្គិណំ កត្វា តោធិមណ្ឌំ អនុគ្គិ
 អស្សត្តម្ហលេ សម្ពោធិ តុជ្ឈុស្សតិ មហាយសោ ។
 វិមស្ស ជនិកា មាតា មាយា បាម ភវិស្សតំ
 បិតា សុទ្ធាននោ បាម អយំ ហេស្សតិ តោតមា ។
 កោលិតោ ឧបតិស្ស ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អបាសវា វិភាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាណោ បាមុបដ្ឋាកោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជនី ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អបាសវា វិភាតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោធិ តស្ស កតវតោ អស្សត្តោតិ បវុទ្ធាតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវកោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា ។
 ធម្មមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា
 អយុ វស្សសតំ តស្ស តោតមស្ស យសស្សនោ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធមានយសធំ ធ្វើប្រទេស្យណៈនាធិមណ្ឌៈ
 ដ៏ប្រសើរ ហើយត្រាស់ដឹងខ្ញុំសម្ពោធិញ្ញាណ ទៀបគល់នៃ
 អស្សត្តព្រឹក្ស ។ ព្រះជេនទី នៃព្រះពុទ្ធនេះ ព្រះនាមមាយា
 ព្រះបិតា ព្រះនាមសុទ្ធាននៈ នាគពជនេះ នឹងបានត្រាស់
 ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតោតម ។ ព្រះកោលិតៈ ១ ព្រះឧប-
 តិស្សៈ ១ នឹងជាអគ្គសាវ័ក សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាស
 ចាករាគៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ ភិក្ខុជាឧបដ្ឋាក
 ឈ្មោះអាទទុំ នឹងបម្រើព្រះដ៏ស្រឡាញ់នេះ ។ នាងខេមាភិក្ខុនី
 ១ នាងឧប្បលវណ្ណាភិក្ខុនី ១ នឹងជាអគ្គសាវ័ក សុទ្ធតែមិនមាន
 អាសវៈ ប្រាសចាករាគៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតាំងមាំ ។
 ដើមឈើជាវិគ្រាស់ដ៏ធំ នៃព្រះមានជោគអន្តិៈនោះ ហៅថា
 អស្សត្តព្រឹក្ស ចិត្តគហបតី ១ ហត្ថាឡវកគហបតី ១ នឹងជាអគ្គ-
 ឧបដ្ឋាក ។ នាងឧទ្ធមាតា ១ នាងឧត្តរា ១ នឹងជាអគ្គឧបដ្ឋា-
 យិតា ព្រះមហេសីព្រះនាមតោតមនោះ មានជន្មាយុ១០០ ឆ្នាំ ។

នំនំ សុត្វាទ វចនំ អសមស្ស មហោសិវោ
 អាមោទិតា នវម្ប តុន្តវីជន្តរោ អយំ ។
 ឧត្តដ្ឋិសន្នា វត្តនំ អន្នោដេន្តិ ហសន្តិ ច
 កតត្ថាលំ នមស្សន្តិ នសសហស្សំ សនេវកា ។
 យនិមស្ស លោកនាជស្ស វិវដ្ឋិស្សម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរេ ហេស្សម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននិ តវន្តា បដិវិគ្គំ វិវដ្ឋិយ
 ហេដ្ឋាវិគ្គំ កហេត្វាទ ឧត្តវន្តិ មហាទនិ ។
 ឯវមេវ មយំ សព្វ យនិ មុត្តាមិមំ និទំ
 អនាគតម្ហិ អន្តរេ ហេស្សម សម្មា ឥមំ ។
 តស្សបិ វចនំ សុត្វា គិយ្យេក វិន្តិ បសាទយំ
 ឧត្តវី វត្តមនិជ្ជាសី នសហាមិប្បិយា ។

ពួកមនុស្សនិងទេវតា លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធវិភារនេះ ខែព្រះ
 មហោសី ឥតមានឫក្ខន្ធលះស្មី ហើយរីករាយថា នាគរាជនេះ
 ជាតូចតាតនៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហើ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ពួក
 មនុស្សត្រាមទាំងទេវតា ទាំងមួយហ្នឹងរលាកឆាតុ នាំគ្នាទះដៃ
 អបអរ ធ្វើអញ្ចាល័យមស្ការថា បើពួកយើងឃ្លានមគ្គផលក្នុង
 សាសនាព្រះលោកនាថអង្គនេះ គង់នឹងសម្រេចក្នុងទីចំពោះ
 ព្រះកត្តនៃព្រះភាគមនេះ ក្នុងអនាគតកាល ជាមិនខាន ។
 ពួកមនុស្សកាលឆ្លងស្ទឹង បើឃ្លានកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់
 យកកំពង់ទាំងក្រាម ហើយឆ្លងស្ទឹងចំបាន យ៉ាងណាមិញ ។
 ពួកយើងទាំងអស់គ្នា បើឃ្លានព្រះជិនស្រីអង្គនេះ គង់បាន
 សម្រេចក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះភាគមនេះ ក្នុងអនាគត-
 កាល យ៉ាងនោះដែរ ។ គេបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធវិភារ នៃ
 ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ ហើយញ៉ាំងចិត្តឱ្យរឹងតែវត្ថុថ្លា បាន
 រំលងផ្ទះវត្តកៅ ដើម្បីចំពេញបារមីទាំង ១០ ប្រការ ។

ឧករំ តទ្ធមតី ជាម តទ្ធា ជាម ទត្តិយោ
 មាតា តទ្ធមតី ជាម វិបស្សន្តិស្ស មហេសី ជា ។
 អដ្ឋវស្សសហស្សនិ អតារំ អដ្ឋវសី សោ
 ឧដ្ឋា សុឧដ្ឋា សិរិមា តយោ ជាសាឧបុត្តមា ។
 តិចត្តារិសហស្សនិ ជាវិយោ សមលដ្ឋតា
 សុឧស្សនា ជាម ជាវិ សមវត្តត្ថុត្ថោ ជាម អគ្រដោ ។
 ធិមត្តេ ចតុរោ ធិស្វា រដយោ ឧច ធិត្ថមី
 អន្ធនអដ្ឋមាសាធិ បដាធិ បដហី ជិដោ ។
 ក្រហ្មនា យាធិតោ សន្តោ វិបស្សី លោកនាយកោ
 វត្តចក្កោ មហារីរោ មិគនាយេ ឧត្តតោ ។
 ទន្ធា ច តិស្សនាមោ ច អហេស្សំ អក្កសាវតោ
 អសោតោ ជាមុបដ្ឋាកោ វិបស្សន្តិស្ស មហេសី ជា ។

ព្រះមហេសីព្រះនាមវិបស្សី មានទីក្រុងឈ្មោះត្បូងបងី បាម
 មហាគម្រ ព្រះនាមតន្ត្រី ជាព្រះបិតា មានព្រះមាតា ព្រះ
 នាមតន្ត្រី ។ ព្រះវិបស្សីគង្គនោះ ទ្រង់គ្រប់គ្រងគហដ្ឋាន
 អស់៨ ពាន់ឆ្នាំ មានប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ៣ ខ្នង គឺប្រាសាទ
 ឈ្មោះទទ្ទៈ ១ ប្រាសាទឈ្មោះសុទ្ធទ្ទៈ ១ ប្រាសាទឈ្មោះ
 សិរិមៈ ១ ។ តួកនារី ចំនួន ៤ ហ្មឺន ៣ ពាន់ សឹងមានខ្លួន
 តាក់តែងល្អ ឯនារីជាអគ្គមហេសី ព្រះនាមសុទ្ធស្សនា ព្រះ
 រាជបុត្រ ព្រះនាមសមវត្តត្ថុត្ថោ ។ ព្រះដ៏ស្រីទ្រង់ឃើញនិមិត្ត
 ៤ ហើយចេញទៅដោយយានរាជ កម្ពស់ព្យាយាម អស់៨
 ខែត្រ ។ ព្រះវិបស្សីជាលោកនាយក ទ្រង់មានព្យាយាមធំ
 ប្រសើរជាង៨១ ត្រូវប្រាហ្មណ៍នាហើយ ទើបញ្ចាំងធម្មចក្រ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងមិត្តតាយវិទ ។ ព្រះរាជកុមារនាមទទ្ទៈ ១
 បុត្រនៃបុរោហិតនាមគិស្សៈ ១ ជាអគ្គសាវ័ត ភិក្ខុឈ្មោះ
 អសោក ជាទុបដ្ឋាក នៃព្រះមហេសី ព្រះនាមវិបស្សី ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

ចក្ខុ ច ចន្ទមិត្តា ច អហេស្មំ អក្កសាវិតា
 ពោធិ តស្ស ភក្កវតោ បាដលីតិ បុព្វតិ ។
 បុទព្វសុមិត្តោ នាតោ ច អហេស្មំ អក្កបដ្ឋិតា
 សិរិមា ឧត្តរា ចេវ អហេស្មំ អក្កបដ្ឋិតា ។
 អសីតិហត្ថមុត្វេនា វិបស្សី លោកនាយកោ
 បកា ធិញ្ញវតី តស្ស សមត្តា សត្តយោជនេ ។
 អសីតិវស្សសហស្សនិ ភាយុ តុទ្ធស្ស តាវនេ
 តាវតា តិដ្ឋមាហោ សោ តាវសិ ជនតំ តហំ ។
 តហុនេវមនុស្សនំ តន្ទនំ បរិមោចយិ
 មត្តាមត្តញ្ច អាចិត្តិ អវសេសបុថុជ្ជនេ ។
 អាលោកំ ធន្សយិត្វាន ធន្សត្វា អមតំ មទិ
 ជលិត្វា អត្តិត្វា ធិត្វតោ សោ សសាវិតោ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

នាងចន្ទាភិក្ខុនី ១ យាងចន្ទមិត្តាភិក្ខុនី ១ ជាអក្កសាវិតា ដើមរោង
 ជាទីត្រាស់ជីវិត ខែព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ហៅថា បាដលី-
 ត្រីក្ស ។ បុទព្វសុមិត្តភហុបតី ១ នាគភហុបតី ១ ជាអក្ក-
 បដ្ឋាក នាងសិរិមា ១ នាងឧត្តរា ១ ជាអក្កបដ្ឋាយិកា ។
 ព្រាហ្មស្សី លោកនាយក នាងភិក្ខុ ៨០ ហត្ថ ពន្លឺព្រះអង្គ
 ផ្សាយចេញទៅដ៏វិញ្ញាណយោជន៍ ។ ព្រះតុទ្ធស្សនោះ ទ្រង់មាន
 ព្រះជន្ម ៨ ហ្នឹងផ្ទាល់ ព្រះអង្គកាលទ្រង់ធានានោះឡើយ បាន
 ចម្លងប្រជុំជនច្រើន បាតសំសារវដ្ត ។ ព្រះអង្គទ្រង់ដោះស្រាយ
 នូវចំណងខែវេទនាធម៌មនុស្សជាច្រើន ទាំងប្រាប់ផ្លូវត្រូវផ្លូវខុស
 ចំពោះពួកបុព្វដ្ឋនដ៏សសទៀតផង ។ ព្រះអង្គព្រមទាំងសាវ័ក
 ទ្រង់សម្តែងពន្លឺ ហើយបង្ហាញទុក្ខធម៌ ជាទីទៅកាន់ព្រះវិនិច្ឆ័យ
 ឈ្មោះអមតៈ ទ្រង់រៀនរៀនដូចគំនរភ្លើង ហើយបរិនិព្វាន ។

វិសតិមោ សិទ្ធិពុទ្ធវិសោ

ឥន្ទ្រវរ្ម័ បុត្តាវរ្ម័	លក្ខណៈ ចក្ខុសុមិត្ត
សុត្វំ សមន្តរហិតិ	នន្ទ វិត្តា សុខសម្ពាភតិ។
វិបស្សី នរវរោ វិរោ	សុមិត្តាភមម្ហិ ជិវុតោ
តត្ថេវ តស្ស ដូបវេរោ	សត្តយោជនមុស្សិតោតិ។

វិបស្សីពុទ្ធវិសោ ឧត្តរវិសតិមោ ។

វិសតិមោ សិទ្ធិពុទ្ធវិសោ

[២០] វិបស្សីស្ស អបរោន សម្ពុត្តោ និបទុត្តមោ
 សិទ្ធិយោ ធាម និធាម អសមោ អប្បដិបុត្តលោ។
 មារសេនំ បមទ្ធិត្វា បត្តោ សរោធិមុត្តមំ
 ធម្មចក្ខំ បវត្តេសិ អនុត្តរម្បាយ ចាលាជំ ។
 ធម្មចក្ខំ បវត្តេន្ត អនុម្ពិ ជិនបុត្តេវ
 តោជិសតស ហស្សនំ បវត្តេសិសមយោ អហុ។

សិទ្ធិពុទ្ធវិសោ ទី ២១

ព្រះសិវៈ ដែលមានបង្កើនដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានបុណ្យដ៏ប្រសើរ ប្រដាប់ហើយដោយលក្ខណៈគឺចក្រ គង់បាត់បង់ពីសំពៅបោះ ឡើយ។ សត្វរោងអស់ សោះស្ងួត ទេវតា។ ព្រះវិបស្សី ជាអរោជ័យប្រសើរ ទ្រង់មានព្យាយាម បរិនិព្វានហើយ ក្នុង សុមិត្តាភម ព្រះស្នូបដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះអង្គនោះ គេបាន សាងទុក កំពស់៧ យោជន៍ ក្នុងអាការៈនោះ ។

ចប់ វិបស្សីពុទ្ធវិសោ ទី ១១ ។

សិទ្ធិពុទ្ធវិសោ ទី ២០

[២១] ក្រោយព្រះពុទ្ធវិបស្សីមក មានព្រះសម្ពុត្តព្រះនាម សិទ្ធិជិនស្រី ទ្រង់ទុក្ខជាតិសត្វរោងអស់ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ឥតមានបុគ្គលប្រៀបដូចបាន ។ ព្រះអង្គកំពាត់បង់សេនាទៃ មារ ហើយដល់សម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ញ៉ាំងចក្រគឺធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វ ។ កាល ព្រះសិទ្ធិជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ការស្រាវជ្រាវលើកទី ១ មានពួកសត្វ ចំនួនមួយសែនកោដិ ។

ព្រះបរម ព្រះរាជកាយស្ប ព្រះវង្ស

អបរិបិ ធម្មិ ទេសនោ តណ្ហានេន្ទ ធម្មតមេ
 ធម្មតិកោដិសហស្សនំ ធម្មតិយាភិសមយោ អហ្ម។
 យមកប្បាដិហារិយំ ធម្មយន្តេ សនេវកេ
 អសីតិកោដិសហស្សនំ តតិយាភិសមយោ អហ្ម។
 សន្និបាតាតយោ អាស្សំ សិទ្ធិស្បាបិ មហេសិវោ
 វិណាសវាទំ វិមលាទំ សន្និបិណ្ឌន តាទិទំ ។
 ភិក្ខុសតសហស្សនំ បថមោ អាសិ សមាគមោ
 អសីតិភិក្ខុសហស្សនំ ធម្មតិយោ អាសិ សមាគមោ។
 សត្តភិក្ខុសហស្សនំ តតិយោ អាសិ សមាគមោ
 អនុបលិតោ បទុមៈ តោយម្មិ សម្បវឡ្យតំ ។
 អហន្តេន សមយេន អវិទ្ធិមោ នាម ធម្មតិយោ
 សម្មទ្ធិប្បមុខំ សង្ឃំ អន្តទានេន តប្បយំ ។

ព្រះបរម ព្រះរាជកាយ ស្ប ព្រះវង្ស

កាលព្រះសិវិ ប្រសើរជាងគណៈ ទុក្ខបដាន៨៨ ទ្រង់បែក
 ធម៌៨១ទៀត ការត្រាស់ដឹងលើកទី២ មានពួកសត្វចំនួន ៨០
 ភាន់កោដិ ។ កាលព្រះសិវិ ទ្រង់សម្តែងយមកប្បាដិហារ្យ
 ក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ការត្រាស់ដឹងលើកទី ៣
 មានពួកសត្វ ៨០ ភាន់កោដិ ។ ព្រះមហេសីព្រះនាមសិវិ មាន
 សាវកសន្និបាត ៣ លើក ដែលសុទ្ធតែជាពួកព្រះវិណាស្រព
 ឥតមានមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង ប្រកបដោយតាទិគុណ ។
 សន្និបាតលើកទី ១ មានភិក្ខុចំនួនមួយសែនរូប សន្និបាតលើក
 ទី២ មានពួកភិក្ខុចំនួន៨ ហ្មឺនរូប ។ សន្និបាតលើកទី ៣ មាន
 ពួកភិក្ខុចំនួន ៧ ហ្មឺនរូប ជាសមាគមមិនប្រឡាក់ (ដោយពួក
 បុប្ផន) ដូចបទុមជាតិដែលលូតលាស់នៅក្នុងទឹក ។ សម័យ
 នោះ គឺជាគតជាប្រាជ្ញា នាមវិទូមៈ បានញ្ញាតព្រះសង្ឃ មាន
 ព្រះសម្មទ្ធិជាប្រធាន ឲ្យតែងតាំងស្តាប់ស្តង់ ដោយបាយទិន្នទឹក ។

លេខ១២ លំអ្នកសោ

តហុនុស្សរំ ធិត្វា ធិស្សកោដិ អនប្បតិ
 អលង្កតំ ហត្ថិយាជំ សម្ពុទ្ធស្ស អនាសហំ ។
 ហត្ថិយាជំ ធិម្ពិធិត្វា កប្បិយំ ឧបទាមយី
 ច្វាយី មាទសំ មយី ធិទ្ធិ ធិធម្មមុបដ្ឋិតំ ។
 សោមិមំ តុន្តោ ព្យាកាសិ សិទ្ធិ លោកត្តនាយកោ
 ឯកត្តិសេ ឥតោ កាប្ប អយំ តុន្តោ ករិស្សតិ ។
 អហុ កបិល្បយា រម្មា ធិត្វាធិត្វា តថាគតោ
 បដាជំ បទហិត្វាជ កត្វា ធិត្តរកាវតំ ។
 អនបាលុក្ខម្ពលស្មី ធិសិធិត្វា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បត្តយ្ហ នេរញ្ញរមុមេហិតិ ។
 នេរញ្ញរយ តិរម្ពិ ចាយាសំ អនិ សោ ធិនោ
 បដិយត្តរមក្កេន តោធិម្ពលម្មិ ឯហិតិ ។

លំអ្នកស្ស ទី ២០

តថាគត បានប្រឆនសំពត់ជាច្រើន គឺកាដិវៃសំពត់បិណ្ឌិច
 ហើយថ្វាយយានដំរីដ៏ប្រដាប់ហើយ ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។ តថាគត
 សាងយានដំរី ហើយបង្ហាត់ចូលទៅដឹកឲ្យជារបស់គួរ បំពេញ
 ចិត្តរបស់តថាគត ឲ្យគម្ពល់នៅមាំ អស់កាលជាទីច្នៃ ។ ព្រះ
 ពុទ្ធ ព្រះនាមសិវិ ជាលោកគ្គនាយកនោះ ជ្រុងព្យាករតថាគត
 ថា ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីមណ្ឌកប្បនេះ ព្រះរាជាអង្គនេះ នឹង
 បានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញអំពីកបិលតស្សប្បិ
 ជាទីកេរ្តិ៍ ទៅគម្ពល់ព្យាយាម ធ្វើឲ្យក្តីកិរិយា សត្វនេះ នឹង
 អង្គុយទៀបគល់អដបាលព្រឹក្ស ទទួលយកបាយាសនៅទីនោះ
 ហើយចូលទៅកាន់ស្នឹងនេរញ្ញា ។ ព្រះដ៏ស្រីអង្គនោះ បាន
 សោយបាយស ទៀបន្ទេរស្នឹងនេរញ្ញា ហើយចូលទៅឯគល់
 តោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែងហើយ ។

ព្រះវិហារ ឧបាសិកាយស្ស ពុទ្ធវិហារ

តតោ បទិត្តិណំ កត្តា ពោធិ៍មណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តុត្តមលម្អិ តុដ្ឋិស្សតិ បហាយសោ ។
 ឥមស្ស ជជិតា មាតា មាយា នាម កវិស្សតិ
 បិតា សុទ្ធោធនោ នាម អយំ ហេស្សតិ តោតមោ ។
 អនាសវំ វីតរាតា សន្តិច្ឆតា សមាហិតា
 តោលិតោ ឧបតិស្សោ ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អាណន្ទោ នាមុបដ្ឋិតោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អនាសវំ វីតរាតា សន្តិច្ឆតា សមាហិតា ។
 ពោធិ៍ តស្ស ភកវតោ អស្សត្តាតិ បវុច្ឆតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាន្ធវរិតោ អត្តា ហេស្សន្តុបដ្ឋិតា ។
 ឧទ្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តុបដ្ឋិតា
 អាយុវស្សសតិ តស្ស តោតមស្ស បេសស្សនោ ។

ព្រះវិហារ ឧបាសិកាយស្ស ពុទ្ធវិហារ

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធមានយសង្គំ ធ្វើប្រសូត្យណៈនាពិបល្លាៈ
 ដ៏ប្រសើរ ហើយនឹងត្រាស់ដឹង ទៀបគល់អស្សត្តព្រឹក្ស ។
 ព្រះពុទ្ធនេះ នឹងមានព្រះជននី ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា
 ព្រះនាមសុទ្ធោធនៈ ព្រះរាជាអង្គៈនេះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធ
 ព្រះនាមតោតម ។ ព្រះកាលិកៈ ១ ព្រះទុបតិស្សៈ ១ នឹង
 ជាអគ្គសាវិត សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មាន
 ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ ភិក្ខុជាទុបដ្ឋាភ ឈ្មោះ
 អនន្ទ នឹងបំរើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ នាងខេមាក្ខនី ១
 ទុប្បលវណ្ណភិក្ខុនី ១ ជាអគ្គសាវិតា សុទ្ធតែមិនមានអាសវៈ
 ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ ។
 ដើមរយៈជាទីត្រាស់ដឹង នៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនេះ ហៅថា
 អស្សត្តព្រឹក្ស ចិត្តតបាបតី ១ ហត្ថាន្ធវរិតបាបតី ១ នឹងជា
 អគ្គទុបដ្ឋាភ ។ នាងឧទ្ធមាភា ១ នាងឧត្តរា ១ នឹងជាអគ្គទុប-
 ដ្ឋាយិតា ព្រះភាគមនោយសរនោះ មានព្រះជន្ម ១០០ ឆ្នាំ ។

ឥទ្ធិ សុត្វា វេទនំ អសបស្ស មហេសិទោ
 អាមោទិតា នាម ពុទ្ធវិជ្ជកោ អយំ ។
 ឧត្តរជ្ជិសន្នា វត្តន្តិ អន្តោដេន្តិ ហសន្តិ ច
 កតញ្ញាលី នមស្សន្តិ ធនសសហស្សី សនេវតា ។
 យនិមស្ស លោកនាមស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្ធានេ ហេស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធ ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននី តរន្តា បដិវត្តនំ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាវត្តនំ កហេត្វាន ឧត្តរជ្ជិ មហាននី ។
 ឯវមេវ មយំ សព្វេ យនិ មុត្តាមិមំ និទំ
 អនាគតម្ហិ អន្ធានេ ហេស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធ ឥមំ ។
 តស្សាពិ វេទនំ សុត្វា កិយេ វត្តនំ បសាទយី
 ឧត្តរ វត្តមជ្ជិដ្ឋាសី ធនសាវាមិប្បិយា ។

ពួកមនុស្សនឹងទៅតា លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធវិសេសនេះ ខែព្រះ
 មហេសី ឥតមានបុគ្គលស្មើ ហើយក៏រាយថា ព្រះរាជាអង្គ
 នេះ ជាពូជពូកនៃព្រះពុទ្ធ ។ សម្លេងហើ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ
 ពួកមនុស្សច្រើនទាំងទៅតា ទាំងមួយហ្នឹងលោកនាម ទាំងនោះ
 ដែលអម ធ្វើអញ្ជើញមកសួរថា បើពួកយើងនឹងឃ្លានមគ្គផល
 ក្នុងសាសនា ខែព្រះលោកនាមអង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេច
 ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ខែព្រះគោតមអង្គនេះ ក្នុងអនាគតកាល
 មិនខាន ។ ពួកមនុស្សកាលឆ្លងស្ទឹង បើឃ្លានកំពង់ខាងលើ
 គង់ទៅតាមកំពង់ខាងក្រោម ហើយឆ្លងស្ទឹងបាន យ៉ាង
 ណាមិញ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា បើឃ្លានព្រះជីវិតស្រីអង្គនេះ
 គង់នឹងបានសម្រេច ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ខែព្រះគោតម
 អង្គនេះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯគមាគត លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធ-
 ដ៏កនៃព្រះអង្គនោះហើយ រឹងរឹតតែធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ហើយ
 បានទំអធិដ្ឋានវត្តកោះ ដើម្បីចំពេញបារមីទាំង ១០ ប្រការ ។

នគរំ អនុលោមតី ឆាម អនុលោម ឆាម ទត្តិយោ
 បកាវតី ឆាម ជនិកា សិទ្ធិស្សច មហេសិលោ។
 សត្តវស្សសហស្សានិ អតារំ អដ្ឋារសិ សោ
 សុវុទ្ធកោ តិវិហារិវាហោ(១) តយោ ឆាសា ធម្មត្ថមា។
 ចតុត្ថិសតិសហស្សានិ ឆារិយោ សមលង្គតា
 សត្វកាមា ឆាម សា ឆារិ អនុលោ ឆាម អត្រដោ ។
 ជិមិភេតុ ចតុរោ ជិស្វា ហត្ថិយោ ឆឆ ជិក្ខុមិ
 អដ្ឋមាសំ បដាឆតារិ អចរិ បុរិសុត្តមោ ។
 ព្រហ្មាណ ឆឆ ឆតោ សន្តោ សិទ្ធិ លោកក្កនាយកោ
 វត្តចក្កោ មហារិកោ មិគទាយេ ឆត្តមោ ។
 អភិក្ខុ សម្ពុរោ ឆាម អហេស្មំ អក្ខសាវតោ
 ខេមង្គរោ ឆាម បដ្ឋាកោ សិទ្ធិស្សច មហេសិលោ។

១ ឧ. សុវុទ្ធគិវិហារោតិ ទិស្សត្ថិ ។ ម. សុចុរោ សិវាវិស រាជ ទិស្សត្ថិ ។

ព្រះមហេសី ព្រះនាមសិវី មានគ្រឿងឈ្មោះអនុលោមី ៣៣
 ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះនាមអនុលោម ជាព្រះបិតា មានព្រះវង្ស
 ព្រះនាមបកាវតី ។ ព្រះអង្គជ្រងំគ្រប់គ្រងគហស្ថាន អស់
 ៧ ពាន់ឆ្នាំ ជ្រងំមានប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ៣ ខ្នង គឺប្រាសាទ
 ឈ្មោះសុវុទ្ធិៈ ១ ប្រាសាទឈ្មោះតិវិ ១ ប្រាសាទឈ្មោះ
 ឆារិវាហនៈ ១ ។ ពួកនារីចំនួន ២ ហ្នឹង ២ ពាន់ សឹងមានខ្លួន
 តាក់តែងល្អៗហើយ ឯនាងឆារិវាហនៈអគ្គមហេសីនោះ ព្រះនាម
 សត្វកាមា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមអត្រុលៈ ។ (ព្រះតថាគត)
 ជាបុរសដ៏ទុក្ខម ជ្រងំឃើញនិមិត្តចាំង ២ ហើយចេញទៅ
 ដោយយានដ៏រី បានប្រព្រឹត្តធ្វើព្យាយាម អស់ ៨ ខែគត់ ។
 ព្រះសិវីលោកក្កនាយក មានព្យាយាមដ៏ធំ ប្រសើរជាងដទៃ
 ត្រូវព្រហ្មណ៍នាហើយ ទើបញ្ជាដ៏ធម្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តពាក់ក្នុង
 មិត្តពាយ័ន ។ ព្រះមហេសី ព្រះនាមសិវី មានអភិក្ខុភិក្ខុ ១
 សម្ពុរិក្ខុ ១ ជាអគ្គសាវ័ត ភិក្ខុឈ្មោះឧមង្គរៈ ជាបុរស ។

មហិលា ច (១) បដុមា ច អហោស៊ី អក្កសារីតោ
 កោធិ តស្ស កកវតោ បុណ្យកោតិ វុច្ឆតិ ។
 សិរិវង្សោ ច ធម្មោ ច អហោស៊ី អក្កបដ្ឋកា
 ចិត្តា ចេវ សុចិត្តា ច អហោស៊ី អក្កបដ្ឋកា ។
 ទុក្ខត្ថនេន សោ តុទ្ធោ សត្តតិហត្ថម្ភក្កតោ
 កក្កន្យន្យក្កសង្កាសោ ទូត្តិសវលក្កុណោ ។
 តស្សបិ ព្យាមប្បកា កាយា ធិច្ឆន្ទិ(២) ធិវន្តិ
 ទិសានិសំ ធិច្ឆន្ទិ តីណិ យោជនាធិ(៣)សោ បកា ។
 សត្តតិស្សសហស្សនិ អាយុ តស្ស មហោសិលោ
 តាវតា តិដ្ឋមាលោ សោ តាវេសិ ជនតំ តហំ ។
 ធម្មមេយិ វស្សត្វាធន តេមយិត្វា សនេវតោ
 ខេមតំ មាបយិត្វាធន និព្វតោ សោ សសារីតោ ។

១ ឧ. អហិលា ចេវ ។ ខ. សហិលា ច ។ ២ ទិវន្តិ ។ ៣ យោជនសោ បកាតិ អង្គ-
 កថាយំ ទិស្សន្តិ ។

នាងមហិលាភិក្ខុនី ១ នាងបដុមាភិក្ខុនី ២ ព្រះភក្ត្រសារីតោ វេយ្យ
 ឈើជាតិគ្រាស់ដីនៃ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គេហៅថា
 បុណ្យកក្កត្រីក្ស (ដើមស្វាយស) ។ សិរិវង្សគហបតី ១ នន្ទ្រ
 គហបតី ១ ជាអគ្គបដ្ឋក មានចិត្តា ១ នាងសុចិត្តា ១ ជា
 អគ្គបដ្ឋាយិកា ។ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់មានកំតាស់ ៧០
 ហត្ថ ប្រាកដស្មោះដោយគ្រឿងមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ
 ៣២ ប្រការ ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អង្គនោះ មានធាតុប្រមាណ
 មួយព្យាម ផ្សាយចេញអំពីព្រះកាយជានិច្ច ផ្សាយចេញទៅ
 កាន់ទិសតូចនិងទិសធំ ភ្លឺចេញទៅចម្ងាយ ៣ យោជន៍ ។
 ព្រះមហោសីអង្គនោះ មានព្រះដន្ទាយុ ៧ ហ្មឺនឆ្នាំ ព្រះអង្គ
 កាលទ្រង់គង់នៅមាននៅឡើយ បានញ្ចាំងប្រជុំដទៃជាច្រើនឲ្យ
 ច្រង (ត្រើយសំសារវង្គ) ។ ព្រះពុទ្ធនោះ ព្រមទាំងសារីក
 បុណ្យគ្រឿងតិរិយ ប្រោចស្រពផ្សើមពួកមនុស្ស ព្រមទាំង
 ទេវតា ធ្វើឲ្យដល់ទូលំទូលាយសភាពស្រមៃក្បាល ហើយបរិវេណ ។

ពុទ្ធសូត្របិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

អនុត្តរក្ខន្ធសម្បជ្ជិ	ទ្វត្តិសវេសត្វាលំ
សត្វំ សមន្តរហិតំ	នន្ទរិត្តា សត្វសង្ខារាតិ ។
សិទ្ធិ មុតិវារោ តុន្តោ	អស្សាភមម្ហិ ជិត្តុតោ
តុន្តោ តស្ស ជ្ជមវារោ	តិណិ យោ ជនមុត្តុតោតិ ។

សិវិពុទ្ធវិសោ វិសគមោ ។

ឯកវិសតិមោ វេស្សក្ខត្តពុទ្ធវិសោ

(២២) តុន្តោ វណ្ណាភមម្ហិ អសមោ អប្បជិត្តុតោ
 វេស្សក្ខ ជាម ជាមន លោកេ តប្បជ្ជិ សោ ជីវោ ។
 អាទិត្តំ ៩៨(១) ភក្ខត្តំ តណ្ហាជំ វិជិតំ ជាជំ(២)
 ធាតោ តទ្ធីនំ លេត្វា បត្តោ សម្ពោជិត្តុតមំ ។

១. អាទិត្តំ តិច ។ ២. អាទិត្តំ តិច ។ ៣. លោក ។ ៤. តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

ព្រះសិវៈបរិបូណ៌ដោយអនុត្តរក្ខន្ធនេះ មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ
 ៣២ ប្រការ គង់បាត់បង់សូន្យទាំងអស់ ។ សង្ខារទាំងឡាយ
 ជាបេសខខេ ខេត្ត ។ ព្រះសិវៈសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ
 ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងអស្សាភម ព្រះស្លូបដ៏ប្រសើរ នៃព្រះអង្គ
 នោះ គេបានសាងទុក កំពស់ ៣ យោជន៍ ក្នុងទីនោះឯង ។

ចប់ សិវិពុទ្ធវិសោ ទី ២៦ ។

វេស្សក្ខត្តពុទ្ធវិសោ ទី ២៧

(២២) ក្នុងមណ្ឌកប្បនោះឯង មានព្រះជីវស្រី ព្រះនាម
 វេស្សក្ខ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលប្រៀបដូច
 បាន ទ្រង់តែឡើងក្នុងលោក ។ ព្រះជីវស្រីនោះ កាល
 ជ្រាបច្បាស់ នូវលោកទាំង ៣ នេះ ដែលនេះសព្វ ដោយ
 ភ្លើងតិរិច្ឆ័យ ទូរវែងនៃកណ្តាទាំងឡាយផង ទ្រង់កាត់នូវ
 ចំណងដូចដ៏ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវសម្ពោជិត្តុតណាដ៏ខ្ពង់ ។

ឧបទ្ទេសនា បរវត្ថុសិ(១) វេស្សក្ខ លោកនាយកោ(២)
 អសីតិកោដិសហស្សនំ បឋមាភិសមយោ អហ្ម ។
 បត្តន្តេ ចារិកំ រដ្ឋេ លោកនេរដ្ឋេ នរាសតេ
 សត្តតិកោដិសហស្សនំ ទុតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 មហាទិដ្ឋិ វិជោនេត្តោ ចាដិហោ ករោតិ សោ
 សហគតា នរាម្យ ឧសសហស្សៈ សនេវកោ ។
 មហាមជ្ឈវិយំ ទិស្វា អត្ថតិ លោមហិសនំ
 នេវា ចេវ មនុស្សា ច តុជ្ឈរេ សង្ខិកោដិយោ ។
 សង្ខិចាតា តយោ អាសិ វេស្សក្ខុស្ស បរហសិជោ
 ទីណាសវំនំ វិមលានំ សង្ខិចិត្តាន តានិទំ ។
 អសីតិកោដិសហស្សនំ បឋមោ អាសិ សមាគរោ
 សត្តតិកិត្តសហស្សនំ ទុតិយោ អាសិ សមាគរោ ។

ព្រះវេស្សក្ខ ជាលោកនាយក ទ្រង់សម្តែងធម្មចក្រ ពោធិក
 បរិស័ទ ចំនួន ៨០ ពាន់កោដិ បានត្រាស់ដឹង ក្នុងត្រាជា
 ដំបូង ។ កាលដែលព្រះលោកនេរដ្ឋ ប្រសើរជាងពួកនរាជ្យ
 ចៀសចេញទៅកាន់ចារិកក្នុងវេទ មានពួកបរិស័ទ ចំនួន
 ៧០ ពាន់កោដិ បានត្រាស់ដឹង ក្នុងត្រាទី ២ ។ ព្រះជិនស្រី
 អង្គនោះ ទ្រង់បោះបង្គោលទីមហាទិដ្ឋិ ហើយធ្វើទូរ្យបាដិហារ្យ
 ពួកមនុស្សនិងទេវតា ក្នុងមួយហ្មឺនលោកនាគ ព្រមទាំងទេវ-
 លោក ក៏បានមកប្រជុំគ្នា ។ ពួកនរាជ្យនិងមនុស្ស ចំនួន ៦០
 កោដិ ឃើញហេតុអស្ចារ្យ ដ៏ចម្លែក ជាទីត្រឺរោមហើយ
 ក៏បានត្រាស់ដឹង (ក្នុងត្រាទី ៣) ។ ព្រះតុល្លាព្រះនាមវេស្សក្ខ
 ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានសាវកសង្ខិចិត្ត ៣ លើក សុខុតៃ
 ព្រះទិណស្រា ប្រាសចាកមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មាន
 ចិត្តនឹងជឿ ។ គឺសង្ខិចិត្តលើកទី ១ មានភិក្ខុចំនួន ៨០ ពាន់
 កោដិ សង្ខិចិត្តលើកទី ២ មានភិក្ខុចំនួន ៧០ ពាន់កោដិ ។

សង្ខតិកុសលស្មាទំ	តតិយោ អាសិ សហគរោ
ជននិគយក៏តាទំ	ឧវសាទំ មហោសិទោ ។
តស្មុតុទ្ធស្ម អសមស្ម	ចក្កំ វត្ថុតមុតមំ
សុត្វាន បណ្ឌិតំ ធម្មំ	បព្វជ្ជមគិរេជយី ។
អហាន្តន សមយេន	សុទស្សនោ នាម ខត្តិយោ(១)
អន្តចានេន វត្ថេន	សសង្ខំ ជិនមប្បជយី ។
បហានាទំ បវត្តត្វា	វត្ថុន្តិវមត្ថន្តិគោ
បព្វជ្ជំ កុណសម្បជ្ជំ	បព្វជ្ជំ ជិនសន្តិគោ ។
អាហារកុណសម្បជ្ជោ	វត្ថុសីលសមាហិតោ
សព្វញ្ញតំ កវេសន្តោ	រមាមិ ជិនសាសនេន ។
សន្ធាប័តិ ឧប្បនេត្វា(២)	តុទ្ធិ វដ្ឋាមិ សត្វាវិ
ប័តិ ឧប្បជ្ជតិ មហ្មំ	ពោធិយាយេវ ការណោ ។

១ ម. តតោ បរិ និមន្តោ មហារិ កង ទព្វា មហារា តតិ ទិស្សត្ថិ ។ ២ ទ. ម.
ឧបនត្វា ។ អន្តចាយំ ត្ថិវិសោយេវ ។

សន្និបាតលើកទី ៣ មានពួកភិក្ខុចំនួន ៦០ នាក់កោដិ ដែល
 ក៏យតត់ស្មុគគ៍ទុក្ខ មានជនជាដើម ជាទេសរបស់ព្រះពុទ្ធ
 វិស្វនិរកនូវគុណដ៏ធំ ។ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលស្មើ
 គង្គនោះ ទ្រង់សម្តែងធម្មចក្រដ៏ទុក្ខម សម័យនោះ គឺជាគត
 ជាក្សត្រ ឈ្មោះសុទស្សនៈ បានស្តាប់នូវធម៌ដ៏ប្រសើរហើយ
 ក៏ពេញចិត្តនឹងផ្នួស យ៉ាងក្រៃលែង បានបូជាខ្សែព្រះជិនស្រី
 ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដោយបាយទឹកនិងសំពត់ ។ គឺជាគត
 ញ៉ាំងមហាពាន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកមិនខ្ជិល ទាំងយប់
 ទាំងថ្ងៃ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ដែលបរិច្ចណិដោយគុណ
 ក្នុងសំណាក់ព្រះជិនស្រី ។ គឺជាគតបរិច្ចណិដោយអាហារគុណ
 មានចិត្តគម្កល់ខ្ជាប់ក្នុងវត្ថុនិងសីល វិស្វនិរកនូវសព្វញ្ញតញ្ញាណ
 ត្រេកអរក្នុងសាសនាខែព្រះជិនស្រី ។ គឺជាគតញ៉ាំងសង្ខានិង
 ប័តិ ឲ្យកើតឡើង ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាសាស្តា ប័តិ
 របស់គឺជាគត ក៏កើតឡើង ព្រោះហេតុនៃការត្រាស់ដឹង ។

អធិវត្តបាលសំ ឱត្តា សត្តន្ត ឯតទព្រះ
 ឯតត្ថិស ឥតោ កកេយ្យ អយំ តុន្តា កវិស្សតិ ។
 អហំ កកេយ្យាយា រម្មា ឯត្តមិត្តា តថាគតោ
 បដាជំ បទហិត្តាន កត្វា ទុក្ខារការិកំ ។
 អជបាលុត្តម្បលស្មី ឯសិទិត្តា តថាគតោ
 តត្ថ ចាយាសំ បក្ខយ្ហ ទេវញ្ញាមុបេហិតិ ។
 ទេវញ្ញាយ តិរម្គិ ចាយាសំ អទិ សោ ជិលោ
 បដិយត្តវមក្ខេន តោធិម្បលម្ពិ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្ថិណំ កត្វា តោធិមណ្ឌំ អទុត្តរំ
 អស្សត្តត្ថម្បលម្ពិ តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ស ឯជិតា មាតា មាយា ធាម កវិស្សតិ
 បិតា សុទ្ធោទនោ ធាម អយំ ហស្សតិ តោតមោ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបចិត្តមិនវាលក្រឡប់ ហើយទ្រង់ត្រាស់
 ថា ក្នុងកម្មវិធាន អតីតប្បវេនៈ ក្សត្រនេះ ទ័ងបានត្រាស់
 ជាព្រះតុទ្ធ ។ សត្វនេះ ទ័ងចេញពីក្រុងកបិលពស្ថ ជាទីក-
 រាយ ហើយតាំងសេចក្តីព្យាយាម ធ្វើទុក្ខកើតឡើង ។ សត្វនេះ
 ទ័ងអង្គុយទៀបគល់អជបាលព្រឹក្ស ទទួលបាយសក្កន៍ទីនោះ
 ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងទេវញ្ញា ។ ព្រះជិនស្រីអង្គុយនោះ បាន
 ឆាន់បាយសា ត្រូវឆ្នើស្ទឹងទេវញ្ញា ហើយចូលទៅឯគល់
 តោធិព្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់ចែង ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមានយសធំ ធ្វើប្រទក្សិណទូរតោធិមណ្ឌៈ
 ដ៏ប្រសើរ ហើយទ័ងត្រាស់ដឹង ទៀបគល់អស្សត្ថព្រឹក្ស ។
 ព្រះមាតាព្រះពុទ្ធអង្គុយនោះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតាព្រះនាម
 សុទ្ធោទនៈ ស្តេចនេះ ទ័ងបានជាព្រះតុទ្ធ ព្រះនាមតោតម ។

កេវលីតោ ឧបតិស្សា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អបាសវា វីតរតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាធម្មោ ជាមុបដ្ឋាកោ ឧបជ្ជិស្សតិមំ និទំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវកា
 អបាសវា វីតរតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 ពោធិ តស្ស ភកវតោ អស្សត្តោតិ បុរុច្ឆតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា ។
 ធន្ធមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋកា
 អាឡុ វស្សសតំ តស្ស តោតមស្ស យសស្សិនោ ។
 វេទំ សុត្វាន វេទំ អសមស្ស មហេសិនោ
 អាហោទិតា នរមរុ ពុទ្ធវិជ្ជកោ អយំ ។
 ឧត្តជ្ជិសត្វា វត្តន្តិ អន្តោជេន្តិ ហសន្តិ ច
 កតញ្ញលំ នមស្សន្តិ នសសហស្សំ សនេវកោ ។

ព្រះថេរៈ២ អង្គ គឺកាលិនៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១ ជាអ្នកបិទបារម
 ភាសាៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ
 នឹងជាអគ្គសាវិក ព្រះថេរៈឈ្មោះអាធម្ម ទី៣ជាឧបដ្ឋាក ហម្រើ
 ព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរៈឈ្មោះខេមា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១
 ជាអ្នកមិនមានភាសាៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មាន
 ចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវិក ។ ដើមរឿងជាទីត្រាស់ដឹង របស់
 ព្រះមានព្រះភគវតីនោះ គេហៅថា អស្សត្តព្រឹក្ស ឧបាសក
 ឈ្មោះចិត្តតហបតី ១ ហត្ថាឡវតីតហបតី ១ នឹងបានជាអគ្គ-
 ឧបដ្ឋាក ។ ឧបាសិកា ឈ្មោះនឌុមាតា ១ ឧត្តរា ១ នឹងជា
 អគ្គឧបដ្ឋាយិកា ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមៈតាតម មានយសអង្គ
 នោះ មានព្រះជន្មមួយរយឆ្នាំ ។ ពួកទេវតាទាំងមនុស្ស បាន
 ស្តាប់នូវព្រះពុទ្ធវិការនេះ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់រកបុគ្គលស្មើគ្មាន
 ស្វែងរកគុណដ៏ធំហើយ ក៏រកឃើញថា គ្រូព្រះនេះ ជាពូជពន្ធកនៃ
 ព្រះពុទ្ធ ។ ពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា ទាំងមួយហ្នឹងលោកជាតុ
 មានសម្បត្តិហើយ ទះដៃ អបអរសាទរ ធ្វើអញ្ញាល័យមហាថា

ព្រះបាទសីហនុ វង្សស្រីរាជ

ព្រះបាទសីហនុ វង្សស្រីរាជ ២១

យេនីមស្ស លោកនាងស្ស វិជ្ជាស្សម សាសនី
 អនាគតម្ចី អន្ទានេ ហេស្សម សម្មា ឥម ។
 យថា មនុស្ស ននី តរា បដិភិក្ខុ វិជ្ជាយ
 ហេត្ថាភិក្ខុ កហេត្ថាន ឧត្តរន្តិ មហាននី ។
 ឯវមេវ មយំ សត្វ យេនី មុត្តាមិម ជិនី
 អនាគតម្ចី អន្ទានេ ហេស្សម សម្មា ឥម ។
 តស្សម វចនំ សុត្ថា ភិយ្យា ចិន្តិ បសានយី
 ឧត្តរ វត្តមជ្ជាសី និសង្គារមិវរយា ។
 អនាមិ នាម នករិ សុប្បតិសា នាម ឧត្តរយា
 មាតា យសវតី នាម វេស្សនុស្ស មហេសិលោ ។
 ធម្មស្សក្ខសហស្សនិ អតារី អជ្ឈាវសិ សោ
 ច្រើនស្រុកវត្តក្រា តយោ ចាសានមុត្តមា ។

បើពួកយើងនឹងប្រាសមគ្គី ក្នុងសាសនាប្រែប្រួលពេលវេលា
 អង្គនេះ គង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះគត្យនៃព្រះសាស្តា
 អង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតមិនខាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ
 កាលច្រើនស្ទឹង បើយូរកំពង់ចំពោះមុខ គង់នឹងកាន់យកខ្លួន
 កំពង់ខាងក្រោម ហើយច្រើនស្ទឹងបាន យ៉ាងណាមិញ ។
 យើងទាំងអស់គ្នា បើយូរព្រះជន្មស្រីអង្គនេះ គង់នឹងបាន
 សម្រេច ចំពោះព្រះគត្យ នៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គឺជាគតបានស្តាប់ខ្លួនព្រះតុច្ច-
 ដីកា នៃព្រះសាស្តានោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឱ្យជ្រះថ្លាស្រស់លឿង
 បានទំនងផ្កាទឹកត្រា ដោយការចំពេញបារមីទាំង ១០ ។
 ព្រះវេស្សក្ខសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មាននគរឈ្មោះ
 អនាមៈ មានព្រះមហាក្សត្រ ព្រះនាមសុប្បតិសៈ ជាព្រះបិតា
 មានព្រះមាតា ព្រះនាមយសវតី ព្រះអង្គគង់នៅគ្រប់គ្រងព្រះ
 ដំណាក់ អស់ ៦ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន ៣ គឺ
 ច្រើនប្រាសាទ ១ សុរិយប្រាសាទ ១ វង្សប្រាសាទ ១ ។

អនុជត្តិសសមាស្សនិ យាវិយោ សមលដ្ឋតា
 សុចិត្តា នាម សា នារី សុប្បត្ថុនា នាម អត្រះជា ។
 ជិមិត្ត មតុរោ ជិស្វា សិរិកា យាភិជិត្តមិ
 ធម្មាសំ បតាធនារី អចរិ បុរិសុត្តមោ ។
 ព្រហ្មបា យាភិកោ សន្តោ វេស្សក្ខ លោកាយោកោ
 វត្តចក្កោ(១) មហាវិរោ អរុណោមិ ឧត្តមោ(២) ។
 សោរណោ ច ឧត្តរោ វេរី អហោស្សំ អត្តសាវិតា
 ឧបសន្តោ នាមបដ្ឋាកោ វេស្សក្ខស្ស មហាសិរោ ។
 រាមា(៣) វេរី សមាណ នាម(៤) អហោស្សំ អត្តសាវិតា
 កោតិ តស្ស ភគវិកោ ឧហាសាលោតិ វត្តតិ ។
 សោត្តិកោ វេរី រម្មោ(៥) ច អហោស្សំ អត្តបដ្ឋកោ
 កោតមិ ច សិរិមា ច អហោស្សំ អត្តបដ្ឋកោ ។

១ ឧ. ប. វិទ្យុ បក្កំ ។ ២ ឧ. អរុណាមេ ឧត្តមេតិ វិស្សត្តិ ។ ម. អរុណាមេ ឧត្តមេតិ វិស្សត្តិ ។ ៣ ឧ. តាវា វេរី ។ ៤ ឧ. ម. សមណាច ។ ៥ ម. រម្មោ ។

តួកនាមិមខ្លះពី ៣០ ពាន់ខាត់ បានខ្លួនប្រាប់បែបប្ប ៦
 នារីជាអត្តមហេសី ព្រះនាមសុចិត្តា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាម
 សុប្បត្ថុ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសដ៏ទុក្ខ បានឃើញនូវនិមិត្ត
 ៤ យ៉ាង ស្តេចចេញដោយវា បានប្រព្រឹត្តព្យាយាម អស់ ៦
 ខែ ។ ព្រះវេស្សក្ខ ជាលោកនាយក មានព្រះទ័យស្ងប់
 រម្ងាប់ មានចក្រគឺធម៌ប្រព្រឹត្តៈ៧ មានព្យាយាមធំ ទុក្ខជាង
 តួកដទៃ គ្រប់មហាព្រហ្មអាណាចក្រហើយ ក្នុងអរុណាមេ ។
 ព្រះវេស្សក្ខសម្ពុទ្ធ ទ្រង់វេស្សន៍រកនូវគុណដ៏ធំ មានព្រះវេរី
 រណ្ណះសាណៈ ១ ឧត្តរៈ ១ ជាអត្តសាវិត ព្រះវេរីរណ្ណះ
 ឧបសន្តៈ ជាឧបដ្ឋាក ។ ព្រះវេរីរណ្ណះរាមា ១ សមាណ ១
 ជាអត្តសាវិតា ឯឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គនោះ គេវត្ថងហៅថា មហាសាលព្រឹក្ស ។
 ទុបាសក រណ្ណះសាត្តិកៈ ១ វេរៈ ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាក
 ទុបាសិកា រណ្ណះភាគមី ១ សិរិមា ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាយិកា ។

សង្ខារតន្តមុខោ ហោមយុបសម្ភារោ
 កាយា និព្វតិ វិសិ រត្តិ បព្វតេ សិទ្ធិ ។
 សង្ខារស្សសហស្សនិ អាប្បុ តស្ស មហោសិបោ(១)
 តាវតា តិដ្ឋមាដោ សោ តាវសិ ជន្មតំ តហំ ។
 ធម្មំ វិគ្គារិកំ កត្វា វិគ្គិក្ខា មហាជនំ
 ធម្មទារំ វេចន្តាន ធិត្ថតោ សោ សសារីកោ ។
 ឧស្សនេយ្យំ សព្វជនំ វិហារំ វិយាបថំ
 សត្វំ សមន្តរហិតំ ឧទុវិគ្គា សព្វសង្ខារតិ ។
 វេស្សក្ខ ជិនវរោ សត្តា ខេមារាមម្មិ ធិត្ថតោ
 ធាតុវិគ្គារិកំ អាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោតិ ។

វេស្សន្តប្បវត្តន្ត ឯកវិសាមញ្ញ ។

១ ឧ. អាប្បុ វិដ្ឋិតិ តាវទេតំ ទិស្សន្តំ ។

វេស្សមានកំតសំ ៦០ ហន្ត មាន១២មាស្មីដោយប្រាសាទ
 មាស ផ្សាយចេញពីគ្រោះកាយ ដូចអណ្តាតភ្លើងលើកំពូលភ្នំ
 ក្នុងវេលាយប់ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំអង្គនោះ
 មានព្រះជន្មាយុ ៦ ម៉ឺនឆ្នាំ ព្រះអង្គបិកាវាសកាលត្រឹមនោះ
 ញ៉ាំងប្រជុំជនជាច្រើនឲ្យឆ្ងល់ (ចាកសង្សារ) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
 នោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ញែកធម៌ធ្វើឲ្យវិស្ណុ ឥន្ទ្រវរុណជន
 ក្នុងសំពៅគឺធម៌ ហើយបរិនិព្វាន ។ ជនទាំងអស់នោះ វិហារ
 និងវិយាបថ ជាបស់ដែលគេតប្បិមើលមើល របស់ទាំង
 អស់នេះ វិនាសសាបសូន្យអស់ទៅ ។ សង្ខារទាំងពួង
 ជាប់សំខេ ខេតិ ។ ព្រះដ៏ស្រឡាញ់ស្រឡាត់ ព្រះនាម
 វេស្សក្ខ ជាសាស្តា បរិនិព្វានក្នុងខេមារាម ព្រះធាតុផ្សាយ
 ទៅ ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ។

ទ្វារីសតិមោ កក្កសន្តពុទ្ធវិសោ

(២៣) វេស្សកុស្ណ្ត អបរេន សម្ពុត្តោ និបទុត្តមោ
 តត្ថកុស្ណ្តោ ធាម ធាមេន អប្បមេយ្យា ទុកសដោ។
 ឧក្សាដេត្តា សត្វករំ ធូរិយាយ ចារមិដ្ឋតោ
 សីហោវ បញ្ជំ កេត្តា បត្តោ សត្តោនិម្មត្តមំ ។
 ធម្មចក្កំ បរិត្តេន កក្កសន្តោ លោកោយកោ
 ចត្តាឡីសកោដិសហស្សនំ បរមោភិសបយោ អហ។
 អន្តរិកុត្តិ រាគាសេ យមតំ តត្តា វិក្កុទំ
 តិសកោដិសហស្សនំ តោធនិ ធម៌មាទុសេ ។
 ទរេវេស្ស យកុស្ណ្ត ចតុស្សក្ខប្បតាសនេ
 ធម្មាភិសមយោ តស្ស កណាធាតោ អសម្ព័យោ។
 កក្កសន្តស្ស ភកវតោ ឯតោ អាសិ សមាគមោ
 វិណាសវំ វិមលានំ សន្តិស្តានំ តានិ ។

កក្កសន្តពុទ្ធវិសោ ទី ២២

(២៣) ក្នុងកាលជាគ្រោយ នៃព្រះវេស្សកុស្ណ្តបុគ្គល មាន
 ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកក្កសន្តៈ ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកសត្វទ្វេបាទ
 មានគុណរាប់មិនបាន គេគ្របសង្កត់បានដោយកម្រ ព្រះភស្តុ
 វរល្អឥតទាំងឡាយ ដល់ទូទៅមែនដោយចរិយា ហើយសម្រេច
 ទូរភោជិញ្ញាណដ៏ទុក្ខម ដូចសីហាទំលាយនូវទ្រូង ។ កាលព្រះ
 កក្កសន្តៈ ជាលោកនាយក ញ្ញាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ មាន
 ពួកបរិស័ទ ចំនួន ៤ ម៉ឺនកោដិ បានត្រាស់ដឹង ក្នុងត្រាដំបូង ។
 ព្រះកក្កសន្តៈ ទ្រង់ធ្វើទូរិកព្វទុក្ខដ៏ហារ្យ ជាតួ ៥ ឆ្លងអាគាស
 ញ្ញាំងទៅតានិធម៌ទុស្ស ៣ ម៉ឺនកោដិ ឲ្យត្រាស់ដឹង (នេះជាភា
 ត្រាស់ដឹងទី ២) ។ ក្នុងការប្រកាសនូវចក្ខុស្សច្ចម នៃព្រះពុទ្ធ
 នោះ មានមនុស្សទៅតានិធម៌យក្ស ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ គេមិនពេញ
 រាប់បាន (នេះជាភាត្រាស់ដឹងទី ៣) ។ ព្រះមានដោតព្រះនាម
 កក្កសន្តៈ មានហវកសុទ្ធិបាតតែមួយដង សុទ្ធតែជាព្រះវិណា
 ស្រា មិនមានមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់ស្ងាម មានចិត្តនឹងជឹង ។

ព្រះវិស្ណុ ក្នុងរូបព្រះវិស្ណុ

ក្នុងរូបព្រះវិស្ណុ ទី ២២

តត្ថាឡិកសសហស្សនំ តតា អាសិ សមាគមោ
 ឧត្តរមិបទុប្បត្តនំ អាសវាទិកលាត្វយា ។
 អហន្តេន សមយេន ខេមោ ធាមាសិ ខត្តិយោ
 តថាគតេ ជិលបុត្តេ ធានំ ឧត្វា អនប្បកំ ។
 បត្តញ្ច ចិវំ ឧត្វា អញ្ជនំ មនុស្សជ្ជកំ
 ឥនេនំ បត្តនំ សត្វំ បដិយាធមិ វំ វំ ។
 សោចិ មំ មុនិ ព្យាគាសិ កត្តុសម្ពោ វិជាយកោ
 ឥមម្ហិ កន្តកេ កប្បេ អយំ តុន្តោ កវិស្សតិ ។
 អហ្ម កបិល្យាយា រម្មា ជិត្តមិត្វា តថាគតោ
 បដានំ បទហិត្វាន តត្វា ធុត្តរតារតំ ។
 អជបាលុត្តមូលស្មី ជិសំ ធុត្វា តថាគតោ
 តត្វ បាយាសំ បត្តញ្ច លោក្ខរមុបេហិតិ ។

សាវកសមាគមក្នុងការនេះ មានពួកព្រះវិណាស្រព ៤ ម៉ឺន
 ដែលដល់នូវទុក្ខភូមិ (ភូមិនៃបុគ្គលអ្នកមានទុក្ខនានាហើយ)
 ព្រោះអស់ទៅនៃកិលេសមានអាសវៈជាដើម ។ សម័យនោះ
 តថាគតជាគ្រូ ឈ្មោះឈ្មោះ បានថ្វាយទានដ៏ច្រើន ចំពោះ
 ព្រះតថាគតនិងព្រះសង្ឃជាដទៃបុគ្គ ។ តថាគតបានចាត់ចែង
 ថ្វាយបាត្រ ចិវំ ថ្នាំបន្លក់ និងដើមឈើកែវ ទាំងអស់នេះ
 ជាលេសប្រសើរក្រៃពេក ដែលតថាគតប្រាថ្នាហើយ ។ ព្រះមុនី
 កក្កសន្ទៈ ជានាយកអង្គនោះ ទ្រង់ព្យាករតថាគតថា ក្នុងករណី
 នេះ ក្សត្រនេះ នឹងបានគ្រាន់ជាព្រះពុទ្ធ ។ សត្វនេះ នឹងចេញ
 ចាកក្រុងកបិលពស្តុ ជាទីរីករាយ ហើយតម្កល់នៅព្យាយាម ធ្វើ
 ទុក្ខកិរិយា ។ សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់នៃអដបាលុត្តរ
 ទទួលបាយសក្កន៍នោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្នឹងនរោញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

ទេវតាធម្ម តិរម្គិ ចាយាសំ អធិ សោ ជិចោ
 បដិយត្តវមក្ខេន តោធិម្បលម្ពំ ឯហិតិ ។
 តតោ បទត្ថុណំ កត្វា តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
 អស្សត្តុក្ខម្បលម្ពំ ពុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
 ឥមស្ស ជិចិត្តា មាតា មាយា ឆាប កវិស្សតិ
 មិតា សុប្បោទិយោ ឆាម អយំ ហេស្សតិ តោតតោ ។
 កោលិតោ ឧបតិស្សន្ត ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អនាសវំ វីតកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា
 អាណប្បោ ឆាមុបដ្ឋាកោ ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិជំ ។
 ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អត្តា ហេស្សន្តិ សាវិតា
 អនាសវំ វីតកតា សន្តចិត្តា សមាហិតា ។
 តោធិ តស្ស កកវិតោ អស្សត្តោតិ បវុច្ឆតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាធូវកោ អត្តា ហេស្សន្តបដ្ឋិតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធវិសោ

ព្រះជិនស្រីនោះ ដឹងសោយបាយស ទៀបឆ្នេរស្ទឹងមេស្លាង
 ហើយស្ដេចស្រះដោះ ឯគល់ភោជិត្រឹក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ
 ដែលគេចាត់ចែង ។ លំដាប់នោះ ព្រះកុដ្ឋមានយសធំ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណភោជិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយនឹងត្រាស់ដឹងទៀប
 គល់អស្សត្តុត្រឹក្ស ។ ព្រះមាតាទៃព្រះកុដ្ឋនេះ ព្រះនាមមាយា
 ព្រះមិតា ព្រះនាមសុប្បោទនៈ ក្សត្រនេះ ជាព្រះកុដ្ឋ ព្រះនាម
 ភោតម ។ ព្រះចៅរណ្ណានុកាលិកៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១ សុទ្ធតៃ
 មិនមានកាសវៈ ព្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្ដាប់ មានចិត្ត
 តម្កល់មាំ ជាអត្តសាវិត ព្រះចៅរណ្ណានុកត្ត ជាឧបដ្ឋាក
 បម្រើព្រះជិនស្រីនេះ ។ ព្រះចៅរណ្ណានុកត្ត ១ ឧប្បល-
 វណ្ណា ១ សុទ្ធតៃមិនមានកាសវៈ ព្រាសចាកកតៈ មានចិត្ត
 ស្ងប់ម្ដាប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ ជាអត្តសាវិត ។ លើជាទី
 ត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ហៅថា អស្សត្តុត្រឹក្ស
 ឧបាសករណ្ណាចិត្តៈ ១ ហត្ថាធូវកៈ ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាក ។

ឧទ្ទិសតា ច ឧត្តរា អត្តា ហេស្សន្តបដិសា
 អាយុ វស្សសតំ តស្ស គោតមស្ស យសស្សិយោ ។
 ឥទំ សុត្វា ឧ វចនំ អសមស្ស មហេសិយោ ។
 អាមោទិតា ឧវម្ភ ពុទ្ធវិជ្ជក្កោ អយំ ។
 ឧត្តរដិសន្តា វត្តន្តិ អន្លោដេន្តិ ហសន្តិ ច
 តតញ្ចាលី ឧមស្សន្តិ ធនសហស្សី សនេវតា ។
 យទិមស្ស លោកនាថស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តារេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ធនី តន្តា ចជិតតំ វិវជ្ឈិយ
 ហេដ្ឋាតិតំ កហេត្វា ឧ ឧត្តរន្តិ មហាធនី ។
 ឯវេសេវ មយំ សព្វេ យទិ មុត្តាមិមំ ជិនំ
 អនាគតម្ហិ អន្តារេ ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។

ឧបាសិកា ឈ្មោះឧទ្ទិសតា ១ ឧត្តរ ១ នឹងយកគ្នាបញ្ចូលវិហារ
 ព្រះគោតម មានយសអង្គនោះ មានព្រះដង្ហាយ ១០០ ឆ្នាំ ។
 ពួកមនុស្សនិងវេវតា បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធវិហារនេះ របស់ព្រះសម្មា
 គ្រងមិនមានបុគ្គលស្មើ ស្វែងរកទូរគុណដ៏ធំហើយ ក៏រីករាយថា
 ក្សត្រអង្គនេះ ជាពុទ្ធព្រះពុទ្ធ ។ ពួកមនុស្ស ព្រមទាំង
 វេវតា ទាំងមួយមុនលោកនាគុ មានសម្លេងហៅ ទង់ដកបអរ
 ធ្វើអញ្ជើញមកស្តាប់ថា ហើយនឹងឃើញមន្តស្រស់ ក្នុងសាសនា
 នៃព្រះលោកនាគុអង្គនេះ ឃើញគង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះ
 ព្រះក្រុងនៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត មិនខាន ។
 មនុស្សទាំងឡាយ កាលឮនូវស្ទឹង ឃើញគង់នឹងចំពោះមុខហើយ
 គង់នឹងតាំងយកទូរគុណនោះក្រោម ហើយឮនូវស្ទឹងដ៏ធំបានដែរ
 យ៉ាងណាមិញ ។ ឃើញទាំងអស់គ្នា ឃើញព្រះដង្ហាយស្រស់
 នេះហើយ គង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះក្រុង នៃព្រះ
 សាស្តាអង្គនេះ ក្នុងកាលជាអនាគតកុំខាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

តស្សបិ វចនំ សុត្វា ភិយេន្ធ ចិត្តំ បសាទយី
 ឧត្តរំ វត្តមនិដ្ឋាសី ទសថាវមិច្ឆិយា ។
 ធនំ ខេមវតី ឆាម ខេមោ ឆាមាសហំ តទា
 សព្វញ្ញំ កវេសញ្ញោ បព្វជី តស្ស សន្តិកេ ។
 ព្រាហ្មណោ អត្តិនតោ ច ភាសិ ពុទ្ធស្ស សោ បិតា
 វិសាខា ឆាម ជនិកា កត្តុសុទ្ធស្ស មហេសិដោ ។
 វសតិ តត្ថ ខេមបុរេ សម្ពុទ្ធស្ស មហា កុលំ
 ធនំ បរិ សេដ្ឋំ ជាតិមន្តិ មហាយសំ ។
 ចកុវស្សសហស្សនិ អគារំ អធិរាសំ សោ
 កាមវង្សកាមសុទ្ធិវតីវង្សនោ តយោ ឆាសាទ-
 មុត្តមា ។
 សមន្តិសសហស្សនិ ឆារិយោ សមលង្គតា
 រោបិជំ ឆាម សា ឆារី ឧត្តរោ ឆាម អត្រដោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

គថាគត្តាបំព្រះពុទ្ធដ៏តា របស់ព្រះពុទ្ធនោះហើយ ក៏ឲ្យរៀន
 ចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាដោយក្រែលែង បានអធិដ្ឋានវត្តតទៅ ដោយ
 ការបំពេញបារមីទាំង ១៦ ។ កាលនោះ ឧត្តរឈ្មោះរោមវតី
 ឯគថាគត ជាបុរសឈ្មោះរោមៈ ស្វែងរកទូរសព្វញ្ញកញ្ញាណ
 បានបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាម
 កក្កសន្ទៈ ទ្រង់ស្វែងរកទូរតុណដ៏ធំ មានអត្តិទុក្ខព្រាហ្មណ៍
 ជាព្រះបិតា ព្រះមាតា ព្រះនាមវិសាខា ។ មហាក្រកូលរបស់
 ព្រះសម្ពុទ្ធ នៅក្នុងរោមបុរីនោះ ជាគ្រកូលប្រសើរបំផុត មាន
 ជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ មានយសធំ ជាតិមនុស្សទាំងឡាយ ។ ព្រះ
 កក្កសន្ទៈអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅគ្រប់គ្រងយកកំស អស់ ៤
 ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន ៣ គឺកាមវង្សប្រាសាទ ១
 កាមសុទ្ធិប្រាសាទ ១ រតីវង្សប្រាសាទ ១ ។ មាននារី
 ៣ មុននាក់ មានខ្លួនប្រដាប់សមរម្យ ឯនារី ជាមហេសី
 នោះ ព្រះនាមរោបិជី ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមឧត្តរៈ ។

និមិត្ត ចតុរោ ជិស្វា	រដយាទេន និក្ខមំ
អន្ធនតំ អដ្ឋមាសំ	បដានំ បទហំ ជិដោ ។
ព្រហ្មធា យានិភោ សន្តោ	កក្កសុន្តោ លោកៈ
	នាយកោ
វត្ថុចក្កោ មហាវិរោ	មិគនាយេ នុត្តមោ ។
វិជុរោ សញ្ជីវនាមោ ច	អហោសំ អក្កសាវតា
តុទ្ធិដោ នាមុបដ្ឋាកោ	កក្កសុន្ធស្ស មហោសិដោ ។
សាមា ច ធម្មនាមា ច	អហោសំ អក្កសាវតា
ពោធិ តស្ស កកវតោ	សិរិសោតិ បវុទ្ធិតិ ។
អត្ថក្កតោ ច សុមនោ	អហោសំ អក្កបដ្ឋកា
នន្ទា ចេវ សុនន្ទា ច	អហោសំ អក្កបដ្ឋកា ។
ចត្តាន្ទីសវតនាធិ	អត្ថក្កតោ មហាមុធិ
តន្តរាប្បកា និច្ឆរតិ	សមន្តា ធនយោជនំ ។

ព្រះជិនស្រី ឃើញនូវទិវិត្តទាំង ៤ ទ្រង់ចេញទៅដោយរា-
យាន កម្ពស់ទុកនូវព្យាយាម មិនលើសពី៨ វៃ ។ ព្រះ
កក្កសុន្ទៈ ជាលោកនាយក មានព្រះជ័យស្លាប់ម្លប់ មាន
ព្យាយាមធំ ទ្រង់ទុក្ខមជ្ឈិមក្នុងដន្ទ ត្រូវព្រហ្មអារាធនារហ័យ
ទើបញ្ចាំងចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងមិគនាយវៃ ។ ព្រះកក្កសុន្ទៈ
ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ មានព្រះថេរៈ ឈ្មោះវិជ្ជារៈ ១ សញ្ជីវៈ ១
ជាអក្កសាវត ព្រះថេរៈឈ្មោះតុទ្ធិដៈ ជាឧបដ្ឋាក ។ ព្រះថេរៈ
ឈ្មោះសាមា ១ ឈ្មោះធម្មា ១ ជាអក្កសាវតា ឈើសម្រាប់
ត្រាស់ដឹង របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ហៅថា សិរិសត្រីក្ស
(ដើមច្រូស) ។ ទុបាសកឈ្មោះអត្ថក្កតៈ ១ សុមនៈ ១ ជាអក្ក-
ឧបដ្ឋាក ទុបាសិកា ឈ្មោះនន្ទា ១ សុនន្ទា ១ ជាអក្កឧបដ្ឋា-
យិកា ។ ព្រះមហាមុទីមានកំពស់ ៤០ ហត្ថ រស្មីដូចជាមាស
ព្យាយាមចេញទៅកាន់ទី ចម្ងាយ ១០ យោជន៍ ដោយជុំវិញ ។

ចត្តាឡីសវស្សសហស្សនិ អនេ តស្ស មហេសិវោ
 តាវតា វិជ្ជមានោ សោ តាវសិ ជននី តារុំ ។
 ធម្មាបណំ បសារត្វា នាហិចំ សនេវតោ
 ធនិត្វា សីហនាទិវ ធិត្វតោ សោ សសាវតោ ។
 អដ្ឋង្គវចនសម្មាញោ អដ្ឋង្គានិ ធិរត្តំ
 សត្វំ សមន្តរហិតំ ននុវត្តា សត្វសង្ខារតិ ។
 កក្កសុទ្ធោ ជិនវរោ ខេមារមម្ហំ ធិត្វតោ
 តត្ថេវ តស្ស ជ្ជបវរោ តាវតនកម្មត្ថតោតិ ។

កក្កសុទ្ធវិសោ ព្វវិសតិមោ ។

តេវីសតិមោ កោតាគមនពុទ្ធវិសោ

[២២] កក្កសុទ្ធស្ស អបរេន សក្កុទ្ធោ ធិបនុត្ថមោ
 កោតាគមនោ នាម ជិនោ លោកាជិន្នោ នរសភោ ។

ព្រមហសិវោន មានត្រាវតា ២ ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គនេះបរ
 កំណត់ប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំដទៃច្រើនទ្វេត្រង់ (ចាក-
 សន្យា) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក តាំងពន់ច្បា
 ត៍ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បន្ទិះឡើងដូចជាសីហនាទ ចំពោះនរទីនីតិ
 ទាំងឡាយ ក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ហើយ
 និព្វាន ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរិមូលដោយពាក្យ ប្រកបដោយអង្គ
 ៨ សីលទាំងឡាយមិនចុះឆ្ងាយ ជាប់មិនដាច់ របស់ទាំងអស់
 វិនាសសូន្យរោ ឧ សង្ខារទាំងពួង ជាប់មិនទៀង ទេ
 តើ ។ ព្រះកក្កសុទ្ធៈ ជាព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ និព្វានក្នុង
 ខេមារម ព្រះសូមដ៏ប្រសើររបស់ព្រះពុទ្ធនោះ មានកំណត់
 រោក្ខន៍ភាសាសម្បយតាវត ក្នុងទីនោះឯង ។

ចប់ កក្កសុទ្ធវិសោ ទី ២២ ។

កោតាគមនពុទ្ធវិសោ ទី ២៣

[២២] កាលជាខាងក្រោយ កំពីព្រះកក្កសុទ្ធនេះមក មាន
 ព្រះជិនស្រីសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកោតាគមនៈ ព្រះអង្គទុក្ខមង្គល
 សត្វទូទាទ ជាអំក្នុងលោក ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកដទៃ ។

ឧសធម្ម ប្រយោជន៍ កត្តា សមតិក្លាមិ
 បរាហាយ(១) មលី សត្វ បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមី ។
 ឧប្បត្តិ បរត្តោ កោតាគមនេ វិហាយកោ
 តិសកោធិសហស្សនំ បរមាភិសមយោ អហ្ម ។
 មាធិហិ កកោ ច បរាធិប្បមុត្តនេ
 វិសតិកោធិសហស្សនំ ធុតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 តតោ វិក្យតនំ កត្វា ជនោ ទេវបុរិ តតោ
 វសតិ តត្ថ សម្ពោ វសិលាយ បណ្ណាកម្មលេ ។
 បត្តោ សត្វ ទេសេត្តោ វស្សំ វសតិ សោ មុនិ
 ឧសកោធិសហស្សនំ តតិយាភិសមយោ អហ្ម ។
 តស្សនំ ទេវទេវស្ស ឯកោ អាសិ សហគរោ
 វិណាសវនំ វិមលានំ សន្តិច្ឆាន តានិ ។

១ ១. ១. ១០ ហើយ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្មណ៍បីដប់បី ១០ ក្នុងព្រាហ្មណ៍
 ឆ្ងាយគឺជាតិ លះបង់មន្ទិលខាងអស់ ដល់នូវសម្ពោធិមុត្តមី
 ដ៏ឧត្តម ។ ព្រះកោតាគមនេសម្ពុទ្ធ ជានាយក ញ៉ាំងធម្មបក្រ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ពួកសត្វចំនួន ៣ ម៉ឺនកោដិ បានត្រាស់ដឹង
 ដ៏បូន្ម ។ កាលទ្រង់ធ្វើបាដិហារិយ៍ ញ៉ាំងពាក្យគួរគំរោះដៀល
 នៃជនដទៃ ពួកសត្វចំនួន ២ ម៉ឺនកោដិ បានត្រាស់ដឹងជា
 លើកទី២ ។ លំដាប់ពីនោះ ព្រះជិនស្រីធ្វើនូវវិក្យតនាដ៏
 ហោរិយ៍ ហើយទ្រង់យាងទៅកាន់ទេវបុរិ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅ
 លើបណ្ណាកម្មលសិលា ក្នុងទេវលោកនោះ ។ ព្រះមុនីនោះ
 កាលសម្តែងសត្វបក្សាណាតិធម្ម គង់ចាំវិស្សា (ក្នុងទេវលោក)
 ពួកសត្វចំនួនមួយម៉ឺនកោដិ បានត្រាស់ដឹងជាលើកទី៣ ។
 ព្រះពុទ្ធជាទេវតា ទ្រង់ប្រសើរជាងទេវតាអង្គនោះ ទ្រង់មាន
 សាវតសន្និបាតតែមួយដង ដែលសុទ្ធតែជាពួកព្រះវិទ្យាស្រាស
 ក្រសោកមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តខឹងជឿ ។

គឺសភិត្តុសហស្សនំ	គណា អាសិ សហគមោ
ធិយោធម៌ត្តន្តានំ ^(១)	ភិជ្ជតានញ្ច មច្ចយា ។
អហន្តេន សមយេន	បព្វតោ នាម ខុត្តិយោ
មិត្តាមច្ចហិ សម្បជ្ជោ	ពលតាហនមប្បកំ ^(២) ។
សម្ពុទ្ធនស្សនំ កត្វា	សុត្វា ធម្មមនុត្តរំ
និមន្តេត្វា សជំនំ សង្ឃំ	នាជំ ធន្វា យតិច្ឆកំ ។
បត្តិស្គំ ^(៣) ចំបមជញ្ច	តោសេយ្យំ កក្កលិបិ ច
សោវណ្ណាចាទុកកោ	អនាសិ សត្តុ សាវកោ ។
សោតិ មិ មុនំ ព្យាកាសិ	សង្ឃមជ្ឈេ និសីទិយ
វិមស្មី ភន្តកេ ធរម្យេ	អយំ តុន្តោ ភវិស្សតិ ។
អហុ កមិល្យយោ រម្មា	និក្ខមិត្វា តថាគតោ
បណាជំ បទហិត្វាន	កត្វា ទុក្ខាភារិកំ ។

១ ១. អនិក្ខន្ធមច្ចុប្បោសន្តិ វិស្សនំ ។ ២ ពលតាហនមប្បកំ អន្តរាយំ វិស្សនំ ។
 ៣ បត្តិស្គំ អន្តរាយំ វិស្សនំ ។

សាវកសមាគមក្នុងកាលនោះ មានភិក្ខុពង្ស ដែលកន្លងឈ្មោះ
 ផ្កាចំបង់ប្អូន ។ សម័យនោះ គេជាគកជាស្រុត ឈ្មោះបព្វតៈ
 បរិច្ចលីដោយមិត្តទាំង៣នាក់ មានពលទិវតាហនៈច្រើន ។
 គេជាគកទៅតាមព្រះសម្ពុទ្ធ ស្តាប់ធម៌ដ៏ប្រសើរ ហើយនិមន្ត
 ព្រះសង្ឃព្រមទាំងព្រះជិនស្រី ថ្វាយទានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ។
 គេជាគកបោះថ្វាយវត្ថុ ៤ មុខ គឺសំពត់បិទប្រទេស ១ សំពត់
 ស្បុត ១ សំពត់កម្ពល ១ ស្បែកជើងពាស ១ ចំពោះព្រះ
 សាស្តា ព្រមទាំងសាវ័ក ។ ព្រះមុនីនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
 កណ្តាលសង្ឃ ទ្រង់ព្យាករគេជាគកថា មហាបុរសនេះ នឹងបោះ
 ត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធក្នុងកម្ពុកប្បះនេះ ។ សត្វនេះ នឹងចេញពីនគរ
 កមិលវត្ថុ ជាដីគ្រុកគរ តាំងខ្លួនព្យាយាម ធ្វើទុក្ខភវិយា ។

អនិច្ចារ្យត្ថម្ភមូលស្មី	និស្សនិទ្ទា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ អត្ថយ	នេត្តាមុបេហិតំ ។
នេត្តាមុបេ តិរិយ្យ	ចាយាសំ អនិ សោ និធា
បដិយត្ថវេមក្កេន	ពោធិមណ្ឌម្ហំ ឯហិតំ ។
តតោ បទត្ថិណំ តត្ថា	ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
អស្មត្ថត្ថមូលម្ហំ	តុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
ឥមស្ស ជនិកា មាតា	មាយា នាម ភវិស្សតិ
និកា សុត្តោននោ នាម	អយំ ហេស្សតិ តោតមា ។
កោលិកោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហេស្សតិ សាវកា
អនាសវំ វិភវតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា
អាណោ នាមុបដ្ឋានោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ ។
ទេហា ឧប្បវណ្ណា ច	អត្តា ហេស្សតិ សាវកា
អនាសវំ វិភវតា	សន្តចិត្តា សមាហិតា ។

សត្វនេះ នឹងអង្គុយទៀបគល់អដបាលត្រីក្ស ទទួលបាយាស
 ក្នុងទីនោះ ហើយចូលទៅកាន់ស្ទឹងនេត្តា ។ ព្រះជិនស្រី
 អង្គនោះ បាននាំបាយាស ទៀបខ្នែស្ទឹងនេត្តា ហើយ
 ស្តេចសំដៅទៅឯភោធិមណ្ឌៈ តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេ
 ចាត់ចែងហើយ ។ លំដាប់នោះ មហាបុរស មានយសធំ
 នឹងធ្វើប្រទេស្យណៈភោធិមណ្ឌៈដ៏ប្រសើរ ហើយបានគ្រាស់ដឹង
 ទៀបគល់អស្សត្រីក្ស ។ ព្រះមាតាបង្កើត របស់ព្រះពុទ្ធ
 អង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា ព្រះនាមសុត្តោនៈ
 ក្សត្រអង្គនេះ នឹងបានគ្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតោតម ។
 ព្រះថេរៈ ឈ្មោះកោលិកៈ ១ ទេវតិស្សៈ ១ សុទ្ធត្រឹមន
 មានភាសៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មានចិត្ត
 តម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវក ព្រះថេរៈ ឈ្មោះអាទន្ទ នឹង
 បម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរី ឈ្មោះទេហា ១
 ទេវលវណ្ណា ១ សុទ្ធត្រឹមនមានភាសៈ ប្រាសចាកកតៈ
 មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មានចិត្តតម្កល់មាំ នឹងជាអគ្គសាវក ។

តោនិ ឥស្ស កកវតោ អស្សៈត្នាតិ បុព្វតិ
 ចិន្តា ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហោស្សន្តបដិគា ។
 ឧទ្ធអាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហោស្សន្តបដិគា
 អាយុ វស្សសតំ ឥស្ស តោតមស្សយសស្សិលោ ។
 ឥទំ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហោសិលោ
 អាហោនិគា នវប្ប តុទ្ធវិជ្ជន្តរោ អយំ ។
 ឧត្តាជិសន្តា វត្ថុន្តំ អន្លោជេន្តំ ហសន្តំ ច
 កតញ្ញាលី ធមស្សន្តំ ធនសសហស្សីសនេវតោ ។
 យនិមស្ស លោកនាមស្ស វិវដ្ឋិស្សាម សាសនំ
 អនាគតន្តំ អន្តរេ ហោស្សាម សម្ពុច្ចា ឥមំ ។
 យថា មនុស្សា ននី តរត្ថា បដិវត្តន្តំ វិវដ្ឋិយ
 ហេត្វាតិវត្តំ កហត្វាន ឧត្តរន្តំ បហាននី ។

ឈើជាច្រើនសំដីន របស់ព្រះមានព្រះត្រកាតនោះ ហៅថា
 អស្សន្តព្រឹក្ស ។ បាសក ឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវតៈ ១ នឹង
 ជាអត្តបដិគា ។ ឧទ្ធអាតា ឈ្មោះឧទ្ធអាតា ១ ឧត្តរា ១
 នឹងជាអត្តបដិគា ព្រះតោតមមានយសនោះ មានព្រះ
 ជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួកមនុស្សនឹងទៅតា បានស្តាប់ព្រះ
 ពុទ្ធវិសោនេះ របស់ព្រះពុទ្ធ កេបុគ្គលស្មើគ្មាន ស្វែងរក
 គុណដ៏ធំហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយថា មហាបុរសនេះ ជា
 ពូជពន្ធកនៃព្រះពុទ្ធ ។ ពួកមនុស្សនឹងទៅតា ទាំងមួយហ្នឹង
 លោកធាតុ មានសម្បជញ្ជីន្តរៈ ខ្លះដែលអបអរ ធ្វើអញ្ញាលី
 នមស្ការថា បើពួកយើងនឹងឃ្លានមគ្គុទ្ទេស ក្នុងសាសនា នៃ
 ព្រះលោកនាមនេះ គង់នឹងសម្រេចចំពោះព្រះកត្រ ។ នៃព្រះ
 សាស្ត្រាអង្គនេះ ក្នុងកាលអនាគតមិនខាន ។ មនុស្សទាំង
 ឡាយ កាលចូលទៅស្វែង បើឃ្លានកំពង់ចំពោះមុខ គង់កាន់
 យកទូកំពង់ខាងក្រោម ហើយចូលស្វែងចំពោះ យ៉ាងណា ។

ឯវេហ៍ មយំ សព្វ	យេនិ មុត្តាមិច្ឆិ ជិដិ
អនាគតម្ពំ អន្តរេ	ហេស្សាម សម្មា ឥមំ ។
តស្សាមិ វចនំ សុត្វា	កិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយិ
ទុត្តរំ វត្ថុមជ្ឈិមសី	នសចារមិច្ឆិយា ។
សព្វញ្ញតំ តវេសន្តោ	នាទំ ទុត្វា ធម្មតោ
ឱហាយាហំ មហារជ្ជិ	មច្ឆជី ជិដសន្តិកេ ។
នករំ សោភវតី ធាម	សោភោ ធាមាសិ ទុត្តិយោ
វសតិ តត្ថ ធនេ	សម្មុទ្ធស្ស មហាតុលំ ។
ព្រាហ្មណោ យញ្ញនេត្តោ ច	រាសីតុទ្ធស្ស សោ មិតា
ទុត្តរា ធាមជិដិកា	តោនាគមនស្ស សុត្តនោ ។
តិណំ វស្សសហស្សានិ	អតារំ អជ្ឈរាសិ សោ
តុសិកសុទ្ធសិកសុទ្ធា	តយោ ចាសាទុត្តមា ។

យើងទាំងអស់គ្នា បើយូរព្រះជន្មស្រីនេះ គង់ទីនឹងបានសម្រេច
ចំពោះព្រះក្រុងនៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ ក្នុងអនាគតកាល ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។ គឺថាគតស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះហើយ
ក៏ញ៉ាំងចិត្តទម្រង់ថ្វា ដោយក្រែកលែង បានទំនងផ្ទៃវត្ថុតេជ្ជ
ដោយការបំពេញទូរុបាមេទាំង ១០ ។ គឺថាគតប្រសើរជាងជន
កាលស្វែងរកសព្វញ្ញតត្ថាណ បានឲ្យមាន លះបង់រាជសម្បត្តិ
ដ៏ធំ ហើយបួសក្នុងសំណាក់ព្រះជន្មស្រី ។ មាននគរឈ្មោះ
សោភវតី ក្បែរព្រះនាមសោកៈ ត្រកូលធំរបស់ព្រះពុទ្ធ នៅ
ក្នុងនគរនោះ ។ ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះយញ្ញទុត្ត (ជាព្រះបិតា)
មានទុត្តរា ជាព្រះនាគា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកោនាគមនៈ
ជាសាស្តានោះ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ជ្រងំគង់នៅគ្រប់គ្រង
ព្រះដំណាក់ អស់ ៣ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន ៣ គឺ
តុសិកប្រាសាទ ១ សុទ្ធសិកប្រាសាទ ១ សុទ្ធដ៏ប្រាសាទ ១ ។

អន្ទូលសោឡាសសោឡា ចំ ឆារីយោ សមលន្តតា
 រុច្ចិតតា ជាម ឆារី សត្វវាហោ ជាម អគ្រេជោ ។
 ឯមិត្ត ចតុរោ ធិស្វា មាតុយោ ឯមិត្ត
 ធម្មាសិ បទាធារី អនិ បុរិសុត្តោ ។
 ព្រហ្មជា យាចិតោ សន្តា គោជាគមរោ លោក-
 ជាយគោ
 វត្តចរក្កា មហាវិរោ មិត្តនាយ ធុត្តោ ។
 កិយ្យោសោ ឧត្តរោ ជាម អហោស៊ី អត្តសាវិកា
 សោត្តិជោ ជាមុបដ្ឋាគោ គោជាគមរោ យស-
 ស្ស្រោ ។
 សមុត្តា ឧត្តរោ ចេវ អហោស៊ី អត្តសាវិកា
 តោធិ តស្ស កកវតោ ឧទុម្ពរោតិ វុត្តតិ ។
 ឧត្តា ច សោមរោ ច អហោស៊ី អត្តបដ្ឋតា
 សីវលា ចេវ សាហា ច អហោស៊ី អត្តបដ្ឋតា ។

មាននារីមិនខ្វះតម្រូវមុន ៦ តាន់នាក់ មានខ្លួនប្រឆាំងសហវ្យ
 ឯនារីជាអត្តមហាសិ ព្រះនាមរុច្ចិតតា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាម
 សត្វវាហា ។ បុរសដ៏ទុក្ខមឃើញ ខ្លួនមិត្តតាំង ៤ យ៉ាង
 ហើយចេញទៅដោយយោងដំរី បានប្រព្រឹត្តព្យាយាម អស់ ៦
 ខែ ។ ព្រះកោនាគមនៈ ជាលោកនាយក មានព្រះជ័យស្លាប់
 ខ្លោច មានព្យាយាមធំ ប្រសើរជាងផង ត្រូវព្រហ្មភាពធនា
 ហើយ ទើបទ្រង់ញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងមិត្តនាយក ។
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកោនាគមនៈ ដ៏មានយស មានព្រះថេរៈ
 ឈ្មោះភិយ្យាសៈ ១ ទុត្តរៈ ១ ជាអត្តសាវិក ព្រះថេរៈ ឈ្មោះ
 សោត្តិជៈ ជាទុបដ្ឋាក ។ ព្រះថេរី ឈ្មោះសមុត្តា ១ ទុត្តរា ១
 ជាអត្តសាវិកា ឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹង នៃព្រះមាតាព្រះភាគ
 អង្គនោះ គេហៅថា ទុត្តរាព្រឹក្ស (ដើមល្វា) ។ ទុត្តរា
 ឈ្មោះទុត្តៈ ១ ឈ្មោះសោមរោ ១ ជាអត្តទុបដ្ឋាក ទុត្តរា
 ឈ្មោះសីវលា ១ ឈ្មោះសាហា ១ ជាអត្តទុបដ្ឋាក ។

ឧច្ចត្ថនេន សោ តុន្ទោ តិសហត្ថសមុក្កតោ
 ឧត្តាមុខេ យថា តម្ពំ^(១) ឯវំ វិសីហិ បណ្ឌិតោ ។
 តិសវស្សសហស្សនិ អាយុ តុន្ទស្ស តាវនេ
 តាវតា តិដ្ឋមាលោ សោ តាវសិ ជនតិ តហំ ។
 ធម្មចតិយំ សមុស្សិតា ធម្មទុស្សិត្វសតិ
 ធម្មបុប្ផតុដ្ឋំ កត្វា ជិត្វតោ សោ សសាវតោ ។
 មហាវិសាលោ តស្ស ជនោ សិវធម្មប្បកាសនោ
 សត្វំ សមន្តរហិតំ ធនុ វិត្តា សត្វសង្ខារតិ ។
 កោណគមនោ សម្ពុន្ទោ បព្វតារាមម្ហិ ជិត្វតោ
 ធាតុវិត្តារិកំ អាសិ តេសុ តេសុ បទេសតោតិ ។

ព្រះពុទ្ធនោះ មានកំរាស់ ៣០ ហត្ថ ប្រដាប់ដោយវស្ស័យ៉ាង
 នេះ ដូចជាមាសក្នុងមាត់នៃបាវ ។ ព្រះពុទ្ធមានព្រះជន្មាយុ
 ៣ ម៉ឺនឆ្នាំ ជាកំណត់ ព្រះអង្គបិតាទៅ កំណត់ត្រឹមនោះ
 ញ៉ាំងប្រជុំជនជាច្រើនឱ្យឆ្ងង់ (ចាកសង្ឃារ) ។ ព្រះពុទ្ធអង្គ
 នោះ ត្រមពាំងសារឹក លើកឡើងឱ្យធម្មចេតិយ ស្អិតស្អាង
 ដោយសំពត់គឺធម៌ ធ្វើទៅកម្រងជាគឺធម៌ ហើយបរិនិព្វាន ។
 ជនជាសារឹក របស់ព្រះពុទ្ធនោះ សម្តែងឱ្យធម៌ដ៏មានសិរី
 ដល់ឱ្យឱ្យដ៏ធំទូលាយ របស់ពាំងអស់នេះ វិនាសស្លូតទៅ
 ឧ ។ សង្ខារពាំងពួង ជាប់របស់ខ្លះខ្លះទៅ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះ
 តាមកោនាគមនៈ ទិព្វានក្នុងបព្វតារាម ព្រះធាតុផ្សាយទៅ
 ក្នុងទីនោះ ។ តាមចំណែក ។

បត្តិសុត្តន្ត កស្សប្បពុទ្ធវិសោ

(២៥) កោណិយនិកាយ អបរេន សម្មន្តោ ធិបតីត្ថេយ្យោ
 កស្សប្បោ ជាម ជាមេន ធម្មរាជោ បក្កដិវេ ។
 ស ធម្មំតំ កុលម្ហូលំ តហ្វជំ ហណាវូជនំ(១)
 នត្វាន ជាយកេ(២) ពានំ បូរេន្ទាន មាណសំ
 ឧសភោវន្យតំ ភេត្វា បត្តោ សន្តោធិមុត្តមំ ។
 ធម្មចក្កំ បរិនិព្វានំ កស្សបេ លោកិយាយកេ
 វិសតិកោដិសហស្សានំ បរេហិតិសមយោ អហុ ។
 ចតុម្ពាសី យថា ពុទ្ធា លោកេ ចរតិ ចារិតំ
 ឧសភោដិសហស្សានំ តុតិយាភិសមយោ អហុ ។
 យមកំ វិក្កុញ្ចំ កត្វា ញាណាភិ បតិក្កយិ
 បញ្ចកោដិសហស្សានំ តុតិយាភិសមយោ អហុ ។

១ ឧ.ប. ធម្មរាជនំ ។ ២ បាចរេតិ ធម្មរាជោ ទិស្សនំ ។ បាចរេតិ បាចរានំ

កស្សប្បពុទ្ធវិសោ ទី ២៤

(២៥) កាលខានក្រាយ អំពីព្រះតុទ្ធព្រះនាមកោនាគបនៈបក
 មានព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកស្សប្បៈ ដ៏ទុក្ខមជ្ឈិមសត្វទ្វេបាទ ជា
 ធម្មរាជ ទ្រង់ធ្វើពុទ្ធិ ។ ផ្ទះជាបុរសនៃក្រកូលព្រះតុទ្ធ ទ្រង់លះ
 បង់ហើយ ព្រះតុទ្ធនោះទ្រង់ឲ្យទាន គឺបាយនិងទឹកប្រើទ ដល់
 យាចកទាំងឡាយ ហើយញ៉ាំងព្រះទ័យឲ្យរតញ្ច ដល់សង្គ្រាម
 ញាណដ៏ទុក្ខម ដូចជាភោទសត្វទាំងឡាយឲ្យក្រាល ។ កាល
 ព្រះកស្សប្បៈ ជាលោកនាយក ញ៉ាំងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ពួកបរិស័ទ ចំនួន ៤ ម៉ឺនកោដិ បានគ្រាស់ដឹងជាគ្រាដំបូង ។
 កាលព្រះសម្ពុទ្ធយាងទៅកាន់ពារិក ក្នុងរទេះលោក អស់ ៤ ខែ
 ពួកបរិស័ទមួយម៉ឺនកោដិ បានគ្រាស់ដឹង ជាគ្រាទី ២ ។ ព្រះ
 សាស្ត្រាធិបតីមកបាដិហារ្យ និងវិក្កុញ្ចប្បដ្ឋិ សម្រែងឲ្យញាណាភិ
 ពួកបរិស័ទ ៥ កាន់កោដិ បានគ្រាស់ដឹង ជាគ្រាទី ៣ ។

សុទ្ធម្មទេវបុរ រម្មេ តត្ថ ធម្មំ បតិក្កយិ
 តិណំ កោដិសហស្សានិ ទេវំ កោធយំ និរោ។
 ទេវទេវស្ស យត្ថស្ស អបរេ ធម្មទេសេន
 ឯតេសានំ អភិសមយោ កណ្ណាធាតោ អសង្ខិយោ។
 តស្សាចិ ទេវទេវស្ស ឯតោ អាសិ សមាគមោ
 ចិណ្ណាសវំ វិមលានំ សន្តចិត្តាន តានិ ។
 វិសតិកិក្កសហស្សានិ តទា អាសិ សមាគមោ
 អភិក្កន្ធកវុទ្ធានំ ហិវិសីលេន តានិ ។
 អហំ តទា មាលាវកោ ជោតិចាលោតិ វិស្សតោ
 អជ្ឈាយិកោ មន្តេនេ តិណ្ណំ វេនាន ការក្វ។
 លត្ថុលោ ឥតិហាសេ ច សន្ធម្មេ ចារមី កតោ
 កុដ្ឋន្តលីក្ខ កុសលោ តតវិជ្ជោ អនាមយោ ។

ព្រះនិម្មិតសម្តែងធម៌ ក្នុងសុទ្ធម្មទេវបុរ ជាវិភក្តយ ក្នុង
 ទេវលោកនោះ ញ៉ាំងទៅតា ៣ ទាំងគោដិទ្បត្រាស់ដឹង ។
 ក្នុងការសម្តែងធម៌ដទៃទៀត ដល់ទៅតាបទុស្សន៍ធម៌យក្ស ដទៃ
 ទាំងនោះ បានត្រាស់ដឹងរាប់មិនអស់ ។ ព្រះភ្នំជាទៅតា
 ដ៏ប្រសើរនោះ មានសាវកសន្និបាតតែមួយផង ដែលស្ម័គ្រ
 តែជាពួកព្រះវិណាស្រព មិនមានមន្ទិល មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង
 មានចិត្តនឹងជឿ ។ ការប្រជុំក្នុងកាលនោះ មានភិក្ខុ ២ ម៉ឺន
 ប្រ ដែលមានភពកន្លងហើយ មានចិត្តនឹងជឿ ដោយហិរិន័
 សីល ។ កាលនោះ តថាគត ជាមាណព ឈ្មោះជាតិ-
 បាល ជាអ្នករៀនមន្ត ចេះចាំមន្ត ដល់ទូរក្រើយនៃវេទទាំង
 ៣ ។ តថាគតដល់ទៅបារមី ក្នុងគម្ពីរលក្ខណៈផង ក្នុងគម្ពីរ
 ឥតិហាសៈផង ក្នុងព្រះសង្ឃម្តង ឈ្មោះក្នុងវេទដ៏ និង
 អាគាស មានវិជ្ជាវត្ថុច្រើនហើយ ជាអ្នកមិនមានរោគ ។

កស្សបស្ស កកវតោ	យដិការោ ជាមុបដ្ឋតោ
សតារវោ សម្មតិស្សោ	និព្វតោ តតិយេ ជលេ ។
អាធាយ មំ យដិការោ	ឧបកក្ខិ កស្សបំ ដំនំ
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន	បព្វដំ តស្ស សន្តិកោ ។
អារទ្ធវិរិយោ ហុត្វា	វត្តាវត្តេសុ កោវិទោ
ន ក្ខតិ បរិហាយាមិ	ប្បរេមិ ជិនសាសនំ ។
យាវតា តុទ្ធកណិកំ	នវន្តសត្តសាសនំ
សត្វំ បរិយាប្បណិត្វាន	សោកយំ ជិនសាសនំ ។
មម អច្ឆរិយំ ធិស្វា	សោវិ តុទ្ធា វិយាការិ
នមម្មិ កក្កុក កក្កេយ្យ	អយំ តុទ្ធា កវិស្សតិ ។
អហុ កក្កិល្យោ រម្មា	និក្ខមិត្វា តថាកតោ
បដានំ បដហិត្វាន	កត្វា ទុក្ខាភារិកំ ។

ឧបាសក ឈ្មោះយដិការ ជាឧបដ្ឋាត របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះនាមកស្សប្បៈ ប្រកបដោយសេចក្តីការព ប្រកបដោយ
 សេចក្តីការពក្រែង និព្វានក្នុងផលវី ព្យ យដិការនាំតថាគត
 ចូលទៅគាល់ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមកស្សប្បៈ តថាគតស្តាប់ធម៌
 របស់ព្រះពុទ្ធនោះ ក៏បួសក្នុងសំណាក់ នៃព្រះអង្គ ។ តថាគត
 មានព្យាយាមក្លៀវក្លា ឈ្លាសវៃ ក្នុងវត្ថុតូចនិងវត្ថុធំ មិនមាន
 សេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងសីលនិងសមាធិណមួយឡើយ ញ៉ាំង
 សាសនានៃព្រះជិនស្រីឲ្យរេញបរិបូណ៌ ។ សាសនាព្រះសាស្តា
 មានអង្គ ៩ ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយទាំងប៉ុន្មាន តថាគតបាន
 រៀនឲ្យធម៌ទាំងអស់នោះ ហើយញ៉ាំងសាសនាព្រះជិនស្រី ឲ្យ
 រុងរឿង ។ ព្រះពុទ្ធនោះឃើញហេតុជាអស្ចារ្យ របស់តថាគត
 ក៏ជ្រងំព្យាករថា ជោតិបាលមានពុទ្ធនេះ នឹងបានគ្រាន់ដឹងជា
 ព្រះពុទ្ធ ក្នុងកទុក្ខប្បវេណី ។ សត្វនេះ នឹងរេញអំពីនគរ
 កម្រិតស្តុជាទិកាយ តម្កល់សេចក្តីព្យាយាម ធ្វើក្តីកិរិយា ។

ធម្មបទដ្ឋកថា កស្សបបទដ្ឋកថា

អដបាលុត្តមូលម្ហិ	ជិសីទិត្តា តថាគតោ
តត្ថ ចាយាសំ សមាធាយ	នេរញ្ញរម្មបេហិតិ ។
នេរញ្ញរាយ តិរម្ហិ	ចាយាសំ បរិកុត្តិយ
បដិយត្តវរមក្ខន	តោធិមូលម្ហិ ឯហិតិ ។
តតោ បទក្កុណំ តត្ថា	តោធិមណ្ឌំ អនុត្តរំ
អស្សត្តមូល សម្ពោធិ	តុដ្ឋិស្សតិ មហាយសោ ។
ឥមស្ស ជិដិកា មាតា	មាយា នាម កវិស្សតិ
ចិតា សុត្តោននោ នាម	អយំ ហោស្សតិ តោតមោ ។
តោលំតោ ឧបតិស្សោ ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវតា
អនាសវំ វីតរតា	សន្តិទិត្តា សមាហិតា
អាណន្ទោ នាមុបដ្ឋាតោ	ឧបដ្ឋិស្សតិមិ ជិដិ ។
ទេមា ឧប្បលវណ្ណា ច	អត្តា ហោស្សន្តិ សាវតា
អនាសវំ វីតរតា	សន្តិទិត្តា សមាហិតា ។

កស្សបបទដ្ឋកថា ទី ២២

សត្វនេះ ខឹងអង្គុយនៅទៀបគល់ នៃអដបាលុត្តក្ស ទទួល
 ចាយាសក្ខន្ធទីនោះ ហើយចូលទៅជិតស្ទឹងនៃភ្នំភក ។ សត្វ
 នេះ សោយចាយាស ទៀបគ្នាស្ទឹងនៃភ្នំភក ហើយចូល
 សំដៅទៅគគល់ភោជិត្រក្ស តាមផ្លូវដ៏ប្រសើរ ដែលគេចាត់
 ចែងហើយ ។ លំដាប់គំនោះ ព្រះពុទ្ធមានយសធំ ជ្រងំធ្វើ
 ប្រទក្សណ៍ខ្លះភោជិត្រក្ស ដ៏ប្រសើរ ហើយនឹងបានត្រាស់
 ដឹងនូវសម្ពោធិក្ខណ៍ ទៀបគល់អស្សត្តក្ស ។ ព្រះមាតា
 បង្កើត របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា ព្រះ
 នាមសុត្តោននៈ មាណគនៈ ខឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 នាមតាគម ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះតាលិតៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១
 មិនមានកាសវៈ ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មាន
 ចិត្តតាំងមាំ នឹងបានជាអគ្គសាវ័ក ព្រះថេរៈ ឈ្មោះតានទុ
 ជាឧបដ្ឋិត នឹងបម្រើព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះ
 នាងទេមា ១ នាងឧប្បលវណ្ណា ១ សុទ្ធតែមិនមានកាសវៈ
 ប្រាសចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្លប់ មានចិត្តតាំងមាំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ពុទ្ធសោ

តោនំ តស្ស កកវតោ អស្សត្ថោតិ បុព្វតិ
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តា ហោស្សន្តបដ្ឋកា ។
 នន្ទមាតា ច ឧត្តរា អត្តា ហោស្សន្តបដ្ឋកា
 អាយុ វស្សសតំ តស្ស តោតមស្ស យសស្សំវោ ។
 ឥទំ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហោសិទោ
 អាមោទិតា នវម្ប តុន្តវិជ្ជកោ អយំ ។
 ឧត្តរជ្ជិសទ្ធា វត្តនិ អញ្ញោជន្តិ ហសន្តិ ច
 តតញ្ចលំ នមស្សន្តិ នសសហស្សំ សនេវតោ ។
 យនិមស្ស លោកនាជស្ស វិវជ្ឈិស្សាម សាសនំ
 អនាគតម្ហិ អន្ធានេ ហោស្សាម សម្មាសាធិ ។
 យថា មនុស្សា នន្ទី តវត្ថា បដិច្ចត្តំ វិវជ្ឈិយ
 ហេត្វាតិវុត្តំ កហត្វាន ឧត្តរន្តិ មហានន្ទី ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធារុ

ឈើជាទីត្រាស់ជីវិត របស់ព្រះមហាជាអង្គ្គនោះ គេហៅថា
 អស្សត្ថត្រីក្ស ។ បាសកឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវតៈ ១ នីង
 ជាអត្តទុបដ្ឋាយិក ។ ។ បាសិកា ឈ្មោះនន្ទមាតា ១ ឧត្តរា ១
 នីងជាអត្តទុបដ្ឋាយិកា ព្រះគោតមមានយសអង្គនោះ មាន
 ព្រះជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ ។ ពួកមនុស្សនិងៈទៅតា បានស្តាប់ព្រះ
 ត្បដ្ឋការនេះ របស់ព្រះពុទ្ធកបុគ្គលស្មើគ្នាខ្លះ ស្វែងរកគុណ
 គំហើយ ក៏រីករាយរំលោភ មាណពនេះ ជាពូជពន្ធកនៃព្រះពុទ្ធ ។
 ពួកមនុស្សនិងៈទៅតា ទាំងមួយមុនៈលាភធាតុ មានសម្រុង
 ហើរឡើង ទះដៃអបអរ ធ្វើអញ្ជូលនមស្ការថា បើពួកយើង
 នឹងឃ្លានមគ្គផល ក្នុងសាសនា នៃព្រះលោកចាស់អង្គនេះ
 គង់នឹងបានសម្រេច ចំពោះព្រះត្រកូល នៃព្រះសាស្តាអង្គនេះ
 ក្នុងកាលជាអនាគត មិនខាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ កាល
 ធ្ងន់ខ្លាចស្លឹង បើឃ្លានកំរង់ចំពោះមុខ គង់នឹងកាន់យកកំរង់
 ខាងក្រោម ហើយធ្ងន់ស្លឹងធំបានដែរ យ៉ាងណាមិញ ។

ឯវមេវ មយំ សទ្ធោ យេនិ មុត្តាមិមិ ជំជំ
 អនាគតន្តិ អន្តរា ធម៌ ហេស្សម សម្មាសា ឥមិ។
 តស្សាបិ វចនំ សុត្វា គិយ្យោ ចិត្តំ បសាទយិ
 ឡុត្តរំ វត្ថុមជ្ឈិមសិ ធម៌សាមាមិប្បិយា ។
 ឯវមហំ សិសវិត្វា បរិវេន្តោ អនាចរិ
 ធុត្តរំ បកតំ មយ្ហំ តោនិយាយេវ អនាគតា ។
 ធុត្តរំ ពាវណសិ ធម៌ តតិ ធម៌សាសិ ឧត្តិយោ
 វសតិ តត្ថ ឧករ សម្មុទ្ធស្ស មហាត្យលំ ។
 ព្រាហ្មណោ ព្រហ្មទត្ថោ ច អាសិ តុទ្ធស្សសោ បិតា
 មាតា ច ឧវតិ ធម៌ តស្សបស្ស មហេសិ ធម៌ ។
 ធុត្ថ វស្សសហស្សនិ អតារិ អជ្ឈាវសិ សោ
 ហិសោ យសោ សិវិច្ឆោ តយោ ចាសាធម្មត្ថោ ។
 តិសោធម្មសសហស្សនិ ធម៌យោ សមល្មត្ថោ
 តុទ្ធន្តោ ធម៌សា ធម៌ វិជិតសោ ធម៌ ធម៌ អត្រាជា។

ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ បើយើងព្រះដ៏ស្រីអង្គរនោះហើយ គង់ទីនឹង
 បានសម្រេច ចំពោះព្រះក្រុងនៃព្រះសាស្ត្រាអង្គនេះ ក្នុងកាល
 ជាអនាគត គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ តថាគតបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កា
 ររបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាត្រឡប់វិញ បាន
 ទំនងដ្ឋានវត្ថុតទៅទៀត ដោយការបំពេញបារមី ទាំង ១០ ។
 តថាគត កាលបំពេញបារមីយ៉ាងនេះ តថាគតតែងអន្ទោលរលេ
 វៀរឲ្យទៅហោរាគ្រប់ អំពីដែលបុគ្គលធ្វើដោយកម្រ តថាគត
 បានធ្វើហើយ ព្រោះហេតុរោគជំពាធាណ ។ នគរឈ្មោះរោគជំពាធាណ
 ក្សត្រព្រះនាមកិត្តិ ត្រកូលធំរបស់ព្រះសម្មុទ្ធ នៅក្នុងនគរនោះ ។
 ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកស្សប្បៈ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានព្រហ្មទត្ថ-
 ព្រាហ្មណ៍ ជាព្រះបិតា ព្រះមាតាព្រះនាមធនវតិ ។ ព្រះអង្គគង់
 គ្រប់គ្រងព្រះដំណាក់ អស់ ៤ ពាន់ឆ្នាំ ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មាន
 ៣ គឺ ប៉ាសប្រាសាទ ១ យសប្រាសាទ ១ សិវិច្ឆប្រាសាទ ១ ។
 នាវ ១៦ ពាន់ ៣ ដង មានទូទៅប្រដាប់សមាធុ ឯនាវជាអគ្គ-
 បរមាស្ថានោះ ព្រះនាមសុទ្ធា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះនាមវិជិតសោ ។

និមិត្ត ចតុរោ និស្វា	ចាសាទេនាគិនិកុម្មិ
សត្តាហំ មនាទតា	អចរិ បុរិសុត្តមោ ។
ព្រហ្មជា យាទិតោ សាញោ	កស្សបោ លោកេ
	នាយកោ
វត្តចក្កោ មហាវិហោ	មិកធាយេ នុត្តរមា ។
តិស្សោ ច ការាជានោ ច	អហោសំ អត្តសាវិកា
សត្វមិត្តោ នាមុបដ្ឋាកោ	កស្សប្រស្ស មហោសិរោ ។
អនុលោ ច ឧរុវលា ច	អហោសំ អត្តសាវិកា
តោនិ តស្ស កកវតោ	និគ្រោធានិ បុទ្ធានិ ។
សុមន្តលោ យដិកាហោ ច	អហោសំ អត្តបដ្ឋាកា
វិជិតសេនា ច កន្ទា ច	អហោសំ អត្តបដ្ឋាកា ។
ឧត្តត្ថនេន សោ តុន្ទោ	វិសតិរតនមុត្តតោ
វិជ្ជុលដ្ឋិវ អាគារសេ	ចន្ទោវ តហម្មវិគោ ។

ព្រះគុដ្ឋជាបុរសដ៏ទុក្ខប ឃើញនូវនិមិត្តទាំង ៤ ក៏បានចេញ
ទៅដោយប្រាសាទ ទ្រង់ប្រព្រឹត្តសចក្តិភូតយាម អស់ ៧
វដ្ត (បានគ្រាស់ជាព្រះគុដ្ឋ) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សប្រះ
ជាលោកនាយក មានព្រះហឫទ័យស្ងប់រម្ងាប់ មានព្យាយាម
ច្រើន ទ្រង់ទុក្ខដង្ហែងផង ត្រូវព្រហ្មភាពនាហើយ ទើប
ទ្រង់ញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តៈវា ក្នុងមិត្តទាយវៃ ។ ព្រះវេរៈ
ឈ្មោះតិស្សៈ ១ ការាជៈ ១ ជាអត្តសាវិក ព្រះវេរៈឈ្មោះ
សត្វមិត្ត ជាទុបដ្ឋាក របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកស្សប្រះ
ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ។ ព្រះវេរៈ ឈ្មោះអនុលោ ១ ឧរុវលា ១
ជាអត្តសាវិក ឈើសម្រាប់គ្រាស់ដីធ្លី របស់ព្រះមានជាតិ
នោះ ហៅថា និគ្រោធានិ (ដើមជ្រៃ) ។ ឧបាសក
ឈ្មោះសុមន្តលៈ ១ យដិកាវៈ ១ ជាអត្តទុបដ្ឋាក ឧបាសក
ឈ្មោះវិជិតសេនា ១ កន្ទា ១ ជាអត្តទុបដ្ឋាក ។ ព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះ មានកំរាស់ ៤០ ហត្ថ ដូចជាឆ្មត្រៃនៃដូកបន្ទាវ
ឆ្មត្រៃភាស ឬដូចជាព្រះចន្ទដែលផ្កាយចេញរកមហើយ ។

វិសតិវស្សសហស្សានិ	អាឃុ តស្ស មហេសិដោ
តាវតា តិដ្ឋមាដោ សោ	តាវេសិ ជននំ តហំ ។
ធម្មតណ្ហកំ មាបយិត្វា	សីលំ ធាតុ វិលេចនំ
ធម្មទុស្សំ ធិរាសេត្វា	ធម្មមាលំ វិភជ្ជិយ ។
ធម្មវិមលមាណសំ	មហេសីត្វា មហាជនេ
កេតិ ធិត្វានំ ចត្តន្តា	ចស្សន្តំ មេ អលង្ករំ ។
សីលកត្តកំ ធាតុន	ឈានកាវចធម្មតំ
ធម្មចម្ពំ ចារុបិត្វា	ធាតុ សង្ខារមុត្តមំ ។
សតិផលកំ ធាតុន	តិច្ឆណាត្តា ណាក្កន្តិមំ
ធម្មទក្កវិ ធាតុ	សីលសត្តប្បមន្តិមំ ។
តេវជ្ជាត្វសំ ធាតុន	អាវេជ្ជិ ចតុកោ វេលេ
ធម្មតិញ្ញាតវណំ ធាតុ	ធម្មបុប្ផបិលន្តិមំ ។

ប្រាមហេសិវត្ថុនោះ មានប្រាជ្ញាយុ៦ ម៉ឺនឆ្នាំ ព្រះអង្គបិទ
នៅគ្រឹមរោង ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំជនដ៏ច្រើន ឲ្យទ្វង (ចាក
សង្ឃារ) ។ ព្រះអង្គនិម្មិតស្រះ គឺព្រះសទ្ធម្ម ទ្រង់ប្រទាន
គ្រឿងលាប គឺសីល ទ្រង់ញ៉ាំងសត្វឲ្យស្ងៀកសំរាត់ គឺព្រះ
ធម៌ ទ្រង់ចែកកម្រងផ្កា គឺព្រះធម៌ ទ្រង់តម្កល់ទុកកញ្ចក់
មិនមានមន្ទិល គឺព្រះសទ្ធម្ម ចំពោះពួកមហាជនថា ពួកជន
ណាមួយ កាលប្រាថ្នាខំប្រាថ្នា ចូររមែលរមែលគ្រឿងប្រដាប់
របស់គាត់គតិច្ចះ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ឲ្យភាវគីសីល ឲ្យវិស្វក
គ្រោះ គឺឈាន ឲ្យដណ្តប់វិស្វក គឺព្រះធម៌ ឲ្យកាប់គឺ
ស្មៀតដ៏ទុក្ខម គឺព្យាយាម ។ ឲ្យវិទូល គឺសតិ ឲ្យកាប់គឺ
ញាណដ៏មុត ឲ្យព្រះខ័នដ៏ប្រសើរគឺធម៌ ឲ្យប្រដាប់សម្រាប់
ញ៉ាំងសត្វ គឺសីល ។ ឲ្យគ្រឿងស្អិតស្អាត គឺវិជ្ជា ឲ្យ
គ្រឿងកាត់គ្រឿង គឺផល ៤ ឲ្យគ្រឿងពាក្យណៈ គឺ
អភិញ្ញា ៦ ឲ្យគ្រឿងប្រដាប់ជាវិការវេនផ្កា គឺព្រះសទ្ធម្ម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសិលា

សទ្ធម្មបទ្ធារច្ឆតិ ធម្មា តាមដំកើរណី
 មាមយិត្វា អកយំ មុច្ចំ ធិត្វតោ សោ សសាវតោ ។
 ឯសោ ហិ សម្មាសម្ពុត្តោ អប្បមេយ្យោ ធុរាសនោ
 ឯសោ ហិ ធម្មរតនោ ស្វាគ្វាតោ ឯហិបស្ម័រិកោ ។
 ឯសោ ហិ សង្ឃរតនោ សុបដិបន្នោ អនុត្តរោ
 សត្វំ សមន្តរហិតំ ធម្មវត្ថុ សព្វសង្ខារតិ ។
 មហាកស្សនោ ជិនោ សត្តា សេតព្យាបមម្មំ ធិត្វតោ
 តត្ថេវ តស្ស ជិនម្ពុតោ យោជនុឡេធម្មកុតោតិ ។

កស្សបទ្ធពុទ្ធសិលា ធម្មវត្ថុតិមោ ។

បញ្ចវិសតិមោ គោតមពុទ្ធវិសោ

[២៦] អហមេតាហិ សម្ពុត្តោ តោតមោ សក្យវង្សនោ
 បនាមំ បទយិត្វាន បន្តោ សន្តោធិមុត្តមំ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងនោះ ព្រមទាំងអារក្ស ឲ្យទីស្រីស្រីព្រះសម្ពុទ្ធ ជា
 គ្រឿងឃាត់ទ្វារបាប និងតទ្វារផ្កាមិនមានភ័យ ហើយទើបនិព្វាន ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងខ្លះ ប្រមាណមិនបាន បុគ្គលគ្របសង្កត់បាន
 ដោយកម្រ ព្រះធម្មរតនៈខ្លះ ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយដោយ
 ប្រពៃ ជាធម៌គួរហៅអ្នកផងឲ្យចូលមកទីលានបាន ។ ព្រះសង្ឃ-
 រតនៈខ្លះ លោកប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ជាព្រះសង្ឃដ៏ប្រ-
 សើវ របស់ទាំងអស់នេះ វិនាសសោះសូន្យទៅ ទេ ។ សង្ឃរ-
 តនៈតូច ជាបេស័រទេ ខេត្ត ។ ព្រះជិនស្រីជាសាស្តា ព្រះនាម
 មហាកស្សនៈ ព្រះជិននិព្វានក្នុងសេតព្យាបម ព្រះស្តេចរបស់ព្រះ
 ជិនស្រីអង្គនោះ មានកំតស័ម្ភយោជន៍ ក្នុងទីនោះ ។

ចប់ កស្សបទ្ធពុទ្ធសិលា ទី ២៦ ។

គោតមពុទ្ធវិស្ស ទី ២៧

[២៦] ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គឺជាគតជាព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមគោតម
 ចម្រើនក្នុងត្រកូលសក្យៈ តាំងព្យាយាម ដល់សម្ពោធិញ្ញាណឧត្តម ។

បញ្ចវគ្គិយោ គោតមព្យាសោ

ប្រាជ្ញា យាចិត្តោ សន្តោ ធម្មចក្កំ បវត្ថយិ
អដ្ឋាសន្តំ កោដិទំ បវមាភិសមយោ អហុ ។
តតោ បរញ្ច ទេសេន្តោ ធរនេវសមាគមេ
កណ្តាយ ទ វត្តន្តោ ធុតិយាភិសមយោ អហុ ។
សនេវហំ ឯតវហំ ឧវទី មម អត្រដិ
កណ្តាយ ទ វត្តន្តោ តតិយាភិសមយោ អហុ ។
ឯកោសិ សន្និច្ចាតោ មេ សាវកានំ មហេសិទំ
អន្តរេត្ថសសតានំ មេ ភិក្ខុហសិ សមាគមោ ។
វិភេទមាធា វិមលោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស មជ្ឈតោ(១)
ធនាមិ បត្តិទំ សត្វំ មណីវ សព្វតាមនោ ។
ធរមាគត្តមាធានំ កវច្ឆន្តំ ជហេសិទំ
ចតុស្សត្វំ បកាសេសិ(២) អនុគម្យាយ ចាណិទំ ។

១ ឧ. ឧដ្ឋកោ ។ ២ ឧ. បកាសេសិ ។

គោតមព្យាសោ ទី ២៧

គថាគតមានចិត្តស្ងប់រង្សាប ត្រូវត្រហុណាធនាហ័យ កំភ្លាំង
ធម្មចក្រឲ្យប្រច្រ័ត្តៈ៧ តួកបរិស័ទ១៨ កោដិ បានគ្រាស់
ដឹងគ្រាដំបូង ។ លំដាប់ក៏៧ កាលគថាគត សម្តែងធម៌
ដទៃទៀត ក្នុងការប្រជុំ នៃតួកបទុស្សនិងទេវតា ការគ្រាស់
ដឹងគ្រាទី ២ គេមិនគប្បីពោល ដោយការរាប់បានឡើយ ។
ឥឡូវនេះ គថាគត បានខ្លួនខ្លួនរបស់គថាគត ក្នុងទីនេះ
ការគ្រាស់ដឹងគ្រាទី ៣ បុគ្គលមិនគប្បីពោល ដោយការ
រាប់បានឡើយ ។ ការប្រជុំសាវ័ក របស់គថាគត អ្នកស្វែង
រកគុណដ៏ប្រសើរ មានតែមួយផង គឺប្រជុំតួកភិក្ខុ ១.២៥០
របស់គថាគត ។ គថាគតរុំរឿង មិនមានមន្ទិល ទៅក្នុង
កណ្តាលនៃសង្ឃ ឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាខឹងត្អូង គឺបុគ្គលប្រាថ្នា
ហើយ ដូចជាវិកាមណី ដែលអាចឲ្យសម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នា
គ្រប់យ៉ាង ។ គថាគតប្រកាសសច្ចៈទាំង ២ ដើម្បីអនុគ្រោះ
ដល់តួកសត្វ ដែលប្រាថ្នាខ្ពស់ លះបង់ខ្វះខាតក្នុងភព ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធវិសោ

នសវីសសហស្សនិ	ធម្មាភិសមយោ អហ្ម
ឯកទ្ធិន្ទំ អភិសមយោ	កណ្តាលោតា អសន្តិយោ ។
វិភាវិកំ តហ្មជញ្ញំ	ឥន្ទំ ដំតិ សុដ្ឋល្លិកំ
ឥធម្មំ សក្យមុនិយោ	សាសនំ សុវិសោធិតំ ។
អនាសវំ វិភាវតា	សន្តិមិត្តា សមាហិតា
ភិក្ខុ ទេកសតា សព្វ	បរិវារេន្ទំ មិ សនា ។
ឥនាទិ យេ ឯតវហិ	ជហន្តំ មាទុសំ ភវំ
អប្បត្តមាទសា សេត្វា	តេ ភិក្ខុ វិញ្ញាតវហិតា ។
អរិយញ្ញុសំ ថោមយន្តា	សនា ធម្មតា ជនា
ពុជ្ឈិស្សន្តំ ជុតិមន្តោ	សំសារសរិតា នក(១) ។
នករំ កបិលវត្ថុ មេ	រាជា សុទ្ធាននោ មិតា
មយ្ហំ ជនេត្តិកា មាតា	មាយាទេវីតិ វុទ្ធាតិ ។

មានពួកសត្វ ២ សែន បានត្រាស់ដឹងធម៌ ការត្រាស់ដឹងរបស់
 បុគ្គលមួយនាក់ ឬក៏ ២ នាក់ គេមិនអាចចាប់បានឡើយ ។
 សម័យនេះ សាសនាវិនិច្ឆ័យ ជាសក្យមុនី បានផ្សាយទៅ
 ជាសាសនា ដែលទៅតាមនិមន្តស្ម័គ្រជ័យច្រើន ជាសាសនាស្តុក
 ស្តម្ភ មាំមួន រីកសាយភាយ គេជាគតិបានពីសាធិបាយ
 ដោយប្រពៃ ។ ពួកភិក្ខុជាច្រើនរយ មិនមានអាសវៈ ប្រាស
 ចាកកតៈ មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាង មានចិត្តកម្ពស់មាំ គ្រប់រូប តែង
 តែរោមរោមគេជាគត សព្វៗ កាល ។ ក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង
 ពួកភិក្ខុណា លះបង់គេជាបស់មនុស្ស តែភិក្ខុទាំងនោះ មិន
 ខាន់បានអោយក្នុងល ទៅជាសក្ខបុគ្គល ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវ
 អ្នកប្រាជ្ញតិរកៀលបាន ។ ទេវេនទាំងឡាយ កាលសរសើរផ្លូវ
 ដ៏ប្រសើរ (ឥន្ទនិកមគ្គ) ក្រេកអរក្នុងធម៌សព្វកាល មានសេចក្តី
 រុងរឿង គេទទួលទៅក្នុងសង្សារ ខឹងបានត្រាស់ដឹង ។ គេ
 របស់គេជាគត ឈ្មោះកបិលពស្តុ ស្តេចជាព្រះមិតា ព្រះនាម
 សុទ្ធាននៈ ព្រះមាតាបង្កើតរបស់គេជាគត ព្រះនាមមាយាទេវី ។

១. ឧ. សំសារសរិតំ គភាតិ វិស្សន្តំ ។

ឯត្រូវស្រាវជ្រាវ អតីត អន្តរាស្រ័យ
 សុចន្ទោ តោតនុន្ទោ តោតោ(១) តាយោ ចាសាន-
 មុត្តមា ។

ចត្តាឡីសសហស្សនិ ធាវយោ សមលម្ពន្តា
 យសោធរា ធាម(២) ធាវ រាហុលោ ធាម អត្រដោ។
 ធិមិត្ត ចតុរោ ធិស្វា អស្សយាលេន ធិត្ថម្ភ
 ធាវស្សំ មចាធាវ អចរ ធិត្តរ អហំ ។
 តារាណសី ឥសិបតនេ ធិដោ ចត្តំ បវត្តយី
 អហំ តោតមសម្ពុត្តោ សវណំ សត្វចាណិនី។
 តោលិតោ ឧបតិស្សោ ច ទ្វេ ភិក្ខុ អត្តសាវិតា
 អាធន្ទោ ធាមុបដ្ឋាតោ សន្តិការវចរោ មម ។
 ទេមា ឧប្បលវណ្ណា ច ភិក្ខុនី អត្តសាវិតា
 ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវតោ អត្តបដ្ឋាតុចាសតា ។

១ ឧ.ប. ធមោ សុរាមោ សុរាតោ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឧ.ប. រាហុក្ខា ធាម ។

តថាគតនៅគ្រប់គ្រងព្រះដំណាក់ អស់ ២៨ ឆ្នាំ មានក្រោសាខ
 ដ៏ប្រសើរ ៣ គឺសុចន្ទក្រោសាខ ១ កោតខុក្រោសាខ ១
 កោត្តក្រោសាខ ១ ។ មានភារី ៤ មុំខាង មានខ្លួនប្រដាប់
 សមរម្យ ភារីជាអត្តមរោសី ព្រះនាមយសោធរា ព្រះរាជបុត្រ
 ព្រះនាមរាហុល ។ តថាគតឃើញនិមិត្ត ៤ យ៉ាង ហើយក៏
 ចេញទៅ ដោយយានសេះ ប្រព្រឹត្តព្យាយាម ធ្វើទុក្ខតើយា
 អស់ ៦ វស្សា ។ តថាគត ជាព្រះជីវិតស្រី បានញ៉ាំងធម្ម-
 ចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងព្រៃសំបកនេះ វៀបគ្រងតារាណសី
 តថាគត ជាតោតមសម្ពុត្ត ជាទីពឹងនៃសត្វទាំងពួង ។ ភិក្ខុ
 ២ បួស ឈ្មោះតោលិតៈ ១ ឧបតិស្សៈ ១ ជាអត្តសាវិត ភិក្ខុ
 ឈ្មោះតានទុ ជាឧបដ្ឋាក អ្នកបម្រើផ្ទាល់ របស់តថាគត ។
 ភិក្ខុនី ឈ្មោះទេមា ១ ឧប្បលវណ្ណា ១ ជាអត្តសាវិតា
 ឧបាសក ឈ្មោះចិត្តៈ ១ ហត្ថាឡវតៈ ១ ជាអត្តឧបដ្ឋាក ។

ឧទ្ទិសាតា ឧ ទុត្តរា អត្ថបដ្ឋានុបាសិណា
 អហំ អស្សុត្តមូលមិ បត្តោ សន្តោធិមុត្តមំ ។
 ត្បាបប្បកា សទា មជ្ឈំ សោឡសហត្ថមុត្តរតា
 អប្បំវស្សសតំ អយុ មមេតាហិ វិជ្ជតិ ។
 តាវតា តិដ្ឋមាធាហំ តារាសី ជនតិ តហំ
 ថមយិត្តាឧ ធម្មោត្តិ(១) បច្ឆិមជនតោធនំ ។
 អហំបិ ធនិរស្សំ សទ្ធិ សាវកសង្ឃតោ
 ឥធនេ បរិធិត្ថស្សំ អត្តិកហារសង្ឃយា ។
 តាធិ អតុលតេជានិ ឥមាធិ ច យសតណាធិ ឥទ្ធិយោ
 អហំ តុណាធារណោ ធម្មោ(២) ទុត្តិសវរលក្ខណា-
 វិចិត្តោ ។

ឧសទិសា បារាសេត្វា សតិរិសីវ ធម្មកា
 សត្វា សមន្តរេហស្សន្តិ ធម្មំ វិត្តា សត្វសង្ខារតិ ។

គោតមទ្បវសោ បព្វវិសិមោ ។

១ ឧ. ធម្មក្កំ ។ ២ ឧ. អយក្ខ តុណ្ហវេទយោតិ ទិស្សត្តិ ។

ទុបាសិកា ឈ្មោះឧទ្ទិសាតា ១ ទុត្តរា ១ ជាវត្ថុទុបដ្ឋាយិកា
 គថាគតបានដល់ទូរសន្តោធិញ្ញាណដ៏ទុក្ខម ទៀបគល់អស្សត្ថ-
 ព្រឹក្ស ។ គថាគតមានស្ម័គ្រយត្បាម សព្វៗ កាល មាន
 កំពស់ ១៦ ហត្ថ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គថាគតមានអាយុតិច
 បានតែ ១០០ ឆ្នាំ ។ គថាគត កាលបិតនៅ អស់កាលត្រឹម
 នោះ បានញ៉ាំងប្រជុំជនដ៏ច្រើន ឲ្យផ្ទុះចាកសង្ឃរ ហើយ
 តម្កល់ទុកគប់ភ្លើង គឺធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងជនរាងក្រោយឲ្យបាន
 គ្រាន់ដឹងផង ។ មិនយូរប៉ុន្មានទេ គថាគតព្រមទាំងសង្ឃ
 ជាសាវ័ក ទាំងទីបារាត្នក្នុងទីនេះ ដូចជាភ្លើងរលត់ ព្រោះអស់
 អាហារឥន្ទស ។ អត្តសាវ័កទាំងគ្នានេះឯង មានកងប្លើងពុំ
 បានផង មានយសទិកម្លាំងប្លើងផង គថាគត មានរាង
 កាយទ្រទ្រង់នូវតុណ វិចិត្រដោយលក្ខណៈ ដ៏ប្រសើរ ព្រាង
 ប្រការ ។ រស្មី ៦ ពណ៌ ភ្លឺទៅក្នុងទិសទាំង ១០ ដូចព្រះ
 អាទិត្យ របស់ទាំងអស់នេះ ទិសវិទ្យាសសូត្រៈទៅ ឧ ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ជាប់រស់ទៅទេ ទេវតី ។

ពុទ្ធប្បកិណ្ឌកកណ្ណា

[២៧] អបរិមេយេ វិសេ កាប្បេ ចតុរោ អាស្ស័
វិធាយេ កា

តណ្ហាភ្នំរោ មេធាភ្នំរោ	អដោចិ សវណ្ណាភ្នំរោ
ទីបង្គំរោ ច សម្បត្តោ	ឯកកាប្បត្តិ តេ ជីវា ។
ទីបង្គំរស្ស អបរេន	កោណ្ឌាញោ ធាម ធាយកោ
ឯកោវ ឯកកាប្បត្តិ	តាវសិ ជននំ តហំ ។
ទីបង្គំរស្ស កកវតោ	កោណ្ឌាញោស្ស ច សត្តុយោ
ឯតេសិ អន្តរា កាប្បា	កណ្ឌាធាតោ អសន្តេយ្យា ។
កោណ្ឌាញោស្ស អបរេន	មង្គលោ ធាម ធាយកោ
តេសិចិ អន្តរា កាប្បា	កណ្ឌាធាតោ អសន្តេយ្យា ។
មង្គលោ ច សុមយោ ច	វេវតោ វសាភិតោ មុនិ
តេសិ កុត្តា ឯកកាប្បេ	ចតុរោ មកង្គរា ។

ពុទ្ធប្បកិណ្ឌកកណ្ណា

[២៧] ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ មានព្រះ
ពុទ្ធជានាយក ២ ព្រះអង្គ គឺព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកណ្ឌាភ្នំរោ ១
មេធាភ្នំរោ ១ សវណ្ណាភ្នំរោ ១ ទីបង្គំរោ ១ ព្រះជីវាស្រីទាំងនោះ
ត្រាស់ក្នុងកប្បជាមួយគ្នា ។ ខាងក្រោយ អំពីព្រះពុទ្ធទីបង្គំរោ
មក ព្រះពុទ្ធជានាយក ព្រះនាមកោណ្ឌាញោ បានត្រាស់តែ
មួយព្រះអង្គ ក្នុងកប្បមួយ ញ៉ាំងប្រជុំផងជាច្រើន ឲ្យទូល
(ចាកសង្ខារ) ។ កប្បជាចន្លោះនៃព្រះពុទ្ធ ២ ព្រះអង្គនេះ
គឺព្រះពុទ្ធទីបង្គំរោ មានព្រះភាគ និងព្រះសាស្តា ព្រះនាម
កោណ្ឌាញោ ជាកប្បនៃមិនអាចរាប់បានឡើយ ។ ខាងក្រោយ
អំពីព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកោណ្ឌាញោមក មានព្រះពុទ្ធជានាយក
ព្រះនាមមង្គលៈ (ទ្រង់ត្រាស់ឡើង) កប្បជាចន្លោះ នៃព្រះ
ពុទ្ធទាំង ២ ព្រះអង្គនោះ បុគ្គលមិនអាចរាប់បានឡើយ ។
ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមមង្គលៈ ១ ព្រះសុមនៈ ១ ព្រះវេវតៈ ១
និងព្រះមុនី ព្រះនាមសោភិតៈ ១ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះ មាន
ចក្ខុ ធ្វើឲ្យភ័យ (បានត្រាស់ឡើង) ក្នុងកប្បជាមួយគ្នា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូត

សោភិតស្សី អបរោធ អនោ មនស្សី មហាមុទិ(២)
 តេសំបិ អន្តរា កម្មា កណ្ណានតោ អសង្ខេយ្យា ។
 អនោមនស្សី បដុមោ ធារោ បាបំ ឆាយកោ
 តេបិ ពុទ្ធា ឯកកម្មោ តមន្តករណា(២) មុនី ។
 ធារនស្សី អបរោធ បទុមុត្តរោ ឆាយ ឆាយកោ
 ឯកកម្មោ ឧប្បន្នោ តារសំ ជនតំ តហំ ។
 ធារនស្សី កកវតោ បទុមុត្តរស្សី សត្តុនោ
 តេសំបិ អន្តរា កម្មា កណ្ណានតោ អសង្ខេយ្យា ។
 កម្មសុតសហស្សន្នំ ឯកោ អាសិ មហាមុទិ
 បទុមុត្តរោ លោកនិទ្ធ អាហុតំ បដិក្កហា ។
 តិសកម្មសហស្សន្នំ ធុរេ អាសីសុ ឆាយកា
 សុមេនោ ច សុជាតោ ច ឱរតោ បទុមុត្តរោ ។
 អដ្ឋាសកម្មសុត តយោ អាសីសុ ឆាយកា
 បិយនស្សី អន្តនស្សី ធម្មនស្សី ច ឆាយកា ។

ខាងក្រោយនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសាភិក្ខុមក មានព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 នាមអនោមនស្សី ជាមហាមុទិ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក កម្ម ជា
 ចន្លោះ នៃព្រះពុទ្ធាង ២ អង្គនោះ គេមិនអាចរាប់បានឡើយ ។
 ព្រះនាយក ព្រះនាមអនោមនស្សី ១ ព្រះនាមបទុមៈ ១ ព្រះនាម
 នារទៈ ១ ព្រះពុទ្ធ ជាមហាមុទិទាំងនោះ ទ្រង់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃនឹង
 (ត្រាស់ឡើង) ក្នុងកម្មជាមួយគ្នា ។ ខាងក្រោយអំពីព្រះពុទ្ធ ព្រះ
 នាមនារទៈមក មានព្រះនាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ កើតឡើងក្នុង
 កម្មមួយ ញ៉ាំងប្រជុំផងជាច្រើនឲ្យឆ្លង ចាកសង្សារ ។ កម្មជា
 ចន្លោះនៃព្រះពុទ្ធាងពីរព្រះអង្គនោះ គឺព្រះនាមជាតិព្រះនាមនារទៈ
 និងព្រះសាស្តា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ គេមិនអាចរាប់បានឡើយ ។
 ក្នុងកម្មទីមួយសេ មានតែព្រះមហាមុទិមួយព្រះអង្គ ព្រះនាម
 បទុមុត្តរៈ ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រលោក ព្រះអង្គនូវទទួលនូវគ្រឿងបូជា
 ដែលគេនាំមកបូជា ។ ក្នុងកម្មទី៣មុន ខាងអាយព្រះពុទ្ធបទុមុត្តរៈ
 មក មានព្រះនាយក ២ អង្គ ព្រះនាមសុរាមធៈ ១ សុជាតៈ ១ ត្រាស់
 ឡើងក្នុងលោក ។ ក្នុងកម្មទីមួយនាទី៨ យេ ខាងអាយព្រះពុទ្ធ
 ព្រះនាមសុជាតៈមក មានព្រះនាយក ៣ អង្គព្រះនាមបិយនស្សី ១
 អន្តនស្សី ១ ព្រះនាយក ធម្មនស្សី ១ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។

១ ធមៈ. មហាយសោ ។ ២ ធមៈ. តមន្តករណ ។

សូត្របិដក

ព្រះបណ្ឌិត

ឧត្តរតា(១) ច សុដ្ឋានស្នា សម្ពុទ្ធា វិបស្សនា
 ឯកកកប្បម្ពី សម្ពុទ្ធា លោកេ អប្បជិបុត្តលា ។
 ចតុន្ទុតេ ឥតោ កកប្ប ឯកោ អាសិ មហាធុរិ
 សិទ្ធិត្ថោ សោ លោកេនិទ្ធិ សល្លត្ថតា(២) អនុត្តរោ ។
 ទ្វេន្ទុតេ ឥតោ កកប្ប ធុរេ អាសិសុ នាយកា
 តិស្សោ ធុរេ ច សម្ពុទ្ធា អសមា អប្បជិបុត្តលា ។
 ឯកន្ទុតេ ឥតោ កកប្ប វិបស្សី លោកេនាយកា
 សោមិ ធុរេ កកប្ប លោកេ មោចសិ តទ្ធា ។
 ឯកត្ថិតេ ឥតោ កកប្ប ធុរេ អាសិសុ នាយកា
 សិទ្ធិ ច វេស្សត្ថ ចេវ អសមា អប្បជិបុត្តលា ។
 ឥមម្ពី កកប្ប កកប្ប តិយោ អាសិសុ នាយកា
 កក្កសុទ្ធា តោ នាគមលោ កស្សោ ចាមិ នាយកា ។

១ ឧ. ឧ. ឧ. ។ ២ ឧ. សល្លត្ថោ ។ ម. សល្លត្ថោ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធជាឯនោះ ទុក្ខជាតិសត្វផ្សេងៗ ជាព្រះសម្ពុទ្ធក
 បុគ្គលប្រៀបផ្ចឹមគ្នា ក្នុងលោក បានត្រាស់ឆ្លើយក្នុងកាយជា
 មួយគ្នា ។ ក្នុងកប្បជិ ៨២ អំពីកប្បនេះ មានព្រះមហាមុទី
 ព្រះនាមសិទ្ធិត្ថៈតែមួយអង្គ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវក្រែលោក ជា
 ពេទ្យដ៏ប្រសើរ បានត្រាស់ឆ្លើយ ក្នុងលោក ។ ក្នុងកប្បជិ
 ៨២ អំពីកកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធជាឯនាយក ២ ព្រះអង្គ ព្រះ
 នាមតិស្សៈ ១ បុស្សៈ ១ កេបុគ្គលស្មើគ្នា កេបុគ្គលប្រៀប
 ផ្ចឹមគ្នា បានត្រាស់ឆ្លើយក្នុងលោក ។ ក្នុងកប្បជិ ៨១ អំពី
 កកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ជាលោកនាយក
 ព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីកុណា ទ្រង់ដោះសត្វជាតិឡាយ
 ឲ្យរួចចាកចំណង (បានត្រាស់ឆ្លើយ ក្នុងលោក) ។ ក្នុង
 កប្បជិ ៣១ អំពីកកប្បនេះ ព្រះនាយក ២ អង្គ ព្រះនាម
 សិទ្ធិ ១ វេស្សត្ថ ១ កេបុគ្គលស្មើគ្នា កេបុគ្គលប្រៀបផ្ចឹមគ្នា
 (បានត្រាស់ឆ្លើយក្នុងលោក) ។ ក្នុងកកប្បនេះ ព្រះនាយក
 ៣ ព្រះអង្គ ព្រះនាមកក្កសុទ្ធៈ ១ កោនាគមនៈ ១ និងព្រះ
 នាយក ព្រះនាមតិស្សៈ ១ (បានត្រាស់ឆ្លើយក្នុងលោក) ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

អហោមេតវហំ សម្មុទ្ទោ មេត្តោយ្យោ ចាបិ មោស្សតិ
 ឯតេបិមេ មញ្ញ តុត្ថា ធិក លោកា នុកម្មតា ។
 ឯតេសំ ធម្មរាជ្ជំ អតោសំ ទេកកោដិជំ
 អាចិត្តត្ថានំ តំ មក្កំ ធិត្ថតោ សោ សសាវកោតិ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

ធម្មត្ថកាជីវិយកថា

(២៥) មហាគោតមោ ជិនវរោ កុសិបារម្មំ ធិត្ថតោ
 ធម្មត្ថកាជីវិយកថា អសិ តេសុ តេសុ បទេសតោ ។
 ឯតោ អជាតសត្តស្ស ឯតោ វេសាលីយា ធុរេ
 ឯតោ កមិលវត្ថុស្ស ឯតោ ច អល្លកប្បតោ ។
 ឯតោ ច វាមតាមម្មំ ឯតោ ច វេដ្ឋទីមតោ
 ឯតោ ចាវេយ្យតោ មល្លេ ឯតោ ច កោសិបារតោ ។

ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

ក្នុងកាលកណ្តាប់នេះ មានកថាគតនេះ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទៅក្នុង
 អនាគតកាល ទំនងមានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រះនាមមេត្តោយ្យោ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទាំង ៥ អង្គនេះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ អនុគ្រោះស្រីសត្វលោក ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក លុះប្រាប់ផ្លូវ របស់ព្រះ
 ពុទ្ធ ជាធម្មកថាទាំងនេះ ដល់ពួកសត្វផ្សេងៗ ប្រើនោះកាលនោះហើយ
 ក៏បរិនិព្វាន ។

ចប់ពុទ្ធសូតនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ពុទ្ធសូតនិកាយ

ធម្មត្ថកាជីវិយកថា

(២៥) ព្រះមហាគោតម ជាព្រះជិនស្រីប្រសើរ ទ្រង់និព្វាន
 ក្នុងកាលកណ្តាប់នោះ ព្រះធម្មត្ថកាជីវិយកថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ។ តាម
 ចំណែក គឺ ព្រះធម្មត្ថកាជីវិយកថា បានទៅព្រះបាទអជាត-
 សត្ត មួយចំណែក បានទៅព្រះក្រុងវេសាលី មួយចំណែក បាន
 ទៅព្រះក្រុងកមិលវត្ថុ មួយចំណែក បានទៅព្រះអល្លកប្បត្ថកៈ
 មួយចំណែក បានទៅព្រះក្រុងវាមតាមម្ម មួយចំណែក បានទៅ
 ព្រះក្រុងវេដ្ឋទីបកៈ មួយចំណែក បានទៅព្រះក្រុងបាវេយ្យកមល្លេ
 ឯព្រះធម្មត្ថកាជីវិយកថាទៀត បានទៅក្នុងក្រុងកុសិបារ ។

តុដ្ឋស្សី ^(១) បូជី កាវេសី	ប្រាហ្មណោ គោលស្សីយោ
អត្ថវដ្ឋបិ កាវេសី	មោវិយា តុដ្ឋមាធសា ។
អដ្ឋ សារីរិកា ដូតា	ធម៌មោ តុដ្ឋបេតិយោ ។
អត្ថវដ្ឋតោ ធសមោ	តនាវយវ បតិជ្ជតោ ^(២) ។
ឯកា នាហំ តិទិសបុរេ	ឯកា នាគបុរេ អហ្ម
ឯកា តន្ត្រាវិសយេ	ឯកា កាលីត្ថ្រវិជោ ។
ចត្តាឡីសសមា ធន្តា	តេសា លោមា ច សត្វុភោ
ទេវ ហវីស្សី ឯកេតំ	ចត្តាវឡបរម្យា ។

១. ឧ. ម. កម្ពុជា ។ ២. ម. ឥ. ពេ. ប.:

ទំនៀម សីលធម៌ ទាហ៍	អក្ខរក ទ្វេ ឬ ធាតុយោ
អសម្ព័ន្ធ ឥទ្ធា សត្ត	សេសា ភិក្ខុ វិ ធាតុយោ ។
មហេន្ទ្រ មុន្ទមាសា វិ	មជ្ឈិម ភិក្ខុវណ្ណលា
ខុទ្ទកា សាសបទ្កា ច	មាតា វិណ្ណា ច ធាតុយោ ។
មហេន្ទ្រ សុវណ្ណវិណ្ណា ច	មុន្ទវិណ្ណា ច មជ្ឈិម
ខុទ្ទកា មនុស្សវិណ្ណា ច	សោឡុស ទោណមន្តិកា ។
មហេន្ទ្រ បញ្ច ឆាឡិយោ	ឆាឡិយោ បញ្ច មជ្ឈិម
ខុទ្ទកា ធនាឡិ ចេវី	ធនា សញ្ញាបិ ធាតុយោ ។
ទំនៀម សីលធម៌ ទីបេ	ព្រាហ្មណ៍ ច ភិក្ខុ
សីលធម៌ ទុក្ខណក្ខត្តា	សញ្ញាបេតា បដិដ្ឋិតាភិ ឥមេ ចាហ៍ ទំនៀម ។

ប្រាសាទបុរាណៈ បានធ្វើស្តូបបញ្ចុះ (៣១) តួ
ហើយផង មានចិត្តជ្រះថ្លា បានធ្វើស្តូបបញ្ចុះព្រះអគ្គិរ (ធូលី) ។
ព្រះស្តូបបញ្ចុះព្រះសារីរិកធាតុ មាន ៨ បើកបំភ្លឺចន្លងមួយផង
ជា ៨ បើកតាំងព្រះស្តូបបញ្ចុះព្រះអគ្គិរមួយទៀត ត្រូវជា ១០

ដែលមហាជនស្ទាបនាទុក ក្នុងការបោះឆ្នោត ៖ ព្រះចម្លើយ ១ តម្កល់

ក្នុងឋានវិស្វត្រៃវិជ្ជា ព្រះចន្ទីម ១ ឥម្បល្លាភីនាតប្បា ព្រះចន្ទីម

១ នៅក្នុងដែនត្នោតៈ ព្រះបរម ១ នៅក្នុងដែនកាលៈវិញ្ញាណ ។

ព្រះខ្ញុំ ចាំ ៤០ គត៍ ព្រះភស្ត ទី៧ ព្រះលាមា ចាំ ៧ អស់

ពួកគេរត់គ្រប់ទិសទី បានខាំព័ទ្ធមួយ ៗ កាន់ច្រកវិញទី១ ៗ ។

វជិរាយំ កកវតោ បន្តោ នឈ្លោ ច ជិវំ
 ធិវាសនំ កុលយរេ បច្ចុត្តរណំ សិល្ប្យយេ ។
 ចាដលីបុត្តនករេ កកកំ កាយនាទ្ធនំ
 ចម្បាយំ ឧទកសាដកា ឧត្តាលោមក្ខ កោសលេ ។
 កាសាវកំ ប្រហូលោកេ វេយ្យំ និទេស បុរេ
 ចាសាលោកេ បទំ សេដ្ឋំ យថាបិ កច្ចតិ បុរិ
 ធិសីននំ អវិជ្ជាសុ ទេវវេដ្ឋ អត្តរណំ តទា ។
 អរណំ ច មិដ្ឋលាយំ វិទេហោ បរិសាវនំ
 វាសី សូចិយេវត្ថាបិ ឥទ្ធិបត្តបុរេ តទា ។
 បរិក្ខាវា វេសេសា ជនបទន្តកេ តទា
 បរិកុត្តាធិ មុនិទា ហេស្សន្តិ មនុស្សា តទា ។
 ធាតុវិត្តាវកំ អាសិ កោតមស្ស មហោសិទោ
 ចាលីនំ អនុគម្សាយ អហុ ចោរណាភំ តទាតិ ។

ធាតុកងទិយកថា ខុទ្ទិក ។

ពុទ្ធវិសោ ខុទ្ទិក ។

បាត្រ ឈើប្រក់ និងចំបែកប្រាហេនប្រាហេន ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងដៃ
 វិសី ស្បង់ ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងផ្ទះនៃគ្រូស្វល គ្រឿងកម្រាល ឥត្តល់
 ទុកនៅក្នុងក្រុង ឈ្មោះសិលៈ ។ ធម្មក្រកនិងកាយនាទ្ធន (វត្តនាទ្ធនៈ)
 ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងក្រុងបាដលីបុត្ត ។ ទទកសាដក ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងចម្បាយ
 ប្រាសាទ ឈ្មោះ (កោសលោម) ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងដៃនៃកាសល ។
 សំពត់កាសាវៈ ឥត្តល់ទុកក្នុងប្រហូលោក ធូតឥត្តល់ទុកក្នុងឋាននៃគ្រូ
 គ្រីង្ស ស្នាមព្រះបាទជីវ្រសី ដែលមិនបាត់ទៅ ឥត្តល់ទុកលើថ្ម
 សំពត់ធិសីននៈ ឥត្តល់ទុកក្នុងអវិជ្ជាដទៃ គ្រឿងកម្រាល ឥត្តល់ទុក
 ក្នុងដៃនៃឈ្មោះទេវៈ ក្នុងកាលៈនោះ ។ កាលនោះ ដែលភ្លើង ឥត្តល់
 ទុកក្នុងក្រុងមិលា តម្រងទឹក ឥត្តល់ទុកក្នុងដៃនៃទេហៈ កាំបិតការ
 និងបំពង់ម្លូល ឥត្តល់ទុកនៅក្នុងឥទ្ធិបត្តបុរិ ។ កាលនោះ គ្រឿងបរិក្ខាវ
 ជីវេសសទាំងឡាយ ឥត្តល់ទុកក្នុងដទៃដទៃជាដំបូង ពួកបទុស្ស តែង
 បូជាចំពោះគ្រឿងបរិក្ខាវទាំងឡាយ ដែលព្រះមុនីទ្រង់ប្រើប្រាស់ ។
 ការផ្សាយទៅនៃព្រះធាតុ របស់ព្រះមហេសី ព្រះនាមគាតប ក្នុង
 កាលនោះ ជាប្រពៃណីតិប្បកណ (នៃព្រះកុទ្ធានីឡាយ) សម្រាប់
 ទុកអនុគ្រោះ ស្រោចស្រង់សត្វទាំងឡាយ ជាខាងក្រោយ ។

ចប់ ធាតុកងទិយកថា ។

ចប់ ពុទ្ធវិសោ ។

ចរិយាបិដក

ឧទាន តស្មី គតិកា អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្វី ។

ព្រះបាទមិត្ត

បឋម អភិវិចារិយ

[១] កម្មោ ច សត្វសមាស្មី ចតុរោ ច អសង្ខេប្យ

ឧទាន យំ ចរិកំ សត្វន្តំ តោនិបាចនំ ។

អភិវិចារិយ ចរិកំ មេធមិត្តា គតិកា ។

សមម្ពី កម្មោ ចរិកំ ចរិក្ខិស្សី សុខោភិ មេ ។

ឧទាន អតំ ប្រហារន្យា សុខោ វិវេកានិ ។

អស្មោ កម្មោ វិវេកនិ អភិវិចារិយ តោនិបាចនំ ។

សុខសម្មាសម្ពុទ្ធស្វី គតិកា អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្វី ។

ព្រះបាទមិត្ត

អភិវិចារិយ ទី ១

[១] អំពី(១)ណា ដែលគេបាន បានប្រើប្រាស់ ក្នុង រាងកាយ អស់ ៤ កសាងយូរ ក៏ប្រែប្រួលដែលគេបាន អំពី ទាំងអស់នោះ ជាគ្រឿងផ្សាផ្សំជាមួយនឹងសម្រាប់ ។ គេបាន លើកទុកឱ្យអំពី ដែលគេបានប្រើប្រាស់ ក្នុងកាយ ក្នុងរាងកាយ ក្នុងកាយដែលគេបានទាំងអស់ ទាំងអស់ដែលគេបានប្រើប្រាស់ក្នុងកាយនេះ ឬក៏ស្លាប់ គេបានប្រើ ។ កាលដែលគេបាន ជាតាមសាសនាអភិវិចារិយ ចូលទៅក្នុងវិចារិយនៃវិចារិយ ជាព្រះស្រីសុខសម្មាសម្ពុទ្ធស្វី ។

១ ពាក្យនេះ អំពី ក្នុងទីនេះ បាននិយាយពីប្រតិបត្តិ មានការខិតខំយល់ដឹង ដែលសម្រាប់ឱ្យបានជាមិត្ត ។ អដ្ឋកថា ។

តនា មំ តបតេជេន	សន្តត្តោ តិវិវាទិក
នារេន្តោ ព្រាហ្មណ៍ណំ	ភិក្ខុនាយ មំ ឧបាតមិ ។
បវនា អាគដំ បណ្ឌិ	អតេសត្វា អាលោណិកំ
មម ឆ្វារ បិមំ ទិស្វា	សកដាហោន អាតិរិ ។
តស្ស ធន្ទានរំ បណ្ឌិ	និក្កុដ្ឋិតាន កាជំ
បុនេសនំ ជហិត្ទាន	នារិសំ បណ្ឌិសាលតំ ។
ធុតិយំ ទិវសំ តតិយំបិ(១)	ឧបកថ្មំ មមន្តិក
អកម្មតោ អនោលត្តោ	ឯវេវេមនាសហំ ។
ន មេ តប្បច្ចយា អត្ថិ	សវិស្មំ វិណ្ឌិយំ
មីតស្យុទេន វតិយា	វិទិទាមេមិ តំ ទិវិ ។
យទំ មាសិបិ ទិមាសិ	នត្ថិណាយ្យំ វិ លកេ
អកម្មតោ អនោលីនោ	និទេយ្យំ នានមុត្តមំ ។

១ ន. ធុតិយឃ្ម តតិយឃ្ម ទិវស្សិ ។

កាលនោះ ព្រាហ្មណ៍ អ្នកគ្រូបបណ្ឌិត ដ៏ល្អ ប្រែប្រួល
ដោយគេដេរ គឺគេបង្ខំឱ្យគេជាគ្រូ គឺគេបង្ខំឱ្យគេជាព្រាហ្មណ៍
ចូលមកក្នុងព្រះរាជវាំងស្រុកគិត្តា ។ គេថាគេឃើញព្រាហ្មណ៍
ឈរទៀបខ្លាបណ្ឌិតសាលា របស់គេជាគ្រូ គឺឲ្យស្វ័កដង្ហើម
ក្តាបទាំងអស់ ដែលគេជាគ្រូនាំមកពីព្រៃ ជាស្វ័កមិនមានប្រដ
មិនមានរបៀប គ្រូបទាំងគាដន៍ ។ លុះគេជាគ្រូ ឲ្យស្វ័ក
ដង្ហើមក្តាបដល់ព្រាហ្មណ៍ហើយ គឺផ្គាប់គាដន៍ចេះបង្ហាត់
ស្វ័កក្បែរ ហើយចូលទៅក្នុងបណ្ឌិតសាលា ។ ក្នុងថ្ងៃទី២
ទី៣ថ្ងៃទី ៣ ព្រាហ្មណ៍ចូលមកក្នុងសំណាក់គេជាគ្រូ គេ
គេជាគ្រូមិនប្រាប់បង្ហាត់ មិនជាប់ចំណាត់ គ្រូឲ្យយ៉ាងខ្លះទៀត
សារៈរបស់គេជាគ្រូ មិនមានផ្នែកកេរ ព្រោះបាតុបាទនោះ
គេជាគ្រូបង្ហាត់កាលឲ្យប្រព្រឹត្តកន្លងទៅ អស់ថ្ងៃនោះ ព្រោះ
សេចក្តីគ្រូគាត់ ដោយសុខដែលកើតអំពីចិត្ត ។ លើកជាគ្រូ
បានខិតខំណាយបុគ្គលដ៏ប្រសើរ អស់ ១ ខែ ឬ ២ ខែទៀត
គេជាគ្រូមិនប្រាប់បង្ហាត់ មិនប្រាកដ គឺឲ្យបានដ៏ទុក្ខឡើយ ។

ន តស្សនាធិ ធនមាណោ យសំ លាភត្ថា បត្ថយេ
 សត្វតាតំ បត្ថយាណោ តាធិ តត្ថាធិ អាចរិទ្ធិ ។

អភិគ្គិយេ បេមំ ។

ទុតិយំ សង្ខត្រាហ្មណវិយា

[២] បុណ្យបរិយាយា ហោមិ ត្រាហ្មណោ សង្ខស្សយោ
 មហាសមុទ្ធំ តវិត្តកាមោ ឧបកត្តាមិ បដ្ឋនំ ។
 តត្ថន្ទសាមិ បដិបថេ សយម្ពំ អបរាជិតំ
 តត្ថាមន្ទាធិ^(១) បដិបដ្ឋំ តត្ថាយ តាវិទត្ថមិយា ។
 តមហំ បដិបថេ ធិស្វា សមមត្តំ វិចិត្តយិ
 សមំ ខេត្តំ អនុប្បត្តំ បុត្រាតាមស្ស ជន្មុយា ។
 យថាវិ តត្ថកោ បុរិសោ ខេត្តំ ធិស្វា មហាភមិ^(២)
 ន តត្ថ តិជំ រោមេតិ ន សោ ជញ្ញោ ន អត្ថិកោ ។

១. ឧ. ប. ៣១១ ខ្លឹម ។ ២. ឧ. ប. មហាភមិ ។

តថាគត កាលទិវាទដល់វត្តត្រាហ្មណ៍នោះ ទាំងប្រាំម
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្តនោះ មិនប្រាថ្នាឱ្យយសនិវេសនា
 ទេ តថាគតប្រាថ្នាចំពោះសត្វតាតាណាតែម្យ៉ាង ។

ចប់ អភិគ្គិយេ ទី ១ ។

សង្ខត្រាហ្មណវិយា ទី ២

[២] មានចិយាដទៃទៀត កាលដែលតថាគត កើត
 ជាត្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសង្ខៈ មានប្រាថ្នាដើម្បីត្រឡប់មហាសមុទ្រ
 សំដៅទៅកាន់កំរង់ (តម្កល់ភ្នំ) ។ កាលនោះ តថាគតបាន
 ឃើញព្រះបរមេស្វរ្ទដែលត្រាសដឹងឯង ទ្រង់ឈ្នះមាត់ កំពុង
 ខំមន្តទៅកាន់ផ្លូវលំបាក លើផែនដីដើម្បីដើរត្រង់ផ្លូវដូច
 គ្នានោះ ។ លុះតថាគត ឃើញព្រះបរមេស្វរ្ទ ត្រង់ផ្លូវដូចគ្នា
 នោះ ក៏គិតនូវសេចក្តីនេះថា ស្រែបុណ្យនេះ វាមែនសម្រេច
 ដល់សត្វអ្នកប្រាថ្នាឱ្យបុណ្យ ប្រៀបដូចម្ចាស់អ្នកផ្លូវ ឃើញ
 ស្រែ ឬស្ទូនច្បាស់ មិនព្រោះតូចក្នុងស្រែនោះទេ បុរសនោះ
 ឈ្មោះថាជាអ្នកមិនត្រូវការដោយស្រូវ យ៉ាងណាមិញ ។

ឯវៈមកំហំ បុញ្ញតាមោ ឯស្វា ខេត្តំ វុត្តមំ
 យទិ(១) ការំ ឧ កកោមិ ធាហំ បុញ្ញេ អត្ថតោ ។
 យថា អមេវា បុណ្ណតាមោ(២) រត្នោ អន្តេបុរេ ជនេ
 ឧ ធនំ តេសំ ធនធានំ ឬត្ថតោ បរិហាយតិ ។
 ឯវៈមកំហំ បុញ្ញតាមោ វិបុលំ ឯស្វា ឧ ត្ថិលំ
 យទិ តត្ថ ធានំ ឧ ធនាមិ បរិហាយិស្សាមិ បុញ្ញតោ ។
 ឯវៈហំ ចិដ្ឋយិត្វា ឧ ឱកេហិត្វា ឧ ចាហាធា
 តស្ស ចាធានិ វិជ្ជិត្វា អធាសី ធនុចាហានំ ។
 តេធាហំ សតតុលាតោ សុខុមារលា សុខេនិតោ
 អមិច ធានំ បរិច្ចរេន្តោ ឯវំ តស្ស អធាសហដ្ឋិ ។

សង្ខត្រាហ្មណ៍ចរិយំ ទុតិយំ ។

គថាគត ជាអ្នកចង់បានបុណ្យ ហើយឃើញស្របបុណ្យដ៏ប្រសើរ
 ថ្លៃថ្នូរហើយ មិនធ្វើសក្ការៈទេ គថាគត ឈ្មោះថាជាអ្នកមិន
 ត្រូវការដោយបុណ្យ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រៀប
 ដូចអាមាត្យ មានប្រាថ្នាជាធំក្នុងក្រសួងត្រា (ហើយបរាណញ)
 ពួកជនក្នុងកំរងរបស់ស្តេច មិនឲ្យទ្រព្យនិងស្រូវដល់ជនចំរើន
 នោះ អាមាត្យនោះ រមែងសាបសូន្យចាកត្រា យ៉ាងណាមិញ
 គថាគត ជាអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ បានឃើញទុក្ខណយ្យបុគ្គល
 ដ៏ធំទូលាយ ហើយមិនឲ្យបាន ដល់ទុក្ខណយ្យបុគ្គលនោះ
 គថាគត រមែងសាបសូន្យចាកបុណ្យ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 គថាគត លុះគិតឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដោះស្រាយជើង
 ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ ខែព្រះបរមេត្តាពុទ្ធនោះ ព្រះប្រភេទត្រង់
 ស្បែកជើង ។ ហេតុនោះ បានជាគថាគត ចម្រើនដោយ
 សេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីសុខ ដោយរយគុណ ម្យ៉ាង
 ទៀត គថាគតកាលបំពេញបាន ក៏បានឲ្យបាន ដល់ព្រះ
 បរមេត្តាពុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ។

តតិយំ ក្បវធម្មបរិយំ

[៣] ឬនាបរិយនា ហោមិ ឥន្ទបត្តេ បុរុស្ថម្ភ
 កជា ធនញ្ញយោ នាម គុសលេហិ នសហុនាគតោ ។
 កាលិន្ទវដ្ឋវិសយា ព្រាហ្មណោ ឧបគច្ឆ មិ
 កាយាជំ មិ ហត្ថិនាគំ ធនំ អង្គលសម្មតំ ។
 អុជ្ឈតោ ជនបនោ ទុក្ខំក្កា នាគតោ មហា
 ធនាហិ បរិ នាគំ ចំលំ អញ្ញនស្សីយំ ។
 ធមេ យាចនមនុច្ឆត្តេ បដិគ្គោចោ អនុច្ឆកោ
 មា មេ ភិជ្ឈិ សមាទានំ ធស្សាមិ វិបុលំ កងំ ។
 នាគំ កហោត្វា សោណ្ហាយ ភិជ្ឈាវេ រតនាមយេ
 ជលំ ហត្ថេ អាតិវិត្វា ព្រាហ្មណានំ អនំ កងំ ។
 តស្ស(១) នាកេ បទិដ្ឋម្ហំ អមត្វា ឯតនត្រៃ
 តី ទុ តុច្ឆំ វិ នាគំ យាចនាទំ ច ធស្សសី ។

ក្បវធម្មបរិយោ ទី ៣

[៣] ចរិយាដទៃទៀត កាលគថាគតជាស្តេច ឈ្មោះធនញ្ញយ
 នៅក្នុងឥន្ទបត្តបុរី ដ៏ឧត្តម ប្រកបដោយគុសលធម៌ ១០ ។
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ នៅក្នុងដែនកាលិន្ទៈ ចូលទៅគេថាគត
 សូមដំរីដ៏ប្រសើរបស់គេថាគត ជាដំរីនាំឲ្យបានទ្រព្យ ដែល
 គេសន្មតថាជាសត្វមន្តិល ដោយនាក្យថា ជនបទ (ខែយើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ) មិនមានភ្លៀង ទុក្ខក្សត្រមានខ្វះខាតណាស់ សូមព្រះ
 អង្គប្រទានដំរីប្រសើរ ដែលមានសម្បុរទៀវ ឈ្មោះអញ្ញន ។
 បើសូមមកដល់ហើយ គថាគតមិនត្រូវកែក ការសមាទាន
 របស់គេថាគត កុំបែកប្លាយឡើយ ដូច្នេះ គេថាគត នឹងឲ្យដំរី
 ប្រសើរ ។ គេថាគតចាប់ដំរីត្រង់ប្រមោយ ជ្រួចទឹកក្នុង ជា
 វិការខែកែវលើដៃព្រាហ្មណ៍ ហើយឲ្យដំរីដល់ព្រាហ្មណ៍ ។
 កាលគេថាគត បានឲ្យដំរី ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ហើយ មានពួក
 អាមាត្យក្រាបទូលនាក្យនេះថា ហេតុដូចម្តេច បានជាព្រះអង្គ

ជញ្ជី ចង្អុលសសឡង្គី សេដ្ឋីបរិវេណឡង្គី
 តស្ម័ន្ត(១) នាគេ មន្ត្រី តន្ត្រី រដ្ឋ តស្ម័ន្ត ។
 រដ្ឋឡី មេ ននេ សត្វ សរីរ ឧត្តមត្ថយោ
 សត្វព្យាទី ប័យ មន្ត្រី តស្មា នាគី អណាសនាឡី ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

(២) តុលាការតំណាង យោ អនុសិ មហាបតី
 មហាសុទ្ធសន្តោ នាគ ចក្ខុវត្ថុ មហាបតី ។
 តត្ថាហិ ជីវសេ តិក្ខុត្ថិ យោសារមមី តហិ តហិ
 តេន តិ វត្ថុតិ បត្តតិ តស្ម័ន្ត តិ ជិយ្យត្ថ ចនិ ។

ប្រភពដើមប្រសើរ របស់ក្រុមប្រឹក្សា ដែលជាដើមប្រភពប្រកបដោយ
 ប្រភពដើមប្រសើរ ជាដើមប្រភពប្រកបដោយ ដល់ក្រុមប្រឹក្សា
 កាលបើព្រះភ័ក្ត្រ ប្រភពដើមប្រសើរ ដល់ក្រុមប្រឹក្សា មានប្រសិទ្ធភាព
 ព្រះភ័ក្ត្រសោយព្រះភ័ក្ត្រ ។ តថាគតបថា តថាគតបថា
 ឲ្យរាជ្យទាំងអស់ របស់តថាគត ដល់ក្រុមប្រឹក្សា ឲ្យទាំងអស់
 របស់ខ្លួន ដល់ក្រុមប្រឹក្សា ឲ្យទាំងអស់ ឲ្យទាំងអស់
 ប្រកបដោយ របស់តថាគត ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគត
 ឲ្យដើមប្រសើរ ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ទី ៣ ។

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ទី ៤

(២) កាលបើគត ជាគ្រូប្រឹក្សា ឲ្យមានមហាសុទ្ធសន្តោ
 មានប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងនគរកុសាសី ។ ក្នុងនគរនោះ តថា-
 គត បានឲ្យគេយោសារ ក្នុងមួយថ្ងៃ ៧ ដង ក្នុងទំនេរ ។
 ៦ គ្រូប្រឹក្សា បានឲ្យ ឲ្យទាំងអស់ ឲ្យទាំងអស់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិយាយបិដក

កោ ឆានតកោ កោ ឥសិកោ កោ មាលំ កោ
 វិលេបនំ
 ឆានតកោ វិកោ កោ ឆានត បរិមហិស្សតិ
 កោ បថេ ឆត្តមាទេតិ កោ ចាហនា ឥន្ទ ឥន្ទកា(១) ។
 តតិ ឥវយញ្ច ចាតោ ច ឃោសាបេមិ តហិ តហិ
 ឆ តិ ឆសសុ ហំឆេសុ ឆ ហិ(២) ហំឆសតេសុ ក ។
 អឆេតសតហំឆេសុ បដិយត្តិ យោចកេ ឆ ឆិ
 ឆិក ក យឆិ ក វត្តិ បេឆិ ឃតិ វណិច្ចកោ ។
 លទ្ធោ យឆិច្ឆតិ កោតិ ឡាហត្ថោ កច្ឆតិ
 ឃក្កបំ មហាឆាឆិ អឆាសី យាវជីវិតំ ។
 ឆចាហំ ឆេស្មិ ឆឆិ ឆឆិ ឆបិ ឆតិ ឆិចយោ មយិ
 យដាបិ អាតុរោ ឆាម រោតកោ បរិមុត្តិយា ។
 ឆឆេ វេជ្ជិ តម្បេត្វា រោតកោ បរិមុត្តិ
 តថេកហំ ជាឆមាឆោ បរិមុត្តិ អសេសតោ ។

១ ឆ. សក ។ ២ ឆ. ម. បិលទ្វោ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិយាយបិដក

អ្នកណាឃ្លាន អ្នកណាស្រេក អ្នកណា (ប្រាថ្នា) ខ្វះត្រៀមលាប អ្នកណា ពង្រាត រឹងស្បែក
 ដណ្តប់ខ្ទុវសតត់ទាំងឡាយ ដែលជ្រួលក់ដោយពណ៌ផ្សេង ។ អ្នក
 ណាយកត្រ (ដើម្បីប៉ង) ក្នុងផ្លូវ អ្នកណា យកស្បែកជើងដំ
 ខំល្អ (ដើម្បីតាក់ក្នុងផ្លូវ) ។ គឺជាគតឱ្យគេឃោសនា ក្នុងវេលា
 ព្រឹក (ថ្ងៃត្រង់) ល្ងាច ក្នុងទីនោះ ។ ដូចបានគោលហើយ ក្នុងរាង
 លើ ទានោះ គឺជាគត មិនមែនចាត់ចែងតែក្នុងទី ១០ កន្លែង មិន
 មែនចាត់ចែងតែក្នុងទី មួយយកកន្លែង ។ ទ្រព្យដែលគឺជាគតចាត់
 ចែងចំពោះសូម ក្នុងទីប្រើទាយកន្លែង សម្រាប់ត្រូវណែនាំគ្នាដែល
 មកក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬមកក្នុងវេលាយប់ ។ ត្រូវសូមលុះតែបានគាត់
 គួរតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ពេញក្នុងដៃហើយ ទើបបានដើរចេញទៅ
 គឺជាគតបានឱ្យមហាទានបែបនេះ ដល់ដល់អស់ជីវិត ។ គឺជាគត
 មិនឱ្យទ្រព្យ ដែលមិនជាទីតាមចិត្តទេ ម្យ៉ាងទៀត គឺជាគតមិនមែន
 ជាអ្នកមិនសម្បូរទ្រព្យទុក្ខទេ ដូចបុរសគេតេតេក្តៅក្រហាយ ចង់
 ជាគេត ប្រាថ្នាឱ្យស្តាប់ស្តាប់ដោយទ្រព្យ វេទន៍រួចចាកគេត
 យ៉ាងណាមិញ គឺជាគតកាលដឹងច្បាស់ថា (តាមទ្រព្យជាទីប្រាថ្នា)
 ដើម្បីបំពេញអន្ទុកស្រីយ របស់សត្វ ដោយមិនមានសេសសល់

បញ្ចម៌ មហាកោវិទូចរិយ័

ឧទមន្តិ(១) ច្បាយនិ, ធម៌ ធានី វណិទូកេ
ធិរាសយោ អបច្ឆាសា(២) សម្ពោធិមនុបត្តិយាតិ ។

មហាសុវស្សនចរិយ័ បញ្ចម៌ ។

បញ្ចម៌ មហាកោវិទូចរិយ័

(៥) បុរាបរិយទា ហោមិ សត្តកជម្ពុរោហិតោ
ដូជីតា នរោទេវតា មហាកោវិទូប្រាហ្មណោ ។
តទាហិ សត្តកជ្ជេសុ យំ មេ អាសិ ឧបាយនិ
តេជ ធម៌ មហាធានី អក្ខោកំ សាត្វបម៌ ។
ន មេ ទេស្សំ ធនជញ្ញំ នបិ នត្ថំ ជិចយោ មយិ
សត្វញ្ញតំ មិយំ មយ្ហំ តស្មា ធម៌ វរំ ធនត្ថំ ។

មហាកោវិទូចរិយ័ បញ្ចម៌ ។

មហាកោវិទូចរិយ័ ទី ៥

តថាគតទ្យានា ចំពោះសូម ដើម្បីបំពេញចិត្តសូម ដែលខ្លះ
កន្លះ តថាគតជាអ្នកមិនមានកាល័យ មិនមានសច្ច័យប្រជុំ
(ចំពោះផលនៃខាងនោះទេ តថាគតទ្យានា) ដើម្បីបាន
ត្រាស់ដឹង ទូរស្រឡាធិញ្ញាណ យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ មហាសុវស្សនចរិយ័ ទី ៤ ។

មហាកោវិទូចរិយ័ ទី ៥

(៥) ចរិយាដទៃទៀត កាលតថាគតកើតជាមហាកោវិទូ-
ប្រាហ្មណ៍ បានជាបុរោហិតនៃស្តេច ៧ អង្គ ជាបុរោហិតដែល
មនុស្សនិងទេវតាបូជាហើយ ។ សួយសារភាគរណា ដែល
កើតដល់តថាគត ក្នុងរាជ្យនៃស្តេចទាំង ៧ អង្គ ក្នុងកាលនោះ
តថាគតបានឲ្យឲ្យមហាខាន ជាខានមិនកម្រើក ដូចជាសាគរ
ដោយសួយសារភាគនោះ ។ ទ្រព្យនិងស្រូវ មិនមែនជា
ស្តាប់ឆ្លើយរបស់តថាគតទេ ទាំងការសន្សំទ្រព្យនៃតថាគត មិន
មែនជាមិនមានទេ តែសត្វញ្ញត្តាណា ជាជីស្រឡាញ់របស់
តថាគត ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតឲ្យទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ។

ចប់ មហាកោវិទូចរិយ័ ទី ៥ ។

អង្គ បីវិភាជន៍

[៥] អភិជ្ជសង្កាយ ឧត្តរ សិវិកាខាសិ ទន្ទិយោ
 ធិសង្ក ចាសាធម្មរា ឃីវិ ធិន្ទសាសិ តនា ។
 យន្តិក្ខំ អាទុសិ ធានិ អនិជ្ជំ មេ ឧ វិជ្ជតិ
 យោចិ យោតយ្យំ តំ ចក្កំ ឧទេយ្យំ អភិកាម្មិកោ ។
 មម សាង្កប្បត្តាយ សក្កោ នេវាធិសង្ករា
 ធិសង្កោ នេវាចាសាយ ឥនិ វត្ថឧមត្រាវិ
 ធិសង្ក ចាសាធម្មរា សិវិកាធា មហិទ្ធិរតា
 ធិន្ទនោ វិជិ ធានិ អនេយ្យំ សេក ឧ ចស្កតិ ។
 តថ ធុ វិគថន្ទតិ ហន្ត វិចិសយោនិ តិ
 តុច្ចតិ អាគមេយ្យថ យោវ ថាធានិ តំ មនិ ។
 មវេធមាធា មលិកសិកោ វលតត្តោ ជិកតុកោ
 អន្តរិយ្យា ច ហុត្វាធិ កណ៌ ធិមស្កតិ ។

បីវិភាជន៍ ១

[៥] កាលគង់គត ជាត្រូវប្រឡងសិវិ សោយន្តរ្យ្យ
 កន្លងអភិជ្ជៈ អន្តិយក្នុងប្រាសាទដ៏ប្រសើរ គឺជាគតិគយ៍នៃ
 នេះថា បានធាតុអ្វី ជាលេខទុក្ខស្ស បាននោះ ក៏អញ
 មិនដែលឲ្យហើយ មិនមានឡើយ បើមានយោគណាមក
 ស្ទុកក្នុងអញ អញមិនបិទញាងញា ត្រូវតែឲ្យ (ដល់យោគ
 នោះ) ។ សក្កៈជាដំបងពួកទៅតា បានដឹងឲ្យសេចក្តីត្រិះ
 របស់គង់គត អន្តិយភក្ត្រនៃវិហិត្វ គឺតាមឲ្យតាមនេះ
 ជា ស្តេចសិវិមានប្តូរច្រើន គង់ក្នុងប្រាសាទដ៏ប្រសើរ កំពុង
 ពិចារណាឲ្យបានផ្សេងៗ (ដែលខ្លួនឲ្យហើយ) ស្តេចនោះ
 មិនយំឡើយក្នុង ដែលខ្លួនមិនគ្រប់ឲ្យនោះឡើយ ។ កាលណាខ្ញុំ
 គិត ឬមិនគិតនេះ បើដូច្នេះ អញមិនស្ទុកនោះឡើយ
 ក្នុងកំឡុង ចូរនឹងប្រយោជន៍ ទំហំយើងបានដឹងឲ្យគ្រាន់
 កន្លងយំនៃស្តេចនោះ (ប្រាសច្រក់ត្រង់ខ្លួនជាត្រាហ្មណ៍)
 មានសក់ស្កូវ បានខ្លួនជ្រួញជ្រើ ខ្លួនខ្លាញ់យងឯ ប្រមាណ
 មានលក្ខណៈត្រក់ ដើរញាតិញាតិ ចូលទៅត្រូវគេជា ។

សោ តាហ វណ្ណេយម្បាម ភយំ នត្ថេណាភាហុរិ
 សិរស្សំ អញ្ញាលី តត្ថា វនំ វតធនប្រាជ្ញ
 យាបាមិ តំ មហាភជ ធម្មតា រដ្ឋវត្ថុន
 តវ ធានវត្ថា តត្ថិ ឧត្តតា នេវមាទុដេ ៖
 ទុកាមិ នេត្តា នយនា អន្ធទុបហតា អឌ
 ឯតំ មេ នយនំ នេហិ ទ្វិបំ ឯកេន នយន ៖
 តស្សាហំ វចនំ សុត្វា ហដ្ឋោ សិវិក្ខមាធនា
 តតញ្ញាលី វេនជាតោ វនំ វតធនប្រាជ្ញ ៖
 វនាទាហិ ចិន្ទយិត្វា ន តាសាធនោ វនាតោ
 ទ្វំ មម ចិត្តមញ្ញាយ នេត្តិ យាតិទុរាគតា
 អហោ មេ ហានសី សិទ្ធិ សង្កេត្តា មេ បរិក្ខតោ
 អចិន្ទបុត្វំ ធានវិ អជ្ឈំ នស្សាមិ យេធាតុ

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ឮដំបែកធំដំបែកធំ ហើយប្រើ
 អញ្ញាលីសិរស្សៈ ពោលពាក្យដល់ យ៉ាងម្តេចដែលគេ
 ជាគ្នាញ៉ាំងដៃនូវចម្រើន ឲ្យព្រះអង្គសូមអង្វរព្រះបាទ ពិភ្ជិ-
 សីតូបសព្វព្រះអង្គ ជាព្រះអរក្សន៍ទាន ស្បៀងវារៈតាមទៅ-
 លោកនិងមនុស្សលោក ។ តែតាំងពីនៃទូលព្រះបង្គំ ត្រូវ
 នឹងតបៀតបៀនហើយ សូមព្រះអង្គប្រទានឲ្យព្រះនគរមួយ
 ដល់ទូលព្រះបង្គំ ចំណែកព្រះអង្គ សូមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដោយព្រះនគរទាំងចុះ ។ គឺជាគតត្ថពាក្យនៃព្រាហ្មណ៍
 នោះហើយ ក៏រោយ ទានចិត្តសង្ឃឹម ធ្វើអញ្ញាលី ទាន
 សេចក្តីគ្រេងទៅ ហើយពោលថា ឲ្យខំបន្តិចតិចឃើញអញ្ញាញ្ញ
 ចិត្តនេះ ហើយចុះពីព្រះសាទមកក្នុងទីនេះ អ្នកទាំងនោះ
 នឹងចិត្តឲ្យ ទើបមកសូមតែកន្លែង ទុក្ខំ ។ សេចក្តីព្រាហ្មណ៍ចិត្ត
 នៃឲ្យ សម្រេចហើយ សេចក្តីគ្រិះរិះនៃឲ្យ ឃើញហើយ ទាន
 នីព្រាហ្មណ៍ដែលឲ្យដឹងថាឲ្យ ឲ្យនឹងទូរដល់សូមក្នុងវត្តនោះ ។

CONSTITUTIONAL COURT OF THE UNITED STATES

$$a^2 \geq a^2 + b^2 \geq a^2 + c^2 \geq a^2 + d^2 \geq a^2 + e^2 \geq a^2 + f^2 \geq a^2 + g^2 \geq a^2 + h^2 \geq a^2 + i^2 \geq a^2 + j^2 \geq a^2 + k^2 \geq a^2 + l^2 \geq a^2 + m^2 \geq a^2 + n^2 \geq a^2 + o^2 \geq a^2 + p^2 \geq a^2 + q^2 \geq a^2 + r^2 \geq a^2 + s^2 \geq a^2 + t^2 \geq a^2 + u^2 \geq a^2 + v^2 \geq a^2 + w^2 \geq a^2 + x^2 \geq a^2 + y^2 \geq a^2 + z^2 \geq a^2 + \dots$$

ឧបករណ៍ ទំនាក់ ទំនង ឧបករណ៍ វិស្វកម្ម ។

តតា គេ ចោទ ថា ប្លង់ ស៊ីវិល រាជធានី

ឧត្តរត្ថាន ចាន់ណ៍ តាល់ប៊ីញ៉ូ យ៉ាងកេ ។

ନିଉଜୀଲାଣ୍ଡ ଡେଲଟା ସିଡ଼ନି ଡେଲଟା

ចិនស៊ី អ្នកសា ចិន លោក ឯករាជ្យ គោរព ។

[illegible]
$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$$

ស៊ីវិលសេរីភាព អន្តរជាតិ ។

အပူပိုက်၊ အပူပိုက်၊ အပူပိုက်

உலகத்தின் மிகப் பெரிய நகரம் என்று சொல்லப்படும் நியூயார்க் நகரம்

ឱ្យយកយូរឡើយ កុំបាច់ប្រាំមួយទ្រូង ស្រកកាត់ដី (មេឃ)

កញ្ញា) ហើយឲ្យដល់ដួង ៗ ដំបាប់នោះ ចោទស្ថិតៈនោះ

ដែលគេចាត់តាំងជាស្រីនាយក ក៏ធ្វើតាមការក្រាបបង្គំ បាន

ទ្រង់ឆ្លៀល (ភ្នែកតថាគត) ហើយប្រគល់ឱ្យដល់ស្នាម ដូច

ដាំឲ្យសាច់គ្នាភ ៖ គង់លម្អងឲ្យក្តី គង់ឲ្យក្តី ឲ្យចូរហើយ

ប្រតិបត្តិការស្រាវជ្រាវ ឯកទេសស្រាវជ្រាវ ព្រះ

ហេតុការណ៍ពិសេស ៧ ក្នុងចំណោម ៦០ ក្នុងចំណោម ៦០

ស្តាប់ របស់គាត់បាន ពុំឱ្យខូចសោះទេ ក៏បន្តមែនជាង

សម្រាប់ស្ថាប័នជាតិកម្ពុជា វិស័យកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

10455088 *Artemisia biennis*: *Artemisia biennis* 9

ព្រះ បិតា ដ៏ ធំ ៗ

ជំពូក វិស្សន្តបរិយាយ

(៩) យោម អាហារសិ ជនិសា ធុស្សន្តិ ឆាប ទន្តិយា
សា អភិកាស្ម ឆាតិស្ម សក្កិស្ម មហេសី សិយា(១)។
តស្មៈ អាយុត្តយំ និស្វា(២) ទេវិក្ខោ ឯតនប្រវិ

ននាមិ តេ នសវេ វាកន្តេ យនិច្ឆសិ ។

ឃីវ វុត្តាវ សា ទេវិ សក្កិ បុនិធមប្រវិ

តី ទុ មេ អមរាធាត្ថិ តី ទុ ទេស្សា អហន្តិ

វង្សា ចាវេសិ មិ មាតា វាតោវ ធរណីវុហិ ។

ឃីវ វុត្តាវ(៣) សោ សក្កោ ឥន តស្មិធមប្រវិ

ន ចេវ តេ តតំ ចាមិ ន ច មេ ទូមសិ អប្បិយា

ឯត្តតិយេវ តេ អាយុ ធានកាលោ កវិស្សន្តិ

ននិក្ខត្តា មហា និច្ឆេ វេ ទស វុត្តមេ ។

១ ១. ធម្មយោសិយា ។ ម. មហេសី ចិយា ។ ២ ម. ញា ។ ៣ ១. វុត្តិ ច ។

ជំពូក វិស្សន្តបរិយាយ

(៩) ព្រះនាងជុស្សតិ ខិត្តិយកញ្ញា ជាព្រះផនទីរបស់
គង្គគត ព្រះនាងជុស្សតិនោះ ជាព្រះមហេសីនៃសក្កទេវរាជ
ក្នុងអតីតជាតិទាំងឡាយ ។ ព្រះឥន្ទ្រទ្រង់ជ្រាប ឲ្យការអស់
ទៅនៃអាយុ របស់ព្រះនាងហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះថា
ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន យើងនឹងឲ្យឲ្យវា ១០ ប្រការ ដល់នាង
បើនាងប្រាថ្នាឲ្យវាណា ចូរទទួលយក ឲ្យវានោះចុះ ។
ព្រះនាងទៅនោះ កាលបើព្រះឥន្ទ្រពោលយ៉ាងនេះហើយ គឺ
ពោលពាក្យនេះ គប្បីនឹងព្រះឥន្ទ្រវិញថា ខ្ញុំមានទោសកំហុស
ដូចម្តេច ខ្ញុំជាទីស្តាប់របស់ព្រះអង្គ យ៉ាងណាទៅ បានជាព្រះ
អង្គញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យឃ្លាតចាកមរណីយដ្ឋាន ដូចជាឡល់បក់បាក់
រំលំឲ្យរុកជាតិ ដែលដុះលើផែនដីដូច្នោះ ។ សក្កទេវរាជនោះ
លុះឮព្រះនាងជុស្សតិ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ត្រាស់ពាក្យ
នេះ គប្បីនឹងព្រះនាងវិញថា អំពើដ៏លាមក នាងមិនបានធ្វើទេ
នាងមិនមែនជាទីស្តាប់នៃយើងទេ ។ អាយុរបស់នាងត្រឹមតែ
ប៉ុណ្ណោះ កាលជាទីច្បុកខឹងមាន (ដល់នាង) ចូរនាង ទទួល
យកវា ដ៏ប្រសើរ ទុក្ខម ១០ ប្រការ ដែលយើងឲ្យនោះចុះ ។

សក្កេន សា ទីន្ទរា តុដ្ឋហដ្ឋា បមោធិតា
 មមំ អក្កន្តរំ កត្តា ដុស្សតី ធន វិរេ វិ ។
 តតា ធុតា សា ដុស្សតី ទត្តិយេ ឧបមជ្ជេ
 ដេតុត្តរម្ហំ ឧករេ សញ្ញយេន សមាគមិ ។
 យនាហំ ដុស្សតិយា ក្បិច្ចំ ឱក្កន្តោ វិយមាតុយា
 មមេ តេជេន មេ មាតា សនា នាធរតា អហុ ។
 អធនេន អាតុរេ ជីវ្ហោ យាចកេ អន្ធិកេ ជនេ
 សមលោ ក្រាញុលោ ទីលោ ធនំ នាទំ អតិញ្ចនេ ។
 ធន មាសេ ធារយិត្វា កកោះន្ត ពុរំ បនត្តិណំ
 វេស្សានំ វិថិយា មជ្ឈេ ជនេសិ ដុស្សតី មមំ ។
 ឧ មញ្ញំ មត្តិកំ(១) នាមំ នវិ មេត្តិកសត្តំ
 ជាតេត្ថ(២) វេស្សនីយំ តស្មា វេស្សន្តរោ អហុ ។

១ ទ. មេត្តិកំ ។ ២ ទ. ម. ជាតេត្ថិកំ វិស្សតិ ។

ព្រះនាងជុំប្បតិ្តនោះ បានទទួលពរដែលសក្កេនរាជប្រកាសហើយ
 ក៏មានព្រះហឫទ័យ ត្រេកអររីករាយ ធ្វើតថាគតឲ្យនៅទាំងក្នុង
 (ព្រំទាំងនោះ) ហើយទទួលយកពរទាំង១០ប្រការ ។ ព្រះនាង
 ជុំស្សតីនោះ លុះច្បាប់ចាកឋានទេវលោកនោះហើយ មកគេត
 ក្នុងគ្រូលក្សត្រ ហើយមករាប់ប្រសព្វនឹងសញ្ញយរាជកុមារ ក្នុង
 ដេតុត្តរេតរ ។ កាលណា គឺថាគតចុះមកកាន់ផ្ទះ នៃនាងជុំស្សតី
 ជាកងមាតា ដែលជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលនោះ ដោយគេជា-
 ទុក្ខាធរបស់គឺថាគត មាតានៃគឺថាគត ក៏ត្រេកអរក្នុងទានសព្វៗ
 កាល ។ ព្រះនាងជុំស្សតីនោះ ទ្រង់បរិច្ចារទាន ដល់ពួកជនអ្នក
 ដកទ្រព្យ ពួកជនឈឺជំងឺ ពួកជនចាស់ជរា ពួកយាចក ពួក
 អ្នកជំរុះឈើនិងពួកសមណក្រាហ្មណ៍ ដែលមានអាសវៈអស់ហើយ
 មិនមានកិលេសជាគ្រឿងកង្វល់ ។ កាលព្រះនាងជុំស្សតីទេវនោះ
 ទ្រង់គតិត្រប់១០ខែហើយ ព្រះបាទសញ្ញាយមហារាជ ទ្រង់នាំព្រះ
 នាងវេស្សនីយ៍ប្រទេសិណបុរី ព្រះនាងប្រសូតគឺថាគត ត្រង់កណ្តាល
 ថ្នល់នៃអ្នកដំឡូញ ។ ឈ្មោះរបស់គឺថាគត មិនមែនជាប់មកអំពី
 មាតា មិនមែនជាប់មកអំពីបិតាទេ គឺព្រោះតែគឺថាគត តែគត្រង់
 កណ្តាលថ្នល់អ្នកដំឡូញ ហេតុនោះបានជាឈ្មោះថាវេស្សនីយ៍ ។

វេទ វេស្សន្តរាយំ

យនាហំ នារតោ ហោមិ	ជាតិយា អដ្ឋវស្សិកោ
តនា ចិសន្ត ចាសានេ	នាទំ នាតុំ វិចិត្តយី ។
ហនយំ ននេយ្យំ ចក្កំ	មំសិមិ រុដិវិមិ ច
ននេយ្យំ កាយំ សារត្ថា	យនិកោ យាចយេ មមិ ។
សភាវំ ចិត្តយន្តស្ស	អកប្បិតមសន្និគំ
អនាម្បិ តត្ថ បរិវរិ	សិនេវុវេវជិសតា ។
អទ្ខន្តរាសេ ចន្តរាសេ	ចុណ្ហមាសេ ឧចាសនេ
បទ្ខយំ នាកនារុយ្យ	នាទំ នាតុំ ឧចាគមី ។
កាលិដ្ឋវដ្ឋវិសយា	ព្រាហ្មណា ឧបកច្ច មិ
អយាតុំ មំ ហត្ថិយាតំ	ធាញ្ចំ មន្តលសប្បតំ ។
អរុដ្ឋិកោ ជនបនា	នុត្តិកោ នាគកោ មហា
ននាហំ បរិ នាតំ	សទ្ធស្សេតិ កជ្ជត្តមិ ។

វេទស្សន្តរាយំ វិ ១

កាលណា គេបានដឹងថា មានអាយុ ៨ ឆ្នាំ អំពីកំណើត ក្នុងកាលនោះ គេបានឆ្លើយក្នុងប្រាសាទ ត្រូវរៀនដើម្បីឲ្យខ្លួន អដ្ឋត្ថិតបានថា បើអ្នកណា មកសូមគេថាគត គេបានគប្បី ឲ្យបេះដូង ឲ្យភ្នែក ឲ្យសាច់ទងឈាម ឬក៏គេញ្ចាត់គេថាគត ឲ្យដឹងពុំថា (អ្នកចូរធ្វើជាពាសរបស់ខ្ញុំ) គេបានគត់ទ័ព្រមប្រគល់កាយ (ដល់អ្នកនោះ) ។ កាលគេបានគត់ កំពុងគិតឲ្យកាត ដែលមិនញាប់ញ័រ ដែលមិនឆ្ងាញ់ មហាប្រថពីមានភ្នំសិវៈទេ ទិសព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់ញ័រក្នុងទីនោះ ។ គេបាន ឡើងដំរើរឈ្លោះបច្ច័យ ចូលទៅ (កាន់សាលាទាន) ដើម្បី ឲ្យបានក្នុងថ្ងៃចេញសាច់ វិទ្យាព្រាហ្មណ៍មី ទី ១៥ ក្នុងកន្លះរំពង ជាលំដាប់ ។ ព្រាហ្មណ៍ពុំទាន់ឡាយ ដែលនៅក្នុងវែនកាលនោះ ចូលទៅរកគេថាគត សូមដំរើប្រសើរ របស់គេថាគត ជាដំរើនាំ ឲ្យបានព្រៃ ដែលគេសន្មតជាសត្វមន្តលថា ជនបទ (របស់ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ) មិនមានភ្លើង ទុក្ខក្សត្រយានភ្នំ ក៏សូមព្រះ អង្គព្រះរាជទានដំរើប្រសើរ មានអាយុវិសេសស្មោះជាដំរើក្នុង ។

ក្រុមប្រឹក្សា ក្រុមប្រឹក្សា ក្រុមប្រឹក្សា

ឧទាម ឧ វិក្រម្ភាមិ	យំ មំ យាចន្តិ ប្រាហ្មណា
សន្តិ ឧប្បជិត្តាមិ	នាធម មេ រមតិ មនោ ។
ឧ មេ យាចកមនុប្បត្តេ	បដិក្ខេហោ អនុច្ឆរោ
មា មេ ភិជ្ជិ សមាទានំ	ឧស្សាមិ វិបុលំ កដំ ។
នាគំ កហេត្វា សោណ្ហាយ	ភិជ្ជាវេ រតនាមយេ
ជសំ ហេតុ អាគរិត្វា	ប្រាហ្មណានំ អនំ កដំ ។
បុប្ផាមំ ឧទន្តស្ស	សត្វស្មេតំ តជ្ជត្តមំ
តនាចំ បថីវី កម្មំ	សិលេក្កវិជ្ជិសកា ។
តស្ស នាគស្ស នាធម	សិវយោ កុត្តា សមាគតា
បញ្ចាជេស្មំ សកា រដ្ឋា	វង្គំ កច្ឆតុ បព្វតំ ។
តេសំ និច្ចកមាទានំ	អកម្មិតមសណ្ឌិតំ
មហាទានំ បវត្តតំ	ឯកវេយយាចិហំ ។

ក្រុមប្រឹក្សា ក្រុមប្រឹក្សា ក្រុមប្រឹក្សា

ប្រាហ្មណំ តាមឡាយ សូមដឹងណា ចំពោះតថាគត តថាគត
ឲ្យដំរើនោះ តថាគតបញ្ចេញឡាយ តថាគតមិនលាក់លៀប ឲ្យ
ទេយ្យធម៌ដែលមាន ព្រោះចិត្តរបស់តថាគត ត្រេកអរក្នុង
ទាន ។ កាលបើយាចកមនុប្បត្តេ ការប្រកែកក៏មិនសម
គួរដល់តថាគត ការសមាទានរបស់តថាគត កុំបែកបាក់
ឡើយ ដូច្នេះ តថាគតនឹងឲ្យដំរើប្រសើរ ។ តថាគតចាប់ដំរើ
ត្រង់ប្រមោយ ឬច្រើនទឹកក្នុងកុល្លា ជាវិការៈនៃកែវ ដាក់
លើដៃប្រាហ្មណំ ហើយឲ្យដំរើដល់ប្រាហ្មណំ ។ កាលតថាគត
ឲ្យដំរើជិត្តមសសុទ្ធ ដទៃទៀត ក្នុងកាលនោះ មហាប្រថី
ដែលមានភ្នំស្ថានុ នឹងត្រូវជ្រាបជ្រាប ក៏ញាប់ញ័រ ។
ព្រោះតែការឲ្យឲ្យដំរើនោះ ជាហេតុឲ្យពួកអ្នកដែលសិរី ទាំងឡាយ
ក៏មកប្រជុំគ្នា ហើយបណ្តាញតថាគតចាកដៃរបស់ខ្លួនដោយ
ពាក្យថា សូមព្រះអង្គទៅនៅផ្គត់បតិភទៅ ។ កាលពួកអ្នកដែល
សិរីនោះ បណ្តាញតថាគតឲ្យចេញចាកដៃ ចិត្តរបស់តថាគត
មិនញាប់ញ័រ មិនភក់ស្លុតទេ តថាគតបានសូមតាមដំប្រ-
សើរ នឹងផលវិនិច្ឆ័យនោះ ដើម្បីញ៉ាំងមហាទានឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ព្រះ វេល្យ្យ ហើយ

យាទិតា សិវយោ សព្វេ ឯកំ វាមទំស្ក មេ
 សាវយិត្វា(១) កណ្ណកេរី មហាទានំ ទទាមហំ ។
 អនេត្ត វត្តតិ សន្តោ តិមុលា(២) កេរេវា មហា
 ទានំ ទទិមំ ទិហវន្តិ បុន ទានំ ទទាតយំ(៣) ។
 ហត្ថិ អស្សេរេថ ទត្វា ទាសី ទាសី កវំ ទទិ
 មហាទានំ ទទិត្វា ទ ទកា ទិត្វាមី តទា ។
 ទិត្វាមិត្វា ទ ទកា ទិវត្តត្វា វិលោតិទេ
 តទាមិ បវរី កេម្យិ សិលេវុទ្ធវិសតា ។
 ទត្ថវាហិវមំ ទត្វា វត្វា ចតុម្មហាបថេ
 ឯកាកិកោ អនុតិយោ មទ្ធិ ទេវទមត្រី ។
 ត្ថំ មទ្ធិ កណ្ណំ កណ្ណាហិ លហតា ឯសា កទិដ្ឋតា
 អហំ ទាសី កហិស្សាមិ កុកោ ភាតិកោ ហិ សោ ។

១ ឧ. អយាចយិត្វា ។ ២ ឧ. ម. ភុម្មលា ។ ៣ ឧ. ទេវទមា ។ ម. ទេវទម យំ ។

ព្រះ វេល្យ្យ ហើយ ទី ២

ត្ថិត្តអ្នកដែលសិវាវិជ្ជាសេវ ដែលតថាគតប្រែប្រួលហើយ ក៏ឲ្យព្រះ
 តាមួយដ៏ប្រសើរ ដល់តថាគត ។ ញ៉ាំងតទ្យដឹងឮដោយស្តី
 មានត្រចៀកហើយឲ្យមហាពា ។ គ្រានោះ សម្លេងកោលា-
 ហល ដែលនាំឲ្យភ័យធំ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរោងទាន់ថ្ងៃថា (ត្រូវ
 អ្នកដែលសិវ) បណ្តាញព្រះបាទវេល្យ្យនេះ ព្រោះតែទាន
 ឥឡូវព្រះបាទវេល្យ្យនេះ នៅតែឲ្យទានខ្សឹត ។ កាលនោះ
 តថាគតឲ្យដំរី សេះ រថ ខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុស មេតា និងទ្រព្យ
 លុះឲ្យមហាពានហើយ ក៏ចេញអំពីទត ។ លុះតថាគតចេញ
 ចាកទតហើយ ក៏ដាក់ទ័លះទៅព្រះទតវិញ កាលនោះម-
 ហាប្រថវី ដែលមានភ្នំសំរេចនិងព្រះគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់
 ញាប់ ។ តថាគត ឲ្យទ្វារដែលទឹម ដោយសេះសិទ្ធតា ៤
 ហើយបិទនៅក្នុងផ្លូវធំ ៤ ជាបុគ្គលតែម្នាក់ឯង មិនមានបុគ្គល
 ជាគំរប់តា ទិយាយនូវតាក្យនេះ នឹងនាងមច្រីវេរីថា ម្ចាស់
 នាងមច្រី នាងចូលកណ្តាជនាថ្ម ព្រោះកណ្តាជនាជាប្អូននេះ
 ស្រាល បងនឹងតជាលក្ខណៈ ព្រោះជាលក្ខណៈជាបងប្អូន ។

បទុមំ បុណ្ណវត្តំ	មន្ទី កណ្ណាជិនី កហិ
អហំ សុវណ្ណតម្ពិ	ជាលី ខត្តិយមក្ខហិ ។
អភិជាតា សុខុមាលា	ខត្តិយា ចតុរោ ជនា
វិសមសមំ អត្តមត្តា	វង្គំ កច្ឆាម បព្វតិ ។
យេ កេចិ មនុស្សោ ឯន្តិ	អនុមត្តេ បដិបដេ
មគ្គន្តេ បដិច្ចច្ឆាម	កុហិ វង្គតបព្វតោ ។
តេ តត្ថ អម្ពេ បស្សិតា	កកុលំ កិរមុជិរយ្យំ(១)
ទុក្ខន្តេ បដិវេទន្តិ	ទូរេ វង្គតបព្វតោ ។
យទំ បស្សន្តិ បរិទេ	នារកា ដលំតេ ទុមេ
តេសំ ដលាជំ ហេតុម្ពិ	ឧបកេទន្តិ នារកា ។
កេទន្តេ នារកេ ជិស្វា	ទុត្តិតា វិបុលា ទុមា
សយមេវោទនិក្ខាន	ឧបកច្ឆន្តិ នារកេ ។

១ ន. ឯមុជិរយ្យំ ។

នាងបទ្រីទេវី ពកណ្ណជិនី ដូចជាផ្កាឈូកស គេហ៍គតា
 ក្សត្រជាលី ដូចជាប្រភាព ជាវិការៈនៃមាស ។ ខត្តិយជន
 ទាំង៤ អង្គ ភ្ជាប់ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ មានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់
 កាលស្តេចទៅក្នុងផ្នូរ មិនរាបស្មើខ្លះ រាបស្មើខ្លះ (ដោយ
 គិតថា) យើងនឹងទៅកាន់វង្គតបពិត ។ បើមនុស្សណាមួយ
 ដើរមកក្នុងផ្នូរបណ្តោយគ្នា ឬផ្នូរច្របូកគ្នា យើងនឹងសាកសួរ
 ផ្នូរនឹងមនុស្សទាំងនោះថា វង្គតបពិតនៅក្នុងទីណា ។ មនុស្ស
 ទាំងនោះ ឃើញយើងក្នុងទីនោះ នឹងប្រាប់ (ទូរ្យវិជ្ជា
 ទេវី) កាន់គ្នា ដោយសេចក្តីករុណា មនុស្សទាំងនោះ ជីវិតខ្ញុំ
 ទុក្ខ (របស់យើង នឹងប្រាប់ថា) វង្គតបពិត នៅក្នុងទី
 ឆ្ងាយអំពីទីនេះ ។ បើទារកទាំងពីរ ឃើញឈឺមានផ្នូរក្នុង
 ព្រៃធំ ព្រោះហេតុនៃផ្លែឈើទាំងនោះ ទារកទាំងពីរនឹង
 យំទារ ។ ដើរឈឺធំខ្ពស់ទាំងឡាយ ព្រោះឃើញទារក
 ទាំងពីរយំ ក៏ទារទាំងពីរ ចូលមកជិតទារកដោយខ្លួនឯង ។

ឈប់ វេទនាបិណ្ឌ

វេទនាបិណ្ឌ ១

ឥទ្ធិ អក្ខរិយំ ធិស្វា	អក្ខរិយំ លោមហំសធិ
សាធុត្តារំ បវត្តេសិ	មន្ទិ សត្វង្គសោគណា ។
អក្ខរិយំ វត លោកស្មី	អក្ខរិយំ លោមហំសធិ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន	សយមេវោនតា ធុមា ។
សន្តិច្ឆិសុ មជ្ជិ យត្តា	អនុកម្មាយ ធារតេ
ធិត្តន្តិវិសេនេវ	ចេតនាមុចាតម្មំ ។
សន្តិកជសហស្សនំ	តតា វសន្តិ មាតុលា(១)
សត្វេ បញ្ចលិតា ហត្ថា	រោនមាធា ធុចាតម្មំ ។
តត្ថ វត្តេត្ថា សល្លាបំ	ចេតេហិ ចេតបុត្តេហិ
តេ តតោ ធិត្តមិត្តាន	វត្តំ អកម្ម បព្វតំ ។
អាបន្តយិត្តា ធម៌វិជ្ជា	វិស្សតម្មំ មហិជ្ជិតិ
អស្សមំ សុត្តន្តំ វត្ថុ	បណ្ណសាលំ សុមាបយ ។

នាងមន្ត្រីមានអាយុវែងទាំងអស់ល្អ ឃើញថាបាទុក្ខអស្ចារ្យ
ចំរើនក្នុងគ្រូពេទ្យ ក៏ញ៉ាំងសាធុត្តារឲ្យប្រព្រឹត្តទៅជា ធុហ្មំ ។
ហេតុអស្ចារ្យចំរើនក្នុងគ្រូពេទ្យកើតឡើងហើយ ក្នុងរោគ
នេះ ដោយគេដកខ្លួនច្រានវេស្សន្តរ ដើមឈើទាំងឡាយ ក៏ចោ-
ល់ចុះមកដោយខ្លួនឯង ។ ពួកទៅតាបានប្រញូញ ដោយ
សេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះពារក ញ៉ាំងដកទាំងនោះឲ្យដល់ដៃន
ចេតៈ ក្នុងថ្ងៃដែលខ្លួនចេញទៅ ។ កាលនោះ ស្តេចទាំង
អស់ ៦០.០០០ អង្គ ដែលនៅក្នុងមាតុលនគរ ក៏ប្រណម្យ
អញ្ជូលឡាយ ដើរចូលមកជិត ។ ក៏ត្រូវទាំង ៤ ព្រះអង្គ
នោះ និយាយចរចាជាមួយ នឹងស្តេចចកៈទាំងឡាយ
នឹងពួកបុត្ររបស់ស្តេចចកៈ ក្នុងទីនោះ ហើយលាចេញ
ពីទីនោះទៅ យើងនឹងទៅកាន់វត្តភសិត ។ ព្រះវត្ត
ទ្រង់ហៅ ឲ្យវេស្សតម្មាទៅបុត្រ ដែលមានបង្ខំច្រើនបក
ប្រាប់ថា អ្នកចូរនិម្មិតតាស្រម ខឹងបណ្ណសាលាដ៏ល្អ ជាទី
រីករាយ ថ្វាយព្រះបាទវេស្សន្តរ ព្រមទាំងកិរិយានិងបុត្រ ។

១ មាតុលន្ត អង្គរដោយ វិស្សតិ ។

សក្កស្ស វេទនំ សុត្វា វិស្សកម្មោ មហិន្ទិកោ
 អស្សមំ សុត្តតំ វង្គំ បណ្ណាសាលំ សុមាបយិ ។
 អន្លោកហេត្វា បវេទំ អប្បសន្នំ ជិវាគ្គលំ
 ចតុរោ ជនា មយំ តត្ថ វសាម បព្វតន្តរេ ។
 អហត្វា មន្ទី ខេវី ច ជាលី កណ្ណាជិនា ចុកោ
 អញ្ញាមញ្ញំ សោតនុនា វសាម អស្សមេ តនា ។
 ទារកេ អនុវត្តនោ អស្សញ្ញោ ហោបិ អស្សមេ
 មន្ទី ជលី អាហារតិ ហោសេតិ សា តយោ ជនេ ។
 បវេទ វសមាទស្ស អន្តិកោ(១) មំ ឧបាគមិ
 អយាចិ បុត្តកេ មយ្ហំ ជាលី កណ្ណាជិនិ(២) ចុកោ ។
 យាចតំ ឧបតតំ ជិស្វា ហាសោ មេ ឧបបជ្ជថ
 ឧកោ បុត្ត កហេត្វាទ អនាសី ក្រាញ្ចុណ តនា ។

១ អន្តិកោតិ អន្តិកោយំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ជាលីកណ្ណាជិនេ ។

វិស្សកម្មទេវបុត្ត ដែលមានបង្ខំច្រើន លុះបានស្តាប់ភាស្យ
 របស់សក្កទេវពវេហ្ម ក៏ចុះមកនិម្មិតពាស្រមទិចបណ្ណសា-
 លាជីល្អជាទីរីករាយ ។ ក្សត្រ២ ព្រះអង្គ បានចូលទៅកាន់
 ព្រៃធំ ដែលមិនមានសម្បជ មិនមានសេចក្តីរីករាយ ហើយ
 (និយាយគ្នាថា) យើងនឹងទៅក្នុងព្រៃនោះនោះ កាលនោះ
 គង់គត នាងមន្ទីទេវី ក្នុងទាំងពីរ គឺជាលីនិងកណ្ណាជិនាបាន
 ហត្វាបង់សេចក្តីសោក ដល់នាងនិងនាង ហើយនៅក្នុងពាស្រម
 កាលនោះ គង់គត រក្សាទារកក្នុងពាស្រម មិនស្លៀកស្លាត់
 នាងមន្ទីនោះ តែងនាំវង្គុះឈើមកចិញ្ចឹមដទាំងពួង នាក់ ។
 កាលគង់គតនៅក្នុងព្រៃធំ មានអ្នកដំណើរម្នាក់ ចូលមករក
 គង់គត សូមក្នុងទាំងពីរនៃគង់គត គឺជាលីនិងកណ្ណាជិនា ។
 កាលនោះ គង់គតក៏តសេចក្តីរីករាយ ព្រោះបានឃើញ
 យាចកដើរចូលមក បានយកក្នុងទាំងពីរឲ្យដល់ក្រាញ្ចុណ ។

វិចិត្រ វេទនា

ស្រី ធម្មត្ថ ចង្កៀង	ធម្មត្ថ ក្រាហ្មណ៍ យនា
តណ្ហ បឋមី កម្ម	សិល្បៈ វេទនា ។
ធម្មត្ថ ស្រី ធម្មត្ថ	ហ្មត្ថ ក្រាហ្មណ៍ សង្ខារ
អយា ចំ ម មន្ត ទេវី	សិល្បៈ វេទនា ។
មន្ត ហត្ថ កម្មត្ថ	ធម្មត្ថ កម្មត្ថ បុរាណ
បស្ចិម មន្ត ធម្មត្ថ	តស្មា មន្ត អនាសហំ ។
មន្ត យា ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ	កក្កដ ទេវី បមោធិតា
តណ្ហ បឋមី កម្ម	សិល្បៈ វេទនា ។
ជាតិ កណ្តា ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ	មន្ត ទេវី បមោធិតា
ចង្កៀង ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ	តណ្ហ យា ធម្មត្ថ ។
ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ ធម្មត្ថ	មន្ត ទេវី ធម្មត្ថ យា
សត្វត្ថ ធម្មត្ថ មន្ត	តស្មា ធម្មត្ថ អនាសហំ ។

វេទនា វិចិត្រ

កាលតថាគតបរិច្ចាគបុគ្គលំ តាម វេទនា វិចិត្រ កាលនោះ ប្រថីត ដែលមានភ្នំសិរីរាជ្យនៃព្រះគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់ញ័រ ។ ព្រះឥន្ទ្របានត្រង់ក្នុង ជាព្រាហ្មណ៍ម្តងទៀត ចុះមកសូមនាងមន្ត្រីទេវី ដែលមានសីល មានវត្ថុចំពោះប្តី នឹង តថាគត ។ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត ដោយជ្រះថ្លា ចាប់នាងមន្ត្រីទេវីត្រង់ដើមដៃ ហើយជ្រួចទឹក ដាក់លើអញ្ចល់ នៃព្រាហ្មណ៍ ឲ្យនាងមន្ត្រីដែលព្រាហ្មណ៍ ។ កាលដែលតថាគត ឲ្យនាងមន្ត្រី ទៅតាងដីអាកាស ក៏ត្រេកអរណែនយ ប្រថីតដែល មានភ្នំសិរីរាជ្យ នឹងព្រះគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់ញ័រ ក្នុងកាល នោះ ។ កាលតថាគត បរិច្ចាគជាលីកុមារ កណ្តាដ៏នាងតា និង នាងមន្ត្រីទេវី ដែលមានវត្ថុចំពោះប្តី ឥតគិតក្តៅក្រហាយសារ ឡើយ ក៏ព្រោះហេតុនេះនាងតា ក៏ស្រឡាញ់ ។ បុត្រទាំងពីរមិន មែនជាទីស្នេហា របស់តថាគតទេ ទាំងនាងមន្ត្រីទេវី ក៏មិនមែន ជាទីស្នេហារបស់តថាគតដែរ តែសត្វត្ថកណ្តា ជាទីស្រឡាញ់ របស់តថាគត បានជាតថាគតឲ្យបុគ្គលនិងភិយោជាទីស្រឡាញ់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិណ្ឌបិដក

បុរាណំ ព្រហ្មវត្ថោ មាតាបិតុ សមាគម
 កុរុណំ បរិទេវន្តេ សល្លបន្តេ សុខំ ទុក្ខំ ។
 ហិកេត្តប្បេន កុរុនំ ឧភិជ្ជំ ឧបន្តមិ
 តនាបិ បរិវី កម្មំ សិទេវុទេវនិសកា ។
 បុរាណំ ព្រហ្មវត្ថោ ធិត្តមិត្តា សញ្ញាតិក
 បរិស្សាមិ បុរិ រម្មំ ជេតុត្តវច្ឆតមំ ។
 រតនាធិ សត្ត វស្សីសុ មហាមេយោ បរិស្សាថ
 តនាបិ បរិវី កម្មំ សិទេវុទេវនិសកា ។
 អរេតនាយិ បរិវី អវិញ្ញាយ សុខំ ទុក្ខំ
 សាបិ ធានតលា មញ្ជី សត្តក្ខត្តមកម្មជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ធានិកាយ បិណ្ឌបិដក

កាលពួកជនមកជួបជុំគ្នា ក្នុងសំណាក់នៃមាតានិងបិតា ក្នុង
 ព្រៃធំ ក៏ទ្បឹកទ្បួល ដោយសេចក្តីកុរុណា ចរចាសួរសុខទិស
 ទុក្ខគ្នា ។ កាលមហាជនចូលទៅក្នុងទាំងពីរ ជាអ្នកជួប
 ដោយហិកេត្តប្បេន កាលនោះ ប្រថវីដែលមានភ្នំសិរីទេវ
 និងព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ ក៏កម្រិតញាប់ញ័រ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 កថាគតចេញទំព័រព្រៃធំ ជាមួយនឹងពួកញាតិ ចូលទៅកាន់
 បុរី គួរជាទីសប្បាយ ឈ្មោះជេតុត្តវ ដែលជាទីគង់នៅ
 ក្នុងកាលនោះ មហាមេយក៏បង្គំចុះ ទូរក្បែរជាវិការនៃ
 កែវ៧ប្រការ ប្រថវីដែលមានភ្នំសិរីទេវនិងព្រៃ ជាគ្រឿង
 ប្រដាប់ ក៏កម្រិត ។ ប្រថវី មិនមានចតនាទេ មិនដឹង
 សុខនិងទុក្ខទេ តែមហាប្រថវីនោះ បានកម្រិតញាប់ញ័រ
 អស់ព័រៈ៧ដង ព្រោះកម្លាំងទានរបស់តថាគត ។

ទស្សន៍ សសបណ្ឌិតបរិយ័

[១០] ឬនាបរិយាយា ហោមិ សសគោ បវនាវិគោ
 តិណបណ្ណសាកដលកត្តោ បរហេននវដ្ឋិតោ ។
 មគ្គដោ ច សិទ្ធិលោ ច សុត្តន្តោតោ(១) ចហំ តតា
 វសាម ឯកសមគ្គា(២) សាយំ ចាតោ ច ទិស្សោ ។
 អហន្តេ អនុសាសាមិ កិរិយេ កល្យាណបាបកោ
 ចាចានំ បរិវដ្ឋេ កល្យាណោ អភិធិវស្សេ ។
 ឧបោសថម្ហិ ទិវសេ ចម្ហំ ទិស្វាន ព្វវតំ
 ឯតេសំ តតុ អាចិត្តិ ទិវសោ អដ្ឋោបោសថោ ។
 ធានានំ បដិយានេថ ឧត្តិណោយ្យស្ស ធាតា
 ឧត្តា ធានំ ឧត្តិណោយ្យ ឧបវស្សដ្ឋោបោសថំ ។

១ ឧ. ម. ឧទ្ទេហោ ។ ២ ឧ. ម. ឧបសមគ្គា ។

សសបណ្ឌិតបរិយា ទី ១០

(១០) បរិយាដ៏ទៃទៀត កាលតថាគត កើតជាទទ្សាយ
 ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ មានស្មៅ ស្លឹកឈើ បវន្តនិងវដ្តឈើជា
 តាហោ វៀរចាកការបៀតបៀនសត្វដទៃ ។ កាលនោះ ស្វា
 ចចក ភេ និងតថាគត ព្រមព្រៀងទៅជាមួយគ្នា ទាំងព្រឹក
 ទាំងល្ងាច ។ តថាគតប្រៀនប្រដៅសំឡាញ់ទាំងពួកនោះ
 ដែលមានកិរិយាល្អ និងកិរិយាអាក្រក់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 វៀរឲ្យអំពើអាក្រក់ ហើយចូរតម្កល់ខ្លាចក្នុងអំពើល្អ ។ តថាគត
 ឃើញព្រះចន្ទ្រពន្លឺផ្លែ ក្នុងវដ្តទេវបាសថ ក៏ប្រាប់ដល់សម្លាញ់
 ទាំងពួក ក្នុងទីនោះថា វដ្តនេះជាវដ្តទេវបាសថ ។ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរចាត់ចែងទាន ដើម្បីឲ្យដល់ឧត្តិណោយ្យបុគ្គល លុះបាន
 ឲ្យទានដល់ឧត្តិណោយ្យបុគ្គលរួចហើយ ចូរក្សេមក្សោមទេវបាសថ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពិរិយបិដក

តេ មេ សាធូត្តិ វត្ថាន យថាសត្តិ យថាតលំ
 នាធានិ វជ្ជយ្យនេត្វា ធន្តិណោយ្យំ កថេសិស្សំ ។
 អហំ និមជ្ជំ ចិន្តេសី ធានំ ធន្តិណាធូច្ឆិ
 យនិហំ លកេ ធន្តិណោយ្យំ ភី មេ ធានំ ភវិស្សតិ ។
 ន មេ អត្តំ តិលមុត្តា^(១) ន ហសា តណ្ហាណ យតិ
 អហំ តិណោន យារេមិ ន សត្តកា តិណាធាតវេ ។
 យនិ កោចិ ឯតិ ធន្តិណោយ្យោ កិត្តាយ មម សន្និកេ
 នធាហំ សត្តមត្តានំ ន សោ តុច្ឆោ កមិស្សតិ ។
 មម សង្កម្មមញ្ញាយ សន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណិជា
 អាសយំ មេ ឧបកច្ឆំ ធានំ វិមិសោយ មេ ។
 តមហំ ជិស្វាន សទ្ធិដោ ឥទំ វចនបត្រី
 សាធុ ចោសិ អនុប្បត្តោ យាសហេតុ មមន្តិកេ ។

១ ឧ. ម. តំលក្ខណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពិរិយបិដក

សត្វជាសំណាញ់នោះ បានចូលពាក្យកថាអថយាសាធុ ហើយ
 ចាត់ចែងទាន តាមសេចក្តីអធិកាច តាមកម្លាំង ហើយស្រង់
 រកទត្តិណោយ្យបុគ្គល ។ ឯកថាគត ដេកគិតឲ្យបានដែលសម
 គួរដល់ទត្តិណោយ្យបុគ្គលថា បើអញបានទត្តិណោយ្យបុគ្គល តើ
 អញនឹងឲ្យខានដូចម្តេច ។ ល្អនឹងសុវណ្ណកបាយនៃអញគ្មានទេ
 សុវណ្ណករាជមាស អង្គនឹងខ្ចាញ់នៃអញ ក៏គ្មានដែរ អញញ៉ាំង
 អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយស្មៅ អញមិនអាចនឹងឲ្យស្មៅបានទេ
 ដូច្នេះ បើមានទត្តិណោយ្យបុគ្គលណាមួយ ដើរមកក្នុងសំណាក់
 អញដើម្បីកិត្តា អញនឹងឲ្យខ្លួនជាប់រស់ខ្លួន នឹងមិនឲ្យទត្តិណោយ្យ-
 បុគ្គលនោះ មានដែរទេ ទៅវិញឡើយ ព្រះឥន្ទ្រជីនិឲ្យសេចក្តី
 ត្រិះរិះរបស់តថាគត ហើយភ្លែងនេះគេជាព្រាហ្មណ៍ ចូលមកកាន់
 លំនៅតថាគត ដើម្បីល្បងខានរបស់តថាគត ។ តថាគតឃើញ
 ឥន្ទ្រព្រាហ្មណ៍នោះ ហើយក៏ត្រេកអរ បានគោលពាក្យនេះថា
 ពេញជាល្អបែបអ្នកមកក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ព្រោះហេតុនៃពហារ ។

ព្រះបទដ្ឋកថាបិដក

ព្រះបទដ្ឋកថាបិដក ទី ១២

អធិប្បត្តិ ធានាវិ
 តុរិ សីលកុណុបេតោ
 ឯហំ អភិ បដិបេហិ
 អហំ បចិស្សមត្តានំ
 សាច្ចតិ សោ ហដ្ឋមនោ
 មហាជំ អតោសិ ចិត្តតំ
 អភិ តត្ថ បដិបេសិ
 ដោដ្ឋត្វា រជេតេ តត្ថ
 យនា មហា គដ្ឋបុត្តោ
 តត្ថប្បតិ បរេតិ
 យថា សីតោនកំ យម
 សមេតិ ធរេបរិធូហំ

អដ្ឋ ធម្មាបិ តេ អហំ
 អយុត្តន្តេ បរហេនំ ។
 នាណកដ្ឋេ សមាធយ
 បក្កំ ភំ កត្វយិស្សសិ ។
 នាណកដ្ឋេ សមាធយ
 កត្វានុត្តរភក្កកំ ។
 យថា សោ ចិប្បំ មហាករេ
 ឯកមន្តំ ឧចារិសី ។
 អាជិត្តោ ធម្មធមាយតិ(១)
 មជ្ឈេ ជាលសិទ្ធតោ ។
 បរិដ្ឋិ យស្ស តស្សនិ
 អស្សនំ នេតិ បិតិ ឯ ។

១ ឧ. ម. ធូមាយតិ ។

ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំនឹងឲ្យទូរទានដ៏ប្រសើរដល់អ្នក ជាទានដែលខ្ញុំ
 មិនធ្លាប់ឲ្យឡើយ អ្នកប្រកបដោយគុណ គឺសីល ការបៀត
 បៀនសត្វដទៃ មិនគួរដល់អ្នកឡើយ អ្នកចូរមក ចូរទៅនាំ
 យកទស្សន៍ ។ មកបង្កាត់ភ្លើងឲ្យនេះឡើង ខ្ញុំនឹងដុតខ្លួន
 អ្នកនឹងបានបរិភោគសាច់ថ្កូវ ។ ឥឡូវហ្នាលនោះ មានចិត្ត
 ត្រេកអរ ខ្ពស់ថា សាធុ ហើយទៅនាំទស្សន៍ យកមកធ្វើ
 ជើងថ្កូវយ៉ាងធំ ហើយធ្វើឲ្យមានផ្លែពញាដោយរងីកភ្លើង ។
 តំនរភ្លើងនោះឆេះតាម យ៉ាងណា ឥឡូវហ្នាលនោះ ក៏
 ដុតភ្លើងនេះសង្វាក់ក្នុងទីនោះ យ៉ាងនោះ គេថាគតរលាស់ខ្លួន
 ដែលប្រឡាក់ដោយធូលី ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរនោះ ។
 កាលណា តំនរទស្សន៍ត្រូវភ្លើងនេះ ឮសូរសម្លេងធំធំ កាល
 នោះ គេថាគតរលាតខ្លួនខ្លួន ទៅក្នុងកណ្តាលចន្លោះអណ្តាត
 ភ្លើង ធម្មតាទឹកត្រជាក់ ដែលបុគ្គលណាមួយចុះទៅហើយ
 វេទនាញាំងសេចក្តីត្រវល់ត្រវាយ ក្តៅក្រហាយ ឲ្យស្ងប់ម្ខាង
 បានញាំងសេចក្តីត្រេកអរ និងចិត្តរីករាយភ្លើង យ៉ាងណា ។

តថេវ ជលិតំ អភ្នំ បរិជ្ជស្ស មមំ តទា
 សភ្នំ សមេតិ នរេនំ យថា សីតោនកំ វិយ ។
 ធនំ ចម្មត្វា មំសត្វា ញាវុ អដ្ឋិ ហនយតទ្ធនំ
 កេវលំ សកលំ កាយំ ព្រាហ្មណស្ស អនាសហន្តិ ។

សសចណ្ឌិតចរិយំ ទសមំ ។

តល្យត្រាណី

អភិភ្នំ ព្រាហ្មណោ សង្ខា ក្បុររាជា ននត្វាយោ
 មហាសុទ្ធស្សនោ រាជា មហាគោវិន្ទុព្រាហ្មណោ ។
 ធម៌ ចន្ទកុមារោ ច សិរិ វេស្សន្តរោ សសោ
 អហមេវ តទា អាសិ យោ តេ នាធនេវ អនា ។
 ឯតេ នាធបរិក្ការា ឯតេ នាធស្ស ចារមិ
 ធីវិតំ យាចកេ នត្វា ឥមំ ចារមិ ប្បាយី ។

កាលតថាគក ចូលទៅក្នុងភ្នំ ដែលកំពុងនេះសម្រាសម្រា
 ក៏ញ៉ាំងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងអស់ ឲ្យស្ងប់ម្ខាង ដូចជា
 ទឹកគ្រជាក់ ដូច្នោះឯង ។ តថាគកបានឲ្យសម្បុរថ្ងៃ ស្បែក
 សាច់ សរសៃ ផ្ចឹង បេះដូង និងកាយទាំងមូល មិនឲ្យ
 មានសេសសល់ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ។

ធម៌ សសចណ្ឌិតចរិយា ទី ១០ ។

ឧទ្ទានវនិច្ឆិយានោះ

អភិភ្នំចរិយា ១ សន្និព្រាហ្មណចរិយា ១ ស្តេចក្នុងដែនកុរុព្រះនាម
 ធនត្ថាយ (កុរុធម្មចរិយា) ១ មហាសុទ្ធស្សនរាជ (សុទ្ធស្សន-
 ចរិយា) ១ មហាគោវិន្ទុចរិយា ១ នេមិរាជចរិយា ១ ចន្ទកុមារ-
 ចរិយា ១ សិរិរាជចរិយា ១ វេស្សន្តរចរិយា ១ សសចណ្ឌិត-
 ចរិយា ១ បុគ្គលណា បានឲ្យទានដ៏ប្រសើរទាំងឡាយនោះ ក្នុង
 កាលនោះ បុគ្គលនោះ គឺតថាគកហ្នឹងឯង ។ ការបរិច្ចាគនូវ
 ឧប្បេក្ខមទាំងឡាយនេះ ជាបរិការនៃទាន ការបរិច្ចាគនូវទាន
 ដ៏ប្រសើរទាំងឡាយនេះ ជាបរិការនៃទាន (ហេតុនោះ) បានជា
 តថាគក ឲ្យនិវេទន៍ដល់យាចក ហើយបំពេញនូវបារមីនេះ ។

កិត្តិយស ឧបកតិ និស្សា សកត្តាជិ បរិក្ខដិ
 ធានេន មេ សមោ នត្ថិ ឯសា មេ នាទហរមិត្តិ ។

ទានបារមីតា និវ្រ្មតា ។

សីលបារមីតា

បឋម សីលវិភាគបរិយាយ

[១១] យនា អមោសី បវេនេ កុត្តាភោ មាតុហោសកោ
 ន តនា អត្ថិ មហិយា កុណេន មម សាទិសោ ។
 បវេនេ និស្សា វននេហ រត្នោ បំ បដិវេនយិ
 តក្កិទ្ធកោ មហារាជ គដោ វសតិ កានេន ។
 ន តស្ស បរិក្ខាយត្ថោ នបិ អាទ្យកកាសុយា(១)
 សមាគហិតេ សោណ្ឌាយ សយមេវ ឥនេហិតិ ។
 តស្ស តិ វចនំ សុត្វា រាជាបិ តុដ្ឋមា នសោ
 បេសេសិ ហត្ថិទមកំ នេកាចរិយំ សុសិត្តិទំ ។

១. ឧ. ម. អាទ្យកកាសុយា ។

គថាគតយេញយាចក បូលបកដើម្បីគិត្តា ក៏បានលះបង់ខ្លួន
 ជាបេស័ខ្លួន បុគ្គលអ្នកឲ្យទាន ស្មើដោយទានរបស់គថាគត
 មិនមានឡើយ នេះជាទានបារមី របស់គថាគត ។

បឋម ទានបារមី ។

សីលបារមីតា

សីលវិភាគបរិយាយ ទី ១

[១១] កាលដែលគថាគតកើតជាដំរី ជាសត្វចិញ្ចឹមមាតា ទៅ
 ក្នុងព្រៃធំ កាលនោះ នឹងកេត្តកណា លើផែនដីនេះ ឲ្យស្មើ
 នឹងគថាគត ដោយសីលគុណ មិនមានឡើយ ។ មានថ្មីវៃព្រៃ
 ខ្នាត ឃើញគថាគតក្នុងព្រៃ ក៏គ្រាបខ្លួនដល់ស្តេចនាគរាណ-
 សីថា បពិត្រមហារាជ គង់សាមួយ នៅក្នុងព្រៃធំ ជាសត្វ
 មានសភាពសមគួរ ដល់ព្រះអង្គ ដំរីនោះ មិនមានសេចក្តី
 ត្រូវការដោយស្មារតីរូបនេះ មិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយវិទ្យុ
 ប្រកាន់និងរណ្តៅទេ ដំរីនោះគ្រាន់តែបុគ្គលចាប់ទាញប្រមោយ
 នឹងមកក្នុងជំនេះ ដោយខ្លួនឯង ។ ចំណែកខាង ព្រះរាជា
 ទ្រង់បានព្រះសណ្តាប់ទូរតាម របស់ថ្មីវៃព្រៃនោះហើយ ក៏
 មានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអរ ទើបទ្រង់ប្រើហ្មដំរី ដែលជា
 ហត្ថាចារ្យឈ្មោះសក្កិវិវ បានសិក្សាវិជ្ជាចាប់ដំរីចេះល្អិតល្អ ។

កត្តា សោ ហត្ថិទមកោ អន្តស បទុបស្សរេ
 ភិសម្បន្ទាលំ ឧទ្ធកន្តិ យាបនត្តាយ មាតុយា ។
 វិញ្ញាយ មេ សីលកុណំ លក្ខណំ ឧបទារមិ
 ឯហិ បុត្តានិ វត្ថាន គោណ្ឌាយ បម អក្កហិ ។
 យំ មេ តទា ចាតតិកំ សវ័រទុកតំ តលំ
 អន្ត ធាតសហស្សនំ តលេន សមសាទិសំ ។
 យនិ ហន្តេសំ បក្កប្បយ្យំ ឧបេតំ កហណាយ មំ
 បទិពាលា កវេតេសំ យាវ រដ្ឋម្យំ មាទុសំ ។
 អចិទាហំ សីលរក្ខាយ សីលទារមិវរុយា
 ន ករោមិ ចិត្តេ អត្តាជនំ បក្ខិបន្តិ មមាធិត្ថេ(១) ។
 យនិ តេ មំ តត្ថ គោដេយ្យំ ជរស្មហិ តោមរេហិ ច
 ធម៌ តេសំ បក្កប្បយ្យំ សីលទណ្ឌកយា មមាតិ ។

សីលវិន័យ បឋម ។

១ ឧ. ម. មហាណេ ។

បដិវារនារលុះវេលា ក៏ឃើញគង្វាត កំពុងដេកលើស្រូវ
 ក្រៅឈូកក្នុងបទុមស្រះ ដើម្បីចិញ្ចឹមមាតា ។ ទាយពន្លា-
 ចារ្យនោះ លុះដឹងច្បាស់សីលគុណនៃគង្វាត ក៏ពិចារណា
 ឃើញលក្ខណៈ (នៃគង្វាត) ហើយកាលថា ម្ចាស់កូន
 អ្នកចូរមក ហើយចាប់ដឹកគង្វាតត្រង់ប្រមោយ ។ កាល
 នោះ កម្លាំងណា ប្រព្រឹត្ត៖ វាគ្នឹងសរ្ទះនៃគង្វាត ដែល
 កំនើនដោយប្រក្រតី កម្លាំងនោះ ប្រាកដស្មើដោយកម្លាំង
 នៃដំរីច្រើនពាន់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បើគង្វាត ខឹងចំពោះដទៃ
 ទាំងឡាយនោះ ដែលចូលមកចាប់គង្វាត គង្វាតអាច
 (ទង្វិញ្ញាញឲ្យជីវិត) នៃមនុស្សនោះ រហូតដល់រាជ្យ ជា
 របស់មនុស្សក៏បាន ។ នៃគង្វាតករក្សាសីល (សូម្បីឃើញ)
 ឲ្យដទៃកាលដាក់គង្វាត ក្នុងរោង ក៏មិនធ្វើចិត្តទ្វិយមាយ
 ដើម្បីបំពេញឲ្យសីលបារមី ។ ប្រសិនបើដទៃទាំងឡាយនោះ
 កាប់ចាក់គង្វាត ដោយថ្លុំថៅ និងលំពែងស្មៅក្របី ក្នុង
 ទីនោះ ក៏គង្វាត មិនក្រោធខឹងចំពោះដទៃទាំងនោះ ព្រោះ
 គង្វាតទ្រាបដល់សីល ។

ចប់ សីលវិន័យ ទី ១ ។

ទុតិយី ភូមិទុតិយី

[១២] បុណ្យបរិយាយ យោម ភូមិទុតិយី មហាទិកោ
 វិបុលក្ខេន មហាវត្តា ទេវលោកមកដ្ឋបរិ ។
 តត្ថ បស្សន្តាហំ ទេវ ឯកន្តំ សុខសមម្បត្ត
 តំ សក្កំ កមនត្ថាយ សីលទ្ធិតំ សមាធិយី ។
 សរីរកិច្ចំ កត្តាន គុក្ខា(១) យាមនមត្តក
 ចតុកោ អន្តំ អនិជ្ជាយ សេមិ វត្ថុតមុន្និ ។
 ធម៌យោ ចន្ទេន មិសេន ញាហិ អនិគេហិ វា
 យស្ស ឯតេន ករណីយំ ជិន្និយេវ ហាភតុ សោ ។
 សិសិតោ អកតត្តាថា អាលត្តាថោ មមគ្គហិ
 មេឡាយ បត្តិបត្តាន តំឡើតំ មិ តហិ តហិ ។

ភូមិទុតិយី ទី ២

[១២] មានវិយាដ១១១ កាលដែលគេជាគត កើតជា
 គាត ឈ្មោះក្នុងខ្លួន មានប្បវិច្ឆ័យ កាលនោះ គេជាគតបាន
 ទៅកាន់ភាវីន្ត្រ្យទេវលោក ជាមួយនឹងមហាភដ ព្រះនាម
 វិបុលក្ខេន ។ គេជាគត បានឃើញទៅតាមទ្វារយ ដែលផ្អែក
 ស្តាប់ស្តាប់ ដោយសេចក្តីសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ក្នុងភាវីន្ត្រ្យ-
 ទេវលោកនោះ បានជាគេជាគតសមាទាន ទូរសីលនិងវត្ថុ
 ដើម្បីទៅកាន់ឋានសួគ៌នោះ ។ គេជាគតធ្វើឲ្យកិច្ចថែទាំសរីរៈ
 បរិភោគគ្រាន់តែញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ អធិដ្ឋានឲ្យអង្គ
 ៤ ហើយដេកលើក្បាលដំបូក ។ កិច្ចដែលបុគ្គលណា គួរធ្វើ
 ដោយសម្បវត្ថុ ស្បែក សាច់ សរសៃ និងផ្គុំនឹង បុគ្គលនោះ ចូរ
 នាំយកឲ្យសម្បវត្ថុ ស្បែក ដែលគេជាគតឲ្យហើយនោះចុះ ។
 អាលត្តាត្រាហ្មណំ លុះនសាត្រាហ្មណំ ជាអកតតា
 ប្រាប់កន្លែងហើយ ក៏ទៅចាប់យកគេជាគត ដាក់ក្នុងកំប្រោង
 ហើយប្រើគេជាគតឲ្យលេង ក្នុងស្រុក និងមជ្ឈមហានោះ ។ ។

បេឡាយ បក្ខិបន្តេមិ មិ មន្ទន្តេមិ^(១) ចាណិទា
 កាលម្ពានេ ន កុប្បមិ សីលទណ្ឌកយា មម ។
 សកដីវតបវិទ្យាកោ តិណតោមិ លហុកោ មយិ
 សីលវីតិក្កមោ មយ្ហិ បវេ ឧត្តត្ថនា វិយ ។
 ចិន្ទរិ ជាតិសត្តំ ចនេយ្យំ បម ជីវិតំ
 នេវ សីលំ បកិដ្ឋេយ្យំ ចតុដ្ឋំ ធិបាទ ហេតុបិ ។
 អប័បាហំ សីលវត្ថុយ ភីលទាវមិយ្យាយា
 ន កកោមិ ចិត្តេ អញ្ញាជតំ បក្ខិបន្តេមិ បេឡាកោតិ ។

ភូតិទត្ថបរិយំ ទុតិយំ ។

តតិយំ បម្បេយ្យបរិយំ

(១៣) បុតាបរិយទា : ហាមិ ចម្បេយ្យកោ មហិទ្ធិកោ
 តទាមិ ធម្មិកោ អាសី សីលទ្វាសមប្បិកោ ។

១ ឧ. អ. សុត្តន្តបិដក ។

កាលកាលម្ពានត្រាហ្មណ៍ ដាត់តថាភក្កិកំព្រាងក្តី ព្រាងព្រាងកំព្រាងកំព្រាង
 ដៃក្តី ភថាគតមិទីនីនីកាលម្ពានត្រាហ្មណ៍ ព្រាងតថាភក្កិកំព្រាង
 សីល ។ ការបរិច្ចាគជីវិតខ្លួន របស់តថាគត ជាធម្មជាតិស្រាលជាង
 បាច់ស្មៅទៅទៀត ឯការប្រព្រឹត្តិក្នុងសីលនៃតថាគត ធ្ងន់ដូចជាការ
 ប្រែក្រទ្បច់ដៃដើ ។ តថាគតនេះបង្កើត នៃតថាគត អស់រយជាតិ
 មិនមានចន្លោះ តថាគតមិនដែលទំលាយសីល ព្រោះហេតុតែបានជា
 ស្តេចចក្រតក្តី ក្នុងទ្វីបខ្មាំង ២ ខេ ។ ចំណែកខាងតថាគតក្សសីល
 (សូម្បីឃើញ) ទូរកាលម្ពានត្រាហ្មណ៍ ដាត់តថាភក្កិកំព្រាង ក៏
 មិនធ្វើចិត្តឱ្យរាយមាយ ដើម្បីបំបាត់ឱ្យសីលបាត់ ។

ចប់ ភូតិទត្ថបរិយា ទី ២ ។

បម្បេយ្យបរិយា ទី ៣

(១៤) ចរិយាដទៃទៀត កាលដែលតថាគត កើតជាស្តេច
 នាគ ឈ្មោះចម្បេយ្យ^(២) មានបូជ្ជៈច្រើន កាលនោះ តថាគតជា
 អ្នកប្រកបដោយធម៌ ជាអ្នកផ្អែកស្តាប់ស្តាប់ ដោយសីលទីនីត ។

១ មានស្លឹកមួយឈ្មោះចម្បេ ទៅត្រង់ចន្លោះដៃនិងជើង ដំណែងមធ្យម នៅក្នុងព្រាម
 ស្លឹកនោះ មានភក្តិភក្តិមួយ ឈ្មោះចម្បេ ស្តេចនាគដែលកើតក្នុងពេលនោះ ឈ្មោះ
 ចម្បេយ្យ ។ អដ្ឋកថា ។

តតិយំ ចម្បាយ្យចរិយំ

តតាបិ មំ ធម្មចារី	ឧបវុដ្ឋិ ឧបោសថំ
អហិតុណ្ហិកោ កហេត្វាន	រាជទ្វារម្ហំ កំឡតំ ។
យំ សោ វណ្ណំ ចិន្ដយតិ	ដំលំ វ បីតលោហិតំ
តស្ស ចិត្តានុវត្តោ	ហោមិ ចិន្ដិតសង្ខិកោ ។
ដលំ ករេយ្យំ ឧទតំ	ឧទកម្មំ ដលំ ករេ
យទិ ហន្តស្ស តុប្បយ្យំ	ខណោន ធាវិកំ ករេ ។
យទិ ចិត្តវសី ហោស្សំ	បរិហាយិស្សាមិ សីហតោ
សីលេន បរិហិនស្ស	ឧត្តមត្ថោ ន សិជ្ឈតិ ។
កាមំ ភិដ្ឋតុយំ កាហោ	វេទេវ វិកិរិយតុ
ទេវ សីលំបិ ភិទ្ទេយ្យំ	វិកិរេន្ត កុសំ វិហោតិ ។

ចម្បាយ្យចរិយំ^(១) តតិយំ ។

១ ឧ. ម. ចម្បាយ្យនាគចរិយំ ។

ចម្បាយ្យចរិយា ទី ៣

កាលៈនោះ ហ្មតសំចាប់តថាគត ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌រក្សា
 ។ បាសថ យកទៅឱ្យលេងល្បែង ទៀបទ្វារក្រុងនៃស្ដេច ។
 ហ្មតសំនោះ គិតឱ្យមានពណ៌ៈឡៅ លឿង ក្រហម តថាគត
 ធ្វើតាមចិត្តហ្មតសំ ឱ្យសម្រេចដូចគំនិតដែលគិត ។ តថាគត
 អាចនឹងធ្វើទីទួលឱ្យជាទីទឹក ធ្វើទីទឹកឱ្យជាទីទួល បើតថាគត
 ខឹងចំពោះហ្មតសំនោះ តថាគតធ្វើឱ្យខូចជារដះមួយរំពេច ។
 បើតថាគត ហេតុអ្វីតាមគំនិតចិត្ត តថាគត នឹងសាប
 សូន្យចាកសីល ប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម គឺភាពជាព្រះពុទ្ធ នឹងមិន
 សម្រេចដល់តថាគត ដែលសាបសូន្យចាកសីលឡើយ ។
 កាយនេះ ទោះបីកម្លាយរាយរាយលើផែនដីនេះ ឱ្យដូចជា
 បុគ្គលរាយនូវសំដីស្រូវ ក៏តថាគតមិនទំលាយសីលឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិវាហបិដក

ចតុត្ថិ ប្បទ្បតោធិបរិយំ

[១២២] ធុតាមរំ យនា មោកមិ ធុត្ថោធិ សុសីលក
 ករំ ធិស្ឋាន កយតោ នេត្តម្មំ អភិធិត្តមិ ។
 យា មេ ធុតិយិកា អាសិ ព្រាហ្មណី កកកសង្ខិកា
 សាបិ វដ្តេ អនមេត្តា នេត្តម្មំ អភិធិត្តមិ ។
 ធិរាសយា ធិន្ទតន្តិ អនមេត្តា កុលេ កលោ
 ចរន្តា តាមធិតមំ ពាកណាសី ឧចាកម្មំ ។
 តត្ថ វសាម ធិបកា អសំសង្ខា កុលេ កលោ
 ធិរាគុលេ អប្បសន្នេ រាជ្យេន វសាមុកោ ។
 ឧយ្យាននស្សនំ កត្តា រាជា អន្ទស ព្រាហ្មណី
 ឧបសង្កម្មំ មិ(១) បុត្តិ តុយ្ហេសា កា(២) កស្ស ករិយា ។

១ ឧ. ម. ឧបន្ទ មមំ ។ ២ ឧ. ម. កតិ បទំ ឧត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពរិវាហបិដក

ប្បទ្បតោធិបរិយា ទី ៤

[១២៣] ចរិយាដវិទេ]ត កាលវេសនតថាគត ជាបរិក្ខាជក
 ឈ្មោះប្បទ្បតោធិ ជាអ្នកមានសីលល្អឃើញខ្លះតថាជាបេស
 ត្រូវចោលយ ក៏ចេញទៅសាងអភិទេស្តម ។ នាងព្រា-
 ហ្មណីមានសម្បជ្ឈូចមាស នាងជាភរិយារបស់គថាគត នាង
 មិនមានអាល័យក្នុងផ្ទះ ក៏បានចេញទៅសាងអភិទេស្តម
 ដែរ នាងមិនមានអាល័យ លះបង់ទូទៅវេលាផ្សំ មិនជាប់ទឹក
 ពួកត្រកូល គថាគតនិងព្រាហ្មណីនោះ ដើរទៅកាន់ស្រុកនិង
 និគម ក៏បានចូលទៅកាន់ក្រុងពាកណាសី ។ យើងទាំងពីរ
 នាក់ ជាអ្នកមានបញ្ញា នៅជិតក្រុងពាកណាសីនោះ មិនទៅ
 ប្រឡូកប្រឡំក្នុងពួកត្រកូលទេ នៅក្នុងឧទ្យានស្តេច ជាទី
 មិនមានសំឡេង មិនមានកែវ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តេចទៅទត
 ឧទ្យាន បានឃើញព្រាហ្មណី ទ្រង់ចូលទៅសួរគថាគតថា
 ស្រីនេះ ជាភរិយារបស់លាភ ឬជាភរិយារបស់អ្នកណា ។

ពុទ្ធពិញ្ញាបនបត្រ

ពុទ្ធពិញ្ញាបនបត្រ ២

ឯវិ កុត្តេ អហន្តស្ស ឥទ្ធិ វចនមគ្គី
 ឯ មម្ពី កវិយា ឯសា ឥហន្តា(១) ឯកសាសនី
 ឥស្សា សាវត្ថុកងតោ តាហាវេត្តា ចេជកេ
 ឯឃ្លីឡយន្តោ តលសា អន្តេបុរិ បវេសយិ ។
 ឯឧបត្តិកិយា មម្ពី សហជាតា(២) ឯកសាសនី
 រាគង្គត្រា ឯយន្តិយា កោចោ មេ ឧបបជ្ជជ ។
 សហ កោចេ សមុប្បន្នេ សីលត្ថកមនុស្សី
 តត្ថេវ កោចិ ឯកុស្តិ ធានាសី វន្ត្រិច្ចបរិ ។
 យនិ តិ ព្រាហ្មណី កោចិ កោន្តេយ្យ តិណ្ឌសត្តិយា
 ឯវ សីលំ បកិរន្តេយ្យំ កោចិយាយេវ តាវណា ។
 ឯ មេ សា ព្រាហ្មណី ឯស្សា ឯបិ មេ តលី ឯ វិជ្ជតិ
 សត្វតាតំ បិយំ មម្ពី តស្មា សីលានុវត្តិស្សន្តិ ។

ពុទ្ធពិញ្ញាបនបត្រ ២

កាលព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ គង់ឥតបុរស
 ទូលព្រះរាជាថា ស្រីនេះ មិនមែនជាភរិយារបស់ពន្លាភាពទេ
 គ្រាន់តែជាស្រីមានធម៌ត្រូវគ្នា មានសាសនាត្រូវគ្នាប៉ុណ្ណោះ ។
 ព្រះរាជា មានព្រះទ័យប្រតិព័ទ្ធ ចំពោះបរិក្ខាដ៏ការងារ ក៏
 ប្រើពងបុរសឲ្យចាប់ សង្កត់សង្កិនដោយកម្លាំង យកចូល
 ទៅខាងក្នុងព្រះរាជព័ន្ធ ។ កាលភរិយា មានជាតិជាមួយគ្នា
 មានសាសនាត្រូវគ្នា របស់គង់ឥត ដែលពងបុរសទាញ
 អូសទាំងនោះ សេចក្តីក្រោធ ក៏កើតឡើងដល់គង់ឥត ។
 កាលសេចក្តីក្រោធកើតឡើង គង់ឥតឯចារណា ខ្ញុំសីលតែ
 ដូច្នោះផ្ទាល់ខ្ញុំសេចក្តីក្រោធក្នុងខ្ញុំនោះ មិនឲ្យចំរើនឡើងបាន
 បើប្រសិនជាអ្នកណាមួយ ចាក់ព្រាហ្មណីនោះ ដោយលំហែង
 ដ៏មុត គង់ឥតក៏មិនទំលាយសីល ព្រោះហេតុនៃភោជិក្ខណ
 ព្រាហ្មណីនោះ មិនមែនជាទីស្អប់របស់គង់ឥតទេ ទាំងកម្លាំង
 គង់ឥត ក៏មិនមែនជាមិនមានឡើយ តែសត្វក្លាតក្លាណ
 ជាទីស្រឡាញ់របស់គង់ឥត ព្រោះហេតុនោះ បានជាគង់ឥត
 រក្សាសីលតែម្យ៉ាង ។

ចំ ពុទ្ធពិញ្ញាបនបត្រ ២

១ ម. សហជា ។ ២ ឧ. ម. សហជា ។

បញ្ចមំ មហិសរាជបរិយំ

[១៥] មុនាបរិយេនា ហោមិ មហិសេ(១) បវេនចារាណោ
 បវុត្តកាយោ គលកំ មហាត្ថោ ភិមទស្សនោ ។
 បញ្ចវេ ភិវិទុក្ខេ ច វុត្តមូលេ នកាសយេ
 ហោតេត្ថ ហំនំ មហិសានំ កោចិ កោចិ តហី តហី ។
 វិចរត្ថោ ប្រហារញ្ញោ ហំនំ អន្ធម កន្ធកំ
 តំ ហំនំ ឧបកុដ្ឋានំ តិដ្ឋាមិ ច សយាមិ ច ។
 អដេត្ថ កបិមាកុដ្ឋា ចារោ អនវិយោ លហុ
 ឧទ្ធេ នលាតេ កម្មតេ មុត្តតិ ឱហានេតិ តំ ។
 សតីមិ ជិវសំ ទុតិយំ តតិយំ ចតុត្ថមិ ច
 ទូសេតិ មំ សត្វកាលំ តេន ហោមិ ឧបន្ទុតា ។
 ចមំ ឧបន្ទុតំ និស្វា យត្ថោ មំ ឥនេមត្រវិ
 នាសហោតំ នវំ ចាបំ សិដ្ឋេហិ ច ទុរេហិ ច ។

១ ១. ម. មហិស្មោ វិចារោ ។ ម. មហិសោ បវេនចារោ ។

មហិសរាជបរិយា ទំ ។

[១៥] មានចរិយាដទៃទៀត កាលតថាគតពិតជាត្រឡប់ត្រឡាច
 ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ មានកាយចំរើន មានកម្លាំងច្រើន មានសក្តិ
 ធំឆាត់ បើគេឃើញហើយគួរតែខ្លាច ។ ទីនៅនៃក្របីទាំងឡាយ
 មានក្នុងទីនោះ គឺញកក្កំ ផ្លូវដីកក្កំដែលបុគ្គលទៅបានដោយកម្រ
 គល់ឈើទំនងបីដង សត្វនីមួយៗ កាលត្រាច់ទៅក្នុងទីនោះៗ តែង
 បានឃើញវដ្តដ៏ល្អក្នុងព្រៃ ឯកថាគតក៏ចូលទៅកាន់ទីនោះ ឈរផង
 ផេកផង ។ គ្រានោះ មានស្វាមួយក្នុងព្រៃនោះ ជាសត្វលាមក
 ដោយឆាប់ ឡេះឡោះ មកកាន់ទីនោះ នោម ដុះ ដាក់កថាគត
 ត្រង់ក ថ្នាស និងចំរើន ។ ពានរោះ ប្រទូស្តនឹងកថាគត អស់
 មួយថ្ងៃ ពីរថ្ងៃ បីថ្ងៃ បួនថ្ងៃ កថាគតត្រូវពានរោះ បៀតបៀន
 សព្វៗ កាល ។ ទៅតាមឃើញកថាគត ដែលត្រូវស្វាពោះបៀត
 បៀនហើយ ក៏ពោលពាក្យរះទំនងកថាគតថា (ម្ចាស់ក្របី) អ្នកច្នាំ
 ញ៉ាំងស្វាលាមកតាមក្រក់ខ្លះ ឲ្យវាសដោយវិស្វនិងក្រចកទៅ ។

ឯវំ កុត្ត តនា យក្ខ	អហំ តំ ឥនមព្រាវី
កី ភិ មក្ខេសិ កុណៈបេន	បាបេន អនរិយេន មំ ។
យធិហន្តស្ស បក្កុប្បយ្យំ	តៈតា ហិណតរេ ករេ
សីលញ្ច មេ បកិដ្ឋេយ្យ	វិញ្ញូ ច ករហាយ្យ មំ ។
ហិដ្ឋិតា ជីវិតា វាបិ	បរិសុទ្ធន មតំ វិ
ក្យាហំ ជីវិតហេតុចិ	កាហាមិ បរហេននំ ។
ហិណមជ្ឈិមឧត្តដ្ឋេ	សហោត្ថោ អវហានិកំ
ឯវំ លកតិ សប្បត្តោ	អនសា យថា បត្តិតន្តិ ។

មហិសរាជចរិយំ ចក្ខុមំ ។

ធម្មបទ ឬមិត្តបរិយាយ

[១២] បុនាមរំ យនា ហោមិ សុតត្តកន កសង្ខិកោ(១)

មិគរាជា កុរុ នាម បរមសីលសមាហិតោ ។

១ ម. សុទ្ធត្តកនសង្ខិកោ ។

កាលទៅតាវាលយ៉ាងនេះហើយ គេជាគតបាបនិយាយតបទៅ
 ទីនេះទៅតាវាលវិញថា (ម្ចាស់ទៅតា) បើទុកជាអ្នកប្រឡាក់ខ្ញុំ
 ដោយសារសត លាមក ថោកទាប ដូចម្តេចក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមិន
 ធ្វើតាមតាមអ្នកឡើយ ។ ព្រោះថា បើខ្ញុំទំនងទីនេះស្មោះនេះ ខ្ញុំជា
 បុគ្គលថោកទាប ជាងស្មោះនោះទៅទៀត សីលរបស់ខ្ញុំទំនងបែក
 ប្លាយផង តែងដូចកាំដំឡាយ ទំនងតែងរៀលដល់ខ្ញុំផង ។ ការស្លាប់
 ដោយសេចក្តីហិសុខិ ប្រសើរជាងការសោះនៅ ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញ
 គិតរៀល បើយ៉ាងនេះ ឲ្យខ្ញុំធ្វើឲ្យការហៀតហៀនអ្នកដទៃ ព្រោះ
 ហេតុតជីវិត (របស់ខ្លួន) ដូចម្តេចក៏គត ។ បុគ្គលប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញា កាលអត់គ្រប់ ចំពោះសេចក្តីមើលឆាយ (របស់
 ពួកដទៃដទៃ) ក្នុងហេតុយ៉ាងមុខ មជ្ឈិម និងទុក្ខដ្ឋ វែមផង
 បានសម្រេច ដូចសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ មហិសរាជចរិយាយ ទី ៥ ។

ឬមិត្តបរិយាយ ទី ៦

[១៦] មាទចរិយាជីវទៀត កាលគេជាគតគិតជាស្តេចម្រឹក ឈ្មោះ
 កុរុ សម្បវេស្សកដូចមាសដែលជាដុតល្អ ប្រកបដោយសីលដ៏ទុក្ខម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធាបិដក

រដ្ឋេ បទេសេ រដ្ឋណីយេ វិវិដ្តេ អមនុស្សកេ
 តត្ថ វាសំ ឧបកត្ថំ កង្កាស្វេ មនោរមេ ។
 អថ ឧបវិ កង្កាយ ធនិកេហិ បរិបិដ្ឋិតោ
 បុរិសោ កង្កាយ បតតិ ជីវមិ វា មរមិ វា ។
 រត្តិទិវំ សោ កង្កាយ វុយ្យមាណោ មហោធកេ
 វវេន្តោ កក្កណំ វំ មជ្ឈេ កង្កាយ កង្កតិ ។
 តស្សាហំ សន្នំ សុត្វាន កក្កណំ បរិទេវតោ
 កង្កាយ តិរេ វត្វាន អប្បច្ឆិ កោសិ វំ ធម្មេ ។
 សោ មេ តុដ្ឋោ វិយាកាសិ អត្តោ កក្កណំ តណ
 ធនិកេហិ វិកោ តសិកោ បត្តា មំ មហាធនិ ។
 តស្ស កត្វាន កក្កញ្ញំ ចជិត្វា មម ជីវតិ
 បរិសិត្វា ជីហវន្តស្ស អនុកាវត្តំ រត្តិយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធាបិដក

កាលានោះ ប្រទេសដែលគួរឱ្យគ្រេករាវ គួរឱ្យរីករាយ ជា
 ប្រទេសស្ងាត់ស្ងួច មិនមានមនុស្ស នៅដឹកជញ្ជូនទំនិញ
 គួរជាទីរីករាយនៃចិត្ត គេជាគតបានចូលទៅនៅក្នុងទីនោះ ។
 កាលនោះ មានបុរសម្នាក់ (ចំណាស់ណាស់) ត្រូវពួកម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កំលែកទម្លាក់ខ្លួនចុះ ក្នុងទីទាប លំទ្រៃទឹក
 ទំនិញ ដោយគិតថា អញរស់តែដោយ ស្លាប់តែដោយ ។
 បុរសនោះ ត្រូវទ្រង់ទឹកទំនិញ ក្នុងទីក្នុងទឹកធំ អស់មួយ
 យប់មួយថ្ងៃ ស្រែកឡើងស្រែកគួរអាណិត អណ្តែតទៅក្នុង
 កណ្តាលទន្លេ ។ គេជាគតឮសម្លេងនៃបុរសនោះ កំពុងឡើង
 ឡូល គួរអាណិត ប៉ះទៅវៀបខ្នងនៃស្ទឹង ក៏ស្រែកសួរថា
 អ្នកជាមនុស្សឬ ។ បុរសនោះ ដែលគេជាគតឮហើយ ក៏
 ប្រាប់ហេតុរបស់ខ្លួន ក្នុងកាលនោះថា ខ្ញុំឈរក្នុងស្ទឹងនឹង
 ពួកម្ចាស់ចំណាស់ ហើយស្ទុះមកក្នុងស្ទឹងនេះ ។ គេជាគត
 មានសេចក្តីអាណិត ចំពោះបុរសនោះ ក៏ប្រប្រយល់បង្គំដីគេ
 របស់ខ្លួន ចូលទៅនាំយកបុរសនោះមក ក្នុងព្រំដីដ៏ធំ ។

អស្សត្ថកាលមញ្ញាយ តស្សហំ និទមត្រាវី
 ឯកន្តំ វំ បរាចារិ មា មំ កស្សចិ ចាវន ។
 ឧករំ កត្តាន អាចិត្តិ បុច្ឆិតោ ធនហេតុកោ
 រាជាជំ សោ កហេត្វាន ឧបកត្តា មមន្តិកំ ។
 យាវតា ការណំ សត្វំ រត្តោ អាហេតិកំ មយា
 រាជា សុត្វាន វចនំ ឧស្សំ តស្ស បកប្បយំ ។
 វេទេវ យាតយិស្សមិ មិត្តុទុត្តិ អនវយំ
 តមហំ អនុរក្ខតោ ជិម្ពនំ មម អត្តនា ។
 តិច្ឆ តេ សោ មហារាជ កាមការោ កវមិ តេ
 អនុរក្ខី មម សីលំ ចាវត្តិ មម ជីវិតំ
 សីលវា ហិ តនា អាសី ពោជិយាយេវ ការណាតិ ។

តថាគតដ៏ឧត្តមកាលនៃបុរសនោះ បានសេចក្តីលំបាកហើយ
 ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងបុរសនោះថា ខ្ញុំសូមឲ្យមួយនឹងអ្នកថា
 ចូរអ្នកកុំប្រាប់បង្ខំ ដល់អ្នកណាមួយឡើយ ។ បុរសនោះទៅ
 កាន់ទឹកវិញ ស្តេចសួរ ហេតុតែចង់បានទ្រព្យ ក៏ត្រាចចូល
 (ដល់ស្តេច) ហើយនាំស្តេចចូលទៅកាន់សំណាក់តថាគត ។
 តថាគត ប្រាប់ហេតុសព្វគ្រប់ដល់ស្តេច ស្តេចលុះបានស្តាប់
 ពាក្យនោះហើយ ក៏បានសម្រេចព្រះជ័យថា ស្រីសម្លាប់បុរស
 នេះ ដោយកូនសា (ទ្រង់ត្រាស់ថា) អញខឹងសម្លាប់បុរស
 ទ្រុស្តមិត្ត ដ៏អាហ្មក់ ក្នុងទីនេះ ។ តថាគតកាលរក្សាទុកបុរស
 នោះ ក៏ស្ម័គ្រចង់បុរសនោះ ដោយខ្លួនរបស់តថាគត (ក្រាប
 ទូលថា) បពិត្រមហារាជ បុរសនេះ ចូរស៊ីនៅចុះ សូមព្រះ
 អង្គធ្វើខ្ញុំព្រះអង្គតាមប្រាថ្នាវិញ ។ តថាគតរក្សាសីល របស់
 តថាគត មិនរក្សាជីវិត របស់តថាគតឡើយ បានជាក្នុងកាល
 នោះ តថាគតកាន់សីលមិនចត់ ព្រោះហេតុតែពោជិក្ខណ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទិយ

សត្តម៍ មាតង្គបរិយ័

(១៧) ចុដាបរិ យេនា យោមិ ជនីលោ ឧត្តតាបនោ
 មាតង្គោ ធម្ម ធាមេន សីលវា សុសមាហិតោ ។
 អហក្ខ ព្រាហ្មណោ ឯតោ តង្គាគូលេ វសាមុកោ
 អហំ វសាមិ ឧបរិ ហេដ្ឋា វសតិ ព្រាហ្មណោ ។
 វិចារោ អនុក្ខលម្ហិ ឧទុម្ពេ អស្សមន្តស
 តត្ថ មិ បរិកាសិតា អភិសចិ មុន្ទដាលនំ ។
 យនិ ហន្តស្ស មគ្គុច្ចយ្យំ យនិ សីលំ ន កោបយេ
 ឧលោកេត្តានុហន្តស្ស ករេយ្យំ ធារិតិ វិយ ។
 យំ សោ តនា មំ អភិសចិ ត្បចិតោ ឧដ្ឋនា លសា
 តស្ស្សំ មគ្គកេ និបតិ យោកេន តំ បមោចយី ។
 អនុត្តិ មម សីលំ ធារត្តិ មម ជីវិតិ
 សីលវា ហិ តនា អាសី កោនិយាយេវ កាវណាតិ ។

មាតង្គបរិយ័ សត្តម៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទិយ

មាតង្គបរិយា ទី ៧

(១៧) មានចរិយាដទៃទៀត កាលគថាគត កើតជាដង្ហែសាបស
 ឈ្មោះមាតង្គៈ មានគបៈខ្ពង់ខ្ពស់ មានសីលបរិសុទ្ធ មានចិត្តតម្កល់
 មាំមួន ។ ដទៃពីរនាក់ គឺគថាគត និងព្រាហ្មណ៍ នៅជិតឆ្នេរទន្លេគង្គា
 គថាគតនៅខាងលើឡើង ឯព្រាហ្មណ៍នៅខាងក្រោមឡើង ។
 ព្រាហ្មណ៍ កាលដើរទៅតាមឆ្នេរទន្លេ បានឃើញសាស្ត្រមគថាគត
 នៅខាងលើឡើង ក៏ប្រទេចថាសាគថាគតក្នុងទីនោះ ហើយដាក់
 សម្បថថា (ថ្ងៃឲ្យក្បាលអ្នក បែកជា ៧ ភាគ ក្នុងថ្ងៃទី ៧) ។ បើ
 គថាគតខឹងខឹងព្រាហ្មណ៍ មានតែគថាគតមិនរក្សាសីល គថាគតខឹង
 ក្រឡេកមើលព្រាហ្មណ៍នោះ ហើយធ្វើឲ្យនោះទៅជាផេះក៏បាន ។
 កាលនោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តខឹង ដាក់សម្បថដល់
 គថាគត ដោយទុបាយណា សម្បថនោះ បែរជាធ្លាក់លើក្បាល
 ព្រាហ្មណ៍នោះវិញ គថាគតដោះព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យរួចចាកសម្បថ
 ដោយទុបាយនោះ ។ គថាគតរក្សាសីល របស់គថាគត មិនរក្សា
 ជីវិត របស់គថាគតឡើយ បានជាក្នុងកាលនោះ គថាគតកាន់សីល
 មកចត់ ព្រោះហេតុនៃកោតិក្ខណ ។

ចប់ មាតង្គបរិយា ទី ៧ ។

ធម្មបទ ធម្មទេវបិណ្ឌ

[១៥] បុណ្យបរិយាយោ វោមិ មហោសត្វោ^(១) មហិទ្ធិតោ
 ធម្មោ នាម មហាយត្តោ សព្វលោកានុកម្មតោ ។
 ធនតុសលកម្មបថេ សមាធម្មោ មហាជំជំ
 ចរមិ តាមជិតនំ សមិត្តោ សហជំជោ ។
 ចារោ តាធិយោ យត្តោ ជីវេន្តោ ធន ចាបតេ
 សោចេត្ត មហិយោ ចរតិ សមិត្តោ សហជំជោ ។
 ធម្មភីធិ អធម្មោ ច ឧកោ បព្វជិតា មយំ
 ធុរេ ធុរិយជយន្តា សមិត្តោ បដិបថេ ឧកោ
 កលយោ វត្តតិ ភស្មា^(២) កល្យាណចាបតាស្មុ
 មត្តា ឧត្តមនត្ថាយ មហាយត្តោ ឧបដ្ឋិតោ
 យទិហន្តស្សបក្សប្បយ្យំ យទិ គិទ្ធ តោតុណំ
 សរោ បរិជន្តស្ស រជិត្តំ កាយេយ្យហំ ។

ធម្មទេវបិណ្ឌ ទី ១

[១៥] មានបរិយាយទៀត កាលគង្គត កើតជាទេវបុត្ត
 មានកុសភាពធំ ឈ្មោះធម្មៈ មានសក្តិធំ មានប្បវិទ្យា ជា
 អ្នកអនុគ្រោះដល់សត្វលោកទាំងពួង ។ កាលនោះ គង្គត
 ញ៉ាំងមហាជនឲ្យកម្ពស់នៅក្នុងកុសលក្រុប ១០ គ្រាចៅ
 ក្នុងស្រុកនិងនិគម ជាមួយនឹងមិត្ត ជាមួយនឹងជនជាបរិវារ ។
 មានទេវបុត្តមួយអង្គ មានធម៌លាមក កំណាញ់ស្វិតស្វាញ
 សង្កេតឲ្យធម៌លាមក ១០ ប្រការ ទេវបុត្តនោះគ្រាចៅទៅលើ
 ដៃនិងជើង ក្នុងជម្ពូបនេះ ជាមួយនឹងមិត្ត ជាមួយនឹងជន
 ជាបរិវារ ។ យើងជាទេវបុត្តទាំងពីរនាក់ គឺទេវបុត្តអ្នកពោល
 ឲ្យធម៌ និងទេវបុត្តអ្នកពោលឲ្យអធម៌ ទៅជាសង្រ្គោះនឹងគ្នា
 យើងទាំងពីរនាក់ ត្រូវហៅបរិវារនិងមហាយត្ត ក្នុងផ្ទះបុត្ត ។
 ដំបូងជាហតុញ៉ាំងភ័យឲ្យកើត ប្រព្រឹត្តទៅដល់កល្យាណ
 ទេវបុត្តនិងបាបទេវបុត្ត មហាសង្រ្គោះក៏តាំងឡើង ដើម្បីប្រ-
 ដែងផ្លូវគ្នា ។ បើគង្គតនិងនឹងធម្មទេវបុត្ត មានតែគង្គត
 ទំលាយគោតុណ គឺសីលដ៏ប្រសើរ គង្គតគប្បីធ្វើឲ្យអធម្ម-
 ទេវបុត្តនោះ ត្របទាំងជនជាបរិវារទៀតជាគូលីក៏បាន ។

១ ឧ. មហាយត្តោ ។ ឧ. មហាយត្តោ ។ ២ ឧ. អន្តរ ។

លុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយាបិដកំ

អរិចាហំ សីលាត្តាយ ជិញ្ញាបេត្តាន មាមសំ
 សហ ជនេនោត្តមិត្តា បដិ ចាបស្ស នាសហំ ។
 សហ បដេតោ ខត្តន្ត កត្តា ចិត្តស្ស ជិញ្ញតិ
 វិវិ អនាសិ បដិវិ ចាបយត្តស្ស តាវនេតិ ។

ធម្មទេវបុត្តចរិយំ អដ្ឋង្គំ ។

និមិ ជ័យទិសបរិយាយំ

(១៩) បត្តកុលរដ្ឋេ នគរវេ កកប្បិណយំ បុត្តមេ
 ភជា ជយេនិសោ ឆាម សីលកុណាធុចាតតោ ។
 តស្ស រញ្ជោ អហំ បុត្តោ សុតងម្មោ សុសីលវា
 អលីនសត្តោ កុណាវា អនុរត្តបរិជេនោ សទា ។
 ចិត្តា មេ មិត្តំ កុលា ហោរិសាទំ ឧបាកមិ
 សោ មេ បិគ្គមក្កហេសិ កត្តោសិ មម មា ចលំ ។

លុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយាបិដក

ប៉ុន្តែថាគតលែងចិត្ត ដើម្បីរក្សាសីល ភថាគតព្រមទាំងជន
 ជាហិស័ខក៏បរចៀស បើកផ្លូវឲ្យបាបទៅបុគ្គ ។ កាលគថាគត
 ព្រមទាំងជនជាហិស័ខ លែងចិត្ត បរាថ ចៀសគំរូវិហាយ
 មហាប្រថពី ក៏ស្រូបបាបទៅបុគ្គ ក្នុងខណៈនោះ ។

ចប់ ធម្មទេវបុត្តចរិយា ទី ៨ ។

ជ័យទិសបរិយាយំ ទី ៩

(១៩) មានស្តេចមួយអង្គ ព្រះនាមជយទិស ប្រគល់ដោយ
 សីលគុណ ក្នុងក្រុងដ៏ឧត្តម ឈ្មោះកប្បិណ ជាក្រុងដ៏ប្រសើរ
 ក្នុងដែនបក្សាល ។ ភថាគត កើតជាព្រះរាជបុត្រ របស់ស្តេច
 នោះ ឈ្មោះអលីនសត្តកុមារ ជាអ្នកស្ស័យព្យាបាលក្នុងធម៌ មាន
 សីលដ៏ល្អ ប្រគល់ដោយមហាបុរិសគុណ ជាអ្នករក្សាខ្លួនផងជា
 ហិវា សព្វកាល ។ ចិត្តារបស់ភថាគត បានទៅប្រភាជម្រឹត
 (ក្នុងវិជ្រា) ជ្រុលចូលទៅកាន់សំណាក់យក្ស ឈ្មោះបាវិសាខ
 យក្សនោះបាបស្តេចជយទិស ជាចិត្តខិតថាគត (ហើយនិយាយ
 ថា) អ្នកត្រូវជាអាហាររបស់យើងហើយ អ្នកកុំកម្រើកឡើយ ។

តស្ម័ន តំ វចនំ សុត្វា	គីតោ តស្ម័ន វចនំ តោ
ឧត្តរតោ អម្ប តស្ម័ន	ធិស្វាន ចោរិសាធិតំ ។
មិករិ កៈហត្វា មុត្តាស្ម័ន	កត្វា អាគមនំ បុន
ប្រាហ្មណស្ម័ន ធនំ ធាត្វា	បិតា អាមន្តយំ មមិ ។
វជ្ជំ បុត្ត បដិបដ្ឋ	មា បមន្ត បុរំ វជ្ជំ
តតំ មេ ចោរិសាធន	មម អាគមនំ បុន ។
មាតុបិតុញ វជ្ជត្វា	ធិម្ពន្ធាន អត្តានំ
វិត្តមិត្វា ធនំ ឧត្តំ	ចោរិសាធិមុតាតមិ ។
សសត្តហត្ថបតតំ	តាទាចំ សោ តសិស្សតិ
តេន ភិជ្ជិស្សតិ សិលំ	បរិត្តាសំ តតេ មយំ ។
សីល ខណ្ឌកយា មយ្ហំ	តស្ម័ន ធន្ម័ន ព្យាហរិ
មេត្តចិត្តោ ហិតវាជំ	វជ្ជំ វចនមត្រី ។

បិតាបេសតថាគតានោះ លុះពួកពាក្យរបស់យត្ថិវិបុលនោះ ហើយ
 ក៏យ តត់ស្ម័ន ញ័រខ្ពស់ រំលឹកវាជំពី បិតាខែតថាគតានោះ
 ឈរនៅស្ងៀម មិនអាចនឹងរត់ចេញទៅបាន ព្រោះឃើញស្លេច
 បុរិសា ។ ព្រះរាជាជ្រង់អង្គរថា សូមអ្នកយកសាច់ម្រឹកនេះចុះ
 សូមលេងខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងឲ្យព្រលឹងដល់ប្រាហ្មណ៍ រួចហើយនឹងត្រឡប់
 មកវិញ ។ បិតាហៅគេថាគតមកប្រាប់ថា ខ្មាលកូន អ្នកចូរគ្រប់
 គ្រងរាជ្យ ចូរកុំប្រមាទប្តីនេះឡើយ ដែលអញបានត្រឡប់មក
 វិញនេះ ព្រោះតែអញបានប្តូរជា ជាមួយនឹងយក្សបុរិសា ។
 គេថាគត ថ្វាយបង្គំព្រះមាតានិងព្រះបិតា ហើយនិម្មិតខ្លួនកាន់ដូ
 នឹងពានខាង ចេញអំពីនគរ ដើរចូលទៅរកបុរិសាធិយក្ស ។
 (គេថាគតនឹកថា យក្សនោះបើឃើញគេថាគត) មានគ្រឿង
 សាស្ត្រាវុធនៅក្នុងដៃ ក៏នឹងតត់ស្ម័ន កាលបើគេថាគតឆ្លើយក្ស
 នោះឲ្យតត់ស្ម័ន សីលរបស់គេថាគត នឹងបែកខ្ចាយ ដោយការ
 ញ៉ាំងសេចក្តីតត់ស្ម័ន ឲ្យរឹតតែដល់យក្សនោះ ។ (លុះគិតឃើញ
 យ៉ាងនេះ) គេថាគតមិនពោលពាក្យជាទីស្តាប់ ទៅរកយក្សនោះ
 ទេ ព្រោះការខ្លាចដល់សីល ខែតថាគត គេថាគតមានមេត្តាចិត្ត
 ពោលតែពាក្យមានប្រយោជន៍ ហើយបានពោលនូវពាក្យនេះថា

ឧដ្ឋេសេហិ មហាអគ្គិ បចនិស្សមិ កុត្តរោ
 សុបក្កកាលមញ្ញាយ^(១) កត្តយ ទំ ចិត្តាមហា ។
 ឥតិ សីលវតី ហេតុ បារក្ខី មម ជីវិតំ
 បញ្ចវេសិ មហាស្ស សនា ចាណាតិចាតិកដ្ឋិ ។

ធម្មទិសចរិយ វរិទ្ធ ។

ទសមំ សង្ខបាលចរិយំ

[២០] ធុនាបរិយេនា ហោមិ សង្ខបាលោ មហិន្ទិកោ
 ធានាដុំបោ^(២) យោវិសោ ទិដិភ្លេ ឧរតាភិក្ខុ ។
 ចតុប្បវេ មហាមគ្គ បាណជនសមាគុលេ
 ចតុរោ អន្តេ អធិដ្ឋាយ តត្ថ វាសមគម្បយី ។
 ធម៌យា ចន្ទេន មិសេន ជ្ឈាវហិ អដ្ឋិកេហិ វា
 យស្ស ឯតេន ករណីយំ ទិដ្ឋិយេវ ហេតុ សោ ។
 អន្ទុសិសុ កោដបុត្តា ទរា លុទ្ធា អតារុណា
 ឧបកដ្ឋិ មម តត្ថ ធន្ទា មុក្ករចាណិះជា

១ ១. សង្ខត្តកាលមញ្ញាយ ។ ម. សង្ខត្តកាលមញ្ញាយ ។ ២ ១. ម. កហិវុតោ ។

ចូរលោកតាដុំភក្តីឲ្យឆេះខ្លាំងឡើង ខ្ញុំនឹងលោតពីលើមហោរី
 នេះទម្លាក់ទៅ (ក្នុងភ្លើងនោះ) បពិត្រជីកា បើលោកតាដឹងថា
 កាលនៃសាច់នោះផ្អែមល្អហើយ ចូរបរិភោគសាច់នោះចុះ ។
 ព្រោះហេតុចិត្តមានសីល ដូចរៀបរាប់មកនេះ គឺជាគតមិន
 រក្សាជីវិត របស់គេជាគតទេ គឺជាគតញ៉ាំងបោរិសាខ ជាអ្នក
 ធ្វើអំពើបាណាតិបាត ឲ្យរៀបចំអំពើកក្រក់ សព្វកាល ។

ចង់ធម្មទិសចរិយា ទី ៩ ។

សង្ខបាលចរិយា ទី ១០

[២០] មានចរិយាដទៃទៀត កាលគេជាគតកើតជាស្លេចមាន
 ឈ្មោះសង្ខបាល មានច្បងច្រើន មានចង្អុលដាក់រុក្ខ មាន
 តិសដ៏ត្រឹមត្រូវ មានអណ្តាតតិវ ជាសត្វគ្របសង្កត់ទុរតជាតិ ។
 គេជាគត អធិដ្ឋានអង្គចាំង ៤ ដិតផ្គុំធំ ៤ ជាកន្លែងទៅមកនៃ
 ជនផ្សេងៗ ហើយសម្រេចទៅកាន់ក្នុងទីនោះ ។ បុគ្គល
 ណា មានកិច្ចការធ្វើដោយអវិជ្ជាទាំងនេះ គឺសម្បវាច្ច វិស្វក
 សាច់ សរសៃ និងផ្គុំធំ បុគ្គលនោះ ចូរនាំយកអវិជ្ជាដែល
 អញ្ជាញហើយចុះ ។ កូនក្រានព្រៃកាំងឡាយ ជាមនុស្សដ៏
 ភ្លឺងកាក្រក់ គឺគេមានសច្ច័ក្តិកាលិករាស្ត្រ មានដំបង៤ជ្រុង
 ក្នុងដៃ បានឃើញគេជាគត ហើយដើរចូលមកក្នុងទីនោះ ។

ពន្យល់

ជាសាយ វិជ្ជាវិជ្ជា	នង្គ័រ វិជ្ជាវិជ្ជា
កាដេ អាហេយយិត្តាន	កាដេយុត្តា ហាវសុ មិ ។
សសាភរន្តំ បដិវិ	សកានន្តំ សបព្វតំ
ឥន្ទមាដោ ចហន្តត្ថ	ជាសវាតេន ណាពាយ ។
សូលេហា វិជ្ជយន្តេបិ	កោដ្ឋយន្តេបិ សត្តិកិ
កោដ្ឋបុត្ត ឧ គុប្បាមិ	ឯសា មេ សីលចារមីតិ ។

សង្ខតាលចរិយា ។លម្អ ។

ពិស្សត្ថានំ

ហត្ថិជាតោ ភូរិទតោ	ចម្បយេហ តោធិ តាហិសោ
ក្កមាតន្ត្តធម្មោ ច	អត្រដោ ច ជយន្តិសោ ។
ឯតេសព្វ សីលតលា	បរិក្ខារា បទេសិកា
ជីវិតំ បរិក្ខិត្តា	សីលានំ អនុក្ខិត្តស្សំ ។
សង្ខតាលស្សមេ សតោ	សព្វតាលិចិ ជីវិតំ
យស្សតាស្សចិ ជិយ្យន្តំ	តស្មា សា សីលចារមីតិ ។

សីលចារមីត្ថេសា អង្គិកោ ។

ឧទ្ទាហន្តិយកលោ

កូនត្រានត្រពាំងឡាយ បាបបោះតថាគតត្រង់ព្រះ កន្ទុប
 ខ្នង និងក ហើយលើកតថាគតដាក់ក្នុងសង្រ្គេត វិសេស
 ទៅ ។ តថាគត បើប្រាថ្នាខឹងធ្វើខូចហេតុប្រថពី ដែលមាន
 សមុទ្រជាវិបិដុត ព្រមទាំងឈើព្រៃ ព្រមទាំងភ្នំ ឲ្យរះរុញ
 ទៅជាដោះ ដោយឡែកតាមព្រះ ក្នុងទីនោះ ក៏បាន ។
 (ប៉ុន្តែ) តថាគត មិនខឹងនឹងកូនត្រានត្រពាំងឡាយ ដែល
 បោះដោយដៃកស្រួច និងចាក់ដោយលំពែងទាំងឡាយឡើយ
 នេះជាសីលបាបរបស់តថាគត ។

ចំ សង្ខតាលចរិយា ទី ១៤ ។

ឧទ្ទាហន្តិយកលោ

សីលវិនាសចរិយា ១ ក្នុងវត្តចរិយា ១ ចាម្បយ្យចរិយា ១
 ចូឡតោធិចរិយា ១ មហិសភដចរិយា ១ ក្កមិតចរិយា ១
 មាតន្តចរិយា ១ ខេវធម្មបុត្តចរិយា ១ ជយទិសចរិយា ១
 សង្ខតាលចរិយា ១ ។ ចរិយាទាំងអស់នោះ តថាគតសង្កេត
 ហើយថា មានសីលជាកម្លាំង ជាបរិក្ខារ តថាគតបានគ្រប់
 គ្រងជីវិត រក្សាសីល ។ កាលតថាគត ជាសង្ខតាលនាគរាជ
 បានប្រគល់ជីវិតឲ្យដល់បុគ្គលណាមួយ សព្វ ។ កាល ហេតុ
 នោះ បាបនោះ ជាសីលបាបមន្តបាបមី (នៃតថាគត) ។

ចំ សីលចារមីត្ថេសា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិយាយដំណាក់

នេក្ខមាទិបារមីតា

បរិមី យុធិញ្ញយចរិយី

(៦០) យេតាហំ អមិតយសោ កងបុត្តោ យុធិញ្ញយោ	
ឧស្សាវតិដ្ឋំ សុរិយាតមេ	បតិទំ ជិស្វាទ សិរិដ្ឋំ ។
តមេវាធិបតី កត្វា	សិវេកមាទុត្រាហយី
មាតុបិតុញ្ច វង្ខិតា	បព្វជ្ឈនទុយាធិហំ ។
យោចង្គំ មំ មញ្ញាលីកា	សនេកមា សាវដ្ឋតា
អន្តរេ បុត្ត បដិបជ្ឈ	ឥន្ទំ ជីតំ មហាមហី ។
សកជគេ សឱរោធរ(១)	សនេកមេ សាវដ្ឋតេ
តារុណំ បរិទេវន្តោ	អនុបេត្វោ បរិច្ឆជី ។
តោវលំ បរិវរិដ្ឋំ	ញាតិបរិជជំ យសី
ចជមាធា ទ ជិន្នសី	តោជិយាយេវ តារុណា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិយាយដំណាក់

នេក្ខមាទិបារមី

យុធិញ្ញយចរិយា ទី ១

[២១] កាលដែលគេចាត់ត តើគេជាពដបុត្ត (ខែស្តចសព្វគ្គ) ឈ្មោះយុធិញ្ញយ ជាពដបុត្តមានបរិវារនិងយស កប់មិនបាន គង់កាលនោះ គេចាត់តសេចក្តីសង្កេត ព្រោះឃើញដំណាក់ ទឹកសន្សើម ដែលរឹងហួតដោយកំដៅព្រះអាទិត្យ ។ គេចាត់ត យកដំណាក់ទឹកសន្សើមនោះជាអធិបតី ចម្រើនខ្យល់សេចក្តីសង្កេត ថ្វាយបង្គំព្រះមាតានិងព្រះបិតា ហើយសូមបព្វជ្ជា ។ ពួកពដបុត្តស ព្រមទាំងអ្នកនិគម អ្នកនៅក្នុងដែន ផ្តល់អញ្ញាល័អង្គរគេចាត់តថា បតីគ្រូព្រះពដបុត្ត សូមព្រះអង្គម្ចាស់គ្រប់គ្រងមហាប្រថពី ដែល សាម្រេចដោយសម្បត្តិដ៏ស្តុកស្តម្ភ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។ គេចាត់ត មិនមានកាលយ លះបង់ពដបុត្តស ព្រមទាំងស្តច ស្រីស្នំ អ្នក និគម និងអ្នកនៅក្នុងដែន ដែលកំពុងខ្សឹកខ្សួលគួរឱ្យកោណ្ឌិត ។ គេចាត់តលះបង់ពដបុត្តសដែនដី ញាតិ ផនជាបរិស័ទ និងយស ទាំងអស់ ឥតមានគិតផល ព្រោះហេតុពោធិញ្ញាលីតម្រូវ ។

ឧត្តរិយំ លោមនស្សប្រិយំ

មាតាបិតា បិតា ឧបេ ទេស្សា ឧបេ មេ ទេស្សា

មហាយសា(១)

សត្វញ្ញតិ បិយំ មញ្ញំ តស្មា រដ្ឋំ បរិច្ឆេទិ ។

យុទ្ធគយយចិយំ បបំ ។

ឧត្តរិយំ លោមនស្សប្រិយំ

[២២] បុណ្យោ យនា ហោមិ ឥន្ទបត្តេ(២) បុរុត្តមេ
 កាបតោ ធម៌តោ បុត្តោ សោមនៈស្សតិ វិស្សតោ ។
 សីលវា កុណនម្បន្នោ កល្យាណមដិកាមវា
 វុត្តាបនាយី ហិរិមា សង្កេហតុ ច កោវិដោ ។
 តស្មា រតោ មដិកាមេ អហោសិ កុហកតាបសោ
 អាកមិ មាណគត្តញ្ច រេបយិត្វា ជីវតិ ។
 តមហំ ទិស្វា កុហកំ ធុស្សាសិវំ អគណនំ
 ធុមិវំ អន្តោ សុសិវំ កណ្ឌិវំ អសារកំ ។

១ ឧ. ឧបេ ទេស្សា មហាយសា ។ ២. ឧបេ មេ ទេស្សា មហាយសា ។ ២ ម. ឥន្ទបត្តេ ។

លោមនស្សប្រិយា ទី ២

មាតាបិតា បិតា ឧបេ ទេស្សា ឧបេ មេ ទេស្សា
 កំបិនមនជាទិស្សា របស់គាត់គេ ដែលស្វាគមន៍
 ជាទីស្រឡាញ់ របស់គាត់គេ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 គាត់គេលះបង់រាជ្យ ។

បបំ យុទ្ធគយយចិយា ទី ១ ។

លោមនស្សប្រិយា ទី ២

[២២] មានចិយាដទៃទៀត កាលដែលគាត់គេ កើតជា
 រាជបុត្ត (នៃស្តេចកុរុរាជ) ក្នុងវង្សបុត្តប្បវិទ្យុតម មានឈ្មោះ
 ប្រាកដថា លោមនស្សកុមារ ជាព្រះបុត្រដែលជនទាំងឡាយ
 មានមាតាបិតាជាដើម ស្រឡាញ់ ពេញចិត្តក្រៃលែង ជាអ្នក
 មានសីល ប្រកបដោយគុណ មានសំន័ងពោះ គោរពគោត
 ក្រែងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ មានហិរិវង្សមានសេចក្តីឆ្ងាសវៃ ក្នុង
 សង្គ្រាម (យ៉ាង) ។ មានតាបសកុហកម្នាក់ ជាអ្នកស្ម័គ្រ
 ស្មាលនៃស្តេចកុរុនោះ ជាស្តេចច្បាស់ និងគុណជាច្រើនដ៏វិចិត្រ
 គាត់គេឃើញកុហកតាបសនោះ ដូចគំនរអង្គុយមិនមានគ្រាប់
 អង្ករ ដូចរឿងមានប្រហោងក្នុង ឬដូចដើមរចកមិនមានទ្វីប

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជីវនិកាយ

ឧត្តិ មស្ស សត្តំ ធម្មោ	សាមញ្ញាបតតោ អយំ
ហិរសុត្តន្តម្ពដហិតោ	ជីវិតុត្តិ កាវណា ។
កុហិតោ អាសិ បច្ចុត្តា	អជីហិ ចរុត្តិហិ
នំ ធិសេធម្មំ កុច្ចុត្តា	អនុសាសិ មិតា មម ។
មា បមជ្ជិ តុរិ តាត	ជជីលេ ឧក្កតាបដេ
យធិក្កតំ បរត្ថេហិ	សព្វកាមននោ ហិ សោ ។
តមហិ កុច្ចុត្តមដ្ឋានំ	សនំ វជនមគ្រិ
កត្វិ តេ កហាបតិ តុសលំ	តិ ក តេ អាហារីយតុ ។
តេន សោ កុហិតោ អាសិ	កុហិតោ មាធិស្សិតោ
ហតាមេម តុរិ អជ្ជ	រដ្ឋា មច្ឆាជយាមិ ក ។
ធិសេធម្មំ បច្ចុត្តំ	រាជា កុហិតមគ្រិ
កត្វិ ឧមជ្ជិយំ ត(១)	សម្មាសោ តេ បរត្ថិតោ ។

១ ខ. ម. កត្វិ តេ ឧត្តេ ឧមជ្ជិយន្តំ វិស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សម្ពោសិកាយ

ក៏ត្រូវដឹងថា កុច្ចុត្តមនេះ មានលក្ខណៈដូចជា ក្នុងស្ថានភាពនេះ មិនមានទេ តាមសារនេះ ជាបុគ្គលប្រាសចាកភាពជាបឋមនោះ លះបង់សុត្តន្តមគ្គិហិវិនិច្ឆ័យប្បៈ ព្រោះហេតុតែការចិញ្ចឹមជីវិត ។

ក្នុងបច្ចុត្តប្រទេស មានពួកចោរនៅក្នុងព្រៃជម្រក បិតារបស់ គេជាគត ទៅបង្ក្រាបបច្ចុត្តប្រទេសនោះ បានផ្តាំ (គេជាគតយ) ម្នាលកូន ចូរចាត់ចូលប្រហែស ចំពោះផងលដែលមានគបដ៏ ខ្ពង់ខ្ពស់ ចូរចាត់ចូលនេះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ចុះ ព្រោះតាមសារនេះ ជាអ្នកឲ្យឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ។

គេជាគត ទៅកាន់ទីបំរើតាមសារនេះ បានកាលឲ្យពាក្យនេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកសុខសប្បាយទេឬ ពួកអ្នកជំនួញនាំ (មាសនិង ប្រាក់) មកឲ្យអ្នកដែរឬ ។ ព្រោះពាក្យដែលគេជាគត កាលថា គហបតី កុហិតតាមសារនេះ កាស្រ័យឲ្យមាន៖ កំរើន (និយាយ ថា) ក្នុងថ្ងៃនេះ ពេញភាពនឹងឲ្យស្តេចសម្លាប់ទ្រង់ ឬឲ្យបំបា បង់ទ្រង់ចាកផែន ។ លុះព្រះរាជាបង្ក្រាបបច្ចុត្តប្រទេសរួចហើយ (ត្រឡប់មកនគរវិញ ស្តេចចូលទៅកាន់ទីឡាន) ទ្រង់ត្រាស់ សួរកុហិតតាមសារថា (បរិត្រេណកម្លាំងដ៏ចម្រើន) ចុះរលាក ល្មមគត់ប្រាំបានទេឬ រាជកុមាររាប់អានរលាកស្រួលបូលទេឬ ។

ខុស្តបំ គោតមសូត្រ

គោតមសូត្រ ទី ២

តស្ស អាតិក្ខតី ចាចោ កុមារោ យថា ចាសិយោ(១)

តស្ស តំ វេទនំ សុត្វា អាណាបេសិ មហិបតិ ។

សីសំ តត្ថេវ ជិដ្ឋិត្វា កត្វាន ចតុខណ្ឌិកំ

រដិយា រដិយំ នស្សេថ សា កតិ ជជិល ហិឡិតា ។

តត្ថ តេ ករណី(២) កត្វា ចណ្ណា លុទ្ធា អការណា

មាតុ អង្កេ ជិសិទ្ធស្ស អាត្មឡិត្វា នយន្តិ មំ ។

តេសាហំ ឯវមវចំ តទ្ធតំ កាឡិតទ្ធិ

រក្ខោ នស្សេថ មំ ទិប្បំ រាជកិរិយាជិ អត្ថិ មេ ។

តេ មំ រក្ខោ នស្សយីសុ តាចស្ស ចាចសេវិយោ

និស្វា ន តំ អញ្ញាបេសិ មម ច វសនានយី ។

តាបសបុរោហិតោ បាទទូលព្រះរាជាដោយ តាបដែលខ្លួនកាចច្ប

ព្រះរាជកុមារវិទាស ព្រះរាជាជាម្ចាស់ផែនដី ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់

ពាក្យនេះ របស់តាបសនោះ ហើយគ្រាន់បង្គាប់ពួករាជ្យ-

យាគថា អ្នកទាំងឡាយ (ហើយឃ្លាតពីក្នុងទីណា) ចូរកាត់

ក្បាលចិត្រ្តាជាច្រើនកំណត់ ហើយកប់ក្នុងផ្លូវច្រក បង្កើតផ្លូវ

ដទៃទៀតដឹងថា នេះជាគតិដែលរៀបរៀងផងល ។ ពួករាជ្យ-

យាគទាំងនោះ កាច កាច្រក់ មិនមានសេចក្តីអាណិត ទៅក្នុង

ទីនោះ ហើយទាញគាត់ ដែលអង្គុយលើចង្កេះមាតាទាយក

ទៅ ។ គាត់គន្ធមាយនិងផងទាំងនោះ ដែលកំចាត់ចង់ដោយ

ចំណង់ដ៏មាំថា រាជកិច្ចមានដល់ខ្ញុំ សូមអ្នកទាំងឡាយនាំខ្ញុំទៅ

ជួបនឹងស្តេច មួយរំលោចសិន ។ ពួករាជ្យយាគទាំងនោះ នាំ

គាត់គន្ធនៅជួបនឹងស្តេច ដែលសេចក្តីបំផ្លាញតាបសលាមក លុះ

គាត់គន្ធបានជួប ក៏ញ៉ាំងស្តេចឲ្យដឹងច្បាស់ ឲ្យការប្រព្រឹត្តិនៃ

តាបសនោះ ព្រមទាំងញ៉ាំងស្តេចឲ្យលុះក្នុងអំណាចគាត់ ។

១ ឧ. តាសិកោ ។ ២ ឧ. តន្ត ករណី ។

ល្បីល្បាញ ឧបាសម បិណ្ឌបិណ្ឌ

សោ មី តត្ថ ឧបាសម មហាវដ្ឋី អនាសិ មេ
 សោហី តមំ នាលយេត្តា បត្តិជី អនតារិយំ ។
 ន មេ ទេស្សំ មហាវដ្ឋី កាមកោតោ ន ទេស្សិយោ
 សព្វញ្ញតំ វិយំ មយ្ហំ តស្មា វដ្ឋី បរិច្ចជិវ្ហំ ។

សោមស្សចរិយំ វុត្ថយំ ។

តតិយំ អយោយចរិយំ

[២៣] បុណ្យបរិយោហិ កាសិកជស្ស អត្រះជា
 អយោយវដ្ឋី សំវុទ្ធក ឆានេហសី អយោយរោ ។
 ឧត្តនេ ជីវិតោ^(១) លម្ពោ សម្មវុទ្ធក បតិចាសិតោ
 អដ្ឋេវ ឧត្ត បដិបដ្ឋ កេវលំ វស្សន្តិ^(២) ឥមំ ។
 សាដ្ឋកំ សាដិកមំ សជនំ វដ្ឋិតា ឧត្តិយំ
 អញ្ញាលី បក្កហេត្វាន ឥនំ វជនមត្រី ។

១ ឧ. ជីវិតោ ។ ២ ឧ. ម. វស្សនំ ។

ឧបាសម ឧបាសម បិណ្ឌបិណ្ឌ

ត្រូវរាជាជាបិតារបស់គាត់គឺជា ឧបាសមរបស់គាត់គឺជា
 ហើយប្រធាននូវការជាស្តេចដ៏ដ៏ល្អជាគត តែគាត់គឺជា
 ចំណាយនូវឆ្នាំ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសិវិញ ។ ភាពនៃខ្លួនជាស្តេច
 មិនមែនជាទីស្អប់ របស់គាត់គឺជា ទាំងការបរិភោគកាម ក៏មិន
 មែនជាទីស្អប់ នៃគាត់គឺជា តែសព្វញ្ញត្រាណ ជាទីប្រឡង្គ
 របស់គាត់គឺ បានជាគាត់គឺលះបង់រាជ (ចូលទៅកាន់ផ្ទះ) ។

ចប់ សោមស្សចរិយា ទី ២ ។

អយោយចរិយា ទី ៣

[២៣] មានចរិយាដទៃទៀត កាលដែលគាត់ តើគាត់
 រាជកុមារ ឈ្មោះអយោយរោ ជាឧស្សន្តនៃព្រះបាទកាសិករាជ
 ចំរើនវិយវុទ្ធការក្នុងផ្ទះជាវិការៈនៃដែក ។ ត្រូវរាជបិតារបស់
 គាត់គឺ ទ្រង់ត្រាស់និងគាត់ថា ម្ចាស់កូន ជីវិត (របស់កូន)
 រស់នៅបានយល់បាត់ បិតាចិត្តមិនដែលក្បែរកូនក្នុងផ្ទះជាវិការៈ
 នៃដែក ដ៏ចង្អៀត ចូរកូនគ្រប់គ្រងមហាប្រថី ទាំងមូលនេះ
 ប្រាបទាំងដែន និងមន្ទីរព្រះន ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ គាត់គឺថ្វាយបង្គំ
 ប្រណម្យអញ្ញាលី នូវព្រះមហាក្សត្រ ហើយពាលនូវភាពនេះថា

ធម៌ព័រ អបោមោសិយ៍

អបោមោសិយ៍ ទី ៣

យេ កេចិ មហិយា សត្តា	ហ័ន ឧត្តរជ្ជមជ្ឈិមា
ធិរាគ្គា សកេ កេហោ	វិទ្យុទ្ធិ សកត្តាតិហិ(*)។
នទំ លោកេ ឧត្តរិយំ	សម្បិទ្យេ មម ចោសនំ
អយោយរដ្ឋំ សិវុទ្ធោ	អប្បកេ ចទ្ធសុរិយេ ។
ចូតិកុណាបសប្បណ្ណា	មុញ្ញត្វា មាតុកុដ្ឋិតោ
តតោ យោរតរេ ធុត្តោ	ចុន មត្តិភ្នុយោយរេ ។
យទិហំ តាទិសំ មត្វា	ធុត្តំ បរមទារុណំ
រដ្ឋេសុ យទិ រត្នាមិ	ចាចានំ ឧត្តមោ សិយំ ។
ឧត្តរណ្ឌិតោម្ហំ កាយេន	រដ្ឋេនម្ហំ អនត្តិកោ
ធិត្វតិ បរិយេសិស្សំ	យត្ថមំ មច្ចុ ន មទិយេ ។
ឯវាហំ ចិទ្ធិយិត្វាន	វិវរុទ្ធេ មហាជនេ
នាគោវ តទ្ធិនំ នេត្វា	ចាវិសី កាននំ វិនំ ។

១១៧. សមាញាតិ ។

តត្ថកសត្វណាមួយ សេដ្ឋីដង្ហើម ជាសត្វលោកទាប បង្កង់ខ្ពស់
 និងកណ្តាល សត្វខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ពុំមានការក្សោះឡើយ តែង
 ចម្រើនឡើង ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ជាមួយនឹងពួកញាតិរបស់ខ្លួន
 ចំរុះក្នុងក្រុងព្រះអង្គ មានការចំរុះក្នុងផ្ទះជាវិការៈនៃដែក ដ៏
 ចង្អៀតនេះ ចាត់ទុកជាការខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងលោក ខ្ញុំចម្រើនវ័យ
 ក្នុងផ្ទះជាវិការៈនៃដែក ដែលពុំមានឧទ្ទិសព្រះចន្ទ្រៈនិងព្រះអា-
 ទិត្យ ។ ខ្ញុំប្រសូតៈចេញចាកផ្ទះនៃមាតា ដែលពេញដោយ
 សាកសព មានភ្នំនៃស្កុយ ហើយត្រូវគេដាក់ក្នុងផ្ទះជាវិការៈ
 នៃដែកទៀត បានសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ជាងកាលដែលនៅ
 ក្នុងផ្ទះនៃមាតាៈនោះទៅទៀត ។ ខ្ញុំបានសេចក្តីទុក្ខ អាក្រក់
 ក្រៃលែង ប្រាកដដូច្នោះ បើខ្ញុំទៅត្រួតពិនិត្យ ខ្ញុំជា
 បុគ្គលលោកទាបបំផុត ជាងបុរសដ៏លាមកៈទៅទៀត ។ ខ្ញុំ
 ជាបុគ្គលឡើយណាមួយ នឹងតាយស្កុយ ពុំត្រូវការដោយកង្វ
 ឡើយ ខ្ញុំស្វែងរក នូវទីដែលមច្ចុរាជ ញាតិមិនបាននោះ
 ដែលជាទីលក់នូវទុក្ខ ។ គេថាគត លុះតែយ៉ាងនេះហើយ
 ពួកមហាជនក៏យំស្រេក គេថាគតកាត់នូវចំណង (ភីតណ្ណា)
 ហើយចូលកាន់ព្រះដូចជាដំរីប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទទឹង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិវាចបិដក

មាតា បិតា ន មេ ទេស្សា នបិ ទេស្សា មហាយសា
សព្វញ្ញំ វិយំ មយំ ភស្មា រដ្ឋំ បរិច្ឆេដ្ឋិ ។

អយោឃរចរិយំ គតិយំ ។

បត្តិ ភីសបរិយំ

(២២) បុរាបរិយទា ហោមិ កាសីនំ បុរវុត្តមេ
ភកិទំ ច ភាគរោ សត្ត ធិត្ថត្ថា សោត្តិយេ កុលេ ។
ឯតេសំ បុរាដា កាសី ហិរិស្កត្តមុចាគតោ
ភរិ ធិស្វាន កយតោ នេត្តម្មាគិរតោ អហំ ។
មាតាបិតុហិ មហិតា សហាយា ឯកមាទសា
កាមេហិ មំ ធិមន្តេនិ កុលវិសំ ជារហិតិ ។
យន្តេសំ វេចនំ វត្តំ កិហិធម្មេ សុខាវហំ
តាច្ឆ អយោសិ កកិទំ តត្ថថាលសមំ វិយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធិរិយបិដក

មាតាបិតា មិនមែនជាទីស្អប់របស់គេឯករេ ព្រំឈរសង្កឹម
ក៏មិនមែនជាទីស្អប់របស់គេឯដទៃ តែសព្វញ្ញត្ថាណជាទី
ស្រឡាញ់នៃគេឯគត ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេឯគតលះ
បង្កើតជ្យ ។

ចប់ អយោឃរចរិយា ទី ៣ ។

ភីសបរិយា ទី ៤

(២២) មានចរិយាដទៃទៀត កាលដែលគេឯគត កើតក្នុង
គ្រួសារប្រាជ្ញាណ៍ក្នុងគ្រូតាណាសី ដែលកាសី មានបងប្អូន
ស្រីនិងបងប្អូនប្រុស ៧ នាក់ ។ គេឯគតជាច្បងនៃជនទាំង
៧ នាក់នេះ ប្រកបដោយសុត្តជម្ពីហិ ឃើញទូទៅ (មាន
តាមគតជាដើម) ជាគួរខ្លាច ហើយត្រេកអរ ក្នុងខេត្តម្លោះ ។
តួកសម្លាញ់មានអធ្យាស្រ័យត្រូវគ្នា ដែលមាតាបិតាប្រើឲ្យទៅ
អញ្ជើញគេឯគត ដោយតាមទាំងឡាយថា អ្នកច្បាច្រឡំ
វែងត្រកូលចុះ ។ ពាក្យណា ដែលតួកសម្លាញ់ទាំងនេះបាន
ពោលហើយ ជាពាក្យនាំមកទូលះសេចក្តីសុខ ក្នុងគិហិតាត
ពាក្យនោះ ជាពាក្យអាត្រក់ សម្រាប់ខ្ញុំ ដូចជាកាដ៍ដំណុក ។

បញ្ចម៍ សោណន្តបណ្ឌិតបរិយ័

តេ មី តនា ឧត្តបន្នំ បុច្ឆិសុ បត្តិទំ មម
 តេ ត្វំ បត្តយសិ សម្ម យនិ តាមេ ន ភុញ្ញសិ ។
 តេសាហំ ឯវមវំ អត្តតាមោ ហិតេសំនំ
 នាហំ បត្តេមិ ភិហិតាវំ នេត្តម្នាភិរតោ អហំ ។
 តេ មយ្ហំ វចនំ សុត្វា ចិត្តំ មាតុញ្ញ សាវយុំ
 មាតា បិតា ឯវមាហុ សទ្យេមិ បព្វជាម កោ ។
 ឧកោ មាតា បិតា មយ្ហំ ភតិជំ សត្ត ភាតនេ
 អមិទំ ននំ នឌ្ឍយត្វា ទាវិសិម្ហា មហាវនន្តំ ។

ភីសចរិយ័(១) ចក្កំ ។

បញ្ចម៍ សោណន្តបណ្ឌិតបរិយ័

[២៥] បុនាមរិ យនា ហោមិ នករេ ព្រហ្មវទ្ធនេ
 តត្ថ កុលវរេ សេដ្ឋេ មហាសាលេ អជាយិហំ ។

សោណន្តបណ្ឌិតបរិយ័ ទី ៨

កាលនោះ ពួកបម្បាញ់ទាំងនោះ ស្តាប់សេចក្តីប្រាប់របស់
 គថាគត នឹងគថាគត ដែលជាអ្នកបោះបង់នូវតាបថា ម្នាល
 សម្បាញ់ បើអ្នកមិនបរិភោគភាមរទេ អ្នកចង់បានអ្វីទៅវិញ ។
 គថាគត ជាអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ខ្លួន បានពោលភាគ្យៈនេះ
 ប្រាប់ពួកសម្បាញ់ទាំងនោះ ដែលស្វែងរកប្រយោជន៍ (ដល់
 គថាគត) ថា ខ្ញុំប្រកាសក្នុងនេះក្នុងខ្លះ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាទ្វារិហិ-
 ភាពទេ ។ សម្បាញ់ទាំងនោះ ស្តាប់ភាគ្យរបស់គថាគតបាន
 ហើយ ទៅដល់មាតាបិតា (នៃគថាគត) ឯមាតាបិតាបាន
 និយាយនឹងគថាគត យ៉ាងនេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 យើងទាំងអស់គ្នានឹងបួសដែរ ។ មាតាបិតាទាំងគូ នឹងបង់
 បួនប្រុសស្រីទាំង ៧ នាក់ របស់គថាគត លះបង់ទ្រព្យរាប់
 មិនអស់ ចូលទៅកាន់ព្រៃធំ ជាមួយនឹងគថាគត) ។

ចប់ ភីសចរិយាទី ៤ ។

សោណន្តបណ្ឌិតបរិយ័ ទី ៥

[២៥] មានចរិយាដទៃទៀត កាលគថាគតកើតក្នុងត្រកូល
 ព្រាហ្មណមហាសាល ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរក្នុងនគរព្រហ្មវទ្ធនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជិយាបិដក

តទាសី^(១) លោកី ធិស្វាន អន្ធកូតំ តមោត្ថតំ
 ធិត្ថំ កវតោ បដិក្កជតិ តុត្ថវេកហតំ វិយ ។
 ធិស្វាន វិវិដំ ចាបំ ឃំវំ ចិន្ទេសហំ តទា
 តទាហំ គេហា ធិត្ថម្ម បវសិស្សាមិ កាណនំ ។
 តទាបិ មំ ធិមន្តិសុ កាមភោគេហិ ញាតយោ
 តេសិបិ ធន្ធមាធិត្ថំ មា ធិមន្តេស តេហិ មំ ។
 យោ មេ កធិដ្ឋកោ កាតា ឧទ្ទោ ចាមាសិ បណ្ឌិតោ
 សោបិ មំ អនុសិក្កន្តោ ធម្មដ្ឋំ សមរោតសិ ។
 អហំ សោណោ ច ឧទ្ទោ ច ឧកា មាតា បិតា មម
 តទាបិ ភោគេ ធិត្ថត្វា ចាវសិក្ខា មហាវេន្តំ ។

សោណនុបណ្ឌិតវិយំ ចក្កមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជិយាបិដក

កាលៈនោះឯង គឺជាគតបានឃើញបញ្ចកលាភ ដែលដល់
 នូវអន្តភាព ត្រូវផ្ទុកគតវិជ្ជាគ្របសង្កត់ ចិត្តរបស់គតជាគត
 ក៏ឧបញ្ញាចាកគត ដូចជាហត្ថាជានយ្យ ដែលគេចាក់ទឹក
 ចង្អុញ ដោយកម្លាំង ។ កាលនោះ គតជាគតឃើញចុប
 ផ្សេងៗ គឺគិតយ៉ាងនេះថា កាលណា ឬ អញនឹងបានចេញ
 ចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ គ្រោះនោះ ពួកញាតិអញ្ចាញ
 គតជាគតដោយគោរពគឺតាមទាំងឡាយ គតជាគតប្រាប់ខ្ញុំនូវ
 (របស់ខ្លួន) ដល់ពួកញាតិទាំងនោះថា សូមអ្នកទាំងឡាយ
 កុំកាត់ញាញ់ ដោយតាមទាំងនោះឡើយ ។ ប្អូនប្រុសណា
 របស់គតជាគត ឈ្មោះទន្ធបណ្ឌិត ប្អូនប្រុសនោះ ក៏សិក្សា
 តាមគតជាគត ពេញចិត្តនឹងបុព្វជ្ជា ។ កាលនោះ គតជាគត
 ឈ្មោះសាណា ប្អូននៃគតជាគតឈ្មោះទន្ធៈ និងមាតាបិតា
 នៃគតជាគតទាំងពីរ លះបង់គោរពទាំងឡាយ ហើយចូលទៅ
 កាន់ព្រៃធំក្នុងកាលនោះ ។

ធម្មីមី មូគង្គបរិយំ

[២៦] មុនាបរិយនា ហោមិ កាសិកជស្ស អត្រុជា
 មូគង្គត្ថាតិ^(១) នាមេន តេមិហោតិ វន្តន្តិ មិ ។
 សោន្តសិក្ខិសហស្សនំ ន វន្តតិ បុមោ តនា
 អហោរត្តានមច្ចយេន និព្វត្តោ អហមេតតោ ។
 កិច្ចា លទ្ធិ បិយំ មុត្តំ អភិជាតិ ជុតិទ្ធវិ
 សេតច្ឆត្តំ នារយិត្វាន សយនេ ចោសេសិ មិ បិសា ។
 និទ្ទាយអារោ សយនេវេ បតុជ្ឈិត្វានហំ តនា
 អន្តសំ បណ្ណំ ធន្តំ យេនាហំ និរយំ តតោ ។
 សហនិដ្ឋិស្ស មេ ធន្តំ តាសោ ឧប្បជ្ឈិ កេរោ
 វិនិច្ឆយំ សមាបន្នោ តនាហំ ឥមំ មុត្តាសន្តិ ។

១ ឧ. ម. មូគង្គត្ថាតិ ។

មូគង្គបរិយា ទី ២

[២៦] មានចរិយាដទៃទៀត កាលដែលគង់គត កើត
 ជាពន្យារស ខែព្រះបាទកាសិករាជ ជនទាំងឡាយមានមាតា
 បិតាជាដើម តែងហៅគង់គតថា មូគង្គត្ថៈផង ដោះតម្លៃ
 ផង ។ កាលនោះ ពួកស្រីស្នំ (របស់ព្រះបាទកាសិករាជ)
 ចំនួន ១៦.០០០ មិនមានកូនប្រុស អស់កាលកន្លងទៅខែ
 ថ្ងៃនិងយប់ជាច្រើន គឺអស់ច្រើនឆ្នាំ កើតបានតែពជបុត្រមួយ
 គឺគង់គត ។ ដោយបិតារបស់គង់គត បានដោយកម្រទ្វី
 គង់គតជាកូនជាទីស្រឡាញ់ ជាកូនមានជាតិខ្ពស់ ទ្រទ្រង់
 សេចក្តីរុងរឿង ព្រះរាជតំរូវកន្លែងស្ងួតច្រក បាំងគង់គត
 ចិត្តមឲ្យផ្តុំលីសិរិសយនា ។ កាលនោះ គង់គតដេកលក់
 លើសេយនា ហើយញាក់ឡើង បានឃើញស្ងួតច្រក គិត
 ថា អញទៅទេក ព្រោះតែស្ងួតច្រកណា ។ សេចក្តីភ័យ
 ភក់ស្ងួតគិតឡើង ដល់គង់គត ជាមួយនឹងការឃើញ ទ្វី
 ស្ងួតច្រកនោះ ពេលនោះ គង់គតដំបៅណាមើលថា ក្នុង
 កាលណាថា អញនឹងដោះខ្លួន ឲ្យរួចពីស្ងួតច្រកនេះ ។

ប្រដាប់ ប្រដាប់

ប្រដាប់ ប្រដាប់ ៦

តតោ ជា ឧបទា សត្វ គេ ធាបតិ បុរោហិតា
 សត្វ ឯកមណ ហត្ថា ធម្មតិ អនុមោទិស្សំ ។
 សោ ហំ តេសំ មតិ សុត្វា ហដ្ឋោ សំវិត្តហនសោ
 យស្សត្វាយ តតោ ចិណ្ណោ សោ មេ អត្តោ សមិជ្ឈនំ ។
 ត្ថា មេត្វា អនុសិម្បត្វា វេជត្វា កជវេជនំ
 ធម្មតោ អភិសិទ្ធិត្វា តោ វេស្សំ បុរំ បទត្វា ណំ ។
 សត្វា ហំ ធារយិត្វា ឧត្តតេ វេមណ្ឌលេ
 វេជនំ មំ ធម្មិត្វា សារថំ វេមុតា កមិ ។
 ឯតោ តោ សេ វេជំ កត្វា សដ្ឋស្សំ ហត្ថមុត្វា តោ
 សារថំ ឧណតិ តោ ស្សំ ចិត្តាត្ថំ បវេយា មមិ ។
 អធិដ្ឋិត បធិដ្ឋានំ តត្ថោ វិវិធការណា
 ធម្មតិ ធម្មតិ ធម្មតិ តោ វិយោ យេ តោ វណា ។

លំដាប់នោះ ពួកអ្នកជនបទទាំងអស់ មានសេនាបតីនិង
 បុរោហិតជាប្រធាន ពួកជនទាំងអស់នោះ ស្រុះចិត្តគ្នាគ្រេក-
 អរ ក្នុងការលះបង់ចោលគង្គាគត ។ លុះគង្គាគតស្តាប់ឮ
 សេចក្តីយល់ឃើញ របស់ពួកជនទាំងនោះ ក៏មានចិត្តគ្រេកអរ
 មានចិត្តសង្ឃឹម តបៈដែលគង្គាគតប្រព្រឹត្តហើយ ដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ នឹងសម្រេចដល់គង្គាគតមិន
 ខាន ។ ជនទាំងឡាយមានមាតាបិតាជាដើម ផ្អាកក្រអួប
 លាហត្រៀងក្រអួប ហើយឱ្យភាគរាជមកដល់ អភិសេនាដោយ
 ស្វេតច្ឆត្រ ធ្វើប្រទក្សិណបូរី ឱ្យគង្គាគតគ្រងរាជ្យ អស់៧
 ថ្ងៃ លុះមណ្ឌលព្រះអាទិត្យរះឡើង សារថំនាំគង្គាគតដោយ
 រថ ចេញអំពីគត ចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ សារថំបានទុករថ
 ក្នុងទីតាំងសម្បូរ ចងសេះផុតពីដៃគង្គាគត ហើយដឹករណ្តៅ
 ដើម្បីកប់គង្គាគត ក្នុងរំឭក ។ គង្គាគតត្រាច់តែសម្រាមខ្លួន
 អធិដ្ឋានដែលខ្លួនអធិដ្ឋានហើយ ដោយហេតុផ្សេងៗ តែមិន
 ទំលាយឱ្យអធិដ្ឋាននោះទេ ព្រោះហេតុនៃពោធិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឈិប្បបិដក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឈិប្បបិដក

មាតា បិតា ធម៌ ទេស្សា អត្តា មេ ឈ ឈ ទេស្សិយោ
 សត្វត្ថាតិ បិយំ មយ្ហំ តស្មា វ តមធិដ្ឋហំ ។
 ឯតេ អន្តំ អធិដ្ឋាយ វស្សាធិ វសាធិសំ វសី
 អធិដ្ឋានេន សមោ ឈតិ ឯសា មេ អធិដ្ឋានចារមិតិ ។

មាតាបិតាមិនមែនជាទីស្អប់របស់គាត់ទេ ទាំងខ្លួនក៏បិទបែន
 ជាទីស្អប់របស់គាត់ដែរ តែសត្វត្ថាកណ្តាលជាទីស្រឡាញ់
 របស់គាត់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគាត់គិតប្តូរខ្លួន
 អធិដ្ឋាននោះ ៗ គាត់គិតអធិដ្ឋានទូទៅអង្គទាំង ៣ ខ្លះ ហើយ
 នៅអស់ ១៦ ឆ្នាំ អធិដ្ឋានដទៃស្ទើរដោយអធិដ្ឋាននេះ មិន
 មានឡើយ នេះជាអធិដ្ឋានប្រាសរបស់គាត់ ។

មូលនិច្ចបិយំ ធម្មំ ។

ចប់ មូលនិច្ចបិយា ទី ៦ ។

សត្តមំ កបិលរាជបិយំ

កបិលរាជបិយា ទី ៧

[២៩] យេវា អហំ តតិ អាសី ឈតិកុលេ ធម៌សយេ
 បិដ្ឋតោ សុំសុនារេន តមធិ ឈ លគាមហំ ។
 យេវោតាសេ អហំ វត្ថា ឱក ចារិ បតាមហំ
 តត្ថច្ឆិ សត្តវិជ្ជា កុម្មុលា លុទ្ធនស្សោ ។
 សោ មំ អសំសិ ឯហិតិ អហម្មេមិតិ តំ វធិ
 តស្មា មត្តកមក្កម្ម បរត្ថុលេ បតិដ្ឋហំ ។

[២៩] កាលដែលគាត់កើតជាស្តេចស្វា សម្រេចទី
 លំនៅដ៏កន្លែងស្ងួតមួយ កាលនោះ គាត់គិតត្រូវត្រូវ
 បៀតបៀន ហើយមិនបានទូទៅដល់ពេញទៅ ៗ គាត់គិត
 បិទនៅលើខ្នងថ្មណា ដែលតាំងនៅក្នុងស្ទឹង ក៏បានលោត
 អំពីត្រើយមួយ ទៅកាន់ត្រើយនាយ ហើយទំលើខ្នងថ្មនោះ
 ដែលមានត្រើយនៅ ជាសត្រូវឃើញគួរខ្លាច ។ គ្រាពីរនោះ
 និយាយនឹងគាត់ថា អ្នកចូរមកវិញ គាត់គិតនិយាយតប
 នឹងត្រើយនោះថា អ្វីនឹងមកវិញ ហើយគាត់ក៏លោតជាប់
 លើក្បាលត្រើយនោះ ទៅបិទនៅលើត្រើយនាយវិញ ។

ឆវមំ វិជ្ជកបោតកបរិយំ

ន តស្សាលំគំ ភណ្ឌិកំ យថា ភំចំ អកាសោ
សច្ចេន មេ សមោ នត្ថិ ឯសា មេ សច្ចចារមីតិ ។

កបិលកដរិយំ សន្តំ ។

អដ្ឋមំ សច្ចសរិយបណ្ឌិតបរិយំ

[២៨] ធុនាបរិ យនា ហោមិ តាមសោ សច្ចស្សាយោ
សច្ចេន លោកំ ចារលសី សមត្ថំ ជនមកាសហត្ថិ ។

សច្ចស្សាយបណ្ឌិតបរិយំ អដ្ឋមំ ។

ឆវមំ វិជ្ជកបោតកបរិយំ

[២៩] ធុនាបរិ យនា ហោមិ មគធេ វដ្ឋចោតតោ
អជាតបត្តោ តតុលោ មិសរបេសិ តុលារិកា ។
ធុនុត្តរោ អហរិកា មាតា ចោសយតី មមិ
តស្សា ជសេន្ទេន ជំភមិ នត្ថិ មេ កាយិកំ តាលិ ។

វិជ្ជកបោតកបរិយា ទី ១

គថាគតោលទ្ធិវាក្យបក្ស មិនតោលពាក្យមុសាវាខ ផល
ត្រព័ន្ធានៈ កុសលធម៌ដ៏ខ ស្មើនឹងសច្ចៈ របស់គថាគត
ពុំមានឡើយ នេះជាសច្ចបារមី របស់គថាគត ។

ចប់ កបិលកដរិយា ទី ៣ ។

សច្ចសរិយបណ្ឌិតបរិយា ទី ៤

[២៨] មានបរិយាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ កាលដែលគថាគតជាតបស
ឈ្មោះសច្ចៈ គថាគតបានវិក្យសត្វលោកដោយសច្ច ធ្វើ
មហាជនឱ្យច្រមុះច្រៀងគ្នា ។

ចប់ សច្ចស្សាយបណ្ឌិតបរិយា ទី ៤ ។

វិជ្ជកបោតកបរិយា ទី ៥

[២៩] បរិយាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ កាលដែលគថាគតកើតជាកូន
សត្វក្រូច ក្នុងអញ្ញាប្រទេសមួយ ខៀបវែនមគធៈ ជាសត្វ
តូចងូតជាដុំសាច់ មិនទាន់ដុះស្លាបនៅក្នុងសំបុក ។ កាល
នោះ មាតា (របស់គថាគត) នាំយក (ចំណី) ដោយចំពុះ
មកចិញ្ចឹមគថាគត គថាគតរស់នៅដោយសារសម្ល័សរបស់
មាតានោះ គថាគត មិនទាន់មានកម្លាំងកាយនៅឡើយ ។

សំវត្ថុរេ ភិច្ឆសមយេ	នវនាហោ បទិប្បតិ
ឧបកច្ឆតិ អន្តាគី	ចាវកោ កណ្ណាវត្តនិ ។
ធម្មធម៌ វេតិ វេទិ(១)	សន្តាយន្តោ មហា សិទ្ធំ
អនុប្បត្តេន ឈាបេន្តោ	អត្ថិ មមមុចាគមិ ។
អត្ថិវេតកយា ភីតា	តសិតា មាតា មិតា មម
ត្យលាវកោ មិ ធម្មត្វា	អត្តានំ បរិមោចយំ ។
ចារេន បត្តេ បដហាមិ	ធម្មំ មេ កាយិកំ ពលំ
សោហំ អតតិកោ តត្ថ	វិវំ ចិន្ទសហំ តនា ។
យេសាហំ ឧបនាវេយ្យំ	ភីតោ តសិតវេទិតោ
តេ មិ ឧបាយ បក្កត្តា	កាមំ បេ អដ្ឋ កាកវេ ។
អត្ថិ លោកោ សីលតុលោ	សង្ខំ សោចេយ្យទុទ្ធិយា
តេន សច្ចេន កាហាមិ	សច្ចករិយមុត្តមំ ។

១ ឧ. ទហុមន្តមញ្ញវិជ្ជា ទិស្សតិ ។

ត្រឡប់ទៅ ឆ្នាំទី១២ ក្នុងសម័យ រាល់១ ឆ្នាំ អណ្តាតភ្លើង ក៏
 រាលដាលមកដល់ទៅ ខែតថាគត ។ អណ្តាតភ្លើងដ៏ធំ កាល
 ធ្វើសម្លេងដាច់ដុំដុំយ៉ាងនេះ ភ្លើងនោះ នេះរាលដាលមករកគតថា-
 គត ជាលំដាប់ ។ មាតាបិតាគតថាគត ភ័យភ័យស្លុតព្រោះខ្លាច
 សន្ទុះភ្លើង ក៏លះបង់ចោលគតថាគត ក្នុងសំបុក ហើយដោះ
 ខ្លួនចេញចោល ។ គតថាគត លះបង់ខ្លួនផ្ទុះផ្ទុះនឹងស្លាប់ គតថាគត
 មិនមានកម្លាំងកាយ គតថាគតជាសត្វមិនមានដំណើរទៅ ក្នុងទី
 នោះ កាលណោះ គតយ៉ាងនេះថា អញភ័យភ័យស្លុតញាប់ញាវ
 ស្ទុះទៅរកមាតាបិតាណា បើមាតាបិតាទាំងនោះ លះបង់អញ
 ចេញទៅហើយ តើក្នុងថ្ងៃនេះ អញត្រូវធ្វើ ដូចម្តេច ។ ព្រះ
 សព្វញ្ញក្ខ ប្រកបដោយសីលគុណ សច្ចៈ សោចេយ្យៈ
 (សេចក្តីស្អាត) ខឹងសេចក្តីអាល័យ សឹងមានក្នុងលោក (បើ
 ដូច្នោះ) អញនឹងធ្វើខ្លួនសច្ចករិយា ដ៏ទុក្ខម ដោយសច្ចៈនោះ ។

ទស្សន៍ មច្ចុក្កវិចារិយ

អាវុទ្ធិត្វា ធម្មតាលំ សិវិត្វា វុត្វៈតា ជិ ១
 សច្ចតាលមវស្សាយ សត្វកិរិយមកាសហំ ។
 សន្តិ បត្តា អបត្តា សន្តិ ចាតា អវត្តា
 មាតា បិតា ច ជិត្តន្តា ជាតវេន បជិត្តម ។
 សហ សទ្ធិ កតេ មយ្ហំ មហាបដ្ឋលិតោ សិទ្ធិ
 វដ្ឋសិ សោឡស កាសាជិ ឧទកំ បត្វា យថា សិទ្ធិ
 សទ្ធិ មេ សមោ ធីត្វំ វិសា មេ សច្ចតាវមិតំ ។

វិទ្យុកពោធិកវិយ ខវៈ ។

ទស្សន៍ មច្ចុក្កវិចារិយ

(៣០) ធម្មតាវិយនា ហោមិ មច្ចុក្កជា មហាសវេ
 ឧល្លា សុរិយសន្តាបេ សវេ ឧទកំ ទិយថ ។

មច្ចុក្កវិចារិយ ទី ១០

គថាគតពិចារណាកម្លាំងធម៌ ហើយពួកព្រះជនស្រីក្នុងកាល
 មុន ធ្វើសច្ចកិរិយា ព្រោះអាស្រ័យកម្លាំងសច្ចធម៌ (នោះ) ថា
 ស្លាប់ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំមាន តែហើរមិនរួច ជើងទាំងឡាយ
 របស់ខ្ញុំមាន តែដើរមិនបាន មាតាបិតា (របស់ខ្ញុំចេញ)
 បាត់ទៅហើយ ម្ចាស់ភ្លើងព្រៃ អ្នកចូរចៀសចេញទៅ ។
 ព្រោះសច្ចកិរិយា ដែលគថាគតបានធ្វើហើយ ភ្លើងដែលនេះ
 សន្តោសន្តោ ក៏ចៀសចម្ងាយ ១៦ កម្រិះ (ហើយរលត់
 ក្នុងទីនោះ) ដូចជាគប់ភ្លើងដែលបុគ្គល ជ្រលក់ទៅក្នុងទឹក
 កុសលធម៌ដទៃ ស្មើនឹងសច្ចៈ នៃគថាគត កុំមានឡើយ
 នេះជាសច្ចបារមី របស់គថាគត ។

ចប់ វិទ្យុកពោធិកវិយ ទី ១ ។

មច្ចុក្កវិចារិយ ទី ១០

(៣០) មានចារិយាដទៃទៀត កាលដែលគថាគត កើត
 ជាស្តេចត្រី នៅក្នុងមហាស្រះ លុះដល់គម្ពីសម័យ ដែល
 មានកំរងព្រះអាទិត្យយ៉ាងខ្លាំង ទឹកក្នុងស្រះក៏រើញអស់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយបិដក

តតោ កាតា ច កិដ្ឋោ ច	តតោ កុលលសេន កា
កត្វយន្តិ និវា រត្តិ	មន្ទ ឧបនិស័ទិយ ។
ឯវី ចិទ្ទេសហំ តតុ	សហ ញាតិហំ មិទ្ធិតោ
កោន ធុ ខោ ឧបាយេន	ញាតិ ធុត្វា មមោចយេ ។
ចិទ្ទយិត្វាន ធម្មត្ថំ	សត្វំ អន្ទសំ បស្សយិ
សន្ទ បត្វា មមោចសី	ញាតិនំ តំ បរិត្តយេ ។
អនុស្សវិត្វា សតំ ធម្មំ	បរមត្ថំ វិនិទ្ទយិ
អកាសី សច្ចតិវិយំ	យំ លោកេ ធុវសស្សតំ ។
យតោ សវមិ អត្តានំ	យតោ បត្តោស្មី វិញាតិ
នាភិជាធាមិ សត្វិច្ច	ឯតោណាមិ ហិសិទំ ។
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន	បដ្ឋន្នោ អភិវស្សតុ
អភិត្តនយ បដ្ឋន	និទី កាតាស្ស នាសយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយបិដក

លំដាប់នោះ ក្អែក ក្អាត ខ្វែងក្រហម ខ្វែងខ្មៅ និងខ្វែងធំ
 ចុះទៅ (លើក) ស្ដីឲ្យត្រីពំនឡាយ ពំនយប់ពំនថ្ងៃ ។
 គេឯគតត្រូវពំនពួកញាតិ ត្រូវពួកសត្វមានក្អែកជាដើមបៀត
 បៀនក្នុងទីនោះហើយ ក៏គិតយ៉ាងនេះថា ញាតិពំនឡាយ
 (របស់គេញ) នឹងរួចចាកទុកដោយឡែក ដូចម្ដេចហ្ន៎ ។
 គេឯគតគិតឲ្យធម៌និងអត្ត ហើយបានឃើញសច្ចៈ កាលឃើញ
 ហើយ បិតនៅក្នុងសច្ចៈនោះ ដោះញាតិឲ្យរួច ចាកសច្ចក្ដី
 វិនាសដល់បាន ។ គេឯគត ពួកឲ្យធម៌ របស់សច្ចៈស
 ពំនឡាយ ហើយគិតចោលឲ្យបរមត្ថសច្ចៈ ធ្វើឲ្យសច្ចកិរិយា
 ដែលជាធម្មជាតិទៀងទាត់ក្នុងលោកថា គេឯគតពួកឃើញ
 ខ្ញុំខ្លួន ក្នុងកាលណា គេឯគតបានដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកដឹងក្ដី
 ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលនោះ គេឯគតមិនដែលត្រូវបៀត
 បៀន សូម្បីឲ្យសត្វណាមួយឡើយ ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ
 សូមឲ្យមេឃបង្កើតភ្លៀងចុះ ម្ខាងមេឃ ចូរអ្នកបង្កើតភ្លៀងចុះ
 មក ចូរអ្នកប្រាប់កំណប់ទ្រព្យ របស់ក្មេកឲ្យវិនាសអស់ទៅ ។

ក្រសួងយុត្តិធម៌ ទំ ០១

ចូរអ្នកញ៉ាំងតួកវ្រែកឱ្យសាយសោក ចូរអ្នកញ៉ាំងតួកវ្រែកឱ្យប្រចាតៈសាក ។ មេឃក៏បង្កើតឱ្យដុះមក ដំណាលនឹងនាក្សសព្វដ៏ប្រសើរ ដែលគេថាគតធ្វើហើយ ។ គេថាគតធ្វើឱ្យសព្វដ៏ប្រសើរ មានសភាពយ៉ាងនេះ ឱ្យជាព្យាយាមដ៏ទុក្ខមក្សៀនកំផ្លាក់ចុះមក បំរាញឱ្យទីឡូល ទីទាប មួយរំពេច ។ គេថាគត អាស្រ័យកម្លាំងនេះដទៃសព្វ បានញ៉ាំងមហារមយឱ្យបង្កើតឱ្យ គុណធម៌ដទៃ ស្មើនឹងសព្វ នៃគេថាគត ពុំមានឡើយ នេះជាសព្វបារមី របស់គេថាគត ។

បង មធូរសិលាវិញ ទី ១១ ។

កង្កែប ពុយ សេរីយ៉ា ៩ ១១

(៣១) មានចរិយាដទៃទៀត កាលតថាគតជាដសី ឈ្មោះ
កណ្ឌីវីបាយខៈ អង្គក្រះហ័យ នៅតែប្រព្រឹត្តប្រាប្បចរិយៈ គស៍
៥០ ឆ្នាំបាយ ។ អ្នកណាមួយ មិនដឹងថាសព្វក្តីអង្គក្រះ ក្នុងចិត្ត
របស់តថាគតខ្លះទេ ចាំឆ្លងថាគតរសាត ក៏មិនប្រាប្បថាសព្វក្តីមិន
គ្រកអរនឹងសព្វក្តីគ្រកអរក្នុងចិត្ត ដល់អ្នកណាមួយឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិយាយិកា

សព្វញ្ញាវី មណ្ឌាស្ស សហាយោ មេ មហាសសី
 បុព្វកម្មសមាយុត្តោ សូលនារោថំ លភិ ។
 តមហំ ឧបជ្ជហិត្វាន អាណក្យមនុចាបយី
 អាប្បជ្ជិត្វាន អាគក្ខី យំ មយំ សកមស្សមំ ។
 សហាយោ ព្រាហ្មណ មយំ ភរិយំ អាធាយ បុត្តកំ
 តយោ ជនា សនាគន្ធិ អាគក្ខី បាហុចាតតំ ។
 សម្មោធមារោ តហិ សហា ធិសិដ្ឋោ សកមស្សមេ
 ធារកោ វដ្ឋមនុត្តិបំ អាសីវិសមកោបយិ ។
 តតោ សោ វដ្ឋកតំ មកំ អាទ្ទសន្តោ កុមារកោ
 អាសីវិសស្ស ហត្ថេន ឧត្តមន្តំ បរាមសិ ។
 តស្ស អាបសនេ កុត្តោ សម្មោ វិសាលស្សិតោ
 កុបិតោ បរមកោបនេ អនិសំ ធារកំ ខណោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សិរីរាជេន

មហាសសី ឈ្មោះបណ្ឌិត្យៈ អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌បដិប្រាសិរាជេន
 ជាសម្មាញ់របស់គង្គត ប្រកបដោយបុព្វកម្ម ហើយបាន
 ទូតារឿងកាន់ដែកស្រួច ។ គង្គតតែងតែមណ្ឌាស្សតាបស
 នោះ រហូតបានដល់ទូតារាជ ជាបុគ្គលជារោគ ហើយលាមក
 កាន់អាស្រមវែងខ្លួន របស់គង្គតវិញ ។ ព្រាហ្មណ៍ ជា
 សំឡាញ់ តែប្រពន្ធទាំងកូនមក ជនទាំងឡាយ ចូរជុំគ្នា
 ចូលទៅកាន់ទីដែលរក្សាមកហើយ ។ គង្គតអង្គុយ ក្នុង
 អាស្រមរបស់ខ្លួន សំណេះសំណាលជាមួយទាំងជននោះ
 ឯទារកបោះកូនឃ្លីលេង បានញ៉ាំងអាសិរាជសឿង ។ លំ-
 ដាប់នោះ កុមារនោះស្លេងរកផ្លូវ ដែលកូនឃ្លីនោះរមៀល
 ក៏យកដែកស្លាបប្រូវក្បាលអាសិរាជស ។ ឯពស់ក៏ទីនឹងការ
 ស្លាបប្រូវនៃទារកនោះ អាស្រយកម្លាំងនៃពិសកម្រិត ក៏ចឹក
 ទារក ក្នុងខណៈនោះ ដោយសេចក្តីក្រោធយ៉ាងខ្លាំង ។

ចក្ខុវិស័យ ព្រហ្មញ្ញ

សហ ធម្មា អតិវិសេន ធារកោ បបតិ ក្នុងយំ
 តេជាហំ ធុត្តតោ អាសី មម វា ហសិតំ ធុត្តំ ។
 ត្យាហំ អស្សាសយិត្វាន ធុត្តតោ សោកាសន្និទេ
 បឋមំ អាតាសី តិរិយំ អក្ខំ សច្ចវត្ថុមំ ។

សត្តាហមេវាហំ បសន្នចិត្តោ
 បុញ្ញត្ថកោ អចរី ព្រហ្មចរិយំ
 អជាបរិ យំ ចរិតំ មមំ វេទំ
 វស្សានិ បញ្ញាស សមាធិកានិ ។
 អកាមកោ វា ហិ អហត្ថានមិ
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថិ ហោតុ
 ហតំ វិសំ ជីវតុ យញ្ញនត្តោ ។

កណ្ត្រវិស័យ ព្រហ្មញ្ញ ទី ១១

ពាក្យដែលត្រូវតែសំខិតហើយ ក៏ដូចលើដៃដី ដោយពិស
 ដ៏ខ្លាំង មួយវិភាគ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគាត់មាន
 ទុក្ខ ទុក្ខនោះផ្សាយមកដល់គាត់ ។ គាត់គិតល្អនេះលាម
 ជនទាំងនោះ ដែលដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានសា គឺសេចក្តី
 សោក បានឆ្លុះស្ទុះចិត្តិយា ដ៏ថ្លៃថ្លាប្រសើរ គ្រប់ដង្វែងថា
 គាត់គិត មានចិត្តជ្រះថ្លា ត្រូវការដោយបុណ្យ
 បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ អស់ ៧ ថ្ងៃ លំដាប់
 គេទៅ គាត់គិតប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈណា អស់
 ៥០ ឆ្នាំប្លាយ ។ គាត់គិតប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 នោះទាំងអស់ត្រូវ ដោយតាមសច្ចៈនេះ សូមសិរិ-
 ស្តស្តីភីតមាន (ដល់យញ្ញទុក្ខុមារ) ពិសច្ចា
 សាបសូន្យទៅ យញ្ញទុក្ខុមារ ច្បាស់ឡើង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយបិដក

សហ សង្ខេប តាតេ មឃ្មី វិសេសេន វេជិតោ

អនុជ្ឈិតោ វុដ្ឋាសិ អនោតា វាសិ មាលាវេ

សង្ខេប មេ សមោ ទត្ថិ ឯសា មេ សត្វចារមីតិ ។

កណ្តិទិយយធម៌យំ ឯកសម្ពំ ។

ទ្វាទសមិ សុត្តសោមចរិយំ

[៣២] បុនាបរិយនា ហោមិ សុត្តសោមោ មហីបតិ

កហិតោ ហោរិសាធន ប្រាហ្មណេ សង្ករំ សរី ។

ទត្ថយាជំ ឯកសតំ អនុលិក្ខា តារតលេ

ឯតេ សម្មមិលាបេត្វា យញ្ញត្ថេ ឧបទយី មមំ ។

អាបុច្ឆិ មិ ហោរិសាធា តី តំ វត្ថុសំ វិស្សជំ

យថាមតី តេ តាហាមិ យនិ មេ តំ បុនេហិសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយបិដក

យញ្ញាគុណាធិ ដែលញាប់ញ័រដោយកម្លាំងវិសាល បិប
ដីឧទេសាៈ ស្រាប់វែកក្រោកឡើងរួច ទាំងជាបុគ្គលសរ-
សើយរោគ ដំណាលនឹងពាក្យសព្ទៈដែលគង់ជាគតិដោយ
គុណធម៌ដ៏វៃ ស្មើនឹងសព្ទៈ វៃគង់ជាគតិ ពុំមានឡើយ
នេះជាសព្ទបាវិទី របស់គង់ជាគតិ ។

ចប់ កណ្តិទិយយធម៌យា ទី ១១ ។

សុត្តសោមចរិយា ទី ៣២

[៣២] មានចរិយាដ៏វែងឡើង កាលដែលគង់ជាគតិ ឈ្មោះ
សុត្តសោម ជាម្ចាស់ផែនដី ស្រូវស្តេចប្រាសាទចាប់ គង់-
គតិ ក៏បាននឹកឃើញនូវពាក្យសព្ទៈ ដែលខ្លួនបានធ្វើចំពោះ
នន្ទប្រាហ្មណ៍ ។ ស្តេចប្រាសាទ ជោគក្សត្រ ១០១ អង្គ
ត្រង់បាតដៃ ហើយញ័រស្តេចទាំងនោះ ឲ្យស្វិតស្រពោន
ហើយចូលទៅនាំយកគង់ជាគតិ ក្នុងពេលសម្រេចយញ្ញ ។
ស្តេចប្រាសាទ ស្រែកថាគតិ អ្នកឯងចង់រួចខ្លួន (អំពី
ដៃយើង) ឬទេ បើអ្នកអាចត្រឡប់មក (កាន់សំណាក់)
យើងវិញ យើងនឹងត្រូវធ្វើតាមសចក្តីពេញចិត្ត របស់អ្នក ។

ពេលវេលា សុវណ្ណសាមចរិយ

តស្ស បដិសុណិត្វាន មញ្ញោ អាគមនំ មម
 ឧបកត្វា បុរិ រដ្ឋំ រដ្ឋំ ជិយ្យានយំ តនា ។
 អនុស្សរិត្វា សតំ ធម្មំ ចុក្ខកំ ជិណសេវិតំ
 ព្រាហ្មណស្ស ធនំ ធនា ចោរិសានំ ឧទាគមី ។
 ឧត្ថិ មេ សំសយោ តត្ថ យាតយិស្សតិ ក ធន ក
 សច្ចកំបាធុរត្តន្តោ ជិវិតំ ចជិតុទ្ធាគមី
 សាច្ចេន មេ សមោ ឧត្ថិ ឯសា មេ សច្ចចារមិតិ ។

សុគណេមវិយំ ព្រាសមំ ។

ពេលវេលា សុវណ្ណសាមចរិយ

[៣៣] សាមោ យនា វេន អាសី សន្តោន អភិធម្មិតោ
 មវេន សំបាត្យក្សេហិ មេត្តាយ ឧបនាមយំ ។

សុវណ្ណសាមចរិយ ទី ១៣

កាលនោះ គង់គតទទួល (ពាក្យ) ស្តេចបោរិសាទនោះ
 ហើយ ចូលទៅកាន់ប្លង់ជីវិតកយ ប្រគល់ពង្ស (ដល់
 មាតាបិតា) និងបាច់និយាយថ្វី ដល់ការត្រឡប់មកនៃគង់-
 គតវិញ ។ គង់គតរក្សកន្លែងមិ របស់សប្បុរសទាំងឡាយ
 ដែលព្រះធីនស្រីទាំងឡាយ ធ្លាប់សេពក្នុងកាលមុន ឲ្យ
 ទ្រព្យដល់ព្រាហ្មណ៍ ហើយចូលទៅកាន់ស្តេចបោរិសាទ ។
 គង់គតមិនបានសេចក្តីសង្ស័យថា ស្តេចបោរិសាទនេះ នឹង
 សំឡាប់ ឬមិនសម្លាប់ឲ្យអញ ក្នុងទីនោះឡើយ គង់គតរក្សា
 ពាក្យសច្ចៈ ចូលទៅ (កាន់សំណាក់ស្តេចបោរិសាទ) ដើម្បី
 លះបង់ឲ្យជីវិត គុណធម៌ដទៃ ស្មើនឹងសច្ចៈ នៃគង់គត ពុំ
 មានឡើយ នេះជាសច្ចបារមី របស់គង់គត ។

ចប់ សុគណេមវិយា ទី ១២ ។

សុវណ្ណសាមចរិយ ទី ១៣

[៣៣] កាលដែលគង់គតជាតាបស ឈ្មោះសាមៈ ទៅក្នុង
 អាស្រម ដែលព្រះឥន្ទ្រមិត្តក្នុងព្រៃ គង់គតញ្ញាំងសីលៈ
 និងខ្វែងទាំងឡាយក្នុងព្រៃ ឲ្យចូលមកដឹកដោយមេត្តាបាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយាបិដក

សីហាព្យក្សេហំ ធិប័ហំ អច្ឆេហំ មហិសេហំ ច
 បសនមិកវារហេហំ បរិវារេត្វា វេនេ វសី ។
 ន មំ កោចិ ឧត្តសតិ នបិហំ ភាយាមិ កស្សនិ
 មេត្តាតវេលនុបត្តន្តោ រមាមិ បវេនេ តនាតិ ។

សុវណ្ណសាមចរិយំ ធម្មេសមំ ។

ចូទ្ទសមី ឯករាជិចរិយំ

[៣៤] បុណ្ណបរិយេនា ហោមិ ឯករាជានិ វស្សុតោ
 បរមី សីលំ អធិដ្ឋាយ បសាសាមិ មហាមហី ។
 នស កុសលកម្មបថេ វត្តាមិ អនវេសសតោ
 ចត្វាហិ សង្កហាវត្ថុហិ សង្កណ្ណាមិ មហាជនំ ។
 ឯវំ មេ អប្បមត្តស្ស វេនេ លោកេ បរត្ថ ច
 នត្ថសោធនា ឧបាគតា អន្តិទន្តោ បុរិ មម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចរិយាបិដក

សត្វសីហា ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាយុំ ក្របី ក្តាន់ និងជ្រូកព្រៃ
 មករោមរោមតថាគត ដែលនៅក្នុងព្រៃ ។ សត្វណាមួយ
 មិនប្តិតថាគតឲ្យតក់ស្លុតទេ ចាំឯតថាគត ក៏មិនខ្លាចសត្វ
 ណាមួយឡើយ កាលណោះ កម្លាំងមេត្តាឧបត្ថម្ភតថាគត
 ឲ្យតថាគតនៅក្នុងព្រៃ ដោយស្ងៀមស្ងួត ។

ធម៌ សុវណ្ណសាមចរិយាទី ១៣ ។

ឯករាជិចរិយា ទី ១៤

[៣៥] មានចរិយាដទៃទៀត កាលដែលតថាគត កើត
 ជាស្តេច ឈ្មោះឯករាជ បានអធិដ្ឋានសីលដ៏ក្រៃលែង ហើយ
 គ្រប់គ្រងមហាប្រថពី ក្នុងតាសិកដ្ឋ ។ តថាគតបានប្រព្រឹត្ត
 កុសលកម្មបថ ១០ ឥតមានសសសល់ សង្រ្គោះមហាជន
 ដោយសង្ឃហវត្ថុទាំង៤ ។ តថាគតមិនប្រមាទ ក្នុងលោកនេះ
 និងបរលោកយ៉ាងនេះ វេលានោះ ស្តេចក្នុងដែនកោសល
 ឈ្មោះទន្ធសេន ចូលមកដណ្តើមរាជបុត្រ របស់តថាគត ។

កន្លងដីវេ ធិកេយ សត្វលង្កេ សរដ្ឋគេ
 សត្វំ ហត្ថកតំ កត្វា កតាសុយា ធិត្វលំ មម ។
 អមច្ចមណ្ឌលំ រដ្ឋំ ធីតំ អន្តេបុរំ មម
 អន្តិទិទ្វាទ កហិតំ ចិយេត្តំ បស្សហំ
 មេត្តាយ មេ សមា នត្តិ ឯសា មេ មេត្តាចារមីតិ ។

ឯកាដិចរិយំ បុទ្ធសមំ ។

បណ្ណាល័យ មហាលោមហំសចរិយំ

[៣៩] សុសានេ សេយ្យំ តាច្ឆេមិ ធរដ្ឋតំ ឧបនិឆាយ

តាមមណ្ឌលា ឧបាគត្វា រូបំ នស្សន្តិ នប្បតិ ។
 អបេវ កន្ទត្វា មាលត្វា ភោជនំ វិវិដំ តហំ
 ឧបាយនាធិ ឧបនេន្តិ(១) ហត្ថា សិវិក្កមាទសា ។

១៩. ម. ឧបាយនេយ្យចន្តិកំ ទិស្សតិ ។

ស្តេចទូសេន ធ្វើទូស្តកន្តិម ព្រមទាំងពួកពល និងអ្នក
 ដទៃទៀត ដែលរស់នៅព្រះអាស្រ័យស្តេចទាំងអស់ ឲ្យតាំង
 នៅក្នុងដែ ហើយដឹកគប់គោតក្នុងរណ្តៅ ។ គេថាគេបាន
 ឃើញទ្វីបណ្ឌលនៃអាមាត្យ រាជ្យ និងព័ន្ធដ៏ស្តុកស្តម្ភ របស់
 គេថាគេ ដូចកូនជាទីស្រឡាញ់ ដែលត្រូវស្តេចទូសេន
 ដណ្តើមយកហើយ (ក៏ជួយមេត្តាចំពោះស្តេចទូសេននោះ)
 គុណធម៌ដទៃ ស្មើនឹងមេត្តា នៃគេថាគេ ពុំមានឡើយ នេះ
 ជាមេត្តាបារមី របស់គេថាគេ ។

ចប់ ឯកាដិចរិយា ទី ១២ ។

មហាលោមហំសចរិយា ទី ១៥

[៣៩] គេថាគេសម្រេចសយ្យសន៍ កើតឡើងសាកសពក្នុង
 ព្រៃស្នួសាន ពួកក្មេងអ្នកស្រុកចូលមកដឹក (គេថាគេ) ហើយ
 សម្តែងឲ្យប្រការដ៏ប្លែក ច្រើនយ៉ាង ។ ពួកក្មេងដទៃ ជា
 អ្នកដឹកការណ៍ (ឃើញទារកទាំងឡាយ) ក៏សប្បាយរីករាយ
 មានចិត្តសង្ឃឹម ទៅនាំយកគ្រឿងក្រអូប ផ្កាកម្រង ភោជន
 ផ្សេងៗ ដ៏ច្រើន និងគ្រឿងបណ្ណាការ មកឲ្យគេថាគេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិយាយបិដក

យេ មេ ធុត្ថំ ឧបហរន្តិ^(១) យេ ច រេន្តិ សុខំ មម
 ករោសំ សមគោ ហោមិ ធយា គោហោ នវិជ្ជតិ ។
 សុខធុត្ថោ តុណកូតោ យសេសុ អយសេសុ ច
 សត្វត្ថ សមគោ ហោមិ ឯសា មេ ឧបេត្តាចារមីតិ។

មហាលោមហំសចរិយំ បណ្ណសេនំ ។

តិស្សប្បាជំ

យុធន្ទយោ សោមនស្សោ អយោយាភិសេន ច
 សោណនោ ម្ពុកដក្ខោ^(២) កបិកជា សទ្ធស្ស្តយោ ។
 វដ្តកោ មច្ឆរជា ច កណ្ណជីពាយនោ ឥសិ
 សុតសោមោ បុរោ អាសិ^(៣) សាមោ ច ឯករាជា ច
 ឧបេត្តាចារមី អាសិ ឥតិ វត្ថំ មហេសិណ ។

១ ឧ. ប. ឧបហរន្តិ ។ ២ ឧ. ម. ម្ពុកដក្ខោ ។ ៣ ឧ. ម. បុរោ អាសិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិយាយបិដក

ពួកក្នុងអ្នកស្រុកណា នាំយកសេចក្តីទុក្ខមកទ្បតថាគត ពួក
 ក្នុងអ្នកស្រុកណា ទ្បសេចក្តីសុខដល់គេថាគត គេថាគតមាន
 ចិត្តស្មើ ចំពោះទារកទាំងអស់នោះ មិនអាណិត មិនក្រោធ ។
 គេថាគត មានចិត្តជាកណ្តាល ក្នុងសុខនិងទុក្ខ ក្នុងយស
 និងអយស គេថាគត មានចិត្តស្មើក្នុងលោកធម៌ទាំងឡាយ នេះ
 ជាឧបេត្តាចារមី របស់គេថាគត ។

ធម៌ មហាលោមហំសចរិយា ទី ១៥ ។

ឧទ្ទាសនៃបរិយាឆោ

យុធន្ទយចរិយា ១ សោមនស្សចរិយា ១ អយោយាចរិយា ១
 ភិសចរិយា ១ សោណនម្ពុកដក្ខចរិយា ១ ម្ពុកដក្ខចរិយា ១
 កបិលរាជចរិយា ១ សទ្ធស្ស្តយចរិយា ១ វដ្តកចោត-
 កចរិយា ១ មច្ឆរាជចរិយា ១ កណ្ណជីពាយនចរិយា ១ សុត-
 សោមចរិយា ១ សុវណ្ណសាមចរិយា ១ ឯករាជចរិយា ១
 លោមហំសចរិយា ១ ព្រះមហេសីសម្ពុទ្ធ ជ្រងំសម្ពុទ្ធ
 ហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ឧប្បកាស

ឧប្បកាសនៃធម៌វិញ្ញាណ

ឯវិ តហវិធិ ធុត្តិ	សម្បត្តិញ តហវិធិ
កកករ អនុកវិត្តា	បត្តា សម្ពោធិមុត្តមំ ។
ធុត្តា ធាតុកកំ ធានំ	សីលំ វុរេត្តា អសេសតោ
ធុត្តម្ម ចារមី កត្តា	បត្តា សម្ពោធិមុត្តមំ ។
បណ្ឌិតេ បរិវុធិត្តា	វិរិយំ កត្តាន ធុត្តមំ
ឧត្តិយា ចារមី កត្តា	បត្តា សម្ពោធិមុត្តមំ ។
កត្តា ធុត្តម្មធិដ្ឋានំ	សច្ចវចាទុក្ខិយ
មេត្តាយ ចារមី កត្តា	បត្តា សម្ពោធិមុត្តមំ ។
លាភាលាភេ យសាយសេ	សម្ពោធិចារមីនំ
សត្វត្ថ សម្មាសោ(១) ហត្ថា	បត្តា សម្ពោធិមុត្តមំ ។

កថាគត ធីទុត្តិច្រើនប្រការ សោយសម្បត្តិច្រើនប្រការ
 ក្នុងភពតូចកតធំ ដូចបានរៀបរាប់ មកយ៉ាងនេះ ហើយ
 បានសម្រេច ខ្សែសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ទុក្ខម ។ កថាគតបាន
 ឲ្យបាន ដែលព្រះពោធិសត្វតប្បវិទូ ទាំងបំពេញសីលនិម
 តានសេសសល់ ហើយចេញទៅកាន់មហាភិទ្ធិស្តម បាន
 ដល់ចារមី សម្រេចខ្សែសម្ពោធិញ្ញាណ ជាញ្ញាណដ៏ទុក្ខម ។
 កថាគត បានសាកសួរបណ្ឌិតទាំងឡាយ បានធ្វើព្យាយាមដ៏
 ទុក្ខម បានដល់ខ្ញុំចារមី ហើយសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណ
 ដ៏ទុក្ខម ។ កថាគត បានធ្វើអធិដ្ឋានយ៉ាងមាំ បានវត្ស
 សច្ចៈ បានដល់មេត្តាចារមី ហើយសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណ
 ដ៏ទុក្ខម ។ កថាគតមានចិត្តស្មើ ក្នុងលោកធម៌ទាំងឡាយ គឺ
 លាភ អលាភ យស អយស សេចក្តីរាប់នាន ទាំងសេចក្តី
 ដែលនិយ ហើយបានសម្រេចសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ទុក្ខម ។

១ ១. សមាគោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បិណ្ឌបិដក

តោសន្និ កយតោ និស្វា វិរិយាវម្ពត្តា ខេមតោ
 អារទ្ធវិរិយា ហោជ ឯសា តុន្តាទុស្ថាសន្និ ។
 វិវាទំ កយតោ និស្វា អវិវាទត្ថា ខេមតោ
 សមត្តា សខិលា ហោជ ឯសា តុន្តាទុស្ថាសន្និ ។
 ចរាទំ កយតោ និស្វា អម្បមាទត្ថា ខេមតោ
 ការវេជ្ជន្តិកំ អក្កំ ឯសា តុន្តាទុស្ថាសន្និ ។
 វត្ថុ សុទ្ធិ កកវា អត្ថនោ ឬត្ថចរិយំ សម្ពាវយមាវោ
 តុន្តាបទានិយំ នាម ធម្មជវិយាយំ អភាសិត្តាតិ ។

បរិយាប័ណ្ណំ និម្ពិតំ ។

សមោណិនិកាយា

(៣៦) នសេតេ ទារមី ហោន្តិ នសេតេ ឧបទារមី
 ចរាត្ថា នស ហោន្តិ តោនិយា បរិចាចនា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ពរិណិបិដក

អ្នកតាំងឡាយគួរឃើញទូរកាសដ្ឋៈ ថាជាភ័យ គួរឃើញ
 ទូរការប្រាជ្ញត្រាយាម ថាជាសេចក្តីក្សេម ហើយប្រឹងប្រែង
 ត្រាយាមចុះ នេះជាភក្សប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ។ អ្នក
 តាំងឡាយ គួរឃើញទូរការទាស់ទែង ថាជាភ័យ គួរឃើញ
 ទូរការមិនទាស់ទែង ថាជាសេចក្តីក្សេម ហើយចូលព្រមព្រៀង
 គ្នា តាំងជាបុគ្គលមានភក្សពីរព្រះរក្សាចុះ នេះជាភក្សប្រៀន
 ប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ។ មួយទៀត អ្នកតាំងឡាយ គួរឃើញ
 ទូរសេចក្តីប្រមាទ ថាជាភ័យ គួរឃើញទូរសេចក្តីមិនប្រមាទ
 ថាជាសេចក្តីក្សេម ហើយចូលច្រើនមគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨
 ចុះ នេះជាភក្សប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ។

បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សរសើរ ទូរបុព្វចរិយា
 របស់ព្រះអង្គ ហើយសម្តែងទូរធម្មបរិយាយ ឈ្មោះតុន្តាបទាន ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បរិយាប័ណ្ណំ ។

សមោណិនិកាយា

(៣៦) បារមី ១០ ទេវបារមី ១០ បរមគ្គបារមី ១០
 បារមីទាំងនេះ ជាគ្រឿងញ៉ាំងតោនិញ្ញាណ ឲ្យបានសះស្រេច

សម្រាប់ពលករ

សម្រាប់ពលករ

សិរីរាជស្ត្រ សេដ្ឋស្ត្រ ឆាន់ចារមិត្តា គរេ
 វេស្សន្តរេ ច វេលាមា ករុណ្ឌ ឧបចារមី ។
 អត្ថិត្តិសយ្យនាមេ ហោរុណ្ឌ តា ឧបចារមី
 កុត្តជសីលសសោ គូតា បរមត្តា ឆាន់ចារមី ។
 មហាគម្ពី ច ធនុត្តោ ឆាន់ចារ ច ហត្ថចោសកោ
 សីលចារមិត្តា យុត្តិ ឥត វុត្តិ មហាសីលា ។
 ធម្មយ្យកោ គូរិនុត្តា សីលេន ឧបចារមី
 សុត្តចាលោ ច យោ ធិរេ បរមត្តា សីលចារមី ។
 យុត្តន្តយោ ច តោវិទ្ធោ ហត្ថចាលោ ច យោ យរេ
 កល្យាណិយោ សុសាមោ ច
 បរមេវេ ធិមី ចេវ ហោរុណ្ឌ តា ឧបចារមី ។

គឺព្រះបាទសិរីរាជស្ត្រសេដ្ឋស្ត្រ បានបំពេញបានចារមី ព្រះបាទ
 វេស្សន្តរេ និងវេលាមាព្រាហ្មណ៍ បានបំពេញបានឧបចារមី
 អត្ថិត្តិសាបស បានបំពេញបាន ដ៏មានកម្លាំង ហៅថាបាន-
 ឧបចារមី កាលគយៈគត កើតជាមាន់ និងទន្សាយដ៏ប្រសើរ
 បានបំពេញបានបរមត្តចារមី ។ កាលគយៈគត កើតជា
 ស្តេចស្វាភ្នំ ជាដំរីឆ្នុនភ្នំ ជាដំរីចង្ហើមមាតាភ្នំ បានបំពេញ
 សីលចារមី ពាក្យដូច្នេះនេះ ព្រះមហាសីល្រង់សម្តែងហើយ ។
 កាលគយៈគតកើតជាស្តេច ឈ្មោះចម្បយ្យៈ និងជាស្តេចបាន
 ឈ្មោះត្រិះត្រួត បានបំពេញសីលឧបចារមី កាលគយៈគតកើត
 ជាសត្វបាលខាតរាជ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានបំពេញសីលបរមត្ត-
 ចារមី ។ កាលគយៈគត កើតជារាជបុត្រ ឈ្មោះយុត្តន្តយភ្នំ
 ជាមហាតោវុត្តិ ជាហត្ថបាលភ្នំ ជាពូជព្រាហ្មណមហា-
 សាល ឈ្មោះអាយាយរភ្នំ ជាគល្យាណិយភ្នំ ជាសុវណ្ណសាមភ្នំ
 ជាមហាវេទបុត្រភ្នំ ជាខេមរាភ្នំ បានបំពេញបានឧបចារមី ។

មហេស្វរៈថា ធនៈដ្ឋា កុណ្ឌលោ ចាបិ កុណ្ឌលោ
 តិភ្នំវេ ច សកុណោ ច ហោរោតា ខុបចារមី ។
 វិជ្ជុំ សម្ពុំ បញ្ញាយ ឧភោតា ហោរោតា ចារមី
 យោ សិស្សោ អាចរិយំ ចោក សុរិយប្រាហ្មណោ

មាតង្គោ ។

សត្តកសុត្តា បរមត្ថា ឯតា វេ បញ្ញាចារមី
 សីលវា វិរិយោ រាជា ជាតកំ ជាធនា វិក្ខុ ។
 ឧទ្ធច្ចរក្កោមោ អាសិ បរមត្ថា វិរិយចារមី
 មហាកកិ បញ្ញា កុត្តា វិរិយោ ហោរោតា ចារមី ។
 ធម្មចារលោ កុត្តាវេ ច ខន្តិយោ ហោរោតា ចារមី
 ខុបចារមីតិ វុច្ចន្តិ ធម្មាធម្មិកមន្តវា ។
 ខន្តិវា ធនេ បរមត្ថា ខន្តិចារមី ធម្មិយា
 កុដ្ឋភូមិ កវេសន្តោ អគោសិ កុត្តារិ តហំ ។

កាលតថាគត កើតជាមហេស្វរៈបណ្ឌិត្ត ធនៈបណ្ឌិត្ត
 កុណ្ឌលបណ្ឌិត្ត កុណ្ឌលបណ្ឌិត្ត តិភ្នំវេត្ត សកុណៈត្ត
 ខុបចារមី បាទបំពេញបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញា ។ កាលតថាគត កើតជា
 វិគ្គបណ្ឌិត្ត ជាសម្ពុត្តិកុមារត្ត ទាំងពីរខ្លះ បាទបំពេញបញ្ញា-
 បញ្ញា កាលតថាគត កើតជាសុរិយប្រាហ្មណ៍ត្ត ជាមាតង្គ-
 បណ្ឌិត្ត ដែលជាសិស្សអាស្រ័យទូតាចារ្យ ក្នុងកាលមុន
 ក៏បាទបំពេញទូតាចារ្យបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញា ។ ឯបញ្ញាបរមត្ថបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញា
 (តថាគតបាទបំពេញ ក្នុងកាលយោនយកកំណើតកើត) ជា
 សេនកបណ្ឌិត កាលតថាគត កើតប្រាជ្ញ ជាស្តេចជន
 មានសីល មានព្យាយាម មានការប្រឹងប្រែងយ៉ាងមាំ បាទ
 បំពេញវិរិយបរមត្ថបញ្ញាបញ្ញា កាលតថាគតកើតជាស្តេចស្វា ជា
 អគ្គតាតេជមី ៥ ប្រការ បាទបំពេញវិរិយបញ្ញា ។ កាល
 តថាគត កើតជាធម្មបាលកុមារ បាទបំពេញខន្តិបញ្ញា ជា
 គ្រឿងញ៉ាំញីដោយធម៌ ទូតបុគ្គលបិទប្រកបដោយធម៌ ហៅ
 ថា ខន្តិបញ្ញា ។ កាលតថាគត កើតជាខន្តិវិភាបស
 ស្រែកកុដ្ឋភូមិ តថាគតបាទធ្វើ ទូតតែងតែប្រមា ជាប្រើ
 យ៉ាង ដើម្បីបំពេញ ទូតខន្តិបរមត្ថបញ្ញា ដោយខន្តិវា ។

សមោធានកថា

សមោធានកថា

តថាហិ សច្ចុគុណំ សសវដ្ឋតតាតតតំ
 សច្ចេនក្ខិដ្ឋាមិតោ ឯសា ចារមិតា កថ ។
 ឧទតោ មាត្រា កវិត្តាធន អតាសិ សច្ចុមុត្តមំ
 មហាមេយំ បវស្សេសិ ឯសា មេ សច្ចុចារមី ។
 សច្ចេន ធារំ តាបសិ ជីវេ សុចារបណ្ឌិតោ
 វិសំ សច្ចេន យាតេសិ កណ្ឌជីវាយនោ វសិ ។
 សច្ចេន វិជរោ ហុត្វា តត្ថាសោតំ តវ តទា
 ឯសា ចារមិតា សត្វ ហោត្ថំ តា ឧបចារមី ។
 សុតសោមោ ធាម រាជា រក្ខតោ សច្ចុមុត្តមំ
 មោចេតិ ឯកសតិ ទត្យេ បរមត្តា សច្ចុចារមី ។
 អធិដ្ឋានេន កំ ធម្មោ ចារមី កវិតី តទា
 ឧតោ មាតត្ថយោ ចេវ អធិដ្ឋានឧបចារមី ។

កាលតថាគតកើតជាទន្សាយ និងជាសត្វក្រ្រួត ពាស្រ័យទៅ
 គុណគឺសច្ចៈ ដូចមានខាងលើនោះ បានញ្ញាំងភ្លឺឲ្យរលក
 ដោយសច្ចៈ នេះគឺជាសច្ចុចារមី ។ កាលតថាគត កើតជា
 គ្រី នៅក្នុងទឹក បានធ្វើឲ្យសច្ចៈដ៏ទុក្ខម ញ្ញាំងមហាមេយទ្យ
 បង្កើតចុះ នេះជាសច្ចុចារមីរបស់តថាគត ។ កាលតថាគតកើត
 ជាសុចារបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានញ្ញាំងទូកឲ្យឆ្លងដោយ
 សច្ចៈ កាលកើតជាវសិ ឈ្មោះកណ្ឌជីវាយនៈ បានញ្ញាំង
 ពិសឱ្យសាបរលាយដោយសច្ចៈ កាលកើតជាស្វា បានឆ្លងវិទ្យុ
 ទឹកគង្គាដោយសច្ចៈ នេះជាចារមី របស់តថាគតជាសាស្តា
 ក្នុងកាលនោះ ចារមីនោះ ជាសច្ចុបចារមី ។ កាលតថា-
 គត កើតជាស្តេចសុតសោម រក្សាសច្ចៈដ៏ទុក្ខម ដោះក្សត្រ
 ១០១ អង្គឱ្យរួច (នេះ) ជាសច្ចុបរមត្តចារមី ។ កាលតថាគត
 កើតជាកិច្ចនុ៎ះ កាលនោះ មានចារមីដោយការអធិដ្ឋាន កាល
 កើតជាទុក្ខៈ និងមានង្គយៈ បានចំពោះអធិដ្ឋានឧបចារមី ។

មុត្តដ៏តូច បរមត្ថា អនិច្ចារិនិ អាសិ ចារមី
 មហាក្កោល្យា ច មេត្តាយ តត្ថ ច វជសោធិយា ។
 ឯសា ឱវិដា អក្ខតា មេត្តា ចារមិតា កវេ
 សីលេន ព្រហ្មទត្ថោ ច យោ វាយំ កណ្ឌិតិណ្ឌុកោ ។
 អតាសិ នៈច្ចា មិយស្ស ហោន្តិ តា ឧបចារមី
 ឯតករេន បរមត្ថា ធន្តិ មេត្តាយ ឡិទិសោ ។
 ទ្វេ សុកំ ឧបចារមី បរមត្ថា លោមហិសនំ
 ឯតា នស ចារមី មយ្ហិ មជិវេសោ អក្កោតិយា ។
 នសតោ បរមា ធន្តិ នសតោ ធន្តិ ឧនតោ
 អទ្ធាននិកា សត្វា ម្យតា នសចារមីតិ ។

សមោចនាថា និព្វិតា ។

ចរិយាបិដក សម្ពុត្តំ ។

កាលតថាគត ភើតជាមុត្តដ៏តូច តាមសត្វ បានបំពេញរាជិដ្ឋាន-
 បរមត្ថាមី កាលភើតជាមហាកណ្ឌៈ ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយមេត្តា
 កាលភើតជាវជសោធិនៈ (ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ) ដោយមេត្តានោះ
 ដែរ ចារមីទាំងពីរនេះ ហៅថា មេត្តាចារមី ។ កាលតថា-
 គត ភើតជាស្តេចព្រហ្មទត្ថ (ប្រព្រឹត្តទៅ) ដោយសីល
 កាលភើតជាគណ្ឌិតិណ្ឌុកៈ នេះ (ក៏បានប្រព្រឹត្តទៅ) ដោយ
 សីលដែរ ។ កាលតថាគត ភើតជាធន្តៈ បានធ្វើឲ្យសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ (ក្នុងសត្វញ្ញតញ្ញាណ) ចារមីទាំងនោះ ជាឧបចារមី
 ឯបរមត្ថាមី បានបំពេញហើយ ក្នុងកាលតថាគតភើតជា
 ស្តេចឯករាជ ចារមីដ៏វៃ ប្រាកដស្មើ ដោយមេត្តាចារមីនេះ
 ពុំមានឡើយ ។ កាលតថាគតភើតជាសេកទាំងពីរ បានបំពេញ
 ឧបចារមី កាលភើតជាលោមហិសនៈ បានបំពេញបរមត្ថា-
 ចារមី ឯចារមី ១០ របស់តថាគតនេះ ជាចំណែកនៃរោជិ-
 ញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ។ ចារមីទាំងឡាយ មិនលើសអំពី ១០ មិន
 ខ្វះអំពី ១០ ចារមីទាំងអស់ពេញត្រឹម ១០ មិនខ្វះមិនលើស ។

ចរិយាសមោចនាថា ។

ចប់ ចរិយាបិដក ។

ពុទ្ធវិសោ
មាតិកាបន្តិក

មាតិកា	ទំព័រ
រក្សាទុកប្រតិបត្តិការ	១
ប្រើប្រាស់ ទីបង្គំពុទ្ធវិសោ	២១
ទុកវិសោ រក្សាទុកពុទ្ធវិសោ	៥៧
តភ័យ មន្ត្រីសុខាភិបាល	៦៦
បញ្ជាក់ សុខាភិបាល	៧៤
បញ្ជាក់ រក្សាទុកពុទ្ធវិសោ	៨២
គណៈ សេវាភិបាល	៨៧
សុខាភិបាល ការងារសុខាភិបាល	៩៧
អង្គការ បុគ្គលិកពុទ្ធវិសោ	១០២
ទីបង្គំ ការងារពុទ្ធវិសោ	១១២
ទីសាលា បុគ្គលិកពុទ្ធវិសោ	១២០
ឯកសារ សុខាភិបាល	១២៨
ទូរស័ព្ទ សុខាភិបាល	១៣៥

ពុទ្ធវិសោ
សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
រក្សាទុកប្រតិបត្តិការ	១
ទីបង្គំពុទ្ធវិសោ ទី ១	២១
ការងារពុទ្ធវិសោ ទី ២	៥៧
មន្ត្រីសុខាភិបាល ទី ៣	៦៦
សុខាភិបាល ទី ៤	៧៤
រក្សាទុកពុទ្ធវិសោ ទី ៥	៨២
សេវាភិបាល ទី ៦	៨៧
ការងារសុខាភិបាល ទី ៧	៩៧
បុគ្គលិកពុទ្ធវិសោ ទី ៨	១០២
ការងារពុទ្ធវិសោ ទី ៩	១១២
បុគ្គលិកពុទ្ធវិសោ ទី ១០	១២០
សុខាភិបាល ទី ១១	១២៨
សុខាភិបាល ទី ១២	១៣៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
គេសេសេ បិយស្សត្ថុវិសោ	១៤៣
ចុដ្ឋសេសេ អត្ថស្សត្ថុវិសោ	១៥០
បណ្ណសេសេ ធម្មស្សត្ថុវិសោ	១៥៧
សោឡសេសេ សិទ្ធក្កុវិសោ	១៦៤
សត្តសេសេ ភិស្សត្ថុវិសោ	១៧១
អដ្ឋសេសេ បុស្សត្ថុវិសោ	១៧៨
ឯក្ខន្ធវិសតិមោ វិបស្សត្ថុវិសោ	១៨៤
វិសតិមោ សិទ្ធក្កុវិសោ	១៨១
ឯកវិសតិមោ វេស្សក្កុវិសោ	១៨៨
ព្វាវិសតិមោ កក្កស្កុវិសោ	២០៦
គេវិសតិមោ កោនាគមន្តុវិសោ	២១២
ធម្មត្ថវិសតិមោ កស្សប្បត្ថុវិសោ	២២០
បញ្ចវិសតិមោ គោតមត្ថុវិសោ	២២៨
ពុទ្ធប្បកិល្លកក្កល្លា	២៣៣
ធាតុតាជនីយកថា	២៣៦

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បិយស្សត្ថុវិសោ ទី ១៣	១៤៣
អត្ថស្សត្ថុវិសោ ទី ១៤	១៥០
ធម្មស្សត្ថុវិសោ ទី ១៥	១៥៧
សិទ្ធក្កុវិសោ ទី ១៦	១៦៤
ភិស្សត្ថុវិសោ ទី ១៧	១៧១
បុស្សត្ថុវិសោ ទី ១៨	១៧៨
វិបស្សត្ថុវិសោ ទី ១៩	១៨៤
សិទ្ធក្កុវិសោ ទី ២០	១៨១
វេស្សក្កុវិសោ ទី ២១	១៨៨
កក្កស្កុវិសោ ទី ២២	២០៦
កោនាគមន្តុវិសោ ទី ២៣	២១២
កស្សប្បត្ថុវិសោ ទី ២៤	២២០
គោតមត្ថុវិសោ ទី ២៥	២២៨
ពុទ្ធប្បកិល្លកក្កល្លា	២៣៣
ធាតុតាជនីយកថា	២៣៦

បរិយាយបីដំណាក់

មាតិកាបញ្ជីស្នាដៃ

មាតិកា	ទំព័រ
ទានបារមីតា	
បឋម អតិក្ខិចារិយំ	២២០
ទុតិយំ សន្ធិត្រាហ្មណ៍ចារិយំ	២២២
តតិយំ កុរុធម្មចារិយំ	២២២
ចតុត្ថំ មហាសុខសូន្យចារិយំ	២២៥
បញ្ចមំ មហាភោគិក្ខុចារិយំ	២២៧
ឆដ្ឋមំ នេមិកដ៍ចារិយំ	២២៨
សត្តមំ ចន្ទកុមារចារិយំ	២២៩
អដ្ឋមំ សិរិរាជចារិយំ	២៣០
នវមំ វេស្សន្តរចារិយំ	២៣៣
ទសមំ សសបណ្ឌិតចារិយំ	២៣៣

បរិយាយបីដំណាក់

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ទានបារមីតា	
អតិក្ខិចារិយា ទី ១	២២០
សន្ធិត្រាហ្មណ៍ចារិយា ទី ២	២២២
កុរុធម្មចារិយា ទី ៣	២២២
មហាសុខសូន្យចារិយា ទី ៤	២២៥
មហាភោគិក្ខុចារិយា ទី ៥	២២៧
នេមិកដ៍ចារិយា ទី ៦	២២៨
ចន្ទកុមារចារិយា ទី ៧	២២៩
សិរិរាជចារិយា ទី ៨	២៣០
វេស្សន្តរចារិយា ទី ៩	២៣៣
សសបណ្ឌិតចារិយា ទី ១០	២៣៣

ពពិតបញ្ញត្តិ

មាតិកា

អង្គ

សីលបារមីតា

បឋម សីលវនោគចរិយា	២៦៧
ទុតិយ ភូមិទុក្ខចរិយា	២៦៨
តតិយ ចរម្បយ្យចរិយា	២៧០
ចតុត្ថ ចូឡភោជិចរិយា	២៧២
បញ្ចម មហិសភដចរិយា	២៧៤
ឆដ្ឋម វ្រុមិគចរិយា	២៧៥
សត្តម ភាគន្តិចរិយា	២៧៨
អដ្ឋម ធម្មទវុត្តចរិយា	២៧៩
នវម ជយទិសចរិយា	២៨០
ទសម សន្និបាលចរិយា	២៨២

នេក្ខម្មាទិបារមីតា

បឋម យុគញ្ញយចរិយា	២៨៤
ទុតិយ សោមនស្សចរិយា	២៨៥
តតិយ អាយាយចរិយា	២៨៨

លទ្ធិព្រហ្មបរិយាយ

មាតិកា

ទំព័រ

សីលបារមីតា

សីលវនោគចរិយា ទី ១	២៦៧
ភូមិទុក្ខចរិយា ទី ២	២៦៨
ចរម្បយ្យចរិយា ទី ៣	២៧០
ចូឡភោជិចរិយា ទី ៤	២៧២
មហិសភដចរិយា ទី ៥	២៧៤
វ្រុមិគចរិយា ទី ៦	២៧៥
ភាគន្តិចរិយា ទី ៧	២៧៨
ធម្មទវុត្តចរិយា ទី ៨	២៧៩
ជយទិសចរិយា ទី ៩	២៨០
សន្និបាលចរិយា ទី ១០	២៨២

នេក្ខម្មាទិបារមីតា

យុគញ្ញយចរិយា ទី ១	២៨៤
សោមនស្សចរិយា ទី ២	២៨៥
អាយាយចរិយា ទី ៣	២៨៨

មាតិកា

អង្កេ

ទេវតាមាតិកា

ចក្ខុវិស័យ	២៧០
បញ្ចក្ខន្ធ គោតមនិកាយ	២៧១
ធម្មតា មូលគតិយ	២៧៣
សក្កម កម្មវិស័យ	២៧៦
អដ្ឋម សុត្តន្តបិដក	២៧៧
ទវម វិជ្ជាបញ្ញា	២៧៧
ទសម មូលគតិយ	២៧៧
ឯកាទសម កល្យាណបិដក	៣០១
ទ្វាទសម សុត្តន្តបិដក	៣០៤
តេសម សុត្តន្តបិដក	៣០៥
ចុទ្ធសម ឯកវិស័យ	៣០៦
បណ្ណសម មហាបិដក	៣០៧
សាមញ្ញ	៣១០

មាតិកា

ទំព័រ

ទេវតាមាតិកា

គីសចរិយា ទី ៤	២៧០
គោតមនិកាយ ទី ៥	២៧១
មូលគតិយ ទី ៦	២៧៣
កម្មវិស័យ ទី ៧	២៧៦
សុត្តន្តបិដក ទី ៨	២៧៧
វិជ្ជាបញ្ញា ទី ៩	២៧៧
មូលគតិយ ទី ១០	២៧៧
កល្យាណបិដក ទី ១១	៣០១
សុត្តន្តបិដក ទី ១២	៣០៤
សុត្តន្តបិដក ទី ១៣	៣០៥
ឯកវិស័យ ទី ១៤	៣០៦
មហាបិដក ទី ១៥	៣០៧
សាមញ្ញ	៣១០

វិទ្យាវិទ្យាបត្តិ

វិទ្យាបាហ៍	អវិទ្យាបាហ៍	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ៍
បាបុណ្យស្វតិ	បាបុណ្យស្វសិ	៤៨	១១
អតិវិទ្យា	អតិវិទ្យា	៥២	៣
ភបុស្ស ភល្លិតា នាម	ភបុស្សភល្លិតា នាម	៥៤	៦
អមោទិតា	អមោទិតា	៦២	១៤
វិជ្ជាស្វាម	វិជ្ជាស្វាម	៦៣	៤
ម្នាវតី នាម	ម្នាវតី នាម	៥៧	៤
យថា សុខំ	យថាសុខំ	៧៤	១៤
សន្តិចិត្តាន	សន្តិចិត្តាន	៧៥	១១
ពុជ្ឈិស្វតិ	ពុជ្ឈិស្វតិ	៧៧	៧
វិជ្ជាស្វាម	វិជ្ជាស្វាម	៧៨	១៤
កោដសតសហស្សានំ	កោដសតសហស្សានំ	៨៣	៧
ហេស្សនុបដ្ឋកា	ហេស្សនុបដ្ឋកា	៧៣	៧
វិជ្ជាស្វាម	វិជ្ជាស្វាម	១១៦	១០
អត្ថបដ្ឋកា	អត្ថបដ្ឋកា	១២៦	១២
មន្តាវត្ថា	សន្តាវត្ថា	៥៨	១៣
អមិតយ សា	អមិតយសា	១២៧	៤

វិទ្យាវិទ្យាបត្តិ

វិទ្យាបាហ៍	អវិទ្យាបាហ៍	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ៍
តីសកប្បសហស្សម្ព័	តីសកប្បសហស្សម្ព័	១៣០	៥
ធម្ម ទសនេ	ធម្មទសនេ	១៣៦	៣
អហស្សំ អត្តសាវកា	អហស្សំ អត្តសាវកា	១៤១	១០
កណ្ណកា	កណ្ណកា	១៤២	៤
សោភនំ នាម	សោភណំ នាម	១៥៥	៤
ទសបារមិច្ឆិយា	ទសបារមិច្ឆិយា	១៦១	១១
សិទ្ធិត្ថស្ស	សិទ្ធិត្ថស្ស	១៦៥	៦
បាតុវណ្ណបរិវត្តំ	បាតុវណ្ណបរិវត្តំ	១៧៣	៤
មហាន្តេន	អហាន្តេន	១៧៧	៤
ទុក្ខកាវកំ	ទុក្ខកាវកំ	១៧៧	១០
មិត្តទាយ	មិត្តទាយ	១៨២	១២
ធាតុវិគ្គារកំ	ធាតុវិគ្គារកំ	១៨៣	១៣
វិញ្ញស្សិស្ស	វិញ្ញស្សិស្ស	១៨៥	៤
មហាន្តេន	អហាន្តេន	១៨៥	១០
សមាលា នាម	សមាលា ច	២០៤	១០
និច្ចតិ	និច្ចតិ	២០៥	៣

វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ

វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	អវិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	អង្កេត	ជើងលេខាយី
វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	២០៥	៦
គោនាគមន៍វិទ្យាបត្តិ	គោនាគមន៍វិទ្យាបត្តិ	២១៥	១
នាមជនិកា	នាម ជនិកា	២១៧	១១
ឥន្ទបត្តិបុរេ	ឥន្ទបត្តិបុរេ	២៣៨	១០
ព្រាហ្មណ៍	ព្រាហ្មណ៍	២៤៤	៥
អាយាច្ចុ	អាយាច្ចុ	២៤៤	៦
ឥន្ទបត្តិ	ឥន្ទបត្តិ	២៤៤	៣
ចូជិតា	ចូជិតា	២៤៧	៧
នវម៌ វេស្សន្តចរិយំ	នវម៌ វេស្សន្តចរិយំ	២៥៥	១
នវម៌ វេស្សន្តចរិយំ	នវម៌ វេស្សន្តចរិយំ	២៥៧	១
ឧត្តិ ឧបត្តិមិ	ឧត្តិ ឧបត្តិមិ	២៦៦	៤
ជីវិតវត្ថុ ការណ៍	ជីវិតវត្ថុ ការណ៍	២៨៦	៣
ហតិ វិស៌	ហតិ វិស៌	៣០៣	១២
បរមត្ថា	បរមត្ថា	៣១០	១៣
មុត្តដ្ឋាន	មុត្តដ្ឋាន	៣១៤	២

សង្ខេបប្រាម៌ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បត់គ្រប្រហ្ម	ម្ចាស់ប្រហ្ម	២	១៣
ពួកក្នុងដួងទៅតា	ពួកក្នុងដួងទៅតា	១១	១១
ផ្កាមន្ទារវេស្ស	ផ្កាមន្ទារវេស្ស	១០	៥
យ៉ាងណាវិញ	យ៉ាងណាមិញ	៣៤	៨
និមិត្ត	និមិត្ត	៣៥	១៣
និមិត្ត	និមិត្ត	៣៦	២៥
កំពង់	កំពង់	៤២	១៤
យ៉ាងណា	យ៉ាងណា	៤៨	៣
មាយុប្រាសាទ	មាយុប្រាសាទ	៥៧	៨
១០០ យោជន៍ជុំវិញ	១០ យោជន៍ជុំវិញ	៥៨	១០
ព្រមទាំងទៅតា	ព្រមទាំងទៅតា	៧៨	១១
គរទៅទៅទៀត	គរទៅទៅទៀត	៧៨	៦
ទីពឹងពុំទាក់	ទីពឹងពុំទាក់	១២៥	៤
ជាអ្នកមិនមានប្រមាទ	ជាអ្នកប្រមាទ	១២០	១១
ឈ្មោះពេលវេលាមុខ	ឈ្មោះពេលវេលាមុខ	១៤៤	១២

សង្ខេបប្រាសាទព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាប់
នឹងបម្រើ	នឹងបម្រើ	១៥៣	១១
នាពេលវេលា ចំ ៧	អត្ថបទស្រដៀងគ្នា ចំ ១២	១៥៣	១
ព្រះសុខគ្គត្ត	ព្រះសុខគ្គត្ត	១៦៦	១៣
ឧបដ្ឋាន	ឧបដ្ឋាន	១៧៤	៦
ព្រះនាមវិបស្សី	ព្រះនាមវិបស្សី	១៨៤	៤
សមាធា ១	សមាធា ១	២០២	១១
ចេញដោយវ	ចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសដោយវ ២០២		៥
មានចិត្តតាំងមាំ ៧	មានចិត្តតាំងមាំ នឹងបានជា		
	អត្ថសាវិតា ៧	២២៣	១៦
ឥន្ទបត្តបុរី	ឥន្ទបត្តបុរី	២៣៨	១២
ឥន្ទបត្តបុរី	ឥន្ទបត្តបុរី	២៤២	៤
ជាក្បួនចក្រពត្តិ	ជាក្បួនចក្រពត្តិ	២៤៥	១៦
នូវវិស្សកម្មទៅបុត្រ	នូវវិស្សកម្មទៅបុត្រ	២៥៧	១២
សព្វពាក្យពាក្យ	សព្វពាក្យពាក្យ	២៦១	១៥
មានវិយាដវិទ្យា	មានវិយាដវិទ្យា	២៦៧	២

សង្ខេបប្រាសាទព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាប់
នេះជាគតិ	នេះជាគតិ	២៨៧	៧
ចងដោយ	ចងដោយគតិដោយ	២៨៧	១០
លះបង់រាជ	លះបង់រាជ	២៨៨	៧
ព្រះចន្ទ្រ	ព្រះចន្ទ្រ	២៨៩	៧
ទន្ធិង	ទន្ធិង	២៨៩	១៨
គិហិ	គិហិ និង ត្រៃល្វា	២៩០	១១
សិរិសយនា	សិរិសយនា	២៩៣	១១
នឹងរួចចាកទុក	នឹងរួចចាកទុក	៣០០	៦
បរមត្ថបារមី	បរមត្ថបារមី	៣១២	៣
បរមត្ថបារមី	បរមត្ថបារមី	៣១២	១០
កាលគតិ	កាលគតិ	៣១២	១២